MIHAIL DRUMEŞ

SCRISOARE DE DRAGOSTE

Multe i se pot reproșa lui Drumeș, dar nu că n-ar ști rețeta unui roman de consum: răsturnări de situație; anticipări ale acțiunii pentru agățarea cititorului și creșterea suspansului; scene decoltate și multă activitate erotică; acțiuni în contratimp; confruntări dramatice; exces de spectaculos, de multe ori neverosimil; melodramă; accelerări narative; personaje ideale cu care publicul din epocă se putea identifica, ca la cinematograf.

Drumeș strecoară numeroase stereotipuri ale culturii populare din timpul său, și tocmai aici stă principala explicație a succesului său: în felul în care a sintetizat și a încorporat în eroii romanului/romanelor lui aspirațiile și fantasmele de natură culturală-socială-sentimentală ale publicului cititor.

MIHAI IOVĂNEL

JURNALUL NATIONAL

EDITURA ART

Află mai mult pe:
www.jurnalul.ro

ISBN 978-973-124-421-1

MIHAIL DRUMEŞ

SCRISOARE DE DRAGOSTE

BIBLIOTECA
PENTRU
TOȚI

Colecția „Biblioteca pentru toți“ le-a oferit cititorilor români vreme de o sută de ani capodoperele literaturii române și universale, iar acum, în 2009, se relansează cu gândul de a reedita titlurile clasice ale literaturii române. Îi vom reciti pe autorii ale căror opere ne-au însoțit viața și le vom lăsa de aici înainte moștenire celor dragi nouă cărțile devenirii noastre și ale devenirii lor. Un recurs cu care Jurnalul Național v-a obișnuit în ultimii ani de existență, recursul la România, care de acum va însemna un recurs la patrimoniul cultural național prin „Biblioteca pentru toți“, recurs ce va statua totodată răspândirea și păstrarea acestuia.

Marius Tucă
Jurnalul Național

MIHAIL DRUMEŞ

SCRISOARE DE DRAGOSTE

MIHAIL DRUMEŞ

EDITURA
ART

MIHAIL DRUMEŞ

SCRISOARE DE DRAGOSTE

Prefață de Mihai Iovănel

JURNALUL NAȚIONAL
București, 2009

Tabel cronologic şi referinţe critice de Mihai Iovănel

Copyright © 2009 Editura ART, pentru prezenta ediţie

JURNALUL NAŢIONAL

:ector general
Marius Tucă

Director executiv
Sorin Stoian

Director marketing
Marius Tudosiei

Piaţa Presei libere nr. 1,
Corp D, etaj VIII, Bucureşti, Sector 1,
tel.: 021-318 20 37, fax: 021-318 20 35
E-mail: editura.jurnalul@jurnalul.ro

EDITURA ART

GRUPUL EDITORIAL ART
Comenzi – Cartea prin poştă
C.P. 78, O.P. 32, cod 014810, sector 1, Bucureşti
tel.: (021) 224.01.30, 0744.300.870, 0721.213.576;
fax: (021) 224.32.87
Ne puteţi vizita pe:
www.editura-art.ro

Redactor: Georgiana Paraschiv
Tehnoredactor: Vasile Ardeleanu
Corector: Victor Marin
Producţie: Walter Weidle

Date despre colecţia BIBLIOTECA PENTRU TOŢI:
www.jurnalul.ro; www.bibliotecapentrutoti.ro
Coordonator proiect: Ana-Maria Vulpescu
Design supracopertă:
GRIFFON & SWANS
creative services
www.griffon.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
DRUMEŞ, MIHAIL
Scrisoare de dragoste / Mihail Drumeş ;
pref. şi ref. critice de Mihai Iovănel.
– Ed. a 2-a, rev. – Bucureşti: Art, 2009
ISBN 978-973-124-421-1

I. Iovănel, Mihai (pref.)
821.135.1-31

CRONOLOGIE

1901

Se naşte la Ohrida (Iugoslavia), pe 26 noiembrie, Mihail Dimitrie, viitorul scriitor Mihail Drumeş. Este fiul Despinei (n. Gero), de etnie sârbă, şi al lui Vasile Dimitrie, căldărar macedonean. Mihail este al patrulea din cei şase copii ai familiei.

1904

Familia Dimitrie se stabileşte în România, la Balş, şi îşi schimbă numele în Dumitrescu.

1908–1915

Mihail merge la şcoala primară din Balş, după care urmează cursul secundar la Gimnaziul „Ioniţă Asan" din Caracal şi apoi la Colegiul „Carol I" din Craiova.

1917

Scrie piesa istorică *Pata de sânge*, care ajunge să fie citită şi apreciată de criticul Mihail Dragomirescu. Întrerupe liceul din cauza războiului.

1925

Trece bacalaureatul la Colegiul „Carol I".

1925–1928

Urmează la Bucureşti Facultatea de Litere şi Filozofie.

1927

Debutează editorial cu volumul de proze *Capcana*, publicat la editura revistei craiovene *Flamura* (printre ai cărei fondatori se numărase în 1922).

1930

Apare la Editura Cartea Românească *Sfântul Părere*, primul său roman, publicat anterior în foileton în ziarul *Dimineaţa*.

1932

Apare piesa istorică *Ioana d'Arc*, tipărită la editura lui Nicolae Iorga, Datina românească, Vălenii de Munte.

1934

Îi este pusă în scenă la Bucureşti piesa *O crimă pasională*, care anul următor va fi montată şi la Cluj (fiind imediat interzisă).

1937

Apare romanul *Invitaţia la vals*, la Editura Vremea. Cartea devine un bestseller şi face din Mihail Drumeş un autor de mare succes comercial. Într-un interviu, scriitorul mărturiseşte că s-a inspirat dintr-un fapt real: „Subiectul *Invitaţiei la vals* mi l-a furnizat un fapt petrecut în realitate. Pe când eram student, locuiam la o bătrână proprietăreasă, văduva unui colonel. O chema Alexandra (ea

e Alexa în roman, dar... întinerită mult). Toată casa era plină de fotografiile unei fete de o frumusețe neobișnuită. O chema Virginia și era fiica proprietăresei. Într-o zi, mi-a destăinuit durerea ei. Virginia (în roman Micaela) se măritase cu un profesor de liceu, dar după un an divorțase pentru a se mărita cu un funcționar de la Finanțe. Tânărul, de asemenea, se însură cu fiica unui politician și ajunse deputat... Până aici, toate bune. Virginia însă nu se putea consola după pierderea lui Traian (așa îl chema pe primul ei bărbat). Îl iubea. El, de asemenea, o iubea, și, deși ambii își întemeiaseră câte o căsnicie liniștită, deși Traian avea perspective să ajungă un om de frunte prin calitățile de care dădea dovadă, hotărâră să-și curme zilele. Nu se știe nici până azi dacă hotărârea o luaseră printr-o prealabilă înțelegere, pentru că Traian se împușcă la trei zile după sinuciderea fostei sale soții și niciunul nu lăsă vreun rând scris... Toate gazetele au scris despre această dramă coloane întregi. Proprietăreasa, văzând că mă interesează atâta cazul, îmi povesti o mulțime de amănunte pe care, în parte, le-am utilizat în roman. Dar cel mai semnificativ și tragic dintre toate faptele relatate era, desigur, acesta: soțul Virginiei, moștenind o însemnată avere, își cumpărase, înainte de căsătorie, o casă (chiar casa în care locuia gazda mea), iar după despărțire o dăruise Virginiei. Acest lucru m-a intrigat la culme. Cum, ce fel de om a fost acela care, despărțindu-se de soția lui, îi constituie zestre ca să se mărite cu altul, o casă care însemna toată averea lui?
Pe aceste schematice fapte de viață, am ridicat schelăria romanului, împlinind lipsurile datelor ce-mi lipseau din propria mea fantezie."
(Constantin Coman, „D. Mihail Drumeș, scriitor și dramaturg", *Rampa*, nr. 5754, 18 martie 1937, reprodus în Aurel Sasu și Mariana Vartic (ed.), *Romanul românesc în interviuri*, vol. I, partea a II-a, Editura Minerva, București, 1985, pp. 846–847).

1938

Apare *Scrisoare de dragoste* (Editura Universul), al treilea roman al lui Drumeș, care prelucrează nuvela titulară din volumul de debut.

1939

Devine proprietarul Editurii Bucur Ciobanul, unde va publica, alături de propriile romane, numeroase titluri de literatură pentru copii – unele scrise chiar de el, sub pseudonime.

1940

Apare piesa *Năluca*, Editura Universul, și – la aceeași editură – volumul de teatru *Trei comedii*.

1941

Apare în volum piesa *O crimă pasională*, la Editura Universul.

1942

Apare romanul *Cazul Magheru*, la Editura Bucur Ciobanul. Cartea e de fapt o rescriere a romanului din 1930.

1946

Apare în două volume romanul *Elevul Dima dintr-a şaptea*, la Editura Bucur Ciobanul.

1948

Intrarea în noul regim politic marchează începutul unei perioade dificile pentru Drumeş, marginalizat ca fost proprietar de editură.

1961

După o lungă tăcere editorială (punctată sporadic de fragmente de roman publicate în presă), Mihail Drumeş publică la Editura Militară romanul realist socialist *Se revarsă apele*, având ca temă răscoala din 1907.

1968

Se reeditează, într-o formă revăzută de autor în sensul unor concesii ideologice, *Elevul Dima dintr-a şaptea* (prefaţă de Ion Dodu Bălan, Editura Tineretului). De asemenea, este reeditat la Editura pentru Literatură romanul *Invitaţia la vals* (prefaţă de George Sanda).
I se joacă la Galaţi comedia *Codrul Vlăsiei*.

1971

Este republicat, într-o versiune rescrisă, *Cazul Magheru*, la Editura Eminescu.

1974

Apare romanul *Arde Prahova*, având ca subiect lupta ilegaliştilor comunişti în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

1977

Publică la Editura Ion Creangă volumul *Povestiri despre cutezători*, istorii romanţate pentru copii despre inventatori, despre pionierii aerului ş.a.

1978

Apare primul volum din seria de proze istorice pentru copii *Povestea neamului românesc. De la început şi până în zilele noastre: pagini din trecut*. Volumele II şi III vor apărea în 1979.
Este publicat volumul *10 cărţi celebre repovestite de Mihail Drumeş*, la Editura Dacia (Cluj).

1982

Mihail Drumeş se stinge din viaţă pe 27 februarie, la Bucureşti. Este reeditat romanul *Scrisoare de dragoste* (Editura Scrisul românesc, Craiova, postfaţă de Florea Firan).

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ediția pe care o aveți în mână nu este ediția originală din 1938. Autorul a amplificat romanul în prima ediție de după război, cea din 1982, adăugând firul, paralel cu narațiunea lui Gherghel, al scrisorilor expediate de Anda unei prietene.

REȚETA UNUI ROMAN DE CONSUM

În urmă cu șaptezeci și unu de ani, când apărea *Scrisoare de dragoste*, literatura română nu o ducea nici mai bine, nici mai rău decât acum.

Publicul cititor era format preponderent din doamne. Literatura română nu se prea cerea. Piața era ocupată în mare parte de traduceri, multe dintre ele proaste, făcute pe bandă; iar majoritatea acestor traduceri erau literatură de consum (romane de dragoste și biografii romanțate). Principalul editor de literatură română era Fundația Regală pentru literatură și artă, așadar o instituție subvenționată de stat.

Existau și autori români care vindeau bine: unii erau clasici în viață (Sadoveanu, Rebreanu), alții erau autori de tipul Cezar Petrescu sau Ionel Teodoreanu (cu priză la public, dar și cu o cotă critică pozitivă, în ciuda unor titluri foarte inegale și contestate). Ei nu erau singurii autori români de succes: dar numai ei sunt amintiți în istoriile literare.

Mihail Drumeș face parte din categoria *celorlalți*. Istoriile literare îi rezervă în cel mai bun caz cinci cuvinte disprețuitoare (dintre care două sunt „literatură populară"). Este istoria literară dreaptă? Drumeș a vândut până în 1948, când este scos de pe piață și interzis, mai mult decât aproape toți autorii români care sunt predați la școală. Publicul românesc din interbelic este într-o mult mai mare măsură publicul lui Mihail Drumeș decât publicul lui Camil Petrescu: cifrele vorbesc. O anchetă din 1945 – suntem încă în epoca de care vorbesc, cu un an înainte de apariția scrierii celei mai bune a lui Drumeș, *Elevul Dima dintr-a șaptea* –, având ca temă cărțile împrumutate din bibliotecile publice, înfățișa câteva concluzii destul de clare: „limbile streine cele mai obișnuit citite, în ordine: franceză, germană și engleză, rusă, italiană, ungară,

spaniolă"; „din 100 de cărți împrumutate, 70–80% sunt scrise în limba română"; „se citeşte în primul rând proză. Versuri, 4%. Teatru, extrem de puțin"; „Se citesc mai ales romane engleze şi americane în traducere românească. Cel mai citit autor: Cronin. Cea mai citită autoare: Pearl Buck. Cea mai citită carte: *Pe aripile vântului*"; „Majoritatea cititorilor vin în bibliotecă fără nici o hotărâre, nu caută o carte anume, ci lasă alegerea în seama bibliotecarului. Cuvântul magic e – pentru ambele sexe şi pentru toate vârstele – DRAGOSTE, romane cu «cât mai multă dragoste»." (V. Em. Galan, „Ce citim noi. Câteva date relativ la bibliotecile bucureştene", în *Victoria*, 18 octombrie 1945).

Sigur, publicul doar întreține viața unei literaturi, nu îi scrie istoria. Dimpotrivă, criticii obişnuiesc să disprețuiască gusturile „mulțimii". Criticii literari nu l-au gustat niciodată pe Drumeş, şi adevărul e că nici nu aveau motive să o facă. Totuşi, criticii literari au greşit în măsura în care nu au învățat că şi autori ca Mihail Drumeş au partea lor de interes.

Iată *Scrisoare de dragoste*. Romanul apare în 1938, la un an după *Invitația la vals*, marele succes de vânzări al lui Drumeş. Cele două romane seamănă între ele: cupluri care se destramă în ciuda unei iubiri puternice, sinucideri... Dacă în *Invitația la vals* tema principală o constituiau gelozia şi răzbunarea în numele orgoliului masculin lezat, în *Scrisoare de dragoste* tema e aceea a ascensiunii sociale şi a conflictului dintre căsătoria din dragoste şi căsătoria din interes. Multe i se pot reproşa lui Drumeş, dar nu că n-ar şti rețeta unui roman de consum: răsturnări de situație; anticipări ale acțiunii pentru agățarea cititorului şi creşterea suspansului („cui i-ar fi trăsnit prin minte că acest conac va deveni, cândva, al meu? O, cât de ciudate sunt căile vieții!", citim de la primele pagini); scene decoltate şi multă activitate erotică; acțiuni în contratimp; confruntări dramatice; exces de spectaculos, de multe ori neverosimil; melodramă; accelerări narative; personaje ideale cu care publicul din epocă putea să se identifice, ca la cinematograf.

Dar rețeta nu e completă. Printre toate acestea, Drumeş strecoară numeroase stereotipuri ale culturii populare din timpul

său, şi tocmai aici stă principala explicație a succesului său: în felul în care a sintetizat şi a încorporat în eroii romanului/romanelor lui aspirațiile şi fantasmele de natură culturală-socială-sentimentală ale publicului cititor. Orice cultură populară reprezintă trivializarea unor modele „înalte". Principalul segment al publicului cititor din interbelic era o burghezie mică sau mijlocie de dată recentă, aflată în ascensiune şi încercând să asimileze valorile culturale ale elitei. Rezultatul acestei încercări de asimilare este fenomenul numit kitsch: valorile elitei sunt îmblânzite, domesticite, adaptate, corupte. Drumeş surprinde foarte bine, deşi involuntar, procesul acesta; am să-i detaliez componentele sociale şi culturale.

Nivelul social

În primul rând, în lumea romanelor lui Drumeş funcționează o mare mobilitate pe verticala socială. E adevărat că modernizarea rapidă a României după 1918, manifestată prin industrializare şi urbanizare, concomitent cu decăderea țării din statutul de „țară eminamente agrară" (datorită exproprierii marilor latifundiari), dusese la o dinamică socială nemaiîntâlnită până atunci. Drumeş exagerează şi idealizează mult această dinamică, dar tocmai acest lucru înlesneşte procesul de identificare cu eroii săi. *Invitația la vals* a stârnit râsul şi a făcut epocă printr-o propoziție naivă precum (citez din memorie) „Şi m-am pus şi în doi ani am ajuns profesor universitar". Şi în *Scrisoare de dragoste* evoluția socială (dar şi culturală, politică, financiară) se poate face pe *fast forward*.

Tot în regimul ascensiunii sociale, aristocrația rămâne principalul punct de atracție. În scădere de formă față de secolul al XIX-lea şi începutul secolului XX, aristocrația românească este încă, în interbelic, o resursă importantă de capital politic, monden, simbolic. Oricum, cultura populară acționează cu un anume retard față de schimbări: ea conservă într-o variantă trivializată valorile elitei dintr-o generație anterioară. Şi aici funcționează lipsa

idealizată de gravitație din restul romanului *Scrisoare de dragoste*: atât Dinu, cât și Ana intră – prin căsătoria cu cei doi veri Apeleveanu – în clasa aristocrației care rămâne pentru burghezia mimetică un etalon intangibil de stil, de „clasă".

Nivelul cultural

În al doilea rând, *Scrisoare de dragoste* sintetizează fantasmele publicului burghez larg, nespecializat, asupra culturii și literaturii, văzute ca un mijloc de locomoție facil către notorietate. Literatura e un mijloc de extragere din anonimat; oricine, cu o instrucție minimă, poate scrie și publica literatură și poate deveni relativ cunoscut – cazul Anda Brăteanu.

În ce-l privește pe Dinu Gherghel, el reprezintă o versiune trivială și incredibilă a intelectualului bulimic de tip Giovanni Papini, care îl inspirase la noi pe Mircea Eliade: „Într-o seară, pe când îl citeam pe Émile Faguet, îmi vine în minte o idee năstrușnică: ce-ar fi să fac o istorie a literaturii universale? Noi nu avem încă o asemenea lucrare și de ce n-aș scrie-o eu? [...] Ideea prinde aripi, mă pasionează, nopți întregi țes febril planuri: ce va cuprinde primul volum, apoi al doilea, și așa ajung la șaptesprezece volume compacte. Măcar de-aș fi sigur că vor fi numai atâtea!"

Naivitatea e un defect, dar și un atu al lui Mihail Drumeș. Defectul e că împinge în ridicol. Calitatea e că această naivitate de Disneyland duce la exagerări și îngroșări care prind spiritul, dorințele sau fantasmele unei epoci mai bine decât au făcut-o chiar romane realiste de bună reputație.

Mihai IOVĂNEL

SCRISOARE DE DRAGOSTE

PARTEA ÎNTÂI

Un băiat şi o fată
se întâlnesc, se iubesc şi se iau

CAPITOLUL 1

Elev de liceu şi student

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

I

Tata şi mama erau învăţători în comuna Apelevii din judeţul Romanaţi. Părinţii lor au fost tot învăţători. Şi chiar bunicul dinspre partea mamei. Cobor, aşadar, din trei generaţii de dascăli. Dacă trăia tata, poate ajungeam şi eu învăţător. A murit în războiul din 1916.

Mama şi cu mine, rămaşi sub ocupaţia nemţească, am dus-o tare greu. Eu abia terminasem patru clase la Şcoala Normală din Craiova. Ea, deşi n-are nici patruzeci de ani, s-a gârbovit, arată ca o femeie bătrână. Suferă de inimă, de stomac, de plămâni. Vai de zilele ei! Parcă toate bolile şi-au dat întâlnire în trupul ei firav! Vestea că tata s-a stins în Moldova a fost o lovitură de măciucă drept în moalele capului. Şi, ca o culme a nenorocirii, mai trebuie să răbdăm şi de foame.

Leafă nu primeşte de nicăieri, şcoala au transformat-o în cazarmă pentru ocupanţii nemţi. Noroc că oamenii din sat ne mai întind o mână de ajutor, fiecare după putere. Dar nici ei n-au de unde. Odată, ţin minte, o săptămână întreagă ne-am hrănit cu pâine făcută din tărâţe. Până atunci, habar n-aveam că se poate face pâine din tărâţe.

Nu numai noi, ci toată lumea din sat o ducea greu. Doar o singură făptură a dat grijile la spate: boieroaica Elencu. O cheamă, de fapt, Elena. Nu ştiu nici până acum de ce sătenii îi spun Elencu. Nu locuieşte chiar la Apelevii, are conacul ceva mai departe, la vreo trei kilometri de sat. Bărbatul ei, Barbu Apelevianu, s-a refugiat în Moldova, la Iaşi, cu fetiţa, singura odraslă a familiei. Boieroaica nu şi nu, că ea nu pleacă prin străini cu cortul, că nu-şi

lasă averea vraişte pe mâna slugilor, să se aleagă praful şi pulberea de bunuri. A rămas pe loc, neclintită, să țină piept urgiei. Ştie germana de când era mică, de la dădaca ei, şi o să se-nțeleagă cu nemții, că doar sunt popor civilizat. E aprigă şi nu-mi dau seama de ce în mintea mea o asemuiesc mereu cu vestita Doamnă Chiajna.

În tot timpul restriştei, are cartiruiți la conac ofițeri – fie germani, fie austrieci –, aşa că jocurile de cărți, seratele şi petrecerile se țin lanț.

Trimis de mama, mă duceam uneori la „curte" după alimente. Boieroaica, ce-i drept, porunceşte câteodată argaților să-mi umple traista cu făină ori mălai, ca să nu murim de foame, dar mă izgoneşte, în cele din urmă. O fi fost supărată, probabil i se întâmplase ceva. Strigă la mine, ca scoasă din minți:

– Isprăveşte odată cu cerşetoria! Dacă te mai prind pe-aici, îți rup picioarele, pui de năpârcă!...

Şi le porunceşte slugilor să nu mă mai lase să intru la curte.

– Lăsați, că nu mai vin, îi spun, săgetând-o crunt din ochi.

Ruşinat până în măduva oaselor că fusesem izgonit şi, mai ales, că mă făcuse pui de năpârcă – mă rog, de ce pui de năpârcă? –, fac calea-ntoarsă. Când dau să ies pe poartă, întorc duşmănos capul şi scuip spre castel. Nu ştiu dacă a observat gestul. Mă bucuram dacă îl observa. Uriaşa clădire cu zeci de odăi şi saloane, să tot zbori cu avionul prin ele, parcă tresare zgâlțâită sub puterea disprețului meu.

Cui i-ar fi trăsnit prin minte că acest conac va deveni, cândva, al meu? O, cât de ciudate sunt căile vieții!

Ceea ce mi-a rămas adânc întipărit în minte de pe urma calamității războiului a fost o stare de nelinişte în privința zilei de mâine. Grija aceasta nu m-a slăbit nici când nu aveam asigurată existența, nici când am ajuns putred de bogat. Devenise o stare permanentă, aş zice un organ special al făpturii mele, căruia îi simțeam oricând prezența şi care, în orice ocazie, trebuia să-şi spună cuvântul său autorizat.

Războiul şi-a dat sufletul, pacea mult aşteptată se încheie. Viața începe să curgă iar pe vechea-i albie. Şcolile îşi redeschid porțile zăvorâte doi ani de zile. Dar eu nu mai vreau să mă fac

învățător. Lucrul nu-i prea anevoios: un examen de diferență la câteva materii şi iată-mă trecut într-a cincea la Liceul „Carol I“ din Craiova. Mama nu se împotriveşte fiindcă râvnesc mai sus decât părinții. E, pesemne, şi ea sătulă de atâta apostolat şi mizerie. Întreținerea şi taxele şcolare se rezolvă şi ele, căci pun mâna pe o bursă de stat, ca orfan de război. La drept vorbind, o obțin destul de scump, cu prețul vieții tatălui meu.

În cursul superior, am un coleg de clasă care poartă un nume sonor şi destul de cunoscut pentru mine. Îl strigă la catalog Apelevianu I. Relu. Ştiu că boierul nostru, Apelevianu, are un frate, undeva, prin părțile Mehedințiului. Aşadar, acest Relu trebuie să fie odrasla acelui moşier. Îi ascund că sunt de fel din Apelevii. Nu-mi vine deloc la îndemână să mă privească de sus, dându-şi aere de superioritate, fiindcă se trage din nobilimea rurală. Ce, naşterea presupune vreun merit? Îi spun că tata a fost maior în armată, că în urma actelor de eroism pe care le-a săvârşit l-au avansat colonel, iar în lupta de la Muncel, unde nemții au fost zdrobiți, tata şi-a pierdut viața, răpus de un şrapnel. L-au decorat post-mortem cu „Mihai Viteazul“.

Adevărul e că bietul tata n-avea decât gradul de sublocotenent în rezervă şi murise nu luptând, ci contaminat de tifos exantematic, un duşman mai puternic decât armata germană din Moldova.

Născocirile mele – nu-mi place deloc să le spun minciuni – se înmulțesc ca ciupercile, însă nu impresionează pe nimeni. Mulți îşi pierduseră viața în război! Cât priveşte actele de vitejie care nu se văd cu ochii, cine să le mai țină minte?

Dau sfoară printre colegi că mama are o moşioară arendată undeva într-o comună din sudul Olteniei, nu departe de Dunăre, şi trăieşte din venitul ei. Asta nu-i încă nimic. Din pricina acestui nesuferit de coleg, se petrece în mine un fenomen care îmi dă mult de furcă. Chiar din prima zi, când „Moş Goriot“ de franceză îl scoate la lecție, Relu turuie la perfecție conjugările. Cât îl suceşte şi-l învârteşte profesorul, nu-i chip să-l încurce. Până la urmă, îl felicită în auzul clasei întregi:

– Bravo, Apelevianu, îți dau nota 10!

Urmăresc din bancă, numai ochi şi urechi, examinarea lui Relu. Nu ştiu cum de nu mă îmbolnăvesc. Sunt fiert, roşu de invidie, în stare să-l sugrum pe colegul care a dat răspunsuri atât de perfecte. Uneori îmi vin în fire, raţionez, parcă, mai sănătos. Ştiu, îmi dau seama, că franceza e pentru el o joacă de fiecare zi, fiindcă o cunoaşte din familie. Dar asta n-aş zice că e o consolare pentru mine.

Ce-i de făcut? Nimic alta decât să m-aşez cu burta pe carte. De aceea, m-apuc şi învăţ zi şi noapte, noapte şi zi, ca un disperat care va fi osândit la moarte dacă nu i-o ia rivalului înainte la învăţătură, dacă eu, Gherghel – pricăjitul, nu voi fi deasupra odraslei Apelevienilor. Crâncena invidie care mă copleşeşte şi-mi ia minţile e, fără doar şi poate, prima treaptă a scării pe care încerc s-o urc. Acest suiş al ambiţiei, sprijinit de o forţă organică uriaşă, nu pare lipsit de sens la o analiză mai atentă. Admit ca alţi colegi să mă depăşească la învăţătură, nu-mi pasă de ei... Însă Relu n-are voie să mi-o ia înainte. Nu! Pentru nimic în lume!... Nu pot să-i iert meritele, în ruptul capului.

Îmi dau destul de bine seama că nu numai invidia şi ambiţia mă înverşunează împotriva acestui coleg, ci şi ura. E, în orice caz, un sentiment complex, febril, care nu mă va slăbi de-a lungul anilor. Şi continuu a învăţa pe deşelate, amestecând ziua cu noaptea, până la istovire. E curată nebunie, recunosc, dar nu pot face altfel.

În nopţile mele albe, mult îmi dau de gândit cele două procese sufleteşti care mă hărţuiesc: chinuitoarea teamă a zilei de mâine şi organica nevoie de a-l domina pe Relu. Se leagă aceste acte unul de celălalt? Sigur că da, altfel, ura mea mocnită împotriva lui Relu ar părea de neînţeles. Sămânţa acestui sentiment căzuse pe teren fertil în timpul războiului, când – după cum spuneam – trimis la boieroaica Elencu să-i cer un ciur de făină, ea mă izgonise. Am uitat să adaug că un dulău scăpat nu ştiu cum din lanţ era cât p-aci să mă sfâşie, dacă nu-l pocneam în cap cu o scurtătură de lemn găsită pe neaşteptate. Dulăul a fugit schelălăind jalnic, şi eu, tot aşa, am zbughit-o pe poartă.

De-atunci n-am mai călcat pe la castel. Ura mi-a încolţit, cuprinzând tot ceea ce avea vreo legătură cu Apelevienii de pretutindeni.

Aşa se explică aversiunea mea faţă de Relu, care niciodată n-a ştiut ce sentimente nutresc împotrivă-i. Încolo, mă port destul de corect cu el, schimbăm între noi fraze uzuale, însă evit sistematic o apropiere care n-ar duce nicăieri. Suntem numai colegi de clasă, atâta tot. De altfel, nici Relu nu-mi întinde vreo punte, ci stă faţă de mine într-o rezervă care se poate schimba în orice.

După vacanţa de Crăciun, ceva neprevăzut îmi vine în ajutor. Aflu că în oraş e o franţuzoaică get-beget, care primeşte băieţi în gazdă. Mă mut fără întârziere la ea. Are o nepoată, Jeannine, sosită de curând din Franţa. Nu ştie o boabă româneşte. E exact ceea ce îmi trebuie. Bineînţeles, pun numaidecât mâna pe preţioasa comoară. De la Jeannine învăţ de drag limba lui Molière, precum şi alte lucruri pe care încă nu le ştiam...

În sfârşit, *marea răsplată* care mă unge cu miere pe suflet nu zăboveşte să vină pe firul timpului. În ziua aceea – 14 mai 1919, mi-o amintesc perfect – „Moş Goriot" mă scoate la tablă. Culmea ciudăţeniei: îl pofteşte şi pe Apelevianu odată cu mine. Spun „culmea ciudăţeniei", pentru că profesorul nostru n-are obicei să examineze decât un singur elev. Ce l-o fi găsit de astă dată să ne scoată pe amândoi la lecţie?

Examinarea ţine mai bine de o jumătate de oră. Nu rămân de căruţă, mă ţin dârz tot timpul. Vasăzică, egalitate până acum. Şi, deodată, când mă aştept mai puţin, adversarul confundă o poezie de Verlaine, atribuind-o lui Baudelaire. Iii, mămulică Doamne, l-am băgat în cofă!

– Greşeală! ripostez, fără a-i da răgaz să-şi îndrepte eroarea. *Chanson d'automne* nu e de Baudelaire, ci de Verlaine. E drept că şi Baudelaire are o poezie *Chant d'automne.* Dar asta e altceva!

Confuzia nu e chiar atât de gravă, însă foarte bine-venită, căci iau un mic avans faţă de potrivnic. Pentru toată clasa e o dovadă peremptorie că am răspuns mai bine decât el. „Moş Goriot" judecă tot aşa: îmi pune nota 10, iar colegului meu 9. Are totuşi o reţinere:

– Ar trebui, băieţi, să vă consider pe amândoi de aceeaşi forţă! Dar apreciez că Gherghel a depus eforturi mai mari decât tine, Apelevianu, care vorbeşti franceza în familie.

Am sărit în sus ca fript:

– Vă înşelaţi, domnule profesor, şi eu vorbesc franceza în familie...

E o gravă imprudenţă din parte-mi! Singur îmi tai craca de sub picioare! Dar nevoia organică de a modifica realitatea pe măsura dorinţelor mele actuale nu cunoaşte margini, merge până la mistificare.

În recreaţie, culmea-culmilor. Relu mă felicită. Şi pare voios, sincer, deschis! Nu descopăr pe faţa lui nici urmă de invidie. Faptul mă uluieşte, de-a dreptul! Cine se aştepta la o astfel de comportare leală din partea lui? Mă jur pe toţi sfinţii din calendar că eu n-aş fi făcut aşa ceva! Dar trebuie să recunosc, n-am încotro, că el, având o educaţie aristocratică, ştie să se poarte în toate ocaziile ca un adevărat gentleman.

De altfel, Relu mai are şi alte superiorităţi asupra mea. De pildă, ştie pe de rost nenumărate poezii din clasicii francezi, pe care le debitează fără efort în orice împrejurare. Mă mir cum a memorat atâtea mii de versuri! Şi pentru ce? Dar râvna mea de a-l întrece pe toate planurile nu se împiedică nici de stupidităţi. Mă apuc şi eu să învăţ pe dinafară poezii franţuzeşti, mai ales că găsisem la Jeannine o antologie a clasicilor francezi.

La unele materii, în special, la matematici şi fizico-chimie, Relu se dovedeşte surprinzător de slab. Aici îl călăresc zdravăn. Şi mai am o „superioritate“: scriu mai frumos decât el. Incomparabil mai frumos! Chiar profesorul de desen şi caligrafie se miră de această îndemânare a mea. Pot să aştern litere ca de tipar, fără multă osteneală. Dobândisem de mic această dexteritate. Mi se părea foarte firesc, ca şi când mi s-ar fi cuvenit de drept. De altfel, nici nu ştiu dacă îmi va folosi vreodată, pentru că nu-mi trece deloc prin minte să mă fac caligraf. La desenul propriu-zis sunt mediocru.

Numai în ceea ce priveşte frumuseţea fizică nu pot să-l depăşesc pe Relu, n-am cum! E chipeş, afurisitul, ca o vedetă de cinema! N-am văzut la altcineva păr mai negru şi mai strălucitor, ochi mai mari şi luminoşi şi un trup tras prin inel aşa cum are el. Cu sănătatea însă o duce prost, lipseşte uneori de la şcoală, ba gastrită, ba criză de ficat. În schimb, eu – sănătos tun, nicio boală nu se lipeşte de mine.

Odată mă întreabă dacă am fost în străinătate! Cum să-i spun că nici nu călcasem cu piciorul peste hotare? Doamne păzeşte! Îi răspund:

– Am stat un an la Paris, când eram mic, împreună cu unchiu-meu.

– Pe ce stradă? mă descoase.

– Pe *rue* Danton 21, în Montmartre.

Am reținut asta de la Jeannine. Ea locuise la această adresă.

– Ce-i unchiul tău?

– Cum, nu ştii? Acum a ajuns ditamai ministrul! N-ai auzit de Dimitrie Gherghel?

Desigur, auzise, cum nu? Întâmplarea făcuse ca un membru marcant al guvernului de pe atunci să poarte acelaşi nume de familie ca şi mine. Nu eram niciun fel de rudă cu el. Dar Relu, naivul, crede şi asta! Le crede pe toate.

Orgoliul meu nesățios pluteşte într-o călduță baie de satisfacție, datorită acestor mistificări necontenite.

II

Abia după terminarea liceului, Relu dispare din actualitatea mea. Desigur, plecase la Paris, să-şi urmeze studiile universitare. Toți feciorii de bani gata ca el nimereau, de regulă, în capitala Franței, ca să se întoarcă de acolo cu o patalama.

Ciudat, foarte ciudat: îmi pare rău că nu mai suntem colegi.

Chiar destul de rău! El nu era numai calul meu de bătaie, ci o sursă vie care îmi trezea ambițiile şi chiar le întreținea până la epuizare.

Eu nu pot pleca în străinătate. Mă înscriu la Facultatea de Drept din Bucureşti, fără să mă gândesc la avocatură sau la vreo funcție administrativă. Urma alege, îmi spun, de ce aş opta de pe acum pentru o profesie anume? Îmi place să audiez prelegeri şi la Facultatea de Filozofie şi Litere, unde sunt câțiva profesori a căror faimă a trecut de mult granițele. Acolo ascult o prelegere despre naşterea lui zero, care, pur şi simplu, mă uluieşte. Timp de o oră

şi jumătate, un tânăr conferenţiar, stând pe scaun, nemişcat, vorbeşte de evoluţia în gândirea matematică a omenirii a acelui miraculos fenomen care se cheamă zero. Frazele îi curg izvor din gură, aşa de perfecte, de parcă le-ar citi de undeva dintr-o carte nevăzută care-i stă dinaintea ochilor. „Ce creier organizat! gândesc răpit de elocinţă. Sunt sigur că nu voi putea vorbi niciodată aşa de fluent, jonglând cu noţiuni abstracte, aproape imposibil de îmbrăcat în haina cuvântului."

Cu toate astea, nu exclud profesoratul de pe lista profesiunilor probabile, pentru că şi eu am – cât de cât – darul vorbirii.

În primul an de facultate, locuiesc la căminul studenţesc din strada Sfinţii Voievozi. La prânz mănânc la cantina Gutenberg, iar seara, pe unde apuc. Nu-mi place nici la cămin, nici la cantină. Pretutindeni gălăgie, chefuri şi, mai ales, risipă de timp. Singurul „student" conştiincios e chiar portarul căminului, Ilie Brotac, un om trecut de 40 de ani, care are cinci diplome şi acum se pregăteşte pentru al şaselea doctorat. Făcuse dreptul, filologia clasică, cea modernă, electrotehnica şi filozofia. După astea, se apucase de matematici. Ca portar avea leafă şi, mai ales, timp berechet să tot studieze. Dacă vreunul dintre studenţi nu ştie ceva, fuge la el.

– Nene Brotac, ajută-mă să descurc problema asta...

Şi Ilie Brotac, tobă de carte, îl luminează pe tot studentul cu ştiinţa sa. Mi-e tare simpatic, însă nu pot înţelege meteahna lui de a acumula diplome universitare. Odată îi pun întrebarea:

– De ce, nene Brotacule, nu-ţi iei o slujbă onorabilă, la nivelul dumitale, ci te complaci să rămâi într-un serviciu minor?

– N-am încotro, mânzule! Sufăr incomensurabil de sete!

– Cum adică... sete?

– Da, sete de... cunoaştere. Adevărată boală, greu de vindecat, pentru că îţi produce o bucurie imensă...

Înţeleg. Datorită exemplului său magnific, mă hotărăsc şi eu să fac două doctorate: în drept şi litere. Povestea doctoratului în litere e ceva mai complicată. Într-o seară, pe când îl citeam pe Emile Faguet, îmi vine în minte o idee năstruşnică: ce-ar fi să fac o istorie a literaturii universale? Noi nu avem încă o asemenea lucrare şi de ce n-aş scrie-o eu? Îmi dau seama, firește, de imensitatea

ei, mi-ar trebui vreo 10-15 ani de muncă, poate mai mult. Şi, ce-i cu asta? Îi consacru, la urma urmei, toată existența. Atunci ştiu că las drept moştenire o operă de care viitorimea va ține seama, în loc să mă strecor neştiut prin viață ca prin pustiul Saharei...

Ideea prinde aripi, mă pasionează, nopți întregi țes febril planuri: ce va cuprinde primul volum, apoi al doilea şi aşa ajung la şaptesprezece volume compacte. Măcar de-aş fi sigur că vor fi numai atâtea!

Mă gândesc la Relu! Uite, ăsta, prin situația lui privilegiată, se poate apuca de o asemenea muncă gigantică, fără să-l doară capul. Numai că prin creierii lui nu se plimbă idei ca asta. Pe când eu trebuie, în primul rând, să-mi asigur existența şi abia după aceea să consacru operei mele timpul rămas liber.

Dar, nu! Nu se poate! Voi da o lovitură cu însurătoarea, altfel nu ajung stăpânul timpului meu, şi, în acest caz, şansele unui asemenea proiect se micşorează, dacă nu dispar chiar cu totul.

După planul meu provizoriu, primul volum va fi consacrat indienilor, al doilea – grecilor antici. Îi propun profesorului meu să tratez în teza de doctorat materia acestui al doilea tom (Homer, Hesiod, Herodot, Esop, Pindar, apoi tragicii greci şi, în fine, filozofii şi istoricii). Acceptă, spre bucuria mea, aşa că lucrarea îmi slujeşte să obțin examenul de doctorat şi, totodată, s-o folosesc ca o carte separată din ciclul istoriei literaturii universale. Cu un singur glonț, s-ar zice, împuşc doi iepuri.

Pus pe treabă, părăsesc căminul studențesc, unde nu aveam condiții de lucru, şi mă mut pe strada Rozelor, la o nemțoaică, Grete Erdmann, care primeşte studenți în pensiune. Prefer o gazdă străină, ca să mă perfecționez şi în limba germană, aşa cum făcusem cu Jeannine în ceea ce priveşte franceza. De altfel, un coleg de la cămin, întors din Franța, îmi spusese cândva:

– Măi, doi ani am stat la Paris, fără să rup o boabă franțuzeşte, fiindcă mă tot învârteam în Cartierul Latin printre români de-ai noştri. Am pus însă mâna pe-o midinetă şi asta m-a învățat în trei luni să ciripesc cea mai neaoşă franțuzească. Dacă nu era ea, mă întorceam tufă de Veneția.

Nemţoaica, văduvă la 30 de ani, închiria trei camere mobilate, ca să-şi asigure existenţa. În prima şedea un sârb sexagenar, Milan Nenovici, grafician de meserie, într-a doua – un fost coleg de la litere, Bob Geamănu, rămas de căruţă, care, de fapt, mă adusese acolo, iar pe-a treia, o odaie destul de spaţioasă şi de curăţică, o ocup eu.

Nici gazda nu e de lepădat. Blondă ca toate nemţoaicele, cu trăsături regulate, pare chiar frumuşică. Nu-i lipseşte o anume ingenuitate şi cochetărie. Păcat că-i prea durdulie, predispusă la obezitate. Deşi femeie simplă – n-are decât patru clase primare urmate la Sibiu, unde s-a născut –, e, într-un fel, autodidactă, citeşte romane, chiar poezii nemţeşti şi, în orice caz, face faţă unei conversaţii de nivel mediu. Chiar în prima zi prind de veste că trăieşte cu prietenul meu, Bob.

Sărăcuţa, îmi spun în sinea mea, o să aibă multe de tras din pricina acestui terchea-berchea, dacă îl iubeşte cu adevărat!

Căci Bob ăsta, un băiat chipeş, prea chipeş pentru un bărbat, nu poate să fie numai al unei singure femei. Trebuie să se împartă darnic aventurilor amoroase, mai ales că la Facultatea de Litere, unde îşi face veacul, e înconjurat de un regiment de studente.

Nu credeam c-o să mă împrietenesc vreodată cu bătrânul Nenovici. Fiziceşte e o făptură jalnică: scund, cocoşat, cu faţa scofâlcită şi gura cât o şură. Un adevărat Quasimodo în viziunea lui Hugo, care îţi face greaţă la cel dintâi contact. Dar după ce stai de vorbă cu el şi începe să-şi deşire ghemul amintirilor, şi când îţi spune că odată, la Moscova, a cântat aria calomniei din *Bărbierul* chiar în faţa lui Şaliapin, iar celebrul cântăreţ rus a exclamat uluit: „Nu eu sunt cel mai mare bas din lume, ci dumneata, prietene!“ – deodată nu ţi se mai pare atât de respingător, îl rogi să cânte ceva şi, după ce termină, devii sclavul său. Are încă o voce formidabilă, cu care ar fi cucerit universul, dacă fizicul nu-l împiedica s-o valorifice pe scenă. Dar şi aşa cântă în corul Patriarhiei. Tot Bucureştiul îl cunoaşte, credincioşii şi ateii aleargă buluc în Dealul Mitropoliei, ca să-l audă. Nu trăieşte numai din leafa de corist, nici n-ar putea. Mai are un dar, e şi grafician. Face desene pentru reviste,

coperte de cărți și, mai cu seamă, scrie caligrafic diplomele tuturor facultăților. E ocupat toată ziua, abia pridideşte cu lucrul.

Odată, îmbolnăvindu-se și speriat că n-o să mai poată isprăvi unele lucrări cu termen fix, mă roagă să-i găsesc un ajutor.

– L-am găsit, îi spun, chiar eu sunt.

– Cum așa? se miră.

– Mă pricep și eu la caligrafie, dar nu ca dumneata.

Fac pe loc o probă, două, trei. Meşterul se uită și nu-i vine a crede ochilor.

– Nu-i rău! Ai mână! Poți câştiga bani frumoşi.

Chiar așa se întâmplă. Nu mă gândisem până acum că îndemânarea mea la scris mi-ar putea aduce foloase. Bunul vecin de cameră îmi încredințează în exclusivitate scrierea diplomelor universitare. Nu vrea să rețină niciun câştig pentru sine, abia îl conving să primească măcar zece la sută. În şase zile dau gata toate patalamalele Facultății de Drept, care la fiecare sesiune scoate cei mai mulți absolvenți, și pun mâna pe 30.000 de lei. Bună treabă! Suma o depun la Banca Marmorosch Blank, cu dobândă. Sunt primii bani pe care îi câştig.

Toate bune, dacă în pensiunea noastră ar sălăşlui pacea. Dar la două-trei zile se iscă certuri violente între Grete și Bob, care degenerează în bătăi soldate cu geamuri, farfurii sparte și alte pagube materiale. Meşterul Milan intervine pe loc să împace beligeranții, eu fac la fel. Inutile strădanii! Ziua următoare ostilitățile încep din nou și mai vârtos.

– Măi Bob, de ce naibilor nu vă astâmpărați, omule! îl ocărăsc pe fostul coleg. Vreți să ajungeți de râsul lumii? Au aflat și vecinii. Isprăviți bre, odată!

– Ce să fac, Dinule, a înnebunit săsoaica asta! E de o gelozie feroce. Şi-apoi, ce, crede că-s obligat s-o iau de nevastă? Doar n-am băut mătrăgună!

Într-o noapte, femeia încearcă să se sinucidă, înghițind o doză de sublimat. Țipete, zarvă, tapaj. Noroc că Salvarea soseşte la timp. O ridică și o duce la Spitalul de Urgență.

Două săptămâni avem linişte deplină. În timpul ăsta, Bob își găseşte altă cameră, într-un cartier boieresc. Mă pune să-i jur că

nu voi da nimănui în vileag noua sa adresă, mai ales săsoaicei, sau „nebuna din amor", cum a poreclit-o.

Când Grete se întoarce acasă şi află de plecarea ibovnicului, altă zarvă! De rândul ăsta, ponosul cade pe capul meu: să-i spun unde s-a mutat.

– Nu ştiu, Grete, îţi jur că habar n-am. A şters-o noaptea, pe furiş, şi... dus a fost.

Mă imploră într-un chip lamentabil, plângând cu lacrimi cât mărgeaua, agăţându-se de gâtul meu ca de un colac de salvare. Chiar mă sărută, nefericita, crezând că aşa mă va îndupleca. E cât p-aci să-l trădez pe Bob, şi nu o dată, ci de mai multe ori, însă mă stăpânesc, până la urmă. Nu ştiu cum de am avut o asemenea tărie.

Mai vine şi meşterul Milan, care, fără să ţină seama de starea bolnavei, o admonestează aspru:

– Nu înţeleg ce fel de femeie eşti dumneata, *frau* Grete. Cum e cu putinţă să n-ai un pic de demnitate, să cazi atât de jos din pricina unui sentiment? Dar dă-o dracului de iubire, stăpâneşte-te, nu mai eşti adolescentă! Şi pentru cine te topeşti atât? Pentru o secătură, pentru un fluşturatic şi neisprăvit? Nu mai găseşti alt bărbat, ce naiba, s-au isprăvit bărbaţii de pe lumea asta? Haide, fii serioasă, *frau* Grete, dacă vrei să te mai consider în rândul oamenilor...

Cade parcă un duş rece pe vâlvătaia unei flăcări, aşa amuţeşte femeia. Tace în seara aceea, ca să reînceapă mai abitir a doua zi şi în zilele următoare. Isprăvise cu adresa, de astă dată îmi povesteşte frânturi de scene petrecute între ei, ce i-a spus Bob într-o împrejurare sau alta, cum au fost amândoi într-o excursie la Rusciuc. E un potop de fraze, care nu mai isprăveşte...

Îmi găsisem beleaua. Uite, gândesc, am devenit acum, în faţa acestei femei, „simulacrul" lui Bob, datorită faptului că acela mi-este prieten. Şi nu m-aş mira dacă subconştientul ei ar vrea să-l înlocuiască pe fostul amant cu propria mea persoană. Nu, nici prin gând nu-mi trece să mă pretez acestui joc. E o femeie-crampon, de care trebuie să mă feresc. Avusesem destule exemple ca să-mi fac convingerea ce consecinţe voi avea de îndurat dacă mă leg de ea. Aşa că, încetul cu încetul, răresc convorbirile prelungite

din dormitorul ei. Mă bucur că nu mă atrage fizic, cu toate că slăbise mult după ieşirea din spital.

III

Într-o seară, după propunerea gazdei, ne ducem toţi trei să cinăm la grădina Blanduzia. Mai fusesem înainte şi cu Bob, aşa că ieşirea noastră nocturnă n-are nimic neobişnuit. Foame nu ne este, mai mult bem decât mâncăm. Are o excelentă bere Pilsen. Cum, într-un timp, conversaţia lâncezeşte, Grete mă întreabă:

– Nu vrei să dansăm?

– Da, de ce nu?

În timpul dansului, se lipeşte de mine, obraz pe obraz, şi mă strânge cu zeci de braţe, ca o meduză, gata să-mi taie respiraţia.

Şi deodată, fără a se sinchisi de puzderia perechilor care ne înconjurau, rosteşte pe limba ei cu un uşor oftat:

– *Ich liebe dich, mein schatziche!*

Surâd crispat, auzind neaşteptata declaraţie. Când ea porneşte din partea unei femei, parcă s-ar prăbuşi cerul pe capul bărbatului. Nu ştiu ce să fac. Deocamdată, nu-i răspund nimic, ca şi când n-aş fi auzit-o. Cred că e cea mai potrivită comportare. S-o fi ameţit, probabil, de bere, mai ştii? Dar nu băuse decât două halbe.

Această penibilă scenă m-a scos din fire. Aşadar, săsoaica mi-a pus gând rău, crede că are de-a face cu Bob numărul doi. Bine, vom vedea! La întoarcere, intru în odaia ei şi o iau în primire fără niciun menajament:

– Ascultă, *frau* Grete, mi-ai spus la restaurant că mă iubeşti. Oricare alt tânăr ar profita de acest lucru, dar eu sunt cinstit şi nu vreau să te angajez într-o aventură care ţi-ar aduce numai necazuri. Mai întâi, pentru că nu pot să te iau de nevastă. În privinţa căsătoriei, am gânduri preconcepute, din care înţeleg să nu ies. Dacă simţi nevoia unui bărbat, poftim, îţi stau la dispoziţie. Însă fără nicio altă pretenţie din partea dumitale. Altfel, sunt nevoit să mă mut. E mai bine să lucrăm deschis, cu cărţile pe faţă. Doar nu vei fi având poftă să păţeşti ceea ce ai păţit cu păcătosul de Bob...

– Nu, nu vreau să pleci. Am nevoie de un bărbat. Mi-e indiferent cum îl cheamă.

Acum e limpede! Nu-mi dau seama dacă ceea ce fac aduce cu o prostie, dacă nu cad într-o capcană deschisă fără abilitate. Cred că nu.

Într-o după-amiază, trecând prin Cişmigiu, o văd pe Grete stând pe o bancă, într-o atitudine de intimitate fără echivoc cu un tânăr care seamănă cu Bob Geamănu, încât crezusem, la un moment dat, că-i chiar el. Mă prefac că n-am observat nimic, ca să n-o pun pe gazda mea într-o situaţie critică. Ea, probabil, îşi dă seama că am văzut-o şi adoptă de aci înainte o atitudine mai rezervată faţă de mine, ceea ce îmi convine, fiindcă, de un timp încoace, lucrez intens la teză şi simt nevoia unui climat de antrenare. Mi-a sosit din Franţa un vraf de cărţi comandate la Hachette, împreună cu o suculentă bibliografie cu lucrările de care aş mai avea nevoie. Straşnică librărie! Concomitent, scriu şi diplome pe capete. Din pricina asta sunt mereu în criză de timp.

De când mă ştiu pe lume, niciodată n-am lucrat mai cu spor ca în aceste câteva luni. Depunerile cresc, la bancă, văzând cu ochii, se ridică acum la 150.000 de lei. Bani, nu glumă! Posed, şi eu, în sfârşit, o bază materială solidă şi pot călca pe pământ sănătos. Cred că de-acum înainte nu se mai pune pentru mine problema existenţei. N-am decât să fac caligrafie toată viaţa, dacă nu voi izbuti să creez opera mea capitală, care mă va rândui pe treptele cele mai de sus ale ierarhiei sociale. Ce-ar fi s-o scriu în franţuzeşte (uite idee!) şi, odată ce apare la Paris, iată-mă devenind o personalitate europeană!

Da, da, trebuie să-mi întetesc eforturile în această direcţie, care conduce cu paşi mari la cucerirea gloriei. Nenea Brotacu poate să şadă până la adânci bătrâneţi în postul de portar al căminului studenţesc, având şase diplome universitare în buzunar şi mulţumindu-se cu bucuria cunoaşterii multiple. Treaba lui! În fond, e un egoist, ca o fântână care acumulează apă din belşug, însă o păstrează pentru sine, nu dă nimănui de băut.

Pentru mine, problema de căpetenie e asigurarea independenţei materiale, care să-mi aducă pe tavă timpul necesar pentru

scrierea operei mele. Ea nu se rezolvă decât într-un singur fel: printr-o căsătorie-lovitură! A doua cale nu există! Ei bine, voi rezolva problema punând la bătaie toate resursele de care dispun, ferindu-mă, în primul rând, de imixtiunea primejdioasă a dragostei. Oh, în privința asta mă pot considera imun, iubirea nu mă preocupă, ca şi când nici n-ar exista pe lumea asta!

Până în prezent, când împlinesc 24 de ani, încă n-am făcut o pasiune. Jeannine, prima legătură, nu-mi încălzise inima. Când era lângă mine, o doream, când se afla departe, o uitam cu desăvârşire. Cât o priveşte pe Grete, bălaia gazdă, mă lasă rece, ca o stâncă. Aşa încât pot susține că incendiul iubirii nu va atinge stânca mea şi, chiar dacă ar atinge-o, tot degeaba: piatra nu ia foc. Uneori, citind romane cu iubiri mari, totale, zâmbesc sceptic pe sub mustață, neconvins. Unde or fi văzut autorii ăştia asemenea iubiri? Le-au scos din închipuirea lor, creând oameni şi fapte ireale, neverosimile. Simple pretexte pentru fetele bătrâne ca să-şi trăiască imaginar dragostea de care au fost lipsite.

Admit, firește, iubiri de scurtă respirație, asta da. Însă ele nu angajează decât parțial, fără a reteza aripile, târând omul într-o mocirlă degradantă pentru demnitatea sa. Într-un cuvânt: iubire-voluptate, nicidecum iubire-maladie, aşa cum a avut un unchi al meu, care, însurându-se cu o prostituată, a dus o viață infernală şi a terminat curmându-şi zilele. În privința asta, băteam în strunele mamei. Ori de câte ori venea în discuție problema însurătorii, ea era gata cu sfaturile:

– Caută o fată bogată, cu scaun la cap. Nu lua una doar cu cămaşa pe ea, c-o să plângeți unul de mila altuia. Viața e aspră, o trăieşti o singură dată. Nu te lega de prima fantezie, ca toți neispăviții...

Dumnezeule, de câte ori n-am auzit aceste îndemnuri perseverente, formulate mereu cu alte fraze, dar având acelaşi conținut. Uneori, le ilustra cu exemple:

– Uite, Costel, băiatul unei colege de-a ei, învățătoare într-o comună vecină, a luat-o pe fata Roşculeştilor. Zestre: o moşie de o mie două sute de pogoane, nici mai mult, nici mai puțin. Acum trăieşte pe picior mare, ca un paşă. Şi dacă ar fi vreo scofală de

capul lui! Un avocățel, acolo, de mâna a treia. Vezi, asta lovitură. Toată viața nu mai are nevoie să mişte un deget...

Îmi înşiră şi alți tineri care izbutiseră performanțe în căsătorie. Mă miram de unde şi cum ajunsese în posesia unei asemenea liste, dar se vede că veştile nu întârzie să vină, atunci când le cauți cu lumânarea.

– Dacă ştii *să vrei*, e imposibil să nu găseşti ceea ce cauți. Un flăcău chipeş şi învățat ca tine musai trebuie să pretindă miresei atâta aur cât cântăreşte ea.

– Bine, mamă, toate bune, dar nu pot să mă însor cu o ciumă sau cu o prostănacă. Dacă nu ne înțelegem, cum o să trăim? Unul hăis şi altul cea, nu se poate.

– Vezi, aici stă deşteptăciunea omului: să fie şi cu slănina în pod, şi cu sufletul în rai. E bine?

Asta era! Nu abdica de la convingerile ei, s-o pici cu ceară. Trăsese zdravăn mâța de coadă, avea experiență şi voia să-mi îndrume paşii pe pământ tare. De-aia mă tot dăscălea, încât îmi făcuse capul calendar.

IV

Într-una din zile, o nenorocire ne arată colții: bătrânul Milan are o hematemeză[1]. Grete îl găseşte întins pe jos, în camera lui. Chem numaidecât Salvarea şi îl ducem la Spitalul Colentina. E galben ca o lumânare, pesemne a pierdut mult sânge. Cred că e vorba de un ulcer, adeseori se plângea că-i umblă cuțite prin stomac. Din păcate, în timpul nopții, se produce o altă hematemeză, de astă dată fatală.

Sunt zguduit de moartea lui neaşteptată. Sărmanul meu prieten ar fi putut să mai trăiască încă un deceniu sau două dacă îşi supraveghea sănătatea. Dar sănătatea asta e un bun de care nimeni nu-şi dă seama, decât după ce o pierde. Grete e şi ea afectată de tragicul eveniment. La cimitir a plâns încontinuu.

---

[1] Hemoragie pe traiectul tubului digestiv, eliminată pe gură (n. red.).

Şi totuşi, după o săptămână-două, totul reintră în normal, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic. Milan Nenovici a plecat în eternitate cu nume cu tot. Numai numele oamenilor de seamă rămân mai departe, pe pământ. În camera lui se mută o femeie bătrâioară, slabă şi urâtă foc. O cheamă Sorana Lambru. Aflu că e funcţionară la Ministerul Instrucţiunii.

Dau o fugă la rectoratul universităţii, ca să rezolv problema scrierii diplomelor pe contul meu. E o sursă bună de venituri şi ar fi o prostie s-o scap din mână. Stupefacţie: în locul decedatului Milan a şi fost numit un nou caligraf. Cum s-a aflat aşa de iute de moartea prietenului meu? Se vede că cineva pândise să-i ia locul, căci aşa se întâmplă, fiecare dintre noi împiedicăm pe câte cineva, care abia aşteaptă moartea noastră. Vasăzică, diplomele s-au dus pe copcă! Credeam că darul caligrafiei înseamnă oricând un izvor de câştig, însă nu e aşa. În complexul social, cu adevărat eficiente nu sunt decât platforma politică, relaţia, cointeresarea, interesul reciproc. Fără concursul acestor factori, orice însuşiri rămân în umbră, amorfe, nevalorificate.

Acum trebuie să fac altceva, să-mi iau, deocamdată, o slujbă. Nu-i chip să stau în aer, fără niciun venit. Ce-i drept, am strâns o sumă bunicică, peste 150.000 de lei, cu care aş putea rezista doi sau trei ani buni. Dar nu e o socoteală să topesc aceşti bani pentru existenţă, ca să rămân, după aceea, din nou, la voia întâmplării. Mă decid să iau în mod provizoriu o slujbă, oricare, numai ca să nu atac depozitul.

Noua locatară, doamna Lambru, mă informează că la ministerul unde lucrează e vacant un post de subşef de birou. Bun şi ăsta. Crede că am şanse mari, auzind de studiile mele. Chiar a doua zi, îi cer o audienţă directorului personalului, care se lasă greu, probabil are pe altcineva în vedere. Merg mai sus, la secretarul general, îi arăt actele şi, în fine, după două săptămâni de tergiversări, obţin decizia de numire.

Atâta alergătură şi atâta timp pierdut pentru un biet post de subşef, plătit cu 6.700 de lei lunar! Fireşte, slujba e un provizorat, n-o să m-apuc a urca treptele ierarhiei timp de douăzeci de ani, cât ar trebui, după statut, ca să ajung până la postul de director. Voi pune mâna pe un post mai mare numai într-o singură zi.

V

Înainte de Paşti, răsfoind ziarul *Universul,* citesc la rubrica deceselor că moşieriţa Elencu Apelevianu s-a stins din viaţă, în urma unei grele suferinţe, şi a fost înmormântată la Apelevii, în cavoul familiei. Vestea mă zguduie, ca tot ceea ce vine din împărăţia morţii şi este ireversibil. După aceea, îşi face loc indiferenţa. Poate nu chiar indiferenţa, deoarece simt cât de cât o undă uşoară de satisfacţie. Îmi amintesc de păţania din timpul războiului, când îi cerusem făină şi ea m-a izgonit ca pe un cerşetor. Ce mare şi tare era pe-atunci cucoana Elencu, trăind în devălmăşie cu bogăţia! Şi, uite, îi venise şi ei rândul să dea ortul popii, moartea o făcuse egală cu toţi dezbrăcaţii şi flămânzii care o împrejmuiau! Ce egală? Mai prejos decât ei, pentru că mulţi din aceştia trăiesc încă, pe câtă vreme boieroaica a devenit un lucru netrebnic, cu care se putea face orice, chiar îngropa în pământ.

Mi-aduc aminte de bunul meu vecin, bătrânul Milan, şi mă scutur de aceste gânduri negre. Revenind la cucoana Elencu Apelevianu, convin că a supravieţui unei vrăjmaşe nu constituie, desigur, o superioritate, ar fi pueril să susţin aşa ceva. Însă, orice s-ar spune, tot înseamnă ceva. E măcar o piedică mai puţin...

VI

Alt bucluc: primesc o telegramă de acasă, numai de două cuvinte: *Sunt bolnavă.* Semnat: *Mama.* Nu-mi spune *vino,* dar pot să stau cu braţele încrucişate? Pentru ce îmi trimite depeşa, dacă n-are nevoie de ajutorul meu? E cu ochi şi cu sprâncene!

Mă hotărăsc să plec chiar a doua zi. Şi Grete e de părerea asta. Îmi sugerează s-o aduc la Bucureşti, ca s-o vadă un medic specialist. Chiar aşa am să fac. Dacă e nevoie, o internez într-un spital, de ce nu?

Mi-e inima strânsă de nelinişte, mă gândesc numai la lucruri grave. Săraca mama! Ce boală o fi pocnit-o peste cele pe care le are?

Trecuse de 60 de ani. Or, la vârsta asta, poți să te aştepți la orice. Şi acolo, la țară, singură-singurică! Mai bine aş lua-o la mine...

Îi cer directorului meu o învoire de două zile şi plec. Am un tren potrivit la 10:20, care ajunge după-amiază la Apelevii. Mă duc la un birou de voiaj, să cumpăr bilet.

– Clasa întâi? mă întreabă impiegata de la ghişeu.

Aveam de gând să iau unul de clasa a doua, dar văzând că ochiul expert al funcționarei mă evaluează mai sus, probabil, după îmbrăcăminte – eram, cum ar spune franțuzul, *tiré à quatre epingles* – confirm:

– Da, clasa întâi.

Voi călători, aşadar, pentru prima dată la clasa întâi, ca boierii de rang şi nu e rău să mă obişnuiesc aşa pentru viața care mă aşteaptă.

Cumpăr câteva lucruşoare pentru bătrână şi haidem la gară. Tramvaiul 15 tocmai se apropie lunecând pe liniile lucii.

– Ce faci, băiețaş? Dai înapoi?

Reținerea o formulasem în gând. Şi tocmai la timp, căci trece pe lângă mine o maşină de piață.

– Taxi! Taxi!

Şoferul mă duce în câteva minute la Gara de Nord.

– 10:20? Cum se poate?

Ei drăcovenie! Ceasul meu rămăsese în urmă. Un hamal îmi ia geamantanul, pe care pot să-l duc şi singur, n-atârnă nici zece kilograme, dar e mai bine să-l ducă altcineva, dacă, bineînțeles, te ține cureaua.

– Nu vă grăbiți aşa, spune hamalul, o stârpitură de om la care dacă te uiți nu-i vezi decât ochii bulbucați ca de broscoi, 1001 pleacă la 10:30, pe linia 5. Are o întârziere de 10 minute.

Întârziere? Încă n-am auzit de aşa ceva! Ştiam că toate trenurile pleacă din stația de pornire la ora anunțată. Pesemne că ăsta m-a aşteptat pe mine. Mulțumesc pentru amabilitate.

În starea mea sufletească, desigur că nici în turnul gândurilor nu era loc pentru glume de astea nevinovate, dar, în sfârşit, se poate trece cu vederea peste lucrurile care nu angajează.

CAPITOLUL 2

Amintirile unei şcolăriţe

Din corespondenţa Andei Brădeanu

Scrisori către o fostă colegă

I

Fulguşor scumpă,

De când ai dat bir cu fugiţii din internatul oropsiţilor sorţii (mătuşă-ta să trăiască), a fost pe-aici o mare sărăcie de evenimente, timpul s-a scurs gol, fără fapte, plictisitor, insipid. În fine, din mila proniei cereşti, mi s-a întâmplat şi mie una bună, să-ţi stea mintea-n loc. Află, sublimo, că nu mă mai strigă la catalog Opriş Anda, ci Brădeanu Anda.

S-a luat notă de comunicarea mea? Stai, nu te mira aşa, am să-ţi explic, de-a fir-a-păr. Ca să înţelegi mai bine despre ce e vorba, fă bine şi citeşte capodopera alăturată. Bineînţeles, eu am scris-o, mă jur pe moaştele Sfântului Dimitrie Basarabov că nu te mint. O revistă din Craiova, văzând că e genială, a binevoit s-o publice şi, astfel, am făcut primul pas în nemurire. La statuie încă nu mă gândesc.

Până una-alta, las gluma la o parte, ca să nu-ţi tulbur lectura. Hai, dă-i drumul! Atenţie deosebită!

DIRECTOAREA

Schiţă de Anda Brădeanu

Când pedagoga intră în cancelarie, directoarea şcolii noastre corecta de zor lucrările scrise la limba română. Cam enervată că o întrerupsese tocmai în toiul muncii, ridică brusc capul, îşi scoase ochelarii şi întrebă cu voce aspră, puţin răstită:

– Ce este, Cojocaru?

– Am venit să v-o reclam pe eleva Ionaşcu A. Margareta, dintr-a opta. Făcând adineauri fetelor inspecție la pupitre, i-am găsit o scrisoare.

– O scrisoare?! Ce fel de scrisoare?

Pedagoga şovăi puțin:

– E de la un... băiat. O scrisoare de... dragoste.

Termină fraza cu o sforțare, roşind toată, ca şi când ea ar fi fost vinovată. În acelaşi timp, înmână superioarei sale o bucată de hârtie roz.

Directoarea încercă să se ridice pe picioare, fără a izbuti. În mişcarea ei, cârjele sprijinite de scaun alunecară pe podea cu zgomot. Mâniată şi din pricina cârjelor, se răsti la pedagogă:

– Cum se poate aşa ceva? La mine în şcoală se petrec astfel de lucruri? Şi voi, pedagogelor, ce-mi păziți aici? Tăiați frunze la câini, ce faceți? Spune-mi, cum a ajuns scrisoarea în mâinile elevei?! E ceva nemaipomenit ce se întâmplă! Trimite-mi-o numaidecât pe vinovată. Cum ai spus că o cheamă?

– Ionaşcu A. Margareta.

– Hm! Asta e o elevă silitoare. Mi-a făcut cea mai bună teză la română.

– Ce-i drept, are însuşiri, dar... bâigui pedagoga cu jumătate de glas, fără a isprăvi fraza.

– Nu! țipă directoarea bătând cu pumnul în masă, nu-mi trebuie asemenea elemente! Astea le strică şi pe celelalte. Trebuie s-o pedepsesc. Să se învețe minte! Auzi, neruşinata, îi arde, la vârsta ei, de... de...

Voise să pronunțe „dragoste", dar se opri îngrozită în pragul magicului cuvânt, parcă ar fi fost ceva de spaimă. Se mulțumi doar să repete pe ton imperativ:

– Trimite-o numaidecât!

Pedagoga ieşi călcând uşor, în vârful picioarelor, ca să nu facă zgomot, şi închise uşa cu grijă. Strășnicia domnişoarei directoare, căreia i se spunea impropriu *doamnă,* băgase spaima în tot personalul liceului-internat. Chiar şi profesoarele tremurau în fața ei. Împlinise de câteva luni vârsta pensionării, dar ministerul, prețuind

deosebitele-i însuşiri didactice şi administrative, îi îngăduise să-şi continue activitatea. Sexagenara era spirt şi, dacă n-ar fi fost beteşugul care o stânjenea amarnic, s-ar fi luat la întrecere în vioiciune cu propriile ei eleve. Dar şi aşa, în cârje, o vedeai mişcându-se pretutindeni, veşnic neobosită, inspectând, observând, dându-le porunci sau mustrându-le pe subalterne. Cu mâna ei de fier, întronase o disciplină severă în şcoală. Personalul şi cadrele didactice îi îndurau asprimea. De altfel, era dreaptă, nu părtinea pe nimeni şi nu vâna greşeli. Singurul ei cusur era... severitatea.

*

În aşteptarea „vinovatei" privirile directoarei căzură pe hârtia care zăcea pe un colţ al biroului. O luă şi-i netezi cu mâna încreţiturile, după care, potrivindu-şi ochelarii pe vârful nasului, o cercetă cu luare-aminte, ca pe un lucru straniu.

Citi începutul: *Iubită mică* şi tresări speriată. Şopti cele două cuvinte şi i se păru că le-a spus altcineva. Apoi, prinse de veste că mâna care ţinea „corpul delict" îi tremura uşor. Când isprăvi de citit, păru răscolită de o tulburare fără seamăn. Ruşinată de fapta ei, se admonestă pe sine şi cercetă grijulie în juru-i, să n-o fi surprins cineva. Îşi lăsă capul greu în podul palmelor. Un val de amintiri prinse viaţă şi bătu la poarta conştiinţei.

*

Acum 45 de ani... Umblând prin amintiri, se revăzu elevă în rochiţa de uniformă cu guleraş alb şi pălăriuţă de catifea trasă ştrengăreşte pe-o ureche, tot aici, la şcoala unde ajunsese azi directoare. Era înaltă, mlădie ca o nuieluşă de salcie, cu ochii luminoşi de soare şi năsuc în vânt. Colegele o pizmuiau pe faţă. Aveau şi de ce.

Şi din noaptea trecutului, peste care cursese atâta pustiu de ani, se desprinse vie, ca o rază de lumină, dragostea ei dintâi. El era elev şi învăţa la şcoala militară. Ziua îi răsărea din rândurile geografiei sau din desenele geometriei, iar noaptea îi umplea visele. Odată, când profesoara de istorie le vorbi despre bătălia de la

Războieni, voievodul Ştefan cel Mare luă deodată chipul iubitului ei.

Inima i se strânse dureros, când îşi aduse aminte de ziua aceea. Pedagoga clasei a opta, o făptură rea şi uscată, făcându-i o inspecţie corporală, dădu peste o scrisoare de dragoste primită cu o oră înainte.

Se stârni zarvă mare, parcă ar fi luat şcoala foc. Urmă ancheta directoarei – o cercetare cumplită prin sufletul elevei –, după aceea conferinţa profesoarelor – un areopag inchizitorial, care tăia în carne vie. Ascultând îndemnul firii, fata încălcase disciplina şcolară şi fu pedepsită cu eliminarea din şcoală pe timp de două săptămâni. Când află vestea, o negură mare coborî în mintea ei fragedă. Nu-şi mai aducea aminte cum, strivită de deznădejde, se furişase pe coridor şi, deschizând o fereastră, sărise în gol de la primul etaj.

Căzuse în grădină, peste câţiva crini plăpânzi. De-acolo, ridicaseră o grămadă de carne mutilată. Crinii se preschimbaseră în maci.

Scăpase totuşi cu zile. Îşi schilodise numai trupul şi, după ce zăcu un an şi jumătate prin spitale, reveni în lume infirmă, cu un picior amputat. În lupta pentru existenţă, răzbătu aproape singură. Sufletul ei în atingere cu vitregia sorţii se înăsprise, se închisese, parcă, într-o crustă protectoare de piatră, din pricina căreia nu mai putea tresări, nu se mai înduioşa de suferinţa altuia.

*

Era atât de adâncită în gândurile ei, care-i stârneau dureri nemistuite încă, încât directoarea nici nu simţi când intră vinovata, care, cu capul plecat, tremurând de spaimă, aştepta din clipă în clipă să izbucnească mânia tiranei. Ridicând întâmplător privirile, o zări pe elevă lângă uşa cancelariei, ca şi cum ar fi vrut s-o zbughească de teamă. Ciudat, şi ea, când fusese chemată în cancelarie de directoarea de atunci, se oprise, parcă, tot în locul acela şi aşteptase împietrită de groază cele ce aveau să se întâmple.

Vru s-o întrebe: Aştepţi de mult? dar îşi înghiţi întrebarea şi o pornire stranie o îndemnă să repete scena care se petrecuse cu

patru decenii în urmă. Îi făcu semn elevei să vină mai aproape, tot aşa cum îi făcuse şi ei directoarea. Şi simţi o plăcere ciudată în repetarea aceasta a faptelor.

Fata înaintă clătinându-se, ca o halucinată, cu paşi mărunţi şi şovăitori, privind-o adânc, cu ochii măriţi de groază, şi se opri aproape de birou. Directoarea o cercetă pe sub ochelari într-ascuns, cu priviri lacome şi curioase, ca şi cum acuma o zărea pentru întâia dată.

„Ce fată frumoasă! îşi şopti sieşi, cu ciudă, parcă. Abia acum bag de seamă cât e de frumoasă! Şi cât are să se bucure de viaţă, de frumuseţea ei! Pe când eu, cât am avut de suferit! De ce a trebuit să sufăr atâta din pricina dragostei?"

Un alt gând potrivnic i se încrucişă în minte:

„Nu, n-am suferit din pricina dragostei, ci a răutăţii oamenilor, din pricina directoarei, care m-a pedepsit cu o asprime prea mare faţă de greşeala mea, dacă greşeală este să iubeşti. Ah! doamnă directoare!"

Atunci, se petrecu în ea ceva neobişnuit. I se păru că gândul o trezeşte dintr-un coşmar înfricoşat care-i pocise sufletul şi cuibărise în ea o fiinţă străină de simţirea ei. Acum, în trezire, se regăsea pe sine, aşa cum fusese. Era cu sufletul copilă, ca odinioară. Doar trupul îi îmbătrânise de apăsarea vremii în coşmarul acela, care durase aproape o viaţă întreagă. Se cutremură de târziul regăsirii şi o cuprinse o remuşcare grea. Lacrimile îi podidiră ochii, dar nu izbuteau decât în parte să potolească pârjolul dinăuntru.

– Margareto, drăguţa mea! strigă copleşită directoarea şi, apucând fata cu braţele-i uscate, o îmbrăţişă.

Acum, bătrâna avu simţământul limpede că repară o mare nedreptate. În închipuire, o înlocuia pe directoarea de altădată şi ea se închipuia în locul elevei de acuma. Simţea o revoltă care o făcea să tremure. „Iată cum trebuia să mă judece nelegiuita aceea!" îşi spuse în sinea ei.

Fata, uluită de neaşteptata schimbare a lucrurilor, primi îmbrăţişarea directoarei fără să simtă, fără să priceapă ceva.

– Stai aici, lângă mine, şi spune-mi: *e frumos?*

Şi, întrebând cu o sfială copilărească, în mintea directoarei apăruse chipul iubitului ei de odinioară. Dar, ciudat: de astă dată găsea în suferință o plăcere, o alinare nemaiîntâlnită.

Copila rămase mai departe de marmură.

– Haide, drăguțo, spune-mi totul. Nu te teme de mine. Nu-ți fac niciun rău.

Fata şopti un *da* abia auzit şi se făcu roşie ca macul.

Şi bătrâna, punându-i astfel de întrebări, simțea o voluptate rară.

– Doamnă directoare, de ce mă chinuiți aşa? izbucni eleva, podidind-o plânsul.

– Dragă fetiță, îmi dau seama! o dezmierdă ea cu blândețe şi dreptate.

După o tăcere lungă, îngândurată, luând mâinile elevei şi mângâindu-le, adăugă încet, cu sfială:

– Margareto, ascultă, fata mea. Şi eu am fost ca tine, şi eu am... aici se opri brusc, simțind cum i se urcă un nod în gât, care o îneca.

Două lacrimi mari, sclipitoare, îi lunecară pripit la vale pe obraji.

Margareta Ionaşcu făcu ochii mari, mai mari decât îi avea, pricepând tot ceea ce până acuma fusese pentru ea taină, neîncrederea îi pieri şi se însenină ca un cer fără ploaie. Curajul îi crescu, şi-ntr-un avânt nestăvilit, izbucni cu nevinovăție:

– Cât sunteți de bună, nu mi-aş fi închipuit! şi cu un gest brusc îi apucă mâna uscățivă şi i-o sărută.

– Da, da, de aceea te înțeleg şi te iert! continuă directoarea, cu gândurile împrăştiate.

Apoi, zărind scrisoarea, o luă de pe birou şi i-o dădu.

– Păstreaz-o bine. Să nu ți-o mai găsească afurisitele astea de pedagoge.

– O, doamnă directoare, ciripi copila şi în ochii ei se ivi o lumină mare, lăsați, acum ştiu eu cum să mă feresc. Am s-o port mereu în sân.

Directoarea surâse cu bunătate.

– Când ai să pleci în vacanța mare, e mai bine s-o laşi acasă.

– Dar eu nu plec nicăieri, doamnă directoare.

– Eşti orfană?

Eleva plecă în piept capul.

– Da.

Se lăsă o tăcere de plumb... Fata nu ştia ce să facă. Ar fi vrut să plece, dar nu îndrăznea. Întrebă cu vocea scăzută, aproape în şoaptă:

– Doamnă directoare, îmi daţi voie să...?

– Nu, mai rămâi... rosti pripit bătrâna, muncită de un gând proaspăt... Uite ce este, Margareto... N-ai vrea să stai cu mine, să fim împreună... până la măritişul tău?... Eu tot sunt singură pe lume, tu la fel... Ce ar fi, dacă...

– Doriţi să mă adoptaţi? se miră fata, care nu-şi credea încă urechilor o veste atât de neaşteptată.

– Da, Margareto... Dacă tu vrei.

*

Când pedagoga intră să afle rezultatul anchetei, o găsi pe directoare scriind de zor o petiţie.

– Ascultă, Cojocaru, zise directoarea, am pedepsit-o pe eleva Ionaşcu Margareta cu eliminarea din internatul şcolii.

– Cum, o daţi afară din internat? se miră pedagoga. Dar ce-o să facă fata? Unde o să locuiască?

– De-acum înainte, va locui la mine...

– La dumneavoastră? În localul şcolii? întrebă pedagoga uluită.

– Nu... în oraş... Îmi cer scoaterea la pensie.

*

Timp de o săptămână, domni în toată şcoala o fierbere nemaipomenită pe tema adopţiunii elevei Ionaşcu Margareta şi a retragerii directoarei. Nimeni nu află ce se petrecuse cu bătrâna directoare atât de severă şi neînduplecată faţă de tot ce era greşeală şi încălcare de disciplină şi nici n-avea să afle vreodată.

Ce zici, ţi-a plăcut schiţa? Nu-i aşa că o citeşti pe nerăsuflate, fără s-o laşi din mână? Şi eu am compus-o tot aşa, fără să răsuflu. Parcă mi-o dicta cineva nevăzut, care şedea în spatele meu, atât de aproape, încât îi simţeam respiraţia fierbinte. Exact aşa cum i se

întâmpla lui Maupassant înainte de a muri. Şi am fost nebună de bucurie, când a apărut. Dar asta-i altceva!

Ceea ce vreau să-ţi spun e că povestea asta se bazează pe o întâmplare adevărată. Eu sunt Ionaşcu Margareta, iar scârba de Sticlete e pedagoga Cojocaru, turnătoarea, căreia, de necaz, i-am lăsat numele neschimbat, deşi ar fi trebuit să-i folosesc porecla.

Acum, ascultă cum s-a întâmplat tărăşenia: într-o dimineaţă, în recreaţia de la 11, vine Sticlete, pedagoga-şefă, c-o falcă-n cer şi una în pământ şi ne face fetelor inspecţie la pupitre. Mie mi-a găsit o scrisorică prăpădită, zice-se, de dragoste. Tu ştii povestea cu nătărtolul de frate al Auricăi Geambaşu, care venea duminica la vorbitor, s-o vadă pe soră-sa, dar mai mult venea fiindcă i se aprinseseră călcâiele după mine. Şi se apucă dumnealui, tâlharul, să mă bombardeze cu răvaşe, pe care mi le dădea Aurica în mare taină. Adică, ce taină! Tot ea a bătut toba în clasă, iar fetele mă tachinau, parcă eram calul lor de bătaie. Cel puţin Popescu Grăsana şi Cap Pătrat, tâmpita aia, mă strigau de la distanţă:

– Madame Geambaşu! Madame Geambaşu!

Altele făceau glume idioate:

– Tu, genialo, dacă te măriţi cu geambaşu' de cai, vei fi călare pe situaţie.

– Uite, sunt acum călare pe situaţie, fără să-l fi luat pe răpitorul Geambaşu, care nu-mi place nici de frică.

Şi cum îţi spuneam, Sticlete aia dă peste scrisoarea cu pricina şi fuga la doamna directoare, să mă pârască. Şi doamna mă pofteşte numaidecât în cancelarie. Tu, Fulguleţ, ce spaimă am tras, măi fato! Gata, ziceam, mă elimină o săptămână-două şi mă nenoroceşte bărbăţia. Cu doamna directoare nu se joacă nimeni, severitatea ei ştii ce ravagii făcea în toată şcoala! Şi tocmai acum să păţesc ruşinea, la spartul târgului, în clasa a opta, în ajun de bacalaureat? Măcar dacă aş fi avut ceva cu seducătorul meu, dar eram bună-nevinovată, nu-i cunoşteam nici culoarea ochilor! Zău, să mor dacă te mint!

Pe când mă gândeam la toate astea, iacă, se produce o teribilă lovitură de teatru, care mă năuceşte pe termen nelimitat. Doamna directoare uită de severitate, de disciplină, uită de ea şi mă ia în braţe, mă strânge la piept şi mă sărută ţoc! ţoc! ţoc!

Doamne, ce s-o fi întâmplat cu ea? Ce miracol? N-o fi înnebunit! Ca o femeie atât de echilibrată să deraieze, apucând-o brusc pe altă linie, trebuie să fie la mijloc un motiv puternic, nu? Şi chiar era! Auzind că sunt orfană, mi-a propus, hodoronc-tronc, să mă înfieze. Mă uitam la ea ca picată din cer. Mi-era şi frică, tu, s-o refuz. Cine ar fi îndrăznit? După asta, a cerut să fie scoasă la pensie. Era trecută de 60 de ani. A închiriat un apartament în cartierul Cotroceni, într-o vilă cochetă. După asta, un avocat pe care îl cunoştea a făcut la tribunal actele de adopţiune, şi aşa am devenit domnişoara Anda Brădeanu, fiica doamnei directoare. Acum, poţi să-mi zici săru-mâna.

Asta nu-i încă totul, Fulguşorule mic şi dulce. Spuneam un pic mai sus că mă frământam al naibilor, mă tot gândeam şi zbuciumam ce s-o fi întâmplat cu mămica, de m-a iertat, înfiat şi mutat. Misterele Curţii din Versailles! Văzând că nu dezleg enigma, am lăsat-o baltă, ca să zic aşa, şi ce mi-a venit? Hai, domnişoară Brădeanu, să scriem ceva despre măreaţa cotitură din existenţa Domniei Voastre. Ce părere aveţi? Sunt pentru, mi-am răspuns mie însămi, şi pune-te, fato, pe treabă. În timp ce scriam, îmi veniră câteva idei psihologice gigea, fără să le chem, aşa... din iniţiativa lor proprie. Le-am cântărit, le-am judecat pe-o parte şi pe alta.

– Bune! zic, rezistă la logică, hai să le folosim.

Era vorba tocmai de motivarea de care aveam nevoie pentru eroină şi pe care imaginaţia mea mi-a servit-o ca pe tavă. Am pus-o deci pe directoare, aşa după cum ai citit, într-o situaţie asemănătoare, ca să legitimez gestul final, marea surpriză.

Şi ce să vezi, fato? Domnişoara mama, nu ştiu cum a făcut şi ce a dres, că a dat peste revista cu corpul delict. A citit schiţa. Ait! zic, acum să vezi muştruluială! Sfinte Shakespeare, fereşte-mă de o nouă tragedie! Când colo, nimic. Singura imputare: De ce nu i-am spus? De ce am lucrat pe ascuns? Iaca, na, poftim de vezi!

Dar stai, acum vine partea interesantă. Ciuleşte, tu, urechile şi ascultă următorul dialog:

– De unde ai aflat tu de păţania mea? Cine ţi-a spus?

– Nimeni. Nu ştiu nimic. Ce aţi păţit?

– Într-adevăr, nu ţi s-a spus nimic?

– Repet că n-am habar. Tot ce am pus în povestire pe seama dumneavoastră a fost din imaginație. Trebuia o motivare – nu?

– N-aș fi crezut una ca asta! Ai o imaginație bogată și un simț logic surprinzător pentru etatea ta. Ei bine, află că ceea ce ai scris acolo mi s-a întâmplat în realitate.

Asta-i bună! Să cad pe jos de amețeală! Nu-mi venea să cred. Nici că era de crezut!

– Chiar așa, doamnă? Nu mă amăgiți?

M-a certat că-i spun doamnă și dumneavoastră, ca unei străine. Dar ce să fac, dacă m-am obișnuit de ani de zile să-i spun doamnă și să folosesc pronumele de reverență?

Am luat-o în brațe și am pupat-o de zece ori. S-a îmbunat și mi-a zâmbit.

– Acum, vă rog să-mi povestiți povestea dumneavoastră.

Am ajutat-o să se așeze pe un fotoliu; eu stăteam pe un scăunel în fața ei.

– Da, zise. Eram și eu ca tine, elevă la Liceul de fete „Domnița Ruxandra". Aveam, tot așa, o pedagogă ca a voastră...

– Ca Sticlete? Așa o poreclisem pe Cojocaru.

– Și o directoare, biciul lui Attila. Se dezumanizase, era lipsită de simțire ca o piatră: din cauza unei scrisori, de altfel, inocentă, m-a eliminat până la sfârșitul anului. Pedeapsa nedreaptă mi-a zdruncinat ființa până la rădăcini. O negură mi s-a pus pe ochi și, fără să mă gândesc la urmări, m-am aruncat în gol. În clipa când mă aflam la fereastră, mi-a trecut fulgerător prin minte că, poate, nu mor căzând de la primul etaj, mai bine m-aș urca la al treilea sau al patrulea. Am pregetat, nu știu de ce, uite, chiar așa s-a întâmplat. N-am murit, drăguța mea, mi-am mutilat doar trupul și trăiesc și astăzi simțind apăsarea celor două greșeli: a mea, dar, mai ales, a fostei mele directoare.

Ce spui, Fulguliță, de spovedania asta șterpelită dintr-o tragedie? M-a emoționat așa de mult, încât m-a podidit plânsul!

Of, sărăcuța de tine, nu-mi ceri îndurare? Nu de alta, dar ți-am împuiat capul numai cu ale mele, ca o egoistă înspăimântătoare. Cu dragostea chioară și amorul ghebos, gen Creangă, cum o mai

duci? În ultima epistolie, n-ai mai pomenit nimic de Făt-Frumosul tău din tei, gen Eminescu. Rugăm respectuos a nu neglija în viitor.

Pa! Pa! Pa! Te pup pe botişor.
A ta,
Anda Andaluza

II

Mă întrebi, Fulguşor dragă, cum mă simt în noua mea căsnicie cu doamna-mama, având sediul la Cotroceni? Hei, mai e vorbă! O duc împărăteşte, budoar gigea, mobilă di granda, *garderobă personală, în fine, mai mult decât în visul meu, cum i-ar spune stăpânului El-Zorab. Stau câteodată şi mă mir, ca proasta-n bâlci, ce e cu mine, ce m-a găsit? Căci eram o biată orfană, singură pe lume, ca băieţelul lui Hector Malot, habar n-am cine sunt părinţii mei, de ce m-au abandonat, nu ştiu nici dacă ei mai trăiesc, şi, uite, acum, de bine, de rău, am o mămică, un sprijin, în sfârşit, un rost pe lumea asta. Şi, în plus, bani de buzunar, să-mi cumpăr tot ce-mi poftеşte inimioara. Îmi dau silinţa s-o iubesc pe mămica-dulcica, să se simtă bine lângă mine, dar nu pot, cât aş vrea. Mi se pare că-mi este mai mult profesoară decât mamă. Atunci fug de ea, o evit, mă retrag în singurătatea odăiţei mele şi citesc, citesc, citesc! Noroc că avem o bibliotecă, maică, măiculiţă!*

Mai e şi ceva care mă respinge: Tu, fato, prea e slută şi dizgraţioasă. Infirmitatea ei mă... mă... mă îngrozeşte. Chiar când râde, i se strâmbă faţa, parcă ar plânge. Auliu! Doamne, iartă-mă!

Ştii, a luat şi pe portar cu nevastă-sa la noi, pentru a avea, mă rog, personal de serviciu. Să vezi şi să te cruceşti cum o cară Ursa Mare pe măicuţa în braţe, ca pe un ţânc neputincios şi inocent.

Ah, cum mai tânjesc acum după internatul copilăriei, unde se afla lumea noastră! Unde-i Năsoasa cea mucalită, care ne făcea seara, în dormitor, să ne stricăm de râs, când imita o scenă de amor dintre un cotoi şi o pisică? Unde-i Nitouche, mironosiţa, s-o aud cum spune bancuri piperate, încât ar roşi chiar un bărbat! De unde naiba le auzise, zăpăcita? Sau Gheaţă, care se ţinea numai de farse, ori

Ţicnita zurbagie, o fiinţă a chiuitului, a joacăi şi a setei de viaţă, în fine, tu, Fulguşor, pe care eram gata să te omit la numărătoare, dar cine poate să uite scena teribilă de la ora de română, când doamna Procopiu, ştiind că te îndeletniceşti cu lectura proverbelor populare, te-a pus să dai câteva exemple dintre cele care ţi-au plăcut mai mult, şi tu i-ai trântit-o hodoronc-tronc:

– Nu umbla cu fundu-n două luntri.

Vai, cât am râs! Mă mir că n-a crăpat fierea în mine. Ce mutră a făcut profesoara!

– Neruşinato, obraznico! Unde te trezeşti?

– Staţi, doamnă, nu vă supăraţi, aşa scrie aici, negru pe alb. Şi sunt altele şi mai şi... Să vi le citesc?

– Nu! Nu! Te rog!

Dacă ar fi ştiut că noi, fetele, cunoşteam toate proverbele astea pentru că cele nouă volume din culegerea lui Zanne se aflau chiar în biblioteca şcolii!

Da, Fulgule, de ce să nu recunoaştem, viaţa de internat, deşi goală de căldura şi grija părintească, se umplea fără să ne dăm seama de farmecul copilăriei şi adolescenţei. De aceea tânjeam după colege, prezenţa lor îmi devenise necesară ca aerul pe care îl respiram. N-am oftat prea mult, pentru că dragele de ele veneau la mine în vizită în fiecare duminică. Le vedeam de departe, ivindu-se în grup, după colţul străzii, două câte două, ca la paradă. Odată au venit paisprezece la număr, n-aveam nici scaune să le dau să şadă. Nu mai spun ce tămbălău a fost, mi-au răsturnat casa pe dos. Doamna-maman se ducea la o vecină, tot profesoară, şi ne scutea, astfel, de prezenţa ei paralizantă. Avea, ce-i drept, foarte mult tact. Ursa Mare făcea o tavă cu prăjituri, un chec cu stafide, am să-ţi dau reţeta, dacă te interesează, şi ne aşterneam la taifas, vorbind câte-n lună şi-n stele, râzând ca nebunele de orice. Năsoasa era, ca de obicei, în vervă; întâi spunea:

– A, ştii, Albuţo, că am făcut şi eu o victimă?

– Da? Felicitările mele. Cine e preafericitul?

– Mai uşurel cu felicitările. Preafericitul e Ilie, covrigarul de la poarta şcolii. Îmi dă produsele pe gratis. Aşa că sunt asigurată la capitolul covrigi cu susan.

– Ba nu zău! Cu ce l-ai cucerit?

– Cu ăsta! a spus Năsoasa, arătându-şi cu un deget nasul cât o pătlăgea.

Am leşinat toate de râs.

– Dacă mă duc la Cărăbuş, îl fac praf chiar pe... Tănase[2]*.*

Alte râsete. Una dintre fete, Contesa de Pompadour, se tăvălea pe jos de râs.

– Mai isprăveşte, Năsoaso, că leşină contesa!

– Contesa leşinată! Uite un titlu de roman pentru tine!

Glume naive, la îndemâna oricui. Dar ne distram copios cu ele. După aceea, fetele plecau şi tăcerea se lăsa grea în urma lor.

Fiindcă Năsoasa a adus vorba de roman, află că lucrez la unul, dar, bineînţeles, cu alt titlu. Scriu pe apucate, nu prea am timp din cauza cursurilor de la facultate. Până acum, nici nu m-am decis asupra titlului. Dragostea doctorului Rank *sau* Două iubiri. *În fine, unul din astea două, văd eu mai târziu. Cred că ai ghicit, e vorba de un personaj din piesa* Nora *de Ibsen. Piesa am văzut-o împreună când ne-am dus cu clasa la Naţional. Dacă vrei să fiu sinceră, tu mi-ai atras atenţia asupra doctorului. Ţi-aduci aminte că mi-ai şoptit la ureche:*

– Tu, ăsta să ştii c-o iubeşte pe Nora, pun pariu!

Chiar aşa a fost. M-a impresionat foarte mult drama din sufletul doctorului, care iubise o singură femeie pe lume, şi asta, din nefericire, era soţia celui mai bun prieten al său. Domnul dramaturg a trecut uşor peste dramă, pe el îl preocupa mai mult aspectul social, adică ridicarea condiţiei femeii în societate. Dar mie mi-a plăcut mai mult dragostea doctorului Rank şi, dacă autorul n-a făcut-o, lasă, stimabile Ibsen, c-o fac eu.

Oho, prea mare curaj la fetiţa asta! gândeşti tu, probabil, citind rândurile de faţă. La urma urmei, de ce n-aş încerca? Ce, comit o crimă? Şi am început să cuget la mare adâncime. Par eu superficială, râd de toate prostiile fetelor, dar să ştii că undeva, în fiinţa mea, există un locşor foarte serios. Acolo mă retrag, în altarul meu tainic,

---

[2] Aluzie la nasul exagerat de mare al lui Constantin Tănase, actor comic şi director al Teatrului Cărăbuş (n. red.).

şi mă tot frământ şi mă tot gândesc, până iese ceva cumsecade. Nu-ţi mai spun că am văzut încă o dată piesa, am citit-o apoi în Biblioteca pentru toţi *cu multă luare-aminte şi, în timpul acestei citiri, mi-au venit cele mai bune idei. Şi aşa, încet-încet, am schiţat în linii largi subiectul. Vreau să pun în sufletul doctorului Rank ceea ce mi se pare esenţa iubirii, adică ceva eteric, fără obiect, care îţi aduce stări paradisiace, chiar extazul, dar care are şi reversul durerii, în fine, un sentiment prelungit prin el însuşi.*

Nu ştiu dacă mă înţelegi. Nu cred, pentru că nici eu nu înţeleg prea bine, simt ceva care este inexprimabil prin cuvinte. Ştiu toate astea pentru că acum doi ani l-am iubit aşa pe un băiat, fiul doamnei Mărgineanu, de franceză. Era student la nu ştiu ce facultate şi venea deseori cu maşina s-o ia pe maică-sa de la şcoală. Ah, cum îl iubeam, tu, nu-ţi dai seama! Aşteptam ore întregi la fereastră, să-l văd apărând la volan. La franceză eram slabă, aveam note proaste, numai cinciuri pe toată linia. Şi deodată se iviră, poate, din cer, trei opturi, un nouă şi chiar un domn zece, cu baston şi burtică. Se tot mira profesoara, bravo, Anda, te-ai dat pe brazdă. De unde să ştie că pricina motivului era chiar fiul său, Făt-Frumosul Rudolf Valentino.

Singură Filosoafa mi-a ghicit taina.

– Ce faci aci, Adormito din pădure?

– Nimic. Mă uit în curtea noastră şcolară.

– Degeaba te uiţi, că azi nu vine.

Am tresărit mirată:

– Cine nu vine?

– Haide, nu face pe proasta, că te spui Mărginencei!

Am roşit până în străfundul fiinţei. Trebuia să tăgăduiesc, dar n-am mai putut. Uluirea îmi luase piuitul şi, mai mult decât atât, faptul că altcineva îmi cunoştea marele secret era ca şi cum pe rochia mea albă de mireasă o mână rea ar fi turnat un clondir cu cerneală. Filosoafa din păpuşoi nu putea să conceapă un simţământ atât de pur, care îmi aducea o fericire fără seamăn, scurtă şi nesatisfăcătoare. De altfel, sunt sigură că o fericire care te satisface pe deplin nici nu e fericire, trebuie să-i dai alt nume.

Ei bine, Fulguşor scumpă, o dragoste ca a mea i-am rezervat dragului meu doctor Rank pentru draga lui, Nora. Am aşternut vreo

zece pagini, dar a doua zi, recitindu-le, nu mi-au mai plăcut. La gunoi cu ele! Am scris altele, o folie! Ah, de-aş putea merge numai pe piscuri! Nu, nu mă las, trebuie să izbutesc: cerul, luna, stelele, toată gastronomia îmi şopteşte că voi reuşi.

Ia stai, să te întreb ceva: Ce crezi, n-ar fi cazul ca Nora să afle că doctorul ei o iubeşte? Adică nu, nu-i bine. Mai degrabă, o pun în situaţia de a fi bolnavă. Să zicem că i se întâmplă un accident – maşină, tramvai, ce-o fi! –, e transportată la spital, iar doctorul o îngrijeşte tremurând, cu sufletul la gură, stând zi şi noapte la căpătâiul ei... Nora vede, aude totul. I se pare cât se poate de normală comportarea doctorului, nu-şi dă seama că el face mult mai mult decât trebuie. Fireşte, ei i se cuvine orice, e frumoasă, în faţa ei se pleacă oricine şi primeşte tot, fără să dea nimic în schimb. Mai târziu, când doctorul, el însuşi lovit de boală, îşi ia rămas-bun de la femeia vieţii sale, lăsându-i cartea de vizită îndoliată, pentru că se duce să moară, abia atunci Nora îşi dă seama ceea ce a pierdut, îşi dă seama că îl iubeşte şi plânge... plânge... plânge... Nu-i pasă de nimeni şi de nimic. De-acum, pentru ea e totul degeaba, dar în dragoste nu-i nimic degeaba, dragostea ţine loc de orice prin ea însăşi. Şi iată, în fine, a doua iubire mare, născută din cea dintâi, care va rămâne tot fără obiect...

Nu-i sublim? Spune, tu. Ce, adică iubirea trebuie să fie numai-decât drumul către sexualitate, căsnicie şi progenituri?

O fi, poate, o prostie ceea ce susţin, dar aşa simt şi aşa gândesc. E bine?

.....

Am pus puncte, puncte. Nu mai pot. Sunt obosită. Închei scrisoarea, lungă cât o zi de post, rugându-te să-mi răspunzi f. f. urgent. Apropo, cum mai stai cu dragostea? Evoluezi tot în azur, printre luceferi, sau ai coborât jos, pe pământ? Dă-mi o veste, mor de curiozitate.

În aşteptare,
te pupă a ta prietenă pe veci,
Anduţa

III

O, tu, victimă a disperării!

Am citit îngrozită ceea ce-mi scrii, că adică s-a întâmplat inevitabilul între voi.

Vai! Vai! Vai! Cum ai făcut prostia să pleci cu el în excursie, şi cu plecatul încă nu-i prea grav, dar să dormiţi împreună?! Nu te-ai temut de inevitabil? Ce te faci acum? Eşti nefericită rău, sărăcuţa de tine? Dacă nu te măriţi cu Jupiter al tău, cine te mai ia? Asta era suprema ta zestre, şi tu, ca o proastă! Of, victimă ce eşti, te plâng din toată inima sufletului! Te rog, scrie-mi, în ce constă acest act nefast? Şi mai spune-mi dacă, după asta, nu-ţi vine să mori de ruşine?! Mă interesează foarte mult!

Cât despre mine, trebuie să-ţi mărturisesc că mă ocup cu trei lucruri deodată: romanul, lecturile şi facultatea.

Vorbesc cu câteva colege de an, dar nu ştiu ce-o fi, parcă fetele mă ocolesc. N-or fi, tu, invidioase, pentru că studenţii mă asaltează şi îmi fac curte pe capete? Ce să-ţi spun, roiesc în juru-mi, ca musculiţele pe-o prăjitură. Mulţi sunt nesuferiţi, chiar obraznici. Ori de câte ori mă văd, strigă la mine:

– Venus din Milo!

Unul mi-a spus odată:

– Săru-mâna, ţaţo!

Îi las în plata Domnului, altfel mi-aş aprinde paie în cap. Un coleg veteran îmi cam face ochi dulci. Trebuia să termine facultatea de mult, dar e abia în anul doi. Pare simpatic, afurisitul, fetele sunt moarte după el, dar eu îl ţin la distanţă, fiindcă e neserios. Îl cheamă Bob Geamănu şi aud că scrie poezii. N-am citit încă nicio poezie, ca să-mi dau seama dacă e ceva de capul lui. Aud că era încurcat cu una din anul doi, Liliana Albu, o blondă frumoasă, dar cam prostuţă, care vine la facultate arborând în fiecare zi toalete noi. La început, mai schimbam cu ea câte o frază, dar când a văzut că Bob învârte macazul, mi-a întors spatele. Dă-o-ncolo de netoată!

Acum, n-am încotro, trebuie să-ţi mărturisesc ceva important: mi-a intrat în cap că sunt frumoasă! Iaca, na, poftim de vezi! E un simţământ ciudat, care-mi dă preţ în propriii mei ochi, şi din pricina

asta calc, parcă, numai pe pământ tare. Şi când eram la orfeline mă încerca acest sentiment, dar îndoiala îmi tot punea bețe în roate: O fi adevărat? N-o fi adevărat? Acum însă, având o largă confirmare din partea masculinilor de la facultate, m-am dumirit, în fine.

Ştii că la şcoală aveam multe porecle. Fetele îmi spuneau mai de mult Frumoasa din pădurea adormită şi, fiindcă porecla era prea lungă, o rezumau, strigându-mă Adormita.

Bineînțeles, se potrivea ca nuca în perete, numai adormită nu eram, ci dimpotrivă, vioaie, spirt. După asta, m-au botezat Alba-ca-Zăpada şi am rămas Alba, pentru toate, până în zilele noastre. Colegele mă îndrăgiseră, în frunte cu Domnia Ta, Fulguşor, deşteptăciunea pământului. Aveam simpatii la fiecare etaj şi făceam chiar victime externe în amor, cum a fost cu idiotul de Geambaşu şi alte specimene, ejusdem farinae*!*

Sâmbăta, la ora de baie cu clasa, altă nebunie. Toate suratele tăbărau pe mine, zgâind ochii la nudul meu, mirându-se că am pielea albă ca hârtia velină. Nu eram Alba? De ce, tâmpitele, mă porecliseră astfel! Mămăliguța de Ştefanache m-a întrebat odată:

– Cum faci tu, că ai sâni pietroşi?

Auzi, ce idioțenie!

– Îi descânt cu apă neîncepută, i-am răspuns.

Alta, nebuna de Crăznaru, cu burta cât toba – parcă era însărcinată, Doamne fereşte! – zor-nevoie să-mi măsoare mijlocul cu centimetrul. Iar nefericita de Găman a izbucnit odată în plâns, pentru că... eram neverosimil de subțirică, iar ea nu era.

Să-ți spun drept, n-aveam deloc conştiința că sunt răpitoare. Parcă mă vedea la şcoală vreun băiat care să mi-o spună? Unde mai pui că mă îmbrăcam ca o şleampătă, încât adio, voi, formelor sculpturale şi celorlalte momeli specific feminine.

Dar de când am devenit studentă, s-a schimbat povestea! Văzând că sunt anturată de băieți la modul superlativ, în timp ce altele rămân în umbră, nebăgate în seamă, ehe! mi-am zis, e ceva de capul meu, mama Natura mi-a dat o bună scrisoare de recomandație! Cu toate astea, să ştii, nu-s cochetă, zău aşa! Până azi, nici n-am pus pudră pe față, nici roşu pe buze. Nu mai vorbesc de smuls sprâncenele

şi făcut genele cu rimel. Chiar tu, deşteptăciunea pământului, spuneai că tocmai lipsa fardului sporeşte farmecul Evelor noastre!

Iartă-mă, ţi-am înşirat până acum numai sminteli. Hai să-ţi aduc la cunoştinţă şi ceva foarte grav. Ştii că am isprăvit de scris romanul? Da, Fulguşor! Şi-mi place, îmi place nevoie mare! Însă mi-e frică să nu fi ieşit vreo bâzdâganie! Are aproape 150 de pagini mari şi late, n-a fost chip să-l fac mai voluminos. Doamna-maman m-a convins să i-l citesc. Lectura a durat, cu mici întreruperi, trei zile de-a rândul, până noaptea târziu. Tot credeam că are să se plictisească şi să renunţe la audiţie. N-a fost aşa. Dimpotrivă, asculta cu atenţie şi răbdare de înger. Câteodată, mă întrerupea, legându-se de câte o frază rău construită, formaţia ei didactică nu suferă greşeli gramaticale. Când am terminat cu cititul, nu mi-a făcut nicio critică, după cum mă aşteptam. A întins mâna, ca să-i dau manuscrisul, apoi mi-a spus:

– Am auzit lucrarea cu auzul, acum vreau s-o citesc cu văzul. Mă tem că muzicalitatea frazelor mă fură. După asta, stăm pe îndelete de vorbă. Mi-a mai spus: Drăguţa mea, din capul locului, am impresia că te-ai lăsat antrenată într-o întreprindere prea grea pentru tine. Oricum, eşti mai inteligentă decât îmi închipuiam. De ce nu scrii lucruri pe care le-ai văzut şi trăit tu însăţi? E cu neputinţă să întâlneşti un om de la care să nu înveţi ceva.

– Dar ce experienţă am eu? Dumneavoastră ştiţi prea bine că n-am ieşit din internat cu anii. Numai când ne duceam cu clasa la Teatrul Naţional şi, uneori, pe la muzee, atât...

– Cu toate astea, cunoşti viaţa de şcoală, ai trăit-o, nu-i aşa? De ce nu iei de acolo subiectele? Pe urmă, a rostit verdictul: În orice caz, ai stofă de scriitoare!

– Credeţi, cu adevărat?

– Ştii bine că nu te mint...

I-am sărutat mâna de bucurie. N-am putut să fac altfel. Ea m-a sărutat pe frunte. După două zile, mi-a restituit manuscrisul. Era plin de îndreptări, cu cerneală roşie, ca o teză la limba română. Numai nota lipsea. După asta, mi-a făcut o amplă analiză literară, ca la Slavici sau la Duiliu Zamfirescu. Oho, eram cineva, numai prin simplul fapt că se ocupa de mine. Avea şi obiecţii serioase:

– Uite, aici ai pus câteva lucruri neverosimile.

Nici eu nu ştiam de ce le-am pus. Aşa mi-a dictat capul ăsta sec. E drept că nu gândesc destul, uneori sunt superficială, superficială...

După indicaţiile ei, am refăcut câteva capitole. Mi-a părut bine, pentru că, între timp, mi-au venit câteva idei noi şi, datorită bucuriei acesteia, refacerea a mers strună.

– Îmi pare rău de un singur lucru, i-am spus eu, afişând o modestie cam... ipocrită.

– Ce anume?

– Că Ibsen e mort de mult şi n-are cum citi scrierea pe care el mi-a inspirat-o.

Ah, eram atât de curioasă să aflu ce părere are! A râs şi ea de năzbâtia pe care i-am spus-o, ce era să facă?

Acum, o noutate senzaţională: mâine întreprind prima călătorie cu trenul din viaţa mea. Nu te mira, n-am avut prilejul până la măreaţa mea vârstă de 20 de ani să mă deplasez nicăieri. Plec la Piteşti, trimisă de doamna-maman, într-o misiune importantă, la o rubedenie, o chestie de moştenire, se pare. Ea, cu infirmitatea ei, era greu să se deplaseze, sărăcuţa! Când mă întorc la Bucureşti, am să-ţi scriu impresiile.

Şi, pour la bonne bouche, *încă o noutate, dar mai puţin senzaţională decât prima: am început să fumez. Deocamdată, destul de timid, câte trei-patru ţigări Intim-Club pe zi. Să nu te miri, tu, însă tâmpitele astea de colege te consideră „arierată" dacă nu fumezi. Dar şi „deşteptăciunea" asta a mea, care se ia după o prostie, e vrednică de admirat. Doamna-maman încă n-a prins de veste. M-aştept să-mi facă un tărăboi* di granda!

Acestea fiind zise, închei prezenta epistolă, depunând o foarte simţită sărutare pe dulcea ta guriţă.

A ta,
Anduţa

CAPITOLUL 3

Necunoscuta

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

După cum spuneam, ajung în Gara de Nord. Vagonul de clasa întâi e aproape gol. Hamalul se opreşte în dreptul celui de al doilea compartiment. Un semn familiar cu coada ochiului. Vrea, pesemne, să-mi atragă atenţia că mi-a găsit un loc bun. Probabil că la el un loc bun e în prezenţa unei domnişoare. Şi de astă dată îi remarc ochii mari cât cepele.

Intru în compartiment, o salut cu o uşoară înclinare a capului pe necunoscuta tovarăşă de drum cu care aveam să călătoresc şi mă aşez comod pe canapeaua opusă. Îmi răspunde tot aşa, din cap, puţin contrariată de prezenţa mea, probabil, neconvenabilă. Apoi, îşi reia lectura întreruptă o clipă.

Aştern asupră-i priviri iscoditoare, vrând parcă să-i fac preţul. E o brunetă înaltă, subţire, aproape diafană. Poartă o fustă simplă, neagră, şi bluză albă, modestă, ca de şcolăriţă. Hm, frumoasă, chiar prea frumoasă? glăsuieşte examenul sumar al ochilor mei. O frumuseţe atât de perfectă, încât te stinghereşte oarecum, îţi retează iniţiativa. Dar ceea ce îmi atrage atenţia e surprinzătoarea lipsă a fardului. Obrajii acestei fiinţe angelice nu cunosc pudra, buzele ei ignoră rujul.

Încă nu mi se întâmplase să văd o asemenea făptură. Arată proaspătă şi fragedă aşa cum a zămislit-o natura, fără nicio adăugare. Un zâmbet sfielnic, fecioresc, pare încremenit pe faţa ei.

Mă simt tot mai angajat de necunoscuta răsărită în calea mea, parcă înot fără vrere în apele ei teritoriale. Dominanta care se desprinde imediat din trăsăturile ei e puritatea.

Dumnezeule, prea multe calităţi la un loc! Dărnicia asta mă sperie într-un fel pentru că mi se pare neverosimilă!

Încerc s-o dezbrac de veşminte, să mi-o imaginez goală, aşa cum obişnuiesc să fac cu femeile care mă interesează. Nu reuşesc. E imposibil să-i realizez goliciunea cu ochii minții. Pentru prima oară mi se întâmplă acest lucru. Aş zice că e o impietate chiar să gândeşti obscen în apropierea ei. A cutezat vreodată un pictor, de când e lumea şi pământul, să zugrăvească pe pânză nudul unei sfinte?

Aşadar, nu-i de mirare că fata asta neprihănită îmi trezeşte cele mai caste sentimente. O privesc lacom şi simt că mă farmecă, îmi face bine, din ce în ce mai bine! şi, uitând de mine, de boala mamei mele, datorită căreia mă aflu în tren, o sorb cu privirile sau, mai precis, o mănânc din ochi. Şi fata se uită la mine. Dar aştept să-şi retragă privirile, pentru că îmi place să fac numai eu acest lucru, ea ce ar avea de văzut la mine? Ciudat, n-o face, stăruie, vrând parcă să mă înfrunte. Ba am impresia că uitătura ei e cam ciudată, parcă aş fi – ştiu eu? – o curiozitate a naturii. O clipă las privirea în jos, dar nu trec câteva clipe şi o ridic din nou.

Straniul joc se repetă de mai multe ori. Ochii noştri încep a se război între ei fără pricină, şi această luptă frământată durează peste două, trei şi chiar mai multe minute. Deodată, fata întoarce brusc capul, cu un aer de îmbufnare. De ce s-o fi supărat? Crede că a fost biruită? Se vede treaba că nu-şi dă seama ce putere sălăşluieşte în ea. Cu un gest nervos, deschide poşeta şi scoate o țigaretă fină. Vrea s-o aprindă, dar nu găseşte chibrituri.

Fumează?! Cum se poate?! Dar această patimă e prietena viciului, ce caută într-o zonă a purității?

– Dacă permiteți... îi spun.

Aprind bricheta şi-i ofer foc.

– Mulțumesc, domnule.

Tonul ei e aproape agresiv. Se apucă să citească mai departe cartea pe care o ține pe genunchi. Cât aş vrea să-i aflu titlul!

„E supărată, zâna! gândesc în sinea mea. Nici nu mă cunoaşte şi, uite, s-a supărat pe mine. E un început bun."

Trenul lunecă spintecând peisajul, care nu mă mai interesează, când am în fața ochilor ceea ce am. O pădure trece prin noi, fără s-o vedem, un râu ne taie calea, dar îl sărim fără a şti cum.

Şi aşa, ignorând tot ceea ce face monstrul de fier, chiar zgâlţâiturile sale, care ne par fireşti, încropim amândoi, *eu* cu *ea,* în cuşca tremurândă, un dialog aproape neverosimil.

Cum ar fi putut să-mi treacă prin minte că el va fi începutul tragediei mele de mai târziu?

CAPITOLUL 4

O convorbire în tren

DINU (încercând să înnoade o convorbire): Mergeți departe?...

ANDA (fără să ridice capul): Da...

(Pauză)

DINU: Nu vă e prea cald? Să deschid fereastra?

ANDA (în gând): Vrea conversație... domnul! (Vorbit): Nu.

(Pauză)

DINU: Vă captivează lectura?

ANDA (în gând): Ah, ce tip insuportabil! (Vorbit): Da...

DINU: Citiți un roman?

ANDA: După cum se vede.

DINU: De aventuri?

ANDA: Să zicem... psihologic...

DINU: Şi nu vă plictiseşte?

ANDA: M-ar plictisi, mai degrabă, o conversație banală cu un... necunoscut.

DINU: Pe mine, dimpotrivă, m-ar plictisi... cunoscutul, pentru că n-aduce nimic nou, n-are niciun farmec...

ANDA: Scuzați, însă eu nu cred deloc în farmecul... necunoscutului. (În gând): Na! I-am zis-o... Cred că am fost prea urâcioasă.

DINU: În schimb, eu cred în farmecul... *necunoscutei.*

ANDA (în gând): Pare să fie inteligent, tipul. Găseşte replici bune. (Vorbit, cu o uşoară ironie): Daa? Credeți în farmecul *necunoscutei*? Nu cumva suferiți de imaginație excesivă?

DINU (în gând): E mai inteligentă decât credeam. E cazul să-mi ascut armele. (Vorbit): N-am imaginație. Sunt un om practic, rațional. Mă bucur însă de oarecare sensibilitate. De aceea am

ținut să aflați cum s-a oglindit în mine ființa dumneavoastră... (În gând): Nu știu pentru ce i-am spus așa ceva... A fost o gratuitate...

ANDA: Mă rog, la ce bun? De ce trebuie să cunosc numai-decât acest lucru?

DINU: E greu să-mi dau seama. Poate va fi mai târziu un punct de plecare sau de regăsire. Rămâne de văzut. Deocamdată, trebuie să mulțumesc întâmplării care v-a scos în calea mea.

(Scurtă pauză; în acest timp:)

DINU (în gând): Cred că am pus bine problema, la un nivel ceva mai ridicat.

ANDA (în gând): Uite că nu spune numai banalități de toată ziua. Pare să fie un intelectual ceva mai... rafinat. Ce meserie o avea?

DINU (iarăși în gând): Mi se pare că am început s-o interesez.

ANDA (vorbit): Nu vă grăbiți cu *mulțumirile.* Faptul că ni s-au încrucișat drumurile nu-i decât o coincidență fără nicio semnificație.

DINU: Semnificația n-a apărut încă. De fapt, ni s-a *unit* drumul, nicidecum *încrucișat*... Cel puțin, pentru o bucată de timp. Unde mergeți?

ANDA (spontan): Drept înainte! (Surâde.)

DINU (în gând): Fermecător răspuns, fermecător surâs! N-a vrut să-mi spună unde merge...

ANDA: Întotdeauna îmi place să merg *înainte!*

DINU: Și mie la fel. De aceea, vom fi măcar o oră împreună...

ANDA: Și după asta?

DINU: Cine poate să știe? Vă dați seama ce rol joacă întâmplarea în viața unui om?

ANDA: Nu înțeleg. Ce întâmplare?

DINU: Chiar asta pe care o trăim! De ce v-am întâlnit pe dumneavoastră și nu pe alta? De ce dumneavoastră a trebuit să mă întâlniți pe mine și nu pe altcineva?

ANDA: Ca să fiu sinceră, mi-e indiferent pe oricine aș fi întâlnit. În afară, bineînțeles, de... să zicem – șahul Persiei...

DINU: De ce? (Râde.)

ANDA: Știu eu? Poate că mi-ar fi amintit de Harun-al-Rașid și de poveștile din *O mie și una de nopți*...

DINU: Realitatea pe care o trăim n-are nicio legătură cu poveştile acelea. Un imponderabil care s-ar putea numi destin a hotărât ca noi doi să ne aflăm acum în acest compartiment şi să luăm cunoştinţă de existenţele noastre.

ANDA: Aveţi un dar de a complica lucrurile!... Ei, şi dacă am luat act de existenţele noastre, ce-i cu asta? Credeţi că va fi preludiul unei fericiri viitoare? (Alt ton): Sunteţi filosof?

DINU: O, nu!

ANDA: De mirare. Numai filosofii privesc cu telescopul orice fapt mărunt, ca să ajungă la cine ştie ce concluzii abracadabrante. Viaţa e mult mai simplă.

DINU: Nu ştiu de ce am uneori tendinţa să desfac firul în patru.

ANDA: Asta înseamnă că vă complicaţi existenţa. Spuneţi-mi sincer, câte întrebări v-aţi pus zărindu-mă singură în compartiment?

DINU: Multe. Nenumărate. O sumedenie!

ANDA: Ooo! Chiar aşa?!

DINU: Dacă întâlneam o fată urâtă, obişnuită, nu-mi puneam nicio întrebare. Aş fi rămas indiferent şi mut ca un bust.

ANDA (cochetă): Sunt, aşadar, „frumoasă"? Rogu-vă, nu mă priviţi cu telescopul!

DINU: Nici nu e nevoie. Mi-ajung ochii liberi. Ce m-aş fi făcut dacă scăpam trenul? Ştiţi, ceasul meu rămăsese în urmă.

ANDA: Nu înţeleg.

DINU: Acceleratul nostru a plecat cu o întârziere de 10 minute. Nu vi se pare ciudat?

ANDA: De ce *ciudat*?

DINU: Pentru că, de obicei, trenurile nu pleacă din Gara de Nord cu întârziere.

ANDA: În afară de acesta, care v-a aşteptat să-l prindeţi.

DINU: Da. Ca să-mi ofere prilejul de a vă întâlni.

ANDA: Iar începeţi? (Râde.) Nu credeţi că, mai degrabă, pe mine a vrut să mă servească... întâmplarea?

DINU: În ce fel?

ANDA: Dacă nu eraţi dumneavoastră, cu cine aş fi stat de vorbă? Cine îmi oferea foc, să aprind ţigara? Prin urmare, vedeţi, tot e o raţiune, nu? (Izbucneşte în râs.)

DINU: Nu râdeți, domnișoară! E foarte serios. Întotdeauna e foarte serios când în viața unui bărbat apare o femeie.

ANDA: În viața dumneavoastră n-a apărut până acum nicio femeie?

DINU: Ba da, au apărut câteva, dar tot așa au dispărut. Au fost simple efemeride, care n-au lăsat nicio urmă. Dar în viața dumneavoastră?

ANDA: Vreți să fiu sinceră? Ei bine, nu s-a ivit niciun bărbat.

DINU: E de necrezut! Pur și simplu, de necrezut!

ANDA: De ce vă mirați așa? Nici n-am avut timp până acum. Sau, dacă vreți adevărul, trebuie să vă mărturisesc că abia astăzi s-a ivit un bărbat în viața mea. (Râde cu poftă.)

DINU: Bună! Mă bucură ceea ce aud. Dacă va trebui să jucați un rol în existența mea, ne vom întâlni și altă dată, ne vom întâlni mereu.

ANDA: Tot așa, din întâmplare?

DINU: Desigur. În aparență, din întâmplare. Dacă aprofundați lucrurile, atunci, din necesitate.

ANDA: Sunt tare curioasă – dacă ne vom mai întâlni!

DINU: Eu nu sunt deloc. Și aștept senin să se producă întâmplările. Nu fac nimic să le grăbesc, nici să le amân. De aceea, nu m-am prezentat și n-am ținut să vă fac cunoștință.

ANDA: Adevărat, la ce bun? Dacă ne vom revedea, va fi destul timp și pentru asta. Dar, cât de cât, nu încercați vreo presimțire?

DINU: Vă mărturisesc sincer – nu. Dar dumneavoastră?

ANDA: Eu, da. Mi se bate ochiul stâng.

DINU: Sunteți superstițioasă? (Râde.)

ANDA: Puțin. Când mi se bate ochiul stâng, e de bine.

DINU: La mine e tocmai contrariul.

ANDA: Atunci, vă previn: feriți-vă de mine! Vă pândește, din umbră, o primejdie.

DINU: Îmi place s-o înfrunt. Și apoi, ce aș putea să fac, dacă...

ANDA: A, da, uitasem povestea cu destinul. Vă spun drept că niciodată n-am avut cu cineva o discuție atât de stranie. Și când mă gândesc că, la început, îmi păreați un pic nesuferit. Iertați-mă că v-o spun!

DINU: De ce *nesuferit?*

ANDA: Prea vă uitați la mine cu ochi lacomi.

DINU: Mi-am umplut ochii cu chipul dumneavoastră, ca să mi-l pot reaminti oricând, după voință.

ANDA: Şi cât timp o să vă ajungă provizia asta?

DINU: Să zicem, un an, doi, trei... N-are importanță. De acum încolo, am să vă port mereu în minte. Şi am să vă dau numele care-mi place şi pe care, poate, nu-l aveți.

ANDA: Hm! Interesant! Şi, mă rog, ce nume îmi dați? Sunt tare curioasă!

DINU: Ştiu eu? Să mă gândesc. Poate, Ghiocela; sau Crenguța; sau Alba.

ANDA: „Alba" mi s-a mai spus. Nu-i mai bine să mă considerați o clipă din viața dumneavoastră şi să mă dați uitării?

DINU: Ştiu eu? De ce să anticipăm? Rămâne de văzut. (Vrea să aprindă o țigară. Nu găseşte bricheta.) Ei, drace! Unde-am pus-o? Doar am umblat adineauri cu ea. Parcă a intrat în pământ.

ANDA: Nu face nimic! (Scoate o cutie de chibrituri din poşetă şi-i dă să aprindă.)

DINU (mirat, văzând că are chibrituri): Dar...

(Ea izbucneşte în râs; râd amândoi.)

(Macazurile încep a pocni. Trenul îşi domoleşte goana.)

ANDA: Unde suntem?

DINU: Am ajuns la Piteşti.

ANDA: Aşa repede? Nici n-am simțit când a trecut timpul. (Se ridică, îşi ia valiza din plasă.)

DINU (stupefiat): Ce-i asta? Coborâți? Cu adevărat, coborâți aici?

ANDA: De ce vă miraţi?

DINU: Nu m-aşteptam. Ce păcat!

(Trenul încremeneşte pe loc. De-afară se aude vocea conductorului: Piteşti, 10 minute!)

ANDA: De ce *păcat*? Dacă trebuie să ne revedem, destinul va avea grijă să ne pună din nou față-n față.

DINU: Ah, să lăsăm destinul în plata Domnului!

ANDA: Nu mai credeți în el?

DINU: Nu ştiu. Mi-am pierdut capul!
ANDA: Cum să vă spun: adio sau la revedere?
DINU: Mai bine, mi-ați spune cum vă cheamă.
ANDA: Nu pot. Mi se pare prea devreme.
DINU: Sunteți piteşteancă?
ANDA: Nici asta nu-mi amintesc. Am o amnezie teribilă.
DINU: Pe mine mă cheamă...
ANDA: Nu, nu-mi spuneți, vă rog. Nu stricați farmecul care s-a țesut între noi. Stimate necunoscut, adio...
DINU: Nu... La revedere, pe curând, cât de curând.
ANDA (coborând): Fie! Însă, cu autorizația... destinului.

CAPITOLUL 5

Cinema Fantasio

Din corespondența Andei Brădeanu

Fulguşor, mică şi dragă,

Am tolba plină cu noutăți şi sunt nerăbdătoare s-o deşert în paginile ce urmează, pentru a fi pusă la dispoziția Măriei Tale. Îți scriam în epistola precedentă că, având de îndeplinit o misiune de ordin familial din partea doamnei-maman, plecat-am de una singură în urbea Piteştilor, în primă călătorie pe CFR. Îți închipui, tu, ce emoții pe mine! Tren am mai văzut cu ochii, dar ca să călătoresc, încă nu mi s-a ivit prilejul. Aşadar, iată-mă cu sensibilitatea mobilizată – o mie de ochi şi două mii de urechi – păşind în noutate. În Gara de Nord m-am oprit în dreptul locomotivei, ca s-o observ. Aoleu, ce matahală apocaliptică! A fost construită la dimensiunile dinozaurului. Când a pufăit monstrul aburi pe nări, m-am speriat aşa de tare, încât era s-o rup la fugă. Mecanicul, un omuleț negru de funingine, a prins de veste şi a început să râdă. Chiar mi-a strigat ironic:

– Nu muşcă, domnişoară!

Mi-a fost ruşine de frica mea, am început să râd şi eu. După asta, cufundându-mă în cugetare, l-am acoperit cu un strat cald de admirație. Uite, un prichindel de care balaurul ascultă fără crâcnire! Şi micul mecanic a crescut în ochii mei, făcându-se cât un Gulliver în țara piticilor.

Dar ce-ți tot sporovăiesc gratuități? Să trecem la capitolul cel mai palpitant din acest voiaj. Ascultă: În compartimentul meu intră un pasager, având – să zicem – aşa, vreo 28-30 de ani. Nici frumos, nici urât, nici înalt, nici scund, în fine, un tinerel cam pe la mijloc, care n-atrage atenția prin nimic deosebit. Adică, nu, avea sprâncene

groase, bine arcuite, aşa cum îţi plac ţie la masculini. Numaidecât l-am comparat mintal cu Bob. Comparaţia n-a ţinut. Bob nu-i egal decât cu el însuşi, încrezutul! Judecându-l după aerul său suficient, zic, trebuie să fie un avocăţel sau profesoraş. Dar, ce-mi pasă, dă-l încolo de sprâncenat, parcă o să cotcodăcească vreodată găina mea pe gardul său? M-apucasem să citesc ceva, însă nu era chip să-mi concentrez atenţia. El, de colo, tot încerca să încropească un dialog cu subsemnata. M-a întrebat: Mergeţi departe? Ori: Nu vă e prea cald? Ori: Vă place lectura? Eu – ce să discut cu un străin, de ce m-aş lega la cap fără să mă doară? Şi, în definitiv, nu mă atrăgea deloc persoana dumisale. Dar observam, bineînţeles, cu oarecare satisfacţie, că sprâncenatul mă înfuleca din ochi. Să-i fie de bine şi la mulţi ani! Am schimbat doar câteva fraze uzuale, trântindu-i o săgeată care l-a usturat niţeluş. Nu ştiu cum; din vorbă-n vorbă, sprâncenatul susţinea că pe el l-ar plictisi... cunoscutul, întrucât n-aduce nimic nou, n-are niciun farmec. I-am replicat că nu cred în farmecul... necunoscutului. Din păcate, a avut un răspuns spontan, a spus că el crede în farmecul... necunoscutei, adică, în farmecul meu, înţelegi?

Pe măsură ce dialogul nostru se înfiripa, îmi plăcea tot mai mult să lungim vorba. Era foarte civilizat, nu mi-a spus nimic jignitor, absolut nimic... Aş zice că mi-a făcut curte, eu aflându-mă cocoţată sus, pe Everest, la 8550 de metri înălţime, iar el, jos, la poalele muntelui. De altfel, nici nu s-a prezentat. Cică, dacă va însemna ceva pentru mine, soarta o să aibă grijă să ne revedem, şi dacă nu vom fi convinşi nici de astă dată, ne vom întâlni a treia şi a patra oară, cu alte cuvinte, ne vom întâlni mereu. Aparent, din întâmplare, dar, judecând mai profund lucrurile, din necesitate.

Nici nu ştiu când am ajuns la destinaţie, când trecuseră două ore de drum. Parcă am plutit într-un vis care m-a desprins de realitate. Viu, n-am văzut nimic din peisajul care fugea îndărăt, nu-l vedeam decât pe Domnia Sa, sprâncenatul, umplându-mi toată fiinţa. Dar, să ştii, m-am ţinut tare ca piatra. Păcat că el, în cele din urmă, s-a muiat ca o cârpă. Nu-l mai ţineau curelele sufleteşti să joace până la sfârşit ispititorul joc al destinului. Când a văzut că plec, gata să se dea în vileag, să-mi spună numele şi prenumele, la rigoare, să scoată buletinul de identitate. A alergat după mine, parcă, m-a

strigat „Ghiocela" sau mi s-a părut, nu ştiu bine. Însă partea bună e că am dispărut din lumea lui, rămânând mai departe anonimă. Am făcut bine? Cred că da, Fulguliţă mică şi drăgălaşă! Dacă domnul destin are vreun gând cu noi, mă rog, îi stau la dispoziţie, deşi eu credeam că fieştecare om este tatăl faptelor sale, nu?

La drept vorbind, povestea asta m-a tulburat serios. De aceea, nici nu-mi amintesc ce naiba am făcut la Piteşti. Rubedenia doamnei-maman a avut de-a face, probabil, cu o făptură picată din lună. Tot timpul cât am stat de vorbă cu ea eram cu gândul la enigmaticul meu sprâncenat. Ajunsesem, la urma urmei, să cred că am fost trimisă în provincie nu pentru treburile doamnei-maman, ci pentru a mă întâlni cu efigia greacă.

Uite, îmi pun gâtul pe butuc, dacă n-o fi aşa. Altfel, nu-mi explic de ce mă simt atât de răvăşită. Parcă s-a stârnit o furtună în interiorul meu. Adică, nu furtună, o schimbare plăcută, aşa, ca o mireasmă, ca o stare nostalgică, imposibil de spus în vorbe. Aş vrea ceva, şi nu ştiu ce. Uneori, îmi vine să plâng, dar nu plâng, pentru că n-am motiv. După aceea, mă liniştesc şi lăsându-mă pe aripa visului, mă văd ajunsă scriitoare celebră, dând autografe într-o mare librărie miilor de cititori care mă adoră, mă aclamă! Şi, printre ei, iată, îl văd pe el. Asta-i Himalaya fericirilor!

Spune tu, nu e stupid? Zău aşa!

Nu, nu-i stupid. Tărăşenia începe să-mi dea serios de gândit. Chiar să mă îngrijorez, din pricina obsesiei care nu mă slăbeşte deloc. Ca să fiu sinceră, cred că m-am scrântit puţin la cap. Ştii de ce? Pentru că am început să trăiesc cu el. Da, da, ca soţ şi soţie. Stai, nu te speria, totul nu se petrece decât în închipuirea mea. Prin urmare, trăiască imaginaţia!

Când m-am întors la Bucureşti, compartimentul era plin de călători, dar eu nu l-am văzut, l-am instalat pe Maiestatea Sa Sprâncenatul în faţa mea şi am pălăvrăgit împreună de toate, câte în lună şi în stele. Neştiind cum îl cheamă, n-am avut încotro şi i-am pus un nume: Ivar. De ce Ivar şi nu Radu, Ion, Barbu sau Matei? Habar n-am. Nu ştiam nici ce profesie are: atunci, l-am făcut ataşat de legaţie; puteam să-l fac şi consilier, dar ziceam: Hai să nu exagerăm, e prea juvenil, n-are mutră de consilier. După asta,

am aranjat cu domiciliul, plasându-l, generos, în strada Romană numărul 200 bis, într-o vilă somptuoasă, cu o grădină ca în O mie şi una de nopţi, *gemând de platani, baobabi, sicomori, arbori de pâine, nuci de cocos, portocali, lămâi, în fine, un adevărat magazin de coloniale.*

Am să-ţi povestesc acum ce s-a întâmplat la balul Operei:

Doamna-maman a fost de părere să mă îmbrac în Colombină. Costumul îmi venea de minune, parcă fusese croit pentru Domnia Mea! Sala gemea de măşti şi măscuţe. Uite, colo, văd un Pierrot suplu, care mă fixează lung, de parcă ar vrea să vadă prin mască dacă sunt frumoasă ori urâtă. Pufnim amândoi în râs. El îmi propune, îndoindu-se de mijloc:

– Un vals, frumoasă Colombină...

– Cu plăcere, Pierrot!

Gata, s-a făcut instantaneu legătura. Pierrot întotdeauna şi-o reclamă pe Colombina sa. Ne avântăm în vârtejul dansului, strecurându-ne uşor printre zeci de perechi. El mă strânge prea tare la piept, parcă ar vrea să-mi strivească sânii.

– De ce te-ai costumat în Colombină?

Nu-mi dădeam seama de ce. I-am replicat îndrăzneţ:

– Ca să dansez cu tine.

Nu ne cunoaştem, şi ne tutuim. Sub mască, toţi ne socotim deopotrivă şi ne comportăm ca şi cum am fi prieteni vechi.

– Eşti cu soţul, Colombină?

Am pufnit în râs. Auzi, tu, cu soţul?! Of, ce prostuţ era! Valsul se termină, începe o polcă, un foxtrot, un tango. Şi noi dansăm mereu împreună, parcă am fi numai noi doi pe lume. Zice:

– Nu vrei să ieşim pe terasă?

– Ba da, îi spun. Simt nevoia de a respira puţin aer curat.

Pe terasă, ne retragem într-un colţ singuratic. Afară noaptea e liniştită, calmă, parcă doarme şi ea laolaltă cu cei care dorm. Toată spuza de ochi de pe bolta cerului îşi îndreaptă spre noi priviri sclipitoare, luna ne scaldă într-o baie de argint. Larma balului s-a potolit, astupată de uşi şi ferestre. E linişte şi, parcă, altă lume.

– Colombină, scoate masca!

– Nu se poate, Pierrot, mai avem o oră până la căderea măştilor.

– O oră? strigă el tragic. Nu cred că voi trăi atâta timp.

– Îți garantez că apuci căderea măştilor, în afară de una singură: a mea!

– Cum mă chinuieşti! Vreau să te cunosc! Arată-ți fața!

– Nu pot.

– Eşti măritată?

– Nu!

– De ce, atunci, ții să-ți păstrezi anonimatul?

– Simt că aşa trebuie!

– Am impresia că glasul tău l-am mai auzit cândva. Sau mă înşel?

– Şi mie mi se pare cunoscută vocea ta, dar nu-mi pot reaminti unde am auzit-o. De ce mă tot descoşi? Nu-i mai bine să nu ştim nimic unul de altul? Întâlnirea noastră va rămâne întotdeauna un vis frumos.

– Nu, Colombină. Nu pot. E aşa de poetică propunerea ta, dar nu mă rabdă inima să nu te văd măcar o clipă.

– De ce ții să destrami farmecul care s-a țesut în jurul nostru?

– Îmi închipui că, fără mască, eşti mai frumoasă.

– Te înşeli, Pierrot, sunt urâtă. Şi-apoi, cu mască, mă simt alta, uit cu desăvârşire cine sunt. Pot să vorbesc orice prostii, pentru că nu le debitez eu, ci Colombina. Pot să fac orice nebunii, pentru că, înțelegi, le arunci în spinarea celeilalte, a Colombinei. Şi acum, Pierrot nătâng, mă sileşti să-mi lepăd masca, să devin serioasă, să-ți spun „dumneata"?!

L-am convins. Pierrot începe să-şi dea seama că face o prostie dacă mai stăruie.

– Păstrează-ți masca! Aşa voi face şi eu.

De departe, răzbate până la noi o melodie împletită numai din suspine, care e, parcă, înadins făcută pentru inimi rănite de Cupidon.

– Ascultă ce răscolitoare e serenada asta, i-am şoptit copleşită.

Îmi rezemă capul de pieptul lui şi sunt toată o ureche nemărginită.

– Schubert a compus-o pentru noi, spune el şi mă prinde uşor de mijloc.

– Să ştii că da. O cred cu toată convingerea.

– Ca să ni se pară şi mai minunată povestea pe care o trăim: Pierrot şi Colombina s-au întâlnit odată la un bal mascat.

– Au devenit prieteni buni, înainte de a se cunoaşte.

– Sau tocmai pentru că nu s-au cunoscut. Au dansat împreună tot timpul.

– S-au îmbătat de muzică.

– Şi-au spus glume, prinşi de o voioşie fără seamăn.

– S-au furişat pe terasă, aici.

– S-au sărutat.

– Nu ştii că Pierrot şi Colombina sunt predestinaţi să se iubească?

El m-a sărutat lung, sălbatic, strivindu-mi gura. După primele clipe de ameţeală, mi-am revenit în fire şi, trăgându-mă brusc din braţele lui, i-am şoptit aspru:

– Lasă-mă! Ce nebunie!

– Te-ai regăsit! Acum nu mai eşti Colombina, ci aceea care ai fost înainte.

– Nu ştiu, niciodată nu mi-am pierdut capul cu cineva pe care îl cunosc abia de trei ceasuri. Sunt ameţită. Trebuie să sfârşim, mă întorc în salon.

– De ce vrei să fugi?

– Te rog, nu mă mai întreba! Fug de mine.

– Iubeşti pe cineva şi te-au încolţit mustrările de cuget? Spune-mi!

– Da! Adică, nu ştiu. Nu pot să-mi dau încă seama.

– N-am pizmuit pe nimeni în viaţa mea, dar pe el îl pizmuiesc. Cât trebuie să te iubească!

– Ha! ha! ha! am izbucnit spontan în hohote de râs.

– De ce râzi?

– Închipuieşte-ţi, el nici nu ştie cum mă cheamă! Şi clatin îndurerată din cap. E o poveste ciudată. Călătoream cu trenul. Un tânăr înalt, bine legat, aşa, ca tine, se aşază pe bancă, în faţa mea şi mă priveşte câteva minute lungi, nesfârşite, atât de stăruitor şi de cald, de parcă ar fi vrut să mă mistuie toată în flăcările ochilor lui.

– Stai! Când zici că s-a întâmplat asta?

– Pe 25 aprilie. Vezi, ţin minte şi ziua.

– Pe 25 aprilie? Şi unde te duceai?

– Mă trimisese mama în provincie. Nu trebuie să fii gelos. Era un om neobişnuit. Am avut o discuţie care m-a înfiorat toată. N-a vrut să se prezinte. Îmi spunea că, dacă va trebui să ne cunoaştem, destinul va avea grijă să ne întâlnim din nou. Dar nu ne-a fost scris să ne revedem.

Pierrot păleşte. E transfigurat. Presimt asta chiar prin mască.

– Trebuia să-ţi spun adevărul. M-am străduit să-l înlocuiesc cu tine. De aceea ţineam aşa de mult să păstrăm măştile.

– Ai făcut foarte bine, dacă tu eşti, într-adevăr, Ghiocela sau Crenguţa! strigă el însufleţit şi-şi scoate masca.

Slobod un ţipăt de surpriză. Mă uit la el şi parcă nu-mi vine să cred în realitate. Ar fi prea frumos, prea minunat, prea de necrezut, şi-l întreb mereu nesătulă:

– E adevărat? E adevărat?

E adevărat, dar, cu toate astea, pare o poveste!

Tăcem amândoi înfioraţi şi nu ştim ce să ne mai spunem. Parcă ne-au îngheţat cuvintele pe buze. Într-un târziu îl întreb:

– Dacă suntem sortiţi să fim împreună, nu crezi că ar trebui să ne cunoaştem?

– Da, sigur că da!

El se prezintă, spune cum îl cheamă, îmi sărută ceremonios mâna şi, în clipa aceea, mă trezesc. Da, Fulguşor scumpă, trebuia să mă trezesc, pentru că totul n-a fost decât un vis frumos şi scurt. Măcar dacă i-aş fi reţinut numele, când s-a prezentat. N-a fost chip. L-am uitat pe loc.

Povestea asta m-a obsedat câteva luni. Parcă eram bolnavă din pricina acestui virus sprâncenat care mi-a otrăvit fiinţa prin prezenţa sa. Ba nu, greşesc spunând prezenţa sa, pentru că el, ca persoană fizică, nu era interesant, mai degrabă m-a cucerit spiritualitatea lui, ideea pe care a emis-o şi care a alimentat convorbirea noastră, aceea de a rămâne, în continuare, anonimi, la voia întâmplării. Asta m-a umplut de fiori. Era o undiţă aruncată la întâmplare în apele incerte ale viitorului sau o prevestire care începea să mă angajeze? Destinul meu şi al sprâncenatului tovarăş de drum se întâlniseră, se tatonau în neştire, umblau pe la porţile fiinţelor noastre sau totul nu era decât un joc inocent al imaginaţiei mele?

Cine ar putea s-o spună?

A venit însă timpul să întorc foaia. Ziceam: de ce-mi împuiez capul cu tot felul de gânduri abracadabrante? Mai sănătos ar fi să merg pe drumul realității. Chiar dacă întâmplarea mi-l scoate din nou în cale, ce, sunt obligată să-l iau numaidecât de bărbat? Stai, nu te pripi, Anduță mică și prostuță. Văzut de aproape, cu ochi neîmbrobodiți de aura misterului, tânărul sprâncenat poate să fie nepotrivit pentru mine. Dacă-i un vicios sau un om rău? Dacă-i egoist ori vulgar?

Ia mai dă-l încolo, ce-mi tot bat capul degeaba? Adevărul e că toate gândurile și visurile de fericire pe care mi le-am făcut în legătură cu el au fost pentru mine însăși fericirea în carne și oase.

Cartea mea a făcut oarecare vâlvă. Nu în publicul larg, rămas nepăsător și rece, ci în cercul viu și cald al colegelor mele. Mai toate m-au felicitat, copleșindu-mă cu laude deșănțate. Ah, ce nebune sunt, Dumnezeule! În unele privințe, chiar le iau înainte băieților. Năsoasa mi-a trimis o telegramă: Genialissimo, l-ai făcut marț pe Maupassant cu Roșu și negru. *Era să-i atrag atenția asupra erorii pe care o făcuse, dar am lăsat-o în pace, n-am vrut să-i dau peste... nas. Simpatia mea, Anișoara, a cumpărat vreo treizeci de exemplare – n-a avut bani mai mulți – și le-a împărțit prietenelor ei, impunându-le să citească romanul până îl învață ca pe Tatăl nostru. Nitouche mi-a spus că are să scrie și ea un op, dar că nu se va ocupa nici de Nora, nici de doctori, ci va descrie în profunzime viața școlară, ca să mă facă pilaf. Mi-am adus aminte de ceea ce-mi spusese cândva doamna-maman:*

– Numai că Nitouche trăiește din plin viața, nu-și bate ea căpșorul s-o pună pe hârtie, pentru că îi trebuie prea multă cerneală.

Preocupările mele extrașcolare m-au făcut să neglijez un timp cursurile universitare. Cu toate astea, profesorul mi-a dat bilă roșie. Am rămas mirată, nu meritam notă de trecere. M-am uitat lung la el și i-am surâs cu toată ființa. S-a fâstâcit ca un adevărat adolescent, el, care ține pe umeri o jumătate de veac. Pare-se că dețin o tainică putere asupra bărbaților, mai știi? Într-o după-amiază, i-am oferit cartea cu o dedicație măgulitoare. Ce s-a mirat! Nu-i venea a crede ochilor.

– Dumneata ai scris asta?

„Sigur că eu, tăicuţule!" îi spuneam în sinea mea, surâzându-i mereu.

– E aproape incredibilă coexistenţa a două însuşiri excepţionale într-o singură fiinţă.

– Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi.

Bineînţeles, făceam pe proasta în păpuşoi şi l-am contrazis cu destulă lipsă de convingere. În schimb, eram foarte fericită, auzind că-mi relevă frumuseţea de care – ciudat! – mă simţeam mai mândră decât de talentul literar, atât de fericită, că aş fi trecut cu vederea chiar dacă m-ar fi sărutat.

Din ziua aceea am devenit rude atât de apropiate, încât a renunţat să mă mai examineze la oral. Când mă duceam după notă, mă întreba:

– Ce bilă vrei, Albă-ca-Zăpada?

Închipuieşte-ţi, tăticu-meu, profesorul, îmi pusese aceeaşi poreclă ca la şcoală.

– Dacă îmi spuneţi Albă-ca-Zăpada, prefer bilă... albă.

Şi îmi punea în caietul de cursuri bila cerută. Bună treabă, nu? Băieţii însă îmi dau multă bătaie de cap: se ţin scai după mine şi numai un semn dacă fac, toţi sar, încurcându-se unul pe altul, să-mi îndeplinească dorinţa. Ah, nebunaticii, parcă sunt loviţi cu leuca în cap! Adeseori mă pomenesc cu câte unul căzând în genunchi dinaintea mea şi debitând teatral, cu tremolo în glas:

– O, Venus, depun inima-mi zdrobită la picioarele tale!

Odată, pe când mă duceam în sala „Odobescu", un vlăjgan cu barbă şi mustăţi se apropie de mine străpungându-mă cu privirile, ca un fachir:

– Eşti o întruchipare sau exişti cu adevărat?

A vrut să mă pipăie, ca să se încredinţeze dacă sunt reală sau nu. M-am ferit, scoţând un ţipăt.

– Las-o, măi, că există. N-auzi cum ţipă?

Atunci, zăpăcitul a conchis:

– E fascinantă, pe legea mea. După care m-a întrebat: Sunteţi născută din părinţi-oameni sau în laborator, pe cale sintetică?

– Sunt făcută în eprubetă! i-am replicat şi am fugit.

Dar asta încă nu-i nimic. Când intru în sala de cursuri, la estetică, băieții zvâcnesc în picioare cu zgomot infernal, aleargă făcând roată în jurul meu și cântă o secvență din Gaudeamus *introdusă înadins pentru mine:* Vivat Anda nostra!

Vai, ce greu a fost până m-am obișnuit cu aceste trăsnăi ale colegilor! Închipuie-ți acum în ce situație umilitoare erau puse celelalte colege. Devorate pe dinăuntru de invidie, mă ocoleau, fiindcă nimic nu-i mai anevoie de suportat decât meritele altcuiva. În aceste condiții, n-am reușit să-mi fac nicio prietenă. Numai una singură, Lupașcu, pe care o ajutasem la o teză, îmi acorda nițică atenție. Atâta tot. Noroc că rivala mea, blondina Liliana Albu, nu mai calcă pe la facultate. Am auzit că s-a măritat cu un rege al cafelei, care a dus-o peste ocean, tocmai în Brazilia. Să-i fie de bine!

Datorită cursurilor universitare, m-am eliberat oarecum de obsesia sprâncenatului din tren. Am făcut și o prostie: m-am lăsat fotografiată de un individ, nu știam că e reporter de gazetă, și rezultatul a fost că mutra mea inocentă de îngeraș prostuț a apărut pe pagina întâi a revistei Realitatea ilustrată. *Doamna-maman, dând cu ochii de ea, m-a certat destul de aspru. Între altele, mi-a spus că ar fi preferat să vadă în publicația aceea chipul scriitoarei Anda Brădeanu, în locul domnișoarei de profesie manechin.*

– Știți prea bine, doamnă, că n-am experiență, de aceea întâmplările mă depășesc.

– Scumpa mea, eu sunt de vină. N-am avut destulă grijă de tine, mi-a spus ea și m-a sărutat.

Am sărutat-o și eu și, văzând-o în toate bune, i-am cerut să-mi fac o rochie. Mi-a întins o mie de lei, dar văzându-mă nedumerită, a mai scos una din poșetă.

A doua zi, fuga la croitoreasă. Mi-a făcut o rochie princesse *din jerseu alb cu frunzulițe gri, mulată pe corp, care îmi scotea formele în evidență, să crape de ciudă toate grăsanele, cu un guleraș rotund în jurul gâtului. Asta îmi dădea un aer de fetișcană care știe să muște cu sete din viață. Și mi-a mai făcut una bleumarin, cu mâneci roșii, dintr-un voal de lână.*

Nici vorbă, cea dintâi mă prindea de minune, făceam furori cu ea printre masculini. Simțeam eu însămi o ciudată stare când o

îmbrăcam: mi se părea că n-am nimic pe mine, că umblu goală în văzul lumii, deşi, repet, Fulgule drag, că rochia e perfect decentă. Numai faptul că, mulându-se pe trup, îmi descoperă formele, asta îmi dă mereu senzaţia goliciunii.

Rochii! Rochii! Rochii! Abia acum le simt farmecul! În internat, acoperite excesiv de uniformă, cui i-ar fi grăit zvâcnetul trupurilor noastre abia înmugurite? Era chip să-mi dau seama pe-atunci ce preţ are o rochie bine croită, cu o culoare potrivită tenului? Cine spunea: culoarea este fardul femeii? Pe mine mă prind toate culorile, dar, mai ales, albul. Îmbrăcată în alb, arăt ca o adevărată camelie. Şi fascinez!

Zbenguiala prin grădina cochetăriei mă ducea la unele exagerări. Zăboveam uneori ore întregi în faţa oglinzii, ca să mă cercetez în neştire, privindu-mi trăsăturile feţei, buzele, dinţii sau sânii, uneori făcând grimase caraghioase şi mai totdeauna isprăvind cu o izbucnire nebunească de râs.

Haide, Anduţo, îmi spuneam, fii serioasă, fată! Ce s-ar topi de râs fostele tale colege dacă te-ar surprinde cum te schimonoseşti în oglindă, îndrăgostită ca Narcis de propria ta făptură. Dar pe ele nu le-a sărutat, încă, o gură de bărbat. Mie Bob tot mi-a furat o sărutare, nesuferitul! Nu mi-a plăcut nici de frică, deşi tânărul nu-i de lepădat. Nu se făcea să continuăm – de fapt, mă cam trăgea aţa, dar şedea urât să-i dau atâta nas chiar de la început. A doua oară şi-ar fi luat lumea în cap.

Dacă vrei să fiu sinceră, din cauza lui m-a apucat patima gătelii. Nu numai a gătelii, dar am început chiar să fumez serios. Adică nu-i el adevăratul vinovat, l-am acuzat degeaba, ci mai degrabă Liliana-Braziliana, care trăgea din ţigară ca o şerpoaică, dându-şi, mă rog, aere de femeie fatală, gen îngerul albastru (Marlene Dietrich). Şi eu de ce să mă las mai prejos decât ea? Călcam în strâchini, bineînţeles. Doamna-maman, prinzând de veste, mi-a tras o săpuneală numărul unu. Tuna şi fulgera, că de unde am deprins obiceiul ăsta urât?

I-am trântit-o cu neruşinare:

– De la dumneavoastră, doamnă!

Fuma şi ea. N-a avut ce-mi face!

Bob mi-a propus să mergem într-o după-amiază la cinema Fantasio. Rula Îngerul albastru *şi muream de curiozitate s-o văd pe Marlene Dietrich, care înnebunise Bucureştiul cu acest film. Când am ajuns la cinematograf, mai erau opt minute până la începerea spectacolului. M-am uitat în dreapta şi-n stânga, căutând cu ochii: Bob nicăieri. Nu venise încă. Ce-o fi păţit! Zănaticul! Trebuia să mă aştepte el, nicidecum eu. Mă plimbam nervoasă, de colo până dincolo, trăgând cu coada ochiului la ceas. Mai erau patru minute, trei minute, spectacolul stătea să înceapă. Am vrut să renunţ la Bob, puteam să văd filmul şi fără el. Dar nu mai erau bilete. Încă două minute, şi Bob tot nu venea. Să-l ia toţi dracii de zăpăcit! O fi uitat sau...*

În clipa aceea, i-aş spune crucială, un tânăr, care n-am prins de veste cum şi de unde răsărise, s-a apropiat de mine şi mi-a propus:

– Am eu un bilet, domnişoară.

M-am uitat la el. Când privirile noastre s-au întâlnit, am scos un ţipăt de surpriză. Dar acesta, Dumnezeule mare, acesta-i Sprâncenatul din tren! Leit el, în carne şi oase! Cu înfăţişarea lui, ochii lui, glasul lui, el – el – el!! Nu ştiam ce să cred, ce să fac, ce să spun! Încremenisem locului ca o statuie. Biletul rămăsese pe undeva un punct de plecare ori un pretext fără însemnătate.

Tânărul a tresărit, la rându-i, luat prin surprindere de eveniment.

– Cum? Dumneavoastră?

Mă recunoscuse, la rându-i, firește. Se putea altfel? Confirmarea era zdrobitoare. Am bâiguit învinsă, cu un surâs uşor, culpabil, parcă:

– Aşadar... tot s-a întâmplat să ne revedem.

– Eram sigur de asta, Ghiocela. Trebuia să se întâmple.

Avea pe faţă pecetea unui triumf, ca şi când lui însuşi i se datora împlinirea acestui fapt uluitor. A spus chiar:

– Ce fericit sunt că...

S-a întrerupt, era emoţionat, nu mai avea cuvinte. După o pauză grea a adăugat:

– Mergem la film sau...

Ce-aş fi putut să-i spun?

– Da, da, mergem.

Am intrat în sală. Începuse jurnalul. Ne-am aşezat la întâmplare pe două scaune din ultimul rând. Mi-a şoptit:

– Acum, de fapt, nici nu mă mai interesează filmul.

– De ce?

– Pentru că începe filmul... nostru.

Nu m-am putut stăpâni să nu râd.

– Până atunci, e bine să-l vizionăm pe acesta.

Încă nu mă dumirisem de neprevăzutul acestei întâlniri. Vasăzică, grijuliul destin tot ne pusese pe unul în faţa altuia: îl împiedicase pe Bob să vină la cinema, dar, în schimb, îl trimisese pe celălalt. Realizase, cu alte cuvinte, întâlnirea noastră. Eram cu adevărat sortită acestui om? Există oare ceva predestinat în viaţa noastră, care trebuie să se împlinească? Cine să dea răspuns unei asemenea întrebări? Eu cred că noi înşine suntem autorii binelui sau răului, că destinul nu e în stele, ci mult mai aproape, chiar în mâinile noastre.

Tocmai atunci am prins de veste că el mi-a luat mâna într-a lui. Se cheamă, aşadar, că ţineam destinul chiar în mâinile noastre.

– Tremuraţi? s-a mirat el. De ce?

– Nu ştiu.

Nu-mi amintesc ce s-a ales de film. Uneori, acţiunea mă prindea uşor în mreje, dar actualitatea pe care o trăiam era mult mai puternică şi se suprapunea, impunându-mi-se atenţiei.

Aşa că rupeam felii întregi din spectacol, ca să discutăm lucruri personale, renunţând, de astă dată, la folosirea agasantului pronume de reverenţă. În fine, se cheamă că realizaserăm o apropiere, ca şi când timpul scurs de la prima întâlnire n-ar fi stat cu braţele încrucişate.

– De când nu ne-am văzut, te-ai gândit uneori la mine? mă descusu el cu precauţie.

– Aşa, puţintel..

– Tot e ceva. Eu m-am gândit ceva mai... mult. Trebuie să recunosc că între noi nu s-a putut aşeza uitarea.

– A, nu! Asta nu! Dacă vrei să ştii, ţi-am pus chiar un nume.

– Serios? Ce nume?

– Oh, n-are importanţă! Nici nu trebuia să-ţi spun...

– Sunt tare curios să aflu. Zău, spune-mi: cum m-ai botezat?

– Ei bine, Ivar. Am nimerit-o? Aşa te cheamă?

A râs cu poftă.

– Cum o să mă cheme Ivar? Ăsta e un nume străin, desigur, scandinav.

Ah, ce caraghios! Parcă eu știu de ce? Avea nevoie de un nume și eu i l-am pus. Asta-i tot! Îi mai spusesem, uneori, Sprâncenatul, dar ăsta reprezenta o însușire fizică.

Probabil, vorbeam cam tare. Un spectator din fața noastră a protestat nervos:

– Ssst!

Am întrerupt pe loc discuția. Însă, după o scurtă pauză, am reluat-o, vorbind, de astă dată, în șoaptă:

– Știi că ți-am ales și un domiciliu?

– Unde? Pe care stradă?

– Pe Romană, la 200 bis.

El a râs din nou.

– Ce să-ți spun, ai o imaginație bogată!

În sfârșit, bine că a băgat de seamă că posed imaginație. Nu de alta, dar e însușirea mea princeps, nu? După asta, o întrebare cu tâlc:

– Știi cât a trecut de la întâlnirea noastră din tren?

I-am răspuns cât se poate de prompt:

– Un an, trei luni și unsprezece zile. Las la o parte minutele și secundele, care, oricum, contează și ele.

– Extraordinar, parcă ai avea un calculator electronic în poșetă.

Iar am râs. Pe urmă, am vorbit de alte lucruri.

– Să întrerupem. Vreau să mai urmăresc puțin filmul.

Am privit zguduită tribulațiile descompunerii morale a profesorului îndrăgostit, în care Jannings a găsit accente zguduitoare.

– Uite ce aduce dragostea, Ivar, cum face din om – neom. Ia seama, te rog! Ar fi cazul să te fereşti.

Sprâncenatul meu ar fi trebuit să protesteze, eu doar nu eram Lola, exista o prăpastie între noi și chiar între ei, bărbații. Totuși, el n-a spus nimic. Se gândea, probabil, în altă parte? Nu știu.

Spectacolul s-a terminat. Lumea a început să iasă din sală. El mă ținea strâns de braț, ca să nu ne rătăcim unul de altul. Înainte de a ajunge în stradă, s-a produs o rumoare neașteptată, cineva a strigat: „Accident!" și mai mulți tineri au dat buzna spre ieșire,

croindu-şi pârtie silnică prin mulţime. Câteva femei au ţipat, câţiva bărbaţi i-au admonestat pe zurbagiii care, între timp, se făcuseră nevăzuţi. Bine că nu s-a produs panică. În urma acelei busculade, luată pe sus de un val, m-am desprins fără să vreau de partenerul meu. M-am uitat în jur, l-am căutat cu privirile, chiar l-am strigat inutil şi caraghios pe numele pus de mine. El, nicăieri. Poate o fi rămas în urmă, pierzându-se de mine. L-am aşteptat la ieşire, lipită de zid, să se ivească. În zadar. Eram niţel alarmată, nu ştiam ce să fac. Aşadar, abia îl regăsisem, după atâta vreme, printr-o miraculoasă întâmplare, şi uite, acum trebuia să-l pierd din nou, pentru cine ştie cât timp, poate, pentru totdeauna. Refuzam să concept aşa ceva, totuşi asta era situaţia...

Ieşise ultimul om din sală, el – nicăieri. Cu siguranţă, a luat-o înainte şi mă aşteaptă. Dar unde? Unde să-l găsesc în fluviul uman care curgea pe bulevardul Elisabeta? Hotărât, destinul n-a admis să rămânem împreună... Atunci, pentru ce ne-a pus, cu două ore înainte, pe unul în faţa celuilalt? Ce noimă avea această reîntâlnire fără finalitate? Ah, eram nervoasă, nu ştiam ce să cred şi, mai rău decât atât, nu ştiam nici ce să fac... Îmi venea să plâng de ciudă şi, dacă aş fi fost undeva, singură, plângeam în lege.

Haide, fetiţo, nu-ţi mai face sânge rău! Ia lucrurile aşa cum sunt şi du-te acasă! N-ai ceva mai bun de făcut.

Da, trebuie să mă resemnez... N-aveam decât să consider că nu ne-am întâlnit şi gata. Exista altă soluţie? Nu, hotărât că nu!

Am pornit în jos, mergând agale, uitându-mă la fiecare pieton, pentru că mi se părea că tot omul de pe stradă e el. Şi, deodată, m-am înfuriat brusc pe mine însămi. De ce, adică, să-l caut eu şi să nu mă caute el? El trebuie să alerge după mine până la capătul pământului şi să mă găsească, pentru că e bărbat. Şi tot el trebuia să nu mă scape din mâini... Dacă nu-i bărbat, să-i fie de bine... În fond, toată povestea de azi n-a fost decât o prostie: n-am reţinut mai nimic din film şi mă tem că va trebui să-l mai văd o dată, în condiţii mai puţin precare.

Preocupată de aceste gânduri, pe când traversam strada Brezoianu, am simţit că cineva din spate m-a apucat de braţ. Înainte de a slobozi un ţipăt, mi-am dat seama că el era – Ivar, Sprâncenatul.

Ciâfâia, sudoarea i se scurgea şiroaie-şiroaie pe faţă. În plus, tremura de enervare. Într-un cuvânt, părea de nerecunoscut. Şi, bineînţeles, de plâns!

– Dumnezeule, am înnebunit căutându-te... Ce te-ai făcut? Încotro ai apucat?

I-am servit o replică usturătoare:

– Vezi ce repede poţi pierde o femeie? Bărbatul trebuie să ştie, în primul rând, cum să-şi păstreze femeia...

– Bună! strigă el. A doua oară nu se va mai întâmpla aşa ceva.

Am pornit, agăţându-mă prietenos de braţul lui.

– De fapt, am comis nu una, ci două greşeli. Cea dintâi a fost că te-am lăsat să cobori din tren fără identitate, deşi presimţeam că începuseşi din prima clipă să însemni ceva pentru mine. Pentru că s-ar fi putut întâmpla să nu ne mai întâlnim niciodată, să ne trăim viaţa separat, pe cont propriu.

– Ei şi? Făceam şi aşa, dacă destinele noastre n-ar fi avut grijă de noi... Nu eşti convins de lucrarea lor?...

– Ba da, ba da... Cu atât mai mult, cu cât, şi de rândul acesta, puteai să te pierzi în necunoscut. Nici nu ştiu cum am reuşit să te regăsesc. Poate, uriaşa mea dorinţă m-a adus pe urmele paşilor dumitale. Altfel, nu-mi explic... O simplă vrere n-ar fi avut această forţă. Nu înţeleg, însă, de ce în biografia noastră a fost necesară şi această încercare?

De fapt, încercarea de care vorbea el, stârnită de moartea unui bărbat necunoscut, în accidentul de stradă, avea vreo legătură directă cu noi? Nu cumva era o prevestire de rău augur?

Nu i-am dat în vileag gândul care-mi poposise în cap. Preferam să tac, decât să spun vreo năzbâtie. Omul acesta necunoscut încă mie, care se afla lângă mine, începea să-mi impună. Nu era oricine şi, cu toate că n-avusesem până atunci de-a face cu bărbaţii, simţeam că are o forţă sufletească mult mai puternică decât a mea.

El continua să vorbească rar, încet, cu inflexiuni grave. Spunea:

– N-ai vrut, desigur, să te întâlneşti astăzi cu mine, pentru bunul motiv că nici prin minte nu ţi-a trecut aşa ceva. Se prea poate să-ţi fi dat altcineva întâlnire la cinema, dar acela n-a venit, pentru că trebuia să apar eu, supunându-mă unei voinţe superioare.

Asta m-a dat gata!... Ah, dacă ar şti că a fost chiar aşa, că aveam întâlnire cu Bob, şi Bob, dobitocul ăsta simpatic, n-a venit! Cine l-a împiedicat să vină? Cine?...

Eram emoţionată... foarte emoţionată! Nu cutezam să mă uit în ochii lui. Dacă, uneori, îi aruncam pe furiş o privire, nu-l vedeam. Habar n-am ce fel de haine purta în ziua aceea. Singurul lucru de care îmi amintesc e că avea un ceas de nichel la mână.

Ajunşi la porţile Cişmigiului, paşii noştri, parcă mânaţi de cineva din spate, au pătruns în vasta grădină cu flori, apucând pe o alee singuratică, devenită subit numai a noastră.

Am legat dialogul întrerupt de simţiri noi, care mă mirau prin însăşi prezenţa lor.

– Poate şi dumneata aveai întâlnire la cinema cu o fată care n-a venit...

– Da, chiar aşa e, mărturisi el fără greutate. Nu ştiu ce a împiedicat-o, dar îmi pare foarte bine că s-a întâmplat aşa.

– Ca să fiu sinceră, am păţit şi eu acelaşi lucru...

– Asta-i cât se poate de semnificativ...

Am pufnit amândoi într-un râs îngheţat. Mi-a părut rău oarecum, pentru că râsul ăsta a sfâşiat brutal atmosfera de taină ţesută între noi şi deasupra noastră, în care mijeau mai multe întrebări ale viitorului. Or, râsul ne cobora din nou pe pământ, în obişnuit, alături de oameni şi lucruri de toată ziua.

– Dacă ai o iubită, i-am spus, zău că nu ştiu pentru ce mă aflu aici! Nu sunt de prisos?

– Nu-i vorba de nicio iubită, replică el, surâzând. Sau, dacă vrei, o iubită într-un sens mai înalt.

– Nu cumva soţia?!

– Nu sunt însurat. Ţi-am spus acest lucru şi atunci, în tren.

– Te rog, vorbeşte-mi deschis! Altfel, mă simt stingheră, ca la o solemnitate oficială. Zici că nu e nici iubită, nici soţie aceea pe care o aşteptai. Atunci, mă rog, cine e?

– Închipuie-ţi, chiar mama.

Am izbucnit din nou în râs. La asta nu mă aşteptam. El mi-a explicat că maică-sa, suferind de diabet zaharat, venise la Bucureşti să se caute. A stat două săptămâni internată la Spitalul Dr. Cantacuzino.

leşind de câteva zile, îşi exprimase dorinţa de a vedea un spectacol, iar fiul îi dăduse întâlnire la cinema Fantasio, fără să se mai abată pe-acasă, deoarece pierdea prea multă vreme. Văzând că întârzie, i-a dat un telefon. Răspunsul: maică-sa renunţase la spectacol, deoarece nu se simţea prea bine.

– Eu ţi-am spus totul. Dar dumneata pe cine aşteptai? Apoi, cu o notă de ironie, adăugă: pe tăticu' sau pe mămica?

– Pe niciunul. Oricât i-aş aştepta, ei n-au cum să mai vină. De fapt, trebuia să mă întâlnesc cu un coleg, Bob Geamănu. Poftim, ţi-am spus şi cum îl cheamă.

El a tresărit auzind acest nume sau mi s-a părut? Nu-mi dau bine seama. O fi auzit de el, te pomeneşti, pentru că Bob, zănaticul, e cunoscut pretutindeni ca un cal breaz!

– Îl cunoşti? l-am întrebat curioasă.

Nu mi-a răspuns la întrebare decât cu altă întrebare:

– Îţi face curte?

– Oh, Bob ăsta face curte tuturor studentelor! Dar nu-l ia niciuna în serios, pentru că e... neserios.

Chiar aşa era. I-am mărturisit deschis adevărul. Adică ce noimă avea să recurg la minciună? De ce să mă ascund faţă de el? Ce câştigam cu asta? La urma urmei, Sprâncenatul meu dobândise vreun drept asupra mea? Niciunul. Atunci?

Ne-am aşezat pe o bancă în rotonda busturilor. El a rămas o vreme tăcut, frământat. Mă simţeam oarecum stingherită alături de el şi, dacă n-ar fi fost la mijloc farmecul atât de straniu al revederii noastre, poate, o zbugheam, fugind de noi amândoi. L-am întrebat, ca să rup tăcerea în care se complăcea:

– La ce te gândeşti?

– Crezi că e o situaţie simplă, oarecare? Probabil că nu-ţi dai încă seama. De rândul trecut, crăpam de ciudă că te-am lăsat să te topeşti în necunoscut şi n-am coborât după dumneata, să te reţin. Această stare a durat câteva săptămâni lungi, nesfârşite, după care intensitatea ei a scăzut, fără să dispară cu totul. După asta, imploram cerul să te scoată din nou în calea mea. Dar raţiunea îmi şoptea: Rugile tale sunt în vânt, ceea ce ceri aduce a miracol. Or, tu nu crezi în miracole. Cu toate astea, uite că miracolul tot s-a întâmplat...

– Şi acum crezi?

– Cred numai în minunile pe care dorinţa mea le înfăptuieşte cu forţa ei. În celelalte minuni nu cred deloc.

– Cu alte cuvinte, faptul că ne-am revăzut e opera dorinţei dumitale şi numai a dumitale?

– Ba nu, de ce să nu recunosc; e rezultatul dorinţei amândurora.

– Dar eu n-am dorit deloc să ne reîntâlnim, l-am minţit.

– Nu-i adevărat. Atunci, pentru ce trăiai imaginar cu mine, botezându-mă Ivar, oferindu-mi princiar locuinţă sau întreţinând dialoguri nesfârşite? Ia coboară mai profund în dumneata şi ai să-nţelegi multe lucruri.

Nu i-am răspuns. Mi se părea că manevrează un telescop din umbră, ca să mărească lucrurile la dimensiuni uriaşe, creând pentru noi o lume gigantică. Voia să mă convingă că mă ridicase atât de sus, în miraculos, de unde nu puteam coborî fără primejdie.

Mă uitam lung la făptura lui, căutând s-o cuprind cu mijloacele simple ale percepţiei. Hm, n-avea nimic atrăgător: o faţă aproape aspră, colţuroasă, pomeţii proeminenţi, urechile clăpăuge. Totuşi, o înfăţişare de veritabil bărbat. Părul îmi plăcea, era negru-negru ca păcura şi strălucitor, tot ca ea. Însă puterea lui, după câte înţelegeam, nu stătea în tinereţea trupului său viguros, ci în vioiciunea minţii.

– Până acum, n-am întâlnit dragostea, a adăugat el, într-un târziu.

– Probabil, ai ocolit-o...

– Nu... Eram prea acaparat, prea absorbit de învăţătură.

– Şi pentru iubire nu ţi-a rămas deloc timp?

– Dragostea pe care n-o cauţi nu vine...

Mi s-a părut că a spus o gratuitate.

– Cred că vine, mai degrabă, când n-o cauţi.

– Da, e o nuanţă...

– Sau vine şi într-un caz, şi într-altul, dacă ai peste 20 de ani.

Am râs amândoi cu poftă.

– Să recapitulăm: susţii, aşadar, că n-ai avut o dragoste până acum. Eu tot aşa... Doamne, ce-o să ne facem? Prea suntem novici, ce spui?

– Ştiu eu? Sper să ne descurcăm, cu timpul.

– Cu timpul?... Nu înţeleg. Crezi că trebuie să ne mai întâlnim încă o dată? l-am întrebat, făcând pe proasta.

– Cum? Nu eşti de părere să ne revedem de-acum înainte cu acordul voinţei noastre?

– Nu ştiu dacă fac bine...

El s-a mâniat, auzind asemenea răspuns în doi peri.

– Nu faci bine? Dar eu fac bine dacă... şi, imobilizându-mi capul, m-a sărutat lung pe gură.

Doamne, ce sărutare sălbatică! Am simţit mai mult durere decât voluptate.

– Mda, i-am spus, foloseşti argumente supreme. Cred că m-ai convins.

– Spune, când ne întâlnim şi unde?

– În săptămâna asta, nu pot. Poate, miercurea viitoare, la 5, lângă statuia lui Mihai Viteazul.

– Vii sigur?... N-ai să uiţi?

L-am încredinţat că sunt parolistă. Înainte de a ne despărţi, se făcuse destul de târziu; m-a oprit locului:

– Bine, dar până acum nici nu ne cunoaştem. Nu crezi că ar fi cazul să ne prezentăm unul altuia?

– Aşa e, am râs, uitasem. Ce bine că te-ai gândit la acest amănunt fără importanţă.

– Pe mine mă cheamă Dinu Gherghel.

– Eu am să-ţi spun Ivar, aşa cum te-am botezat între timp. Îmi place mai mult decât Dinu. Eşti avocat sau profesor?

– Aş putea să fiu şi una, şi alta. Deocamdată, sunt doctor în Drept şi doctorand în Litere.

– Oooo!... S-ar zice că eşti tobă de carte.

– Nu prea. Setea de învăţătură nu se poate astâmpăra niciodată. Acum e rândul tău.

– Eu sunt studentă în anul doi la Litere. Mă rog, nu ne putem asemui cu Domnia Voastră! Numele meu e Anda Brădeanu.

– Sonor nume! Eu am să-ţi spun Ghiocela, cum te-am botezat în tren...

– Atunci, se cheamă că suntem chit.

A stăruit să-i dau şi adresa, aşa, pentru orice eventualitate. I-am dat-o. M-a întrebat şi de telefon. L-am minţit că n-am. La despărţire, mi-a sărutat respectuos mâna şi, după ce am făcut câţiva paşi, l-am auzit din spate:

– Anda Brădeanu ai spus? Unde am auzit numele ăsta?

– E foarte obişnuit...

– Nu-i adevărat... Mi se pare destul de cunoscut...

– Caută-l în Almanahul Gotha şi ai să te dumireşti.

A rămas mofluz, iar eu am luat-o iute la picior, spre casă. Aş fi putut să iau tramvaiul, dar am preferat să fac drumul pe jos. Mai tot timpul îmi umezeam buzele, cu un gest care devenise aproape reflex. Nu ştiu de ce făceam asta. M-am oprit în faţa unei vitrine luminate şi, acolo, scoţând oglinjoara din poşetă, mi-am cercetat cu atenţie gura. Nimic deosebit. Era gura mea de totdeauna. De ce mi s-a părut că suferise o schimbare? Pentru că m-a sărutat Ivar? Dar ce, o sărutare lasă urme vizibile? Ah, ce prostuţă sunt!

Şi cu toate astea, obsesia nu m-a slăbit nici când am ajuns acasă. Mi se părea că doamna-maman, dacă se uită la mine, ghiceşte numaidecât că m-a sărutat un bărbat. Aş fi intrat în pământ de ruşine. I-am trimis vorbă că nu mă simt bine şi, lungindu-mă în pat, am reconstituit tot ce se petrecuse între mine şi Ivar, minut cu minut, fidel ca un aparat de cinema.

Fulguşoară scumpă, închei aici epistolia mea, pupându-te pe botişor cu multă evlavie.

A ta,
Anda Andaluza

CAPITOLUL 6

Lanțul eșecurilor

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

I

Aș minți susținând că faptul reîntâlnirii cu Ghiocela este lucrarea unei dorințe vii, obsedante, care-mi mistuia ființa. Nicidecum! Nu-i decât o simplă întâmplare, atâta tot. De asemenea, nu pot spune că o uitasem în intervalul de timp care s-a scurs alb de la prima noastră întâlnire din tren. Îmi aminteam de ea ca de un vis frumos, întrerupt înainte de a se sfârși. Adesea, încercam să-i reconstitui mental trăsăturile, fără a izbuti decât vag, nesatisfăcător. Ciudat, îți reamintești mai lesne de figura bărbierului decât de a unei iubite. Atunci, mă cuprindea o ciudă pe mine: de ce scăpasem prosteşte din mână giuvaerul acela de fată, când aș fi putut să mă bucur în lege de darul hazardului? Ce mi-o fi venit să-i torn baliverne metafizice, invocând autoritatea Maiestății Sale Destinul, ca într-o speculație filosofică fără miez, care nu rezistă decât prin fascinația cuvintelor mari, și nici atunci mai mult de o oră, timp suficient pentru dezmeticirea oricui.

Îmi dădusem seama de prostia mea chiar în momentul când, trenul ajungând în gara Piteşti, frumoasa necunoscută se pregătea să coboare. Era prea târziu ca să mai îndrept ceva. Am văzut-o strecurându-se sprintenă printre oameni și fiecare pas o îndepărta tot mai mult de mine, pentru a fi înghițită de anonimat. Marele ceas din stație arăta 11 fix. Mai erau cinci minute până la plecarea trenului. Înșfăcat ca de un torent impetuos, m-am repezit după ea. Striveam sub picioare tot ce clădisem cu vorbe frumoase, contrazicându-mă total, numai și numai ca să-i aflu numele și adresa. În câteva clipe, eram în spatele gării, unde se înșiruiau trăsurile. Am zărit-o îndată, adică i-am văzut spatele, dar o recunoscusem și așa,

pentru că această făptură era lesne de recunoscut, dintr-o mie. Se urcase într-o birjă care îşi lua zborul spre oraş.

– Ghiocela! Crenguţa! am strigat-o făcându-i semn să oprească.

A întors capul, mi-a zâmbit, a schiţat un gest cu mâna. Însă trăsura n-a mai oprit pentru mine. Dacă era mai aproape, mă urcam lângă ea, amânând *sine die* călătoria mea. Poate că n-aş fi făcut întocmai, dar aşa am gândit atunci şi gândul e premisa faptei.

Când m-am întors, trenul se pusese în mişcare. Compartimentul părea pustiu fără ea. L-am părăsit, trecând într-altul, unde se afla o femeie foarte corpolentă; îmi făcea rău privind-o, pentru că o comparam insistent şi fără rost cu fata dispărută în necunoscut.

Ce s-a mai bucurat mama, văzându-mă! Slăbise ca o scândură, nu mai semăna cu ea. Ce boală o fi având? De fapt, n-o durea nimic, suferea cumplit de sete şi se împuţina văzând cu ochii.

– Mă duc, Dinule, ăsta-i sfârşitul... zicea resemnată. Bine că ai venit, să mă duci la cimitir...

Nu venisem pentru treaba asta. Am luat-o la Bucureşti ca s-o arăt unui medic bun, fie c-o ţin la mine acasă, fie c-o internez într-un spital. În orice caz, în starea în care se afla, nu puteam s-o las să moară cu zile. Abia am convins-o să meargă. Doctorii i-au găsit numaidecât boala: avea diabet.

Imediat, internare, tratament, regim alimentar riguros. Dar afurisita asta de boală e incurabilă. Şi săraca mama, ori de câte ori i se ridica glicemia, fuga la mine, unicul ei colac de salvare.

II

Dar să revin: surprinzătoarea regăsire a Ghiocelei, după un an şi ceva! Un peştişor cu solzi de aur din imensitatea oceanului, care, scăpat prima dată, îţi pică totuşi din nou în undiţă. Nu e uluitor acest joc al hazardului? De azi înainte, nu-i mai dau drumul din mână. S-a isprăvit, rămâne a mea, orice s-ar întâmpla.

A fost punctuală la prima întâlnire, ca şi la celelalte. De rândul ăsta, o aştept la ieşirea din facultate, în dreptul librăriei Cartea

Românească. Ajungând în Victoriei, facem colțul şi, după câțiva paşi, intrăm în cofetăria Riegler.

O cântăresc din ochi, mereu, ca hipnotizat. Arată subțire ca o nuieluşă, în rochia-i albă strânsă pe trup. Are părul răvăşit pe umeri şi e frumoasă „cum doar în vis un înger se arată". Prezența ei iradiază o atracție irezistibilă, se face pe loc remarcată de pietoni, care o privesc fascinați şi întorc capul după ea. Această plutire în admirația mulțimii fiind, probabil, prea frecventă, Ghiocela n-o mai înregistrează, nu se mai sinchiseşte de ea, socotind-o un omagiu care i se cuvine de drept.

Trebuie să adaug că particip oarecum stingherit în această plimbare triumfală, nu mă simt deloc în largul meu, cu toate că ar fi cazul să exult de mândrie, având alături un asemenea exemplar feminin. Dar mă zgândăreşte o teamă inhibitivă că va fi greu s-o păstrez numai pentru mine, căci e devorată de prea mulți ochi, incită pe unde trece numai pofte şi dorințe...

Discuția noastră bate pasul pe loc, mărginindu-se la o unică temă, iubirea. O întreb dacă a avut vreo dragoste, sunt curios să aflu în ce ape se scaldă.

– O, iubesc aşa de mult... iubirea! exclamă ea, instalându-se într-o atitudine extatică. Simt cum se degajă din mine, cum pluteşte în aer, cum mă farmecă şi-mi dă bucuria de a trăi.

E o adevărată poetă, fraza de mai sus se desprinde spontan din gândirea ei, fără s-o fi zămislit în prealabil. Îmi dau seama că *dragostea* ei, fiind într-o fază incipientă, nu s-a diferențiat încă. Totuşi, neîncrezător, îi atrag atenția că mă interesează povestirea unui caz concret.

Ea izbucneşte într-un râs şăgalnic, care îi inundă fața cu lumină.

– Un caz concret? Da, am şi asta... Starea mea de dragoste s-a fixat într-o vreme asupra unui băiat...

– Cine-i norocosul? o întreb mirat.

– De ce-i spui *norocosul*? Sărăcuțul, habar n-avea ce sentimente nutresc, pentru că niciodată n-am scos o vorbă cu el. Mai mult decât atât: nici nu ştia că exist. E vorba de fiul profesoarei de franceză, pe când eram elevă de liceu. Venea la şcoală cu maşina, s-o

ia pe maică-sa. Doamne, ce fericire mă podidea când îl zăream de la fereastra clasei! Parcă îmi pierdeam greutatea şi, imaterială ca un fulg, mă risipeam în spaţiu...

Evocarea ei e atât de pasionată, încât observ că îi vin lacrimi în ochi.

– Ce înseamnă asta? Plângi?

– De ce nu? A fost cea mai frumoasă iubire a mea...

Draga de ea! Dacă aş fi sculptor, i-aş face o statuie care să-i imortalizeze inocenţa. Am mai stat de vorbă, aveam atâtea de spus, dar subit îşi aduce aminte de ceva şi pleacă repede, cu toţi ochii după ea.

Ciudăţenie, peste două zile, o întâlnesc întâmplător, pe calea Victoriei, tot în dreptul cofetăriei. Bucuroşi amândoi de surpriză, pătrundem în local şi ne aşezăm la aceeaşi masă, care e liberă.

– Vai, nu pot să sufăr râul acesta de oameni care curge pe stradă... se plânge ea. Mi se pare că mă înec...

– Trebuie să-ţi procuri o barcă, îi spun în glumă.

De astă dată, conversaţia noastră se alimentează mai mult din tatonări de o parte şi de alta, rămase în suferinţă de la întâlnirile anterioare. Căci, în definitiv, e timpul să ne cunoaştem reciproc. Îi povestesc că sunt ţăran get-beget, mă trag dintr-o familie de învăţători din tată în fiu, însă eu am încălcat tradiţia, renunţând la apostolat. Şi mai înşir şi alte date din biografia mea albă, pe care nu le repet, căci au mai fost spuse o dată în cursul acestor confesiuni.

– Nu mi-ar displăcea să fiu învăţătoare, undeva, într-un sat pitoresc, cu o spuză de copii pe care să-i învăţ a scrie şi citi...

– Da, cu ochii minţii, tot ce vezi devine roz. Dar acolo, la ţară, vine toamna cu ploile şi nu poţi să treci uliţa fără să te umpli de noroi pân' la genunchi, mai vine şi iarna şi dârdâi de frig, fiindcă ai uitat să-ţi aduci caloriferul de la Bucureşti. Iar când te apucă plictiseala, iei o piesă de teatru şi, citind-o, se cheamă c-o joci cu interpreţi ideali şi decoruri tot aşa. Mai prost e când te îmbolnăveşti şi nu crezi în descântece ori leacuri băbeşti...

Dar trec repede peste idilicul vieţii săteşti şi mă întorc degrabă în Capitală.

– Şi ce faci aici? mă întreabă ea.

– Până una-alta, mă pregătesc pentru al doilea doctorat, cel în Litere, mai am puțin și termin teza la care lucrez de câteva luni.

– Vrei să ajungi profesor universitar?

– Mda, ăsta mi-e gândul, însă nu există catedră în specialitatea mea; așa că, deocamdată, voi face un curs liber de istoria literaturii universale. Dacă *prinde* (și va prinde – sunt sigur de asta), conferința e asigurată. O abilitare ca docent în această disciplină, apoi ridicarea conferinței la rangul de catedră și... Firește, drum lung, anevoios, dar n-am de ales...

Îi vorbesc și de marea mea operă, care va alcătui pivotul viitoarei catedre.

Ghiocela e numai urechi, mă ascultă cu evlavie, admirativ, ca și când aș fi realizat totul și acum mă aflu pe soclul gloriei. La rându-i, îmi destăinuiește că viața ei e încă o enigmă, nu-și cunoaște părinții, a fost o copilă din flori care a crescut la leagănul „Sf. Ecaterina", unde a terminat școala primară.

– Ai avut o copilărie tristă, lipsită de căldura părintească.

– Nu, nicidecum, toți mă iubeau acolo...

– Erai frumoasă, ăsta ți-a fost norocul.

Tăgăduiește, nu era frumoasă pe atunci, poate, vioaie și inteligentă, atât. Dovedind bune aptitudini la învățătură, au trimis-o la internatul „Sf. Elena", unde a făcut liceul. Cu puțin înainte, directoarea școlii a înfiat-o și acum... acum își continuă studiile la facultate.

– De ce nu te-ai înscris la Conservator?

Se miră:

– Eu, actriță?! Ooo!

– În primul rând, ai două însușiri deosebite: frumusețea și ingenuitatea.

– Crezi, cu adevărat, că sunt... frumoasă?

Dumnezeule mare, ce fermecător o spune! Pe legea mea, fata asta încă nu-și dă seama de calitatea ei princeps. O fi chiar atât de naivă sau... joacă teatru? Dar și naivitatea o prinde tot atât de bine!

– Nu mi-ar displăcea să mă fac artistă, dar cred că n-am talent. Mai degrabă, mă pricep la scris.

Zice că a compus o schiță cu subiect din viața școlară.

– Mi-o dai s-o citesc?

– Da. Ți-o aduc poimâine, când ne revedem. Dar, brusc, se răzgândeşte: Nu, nu! Mi-e frică!

– De ce?

– Mi-ai spus că eşti critic literar şi de... domnii critici mă tem.

Râd cu poftă.

– Nu trebuie să te temi decât de operele tale. Eu am să te ajut şi s-ar putea chiar să te trec în istoria literaturii. Altceva n-ai mai scris?

– Ba am scris şi o carte: un roman mic-mititel.

– Ce spui? Roman? N-ai încercat să-l publici?

– Ohoo, să fii sănătos! A şi apărut.

– Daaa?! Serios?! fac mirat. Sub ce nume?

– Anda Brădeanu, chiar numele meu.

Jy suis, abia acum mă dumiresc de ce-mi păruse cunoscut numele ei, când mi-a spus cum o cheamă deunăzi, în Cişmigiu, înainte de a pleca acasă. O felicit, îi sărut amândouă mâinile şi simt cum bucuria mea trece multiplicată în ființa ei.

– Romancieră la vârsta asta! Nu m-aşteptam la o astfel de performanță.

Într-adevăr, în fata asta coexistă însuşiri spectaculare: frumusețe şi talent literar. O privesc surprins, cu ochi măriți de admirație, şi am parcă intuiția că dimensiunile ei vor luau proporții, alcătuind o personalitate care să se plimbe cu paşi mari pe bulevardul gloriei.

– Există cartea în librării?

– Sigur că da. Deocamdată nu sunt decât o simplă debutantă. Lumea încă n-a dat buzna să ia librăriile cu asalt. Când voi scrie romanul nostru, atunci da!

O fixez lung, mirat:

– Mai ştii? S-ar putea! Orice e posibil pe lumea asta!

Teribilă fată! Încă n-am întâlnit una la fel. Dac-o vezi de departe, ți se pare o păpuşă mică, prea frumoasă ca să fie vie, iar de aproape arată ca o făptură ireală. În amândouă cazurile iese din realitate.

După ce ne despărțim, dau fuga la prima librărie şi-i cumpăr cartea. E tot aşa de subțire ca autoarea, n-are nici 150 de pagini! O răsfoiesc în pripă, ard de nerăbdare s-o citesc şi am impresia că țin în mână ceva prețios care face parte integrantă din ființa ei.

Încă nu citisem o carte chiar aşa, cu sufletul la gură. Somnul are grijă şi nu-mi tulbură lectura, nu ştiu pe unde mi-a umblat toată noaptea. Bravo, Ghiocelule, e mai mult decât mă aşteptam şi, firește, mai puțin decât trebuie! Dar ce importanță are? Timpul tău e înainte. Un lucru e cert: ai talent! Lucrarea ta nu-şi trage seva epică din realitate, în ea palpită o viață aparte, care poartă amprenta psihicului tău încă incert, mişună câțiva oameni care nu seamănă cu noi, dar sunt totuşi vii, se mişcă, suferă, într-un cuvânt, trăiesc. Ăsta-i esențialul! Când ai să dobândeşti experiență ori, după cum spuneai, vei trăi romanul cu mine, creația ta va atinge culmi mai înalte.

A treia zi ne întâlnim într-un parc, la şoseaua Kiseleff, şi câteva ore conversația noastră se învârteşte numai în jurul micului ei roman.

Ghiocela, exultând de fericire, nu se poate stăpâni şi mă sărută. O sărutare pe care, prin spontaneitatea şi curățenia ei, atribute ale permanenței, n-am s-o uit niciodată...

III

Ne întâlnim, de obicei, miercurea şi sâmbăta, uneori, chiar de trei ori pe săptămână. Vine cu regularitate, e chiar punctuală. Sunt prudent, mă obsedează mereu grija de a nu forța lucrurile. Grăbeşte-te încet! îmi sună în urechi dictonul latin. Apropierea noastră trebuie să evolueze în limitele cele mai firești, cu sprijinul timpului. Până acum, un prim pas important spre inima ei: o sărutasem şi mă sărutase. În plus, ne tutuiam şi ne-am pus porecle: eu îi spun Ghiocela, cum, de altfel, o botezasem inițial, ea mă strigă Ivar, nume exotic, cu rezonanță scandinavă, luat din Ibsen. Ceilalți paşi vor veni de la sine sau, în orice caz, sub influența primului pas.

La întâlniri pălăvrăgim multe şi de toate, uneori, gratuități exasperante, dar astea nu mă împiedică să descopăr noi şi surprinzătoare aspecte ale Ghiocelei, care-i definesc lumea interioară cu infinite nuanțe şi sensibilitatea de seismograf.

Într-o zi, stăm la şosea, pe o bancă, sub umbra unui mesteacăn. De o oră întreagă, discuţia noastră se învârteşte numai în jurul călătoriilor celebre. Columb, Magellan, Cook, Vasco da Gama ne poartă pe toate meridianele, ca să vedem cu ochii minţii ceea ce n-am putut vedea altfel. Ghiocela a citit câteva cărţi de-astea, chiar noaptea trecută spune că a terminat *Mirage d'Asie,* care i-a plăcut mult, şi ar vrea să colinde pe tot globul, dacă s-ar putea.

În timp ce vorbim, o frunză desprinsă din coroana mesteacănului cade în poala ei. E un fapt mărunt, care i se poate întâmpla oricui, fără nicio urmare. Dar Ghiocela nu seamănă cu alte fete, ci numai cu ea însăşi. Tresare văzând frunza pe genunchi, o ia în mână, o mângâie drăgăstos, apoi, oftând.

– De ce ai oftat? o întreb.

– Nu vezi ce răvaş îmi trimite pomul?

Nu înţeleg ce vrea să spună, despre ce răvaş e vorba?

Ghiocela mă lămureşte, citind cu întreruperi pe micuţa frunză aievea:

– Uite ce-mi scrie mesteacănul: Fată drăguţă, am tras cu urechea la tot ceea ce aţi vorbit şi m-a cuprins o tristeţe soră cu moartea. Vă pizmuiesc, preafericiţilor, pentru că voi puteţi umbla şi străbate pământul în lung şi-n lat, ca să vă bucuraţi de frumuseţile sale, pe când eu, sărac de mine, sunt sortit să stau până la sfârşitul zilelor mele fără să mă mişc din loc...

Parcă ar fi adevărat, aşa suferă ea citind închipuitele cuvinte. Pretându-mă jocului, admonestez pomul:

– Ascultă, mesteacăn revoltat pe condiţia ta, să nu te mai prind umblând cu răvaşe, că-ţi rup... crengile, m-auzi? Nu-ţi ajunge că ai zărit pe cea mai frumoasă fată? Ce vrei mai mult?

Altă dată, îi ţin o adevărată prelegere despre tragedia greacă, făcând o seamă de consideraţii asupra sorţii omului, care, în concepţia anticilor, ne relevă dureros nimicnicia noastră.

– Crezi tu, Ghiocela, că hazardul orb a uneltit să ne întâlnim? Te amăgeşti. Nu-i la mijloc decât un imperativ al destinului. El urmăreşte *ceva* cu noi doi, are în vedere o acţiune pe care încă n-o cunoaştem, dar trebuie s-o acceptăm...

– Ivar, dacă ne-o fi pus gând rău? mă întreabă ea, căutând lung la mine. După care spune: Nu, nu mă pot împăca în ruptul capului cu teoria asta. Spiritul modern cere o legătură de cauzalitate între faptă şi consecinţele ei. Ce vină are Oedip, dacă el a vrut să fugă de crima pe care i se impusese s-o comită?

Îi atrag atenţia că oamenii nu pot fugi de ceea ce trebuie să li se întâmple. Dovadă eu: puteam să evit întâlnirea din tren sau de la cinema Fantasio? Dacă ştiam aprioric, da... Însă cine era să mă anunţe, ca s-o ocolesc?

– Mi-e frică, Ivar... Să nu ni se întâmple o nenorocire...

– Cu mine nu trebuie să te temi, draga mea. Sunt în stare să nimicesc piaza rea. Şi pe urmă, trebuie să ştii că există şi destine favorabile omului, care îi aduc fericirea. Dramaturgii greci, clasici şi moderni, au optat invariabil pentru tragedie, pentru că fericirea, te rog să mă crezi, nu impresionează pe nimeni şi nici nu se pot scrie despre ea mai mult de trei pagini.

De fiecare dată, după ce ne despărţim, mă cuprinde o mirare fără margini, care nu se mai epuizează. Privesc ca vrăjit pe urma paşilor ei mărunţi care o îndepărtează şi mă tot întreb: Ce-o fi găsit fata asta la mine? Ce anume o interesează, posed cumva o însuşire care îi place sau e numai o simplă atracţie biologică? Sunt destul de lucid ca să-mi dau seama că nu posed nimic deosebit în persoana mea fizică. Dacă m-aş cântări cu ochi străini, aş zice: Iată un tânăr *colţuros*, a cărui dominantă e absenţa oricărei armonii în alcătuirea lui.

Cu toate astea, Zâna-Zânelor îmi acordă atenţie... chiar favoare, desemnându-mă unic ales. Nu cumva sensibilitatea ei vibrează pe coardele cele mai înalte datorită darurilor mele spirituale care sunt capabile să acapareze mediocritatea fizică? S-ar putea, de altfel, ca o scriitoare să nu pună preţ pe intelect? Opţiunea o ridică pe femeie la o treaptă superioară. Astfel, supunându-i-se bărbatului, ea se înalţă odată cu el.

Şi această *supunere* se realiza acum în etape scurte, succesive.

Într-o dimineaţă – surpriza surprizelor: pe unul dintre culoarele ministerului dau cu ochii de... Relu Apelevianu, vechiul meu coleg de clasă. Nu-l văzusem de vreo şase ani, adică de la absolvirea

liceului. Iau seama la el: e chipeş, suplu, elegant, parcă ar fi actorul Rudolf Valentino, după care se prăpădesc femeile de pe două continente. Manierele aristocratice, surâsul amabil, gestica şi modul savant de a întreţine o conversaţie îi sporesc însuşirile. Sacoul *gris-fer*, din stofă englezească, îi vine ca turnat pe trup. Trebuie să recunosc că-i un exemplar rar, aş zice chiar un model masculin de vitrină. Şi, ciudat: mă bucur că-l întâlnesc după atâta timp. Aversiunea pe care i-am purtat-o în anii adolescenţei s-a stins, roasă de timp, parcă nici n-ar fi existat.

Ca de obicei, în asemenea împrejurări este inevitabilă o trecere în revistă a întâmplărilor mai importante care s-au petrecut în perioada de timp scursă. Sigur că da, Relu a fost la Paris. Acolo şi-a luat doctoratul în Drept, şi iată-l numit ataşat de legaţie la Madrid.

– Tu ce-ai făcut, Dinule?

Întrebare gravă. Ce să-i răspund? Că sunt un jalnic subşef de birou, aici, la Ministerul Şcolilor, unde el venise să-şi echivaleze diploma? N-aş fi putut în ruptul capului să dau în vileag situaţia mea precară.

– Nu, dragul meu, încă n-am găsit ceva convenabil pentru mine. Aşa că stau şi... aştept.

El se miră. E cu putinţă? Elemente *destoinice* ca mine să aştepte pe dinafară? Cu studiile cum stau? Aici mă simt mai în larg.

– A, îi spun, am luat doctoratul în Drept şi sunt pe cale să pun mâna şi pe cel în Litere. Teza e gata scrisă şi acceptată, nu-mi rămâne decât să o susţin în comisie...

Relu face ochii mari cât cepele, apoi îmi strânge afectuos mâna:

– Două doctorate? Bravo, te felicit! E o performanţă straşnică!

Şi iar se miră. Cum, înarmat cu asemenea diplome, să nu găsesc un *plasament* corespunzător? Dar Gherghel ce face? E vorba de fostul ministru liberal, cu a cărui rudenie mă împăunasem cândva. Îi spun că a murit şi, chiar dacă trăia, n-aş fi alergat la el după rosturi. Din pricina unei moşteniri, familiile noastre întreţineau raporturi reci, aproape duşmănoase.

– Dragă Dinule, după cum văd, nu prea te bucuri de relaţii în lumea mare. Şi fără astea, zău, iartă-mă că ţi-o spun, va fi foarte greu să-ţi valorifici potenţele aşa cum trebuie.

– Da, e drept, n-am relații. Dar ce pot face?

– Știi ce? Unchiul meu, Barbu Apelevianu, are nevoie de un secretar particular. Nu vrei, până una-alta, să accepți postul ăsta? E un provizorat care nu strică. Dimpotrivă...

– Mulțumesc, Relule, dar, să-ți spun drept, nu intră în vederile mele. E ceva minor, ca să nu zic *degradant*. Așa, ca un chirurg care e pus să facă injecții pacienților, în loc de operații.

Relu își cere scuze, i se pare că m-a jignit. Cu toate astea, propunerea lui e bună, nici vorbă. Ca să primesc, însă, chiar în mod provizoriu, o situație ca aceea pe care mi-o oferă, nu-mi vine deloc la îndemână. Îmi atinge, pur și simplu, orgoliul. Cu atât mai mult cu cât pornește din partea unui ins pe care îl consider inferior mie, măcar intelectualiceşte. O, dacă ar şti fostul meu coleg că sunt, deocamdată, într-un serviciu mai mizerabil decât acela de secretar al magnificului său unchi!

– Să ne înțelegem, dragă Dinule, caută el să se dezvinovățească. Postul de care îți vorbesc are marele avantaj că îți creează relații multiple în cercurile politice şi chiar în lumea mondenă a Capitalei. Eu, în locul tău, aş fi în stare să plătesc, nicidecum să primesc salariu pentru asemenea post trambulină.

– Da, se poate. Ai pomenit însă şi de lumea mondenă? Ce legătură are cu...

– Nu-ți dai seama? Una foarte mare! Dacă îți faci relații în protipendadă, poți să dai o lovitură cu... însurătoarea. Or, asta e esențial în viață.

Hm, are dreptate cu ghiotura! În clipa când îmi spune „să dai o lovitură cu însurătoarea", îmi apare dinaintea ochilor verişoara lui, Cora, unica fată a Apelevienilor, pe care n-am mai văzut-o de când avea 7 sau 8 ani. Auzisem că acum era studentă.

Relu mai rămâne în Bucureşti câteva săptămâni. Îi promit să-l revăd, cât de curând, poate cinăm undeva, la Continental sau la Capşa, ca să ne mai înviem amintirile. Îmi dă adresa şi numărul de telefon unde îl pot găsi.

Parcă e un făcut. Chiar în după-amiaza aceea se întâmplă ceva neaşteptat: îl zăresc pe Barbu Apelevianu cu fiică-sa, pe calea Victoriei, în dreptul cofetăriei Riegler. Eu pe trotuar, ei într-un superb

automobil deschis. În ceea ce-l priveşte pe Apelevianu, pun rămăşag că el era, dar de fiică-sa nu sunt sigur. Deducţia e numai de natură logică. Ce mare a crescut! E o fetişcană sportivă, cu părul fluturând în vânt şi, nu ştiu de ce, mi se pare că seamănă cu dansatoarea Isadora Duncan.

IV

Mergând în jos, pe calea Victoriei, mă abat pe la *Café de la Paix*, ca să beau un şvarţ. Localul e, ca de obicei, înţesat de lume până la refuz. Rotind privirile pentru a găsi un loc liber, îl descopăr pe Bob Geamănu la o masă. Îl acostez agresiv:

– Ce faci, mă, poet nenorocit?

– Am divorţat de poezie, zice el, mă ocup numai de proză.

– Ei, taci, scrii vreun roman sau ce?

– Nu scriu nimic. E vorba de proza vieţii de toate zilele, la asta m-am referit. Sunt pe cale de a da o lovitură formidabilă. Mă însor cu o pădure de o mie de pogoane în Vlaşca şi un palat pe calea Victoriei.

– Taci, nu mai spune! Cine-i posesoarea: vreo mumă a pădurii?

– Nici mumă, nici ciumă, dimpotrivă: o fetiţă ef! ef!

– Gen Grete?

– Hai, du-te dracului! Nu ţine comparaţia. Apropo, ce face amărâta aia?

– Oftează în continuare după... graţiile tale pierdute. Mă mir că încă nu ţi-a dat de urmă.

Pare niţel contrariat că fosta lui amantă n-a găsit un înlocuitor care s-o consoleze şi mă roagă să-i păstrez secretul adresei. Îi reînnoiesc făgăduiala. După care îl felicit pentru noua achiziţie sentimentală care îi va asigura viitorul, atât lui, cât şi descendenţilor pentru câteva secole.

– În cazul ăsta, s-ar zice că ai isprăvit şi cu o proaspătă cucerire.

– Care e aia?

– Anda Brădeanu.

Auzind acest nume, Bob tresare.

– Studenta? De unde ştii?

– Chiar ea mi-a spus.

– Vasăzică, o cunoşti? Păi dragă, ce era să fac? Doar nu eram nebun s-o iau de nevastă, ca să tragem amândoi mâța de coadă.

– E săracă lipită?

– În orice caz, nu-i o „lovitură". Maică-sa era, pare-se, directoare de şcoală, prin urmare, salariată. Ce rost avea să mă-ncurc de florile mărului? Aşa, o mică aventură, mai merge. E necesară pentru *palmares.* Când are fata *sex-appeal,* cum să nu-ți dea inima brânci? Tu cel puțin ai intenții serioase cu ea?

Poftim întrebare! Tocmai pe un zănatic ca Bob era să-l pun la curent cu intențiile mele?

– Am cunoscut-o într-un cerc de prieteni, atâta tot... nu-i nimic între noi. Cel puțin deocamdată.

– Merită să te ocupi de ea... E straşnică la pat, pe cinstea mea...

– Ce vorbeşti? Chiar ai avut-o?

– Nu ştiu, zău, ce părere ți-oi fi făcut despre mine. Păi bine, măi omule, crezi că n-am altă treabă decât să fac amor platonic cu fetele? Haida-de!... *A d'autres, mon cher!*

Destăinuirea brutală a lui Bob mă dărâmă. Nici nu mai văd limpede înaintea ochilor. Câteva cuvinte devastaseră ca un taifun tot ceea ce clădisem cu Ghiocela în cele câteva întâlniri ale noastre. Ar trebui s-o fac praf şi pulbere pe javra din fața mea care îmi mânjise cu noroi visul, poate chiar primul meu vis de iubire. Dar nu, nu-l lovesc, nu schițez nici cel mai mărunt gest de agresiune. Şi, mai mult decât atât, îl provoc la noi destăinuiri.

– Cel puțin, fie vorba între noi, era... fată mare?

– Aş, de unde?! E diletantă, ai fi un prost, dacă...

– Mersi pentru sfat, n-am timp de asta. Cred că rotesc în jurul ei destui adoratori.

– Măi, nu fi găgăuță. E loc şi pentru tine. Anda asta e în stare să dea zece întâlniri pe zi, fără ca unul să ştie ceva despre celălalt. O cunosc ce poamă e această *mam'selle Nitouche!*

– Te contrazici, spui că e diletantă, şi acum susții că se descurcă abil cu adoratorii ei, chiar poartă o mască. Ce să cred de toate astea?

– Că nu e deloc potrivită pentru măritiş.

– Nici n-a fost vorba de aşa ceva. În orice caz, e mai mult decât ai văzut tu. Ştii că a scris o carte?

– Apă de ploaie! Să-i trăiască babaca! Căpşorul ei drăgălaş nu-i capabil de frazeologie.

– Hai, termină! O judeci prea superficial.

Bob sare în sus, ca fript.

– Îi iei apărarea? Am înţeles: te-a pus în cofă! Să-ţi fie de bine şi la mulţi ani! Eu am lucrat ca şi cu Grete, fără angajare sentimentală. Aşa trebuie să faci şi tu.

Mă ridic adânc scârbit şi-i zvârl în faţă, ca o palmă:

– Mă, fluşturaticule, ce-o compari tu cu săsoaica?

Aş fi vrut să-i spun *secătură,* dar am îndulcit termenul fără să-mi dau seama de ce. Probabil, să nu ne certăm pe o asemenea pricină. După aceea, am ieşit repede din local, la aer curat. Dacă eram cu el într-un loc singuratic, poate i-aş fi tras o bătaie bună, nu pentru că îi contestam *destăinuirea,* ci numai pentru faptul că o posedase pe Ghiocela. Dar într-un local din centrul Capitalei, înţesat de clienţi, o târnuială publică mi-ar fi adus prea puţine foloase şi prea multe ponoase.

Afară, în stradă, simt cum o durere fizică mi se plimbă difuz prin coşul pieptului. Apelez la luciditate, ca să-mi dau seama ce-i cu mine. Nu cumva am început s-o iubesc pe Ghiocela? Nu, nu-i de crezut. N-am avut încă timp. Un sentiment ca ăsta nu se naşte fulgerător, are nevoie de durată ca să se instaleze în fiinţa mea. Amorul *coup de foudre* e o invenţie livrescă, se potriveşte cu mine ca nuca-n perete.

Mai degrabă, cred că flecuşteţul acela de Bob Geamănu a lovit în mândria mea de bărbat, afişându-se posesorul anticipat al femeii cu care înfiripasem o legătură. Desigur, n-avea nicio vină în privinţa asta, întâmplarea îi înlesnise această favoare. Partea proastă e că faţă de mine nu ascunsese faptul aşa cum ar fi trebuit, ci dimpotrivă, îl dădea în vileag, lăudându-şi cu infatuare calităţile de... cuceritor, pentru a-l pune, fără să-şi dea seama, pe un prieten într-o postură jenantă, chiar umilitoare. Dacă aflam că Ghiocela a fost amanta unui bărbat pe care nu l-am văzut niciodată, aş fi acceptat, evident,

mult mai lesne această situație neplăcută pentru un orgoliu ca al meu.

În definitiv, pentru ce complic într-atât lucrurile? mă întreb într-o pornire de revoltă. Să analizăm puțin situația: Mă rog – ce gânduri mă bat în privința frumoasei Ghiocela? Intenționez s-o iau de nevastă? Nu, nicidecum! Cum adică, secătura de Bob şi alții de teapa lui se însoară princiar cu femei care le asigură magnific existența, iar eu, care am mult mai multă nevoie de o bază materială decât ei, să devin unealtă de muncă pentru întreținerea unei soții, renunțând la opera pe care mi-am propus s-o înfăptuiesc? Nu, asta – niciodată! Dacă nu, atunci ce mă preocupă? Nimic altceva decât un simplu şi efemer divertisment. De când e lumea şi pământul, flăcăii şi fetele joacă acest joc amoros. Câți dintre ei eşuează în căsătorie? Poate, unul sau doi la sută. De ce, adică, nu m-aş bucura şi eu de farmecele unei fete frumoase şi inteligente? Ce-mi pasă de trecutul ei?... De ce-mi fac sânge rău că a fost a lui Bob? De ce altuia, urmaşului meu, să-i pară rău că Ghiocela a fost – să zicem – a mea? Fiecare avem din boaba timpului, de unde descinde viața, o parte de plăcere pe care priceperea noastră ştie s-o valorifice cât mai bine.

Aceste gânduri (dimpreună cu altele asemănătoare) îmi diminuează sensibil suferința. Mă simt parcă mai sprinten, mai uşor şi, odată mutat în această stare sufletească, nu mai plec din ea.

A doua zi, Ghiocela vine la întâlnirea pe care i-o dădusem în dreptul Fundației. Cum dă cu ochii de mine, mă avertizează:

– Să ştii, Ivar, că nu pot rămâne decât o jumătate de oră. Nu te supăra! Altă dată stau mai mult...

„Mai are, probabil, o întâlnire cu cineva şi nu vrea s-o piardă“, gândesc în sinea mea.

Intrăm la Imperial. Aş fi preferat să vedem un film, dar neavând la îndemână decât 30 de minute, sunt nevoit să renunț. La ora aceea, localul e aproape gol. Ne retragem într-o boxă unde suntem noi singuri. Ghiocela, veselă, neastâmpărată, într-o dispoziție excelentă, râde tot timpul, cu şi fără motiv, şi revarsă un torent de vorbe. Mă uit la ea, înregistrez mereu, stereotip, cât e de frumoasă şi ce bine o prinde tot ce face şi tot ce spune. Îmi zice

din nou – mi-a spus-o de atâtea ori – că-i place să călătorească, să vadă țări străine. Ce n-ar da să fie bogată, să aibă o maşină pe care s-o conducă singură şi chiar un iaht propriu, de ce nu?

– Ai merita să ai toate astea!

– Dragule, spui prostii, strigă ea. Dacă aş avea tot ce râvnesc, nu mi-ar mai *plăcea* nimic.

Mă surprinde răspunsul, are unele replici, cu adevărat, bijuterii. Nu-i deloc frivolă, cum ar arăta la prima vedere, dimpotrivă, dispune de un fond intelectual destul de serios. Şi cu toate astea...

După câteva zile, ne revedem în Parcul Carol şi rătăcim pe alei umbroase. Profit că suntem singuri-singurei şi o sărut de câteva ori. Ea nu schițează nici cea mai mică împotrivire, ca şi când asta ar fi aşteptat. Cu fiecare sărut parcă e mai ispititoare, chipul ei capătă o expresie mai vie, iar mişcările devin mai zvelte şi îndrăznețe. O întreb cu premeditare:

– Ascultă, Ghi, n-ai putea întârzia mai mult într-o seară?

– De ce?

– Aş vrea să cinăm undeva, la un restaurant...

– Pentru atâta lucru? Nu, zău, nu pot. Mama se supără foc, dacă nu sunt cel mai târziu la 8 acasă.

– Nu poți inventa ceva?

– Ba da, însă nu vreau s-o mint.

– N-ai întârziat niciodată?

– Absolut niciodată. Dar unde vrei tu să cinăm?

– Să zicem, la Băneasa ori în Pantelimon...

– Dacă ții mult, n-avem decât să luăm masa ceva mai devreme. Nu s-ar putea?

– Ba da, cred că da.

Era o idee. Primeşte, aşadar, să vină, fără mofturi sau reticențe. E sinceră, limpede, spontană, citeşti în ea ca într-o carte. Parcă are dreptate secătura de Bob: dacă îndrăznesc, Ghiocela va fi a mea, fără doar şi poate. Sunt aşa de sigur de izbândă, încât mă mir de unde mi-o fi venind certitudinea asta.

Ziua următoare un taxi ne duce în Pantelimon. Colindăm ținându-ne de mână prin păduricea de pini, ne ascundem prin tufişuri, ne întindem pe iarba proaspătă, ne sărutăm cu frenezie.

Mai sunt pe-acolo câteva perechi de îndrăgostiți, dar nu ne stânjenesc. Îndrăgostiții se înțeleg, chiar se ajută între ei. În spatele pădurii se află o grădină de zarzavaturi. Ghiocelei i-a venit poftă să mănânce roşii.

– Hai să cumpărăm, vrei?

– N-are niciun rost, găsim la restaurant destule, la gheață.

Ghiocela insistă. N-am încotro, trebuie să-i fac pe plac. Ne ducem să cumpărăm. Ea cere un kilogram.

– Ce faci cu un kilogram?

– Ce-ți pasă?

Zarzavagiul n-are pungi, abia găseşte un jurnal vechi.

Când ne întoarcem, se opreşte în dreptul unui pom înalt şi drept, care se află cam la vreo zece paşi de noi.

– Ia să vedem, pot să-l nimeresc?

Ocheşte, calculând prelung, dar n-atinge pomul. Încearcă din nou, tot fără succes. Necăjită de eşec, încearcă de mai multe ori, fără să nimerească. E atât de ingenuă, mişcările ei sunt atât de gingaşe, că-mi vine s-o iau în braţe şi să fug cu ea pe alt continent. Dar nu pot s-o fac şi râd de mă topesc văzând sforțările ei în care pune atâta suflet. Până la urmă, se bosumflă că a consumat provizia de pătlăgele fără niciun rezultat. Mă reped şi mai cumpăr un kilogram. De astă dată, încerc şi eu şi, chiar de la prima lovitură, nimeresc ținta. Ghiocela face un tărăboi nemaipomenit. A reuşit, în fine, şi ea să lovească pomul.

– Mai adu ceva provizii!

Jocul nostru pueril atrage încă două perechi de îndrăgostiți. Un tânăr mucalit oferă pălăria lui drept țintă, ceea ce stârneşte un val de râs. Şi acum țin-te bombardament... Ghiocela izbuteşte din nou să lovească pălăria. Râsete, țipete, delir. Uite ce amuzament a ieşit dintr-un simplu capriciu. Nu-mi dau seama ce proporții ar fi luat molipsitoarea trăsnaie a Ghiocelei, dacă grădinarul nu şi-ar fi epuizat toată muniția legumicolă.

– Uf, ce foame mi-e! exclamă ea.

– Şi mie. Am muncit, nu glumă...

– Cred şi eu.

Ne îndreptăm spre restaurant. Deşi e încă devreme, toate mesele sunt ocupate. Şi doar e zi de lucru. Maşinile staţionează alături, aliniate ca la defilare.

– Nu m-aşteptam să vină atâta lume până aici...

– Bucureştenii se pricep să petreacă. Dacă vrei, pot cere să ne dea un colţ mai retras.

– De ce?

– Ca să fim numai noi doi.

– A, un separeu, exclamă ea râzând.

Uite că se pricepe la aşa ceva. Şi eu care umblam cu mănuşi vorbind de *un colţ* mai retras.

Încăperea în care intrăm e mică, intimă, plină cu garoafe. Pe perete, două tablouri care înfăţişează nuduri. Ghiocela nu le ia în seamă. Privirile ei se opresc la divanul din fund, acoperit de un covor oltenesc.

– Ce rost are divanul ăsta? De ce l-or fi pus aici? mă întreabă ea.

Surâd cu înţeles. Hm, face pe proasta, dar nu se prinde. Îi răspund:

– Ca să ne odihnim, draga mea... Mai precis, să ne facem siesta...

– Daaa?! exclamă lung. Nu ştiam că trebuie şi asta. Şi se miră candid.

„Lasă că o să afli tu rostul misteriosului divan" – îi răspund în gând.

Acum consultă lista şi comandă un fileu de nisetru cu lămâie.

– Doriţi şi puţină muzică?

– A, e cu... muzică? râde ironic. Bine, să vină!

După ce pleacă chelnerul, o întreb:

– De ce te miri, Ghi, de toate astea? N-ai mai călcat cu piciorul pe aici?

– Nu... Habar n-am avut că există localuri de-astea tocmai la dracu-n praznic...

În sinea mea îi dau dreptate: da, e foarte posibil ca ea să nu fi frecventat separeurile, dar faptul n-are nicio importanţă.

Se aude o uşoară bătaie în uşă.

– Intră!

Un chitarist tânăr, palid, cu o claie de păr pe cap. Are ochii trişti. Totuşi zâmbeşte galeş, profesional. Îl invit să şadă pe scaun, dar el refuză politicos.

– Ce ştii să cânți?

– Orice doriți.

– *Serenada* de Schubert o cunoşti?

– Da...

Lăutarul face câteva acorduri, apoi începe a cânta, duios, nostalgic, cu cuvinte nemțeşti. Are o voce de tenor nu prea întinsă, dar catifelată, cu un timbru foarte plăcut. Ochii lui sclipesc ciudat, se uită parcă departe, dincolo de noi, pieptul îi saltă, răsuflarea i se îngreuiază. Nu ştiu, nu-mi dau seama dacă simte cu adevărat sau se preface. Dar ce importanță are? Nu mă aşteptam să fie chiar un *virtuoz.* Cel puțin pe Ghiocela o dă gata numaidecât. Închide ochii şi ne părăseşte sub vraja melodiei.

– Mulțumesc, dumneata eşti un adevărat artist, îi spune ea răscolită de muzică.

– Sunteți prea amabilă, răspunde solistul respectuos şi surâde cu fața luminată de satisfacție.

Apoi cântă câteva şlagăre la modă, *Parles-moi d'amour, Pour quoi mens-tu?* şi alte câteva mici capodopere franțuzeşti de muzică uşoară. Ghiocela e de-a dreptul fermecată. Cere încă o cupă şi îi toarnă şi lui şampanie, după care urmează un dialog din care aflăm că lăutarul nostru a fost la Paris, a cântat la *Moulin Rouge*, dar îmbolnăvindu-se de piept, n-a avut încotro şi s-a întors în țară.

– De ce nu te îngrijeşti? Trebuie să eviți excesele, nu cânta prea mult, că-ți face rău.

– Când cânt, uit de boală şi chiar de mine.

Ghiocela îl pune să repete *Serenada* şi el o cântă cu măiestrie rară, în timp ce ea fredonează uşor. Ah, trebuie să isprăvim cu muzica asta, lăutarul ăsta mi-a zăpăcit fata! Îi întind o sută de lei. Ea intervine autoritar:

– Mai mult, Ivar, te rog!

Îi mai întind o hârtie.

– Merită cinci, o mie chiar... Dă-i o mie de lei.

Ce puteam să fac? Scot o bancnotă de o mie, pe care lăutarul o ia, plecându-se până la pământ şi mulţumindu-mi de câteva ori. După ce pleacă, răsuflu uşurat, parcă m-aş fi temut de el.

– A fost o nebunie cu *Serenada* asta! Îţi place chiar aşa de mult?

– A, nu ştii, nu ţi-am spus încă povestea ei, deşi erai prezent...

– Nu înţeleg... Unde eram prezent?

– La balul Operei.

Ce tot pălăvrăgeşte Ghiocela? Despre ce bal e vorba? Până la urmă, aflu că totul n-a fost decât un vis. Ea a visat că mă întâlnise, chipurile, cu mult înainte de revederea noastră de la cinema Fantasio, la balul Operei, unde venisem, cică, înveşmântat în Pierrot, iar ea în Colombină şi, retrăgându-ne amândoi pe terasă, ne-am sărutat în timp ce orchestra executa chiar această nostalgică *Serenadă*.

Bună treabă! Frumos vis! Încântătoare serenadă! Nimic de zis! Numai că, dacă o lăsam cu lăutarul, nu ştiu, zău, unde ajungeau lucrurile. Dar şi aşa m-a costat destul de scump. Ah, banii, banii ăştia! Ghiocela se ridică de la masă şi face câţiva paşi, legănându-se.

– Sunt ameţită! Nu mă mai ţin picioarele.

– Odihneşte-te puţin.

N-aşteaptă să-i spun a doua oară. Se întinde pe divan şi îşi potriveşte un pui de pernă sub cap.

– Mi-e frică să n-adorm. Tu nu vii?

– Ba da... dar mai întâi să închid uşa. Mă duc să trag zăvorul.

– De ce-i nevoie? Cine are să dea peste noi?

– E mai bine aşa. Chelnerul poate să greşească uşa sau să ne pomenim cu un beţiv. Câte nu se pot întâmpla?

– Atunci, stinge şi lumina.

– Dar cum am să te văd pe întuneric?

– Mă vezi în închipuire. Acolo am cel puţin avantajul că sunt aşa cum mă vrei tu.

– E o idee! exclam şi întorc întrerupătorul. De fapt, şi în realitate arăţi la fel.

– Linguşitorule! Haide, şezi cuminte aici, lângă mine.

Îmi face loc lângă ea. Trupul ei e fierbinte, încins şi răspândeşte o aromă de floare proaspătă.

– Povesteşte-mi şi alte întâmplări din viaţa ta, pe care nu le ştiu încă, mă îmbie ea.

– Crezi că te-ar interesa? De cum m-am născut, am început să ţip. Nu-i tocmai agreabil să intri în viaţă bocind.

– Parcă eu am cântat *Dunărea albastră*?! Când erai mic, spune-mi, cum arătai?

– Nu ştiu. Aveam oroare de oglinzi. Dar tu? Erai tot aşa de frumoasă?

– Frumoasă? Aduceam mai degrabă cu Sfânta Vineri. Serios, nu râde. Aveam faţa pârlită de soare, părul ciufulit, încât îngrijitoarea de la Leagăn se întreba adesea: cine o fi prostul care va lua de nevastă o pocitanie ca asta?

– Ei, lasă, prea le încondeiezi...

– Fii sigur că nu se gândea la tine, spune ea, râzând cu înţeles.

– De părinţii tăi nu ştii nimic?...

– Ba ştiu că erau tineri şi se iubeau mult.

– Ce era tatăl tău?

– Actor la Teatrul Naţional. Juca roluri de prim amorez.

– Şi mama ta?

– Mama era fiica unui boier putred de bogat.

– Şi când s-au căsătorit?

– Nu s-au căsătorit deloc. Tatăl ei nu voia cu niciun chip să-şi dea fata unui pârlit de actor.

– Şi atunci? Tu cum ai venit pe lume?

– Sunt copil din flori, nu ţi-am mai spus? Însă nu ştiu sigur dacă tata a fost actor şi mama fiică de boier. Îmi închipui numai...

– Haide, ce te-a găsit? Mergi pe închipuiri? Asta-i bună.

– Merg şi eu pe ceea ce am. Bogăţia mea e imaginaţia. S-ar putea spune că sunt milionară în privinţa asta. Tu eşti bogat?

– La drept vorbind, singura mea avere e învăţătura... Ai fi vrut să fiu bogat? Spune drept!

– Desigur. Tu n-ai vrea?

– Sigur că vreau, mai întrebi?

Râdem amândoi zgomotos.

– Deocamdată, mă gândesc să pun mâna pe un post bun.

– Ai ceva în vedere?

– Da. Mi s-a propus postul de secretar al lui Apelevianu.

– Cine e acest Apelevianu?

– N-ai auzit de el? E un politician cu mare suprafață şi foarte bogat.

– Şi a fi secretarul său înseamnă mare lucru?

– Nu, bineînțeles că nu. Dar în această calitate pot să-mi fac relații cât mai vaste şi, când mi-o veni bine, să dau lovitura cea mare.

– Are copii viitorul tău patron?

– N-are decât o fată.

– E frumoasă?

– Frumoasă, hm! n-aş zice, însă drăguță...

– Şi-aşa e bine. Zestrea îi suplineşte lipsurile fizice.

– După câte am auzit, are o dotă de douăzeci de milioane.

– Dumnezeule, ce de bănet! Cu banii aceştia ar putea să cumpere un prinț „pursânge".

– Ba bine că nu. Ar fi o proastă dacă n-ar face-o.

– Eu, dacă aş fi în locul tău, aş pune ochii pe ea. Probabil, asta-i lovitura cea mare de care-ai pomenit, nu?

– Eşti nebună, Anda! Ea visează numai aristocrați. Cum o să se uite la mine, un pârlit de slujbaş? Şi, în afară de asta, nu te-aş da pe zece Apelevience.

– Lăudărosule, cred că m-ai convins.

– Vorbesc foarte serios.

– Adevărat, Ivar, iubirea nu se poate cumpăra cu toate comorile pământului.

– Ei, vezi? De aceea, în dragoste, şi săracii pot să fie miliardari, prinți, regi, împărați. Unde te duci, împărăteaso?

– Vreau să aprind o țigară, împărate.

– Nu te deranja, îți aduc eu foc.

Îi dau s-aprindă. Aprinde şi iau şi eu o țigară. Tot ce se găseşte în odaie s-a mistuit în stomacul întunericului. Numai vârfurile țigărilor trăiesc vii, plimbându-se în linii frânte, capricioase.

– Hai să corespondăm puțin.

– Cum? Cu ce?

– Cu țigările.

– Bună. Apucă-te şi scrie-mi!

Desenez cu ţigara litere mari, de foc, pe fondul întunericului: *Cine o iubeşte pe Ghiocela?*

– Ai citit? o întreb.

– Da... Îţi răspund, fii atent... Ea desenează cu vârful ţigării: *Un mare prost...* Ce-am scris?

Izbucnesc în râs. Numai că prost nu sunt deloc, să mă ierte. Şi am să fac dovada. O trag spre mine şi încerc s-o îmbrăţişez.

– Lasă-mă! se apără ea.

– Cât te iubesc, Ghi... Ne cunoaştem de câteva luni şi mi se pare că te iubesc de când e lumea şi pământul.

– N-ai mai iubit niciodată?

– Nu, niciodată! Ţi-am mai spus asta. Fiindcă nicio femeie nu-ţi seamănă.

– Cât aş vrea să te cred, dar nu pot, nu pot!

– Sunt sigur că mă crezi. Există câteodată în viaţa unui om o nevoie imperioasă de a fi sincer până la cruzime...

– Încearcă să mă convingi.

– În ce fel? Vrei să-ţi jur?

– Te cred şi aşa, mincinosule.

Surâde parcă unui gând şi se părăseşte moale, felină, în braţele mele.

– Ghi, vrei să fii a mea? îi şoptesc încet la ureche, cu un tremur în glas. Ea tace. N-a auzit? Se gândeşte ce să răspundă? Sau nu vrea să-şi tulbure starea de plutire în extaz?

– Da? repet întrebarea nerăbdător.

– Da, răspunde ea înfiorată, cu ochii închişi şi înclinând uşor capul.

Vasăzică, *da*! A rostit mult aşteptatul cuvânt, vrea să-mi aparţină şi o face simplu, fără mofturi, fără împotrivire ipocrită.

Copleşit de bucurie, o îmbrăţişez şi-i strivesc gura cu sărutări.

Apoi îmi strecor abil o mână sub rochie şi simt o pulpă fierbinte ca jarul.

– Eşti nebun, ce faci? ripostează ea tresărind ca friptă.

Sunt nedumerit, reacţia mi se pare fără sens, odată ce a acceptat.

– Dar, Ghi, nu mi-ai spus chiar tu că...

– Da, sunt a ta din tot sufletul.

– Foarte bine, dacă eşti sufleteşte, ce te împiedică să fii şi...

– Nu, nu acuma... Nu-i cinstit!

– Dar când? Spune-mi, când?

Mă priveşte lung, parcă ar vrea să-mi ghicească gândurile care îmi umblă în cap.

– După ce ne cunună. Sau nu vrei să mă iei de soție?

– Ba da, ba da. Pe cine altcineva iubesc decât pe tine? Şi am să te iubesc şi mai mult dacă...

– Şi eu te voi iubi, dacă eşti cuminte.

– Cuminte cu o femeie ca tine? Cuminte cu ispita în brațe? Nu, niciodată. Acum te vreau, înțelege-mă, Ghi, fii rezonabilă.

– Ti-am spus, Ivar, că nu se poate...

– De ce, mă rog, de ce nu se poate?

– Nu înțelegi? Sunt... fată, prostănacule!

– A, asta-i? (Hm, mare mirare!) Şi ce dacă? Ne vom cununa cât de curând, peste o săptămână, chiar mâine dacă vrei, dar acum trebuie să fii a mea, te implor...

Înnebunit de dorință, o potopesc iar cu sărutări, năuc, îngăimând fără şir:

– Uite cât te iubesc... Nu mă respinge... ne vom căsători imediat... N-are să-ți pară rău... îți jur pe ce am mai sfânt.

– Ivar, ai căpiat sau ce-i cu tine? Dacă mai stărui, să ştii că plec... Numaidecât plec...

– Nu te supăra, Ghi, încerc s-o împac. Cine nu şi-ar pierde mintea după o fată ca tine? Haide, fii a mea, de ce eziți atât?

Drept răspuns, Ghiocela se degajează brusc din îmbrățişare şi, coborând de pe divan, aleargă la uşă (unde se află întreruptorul), ca să aprindă lumina. Apoi îşi netezeşte rochia mototolită, îşi aranjează părul în pripă şi-mi aruncă în obraz:

– N-aş fi crezut c-o să te porți aşa. Te urăsc!...

E foarte surescitată, tremură de indignare, parcă a intrat în altă piele.

Sunt încă năuc din cauza neaşteptatei întorsături. Încerc s-o împiedic, mă împotrivesc din răsputeri, nu trebuie să plece în asemenea condiții.

– Iartă-mă, Ghi, nu fi supărată pe mine. Rămânem prieteni mai departe, nu-i aşa?

– Crezi că mai este nevoie? pufneşte ea ironic. Ştiu acum cine-mi eşti, cine-mi sunteţi voi, bărbaţii. Prea curând vă daţi arama pe faţă.

– Dar... îngăim eu şi înghit în sec, uitând ce voiam să-i spun.

– Dar ce-ai crezut despre mine? Drept cine m-ai luat? O destrăbălată din acelea în mijlocul cărora vă faceţi veacul? V-aţi înşelat, domnule... stimate domnule Gherghel.

Persiflarea ei, deşi parţial generalizată, devine insuportabilă, torturantă.

– Mă judeci rău, zău aşa, mă apăr precar, fără convingere.

– Dumneata mă judeci rău pe mine şi mă jigneşti. Află că sunt o fată cinstită, care nu-şi pierde capul, oricât s-ar prăpădi după cineva. Te-ai luat după femeile cu care ai avut de-a face, dar cărora nu le semăn deloc, aşa să ştii.

Spunând acestea, izbucneşte în plâns de ciudă.

– Nu, nu m-am luat după nimeni. Te rog, iartă-mă, am făcut o prostie şi o regret.

În zadar caut s-o împac cu vorbe. Faptele sunt mai puternice. Dezlănţuită ca un torent, mă ocărăşte cum îi vine la gură şi sunt silit să îndur o morală aspră, din care nu lipsesc lacrimile şi suspinele. La întoarcere, în maşină, ne simţim stingheriţi ca doi străini care călătoresc întâmplător laolaltă. Ea nu scoate o vorbă, iar eu nu îndrăznesc s-o întreb nimic, de teamă să nu-i aprind din nou mânia. Ne despărţim în termeni mai buni, deşi răceala dintre noi stăruie necuprinsă, copleşitoare.

V

Ajung acasă năruit, ca şi când s-ar fi întâmplat o mare nenorocire. Praful şi pulberea s-a ales de planul meu în care îmi pusesem atâtea nădejdi. Simt o apăsare grea, interioară, care nu cedează deloc. Aş vrea să mă culc, sunt obosit, cu mădularele frânte. Cât aş dormi! În pântecele somnului parcă se mistuie orice necaz. Dar

nu mă culc şi nu ştiu pentru ce. Ba ştiu. Fiindcă, trecând pe lângă telefon, tresar, ca şi când asta căutam şi, ridicând receptorul ca la poruncă, încep un dialog cu Bob Geamănu. Repet, mi-e lehamite să mai vorbesc cu el, dar sunt silit s-o fac. N-am limpede în minte ce vreau să-i spun, aşa că debitez frazele fără o succesiune logică, mai mult sub avalanşa spontaneităţii.

Ah, dacă aş fi avut *un prieten* – căci, în fond, asta doream – căruia să mă destăinuiesc, să-mi uşurez cugetul. În această clipă grea, îmi dau seama că sunt singur-singurel, între milioanele de oameni din juru-mi. Singur în ţara în care trăiesc, singur în Europa, singur pe globul pământesc. Lăsând în plata Domnului teoria omului singur, ridic receptorul. Bob e acasă. Ce să-i spun? Reiau discuţia în legătură cu Ghiocela.

– Nu înţeleg pentru ce susţineai că fata asta ţi-a aparţinut! Nu e adevărat. M-ai indus în eroare.

– Cum? Ai dat în vileag ceea ce ţi-am destăinuit într-un moment de sinceritate?

– Nu, însă m-am convins că minţi.

La capătul celălalt al firului, izbucnesc râsete în cascadă.

– Încă n-am văzut un guguştiuc ca tine. Lasă-te de aventuri amoroase, nu-i genul tău! Fă teze de doctorat, la astea te pricepi, nici vorbă. Sunt sigur că i-ai cerut să fie a ta, nu-i aşa? Şi, bineînţeles, ea ţi-a spus: „Nu se poate, nu-i cinstit, aşteaptă până la cununie.“ Te rog, fii sincer, aşa-i sau nu?

Sunt constrâns să recunosc:

– Să zicem că e aşa...

– Păi bine, bobocel, crezi tu că la modul ăsta poţi să seduci o femeie? Îi şopteşti câteva vorbe dulci, cu tremolo în glas, şi gata – ai convins-o să cadă la pat? Nu, drăguţule, trebuie alergătură până îţi toceşti picioarele pân-la genunchi, luptă până înfrângi rezistenţele, altă luptă până înlături obstacolele şi dărâmi virtutea. Oricât ar fi dispusă femeia să se dea, are nevoie de un pretext, şi cel mai puternic pretext, înţelegi, e violenţa bărbatului care a silit-o să cedeze, ea nefiind decât o biată victimă. E ceea ce spun grecoaicele: „Am vrut să cad, bine că mi-a dat brânci.“ Totuşi, nu

uita că unele femei, în special cele virtuoase, se apără fără răgaz, chiar când au încetat să mai reziste... Bagă la cap toate astea.

Frumosul dobitoc, acest *homme à femmes,* m-a năucit cu avalanşa lui de cuvinte. Are, se vede, experienţă în materie, a studiat serios această disciplină a sexelor, e doctor în sexologie.

– Bine, Bob, am să procedez după manualul tău şcolăresc. Dar dacă descopăr că m-ai minţit, să ştii că o păţeşti rău, băiete. Nu glumesc deloc...

– Cu lipsa de seriozitate e inutil să-mi tocesc maxilarele.

Îmi trânteşte telefonul în nas. Ducă-se dracului, secătura! Nu ştiu ce mi-a venit să-i telefonez! Rău am făcut, nu trebuia.

Mda, e adevărat, Ghiocela mă jucase pe degete. Vina însă nu era a ei, ci a mea. Mă comportasem ca un licean de 17 ani, bazându-mă pe uşurătatea unei categorii de femei care cedează fără să-şi dea seama cum şi de ce, numai pentru faptul că sunt solicitate şi nu concep să reziste, considerând că rezistenţa e o simplă complicaţie şi pierdere de timp.

Bineînţeles că Ghiocela nu făcea parte din această categorie producătoare de plăceri ieftine în serie.

Încep să mi se plimbe gânduri mai bune prin cap. Acum, parcă nu mai sunt atât de înverşunat împotriva mea. Îmi pare bine că-i aflu Ghiocelei virtuţi pe care încă nu i le atribuiam. E o femeie care m-a pus cu botul pe labe. La urma urmei, de ce mă veştejesc atât? Chiar cuceritorilor de profesie li se întâmplă câte una boacănă, dar mie? Pentru că, într-o posibilitate erotică, există modalităţi multiple de a ajunge la scop, şi atunci, pe care din ele o alegi dumneata, naivule îndrăgostit?

Ce, am avut eu vreme să mă ocup de fuste? E întâia dată când în viaţa mea apare o femeie care mă atrage. Jeannine şi Grete nu m-au răscolit sufleteşte, şi una, şi alta îmi erau indiferente ca un pom. Cu Ghiocela însă, lucrurile se schimbă radical. Absenţa ei îmi naşte neastâmpăr, frământări, dorul de a fi lângă mine. O vreau, simt trebuinţa fiinţei ei. E altceva... oricum, altceva... N-aş zice că o iubesc (s-ar putea şi asta – mai ştii?) – dar ceea ce ştiu sigur e că-mi lipseşte. Până acum, nu mă plâng, am parcurs drumul cel mai greu până la inima ei. (Nu-i vorbă, m-a ajutat mult şi norocul.)

Greşeala mea e a tuturor începătorilor: am vrut prea mult şi prea repede.

De-acum, las' că ştiu ce trebuie să fac!

VI

Pe albia timpului se scurg zile lungi, nesfârşite, care se adună în câteva săptămâni. Mă zbat în nehotărâre, aşteptând, parcă, să se întâmple ceva, neprovocat de mine.

Explicaţia: mi-e teamă să nu greşesc cumva. I-aş scrie câteva rânduri, să-i cer o întâlnire. Dacă mă refuză? E prea supărată ca să facă astfel. Atunci? Să las pe seama *întâmplării* revederea noastră?! Ar fi o prostie cât mine de mare... Cine ştie cât va trebui să aştept până să mi-o scoată din nou în cale, poate, o viaţă întreagă. Dacă Ghiocela nu mai e supărată pe mine? O fi fost supărată numai *atunci*, pentru că *aşa trebuia* să fie într-o împrejurare ca aceea. Se prea poate şi asta.

Mă decid, în fine, *s-o acostez*; altă soluţie nu există. Ştiu unde locuieşte, adresa ei mi s-a întipărit în memorie chiar din ziua când mi-a dat-o şi nimeni şi nimic n-o va putea şterge. Dar nu cunosc casa, nici împrejurimile.

Mă deplasez în cartierul Cotrocenilor şi o identific fără greutate. E o vilă cochetă, cu grădiniţă de flori în faţă şi, dacă Ghiocela ar dormi în mijlocul cameliilor, nu m-aş mira, pentru că n-ar deosebi nimeni că e o fiinţă omenească între ele. Postat ceva mai departe, într-un loc convenabil, am s-o pândesc până când iese pe poartă. Trebuie să iasă, are cursuri la facultate, n-o să şadă toată ziua în casă. Pentru a-mi economisi timpul, trec pe la facultatea ei şi notez în carnet orele de curs ale anului doi.

Mai e o soluţie: telefonul. La aşa ceva nu m-am gândit. E drept, nici ea nu mi-a spus nimic, dar s-ar putea să aibă telefon şi, aşa, mântui treaba mai repede. Caut o carte de telefon, o răsfoiesc în pripă... Strada dr. Iatropol 15 bis. La 15 este un abonat, Ianculescu, 15 bis nu există în carte. N-am încotro, rămâne s-o aştept pe stradă...

În dimineața următoare, o pândesc de la ora 7. Are seminar de estetică la 9, trebuie să apară, nu se poate. Fac scurtă la mână tot consultând ceasul. Trece ora 9, pe poarta de la 15 bis coboară câteva persoane străine, printre care o bătrână infirmă. Când trece pe lângă mine, privirile noastre se întâlnesc. Şi în clipa aceea era cât pe-aci s-o întreb dacă domnişoara Anda Brădeanu e acasă. Parcă o mână nevăzută îmi astupă gura. Nu ştiu nici până acum dacă am făcut bine sau rău. A doua zi pățesc tot aşa. Aştept patru ore în zadar şi plec obidit, gol, pustiu. A treia zi, povestea se repetă.

Înnebunesc, nu alta. Îmi vine să dau buzna în vila aceea blestemată, ca să iau urma aceleia pe care o caut atât. Renunț şi de astă dată s-o mai aştept inutil şi mă îndrept spre stația de tramvai. Când colo – surpriză – cine coboară dintr-un vagon? Ghiocela! Ea e, o recunosc dintr-o sută: sprintenă, suplă, în rochia ei albă, cu servieta în mână, abia calcă pe trotuar, parcă pluteşte. Mă recunoaşte de departe, strigă întâmpinându-mă exploziv:

– Monstrule, ce-i cu tine pe-aici, prin *domeniile* mele?

Monstrule?! Bună! Epitetul cu care mă gratulează îşi pierde subit gravitatea conținutului prin tonul prietenos şi zâmbetul ei, devenind cuvânt de alint. Invoc la repezeală un motiv de circumstanță. Nu suflu nicio vorbă că-i port sâmbetele de trei zile. M-aş pune, oricum, într-o lumină defavorabilă şi nu vreau.

– Mai eşti supărată pe mine?

Ea izbucneşte în râs.

– De ce râzi?

– Ce întrebare! De ce aş fi supărată?

Mă nedumireşte răspunsul. Nu prea înțeleg unde țintește.

– Ei, asta-i... Doar ştii bine, pentru că...

– Află că pe mine nu mă poți cuceri decât într-un singur fel.

– Care?

– Dacă te aliezi cu un ofițer.

– *Ofițer?* bâigui mirat. Ce fel de ofițer? De artilerie?

– Nu. De... *stare civilă.*

A! Pricep unde țintesc săgețile ei atât de directe. Arunc şi eu una:

– Şi pe oricine te duce la primărie îl iei de bărbat?

– Nu. Deocamdată, numai pe Domnia Ta.

– De ce *numai* pe mine?

– Pentru că mi-ai fost indicat de domnul destin. Şi asta atâta timp cât mai cred într-o poveste care a început să mă plictisească.

Ce pot să mai adaug? Mi-a spus-o verde în faţă. Într-un fel, îi admir francheţea. Dar până la ofiţerul stării civile mai avem de furcă, frumoasa mea, de ce atâta grabă? E bine să ne cunoaştem mai îndeaproape şi dacă aceste universuri ale noastre pot să coexiste fără a se stingheri, n-am nimic de obiectat. Sunt însă cam sceptic în privinţa asta, am păreri preconcepute, înţelegi? Dacă reuşeşti să mi le scoţi din cap cu cleştele, te felicit cu amândouă mâinile.

Acest scurt monolog nu i-l debitez, rămâne mai departe un secret propriu. Îi cer o întâlnire pe care mi-o fixează peste două zile, adică joi.

Bine şi-aşa! Vom vedea ce are să se mai întâmple. Răbdare!

VII

Joi, la ora fixată şi locul convenit, mă plimb fără astâmpăr încoace şi încolo, fumând ţigară după ţigară. Mi se pare c-o văd în toate femeile care se apropie, dar nu e niciuna. Trec o jumătate de oră, trei sferturi de oră şi Ghiocela încă nu se arată.

– S-a isprăvit, nu vine!

Dau să plec. Revin. Nu mă îndur. Mai aştept. Poate că totuşi. Se mai scurg câteva minute, încă 5, încă 10. Gata, pot să-mi iau nădejdea. Şi, tocmai când dau să plec, un taxi se opreşte în dreptul meu, o uşă se deschide brusc. O văd pe Ghiocela, care îmi face semn. Urc în pripă lângă ea. Maşina îşi continuă drumul.

– Iartă-mă, se scuză, am întârziat. Era cât pe-aci să nu vin, din pricina unor musafiri nepoftiţi. Abia am reuşit să scap.

Sunt bucuros, bine, nu-i nimic. Oricui i se poate întâmpla ceva neprevăzut. Principalul e că a venit. Încolo, ce-mi pasă?

– Unde vrei să mergem?

– Haidem tot... acolo. Dar cu condiţia să fii cuminte. Îmi juri?

– Da? tresar. Bine, Ghi. Îți jur că voi fi cuminte ca statuia de colo, a lui Heliade Rădulescu.

Strig şoferului:

– În Pantelimon!

Maşina zboară vertiginos pe străzi, dar eu habar n-am pe unde ne poartă. Peisajul care rulează dinaintea noastră îmi rămâne străin, necunoscut. Lumea mea e în preajma Ghiocelei, pentru că această fată are puterea să acapareze atenția şi interesul numai pentru ea. În afară de persoana ei nu mai îngăduie să existe nimic. Surâde mereu şi chiar dacă nu scoate un cuvânt, îi vorbesc ochii, părul, obrazul, sânii, mâinile. Recenta răceală dintre noi s-a mistuit fără urmă. Aşa cum stă, întinsă pe spate, cufundată în perna moale a maşinii, cu picioarele strânse, rochița i s-a tras în sus şi-i descoperă impudic genunchii strălucitori în mătasea ciorapilor de culoarea pielii. E o ispită vie, şi o sorb lacom din ochi. Ghiocela, deşi nu se uită la mine, simte că e privită şi-şi surâde sieşi, cu un aer protector de cochetărie. De ce acceptă să meargă tot în Pantelimon, când ştie bine că acolo o aşteaptă inevitabilul separeu şi inevitabila agresiune la pudoare? E chiar atât de sigură pe sine şi nu se teme că va cădea? Dacă rândul trecut n-am folosit violența, firește n-are motive de neliniște. Mă crede construit dintr-o gelatină, care se înmoaie după poftă? Naiva! Uită că forța mea poate obține orice vrea şi că această forță o păstrez neatinsă numai pentru ea.

– Ascultă, Ghi, sunt tare curios să ştiu de ce ții să mergem tot acolo.

– Ghiceşte.

– Cred că lăutarul acela e motivul.

Ghiocela tresare. Din tresărirea ei îmi dau imediat seama că-i descoperisem gândul.

– Da, îmi place cum cântă şi ceea ce cântă, confirmă ea. Vezi un rău în asta?

Hm, n-are decât să-i placă, ei şi? N-o împiedică nimeni să-l îndrăgească pe chipeşul țigan cu privighetoare în gâtlej, ce-mi pasă? Dacă Ghiocela îmi aparține şi mă bucur de farmecele ei, după mine, potopul! Poate să iubească pe oricine ani mulți şi fericiți!

– Să te întreb şi eu ceva! zice.

– Da, de ce nu?

– Spune-mi sincer, alaltăieri m-ai întâlnit din întâmplare sau *intenţionat?*

– Tu ce părere ai?

– Cred că ai venit după mine...

Da, o căutasem, e adevărat, însă omit să adaug că am pierdut trei zile tot aşteptând să răsară dinaintea ochilor mei. Trebuia să-i ascund o bună parte de adevăr, adică exact cea care nu-mi convenea. De ce să afle că alerg într-atât după ea, că mă domină?... Certitudinea asupra sentimentelor bărbatului constituie pentru femeie o sursă de acţiuni dictatoriale, menite să frângă echilibrul sănătos dintre sexe, pe care numai îndoiala îl dă.

– Am văzut-o ieşind de-acolo pe Sfânta Vineri.

– Ah, era mama, nebunule!

– Cum? Băbuşca infirmă e mama ta?

– Da, mama mea adoptivă. Ţi-am mai spus doar...

– Închipuie-ţi, eram cât pe-aci s-o întreb dacă eşti acasă...

– Asta mai lipsea! Te-ar fi bruftuluit clasa una. Bine că te-ai răzgândit la timp.

– E atât de severă? Ţi-e teamă de ea?

– Nu, dar o respect. Mi-ar fi restrâns libertatea într-aşa fel, încât escapada de astăzi n-ar mai fi fost posibilă.

Vorbind aşa, lăsăm şoseaua naţională şi cotim la dreapta, pe un drumeag care ne duce în pădurea de pini. În faţa restaurantului staţionează câteva maşini particulare.

– Te rog, Ivar, de data aceasta să renunţi la separeu... propune Ghiocela.

– Cum aşa? mă împotrivesc. Dar *acolo* avem intimitate, nu suntem constrânşi să vorbim în şoaptă. Şi, pe urmă, *Caruso* al tău unde vrei să-ţi cânte? *À la belle étoile*? N-are atâta volum, sărăcuţul!

Motivul invocat de mine o convinge. Cer un separeu şi chelnerul ne duce tot în acelaşi în care am fost rândul trecut.

– Gând la gând cu bucurie, îi spun, chiar aici voiam să venim. Îl întreb pe chelner:

– Poţi să ni-l trimiţi pe chitarist?

– N-aţi aflat încă?! se miră el.

– Nu, ce să aflăm? S-a întâmplat ceva?

– A murit. Ieri a fost înmormântarea.

Ghiocela sloboade un țipăt.

– Vai, săracul! Cum se poate? Ce-a avut?

– Era tuberculos, doamnă. A fost internat în spital, chiar aici, în apropiere, şi...

– Doamne, ce rău îmi pare! Să moară aşa de tânăr! De ce? De ce?

Vestea ne alungă buna dispoziție... Ghiocela parcă e bolnavă, nu pune nimic în gură. O îndemn zadarnic să ia un păhărel de vin. Abia gustă, ca dintr-o doctorie amară. Nu ştiu ce să fac, cum să ies din impas. Îmi piere şi mie orice chef.

– Sărmanul! Ce soartă!... Era pe marginea mormântului şi el cânta ca să-i amuze pe alții şi să-şi distrugă plămânii... se tânguie ea.

– Ce vrei, Ghi, viața e aspră. Cine poate s-o schimbe?

Începe să plângă încet, tăcut. Lacrimile o năpădesc, umbrindu-i fața ca un nor de ploaie. Chiar într-atât a impresionat-o moartea unui om aproape necunoscut? Ah, prea multă sensibilitate! Dar asta-i Ghiocela, fără sensibilitate n-ar mai fi ea.

– Să mergem! spune. Nu pot să mai rămân. Simt că mă sufoc.

Încerc s-o rețin. Zadarnică osteneală. Cine ar izbuti s-o readucă pe linia de plutire? Numai un vraci infailibil, unul singur, care e *Timpul.* Şi nu aşa, cât ai bate din palme, nu... Îi trebuie o săptămână, două, chiar mai mult. Planul cu care venisem se duce pe copcă. Simt că, în această împrejurare, când linţoliul morții pluteşte deasupra noastră, e de-a dreptul un sacrilegiu să forțez lucrurile. N-am încotro: amân posesia pe altă dată. Ce ghinion! Cum să prevezi un asemenea obstacol care devastează un suflet de femeie?

Chem chelnerul să ne facă socoteala. Se miră şi el, de obicei, clienții rămân până târziu, după miezul nopții. Plec cu Ghiocela de parcă aş ține la braț tristețea în carne şi oase. Şi când mă gândesc ce diferită e tristețea noastră: a ei, duioasă, covârşită de durerea amintirilor pentru chitaristul plecat prea devreme în eternitate; a mea – ciudă stârnită de eşuarea planului erotic sau, mai bine zis, un necaz resemnat, provocat de amânarea *sine die.*

VIII

Îi dau un telefon lui Relu Apelevianu:

– Ştii că m-ai convins? Şi ca să folosesc vechea ta expresie, adaug: m-am gândit, m-am socotit – tot la vorba-ți m-am oprit... Hm, ai dreptate, propunerea pe care mi-ai făcut-o la minister e bună. Vorbeşte cu unchiul tău să mă angajeze secretar particular. Bineînțeles, nu-i spune că e ceva provizoriu. Asta indispune, dă naştere la prezumții. Apoi, comunică-mi rezultatul. Sau nu, mai bine să ne întâlnim aşa cum ne-am înțeles. Unde? Aş prefera la Capşa. Zici că... Bine, fie şi la Continental. N-am nimic împotrivă. Atunci, sâmbătă, la 8 seara. S-a făcut! La revedere!

Şi sâmbătă, exact la ora 8 fără două minute, mă înființez la Continental. Îl găsesc pe Relu acolo, venise cu zece secunde înaintea mea. Bravo, îmi place tânărul, e punctual ca un cronometru. Vrea să-mi comunice rezultatul intervenției, dar chelnerul vine şi-l întrerupe. Abia după ce facem comanda, îmi spune:

– Dinule, dacă primeai propunerea mea din capul locului, treaba era până acum făcută. Dar ai tergiversat pentru considerente care te privesc personal şi tergiversarea asta a zădărnicit, deocamdată, lucrurile. Când i-am spus unchiului că un fost coleg de clasă, element excepțional, posesor a două doctorate, solicită postul de secretar, a sărit în sus de ciudă. Cu o săptămână înainte, angajase pe altcineva. Am insistat, i-am sugerat să renunțe la tânărul acela. Imposibil. Zice: „Am obraz, nu pot să fac turpitudini." Totuşi, nu-i exclus să te angajeze ulterior, mai ales dacă nounumitul nu va corespunde. Mi-a cerut numele şi adresa ta. Să ştii că-i părea rău, ți-o spun cu toată sinceritatea.

Ascult ce-mi debitează, sunt numai urechi. Da, aşa-i, am tergiversat. Bate fierul până-i cald şi atunci fierul se supune, uită de tăria de care dispune.

Dialogul nostru evoluează capricios, pe diverse altitudini. Dacă cineva ar avea trăsnaia să-l înregistreze grafic, ar ieşi, cred, cea mai sinuoasă şi abracadabrantă figură geometrică. După ce vorbim de avioane, forul roman, gheişe, pictură, muzică şi alte o sută de felurite lucruri, aterizăm câteva momente la Paris, unde Relu şi-a

făcut ample relații în aristocrație. El măsoară, cu pălăria Borsalino cu tot, 1,70 metri. Însă rădăcinile sale numără mai multe sute de kilometri. Cel puțin așa susține. În cele din urmă, îmi destăinuiește iminența logodnei lui cu tânăra vicontesă Lucille de Sabray, descendenta unei familii vechi, care posedă un castel pe valea Loarei și o avere de peste o sută de milioane de franci. Vâră discret mâna în buzunarul de la piept și scoate de acolo o fotografie.

– Asta e Lucille...

Mă uit la portret: o fată blondă, cu părul revărsat pe umeri, ochi inexpresivi, gură care nu spune nimic.

– Nu e destul de urâtă pentru averea ei, îi spun, gândindu-mă la Ghiocela, care o face praf, măcar sub raportul fizic.

– N-aș vrea să fie frumoasă. Și așa, pretendenții roiesc în jurul ei, chiar fiul președintelui republicii îi dă târcoale. Cred și eu, în prezent, se pare că-i cea mai bună partidă din Franța.

He-he! ia te uită pe unde-mi zboară acest fluturaș, datorită hazardului că mă-sa l-a născut în puf, cu mutră simpatică și dădacă ciripind franțuzește. Cine-l împinge să se însoare cu o viețușă pe care n-o iubește și n-o va iubi niciodată? Interesul, lăcomia nesățioasă de bunuri? Asta o să-i amărască viața nefericitului. De ce nu ia o preafrumoasă fată, chiar săracă, pentru că el are destulă avere în țară ca să trăiască până la adânci bătrâneți într-un *dolce far niente*.

Nu! Nici așa. Nu pot concepe un om bogat decât cu condiția ca el – sprijinindu-se pe avere – să facă ceva deosebit pentru țară sau omenire. Dacă-i lipsit de cultură, să clădească măcar un spital, o școală sau o biserică. Dacă-i intelectual, să creeze o operă care să-i lege numele de ea. Dar a trăi fără muncă, doar ca să ajute circulația materiei în natură – nu! asta nu! E sub demnitatea omului... Scuzele mele, dragă Relule!

Mă invadează un complex de inferioritate atât de apăsător, încât îmi produce chiar durere fizică. Inițial, credeam că mă mușcă invidia, dar mă înșelam, nu-i invidia! E ceva mai grav, o suferință incurabilă, aș zice proprie persoanei mele, pricinuită de dezmățul social, un dinozaur cu care n-am cum să lupt pentru a-l răpune. De aceea, simt un val de revoltă împotriva orânduielilor noastre

burgheze, încât îmi vine să dărâm Bucureştiul începând chiar cu acest local de desfătare a protipendadei.

IX

Irosesc fără rost o săptămână încheiată cu obsesia vicontelui Relu şi a castelului de pe valea Loarei, pe care râvneşte să-l stăpânească. Să-i fie de bine! În sfârşit, e timpul să mă întorc la candida mea Ghiocela. Ea nu posedă latifundii şi castele, e o sărmană copilă din flori, însă mângâie ambiţii tot atât de mari ca şi ale mele.

Suntem, aş zice, doi inamici care se înfruntă, căderea unuia înseamnă victoria celuilalt. N-avem cum să devenim aliaţi, ţelurile noastre sunt opuse: ea vrea să se mărite cu mine, eu vreau să iau o fată a cărei avere să mă scutească să-mi irosesc energia cu mărunte griji ale vieţii de toate zilele. Altfel, cum voi izbuti să-mi înfăptuiesc opera pe care mi-am propus-o şi care e unicul ţel al existenţei mele? Cinstit ar fi să ne despărţim. N-aş putea susţine c-o iubesc, şi atunci, de ce să nu ne vedem fiecare de drum? Aşa ar trebui, dar nu-i chip. Sunt, din păcate, angajat în această aventură pornită, aş zice, dintr-o iniţiativă străină sau, mai degrabă, *exterioară,* şi vreau s-o duc până la capăt pentru bunul motiv că îmi place fata asta. Repet, nu-i vorba de iubire, iubirea e cu totul *altceva.* Lângă Ghiocela mă simt ca un înfometat care, după ce rabdă câteva zile, dă peste o pâine rumenă şi caldă. Şi pe urmă, de ce să nu fie a mea? A fost şi a altuia, poate chiar a altora. E cazul s-o respect ca pe o sfântă? Pentru ce acest scrupul de conştiinţă fără sens? Doar nu comit o crimă dacă mă supun ancestralei legi a trupului, alegându-mi o parteneră? Şi dacă mă trag la o parte, nu vine altcineva în loc?

De ce acel *altcineva* şi nu eu, care am drepturi mai multe asupra ei?

De rândul acesta sunt nevoit să aleg alt câmp de bătaie. Abandonarea Pantelimonului e justificată prin aceea că i-ar putea trezi fetei reminiscenţe în legătură cu nefericitul ei chitarist. Mergem, de astă dată, la Băneasa. Şi aici se află un restaurant asemănător

celui din Pantelimon. Un semn discret chelnerului, care înțelege numaidecât despre ce este vorba şi iată-ne conduşi în separeul solitar.

– Iar asta? obiectează scurt Ghiocela, rotindu-şi privirile prin interior, ca să le fixeze apoi asupra suspectului divan.

E nervoasă, pare nemulțumită de ceva. Nu cumva se gândeşte tot la chitaristul ei? Se prea poate. În timpul cinei, face câteva considerații banale despre iubire. N-o contrazic, s-ar enerva mai tare. Apoi, îmi spune:

– Aseară am citit o nuvelă de Cehov, care m-a emoționat profund.

Chiar aşa de profund? Ce-o fi citit drăguța de ea? Ce nuvelă e aia? O rog să mi-o povestească. Trebuie să fie ceva melodramatic.

– N-ai să înțelegi, tu nu poți înțelege asemenea seisme sufleteşti. Autorul, cu mijloace cât se poate de simple, investighează cele mai profunde zone interioare ale eroilor săi...

Măi, măi, ce fraze! Probabil, reminiscențe de la seminarul de estetică literară pe care îl frecventează.

– Te rog, Ghi, o să-mi dau toată osteneala să înțeleg.

– În zadar, Ivar. Tu eşti construit din beton, nu vibrezi, n-ai sensibilitate.

Cu tot betonul meu refractar, îmi povesteşte pe scurt subiectul nuvelei. E o poveste de iubire. Un tânăr judecător, Pavel Konstantinovici Aliohin, a fost invitat acasă la superiorul său, preşedintele tribunalului. Acolo face cunoştință cu Anna, soția acestuia, o femeie tânără, frumoasă şi inteligentă.

Ghiocela ține să-mi atragă atenția:

– Un amănunt important: Aliohin, e adevărat, o întâlneşte pe Anna pentru prima dată în casa bărbatului ei, însă o cunoştea de mult, îi era o ființă apropiată, familiară. Mai precis: o văzuse într-un album al mamei lui şi îndrăgise poza. Desigur, poza aceea înfățişa altă femeie, dar cu însuşiri aproape identice, aşa că, în clipa când dă cu ochii de Anna, se îndrăgosteşte subit de ea. Adevărul e că tânărul nostru fusese în permanență îndrăgostit de o persoană imaginară, care acum ia ființă, devine reală, înțelegi?

– Înțeleg, înțeleg. Aliohin al tău avea, desigur, preferințe pentru un anumit gen de femeie.

Acestea sunt preliminariile. Ce se întâmplă? Judecătorul ajunge inevitabil un intim al familiei preşedintelui. Îşi dă lucid seama că şi Anna îl iubeşte, dar şi unul, şi altul îşi ascund dragostea. Aliohin se frământă, întrebându-se ce i-ar putea oferi iubitei despărţind-o de bărbat şi copii, de mediul ei obişnuit şi mediocru în care trăieşte? Ar duce-o într-un mediu tot aşa de obişnuit şi mediocru. De ce s-o facă nefericită, de ce să-şi blesteme zilele de dorul copiilor, de ce să lupte cu amintirile? Dacă el ar fi un om excepţional, cu o situaţie proeminentă, atunci da, sacrificiul Annei ar avea o justificare.

Şi aşa trec ani şi ani. Iubirea nemărturisită a celor doi creşte odată cu timpul. Şi iată, într-o zi, preşedintele tribunalului este mutat cu serviciul în altă localitate. A sosit pentru cei doi clipa despărţirii. Când, în tren, Aliohin îşi ia rămas-bun de la ea, se dărâmă zidul dintre ei şi dragostea înăbuşită atâta vreme izbucneşte ca o explozie. El o îmbrăţişează pe Anna pierdut, cu mii de braţe, îi sărută nebuneşte umerii, ochii, gura, îi spune cât a iubit-o de mult şi cât de mult o va iubi toată viaţa. Şi astfel, îndrăgostiţii, înecaţi în propriile lor lacrimi, se despart pentru totdeauna.

– Iartă-mă, îi spun Ghiocelei cu oarecare stinghereală. Povestea asta nu mă convinge... E prea romantică, prea desuetă.

Ea sare în sus:

– Fără romantism, ne întoarcem la oamenii cavernelor.

– O fi necesar şi romantismul, convin, dar fără exagerare. Aliohin al tău nu-i un bărbat real, ci numai o plăsmuire, ca şi Anna, de altfel. Cred că raţionamentele acestor îndrăgostiţi erau pe cât de inutile, pe atât de lipsite de sens.

– Mulţumesc... Mă aşteptam la asemenea răspuns. În ceea ce mă priveşte, află, domnule *monstru,* că-i ador pe aceşti oameni, îi simt cum trăiesc, cum se zbuciumă, cum se iubesc. Ei sunt nemuritori, fiindcă au realizat o capodoperă a dragostei.

– Ce strigi aşa? De ce, mă rog, numaidecât o capodoperă? Să nu ne jucăm de-a cuvintele mari!

– De ce? Pentru că în sărutul lor, nesuferitule, participă o serie de stări sufleteşti contradictorii, precum iubirea care explodează ca aburul ţinut prea mult sub presiune, bucuria că au izbutit să-şi dea pe faţă sentimentele, deznădejdea că se despart pentru

totdeauna (taci, să termin), nevoia de a smulge clipei o doză cât mai mare de voluptate, frica de a nu fi surprinşi de bărbatul legitim, neputința de a-şi spune dintr-odată ce şi-au ascuns ani de zile...

– Destul, ajunge... ajunge.

– În sfârşit, conştiința că sărutarea aceasta e cea dintâi şi cea de pe urmă. Şi poate mai sunt şi altele, care nu-mi vin acum în minte, pentru că tu, dinozaur ce eşti, mă faci să-mi pierd şirul cu întreruperile tale.

– Bine, bine, m-ai convins!

– Nu te-am convins încă, dar trebuie să remarc deosebirea ca de la cer la pământ între sărutarea acestor eroi şi prima sărutare pe care ai binevoit să mi-o dăruieşti Domnia Ta, în fapt de seară, pe banca din rotonda Cişmigiului. Dacă vrei să ştii, n-am simțit nicio voluptate, ba chiar m-a durut un pic, căci m-ai sărutat cu brutalitate.

– Asta îți place?

Îi pecetluiesc gura cu o sărutare fierbinte, lung, înăbuşitor... Ea murmură ca-n extaz:

– Aliohin... asta, da – iubitule!

Uite, mă înlocuieşte mintal cu personajul lui Cehov. Ființa ei trebuie să fie plină în străfundul sobru şi neexplorat al inconştientului de această poveste de dragoste, încât simte nevoia să modifice realitatea. Bine, foarte bine, hai să jucăm acest joc subtil al imaginației.

– Anna, zeița mea, nu te las să pleci! Tu nu mai aparții bărbatului tău de cinci ani, eşti a mea.

– Da, a ta, Aliohin, dar pentru ce mi-o spui atât de târziu?

– Târziu nu e niciodată. Anii noştri sunt mereu înainte. Fugim la Paris, avem din ce trăi, vând moşia, casa, vând tot... Şi începem o viață nouă, care se va numi *viața noastră.*

– Ah, e prea frumos ca să poată fi adevărat!

– Anna, iubirea are atâta putere, încât învinge moartea. Cum crezi, atunci, că nu va izbuti ceea ce vrem noi?

– Cred, cred, dragul meu Aliohin!

– Să facem deci primul pas, care ne va uni pentru totdeauna!

Ghiocela, ca buimacă, înclină din cap, privind mereu în lumea ei. O ridic pe sus, ca un fulg, lăsând-o uşor pe divan. Trupul

ei scoate la iveală desenul său ispititor, pieptul i se umflă şi scade ritmic, iar sânii cu sfârcuri tari devin sfruntători. Toată făptura Ghiocelei pare că-mi întinde o sumedenie de braţe care cheamă la dragoste.

– Anna, dacă eşti a mea, trebuie să-mi aparţii.

– Ce faci? Nu, Ivar, asta nu!...

Vraja s-a rupt. Ghiocela, trezită la realitate, zvâcneşte de sub mine cu o putere uriaşă, de necrezut, şi, îmbrâncindu-mă cât colo, se ridică în picioare. E palidă, cu ochii măriţi de spaimă şi tremură de indignare.

Cu o săritură ajung în faţa ei. Privirile noastre grele de ură se fulgeră, tăioase. O înşfac, fără a-i adresa un cuvânt (cuvintele nu mai au rost!) şi vreau s-o trântesc pe divan. Nu izbutesc, mereu îmi scapă, fluidă, din mâini. Suntem acum doi vrăjmaşi, care luptă pe viaţă şi pe moarte.

În cele din urmă, reuşesc s-o dobor, cu o piedică pusă pe la spate. Ne prăbuşim amândoi pe sofaua răvăşită. Cu un efort suprem, Ghiocela se ridică abil deasupra. Gâfâie şi şuieră printre dinţi:

– Canalie!

Ignor invectiva, nu-mi pasă, orice ar spune, orice s-ar întâmpla. Trebuie s-o am. Cu orice preţ, chiar dacă aş ucide-o. Încerc s-o răstorn cu brutalitate. Ţipă de durere, se apără felin cu unghiile.

– Aşa? Mă zgârii? Mâţă blândă, scrâşnesc, imobilizându-i mâinile, asta nu-ţi foloseşte la nimic!

– Ticălos! Brută ce eşti! scrâşneşte ea înăbuşit.

Simţind instinctiv că rezistenţa ei a început să slăbească, îmi îndoiesc puterile. Sunt gata să ajung la ţintă, dar ea, în faţa primejdiei, se degajează de sub mine ca smulsă de o mână misterioasă. Un pumn mă trăsneşte fulgerător. Câteva clipe văd negru înaintea ochilor, apoi simt ceva cald în gură. Îmi curge sânge din nas. Ce-i asta? M-a pocnit cineva? Ce-o fi avut în mână? O durere cruntă îmi străpunge faţa.

Straşnică lovitură, n-am ce zice. Scot repede batista şi încerc să împiedic hemoragia. Operaţia asta o fac întorcându-i spatele, ca s-o scutesc de o privelişte dezagreabilă.

Când mă uit în cameră – nimeni! Ghiocela dispăruse ca o fantomă. Uşa era întredeschisă. Ce să fac? Să alerg după ea, s-o aduc înapoi? Cu neputinţă!... S-ar stârni un scandal care m-ar acoperi de ridicol.

Chelnerul vine şi mă anunţă că *doamna* a plecat cu o maşină de piaţă. Când mă vede plin de sânge, face o mutră mirată.

– Nu e nimic, bagatelizez eu surâzând verde. Se întâmplă uneori, nu-i aşa?

Chelnerul râde pe sub mustăţi de păţania mea. Crede, probabil, că sunt un novice. Îndur situaţia, n-am încotro, afişând nepăsarea.

Ba chiar îmi vine poftă să izbucnesc în râs. Da, am făcut-o de oaie! Apoi, întorcând spatele jalnicului câmp de luptă, mă instalez repede într-un automobil şi mână, şofer! Lungit comod pe pernele moi, îmi pipăi stereotip nasul stâlcit. Un epigramist ar spune: „Aşa-ţi trebuie, dacă l-ai luat la purtare!“ Nu mă gândesc la nimic. De altfel, nici nu mai pot gândi. Simt că mă furnică prin trup urmele senzaţiilor mistuite. Uneori, tresar şi parcă această tresărire e preludiul unei suferinţe. Îmi face bine să stau aşa, într-o somnolenţă prelungită. De n-aş mai ajunge acasă!...

Ghiocela mă urmăreşte în lipsă. O revăd întinsă pe divan, acoperită de revărsarea părului bogat, îmi vine în minte privirea ei înspăimântată când adulmecă primejdia, îmi ţiuie în urechi strigătul de revoltă: „Canalie!“

Nu mai ştiu unde mi-i capul, nici ce să mai cred. Iată, am uzat de violenţă, dar ce-am folosit? Unde-i licheaua de Bob, să-l sfărâm cu teoriile lui idioate? Cu o femeie care din capul locului vrea să-ţi cedeze, însă ezită din pricina unor reticenţe, aş zice că e nevoie de puţină violenţă. Dar cu o fată care...

Hotărât lucru, Ghiocela e inocentă, a rezistat cu înverşunare, s-a apărat admirabil. Nu eu, ci Bob e canalie, fiindcă el a denigrat-o din prosteasca lăudăroşenie de mascul. Şi această denigrare a declanşat mârşavul asalt pornit împotriva virtuţii ei.

Dacă ar fi lângă mine, l-aş sfârteca în bucăţi pentru nesăbuita lui calomnie. Trebuie să-i plătesc cu vârf şi îndesat pentru tot răul pe care mi l-a făcut. Fiindcă, după cele întâmplate, s-ar putea s-o

pierd pe Ghiocela. Dacă aş fi în locul ei, zău dacă n-aş întoarce definitiv spatele unui om ca mine şi tare mi-e teamă c-o va face.

Revolta împotriva lui Bob creşte, mă scoate din ţâţâni, trebuie să-i aplic o corecţie, nu-i chip să-l las nepedepsit. Când ajung acasă, alerg la telefon, pun mâna pe receptor, dar în clipa aceea bate cineva la uşă. E Grete, proprietăreasa.

– Bine că ai venit, îi spun.

Ea se uită lung la mine, mirată.

– Ce este?

– Am nevoie de o femeie.

Ea, cum află despre ce e vorba, se întoarce şi închide numaidecât uşa, răsucind cheia. Mă nedumireşte, chiar mă miră această femeie atât de accesibilă, gata oricând să i se dea unui bărbat.

În timpul posesiei, o substitui mintal cu Ghiocela şi încerc s-o sărut. N-am făcut niciodată aşa ceva cu ea. Dar Grete, surprinsă de gest, mă respinge, întorcând brusc faţa:

– Nu, nu, asta nu!

Nu vrea în ruptul capului! Fireşte, renunţ numaidecât, fără niciun regret. Probabil că numai buzele acestei femei rămâneau fidele iubitului ei, Bob.

X

Timpul îşi mână telegarii cu gesturi măsurate, aşa cum face de când e lumea şi pământul. Căruţa care mă poartă străbate anevoie zilele şi săptămânile. Parcă sunt de plumb, corpul meu se mişcă mai greu prin gol. Făptura Ghiocelei nu-i departe, o simt în mine ca o dublură stranie, o simt şi în juru-mi, mişcându-se graţios, vorbind, trăind. Se află oriunde o caut sau n-o caut. Obsesia e covârşitoare. Îmi poposesc în minte frânturi din faptele de viaţă pe care le-am trăit împreună, aud anumite cuvinte din frazele rostite de noi şi văd gesturi cărora acum le găsesc semnificaţii.

Aşa, de pildă, mi se năzăreşte într-o fulgerare de-o clipă surâsul ei enigmatic de Giocondă, atunci când stătea întinsă pe divan la prima noastră escapadă în Pantelimon. Surâdea unui gând tainic, aşteptând sigură pe sine iminenta mea agresiune erotică, pentru

a mă pune în fața unui *nu* îndărătnic, crispant, definitiv? O fi urmărit doar un joc savant, propriu femeilor rafinate, ca s-o stăpânesc mai lesne, transformând-o într-o jucărioară docilă? Mi-a şoptit relevant: „Voi fi a ta, după ce ne cununăm!" Da, asta-i! Scopul ei vorbise fără reticențe. Îşi pusese în gând să se mărite cu mine şi lupta cu toate armele farmecului ei, ca să obțină capitularea bărbatului.

Nu, zână albă şi frumoasă, nu voi face acest pas suprem de dragul unui capriciu. Îmi pare rău că nu am dat în vileag din capul locului planurile mele în vederea căsătoriei, pentru a nu ne irosi vremea în zadar. Aceste planuri sunt aşa de bine statornicite, încât vrăjile tale femeieşti, oricât de mari ar fi, n-au putere să le clintească din loc.

Bune, toate bune până aici. Acum, o nedumerire: de ce Ghiocela şi-a oprit alegerea tocmai asupra persoanei mele? Până în clipa de față, ce anume reprezint eu? Sunt un bărbat captivant, cu atribute excepționale, bun de pus la rană? Haida-de!

Mă bucur de vreo faimă ca personalitate artistică sau ştiințifică? Nici nu poate fi vorba! Dețin o funcție importantă de stat care să constituie un titlu de mândrie pentru o nevastă? Nicidecum! Mi-a lăsat tata niscai latifundii sau măcar un castel pe Loara? Atâta rău! Nu sunt decât o virtualitate, atât şi nimic mai mult. S-ar putea să mă cocoț până în vârful piramidei sociale şi, tot aşa, s-ar putea să n-ajung nimic. Or, pentru această himeră se dă în vânt o fată ca Ghiocela? Hm! greu de crezut, scumpul meu Ivar.

Adevărul e că, însurându-mă cu Ghiocela, nu eu, ci ea face o afacere proastă. Orice băiat de bani gata ar alerga cu limba scoasă după dânsa şi, dacă ar vedea-o un miliardar american, n-ar sta pe gânduri nici cinci minute ca s-o ia de nevastă. Frumusețea face cât o sută de moşii, iar o sută de moşii fac mai puțin decât urâțenia.

Considerentele de mai sus duc la o concluzie unică: renunțarea la Ghiocela. E tot ceea ce am mai bun de făcut. A merge mai departe (în ipoteza că ne-am împăca – deşi e problematic) înseamnă să mă angajez prea adânc, riscând să alunec în abisul inevitabil al dragostei. Abandonat de rațiune, va fi vai şi amar de capul meu, nenorocirile se vor ține lanț şi deznodământul nu e greu de prevăzut.

Pentru ce toate astea? De altfel, trebuie s-o spun, mă dezgustă repede femeia. Îndată ce-i piere farmecul noutății, ea devine searbădă, ştearsă, ca o regină detronată. Ca să rămână pe tron, trebuie să fie dorită, dar cum se poate să doreşti pe cineva care nu mai are ce să-ți ofere, pentru bunul motiv că ți-a oferit totul?

XI

Lucrez la teza pe care am neglijat-o destul timp şi vreau s-o termin odată. Îmi vin de la Paris câteva lucrări de specialitate, pe care le-am comandat la Hachette şi acest fapt parcă mă eliberează puțin de inactivitate. Mă pun cu burta pe cărți şi reuşesc destul de anevoie să le devorez pentru a stoarce din ele ceea ce-mi trebuie. Sunt însă unele zile care mă înspăimântă prin urâtul lor. Cerul mi se pare de plumb, mobilele din cameră – vechi, decolorate, din alte secole, oamenii – palizi, scheletici, strada – pustie, goală. Aştept ceva, fără să ştiu ce, dar nu se întâmplă nimic, absolut nimic. Iar lipsa asta de acțiune devine insuportabilă.

La minister se iveşte un post vacant care urmează să fie ocupat prin concurs. Concursul e un fleac, dar nu mă prezint, pentru că nu găsesc nicio fărâmă de îndemn în mine, şi nici postul nu mă ispiteşte. Sunt, cum s-ar zice, frate cu inerția. Directorul meu se miră, mă întreabă ce am, parcă vede o schimbare în firea mea. Îi răspund că n-am nimic şi plec ridicând din umeri.

În fine, termin lucrarea de doctorat, mai ales datorită insistențelor profesorului Răducanu. Fără aceste insistențe, cred că aş fi lăsat-o baltă. Vine şi ziua când trebuie să-mi susțin teza. Comisia examinatoare e alcătuită din trei profesori şi prezidată de Răducanu. Sala se umple de studenți şi studente care, intimidați parcă de solemnitatea acestui examen, păstrează o linişte de cavou. Sunt puțin emoționat, dar după ce încep să-mi dezvolt teza, *Tragicii greci,* uit de emoție şi de tot. Câteva observații pe parcurs din partea profesorilor, mai mult lămuriri, şi examenul se termină cu felicitările de rigoare, spre mirarea mea şi a altora. N-a ținut decât o oră, în loc de trei, cât calculasem cu aproximație.

Eh, bine şi-aşa! Dar evenimentul de seamă se întâmplă abia acum. În timp ce câţiva colegi de la minister îmi strâng mâna, o studentă se apropie de grupul nostru, face o scurtă reverenţă şi strigă:

– Felicitări, domnule doctor!

E Ghiocela în carne şi oase! Surprins de gestul ei, dau s-o întâmpin, să schimbăm câteva vorbe, dar ea fuge şi, amestecându-se cu celelalte studente, dispare. Renunţ s-o strig ori să alerg după ea prin mulţime, m-aş acoperi de ridicol. Mă mulţumesc cu bucuria pe care mi-a făcut-o participând la sărbătoarea mea, fără invitaţie specială. A citit, de bună seamă, anunţul de la decanat şi n-a răbdat-o inima să nu vină.

Gestul ei răsună în fiinţa mea cu ecouri profunde. E mesajul fericirii sau însăşi fericirea? Oricum, e ceva mult prea mult ca să-l pot asimila fără tulburarea echilibrului. Ca de altfel tot ceea ce vine de la Ghiocela şi cucereşte poziţii-cheie. De astă dată, îmi anulează biruinţa examenului, înlocuind-o cu ceva mai de preţ: bucuria reapariţiei ei. De aceea, nu mai am astâmpăr, mă zbucium nevolnic, dar îmi pare atât de bine, fiindcă ştiu sursa frământării. Nu e însă mai puţin adevărat că fericirea prea multă, uneori, ucide, şi trebuie să fug de mine ca s-o gonesc. De aceea, alerg în neştire pe străzi indiferente, ocolind voluntar prin parcuri şi pieţe numai şi numai ca să mă obosesc, să dorm şi să uit. Câţi kilometri parcurg, având numai preocuparea mersului fizic? Cine ar putea să-i numere! Poate 15, 20, poate chiar mai mulţi.

În amurg, mă întorc acasă istovit. Nu mi-e foame, căci fericirea se hrăneşte din ea însăşi. Mă lungesc în pat şi simt o destindere care e mama celei mai perfecte voluptăţi. Ghiocela m-a urmărit tot timpul şi mi-a ţinut gândurile prizoniere. Nu admite în ruptul capului un gând străin de ea sau o preocupare pentru altcineva. Dictatura acestei fete e intransigentă, totală. Şi acum îi remarc prezenţa. Uite cum zâmbeşte difuz, ca lumina. Ce aşteaptă întruchiparea fără grai? Fac un semn discret şi ea, docilă, mă ascultă, azvârlind pe jos îmbrăcămintea. Rămâne goală, ca în paradisul pierdut, şi aşa se strecoară în braţele mele... Noaptea trece uşor, fără să-i simt lungimea sau greutatea.

XII

Surpriza surprizelor! A doua zi, când mă întorc de la minister, aflu că Bob Geamănu s-a întors cu tot calabalâcul la matcă, instalându-se în vechea lui odaie, care îl aştepta răbdătoare şi neînchiriată. Ce s-o fi întâmplat cu acest fluşturatic ca să reconsidere ceea ce a desconsiderat atât de profund? Straşnică muiere această Grete, ştie să persevereze până în pânzele albe şi, ceea ce e de mirare, izbuteşte! Nu ştiu cât va dura silnica ei legătură care acum renaşte din propria-i cenuşă! Cred că Sorana Lambru, avocată în contenciosul ministerului, a ajutat-o, altfel nu-mi explic prietenia strânsă dintre cele două femei, care discută până noaptea târziu şi mereu pleacă împreună după treburi în oraş. Se vede că tot Lambroaica a dat de urma lui Bob, dar pare-se că lucrurile sunt mai complicate.

Treaba lor, nu mă amestec, ce-mi pasă mie de Grete şi de lungile urechi ale lui Bob? Cu el însă trebuie s-o limpezesc pentru ceea ce mi-a făcut. Acum s-a ivit prilejul, chiar sub nas, fără să fie nevoie de deplasare. Când îi aud paşii pe coridor, îl întâmpin, dar face pe grăbitul şi-mi aruncă în treacăt, clătinând capul cu amărăciune:

– *On revient toujours!*

Mda, se vede bine, nici nu e nevoie să mi-o spună. E palid, a slăbit de când nu l-am văzut, o fi bolnav, lighioana.

– Când te întorci, vino pe la mine, avem ceva de discutat. Promite scurt, fără cuvinte, şi după cină mă pomenesc cu el. Arată ca un om bătut din care poţi să faci ce vrei, pentru că şi-a irosit ultima fărâmă de energie. Nu-l iau numaidecât în primire, îl las să-mi spună tot ce are pe suflet. Prea multe nu sunt. Zice că nu s-a putut *altfel,* trebuia să se întoarcă, în caz contrar, era *de rău.*

Nu insist să aflu ce s-a întâmplat între ei, pe cât am înţeles, e vorba de un şantaj. Poate îl are la mână cu ceva şi el trebuie să joace după cum îi cântă. Ceea ce mă surprinde e că lucrurile au ajuns atât de departe, încât, la un moment dat, îmi propune:

– Te-aş ruga să-mi fii martor. Vrei?

Mă uit la el c-o falcă-n cer şi cu alta-n pământ.

– Ce fel de martor?

– La cununia civilă.

– Vrei să te însori cu Grete?

Ghicisem: într-adevăr, se însoară cu proprietăreasa mai vârstnică decât el cu zece ani. N-are încotro, nu se poate altfel. Aşadar, tot şantaj! Îl ține în mână ca pe o jucărie, aşa-i trebuie!

– Înainte de a-ți răspunde, te rog şi eu să-mi răspunzi la o întrebare. Dar deschis, răspicat, cu toată sinceritatea de care eşti capabil!

– Da, despre ce-i vorba?

– Ai avut-o sau nu pe Anda Brădeanu?

– Nu, Dinule. Te rog să mă ierți, m-am lăudat. Nici nu ştiu ce mi-a venit. A fost, pur şi simplu, o stupizenie.

O, zei, auzit-ați ce-a fost? Pur şi simplu, o stupizenie. Şi din pricina acestei stupizenii, eu am avut atâta de tras, încât...

– De ce, mă, păcătosule, mi-ai făcut atâta rău pe degeaba? Țineam la fata asta şi tu ai azvârlit cu noroi în ea. Acum suntem despărțiți, certați la cuțite, într-un cuvânt, am pierdut-o. Şi asta numai din cauza ta! De ce te-ai amestecat unde nu-ți fierbe oala? De ce, mă, canalie ce eşti?

Şi, apucat de toate furiile, jart! jart! îi reped doi pumni îndesați, care îl doboară la pământ. Se ridică anevoie, buimac de surpriza loviturii, fără să scoată un cuvânt de protest sau să se apere – dovada certă a vinovăției. Lipsa lui de reacție sau, mai bine zis, acordul cu pedeapsa pe care i-am aplicat-o mă dezarmează. E o biată făptură, prin ea însăşi pedepsită, ce să-l mai scarmăn, nu merită nici atât.

– Ar trebui să te omor, jigodie! îi şuier în urechi. Şi chiar am s-o fac, dacă nu-mi mărturiseşti pe şleau tot ce a fost între voi, înțelegi?

Bob tremură, îi clănțăne dinții, e alb ca varul.

– Ce să-ți mărturisesc? zice el cu vocea pierită. N-a fost nimic. O dată am încercat s-o sărut, dar şi-a tras capul şi a fugit. Altă dată, i-am propus să mergem la cinema, făcusem rost de bilete la *Îngerul albastru,* însă i-am tras chiulul, nu m-am dus, mă încurcasem la un chef, la Mercur, cu un elefant, şi numai de film nu-mi ardea mie atunci. Asta-i tot, absolut tot.

– Mă, nu minți? Altceva n-a mai fost?

– Să mor dacă te mint! Să mă trăsnească Dumnezeu!

Dialogul se sfârşeşte aici. După câteva zile, tensiunea dintre noi se înmoaie, apoi dispare. Bob Geamănu se comportă degajat ca mai înainte, de parcă nu se întâmplase nimic, şi îmi propune din nou să-i fiu martor la cununia civilă. Bine, accept, în silă, în definitiv chestiunea nu mă angajează în niciun fel. Licheluța îmi mulțumeşte şi dă să plece. Îl reţin:

– Stai niţel. Parcă era vorba să te însori cu o fată bogată, cu moşie nu ştiu unde şi palat pe calea Victoriei...

– Chestia asta rămâne mai departe în picioare.

– Cum *în picioare?* Nu înțeleg!

– O iau după aceea. Nu-i niciun zor.

– Cum, măi, *după aceea?* Spune-mi şi mie, cum?

Bob se întărâtă şi începe să strige ca apucat:

– Dar ce-ți închipui, că mă însor cu săsoaica pe vecie? Nu, stimate domn, *à d'autres*! După câteva luni, tranc! îi intentez acțiune. Obțin divorțul, cum ai zice peşte. Am un avocat bun, pe Ştefanache.

Bob trăncăneşte mai departe ce are să facă şi să dreagă, dar eu nu-l mai ascult. Mi-a dat o idee formidabilă cu divorțul. Nu în legătură cu el (ce mă interesează persoana lui?) – ci cu mine şi Ghiocela. Dumnezeule, cum de nu mi-a trecut prin cap aşa ceva? Se ştie că există rezolvări simple, la mintea cocoşului, chiar pentru cele mai complexe probleme ale existenței noastre. Totul e să le găseşti la timpul potrivit... Eu am găsit-o, parcă mi-a picat din cer.

Vasăzică, scumpă Ghiocela, nu vrei să fii a mea decât după cununie, hai? Bine, fetițo, foarte bine! Sunt de acord: ne vom cununa. Dacă tu nu înțelegi să-ți vinzi fecioria decât cu prețul măritişului, fie, te vom transporta la ofițerul stării civile. N-o să ne coste o avere. Şi chiar dacă ar costa, merită, pe legea mea. Cu atât mai mult, cu cât *acum* ştiu sigur că eşti virgină, aşa cum te-a făcut maică-ta. Imbecilul de Bob mi-a confirmat-o, şi chiar fără el începusem să-mi dau seama cum stau lucrurile. Într-un fel, judecând după morala curentă, ai dreptate să alergi după fantoma legalității. Dar am şi eu dreptatea mea. Nu pot să-mi distrug viitorul

numai din pricina ta. M-am înhămat la o operă uriaşă şi trebuie s-o realizez cu orice preţ. Tu eşti o barieră în drumul meu, asta-i sigur. E drept că n-ai nicio vină, recunosc, dar ce pot face? Aşadar, te iau şi trăiesc cu tine până când îmi vor cădea lanţurile cu care m-ai legat. Căci nu te iubesc, să ştii. Dragostea e altceva: uitare de sine, jertfă, respect, duioşie, tot ce vrei. La mine nu-i decât o dorinţă neîmplinită şi exacerbată de eşecuri, o ciudă mare cu aripi şi mai mari, o obsesie care mă sapă şi-mi înghite liniştea. Asta-i, înţelegi? Nu pot să-mi aştern viaţa ca un soclu pentru monumentul fericirii tale.

Aşa să ştii, fetiţă dragă! Uite, chiar acum m-apuc să-ţi scriu câteva rânduri. Căci mai întâi trebuie să ne împăcăm, nu-i aşa? Şi apoi, te voi anunţa că într-o săptămână-două, gata, ne căsătorim. E prima scrisoare de dragoste pe care ţi-o trimit şi, probabil, ultima.

Zilele astea am să caut un cuib care să ne adăpostească *marea dragoste.* Bani am, deocamdată, destui, iar aici, în vizuina asta, nu mai pot rămâne alături de Bob şi Grete. Mai ales de Grete!

CAPITOLUL 7

Tribulațiile iubirii

Din corespondența Andei Brădeanu

I

Fulguşoară dragă,

După o mică vacanță epistolară, încep din nou şi îți aştern pe hârtie gândurile şi pățaniile. Îmi pare rău că n-am venit la nunta ta. Doamna-maman a fost bariera peste care n-am putut trece. Zicea:

– Cum o să faci singură un drum atât de lung şi primejdios?

În schimb, am participat cu închipuirea, aşa că ştiu tot ce a fost şi ce n-a fost, chiar mai bine decât o martoră oculară. Vai, ce frică mi-era ca adonisul *tău nu cumva să se răzgândească şi să întoarcă macazul! Dar cu tine, Fulguliță, şi-a găsit naşul. Aha, l-ai ferecat straşnic, cu lanțuri grele, şi nu ştiu pentru ce naiba predai ştiințele naturii, când tu eşti o profesoară de dragoste cu zece gradații.*

În ceea ce mă priveşte, am rămas tot o elevă guguştiucă la această materie imposibil de învățat şi mi-e tare frică să nu rămân repetentă. De ce-ți spun asta? Te voi lămuri numaidecât.

Ascultă:

Am început să mă întâlnesc cu Ivar cel hărăzit mie. Azi la Riegler, mâine la Imperial, poimâine pe o bancă la şosea, în fine, pe unde se nimerea. În timpul acestor întâlniri, îl cântăream discret cu ochii pe Făt-Frumosul meu, să-i fac prețul. Jale, nu alta! La fizic, nota 3. Niciun punct mai mult, s-a isprăvit! Dar când începea să-i turuie gurița, când îmi vorbea de planurile lui, când începea să-mi țină câte o prelegere despre antici, medievali ori moderni, îi simțeam forța, încât nu era chip să scot o vorbuliță. La intelectualitate, *n-aveam încotro, trebuia să-i pun 10. 10 şi cu 3, 13. Pe din două, 6,50, vasăzică, notă de trecere. Dar, după un timp, nu-mi mai părea chiar*

atât de colțuros și urât, fiindcă, văzându-i mereu imperfecțiunile, am ajuns să nu i le mai văd. Așa că, în ceea ce privește mutra, i-am majorat nota: de la 3 la 5. Fapt îmbucurător este că-l acceptam integral, fără efort, sau spus cu alte cuvinte, mă obișnuisem cu Domnia Sa.

N-am să uit ce analiză subtilă a făcut cărții mele, pe care zicea că a citit-o cu sufletul la gură (vorbă să fie!). Atunci nu m-am mai putut stăpâni și, într-un elan de bucurie, l-am sărutat. Nu regret defel. Dacă în locul lui era quasimodo, tot așa aș fi făcut, numai că închideam ochii.

Până aici, toate bune. Antenele mele îi cercetau ființa fără întrerupere și rezultatul nu părea să-mi modifice acceptarea. Într-una din zile însă, îmi propune să cinăm undeva, afară din oraș. Fără să mă gândesc la ceva rău, i-am spus că nu pot întârzia seara peste ora 8 și dacă ține atât să mă hrănească, s-o facă ceva mai devreme.

Ivar a fost de acord și m-a dus în pădurea Pantelimon, unde se află un restaurant de lux. N-am intrat în sala cea mare a localului, ci într-o odăiță singuratică, având drept mobilă o masă, două scaune, o oglindă și... un divan.

Trăgeam cu coada ochiului spre divan, tot întrebându-mă ce rost o fi având – aici e doar restaurant, nicidecum hotel. Nu cumva Ivar mi-a pus gând rău? Nu, nu se poate, sunt stupidă, și alungam temerile mele ca pe ceva nedemn de Ivar, care e – mă rog... așa și pe dincolo...

Și, cu toate astea, chiar așa a fost. A încercat să mă aibă – închipuie-ți! Întâi, m-a amețit cu șampanie, apoi cu îmbrățișări și sărutări, după care, calculând că preparativele au atins limita maximă – gata –, a dezlănțuit atacul.

Să se prăvălească cerul pe mine!... Cum? Asta a crezut el despre mine? Că sunt o fetișcană ușuratică și prostuță, cu care poți să-ți satisfaci poftele? De unde o fi ajuns la o astfel de concluzie? I-am dat oare să înțeleagă din comportarea mea că sunt o stricățică *și atunci s-a gândit: „De ce s-o respect, n-are sens, hai să profităm, băiatule!"*

Tu, Fulguliță, mii de gânduri îmi alergau prin cap, nu știam ce să fac, ce să cred. Mi-ai scris că și tu i-ai cedat iubitului, dar la voi era altă poveste, iubirea voastră împlinea trei ani, prin urmare, se copsese bine, avea un stagiu serios. La noi însă, nu trecuseră nici

două luni, aşa încât lucrul mi se părea forţat, şi mai mult decât atât: degradant!

Vezi cât de ciudat era Ivar! Când mi-a citit cartea mă ridica în slavă, ca după aceea să mă coboare la nivelul unei femeiuşti de stradă.

Nu, iubitule, nu voi fi a ta decât atunci când iubirea îmi va porunci. Chiar dacă m-aş mărita cu tine, fără împlinirea dragostei, nu-ţi voi ceda în ruptul capului! Prefer divorţul unei pângăriri, aşa să ştii dumneata...

El n-a mai stăruit, probabil, şi-a dat seama că-şi pierde timpul, şi am plecat amândoi îmbufnaţi, c-o falcă-n cer şi una în pământ. Dar a doua oară, ba nu, a treia oară – a doua oară nu s-a întâmplat nimic, m-a dus în Băneasa şi tot aşa, a cerut un separeu. De astă dată, a fost extrem de violent, parcă turbase. Dar tu ştii că un bărbat nu poate avea o femeie, oricât ar fi el de puternic. M-am apărat dârz, ba i-am trântit un pumn în nas de l-a podidit sângele. Să se sature, păcătosul! Şi am luat-o la sănătoasa, lăsându-l ca pe un caraghios. Noroc că aveam ceva bani la mine, m-am urcat într-un taxi şi – mână, şofer! Şoferul, văzându-mă ciufulită, se uita cam chiorâş la mine, dar ce-mi păsa de el? Bine că scăpasem cu faţa curată!

Asta a fost! Şi cu asta, e finita la commedia! *Am pus cruce acestei aventuri începute sub auspicii atât de favorabile, dar isprăvite atât de grotesc, cu un pumn în nas! Nu mai vreau nici să-l văd, nici să aud de numele lui! Iar ceea ce am păţit, să-mi fie învăţătură de minte! Uite aşa!*

Ah, am uitat să-ţi spun – acum nu-ţi mai pomenesc de el – că prima dată când am fost în Pantelimon am cunoscut un tânăr chitarist. La început, nu i-am dat nicio importanţă. Zic: un biet lăutar, care se produce prin localuri, ca să câştige şi el un gologan. După ce a cântat câteva şansonete franţuzeşti – închipuie-ţi, venise de curând de la Paris! – parcă a intrat în altă piele. Tu, Fulguşoaro, mă seca la inimă omul ăsta cu ciocârlia lui din gură, mă purta prin ceruri, navigam ca o nălucă peste lume, într-atât mă fascina, ma parole! *În plus, era simpatic, avea ochii mari, luminoşi şi trişti... trişti... Când să plece, Ivar i-a întins o sută de lei. Am sărit în sus:*

– Merită mai mult, dă-i cinci sute, chiar o mie!

Şi o mie era puţin, el îmi dăruise o lume întreagă!

Când Ivar m-a dus a doua oară la cină, *cel dintâi lucru pe care l-am făcut a fost să-l chem pe chitarist la masa noastră. Ce să vezi: chelnerul ne-a spus că a murit, suferea de tuberculoză, sărăcuțul, și cu o zi înainte fusese înmormântat la cimitirul spitalului! Vestea m-a zguduit ca un seism de gradul 9. Cine ar fi crezut că omul acela cucerise atâta teritoriu în țărișoara ființei mele?*

Și asta, numai în răstimpul a două ore de muzică! Doamne, ce receptivă eram, disponibilitățile mele sufletești atinseseră o culme rar întâlnită. A doua zi, corul glasurilor din mine striga: Du-te la cimitir, fato, du-i flori, nu-l lăsa singur! Am ezitat, mă împotriveam, ce rost avea să-mi pierd atâtea ore pentru un necunoscut? N-a fost chip să rezist îndemnurilor și am plecat spre orășelul morților, purtând cu mine un mănunchi de crizanteme. Nu știam cum îl cheamă, cineva de la administrație și-a dat seama pe cine căutam și mi-a spus unde se află mormântul. Ce-i drept, l-am găsit fără trudă, era acoperit cu flori încă proaspete. Am pus crizantemele și privind crucea parcă îl vedeam pe el cu brațele desfăcute, ieșit pe jumătate din groapă.

Aș mai fi stat dacă nu venea o femeie, și ea tot cu flori. Era soția, iubita, chi lo sa? *Am făcut calea întoarsă, înainte de a-i citi numele scris pe cruce. La ce bun? Pentru mine el a fost doar chitaristul.*

Lui Ivar nu i-am spus că am fost la cimitir. Sunt sigură că ar fi râs de mine. Bărbații sunt incapabili să înțeleagă asemenea gesturi care în sensibilitatea femeilor provoacă rezonanțe atât de adânci...

*

Viața mea curge mai departe, ușor, lin, ca o apă de șes și fără alesul *așa-zisului destin. Absența Domniei Sale m-a obsedat puțin, ce-i drept, însă n-am umplut o doniță cu lacrimi oftând după el, nici nu m-au bătut gânduri de sinucidere. Am rămas teafără, cu mintea întreagă, așa cum am fost și înainte. Nu-i vorbă, disprețul în care îl cufundam ori de câte ori mi-l aduceau amintirile mi-a folosit mult! Spuneam: Omul ăsta egoist, cu mari lacune sufletești, nu-i potrivit pentru mine. Eu am o nevoie organică de romantism, fără romantism mă sufoc, mor, fiindcă e al doilea aer pe care îl respir.*

Or, Ivar era realist din cap până în picioare, calculat, precis ca o maşină. Nu-mi trebuie. Să fie la el – acolo!... Ce m-o fi blestemat în sinea lui, când l-am silit să-i ofere sărmanului chitarist o mie de lei, în loc de o sută, cât voia să-i dea! Bine, logica atât îi poruncise: o sută; restul aparţinea excesivului, *care e de natură romantică. Ei şi? Datorită acestui fapt, ar fi putut chitaristul să mă uite vreodată, dacă trăia? Sunt sigură că nu m-a uitat nici după ce a murit...*

Desigur, Ivar e intelectual, ştie carte multă, dar asta nu face două cepe degerate în ochii mei. Numai calităţile sufleteşti au preţ. Or, la el, asemenea giuvaieruri – ca iepurii la biserică. Repet, ceea ce mă legase de acest om n-a fost decât atmosfera de mister creată între noi, încă de când ne-am cunoscut în tren. Mă obseda teribil întrebarea pe care o puneam viitorului: Sunt, într-adevăr, hărăzită lui sau ba? Aşadar, nu omul, ci însuşirile lui mă impresionau. Acum însă, după ruptură, eram foarte curioasă să văd ce va face, la ce tertipuri va recurge. Dacă renunţă, atunci, adio visului meu de iubire, atât de jalnic eşuat pe stâncile turpitudinii.

Or, ce s-a întâmplat, tu? Ascultă ici: miercurea trecută, când să ieşim de la seminarul de estetică, şeful de lucrări ne-a spus că în sala Filimon are loc un examen de doctorat sub preşedinţia profesorului nostru şi ne roagă să facem bine şi să asistăm. Eu n-am avut de lucru şi l-am întrebat cine e candidatul care-şi susţine teza.

– Doctorandul Gherghel Dinu.

Mă mir cum de n-am ţipat, auzind numele ex-iubitului meu. Iaca, na, surpriza surprizelor! Pentru ce a trebuit să se întâmple şi asta? Iar vrea să mă încurce onor destinul? Uite aşa, îmi puneam o mie de întrebări, ca să nu aflu răspunsul la niciuna. Hai, Anda Brădeanu, să întoarcem spatele capcanei! E cel mai sănătos lucru pe care ai putea să-l faci. Să se ducă cine-o vrea! Hm, aşa ar fi trebuit, dar nu s-a întâmplat aşa. Când am dat să ies pe uşă, un coleg s-a mirat:

– Nu mergi, Anduţa?

– Nu. Mă duc acasă...

Băieţii, auzind una ca asta, s-au coalizat împotriva mea:

– Nu se poate! Fără tine nu ne ducem niciunul.

Discuţii, zarvă. Rezultatul: fără personalitatea mea *nu calcă nimeni în sala Filimon, nici băieţi, nici fete. N-am avut încotro, a*

trebuit să cedez... Ziceam: Stau pitită pe undeva prin fundul sălii şi dumnealui *n-are să mă vadă... Chiar aşa am făcut. A vorbit aproape o oră despre legendarul Homer, căruia multă vreme i s-a contestat existenţa, cică abia în secolul al XIX-lea savanţii au lansat ipoteza că ar fi doi Homer: unul – creatorul* Iliadei, *iar celălalt – al* Odiseei. *Iaca, na, poftim de vezi! Ceea ce mi-a plăcut mai mult a fost că... domnul doctorand a relevat două episoade din* Iliada, *primul când Hector îşi ia rămas-bun de la soţia sa, Andromaca, înainte de a pleca la luptă, şi al doilea când bătrânul rege, Priam, l-a rugat pe Achile să-i încredinţeze leşul fiului său, ca să-l îngroape după datină...*

Tot timpul cât i-a turuit guriţa, pomenind atâtea nume vestite încât mă ameţise, am uitat tot răul pe care mi-l făcuse, parcă nu mai exista nicio neînţelegere între noi. Când a terminat, examinatorii i-au strâns mâna. Dintre asistenţii din sală s-au îngrămădit mai mulţi să-l felicite, a fost chiar o mică înghesuială. Atunci m-am strecurat şi eu printre ei şi i-am strigat de departe:

– Felicitări, domnule doctor!

Apoi, am luat-o la fugă repede, amestecându-mă printre celelalte studente, ca să-mi piardă urma. Nu ştiu dacă m-a observat. Mai bine. Nu de alta, dar să nu creadă că sunt moartă după el, că, uite, m-a dat gata cu Sofocle şi Euripide ai lui şi mai ştiu eu care... Apropo de Euripide. Odată, Ivar mi-a sporovăit că el visează o soţie ca Alcesta, dar eu nu ştiam ce e cu Alcesta asta şi, când am aflat că şi-a jertfit viaţa pentru soţ ca să-l scape de moarte, l-am apostrofat pe Ahmedul meu în gând: „Să ai să iei, egoist sinistru ce eşti! Prefer ca tu să fii Menelau, iar eu, frumoasa Elena, bineînţeles, în braţele lui... Paris!!!"

Uite-aşa! Să facă bine şi să mă lase-n pace!

Acestea fiind zise, scumpa mea Fulguleţ, te pup pe botuleţ cu foc (100° C) rugându-te să-mi răspunzi cât mai amplu şi f. f. urgent.

A ta,
Anda Andaluza,
a cărei inimioară a scăpat nevătămată din greaua încercare la care a supus-o acel neîndurător fatum *antic, fir-ar să fie!*

II

Află că am primit de la fostul proprietar al dragostei mele, prinţul serenisim Ivar, un răvaş de dragoste. În sfârşit, Alteţa Sa a binevoit să-şi aducă aminte de umila-i sclavă, fapt care l-a determinat să-şi aştearnă pe hârtie gândurile. Păcat că princiara căpăţână este cu desăvârşire lipsită de imaginaţie. Ce crezi că mi-a scris pe două pagini mari şi late? Două cuvinte: „Te iubesc, te iubesc, te iubesc..." şi tot aşa, dă-i înainte usque ad finem. *Am stat, m-am gândit şi socotit – e nebun ăsta? Face pe originalul în păpuşoi sau ce? Alte cuvinte de dragoste nu mai ştie, i-a secat memoria, ce-i cu el? Însă, după o reflecţie îndelungată (48 de ore), mi-au sosit gânduri mai bune. În definitiv, ce putea să-mi scrie? Că îşi cere iertare pentru nesăbuita-i purtare şi că mă roagă să nu mai fiu supărată şi să reluăm relaţiile... diplomatice? Mulţumesc! I-aş fi răspuns pe loc: „Vezi de alta, prinţ dezmoştenit, sunt încă destule prostănace în tagma noastră feminină". Scriindu-mi însă* Te iubesc *de 194 de ori – le-am numărat, bob cu bob –, m-a cam pus cu botul pe labe. Dac-o fi aşa, nu de atâtea ori, ci numai o dată şi tot înseamnă ceva. Repetiţia asta infernală are, tu, darul convingerii. Până la 10-15 nu crezi nimic, ridici din umeri, dar după 70, nu mai poţi rezista. Gata, zici, parcă m-ar iubi. De la 100 în sus, constaţi: Da, da, mă iubeşte, şi o ţii mereu aşa până se termină numărătoarea, când dai verdictul: Ah, e mort-copt după mine!*

Am ascuns bine plicul în scrinul cu secrete şi, de ce aş minţi, o bucurie tainică m-a dominat câteva zile. Ştii de unde venea? Din plic. S-a topit însă după aceea. Într-o după-amiază, când mă întorceam de la facultate, doamna-maman m-a întrebat:

– Anduţa, cine-i acest medic Gherghel?

– Nu, doamnă, i-am spus tresărind la auzul acelui nume complice, nu-i medic, fiţi liniştită, e doctor în Drept şi Litere. Dar ce-i cu el?

– Tu trebuie să ştii mai bine. Mă roagă să-l primesc. Cică are să-mi comunice un lucru foarte important. Nu bănuieşti despre ce ar putea fi vorba?

Iaca, misterul cavoului bleu. Zăpăcitul s-a adresat onor familiei. Te pomeneşti că vine să mă ceară de nevastă! Sărăcuţul, vezi, nu

mai poate! Iubirea l-a îmbrobodit aşa de tare, încât trebuie să recurgă la antidotul suprem: însurătoarea.

Ce să-i spun doamnei-maman? Am îndrugat la repezeală câteva generalităţi, căutând să bagatelizez lucrurile:

– Hm, l-am cunoscut la facultate. Îmi face curte, se ţine scai după mine, probabil, i-oi fi plăcut, ştiu şi eu?!

– Până acum, nu mi-ai pomenit nimic... Ai de gând să-l iei de bărbat?

– Oh, nu mă grăbesc cu măritişul! Aş prefera să termin facultatea... După aceea, vom vedea...

– Are o situaţie bună? E bogat?

– Nu ştiu, doamnă. Nu mă întrebaţi. Astea sunt amănunte secundare...

Într-un fel, m-a iritat demersul. De unde atâta cutezanţă? Cum adică – trece la tratative peste capul meu? Mă rog, cine l-a autorizat? Nu trebuia, mai întâi, să mă întrebe pe mine: „Uite aşa şi aşa, ce zici, să vorbesc cu maică-ta?" Mă dă la o parte, ca şi când de mine n-ar depinde nimic? Doar n-am ajuns un simplu obiect? Lasă că te frig eu pe jăratic, trogloditule, să zici: Doamne, ce e asta?

A doua zi, maman i-a făcut o bună primire, la aşa ceva n-o întrece nimeni. Am fost şi eu prezentă la discuţie, însă nevăzută. Lăsasem înadins puţin întredeschisă uşa din dosul salonului şi, postându-mă în spatele ei, am tras în lege cu urechea. Auzeam tot ce vorbeau, parcă aş fi fost de faţă. N-o să-ţi înşir frază cu frază, dar, pe cât mi-am dat seama, l-a cam năucit maman *cu aplombul ei de* grande-dame. *Nu mai vorbesc de logică şi frază impecabilă. El părea un elev pricăjit în faţa profesoarei. Un elev care vrea să se însoare, mânca-l-ar toţi puricii!*

Ascultă ce a cuvântat pretendentul meu, cu fraza gata pregătită, parcă spunea lecţia:

– Stimată doamnă Brădeanu, îngăduiţi-mi să trec la scopul vizitei, direct, fără ocol... Îmi place fiica dumneavoastră, o iubesc... I-am spus-o şi ei. Acum, a venit timpul să v-o spun şi dumneavoastră.

„Ar fi cazul să publici la gazetă, am adăugat eu în gând, luând totul în zeflemea. Te pun eu cu botul pe labe!"

Însă jalnicul candidat la însurătoare nu lua seama la replicile mele, pentru că habar n-avea de ele şi perora mai departe, pornit serios pe treabă:

– Vă atrag respectuos atenţia, doamnă Brădeanu, că sunt informat asupra stării dumneavoastră materiale (mintea, nu-l informase nimeni, vrea să facă pe generosul în păpuşoi) ca să nu ne oprim în faţa unei chestiuni dinainte lămurite. Aşadar, n-am nicio pretenţie în ceea ce priveşte dota. (Vai, ce înduioşător era! Să mă podidească plânsul, nu alta!)

– Dumneata eşti bogat?...

– Nu, doamnă, singura mea avere e învăţătura, singurul venit – salariul.

– Mă rog, ce salariu ai, dacă mi-e îngăduit să te întreb?

– Primesc, deocamdată, 10.700 de lei lunar (Ia te uită cum minte, şi-a mărit la iuţeală leafa cu cinci mii – să-i fie de bine!), dar am perspective sigure să ajung profesor universitar... (Paşte, murgule, iarbă verde!) Deocamdată, salariul meu actual ne va asigura, de bine, de rău, existenţa. Obligaţii familiale n-am, mama mea trăieşte la ţară din pensia ei, n-are nevoie de ajutorul meu. V-am destăinuit totul în câteva cuvinte. Sunt sigur că domnişoara Anda are să-mi fie o soţie bună (O-ho! Să ai să iei!), cu care mă voi înţelege de minune. Mi-o daţi, ca s-o fac fericită? (Fericită? Aoleo, minte de îngheaţă apele, l-a întrecut pe baronul Münchausen!)

– Dragă domnule Gherghel, cererea dumitale te aşază într-o lumină simpatică şi pentru acest lucru te preţuiesc. Tinerii de astăzi umblă cu limba scoasă după zestre. Or avea şi ei dreptate în felul lor, căci e atât de greu să-ţi câştigi existenţa muncind. Nu e însă mai puţin adevărat că se complac în trândăvie, vor să trăiască de-a gata din zestrea nevestei. Fiica mea nu dispune de o dotă propriu-zisă. Dota ei va fi catedra menită să-i asigure existenţa, aşa cum mi-a asigurat-o şi mie. Când va avea un venit fix, aşa cum ai şi dumneata, veţi putea trăi deasupra nevoilor. Dar, cu un singur salariu, mă tem că nu o veţi scoate la capăt!

– Nu ştiu unde vreţi să ajungeţi!

– E cât se poate de simplu! Sunt de părere ca fiica mea să-şi termine mai întâi studiile, să capete un post în învăţământ şi, după

asta, nimeni n-o împiedică să se mărite. Nu mai e mult până atunci. Opt-zece luni, poftim – un an. Nu-i prea mult. Acum, cred că e cazul s-o întrebăm şi pe ea, ca să-mi dau seama în ce ape se scaldă.

Am bătut la uşă, înainte de a trimite după mine.

– Ah, aveţi musafiri? Scuzaţi! am bâiguit, făcând pe fâstâcita, şi am vrut să ies.

O actriţă n-ar fi jucat mai bine.

– Stai, Anda, nu pleca! Tocmai aveam nevoie de tine, a intervenit doamna-maman.

– Da?!

Şi m-am întors spre ea. Pe el nu l-am învrednicit nici c-o privire. Uite-aşa, să crape de ciudă. Parcă nici nu era de faţă.

– Uite, domnul Gherghel mi-a făcut cinstea de a-mi cere mâna ta. Dinspre partea mea, cu dragă inimă i-aş da-o, dar tu eşti domnişoară mare acum, trebuie să hotărăşti singură.

– N-am niciun zor să mă mărit înainte de a-mi lua licenţa. Şi chiar după aceea, rămâne de văzut.

Lovitură de teatru! Doamna-maman, deşi mai stăpână pe situaţie, s-a cam bâlbâit:

– Credeam că... că aţi... că v-aţi înţeles... că sunteţi de acord...

– Nu, nu sunt de niciun acord.

Şi, spunând asta, am fugit din salon, lăsându-i pe cei doi bouche bée[3]!

– Stai, nu pleca! Ce înseamnă purtarea asta?

M-am întors în pripă şi am ţipat prin crăpătura uşii:

– Nu mă mărit cu acest domn!

După asta, nu ştiu ce-a mai fost, n-am mai putut să trag cu urechea, eram prea enervată. Totuşi, curios lucru, el a mai rămas o jumătate de oră, chiar mai mult. Ce naiba o fi vorbit cu doamna-maman? În sfârşit, a dat Dumnezeu şi şi-a luat tălpăşiţa. L-am văzut ieşind în stradă. Poarta noastră are clanţa defectă, nu prea se închide bine, şi pretendentul s-a canonit trei minute până a închis-o bine. Atâta corectitudine m-a emoţionat, numai că el o folosea doar pentru lucruri, şi nu pentru oameni.

---

[3] „Cu gura căscată“ (fr.).

Doamna-maman m-a admonestat, ce-i drept, nu prea aspru. Cică, într-un salon, nu-i deloc potrivit să te porţi ca la uşa cortului (şfichiul părea destul de usturător). Dacă am avut un resentiment oarecare, trebuia să-l dau în vileag fără ostentaţie, adoptând un mod elegant. Şi a încheiat:

– De astă dată, ai fost sub tine, Ando!

„Oho, te înşeli, am fost deasupra, scumpă doamnă-maman, chiar la mare altitudine!" – îi replicam în sinea mea. Dacă ai şti ce odios s-a comportat cu mine această ipocrită bestie umană, cum a încercat să mă siluiască! Chiar ţiganii din şatră, la care te referi, cu toate instinctele lor primare, le înconjoară pe ibovnice cu mai multă consideraţie decât mi-a arătat el mie! Şi ţiganii ăştia n-au două doctorate la activul lor!

Dar cum puteam să-i spun toate astea? Analizând pe îndelete situaţia, mi-am dat seama că şi eu am o parte de culpă. Nu trebuia să-l felicit pentru obţinerea examenului. Cine dracu' m-a pus s-o fac? A fost un gest spontan, aproape necugetat. Asta i-a dat apă la moară. Ce şi-o fi zis: „Aha, Ghiocela nu-i supărată, foarte bine, purcedem mai departe..."

Ba nu, am făcut bine că l-am aprins din nou. Să ardă în propria sa flacără, până s-o face scrum. Poate numai aşa i-o veni mintea la cap!

În zilele şi săptămânile următoare, n-am mai avut linişte din pricina lui. Jupiter se dezlănţuise! Mă urmărea ca propria-mi umbră, mereu mă întâlneam cu el, fie în tramvai, fie la facultate, şi oriunde m-aş fi aşteptat mai puţin să-l văd. Mă scotea din fire atâta perseverenţă. Ce-i cu el, a căpiat, nu mai are altă treabă decât să calce pe urmele mele? Nu se mai duce la minister, şi-a luat concediu ca să-mi devină umbră fidelă? Unde vrea să ajungă? Crede că va putea să-şi recapete locul pe care l-a avut în inima mea? Atâta rău! Dacă-ţi pierzi cinstea, o pierzi pentru totdeauna. Asta n-o ştie încă, sărăcuţul! Să-l întrebe pe domnul Goethe, care mi-a spus-o.

Acum, să vezi ce s-a întâmplat. Într-o sâmbătă după-amiază, m-am dus să-i fac o vizită unei colege, Amelia Rubinstein, care stă la şosea, în dreptul bufetului. Plecând de la ea, hai – zic – să iau tramvaiul spre casă. Văzând că se află în staţie, am traversat în fugă strada, să-l prind. Cum din partea opusă venea un camion, m-am

tras brusc din fața cailor și, făcând o mișcare greșită, am alunecat. Cred că am alunecat din pricina umezelii, caldarâmul era încă ud, plouase ceva mai devreme. Căderea a fost destul de gravă, m-am lovit cu genunchiul de bordura trotuarului. Nu mai puteam să mă ridic, rochia, ciorapii se rupseseră. În jurul meu s-au îngrămădit, într-o clipită, câteva persoane gata să-mi dea ajutor. Dar nu mai era chip să fac un pas, o durere cumplită mă sulița în gleznă. Ah! ce ceas rău, îmi scrântisem piciorul, cum voi ajunge acasă? Îmi venea să plâng și, în clipa aceea, m-am pomenit înșfăcată de două brațe puternice și dusă pe sus. Întorc capul, să văd cine e. Dumnezeule, el, Ivar, adoratorul meu, făcuse isprava. De unde răsărise? Cum îmi luase urma?

Mister, de o sută de ori mister!

– Nu te speria! mi-a șoptit. Nu-i nimic. Te duc la Urgență.

– Nu e nevoie. N-am nimic.

– Ba da, e bine să te vadă un medic.

– Ia un taxi.

– Pentru două sau trei sute de metri? Și unde să-l găsesc?

Aproape că fugea cu mine, ca să ajungem mai repede.

– Nu alerga așa, că-ți iese sufletul.

Mă ducea ca pe un fulg; eu mă țineam de gâtul lui cu o mână și tot drumul n-am încetat să mă mir de forța lui fizică.

– N-ai obosit încă?

Niciun răspuns. Era cât pe-aci să-l întreb de unde și cum a răsărit, dar la ce să-l mai necăjesc cu descusutul? Gâfâia nițel și nu era deloc indicat un dialog. Până la spital nu erau numai două sute de metri, cum spunea el, ci mai mult, dublu sau triplu. Dar nu s-a dat învins, m-a dus ca pe un trofeu. Dacă i se întâmpla lui ceea ce mi s-a întâmplat mie, aș fi putut să-l car în brațe atâta drum? Hm! Hm! Vezi, Fulgușor, au și bărbații ceva bun: puterea fizică, pe care n-o avem noi, femeile. E drept, uneori ne apără, alteori ne vatămă. Deocamdată, în ceea ce mă privește, simțeam binefacerea forței și, mai mult decât atât, îl acoperisem pe deținătorul ei cu un val de admirație. Acest sentiment nou, proaspăt, parcă a șters cu buretele toate gândurile rele împotriva lui, netezind relațiile noastre de unele asperități și resentimente.

La spital am stat câteva zile, cu piciorul în gips, dar partea mai proastă e că mi-au făcut o injecție antitetanos pe care am îndurat-o

foarte greu. A fost, orice s-ar spune, ceva serios. Ivar venea zilnic să mă vadă, a venit odată cu doamna-maman, adică... soacră-sa...

Când am ieşit, tot el m-a adus acasă. Nu m-a răbdat inima şi i-am spus:

– Uneori te porţi ca un heruvim, alteori ca dracul gol. Fă-mă să înţeleg, ce-i cu tine? Pentru ce te-ai comportat atunci ca o bestie?

– Iartă-mă! De-atâtea ori ţi-am cerut iertare. A fost o greşeală la mijloc, una foarte gravă... înţelegi?

– Spune-mi şi mie de ce şi cum a fost cu putinţă? Eu nu trebuie să ştiu?

– Ei bine, află că s-a lăudat cineva că i-ai aparţinut. De aici a pornit totul.

– Cui i-am aparţinut? Cine ţi-a băgat în cap nerozia asta?

– Un coleg de-al tău, Bob Geamănu.

– Îl cunoşti pe Bob? De unde şi până unde?

– Din păcate, am stat împreună pe Rozelor, în aceeaşi locuinţă.

– N-am avut absolut nimic cu el. Înţelegi, absolut nimic. Cum a îndrăznit să mă denigreze astfel? Ce a câştigat cu asta?

– O pereche de palme. Nu puteam să nu-l bat. Căci, orice-ai zice, m-a durut enorm, parcă a căzut cerul pe mine. Vezi ce urmări poate să aibă o neghioabă minciună? Îmi spuneam aşa: Dacă Ghiocela a fost a lui Bob, de ce n-ar fi şi a mea? Era logic, nu? În cele din urmă, l-am silit pe Bob să-mi mărturisească. Îţi jur pe tot ce am mai scump că acesta-i adevărul. Jur pe viaţa mamei mele...

– Bine, te cred... Oh, n-oi da ochi cu trogloditul ăsta? Să vezi ce-l mai târnuiesc!

– Lasă-l în plata Domnului! L-am târnuit eu destul. E un individ al cărui contact murdăreşte.

Nu ştiam ce să cred. Nu cumva e o scorneală de-a lui Ivar, ca să iasă basma curată? Cum să fi fost capabil nerodul de Bob să mintă cu atâta neruşinare? Prea-i cusută cu aţă albă! Şi de ce să mă denigreze în halul ăsta, doar nu-i făcusem niciun rău. Stai, că descurc eu lucrurile, nu le las aşa. Întâmplător, o colegă mi-a dat numărul lui de telefon. Am ridicat receptorul şi, spre norocul meu, mi-a răspuns chiar el.

– Bob, trebuie să te văd urgent, foarte urgent. E o chestiune importantă, vitală, înţelegi? Nu te reţin mai mult de 5 minute. Spune, unde te pot găsi?

S-a mirat, tot întreba despre ce-i vorba. Dar, pe urmă, a acceptat să ne întâlnim la Statuia Aviatorilor, promiţându-mi că vine neapărat. A venit, într-adevăr, peste o jumătate de oră.

– Uite de ce te-am chemat. Vreau să-mi răspunzi deschis, cavalereşte: te-ai lăudat faţă de Gherghel că ţi-am aparţinut?

El s-a îngălbenit ca un cadavru.

– Bob, e o problemă de viaţă şi de moarte. Mie să-mi spui adevărul. Nu te întreb pentru ce ai spus acest lucru, ci dacă l-ai spus. Bagă de seamă, bagă bine de seamă, Bob!

– N-are sens să te mint. Da... i-am spus, recunosc...

– Bine, atât voiam să ştiu! Adio!

– O clipă, nu pleca! N-a fost decât o glumă. Era la Café de la Paix, *acolo ne-am întâlnit. Nu ştiu ce mi-a venit! Adică, voiam să-i fac o figură, să-mi bat niţel joc de el, ştiindu-l prea încrezut, şi zic – hai să-i mai tăiem un pic din nas. De unde să-mi treacă prin minte că între voi era ceva serios? Altfel, cine se băga pe fir? Zău, te rog, scuză-mă, regret din suflet ceea ce s-a întâmplat.*

Nu-l mai ascultam. Mă mir cum m-am stăpânit să nu-i cârpesc două scatoalce. I-am întors spatele. S-a ţinut scai după mine, tot cerându-şi scuze de circumstanţă, într-un limbaj vulgar propriu. Noroc că tocmai trecea pe acolo un taxi. L-am oprit şi am scăpat de el.

Atât voiam să ştiu. Gata, i-am acordat lui Ivar circumstanţe atenuante. Adică i le acordasem mai demult, de când mă purtase în braţe ca pe un pachet, ca să mă depună la Spitalul de Urgenţă. Fără căderea mea, s-ar fi ridicat el în ochii mei? Nu ştiu. Judecând la rece, avea, într-un fel, dreptate. Fiind degradată de Bob, cum aveam să apar în ochii iubitului meu altfel decât o femeie uşurică, după care nu trebuie să alergi tocindu-ţi picioarele până la genunchi ca s-o cucereşti, ci numai s-o inviţi la cină, într-un separeu undeva, la margine de Bucureşti. Ceea ce, de fapt, a şi făcut.

Când m-am întâlnit cu Ivar, i-am spus răspicat:

– Băieţel, am revenit la sentimente mai bune, consimt să devin soţia ta, deşi ceva nelămurit în mine se împotriveşte încă. Trec peste

asta, sperând că nelămurirea se va lămuri cu timpul. Să ştii însă că nu-mi fac iluzii prea mari în această privinţă.

– De ce? s-a mirat el, ca şi când eram obligată să păstrez un vagon de iluzii despre distinsa lui persoană.

– Pentru că nu mai cred în povestea cu „destinul".

– Nu se poate. Nu vezi că totuşi e pe cale de a se realiza punct cu punct?

– O fi, dar şi-a pierdut ineditul şi, odată cu el, farmecul. Mai trebuie să adaug că n-am încredere nici în trăinicia acestei căsnicii.

– Te înşeli, ne iubim şi vom cuceri fericirea.

– Lasă fericirea în pace! Nu e decât un termen de dicţionar. M-aş bucura să nu fiu nenorocită...

Simţeam că sunt cea mai tare, că domin situaţia, şi aşa era: o femeie dorită e regină. Cea de pe urmă femeie poate ajunge regină, dacă o râvneşte cineva. Iată de ce, din capul locului, i-am pus condiţii. Întâi: nu vreau să locuim în apartamentul doamnei-maman, nu-mi place să am profesoară pe cap, ca să-mi dea lecţii şi să-mi pună note. A zis că nici nu s-a gândit la aşa ceva, chiar a închiriat un apartament cochet pe strada General Doru, numărul nu ştiu care. Bine, se cheamă că ne-am înţeles pe chestiunea apartamentului, fie el chiar cochet. Al doilea: după terminarea facultăţii, să n-avem discuţii, îmi iau o catedră, ţin să avem locuri egale în căsnicie, nu-mi place ca bărbatul să joace rolul titular, iar nevasta, un rol de figuraţie, adică să spună numai două vorbe sau să ducă tava pe scenă. Detest supremaţia soţului. El:

– Da, da, de acord, sigur că da.

– Ce ne facem însă dacă îţi dă o catedră, să zicem, la... Arad?

– Ce să facem? Trăim prin... corespondenţă.

Văzându-l cam contrariat de gluma mea, l-am liniştit: Lasă, nu-ţi face griji de pe acum, doamna-maman are destulă trecere la minister ca să nu fiu azvârlită tocmai la dracu-n praznic! Al treilea: Cu copiii, cum rezolvăm? Se admit cel mult trei, orice ar fi, băieţi, fete, n-are importanţă, nu atârnă de noi. Dar nu chiar aşa, imediat, ci după trei, maximum patru ani, adică până prindem un pic de coajă. Bine, fie şi coajă. Al patrulea: Vom avea dormitoare separate. La punctul ăsta ţin morţiş.

– Bagă de seamă, nu glumesc deloc. Fără cameră separată, nu mă mărit în ruptul capului. Judecă-mă cum vrei: nu-mi place să fiu văzută în intimitate şi nici să văd pe altcineva.

A acceptat şi asta. Păi sigur, se putea? Şi acum, al cincilea punct şi cel mai important: Când unul se satură de celălalt, ce face, mă rog? Fireşte, i-o spune verde: asta şi asta, dragoste cu sila nu se poate. Fără nicio supărare. Aşadar: divorţ prin consimţământ mutual. La ce bun judecăţi pe la tribunale, ce ne foloseşte să ne dăm poalele peste cap în faţa lumii? Nu mai merge căruţa? Coborâm şi fiecare apucă pe drumul său propriu...

Ivar s-a declarat de acord şi asupra acestui ultim punct.

– Dacă-i aşa, am conchis, aşterne pe hârtie toate câte le-am pus la cale.

Nu s-a împotrivit. Părea numai că se miră puţin. Când a terminat, am citit ce a scris. Nu omisese nimic. Ba nu, uitase să pună ziua, luna şi anul: 12 august 1934.

Un pupic pe botic
de la a ta Anda Andaluza,
care joacă un loz mare la loteria măritişului.

III

Fulguşoară bălăioară,

Iată-mă, în sfârşit, trecută doamna Gherghel în registrul stării civile de la Primăria Municipiului Bucureşti. Credeam că o să vii la nuntă, aşa, ca un membru al familiei, precum te consider, datorită prieteniei ce ne leagă. În locul tău, ai trimis o telegramă doldora de felicitări. Am fost supărată foc, nu admit nicio scuză! Zici că trogloditul tău e internat în spital, medicii l-au operat cu o zi înainte. Nu puteai să-l laşi o singură zi, cu ulcerul lui duodenal? Ce, era să facă infecţie în lipsa ta? Atât, o zi trebuia, după care făceai cale întoarsă... Dar acum, degeaba vorbim...

N-a fost o nuntă ca-n poveste – aşa cum, de obicei, ne închipuim propria noastră nuntă, dar atât cât a fost mi-a plăcut. Adică m-a impresionat, *ca să mă exprim mai corect. Rochia de mireasă mi-am*

făcut-o la Chic de Paris, *am dat acolo peste o croitoreasă care mi-a sesizat gusturile. Tu ştii că nu-mi plac ţesăturile prea străvezii, aşa că am respins din capul locului tulul pe un furou de crep satin. Preferam o rochie simplă, care să mă îmbrace total, pân' la gât. Aşa că m-am hotărât pentru* crèpe marocain, *cu un corsaj strâns pe corp, ca să pornească de la talie în valuri uşoare, fine, până la pământ. Răscroiala pe lângă gât, mânecile strânse pe cot, lungi până la încheieturi. Croitoreasa îmi sugera un şirag de perle. Nu. Nu vreau, i-am spus. O mireasă cu perle la gât o să aibă parte de lacrimi în căsnicie, perlele sunt nefaste, aşa ştiu. Dar ceea ce mă prindea de minune era voalul lung din dantelă fină, susţinut de coroniţa de lămâiţă, care se lăsa uşor până la talie, nu lung, cum se obişnuieşte, pentru că voalurile lungi trebuie să le ţină un băiat şi o fetiţă, şi de unde să-i găsesc? Coafura mi-am făcut-o tot simplă, părul lins, uşor ondulat la vârfuri, atingând umerii. Şi, bineînţeles, mănuşile din* peau de Suède, *atât de fine. Eram superbă, tu, zău că nu mă laud!*

Cununia religioasă s-a oficiat la biserica „Sf. Constantin". Am ales biserica asta, fiindcă ştiam că are un cor bun. Când a intonat de sus, de la balcon, Vino din Liban, mireasă, *m-au năpădit toţi fiorii, nu mai ştiam de mine, mi se părea că venisem chiar din Liban, zburând imaterială peste Mediterana şi, când m-am trezit din reverie, ziceam: Doamne, ce-o fi asta, vis sau realitate? Solemnitatea momentelor, adăugată la firea mea excesiv de sensibilă, m-a cam făcut harcea-parcea. Aveam, bineînţeles, şi clipe de luciditate. Când preotul a intonat:* Să vă înmulţiţi ca Iosif şi Asineta, *mi-a venit să pufnesc de râs, dar m-am stăpânit. L-am întrebat încet pe Ivar:*

– Cine au fost ăştia şi câţi copii au avut?

– Nu ştiu. Fii serioasă, Ghi, mi-a făcut el semn.

A venit multă lume, în primul rând, suratele de la Orfeline, cu Năsoasa în frunte. Pe urmă, colegele de la facultate, care şi-au făcut apariţia anturate de un grup de băieţi, unii necunoscuţi, cărora abia acum le vedeam mutrele. M-am pomenit cu nebunii într-un autocamion încărcat cu flori până la refuz. Trebuie să fi devastat o grădină sau o florărie, în orice caz, au cheltuit o groază de bani. Asta încă nu-i nimic, dar când să mergem la local, m-au cocoţat şi pe mine pe camion între flori. Ivar nu voia să se urce. Zicea: Asta-i caraghioslâc!

Ne facem de râs! Dar cine putea să-şi pună mintea cu zăpăciţii? L-au luat câţiva pe sus, depunându-l ca pe un obiect pe platformă, lângă mine. N-a avut încotro, a început să râdă şi totul a ieşit bine.

Până la salon, trebuia să străbatem o bună porţiune din bulevardul Elisabeta, trecând peste podul Elefterie. Pe parcurs, lumea căsca ochii la noi, mirându-se de acel original cortegiu. Doi colegi au făcut câteva instantanee, unele foarte reuşite. Îţi trimit două, să le păstrezi ca suvenire şi ca amintire. Nu mă supăr dacă le pui în ramă.

La masă am numărat peste 60 de persoane, mai toţi, tineri de ambe sexe. Cineva a avut o idee năstruşnică. S-a apucat să adune vârsta fiecăruia dintre noi şi rezultatul a fost o surpriză: a obţinut 1934, adică anul calendaristic în vigoare. După cină, au început toasturile. Ah, ce poveste şi cu toasturile astea! Primul a fost vechiul cântec pe care mi-l închinaseră colegii: Vivat Anda nostra! *Pe urmă, s-a ridicat un coleg veteran, acela care a vrut odată să mă pipăie, pentru a se încredinţa dacă sunt reală, ţi-am scris eu despre această năzbâtie! Şi, după cum îţi spun, Urangutanul, vorbind în numele celorlalţi studenţi, i s-a adresat lui Ivar aşa:*

– Vă rugăm, onorate ginere, a vă lua angajamentul public că o veţi face fericită pe frumoasa dumneavoastră nevestică, colega noastră atât de dragă.

– E de la sine înţeles că-mi iau acest angajament, a răspuns Ivar surâzând.

– Foarte bine, dar dacă se întâmplă altfel, ce-i facem?

Peste douăzeci de glasuri răspunseră sacadat, într-un tunet formidabil:

– Îl u-ci-dem fă-ră mi-lă!

Să-ţi spun sincer, replica asta m-a înfiorat. Nebunii sunt în stare de orice, ar putea chiar să-l omoare pe Ivar, dacă nu mă face fericită.

Mirele, firește, a râs, de astă dată, cam verzui, alţii au zâmbit: Vai, cum o să se întâmple aşa ceva? Tinerii se iubesc atât de mult!

Noroc că orchestra a început hora miresei, destrămând atmosfera grea care se lăsase. Mesenii s-au prins în tradiţionala horă, afară de doamna-maman, sărăcuţa, care stătea în fruntea mesei şi privea lăcrimând de bucurie. Apoi, a început dansul.

În afară de povestea cu angajamentul fericirii, *s-a mai întâmplat ceva care m-a pus pe gânduri. Nu ştiu, nu-mi dau seama cine şi cum mi-a trecut un bileţel. Profitând de câteva clipe libere, i-am citit cuprinsul pe furiş, împinsă de curiozitate. Necunoscutul sau necunoscuta îmi scria: „Pentru ce ţi-a dăruit Dumnezeu atâta frumuseţe? Ca să fericeşti pe cine?" Am împăturit hârtia, tremurând. Voiam s-o fac bucăţele şi s-o arunc, dar n-am putut. Parcă mă împiedica ceva lăuntric. Până la urmă, am ascuns-o în sân.*

Ah, de câte ori m-am gândit la problema asta! De câte ori nu-mi spuneam: Ce să fac cu frumuseţea mea?... Pentru ce mi-a fost dată? N-ar trebui să fie sursa de inspiraţie a unui poet pentru a crea o operă nemuritoare? Da, aşa ar trebui, dar unde-i poetul? Să alerg eu după el? Problema părea insolubilă, de nedezlegat...

Şi, uite, până la ivirea poetului, apăruse Ivar. Ce sunt de vină? Dar oare timpul meu se isprăvise odată cu măritişul? N-avea răgaz pentru surprize? Oho! Încă cum!

Am lăsat la o parte gândurile astea... Un coleg de facultate, care urma şi canto la Conservatorul de Muzică, se urcase pe estrada orchestrei şi cerea prin semne să se facă linişte. Apoi, începu o romanţă foarte cunoscută şi sentimentală:

De ziua nunţii tale-ţi scriu
Acum câteva rânduri...

De neînchipuit! Cânta cu atâta patos, că pâraie de lacrimi i se scurgeau pe obraji. Din pricina asta, nici nu a izbutit să ducă romanţa până la capăt. A lăsat-o neterminată şi a fugit, reluându-şi locul la masă. Se iscă un ropot delirant de aplauze. Invitaţii, răscoliţi, parcă le umblase cineva prin măruntaie, strigau din răsputeri:

– Bravo! Bravo!

„El trebuie să fie autorul bileţelului!" mi-a şoptit un gând. Aş fi pus mâna în foc că nu greşeam. Dar ce folos? Mai bine n-aş fi ştiut...

Ivar s-a apropiat de mine şi mi-a spus că e timpul să ne retragem. Se făcuse târziu. Trenul pleca peste o oră şi jumătate, şi până să-mi schimb rochia... până să ajungem la gară...

Ai înţeles, cred, despre ce-i vorba: voiajul nostru des noces. *Ivar aranjase din vreme itinerarul, procurase biletele circulare, obţinuse locuri în vagonul de dormit până la Triest, unde aveam prima coborâre.*

De acum încolo începe să curgă o Niagară ameţitoare de lucruri noi, peisaje noi, viaţă nouă. Mai întâi, ne-am dus să vizităm grotele de la Postumia, cele mai fantastice curiozităţi ale Terrei. Îţi pomenesc numai de Grande Duomo, Sala dei Diamanti *şi, mai cu seamă, de* Grotta del Paradiso, *care mi-a plăcut la nebunie. Am ieşit de-acolo uluită şi totodată moartă de oboseală, deşi ne plimbaserăm comod, cu un trenuleţ subteran. În schimb, Ivar a făcut scurtă la mână plătind ici 5 lire, dincoace 10, dincolo tot 5, când 5, când 10, mereu trebuia să umble la portofel. La Veneţia n-am stat decât o zi, seara am petrecut-o la serenate, apoi, haidem la Ravenna. Aici, fuga la mormântul lui Dante, reculegere pioasă, apoi câteva rânduri tremurate de emoţie în registrul pus la dispoziţie turiştilor. A doua zi, ne-am dus cu autobuzul să vizităm vestita pădure de pini cântată de Leopardi şi Petrarca.*

La Florenţa, palatelor vechi, rămase în picioare ca singurele mărturii ale istoriei, soţii Gherghel au avut pe lângă plăceri şi două mici neplăceri. Întâi, a lui Ivar. La modestul hotel Parlamento, unde trăseserăm (bărbatu-meu alegea după Guide bleu *tot ce era mai ieftin), fusese anunţată sosirea unui numeros grup de excursionişti germani şi patronul ne-a rugat foarte respectuos dacă suntem de acord să ne mutăm la hotelul de lux Cavour, bineînţeles cu acelaşi preţ. Am admis, firește, şi iată-ne instalaţi într-un apartament cu baie, telefon, în fine, un lux exorbitant. Ivar, de bucurie, s-a trântit pe unul din cele două paturi şi iată-l dat pe spate, cu picioarele în sus, lovindu-se cu capul de tăblie. Ce s-a întâmplat? Salteaua era de puf, moale, moale, şi el, aşezându-se brusc, a căzut... în gol.*

Lovitura era destul de serioasă, îl durea capul, l-a durut chiar câteva zile, dar asta nu m-a împiedicat să râd ca nebuna... Doamne, nu mă puteam potoli în niciun fel, parcă era un râs isteric.

Acum, a doua neplăcere. După un film al lui Chaplin (La ruée vers l'or), *la care am râs până mi-a venit rău (o persoană în faţa noastră chiar a leşinat), ne-am dus la Gambrinus, preaelegantul local de noapte din piaţa Savoia. Acolo cânta* faimosul *(vorbă să fie!)*

Domenico Lamberti. După părerea mea, chitaristul din Pantelimon îl făcea praf, însă lumea dădea buzna. Când a cântat J'attendrai, *pe care, de fapt, îl lansase Tino Rossi, publicul aplauda nebuneşte, fără a conteni cu aclamaţiile. Ce-i drept, solistul părea destul de prezentabil, avea ochii mari, umbroşi, părul uşor buclat pe ceafă, iar trupul subţire, cu picioare lungi-lungi, ca o zi de post. De îmbrăcăminte nu mai pomenesc! Trăsnitul purta un costum din catifea reiată, culoarea bronzului, şi o cămaşă albă, cu gulerul înalt şi răsfrânt, şi culmea culmilor: avea cercei la urechi şi o brăţară de aur masiv la mâna stângă.*

După terminarea programului, a descins în sală, poftit pe la mese de către prieteni şi cunoscuţi, în fine, plutind în admiraţia generală.

Până aici, toate bune. Când, deodată, îl văd apropiindu-se de masa noastră şi, după un prealabil Permesso? *adresat lui Ivar, m-a invitat la dans. Surprins de această neaşteptată solicitare, soţul meu a schiţat un vag gest de încuviinţare. Am făcut împreună câteva tururi decente, în care timp cântăreţul îmi şoptea fraze galante, destul de uzuale şi, bineînţeles, de circumstanţă. Deşi dansa dumnezeieşte, tipul nu mă atrăgea, ba chiar îmi devenise insuportabil. Prea era gomos şi, lasă asta, dar duhnea oribil a parfum. Închipuie-ţi un bărbat mirosind a Coty! Numai netotul de Bob Geamănu obişnuia aşa ceva. Pe urmă, după câteva zâmbete galeşe (probabil, preliminare), a început să mă strângă excesiv la piept, parcă mă îmbrăţişa, sub pretext că dansează. Asta încă nu-i nimic, dar pe când ne aflam în partea opusă a sălii, deodată: ţoc! a încercat să mă sărute. M-am ferit instinctiv, întorcând capul, aşa că tentativa a eşuat, şi, desprinzându-mă brusc din braţele lui, i-am cârpit o palmă. A rămas perplex, cu gura căscată, ca un nătăfleţ. S-a produs rumoare, câteva perechi din preajmă s-au oprit în loc. Credeam că Ivar n-a prins de veste ceea ce se întâmplase, fiindcă se afla tocmai în partea cealaltă a sălii. Se vede însă că ne urmărise cu privirile tot timpul, aşa că numaidecât m-am pomenit cu el la faţa locului, având o falcă-n cer şi una în pământ. Faimosul Lamberti, căruia nimeni nu-i cerea curaj, a şters-o... englezeşte, lipsindu-l pe Ivar de o victimă celebră. S-a ales cu o porţie bunişoară de invective nu*

tocmai grațioase. Patronul, un butoi de osânză, ne-a cerut scuze, după care noi am părăsit ostentativ localul, acompaniați de toate privirile. Afară, în stradă, Ivar mi-a spus cătrănit:

– Îmi place Italia, dar fără... italieni.

*

Acum îți mai povestesc ce-am pățit la Roma și cu asta basta. E știut de toată lumea că îți trebuie cel puțin două luni de zile ca să vezi tot ceea ce merită în Cetatea Eternă și, după aceea (cum ar spune Hans Christian Andersen), poți să te distrezi. Noi am îndrăznit să ne distrăm chiar în prima seară, după ce am colindat 12 ore neîntrerupt de la Forul roman la catacombele Sf. Calisto și de la Coliseum la San Pietro in Vincoli, unde se află celèbrul Moise al lui Michelangelo. În ce fel? Ne-am procurat bilete la Operă, sus, la galerie, alte locuri n-am găsit, dar și astea ne-au costat 50 de lire, plus programul, două lire. Pe banii noștri, exact 558 de lei. Destul de piperat, nu? Ce-i drept, acolo, la galerie, stăteam împărăteşte, cufundați în fotolii moi de pluș, extrem de confortabile. Era o premieră, se juca Giulliano *de Zandonai, cu Benjamino Gigli și (închipuie-ți ce surpriză plăcută!) cu compatrioata noastră, Florica Cristoforeanu în rolurile principale. Opera n-a prea plăcut, publicul sâsâia din când în când ca un cârd de gâscani, urmărind partiturile, ceea ce m-a surprins, fiindcă era un fel civilizat de a-ți manifesta dezaprobarea, în loc să arunci pe scenă coji de portocale sau alte rămășițe alimentare, așa cum auzisem la noi în țară că procedează italienii. Am urmărit spectacolul un act, două, trei... După aceea, îmi amintesc ca prin vis cum evolua pe scenă un balet superb, apoi n-am mai știut nimic. Când am făcut ochi, era o beznă densă, cumplită... Am pus involuntar mâna pe brațul lui Ivar. Se afla lângă mine, dar nu în pat, nu, nu eram în pat, ci tot în fotolii. Ce-i asta, s-a terminat spectacolul? Și noi suntem încă aici? Îngrozită, l-am trezit pe Ivar. Dacă aș fi fost singură, crăpam de frică. El, buimăcit, zice:*

– De ce m-ai trezit? Dar când și-a dat seama că e tot la Operă, a făcut un aaa! atât de caraghios, că nu voi uita nicicând exclamația lui!

– Ia vezi, cât e ceasul?...

Am scos cutia şi am aprins un chibrit. Vai, dacă n-am fi fost fumători, ce ne făceam? Era ora 3 fără 10.

– Doamne sfinte, cum ne descurcăm?

Situaţia, prin neprevăzutul ei, devenise de-a dreptul caraghioasă. Am pufnit de râs. Ba nu, zău, nu era de râs? Bine, frate, am adormit, asta se poate întâmpla oricui, dar nu s-a îndurat nimeni să ne trezească la sfârşitul spectacolului? Şi n-a fost niciun om din serviciul teatrului care să controleze dacă n-a rămas cineva în sală? Uite că nu... Fir-ar să fie!

Ce să facem? Ne-am culcat din nou pe fotoliile-pat, de astă dată, într-o dispoziţie sufletească excelentă, invitând vise muzicale să ne populeze somnul. Când ne-am trezit, întunericul dispăruse pe trei sferturi, cortina era ridicată, vedeam o mişcare nedesluşită pe scenă, auzeam muzicanţii încercându-şi instrumentele. Am coborât de la cucurigu, Ivar a istorisit păţania noastră cuiva întâlnit pe scări, chiar i-a făcut mustrări, omul s-a mirat, a râs, a cerut scuze, apoi ne-a condus până la ieşire.

N-a fost rău, ce zici? O păţanie aiurită ca asta mai rar! Peste două zile ne întoarcem în ţară! Suntem foarte bogaţi în provizii sufleteşti, cel puţin eu nu mai am unde aşeza măcar o imagine nouă, până nu le rumeg pe celelalte vechi. S-ar zice că m-am ales cu o întreagă bibliotecă citită pe nerăsuflate în aceste două săptămâni de colind prin patria lui Dante, Michelangelo şi Leonardo da Vinci.

Cu îmbrăţişări corporale şi pupături
faciale de la proaspăta căsătorită,
Anda Gherghel

P.S. Îţi trimit alăturat un album cu reproduceri după tablouri celebre: I capolavori della pittura. *Mi-a cerut pe el 20 de lire, librarul credea că sunt guguştiucă, dar, cum aşa ceva n-am fost niciodată, m-am tocmit la sânge şi l-am cumpărat numai cu 5 lire.*

PARTEA A DOUA

Puteau fi fericiți toată viața,
dar el, întâlnind o fată cu avere,
se desparte de cea pe care o iubește

CAPITOLUL 1

O soție „activă“

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

În fine, iată-mă însurat, *altfel* decât visam, de cum visează de obicei tinerii, *altfel* de cum aş fi vrut. Şi, pentru transpunerea în viață a acestui *altfel*, am fost nevoit să întreprind eforturi serioase, supraomeneşti. Mi se părea că-i destul să arunc o vorbă şi gata, mi se deschid numaidecât porțile căsătoriei. He-he! N-a fost deloc aşa!

În primul rând, trebuie să îndur o teribilă agresiune împotriva orgoliului meu. Când o cer maică-sii de nevastă, Ghiocela îmi întoarce spatele, aruncându-mi necruțător în obraz: *Nu, nu mă mărit cu acest domn!* Parcă mă pocneşte cu o măciucă drept în moalele capului. Nici nu-mi dau seama cum şi în ce fel am plecat din casa lor. Eram mutilat, distrus mai rău decât un om care trăieşte după ce a murit. O noapte albă trece prin mine şi eu îi țin piept cu ochii deschişi. Ce să fac, cum să ies la liman? Prin mintea mea se plimbă vijelios zeci de planuri absurde, se măcelăresc între ele şi dispar fără urmă.

Ah, Ghiocela, proteică fată, ambiguitățile tale ostile oricărui contur sunt exasperante! Dar voi stărui până în pânzele albe, te voi urmări ca propria ta umbră şi această perseverență, dincolo de granițele firescului, te va defini, îți va suprima contradicțiile şi doborî rezistența față de mine.

Pentru asta, Ivar, îți trebuie timp cu carul, băiete! Ştiu! Dar nu mă uit la timp! Dacă e pe-aşa, desființez calendarul, plasând câmpul meu de operații între frontierele eternității.

Cine-mi spusese, nu de mult, o poveste adevărată, pe măsura marii mele nevoi actuale? Ah, da, doamna Sorana Lambru, colega mea din minister, astăzi chiriaşa săsoaicei Grete. Pe când era *domnişoară*, un tânăr funcționar de bancă, vecin cu casa, îi făcea

o curte asiduă. Ea nu se uita la el, nu-i dădea nicio atenție. De ce? Parcă o aud spunând:

– Mi-era, înțelegi, nesuferit, antipatic!

Vorbe clare, tranşante. Aşa că stăruințele nenorocitului îndrăgostit o scoteau din fire. E lesne de înțeles că, în asemenea condiții, Sorana s-a măritat cu altul. Pentru oricine situația era limpede, definitivă. Dar nu şi pentru el. El continua să-i facă imperturbabil curte, să-i expedieze răvaşe de dragoste eternă. Căsătoria colegei mele, Sorana, se dovedeşte o eroare preschimbată repede în oroare. Soțul ei o înşală pe toate drumurile, o brutalizează, făcându-i viața un iad şi, în cele din urmă, o abandonează. Şi tocmai când femeia se afla pe culmile deznădejdii, iată-l pe vajnicul suspinător la grațiile ei, rămas credincios timp de patru ani sentimentelor sale, că vine s-o consoleze şi să-i ofere numele. În zadar îşi încearcă norocul, femeia părăsită tot nu se poate lipi de el. Şi, din nou, se mărită cu altcineva. De rândul acesta, căsnicia merge bine, soții se înțeleg, se respectă, dar, după trei ani, un accident mortal curmă viața celui de-al doilea soț. Cine o ajută pe femeia lovită de nenorocire? Cine îi şterge lacrimile? Cine îi mângâie durerea? Tot acel tânăr, îmbătrânit cu şapte ani, însă mereu îndrăgostit, veşnic pe urmele ei. Acum Sorana, la capătul încercărilor sorții, nu mai poate rezista. Capitulează în fața marii dovezi de iubire şi devine soția lui. A fost un bărbat fără cusur şi, dacă adjectivul *ideal* n-ar părea prea livresc, i s-ar potrivi de minune. După 21 de ani de conviețuire fericită, el moare într-un spital, operat de cancer.

Eu n-aş crede că pot dovedi atâta perseverență şi, mai ales, constanță ca acel faimos Lambru. Din fericire, nici nu-i nevoie. Relațiile dintre mine şi Ghiocela sunt altceva, au altceva la bază, o afecțiune reciprocă, nu unilaterală. Iar în urma accidentului de la şosea, ea se întoarce, în fine, la vechile sentimente, restabilind armonia.

La nuntă, mă simt copleşit de unele stări sufleteşti destul de ciudate. Nu-mi dau seama de ce Ghiocela mi se pare mai prejos decât este, ca şi când înainte ar fi fost pe un soclu, iar acum stă direct pe pământ. Trag cu coada ochiului spre ea, şi-i zăresc fața îmbujorată, surâzând fericirii. Mă năpădeşte o ciudă amestecată cu ură grea

pe creatura asta superbă şi atât de semeaţă, pentru care trebuie să joc o carte atât de primejdioasă. Îmi vine să-i sfâşii rochia albă, strălucitoare, care-i dă o nemeritată curăţenie de heruvim.

De ce credeam până acum că nu pot trăi fără ea? Uite, acum îmi aparţine şi, parcă, mă copleşesc toate regretele că m-am însurat. E oare golul visului împlinit?

Un şarpe de negură urcă în spirală, se opreşte în cap şi acolo începe să se învârtească, vâjâind surd. Îmi stăpânesc cu greu ameţeala. Simt instinctiv că ceea ce fac e o greşeală, dar cine mai poate să dea înapoi? Mintal, faptul mi se păruse simplu, lesnicios, fără urmări, dar acum, când îl trăiesc, îmi apare cu alte dimensiuni, complicat, sursă de grave consecinţe. Degeaba încerc să-mi fac curaj, reamintindu-mi de planul meu intrat în vigoare cu toată precizia. O deznădejde absurdă mă sufocă.

A fost, bineînţeles, ceva trecător, fără repercusiuni. Voiajul în Italia aduce reconfortante mutaţii în starea mea sufletească. Obsesiile care mă frământaseră sucombă la graniţă. Fiinţa mi-a devenit acum numai ochi care înregistrează tot ce văd, fără să prelucreze materialul, căci timpul n-ajunge, îmi trebuie ani de zile pentru asta. Văd lucruri de necrezut, care mă strivesc prin grandoarea lor, pentru ca îndată după aceea să mă ridic până la înălţimi unde nicicând nu zburasem. Trăiesc, întors în trecut, sculpturile şi picturile marilor defuncţi. Aş zice că morţii trăiesc în această ţară, iar cei vii zac în sicriele tragicei neputinţe, pentru că niciodată nu-i vor ajunge, dar...

Să-i ajungă?... Dumnezeule! Să-l ajungi pe Michelangelo? Dar Capela Sixtină a lui trebuie s-o contempli în genunchi, aşa cum a făcut Papa Sixt al IV-lea; să ajungi *Madona* lui Carlo Dolci sau *Sacra familie* a lui Andrea del Sarto sau *Ecce Homo* a lui Guido Reni sau *Punerea în mormânt* a lui Rafael? Înşir la nimereală câteva nume din câteva sute. Această excursie prin minuni, la braţ cu Ghiocela – altă minune şi ea – îmi umple viaţa de conţinut, până dincolo de vârf. Din pricina acestui plin excesiv mi se pare curios că ni s-au întâmplat şi unele lucruri strict omeneşti, ca, de pildă, agresiunea acelui insolent cântăreţ de muzică lejeră de la Florenţa împotriva Ghiocelei şi caraghioasa păţanie de la Operă... Trec însă peste aceste fapte nesemnificative.

Când ne întoarcem în țară, căsnicia noastră își continuă drumul. Am văzut multe căsnicii, însă niciuna nu-i seamănă. Ghiocela i-a imprimat o traiectorie sinuoasă, neprevăzută, cu surprize care o hrănesc copios. Ea însăşi constituie o surpriză pentru mine, fiindcă în fiecare zi apare ca fiind alta, cu însuşiri noi. Sunt sigur că nu există pe pământ o soție cu care bărbatul trebuie să se războiască cel puțin o oră pentru a-i smulge o sărutare. La început, împotrivirile ei, chiar fiind suple şi grațioase, mă scoteau din minți, dar după inevitabila capitulare, îmi părea bine, cuplul nostru înregistra temperaturi înalte, aşa că randamentul voluptății era de zece ori mai ridicat datorită acestor preliminarii.

Deşi proaspăt căsătorită, deci fără experiență în materie, Ghiocela dovedeşte un instinct sigur de femeie care îi conduce viața sexuală. Nu mai vorbesc de imaginație!... Toate capriciile ei sunt rodul acestei imaginații fără frâu, care, de fapt, îi susțin şi-i îmbogățesc ingenuitatea.

Nu uit cât oi trăi ce mi-a făcut zilele trecute, adică după o sută de ani de căsnicie, şi nu greşesc când spun aşa, fiindcă mi se pare că sunt însurat cu ea de când lumea. Ajung acasă vesel, bine dispus, fredonând o şansonetă la modă. Intru în sufragerie şi o strig pe Ghiocela, ca să-i dau de ştire că am sosit. Ea trebuie să răspundă *Cu-cu!* Oriunde s-ar afla (aşa e convenția), însă, de data asta, tace chitic. Deschid uşa dormitorului ei (avem dormitoare separate). Nu e nici acolo. Mă duc la bucătărie. Lina îmi spune că *doamna* a ieşit în oraş. În oraş? Unde a spus că se duce? Bucătăreasa nu ştie. Nici n-a lăsat vorbă când se întoarce? Nu lăsase. Mă întorc în sufragerie, cam nedumerit. De obicei, când pleacă pe neaşteptate, îmi lasă vorbă unde se duce şi când se întoarce. Acum – fiind vremea prânzului, renunță la masă ori, poate, mănâncă la maică-sa. Nu ştiu ce să fac: s-o mai aştept – poate dă un telefon... În timp ce mă plimb încordat prin sufragerie şi fumez, trecând prin dreptul comodei, văd un plic alb rezemat de o vază cu flori. Pe el stă scris: Pentru Ivar. Na! O scrisorică pentru mine? Ce-o mai fi şi asta? De ce s-a apucat să-mi scrie? Simt că e la mijloc ceva deosebit, dacă ea s-a văzut nevoită să recurgă la corespondență. Neliniştit, desfac plicul şi citesc... Dumnezeule! A plecat pentru totdeauna!...

Iubeşte pe altcineva şi n-avea cum să facă altfel. Mă roagă s-o iert, să nu fiu supărat pe ea. S-ar putea să sufăr puţin, dar, cu timpul, o voi uita. Şi sfârşeşte rugându-mă să-i păstrez o amintire frumoasă.

Sunt năuc de-a binelea... Nu reuşesc să înţeleg ce s-a petrecut... Când a avut timp Ghiocela să facă o pasiune atât de puternică, încât să calce în picioare legătura noastră? Dar, în sfârşit, orice îmi vine fulgerător în minte: „Ah, trebuie să fie vorba de individul care-i trimitea flori... Şi, uite, a izbutit să mi-o fure, ticălosul... profitând de lipsa mea, de condamnabila mea lipsă de vigilenţă. Aşa-mi trebuie! Prea m-am încrezut în mine, teribilul cuceritor de inimi! N-oi da ochii cu rivalul care mi-a făcut festa? Nu-i crăp capul? Bine, bine, vom vedea!"

Spumeg de revoltă. Aş dărâma biserica „Sf. Petru", dacă mi-ar cere-o Ghiocela ca preţ al întoarcerii. Da' nu, nu-i vrednică de atâta jertfă. E la fel cu celelalte, toate femeile sunt o apă şi un pământ. Dau buzna în bucătărie, turbat de ciudă. Lina trebuie să îndure torentul de mânie cu care o acopăr:

– Unde erai când a ieşit conița?

– Aici, unde să fiu?

– N-ai văzut-o plecând cu bagaj? Cine i-a dus geamantanul?

– Care geamantan? N-am văzut nimic.

– Ia vino cu mine!

O iau de mână şi o duc în dormitor. Cotrobăi prin garderoburi, în scrin, pretutindeni.

– Nu vezi? Şi-a luat rochiile, tot ce avea. N-a mai rămas nimic.

– Asta nu-i de-a bună, se văicăreşte slujnica.

– Nu cumva Gheorghe i-a dus lucrurile?

– Doamne, iartă-mă! Bărbatu-meu e la serviciu...

– Ieşi afară, netoato!

– Da' ce-ţi făcui, conaşule, de-ţi căşună pe mine?

Slujnica fuge îngrozită, mormăind vorbe neînţelese, şi se închide în bucătărie. Rămas singur, gândurile negre mă invadează mai aprig. Sunt prea multe şi prea diverse, ca să pot încropi o hotărâre întreagă. Simt că o nenorocire de proporţii incalculabile s-a abătut asupra capului meu, pocnindu-mă din umbră, pe nepusă masă. Într-un timp, profitând de un răgaz al tensiunii, parcă îmi vin gânduri mai bune.

În definitiv, tot aveam intenția s-o las. De ce, atunci, îmi fac atâta sânge rău că a plecat? Ar fi cazul să-i mulțumesc pentru că mă scutise de multele şi grelele neplăceri ale despărțirii, lucrase, cu alte cuvine, în favoarea mea.

Cu toate acestea, raționamentul nu mă satisface, conține lacune peste care nu pot trece uşor. De ce? Pentru că *actul* Ghiocelei s-a produs pe neaşteptate, găsindu-mă nepregătit sufleteşte. Ceasul despărțirii, gândit de mine, nu bătuse, ea îmi era încă necesară, şi cum să nu fie, când căsnicia noastră mai avea de străbătut o bună distanță până să apuce pe linie moartă? În plus, inițiativa o luase ea, nicidecum eu – şi asta mi se pare esențial.

Prin asociere de idei, îmi vine în minte cazul arhitectului Romaşcanu, un bărbat valoros, la apogeul carierei sale, cunoscut în toată țara. El suferă o tragedie familială, soția îl părăseşte şi se mărită cu altul. Lovitura e prea mare, n-o poate îndura. Şi acest om, nemaigăsind resurse de a-şi reface viața, se hotărăşte să se omoare. După ce scrie inevitabila scrisoare de rămas-bun, ia arma ucigaşă şi o îndreaptă spre tâmplă. Câteva clipe de ezitare înainte de a apăsa pe trăgaci. Timp suficient ca să audă un zgomot suspect în semiobscuritatea vastei încăperi unde se afla. Şi deodată se ivesc doi hoți care pătrunseseră în locuința sa, ca să-l jefuiască. Arhitectul trage în ei, tâlharii trag în el. Şi trei oameni se prăbuşesc pe podele înotând în sânge. Alarmă la miezul nopții. Arhitectul e transportat la Spitalul de Urgență şi, în urma îngrijirilor medicale, scapă cu viață. Hoții, răniți mortal, sucombă amândoi.

Întrebare: Arhitectul, dacă avea de gând să se sinucidă, de ce nu s-a lăsat răpus de gloanțele bandiților, ci, dimpotrivă, a reacționat? Îl mai interesa oare ideea jafului?

Răspuns: El nu admitea să-şi curme zilele decât din voința lui, implicit cu mâna-i proprie. Dacă întâmplarea a orânduit un atac banditesc n-avea încotro: trebuia să se apere. Şi-a apărat viața şi averea... Norocul său a fost imens: lupta pe care a dus-o ca să-şi recapete sănătatea i-a dezvăluit valorea incomensurabilă a vieții. Şi, aflând acest preț, gândul de a o suprima l-a părăsit, ca să nu-i mai revină niciodată.

Aşijderi arhitectului, vreau să mă despart eu de Ghiocela, nu să se despartă ea de mine. Suport divorţul de această femeie, dar iniţiativa trebuie să pornească de la mine.

Mă precipit spre telefon. Vreau să vorbesc cu doamna-maman Brădeanu, deşi sunt aproape sigur că nu e acolo. N-ar avea ce să caute acolo. Telefonul sună mereu în gol. Nu răspunde nimeni. Mai bine că n-am găsit-o pe soacră-mea, devenită *fostă*. Încerc să le telefonez naşilor, profesorului Gheorghiu. Poate, el să ştie ceva despre planurile finei sale, deşi nu prea e de crezut aşa ceva.

– Alo, alo... Casa Gheorghiu? Cine-i, naşu'?

Am nimerit aiurea. Făcusem greşit numărul. Deodată, tresar ca fript. Parcă a tâşnit o voce. De unde se aude râsul acesta de cristal care mi-e atât de familiar? Las receptorul în plata Domnului şi alerg năuc prin odăi, numai ochi şi urechi.

În sfârşit, Ghiocela iese din ascunzătoare şi-mi sparge timpanul cu o explozie de râsete. Râde nefiresc, vulcanic, cum încă n-am auzit pe cineva râzând.

Mă uit la ea prostit, neştiind ce să cred.

– Vasăzică, erai acasă? De ce m-ai făcut să fierb în halul ăsta?

Altă cascadă de râs. Nu ştie altceva decât să râdă, să râdă homeric.

– Eşti un monstru apocaliptic! îi strig scos din ţâţâni de comportarea ei. Orice lucru are o limită peste care nu se poate trece. Glume de-astea nu se fac. Dacă ai şti ce clipe de panică am trăit, ce avalanşă de gânduri m-a frământat...

Sunt gata s-o târnuiesc, să-i trag o sfântă de bătaie, pe care s-o ţină minte câte zile o trăi. Doar n-am ajuns calul ei de bătaie. Nu ştiu ce mă împiedică s-o fac. Mă stăpânesc anevoie, cu un efort vizibil.

Ghiocela, cu inteligenţa ei ascuţită, sesizează numaidecât lupta mea cu mine şi, cu un voit accent matern, amestecat cu drăgălăşenia-i de totdeauna, zice:

– Oooo! S-a burzuluit micuţul! Ce vină am eu dacă băieţelul e cam prostuţ din născare şi nu înţelege?

– Ce să înţeleg? O tâmpenie ca asta pe care ai regizat-o cu popoul? Îţi dai seama ce sperietură am tras, cât sânge rău mi-am făcut? Mă rog, pentru ce toate astea?

– Sărăcuțul de tine, ai suferit mult?

– Haide, isprăveşte! Eşti cruzimea în carne şi oase!

– Dar şi tu, dacă nu erai uituc sută-n sută sau, să zicem, niţeluş perspicace, ți-ai fi dat seama că...

– Ce să-mi dau seama? Spune, ce?

– Că astăzi e 1 aprilie, guguştiucule!

Sar în sus de un metru. Ia te uită, drăcie! Adevărat, este 1 aprilie, ziua păcălelilor. Şi o ființă-enigmă ca Ghiocela, în stare de toate trăsnăile, nu putea să-i întoarcă spatele, lăsându-i trecerea albă, la noi în casă. De aceea mi-a jucat festa asta de pomină care m-a întors pe dos. Câtă frământare, ce gânduri negre, ce deznădejde! Şi toate astea clădite pe-o temelie în vânt! Cum naiba scăpasem din vedere tradiționala aniversare a glumelor? Ptiu, cap sec! Ghiocela îmi spune:

– Să zicem că nu ți-ai adus aminte ce zi e azi. Dar citind rândurile mele, trebuia să-ți dai seama de păcăleală: numai că pentru asta se cere un pic de deşteptăciune.

– Stai! Nu înțeleg! Ce vrei să spui?

– Ia ridică scrisoarea, şi-mi arată cu degetul, negru pe alb, un acrostih de care habar n-avusesem.

– Vezi ce semnificație au inițialele fiecărui rând? Zgâieşte ochii bine.

Mă uit cu atenție şi reconstitui: *Prostule, asta e farsă.* Brusc înveselit, strig:

– Bună! Straşnică! Recunosc că sunt prost... cu diplomă.

– Cu două! completează ea cu belşug ironic.

Asta e teribilă, pe legea mea! Dracul gol! Nimeni n-o întrece în născociri, în ingenuitate, în nimic!

Invadat de o bucurie năvalnică, izbucnesc şi eu în râs. Râdem amândoi, ne îmbrățişăm, ne sărutăm. Supărarea s-a dus pe apa sâmbetei.

– N-am să uit niciodată ziua asta!

Ea, cu aplomb:

– Crezi că am urmărit altceva?

Ştiu... Ştiam...

CAPITOLUL 2

„Profesia de soție“

Din corespondența Andei Gherghel

I

Scumpița mea,

După întoarcerea din Italia, mă simt mult sporită, cu un bagaj sufletesc și intelectual considerabil mărit. Mi-am mobilat capul ăsta cât o tărtăcuță cu atâtea lucruri de preț, încât stau și mă mir unde naiba or fi încăput. Acum mă bat gândurile să colind și pe alte meridiane, în special, mă atrage mirajul Asiei. Dragul meu Andersen, autorul Micii sirene, *n-a avut parte să învețe la școală, era sărac lipit, însă, după aceea, voiajând toată viața, s-ar zice că a absolvit cel puțin cinci facultăți laolaltă.*

Dar mai bine să las călătoriile în spinarea viitorului. Până atunci, află că ne-am instalat în strada General Doru, într-un apartament modest, la etajul doi. Mobila am ales-o după gustul meu și mi-am aranjat un interior cochet, cu două dormitoare, unul pentru Măria Sa, celălalt pentru Măria Mea, apoi un hol care ne servește ca sufragerie și unde primim (vorbă să fie, că deocamdată nu ne vine nimeni în casă). Partea proastă e că n-avem tablouri, nici covoare de preț. Trebuie să ne mulțumim și cu atât, mai târziu, vom vedea.

Am angajat-o pe Lina, care a fost la noi, la Orfeline, gătește clasa întâi, e vrednică și cinstită și, în plus, ține la mine. Eu n-aș fi avut timp să văd de grijile casei, trebuie să învăț pe rupte, acum am început să lucrez la teza de licență: „Teatrul lui I.L. Caragiale“. *În plus, sunt nevoită să mă ocup, bineînțeles, și de Ivar. Poate, ai să ridici din umeri, nedumerită: ce-o mai fi și asta,* să te ocupi *de bărbat?! Oho, e lucru mare, scumpo, într-o căsnicie asta înseamnă* totul, *bineînțeles, după concepția mea. Soțul nu-i bine să fie lăsat în voia*

întâmplării, să ducă o viaţă obişnuită, aceeaşi în fiecare zi, pentru că se plictiseşte, sărăcuţul, caută ceva nou şi atât îi trebuie, s-o ia razna. Nu, nu, fug de stereotipie, nu-mi plac clişeele. Şi atunci, cum procedez? Foarte simplu: mă amuz cu Ivar născocind situaţii fel şi chip, chiar dacă, uneori, joc teatru în toată puterea cuvântului. Un exemplu. Cu complicitatea Linei, îmi trimiteam mie însămi flori, regulat, la două-trei zile. Ivar întreba mereu:

– De unde sunt florile astea?

Ridic din umeri.

– Nu ştiu cine mi le-a trimis.

El se duce glonţ la slujnică.

– Lino, cine a adus buchetul?

– Un comisionar, conaşule!

– Pentru cine?

– A spus că pentru doamna.

De fapt, Lina le cumpărase cu banii mei. Ivar, podidit de bănuieli, mă descosea insistent:

– Cine îţi trimite flori?

– Habar n-am, nu-l cunosc!

– Nici nu bănuieşti?

– Nu, nimeni nu mi-a dat să înţeleg că mă place!

A fiert un timp mocnit în sine. L-am lăsat să fiarbă, aşa e bine, să şadă mereu în tensiune, preocupat numai de persoana mea, alte gânduri n-are voie să aibă!

Altă dată, când s-a întors de la serviciu, a dat cu nasul de un superb buchet de garoafe.

– Iar ai primit flori?

– Iar! i-am spus ridicând nepăsătoare din umeri.

S-a făcut roşu, chiar mai roşu decât garoafele.

– Nu se mai isprăveşte odată povestea asta? Alaltăieri narcise, ieri crizanteme, azi garoafe. Cuprins de mânie, le-a azvârlit cât colo.

– Ce ţi-a venit? l-am admonestat. E o răzbunare stupidă. Ce sunt de vină bietele flori?

– Ah, uite un plic! Era ascuns printre garoafe. N-ai observat?

– Nu, n-am observat.

– Vasăzică, a început corespondența. Trebuie că-i un răvaș de dragoste.

– Ești nebun? Ce răvaș? Dă-mi-l, te rog, să văd ce scrie.

– Pardon! Întâi cenzura masculină.

A citit stupefiat:

En vain le jour succède au jour
Ils glissent laissant de trace
Dans mon âme ne t'efface
O, dernier songe de l'amour.

– Mi se pare că-i o strofă din Verlaine, am făcut eu pe proasta.

– Ba e din Lamartine toată ziua. Vrea să te cucerească cu creierul altuia. Sistem Cyrano de Bergerac. Ascultă, cine e individul acesta care nu se astâmpără?

– Habar n-am. O fi tânăr sau bătrân, frumos sau urât, bogat sau sărac? Chi lo sa?

– N-oi pune mâna pe el? Îi sucesc gâtul ca la un pui de găină!

– Brr! Mă înspăimânți, Othello!

– Vorbesc foarte serios, să știi.

– De acum înainte, am să țin foarte strict socoteala batistelor.

– Vom vedea, Desdemona, dacă, până la urmă, ai să ieși basma curată. În orice caz, lucrurile nu mai pot continua așa, înțelegi? Așa se suceşte capul unei femei măritate.

– Nu-ți fie frică, Ivar. Nu mă impresionează deloc faptul că un nabab risipește banii pe flori.

Fața i s-a luminat de bucurie.

– Pentru răspunsul ăsta meriți o sărutare...

M-a cuprins cu brațele și-mi căuta gura. Dar eu, fluidă, am lunecat din înlănțuire...

– A, nu! Asta nu!

– Nu mă lași să te sărut? De ce? a bâlbâit el.

– Pentru că... te urăsc!

– Dar ce ți-am făcut?

– Un rău mare, aici, și i-am arătat cu mâna în dreptul inimii, unde, chipurile, se află rana de care e vorba.

Probabil că am rostit fraza destul de drăgălaş, încât lui Ivar i-au pierit gândurile negre. A devenit vesel, exuberant şi, ca de obicei, pătimaş.

– Vreau să te sărut.

– Uite acolo un cui! i-am răspuns arătându-i cu degetul un cui veritabil bătut în perete.

Ivar n-a înţeles aluzia. Am completat:

– ...Ca să-ţi pui pofta.

– Aşa? Poftim, şi s-a repezit să scoată cuiul.

– Degeaba, a rămas cuierul...

– Afară cu el! şi scoate şi cuierul în antreu. Acum, să vedem ce-ai să mai scorneşti.

– Priveşte colo sus, cârligul...

– Aşa ţi-e povestea? Am să-ţi smulg barbar sărutarea.

– Învechitule, a trecut vremea năvălirilor barbare!

M-a prins din nou, dar şi de astă dată i-am lunecat din mâini. S-a oprit, mânios, ca să mă admonesteze:

– Pentru o sărutare faci atâta caz?

– De ce nu? O sărutare, domnul meu, costă, uneori, viaţa. N-aţi ştiut încă?

– Atârnă de aceea pe care vrei s-o săruţi?

– Eu cred tocmai contrariul.

Încolţit, Ivar n-a mai găsit ce să spună:

– Ghi, mă supăr dacă nu isprăveşti...

– Prostule, cu toate astea, e amuzant. Mai bine ai încerca să mă prinzi. N-am nicio stimă pentru bărbatul care nu ştie să pună mâna pe o femeie...

Argumentul a fost convingător. Ivar, înfierbântat, a încercat din nou să mă prindă. N-a fost uşor. Fugeam din calea lui, mă ascundeam după mobile, îi puneam dinainte tot felul de obstacole, scoţând ţipete când era gata să fiu încolţită. Era timpul să curm joaca împinsă dincolo de limite. M-am lăsat prinsă, dându-i iluzia că lui i se datorează. Învingătorul, exultând de satisfacţie, mi-a răsturnat capul. Două ventuze mi-au pecetluit gura.

– Parcă era vorba de o singură sărutare!

– Aşa se dublează preţul unui lucru după care alergi atât.

– Prostuţule, nu-mi place să-ţi rămân datoare.

Spunându-i asta, l-am sărutat să-i ajungă pe termen de o săptămână. Cred că l-am dat gata, respira greu, gata să se înăbuşe.

Da, da, chiar asta voiam. Mă obsedează mereu gândul de a-l încătuşa prin vraja dragostei, fiindcă mă tem să nu se sature prea repede de mine. Dacă m-aş oferi bărbatului meu la cerere, fără preliminariile mele ocrotitoare, aş culege curând roadele saţietăţii. Ce vrei, am început să devin femeie.

Dar preocupările mele nu se mărginesc numai la sexualitate. Căsnicia are o suprafaţă vastă, care trebuie acoperită de inedit, pentru a fugi de monotonia exasperantă în stare să ne pietrifice pe amândoi.

Or, hazardul nu ne umple viaţa cu fapte mereu proaspete şi noi. Şi atunci, trebuie să-mi pun mintea la contribuţie, să le născocesc mai întâi, şi apoi să le provoc.

Ce-am făcut o dată? I-am propus lui Ivar să ne îmbrăcăm în haine de servitori şi să petrecem o după-amiază în Cişmigiu, unde se întâlneşte, de obicei, duminica, servitorimea din oraş. Nici n-a vrut să audă. Zice: „Asta-i o aiureală!" Nu m-am dat bătută, până nu l-am convins. M-am îmbrăcat într-o fustă de stambă a Linei, pe cap mi-am pus un tulpan, iar în picioare nişte ghete, ce-i drept, cam lărguţe, când mergeam făceau şleap, şleap, *dar asta îmi provoca un râs nebun. Pe el l-am înveşmântat în nişte haine ardeleneşti ale bărbatului Linei, cu o pălăriuţă care-i venea pe vârful capului.*

Doamne, ce-am râs. În viaţa mea n-am râs cu atâta poftă ca în duminica aceea. Parcă eram doi nebuni scăpaţi de la balamuc. Lumea se uita după noi, mirată, nu din pricina îmbrăcăminţii, ci pentru că nu mai conteneam cu râsul.

Singura grijă a lui Ivar, căruia-i înnora uneori faţa, era să nu se întâlnească cu cineva cunoscut. Şi tot s-a întâlnit, pentru că aşa-i, de ce ţi-e frică nu scapi. Ne-a văzut tocmai nefericitul de Bob, pe când urcam în Ştirbei Vodă. Ne-am făcut că nu-l cunoaştem, el a rămas pe loc fâstâcit, nu-i venea a crede că suntem noi şi, până să se dezmeticească, am dispărut după colţul străzii.

Altădată, ce-am făcut? Citeşte – să te cruceşti. Plecasem la cinema Marna, pe calea Griviţei, să vedem o comedie cu Stan şi Bran.

Tramvaiul era supraaglomerat şi n-am reuşit să coborâm decât la staţia următoare, adică la Gara de Nord.

– Ivar, i-am spus, renunţăm la film, hai mai bine la... Ploieşti.

– Ce să căutăm acolo?

– Aş vrea să mâncăm o friptură la Berbec!

– Eşti nebună?

– Sunt, da, nebună. Şi vreau să fii şi tu nebun ca mine, să fim doi nebuni, care se iubesc la nebunie...

Fraza asta, debitată la modul pasional, l-a convins. Ne-am dus în gară. Culmea culmilor: un accelerat pleca peste o jumătate de oră în direcţia Ploieşti. Ne-am ospătat împărăteşte la restaurantul Berbec, am băut şi unul, şi altul cam multişor, încât ne grizaserăm, am dansat, foarte veseli şi bine dispuşi. A doua zi era duminică. După-amiază ne-am întors în Bucureşti şi am văzut filmul dragilor mei comici, cărora, dacă aş fi sculptoriţă, le-aş face câte o statuie în toate metropolele lumii.

Et tout est bien qui finit bien[4], *cum ar zice Shakespeare în limba confratelui său, Molière.*

II

Să-ţi spun drept, mă scoate pur şi simplu din fire uniformitatea *cu cenuşiul ei exasperant. Am impresia că din cauza ei viaţa curge pe lângă mine, fără s-o trăiesc. De aceea mă străduiesc din răsputeri să deosebesc zilele, ca să nu mai semene una cu alta. Fiindcă orice zi este o existenţă în mic şi, dacă ar fi după mine, n-aş măsura viaţa noastră în ani, ci în zile. Prefer, din când în când, câte un necaz sau chiar o micuţă nenorocire, decât o fericire continuă, care devine, până la urmă, plicticoasă. Cred că e destul de greu să realizezi un asemenea stil de viaţă, dar simt că sunt obligată faţă de mine, fiinţa mi-o cere imperios, pentru că se vrea apărată, ţine să calce pe pământ cât mai sănătos... Moartea, când vine, nu te întreabă dacă ţi-ai trăit bine viaţa. Indiferent dacă ai trăit-o bine sau rău, puţin sau mult,*

[4] „Şi totul e bine când se termină cu bine“ (fr.).

cu rost sau fără rost, trebuie s-o părăseşti. Şi acest act ireversibil e cea mai formidabilă grozăvie a existenţei noastre.

Înţelegi acum – tu, Fulguşor mic – pentru ce mă lupt cu toate armele imaginaţiei să născocesc ameliorările de care am nevoie? Nu fac asta numai ca să-mi păstrez bărbatul, legându-l de mine cu lanţuri nevăzute, ci şi pentru propria mea persoană sau, mai bine zis, şi pentru unul, şi pentru celălalt, realizând astfel „perechea", ca în concepţia vechilor indieni.

Fiindcă am adus vorba de acest subiect gingaş, câteva nedumeriri. Nu ştiu ce se întâmplă cu alte femei proaspăt măritate, cum se comportă ele cu bărbaţii lor, nu le-am descusut, habar n-am care e regula generală. Ivar al meu însă mă pune pe gânduri. E în permanenţă înfometat de mine, fapt care ar trebui să mă bucure. Dacă mi-aş pune mintea cu el, n-am mai găsi timp pentru altceva. Numai că judecata îmi şopteşte binişor la ureche: Nu-l lăsa, prostuţo, să se sature, ţine-l mereu flămând, fiindcă numai aşa te va dori mereu. De aceea, după cum ai văzut, până să obţină o sărutare, trebuie să se lupte cu mine măcar o jumătate de oră. Niciodată nu i-am cerut favoruri, pe această linie am rămas pasivă, trecând asupră-i iniţiativa, pentru a-i măguli orgoliul masculin. De asemenea, foarte rar, numai în anumite împrejurări, cum a fost, de pildă, voiajul în Italia, am apărut dinaintea lui în neglijeu sau nepieptănată, cu ochii cârpiţi de somn. Acasă însă, mi-am rezervat un dormitor propriu, conform convenţiei dintre noi, ca să mă vadă oricând proaspătă, cochetă, pusă la punct – ca o veritabilă amantă. Nu vreau să-l aduc la saturaţie, aşa cum am citit, pare-mi-se în Maurois, o scenă care m-a pus pe gânduri. Soţul şi soţia, plecaţi în voiaj, sunt într-o cameră de hotel. Ea, o femeie superbă din toate punctele de vedere, se îmbracă, trebuie să plece undeva. Bărbatul, lâncezind în pat, o priveşte impasibil, cu o nepăsare exasperantă. Goliciunea ei nu-i mai spune nimic, parcă i s-au tocit simţurile. După ce pleacă, iată că se iveşte o femeie de serviciu (urâtă, diformă, cu o biată rochie de stambă) să deretice prin cameră. Şi cum se apleacă să cureţe pe jos, bărbatul îi zăreşte o porţiune din pulpă şi gata: ochii lacomi o sorb, sângele porneşte a-i circula prin mădulare, tremură în pragul dorinţei... şi... Şi ăsta-i bărbatul, care seamănă leit cu toţi bărbaţii

de pe pământ. Dar Ivar nu vreau să fie, nu-l las să fie aşa, în ruptul capului. Câteodată, mă pomeneam la trezire că a dormit în patul meu. Se strecura noaptea, fără să-l simt. De atunci, am început să încui uşa dormitorului.

Să vezi acum ce ispravă am mai făcut, de l-am năucit pe Ivar pe termen de câteva luni. În povestea asta, imaginaţia mea n-a prea fost solicitată, mai mult a contribuit un personaj ciudat, care se cheamă Hazardul. Consortul meu tocmai plecase într-o delegaţie la Iaşi, n-am înţeles prea bine pentru ce fusese trimis acolo de minister, nici nu mă interesa, de altfel. Mă împrietenisem cu o colegă evreică, Amelia Rubinstein, care locuia pe lângă Statuia Aviatorilor (la ea am fost, dacă îţi aminteşti, când am avut accidentul dinaintea căsătoriei). De data asta, m-am dus nechemată. Parcă cerul m-a trimis! Părinţii ei împachetau de zor, ajutaţi de câteva rubedenii.

– Ce-i asta, vă mutaţi? am întrebat-o pe Amelia.

Nu era vorba numai de mutat, plecau definitiv la Paris, unde tatălui ei, inginer chimist, i se oferise un post strălucit în conducerea unei uzine, plus locuinţă şi, în fine, o mulţime de alte avantaje. Erau însă necăjiţi că n-aveau pe cine să lase în loc, întrucât plătiseră chiria apartamentului pe un an întreg. O rubedenie îi încurcase fără rost şi, până la urmă, ieşise cu ceartă. Acum căutau la repezeală pe altcineva.

– De ce nu-l iei tu, Anda? îmi propuse Amelia într-o doară.

– Cât costă chiria? Ştii că noi... suntem cam... (Voiam să spun sărăcuţi, dar m-am oprit, fiindcă ea a înţeles şi aşa.)

Colega s-a repezit în camera părinţilor, a stat de vorbă cu tatăl ei.

– Timp de zece luni nu te costă nimic, e plătit... în regulă. Şi tot ţie îţi rămâne şi mobila, n-o să ne cărăm cu ea atâta distanţă. Costă mai mult decât face.

Să-mi vină leşin. A doua zi, am făcut contract cu proprietarul, am iscălit pentru Ivar şi iată-mă chiriaşa unui apartament ca-n filme!

După patru zile, părinţii Ameliei au plecat şi, în a cincea, eu cu Lina şi bărbatul ei ne-am mutat în noua locuinţă. Lui Ivar nu i-am scris nimic, nu-i ştiam adresa. Chiar dacă aş fi ştiut-o, tot nu-i scriam. Mai bine, zic, păstrez secretul, ca să-l năucească surpriza când s-o întoarce. A venit cu două zile mai devreme şi, bineînţeles, s-a dus la vechea adresă, în General Doru. Acolo a dat peste altcineva,

care tocmai se muta în apartamentul nostru. Întrebări, explicații, mirare. În fine, pe înserate, țârrr – soneria. M-am dus să deschid: în ușă, Ivar, c-o falcă-n cer. M-am amuzat să fac pe nebuna:

– Ce doriți? Pe cine căutați?

El s-a pretat jocului.

– Pe nevastă-mea, cea țăcănită la cap.

– E în fața dumneavoastră. Dacă faceți un mic efort, o veți recunoaște!

Am început amândoi să râdem cu hohote. Dar numaidecât l-am luat în primire:

– De ce țăcănită, mă, prostănac cu două diplome? Pentru că a pus mâna pe un apartament ef! ef! cu mobilă pe gratis, în care să locuiești cum n-a locuit neam de neamul tău și, în plus, cu chiria plătită pe zece luni?

Nu-i venea să creadă.

– Uite ici, găgăuță, contract semnat în regulă și lasă contractul, vino să vezi ce-i înăuntru. L-am plimbat în toate odăile, ca pe un țânc. Se uita admirativ la tapete (ce frumoase!), vâra nasul în baie (strașnică, roz-alb), zgâia ochii la sufragerie (ca la cinema), după care a exclamat:

– Tu mă omori, Ghi... Zău, mă omori, iubito!

A fost cea mai frumoasă declarație, făcută, știi, la marea sinceritate. Îl fac pilaf cu noutățile, surprizele, ineditul, cu toate astea... După asta, ne-am așezat la masă. Îi era foame:

– Să vedem, acum, ce surpriză îmi oferi?

– Să nu ceri decât pâine și apă potabilă!

– Cum așa, n-ai nimic gătit? Lina ce păzește?

– A avut treburi mai acătării! Ce are să fie dacă o dată vom înfuleca numai pâine goală? Tu nu-ți dai seama că realizăm un contrast perfect?

– Ce tot îndrugi? Despre ce contrast e vorba?

– De contrastul dintre bogăția apartamentului și sărăcia lucie a cinei, care ne dă un echilibru sănătos...

– Of, țăcănita mea scumpă, mai bine am mânca la restaurant.

– Nu, Ivar, te rog, lasă restaurantul.

L-am rugat aşa de frumos, că a acceptat. Pâinea a fost foarte gustoasă... Eu am mâncat coaja, el – miezul. Apă am băut la discreţie. După cina asta de ultimă expresie, ne-am iubit în casă nouă şi am notat ziua şi ora, în vederea eternităţii.

Într-o vreme, iar îşi luase băiatul avânt. Amor că te omor! Stai că-ţi vin eu de hac, pupăcilă, îţi temperez eu efuziunile! M-am prefăcut bolnavă; cu complicitatea unei doctoriţe, bună prietenă cu doamna-maman, am fost internată la Sanatoriul Modern. Am rămas acolo, sănătoasă-teafără şi pe gratis, aproape două săptămâni. În timpul ăsta, am lucrat pe capete la teza de licenţă. Consortul n-a bănuit absolut nimic, n-a avut cum să vadă presupusa mea colită, şi după ieşire, i-am spus că doctorii mi-au recomandat să duc un regim aşa şi aşa, să mă feresc de excese sexuale ca dracul de tămâie. Dacă nu se astâmpără, mă internez din nou, măcar că asta îl înnebuneşte.

Aşa că, dragă Fulguliţă, scumpul meu bărbăţel n-o să ajungă niciodată să se sature cum ar vrea de mine, despuindu-mă de farmece. Îmi voi păstra aceste farmece până la nunta de argint. Lampedusa zice despre căsătorie: „Eh, acolo, un an de intensă ardere pasională, apoi 10 ani de cenuşă!" Aşa o fi pentru alţii, dar nicidecum pentru soţii Gherghel. Ca să se ştie!

Acestea fiind scrise şi subscrise, cu mâna mea proprie închei poliloghia de faţă, pun degetul şi semnez propriu:

Anda Andaluza,
de profesiune Soţie (cu S mare)

CAPITOLUL 3

Fiica lui Apelevianu

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

I

Convieţuirea mea cu Ghiocela curgea pe albia timpului sub cele mai favorabile auspicii, fără nicio poticnire, într-un susţinut acord. Deosebirile temperamentale dintre noi, în loc să genereze conflicte, ne colorează traiul comun, sub conducerea iubirii reciproce. Încă de pe acum am început să avem amintirile noastre, bine întipărite în memorie, veritabile staţii ale călătoriei pe care o parcurgem amândoi prin viaţă. E greu, aproape imposibil, să le uit vreodată. Aşa, de pildă, la 9 septembrie (era într-o duminică) am ieşit în oraş costumaţi ca servitori (ce-am mai râs, Dumnezeule, să ne crape fierea!); la 14 octombrie, vrând să ne ducem la cinema, am ajuns la... Ploieşti. Dar când m-am întors de la Iaşi şi am găsit-o pe Ghiocela mutată fără veste în altă locuinţă, tocmai pe strada Popa Savu? Şi-atunci prin ce-am trecut! Nu mai pomenesc de păcăleala pe care mi-a tras-o de 1 aprilie. Ce plăcută mi se pare când mă uit înapoi la această păţanie şi o reconstitui mintal, în amănunt, deşi atunci când am trăit-o, am parcurs toate etapele deznădejdii. Dar pomelnicul e lung, imposibil de epuizat, fiindcă Ghiocela e atât de multiplă, încât s-ar părea că sălăşluiesc în ea o sută de fiinţe deosebite. Cred că imaginaţia-i miliardară îi oferă această diversitate. Dacă, mergând pe stradă, vede o casă mai răsărită, se întreabă: Cine o fi stând aici? Şi numaidecât imaginaţia ei intră în funcţiune: Aici locuieşte inginerul Cuţaride, cu nevastă-sa, Lucia, au un băiat chimist, şi-a făcut studiile în Germania; inginerul s-a încurcat cu actriţa cutare, vrea să divorţeze, lucrurile au ajuns departe, dar fiul său, îndemnat de maică-sa, a pus piciorul în prag şi a otrăvit-o pe actriţă, salvând, astfel, familia de nenorocire.

– De unde ştii toate astea? o întreb.

Nu ştie absolut nimic, toate astea şi le închipuie numai. Şi nu aşa, în linii generale, ci cu detalii, cu frânturi de fraze rostite cândva, cu o succesiune logică de fapte, care e greu să crezi că nu s-au întâmplat în realitate.

Asta-i Ghiocela! Parcele au înzestrat-o cu atâtea daruri, încât, neştiind ce să mai facă cu ele, le risipeşte în fiecare zi, însă noaptea bogăţia ei se reface şi aşa nu rămâne niciodată săracă.

Uneori, reflectând la provizoratul căsătoriei mele, îmi vin gânduri mai bune. Poate, îmi zic, n-ar fi cazul să mă despart de ea, are însuşiri cu carul, nu e deloc prudent să dau cu piciorul unei astfel de femei pe care, în fond, o iubesc, nu-i aşa? Dar stau şi întreb viitorul: Acest sentiment va fi de durată? Dacă după un an, doi, intervin mutaţii? Dacă dragostea sucombă în acest timp? Rămâne de văzut! Oricum, e excesiv să pui accentul de greutate pe un sentiment nestatornic, când prioritar se dovedeşte un alt instinct fundamental.

Până una-alta, situaţia mea materială se înrăutăţeşte, lipsa banilor îşi arată colţii. Salariul de la minister nu ne acoperă nevoile. Viaţa e aspră. Sunt silit în fiecare lună să ridic câte o mie, două, din economiile puse în păstrare la bancă. Până acum, o treime din ele s-a dus pe copcă. E drept că Ghiocela şi-a trecut examenul de licenţă, dar încă n-a obţinut o catedră în învăţământul secundar, aşa cum era vorba, pentru a ne echilibra bugetul. Şi nu face nimic ca s-o obţină, fiindcă profesorul ei i-a făgăduit o bursă în străinătate. Ce belea şi asta! Cum o să plece la Paris o femeie singură, pentru studii la Sorbona? Şi eu ce fac în postură de cuc, aici, pe malurile Dâmboviţei? Dacă ar fi o lună-două, treacă-meargă, dar e vorba de doi, chiar trei ani. Or, în acest timp, câte nu se pot întâmpla? Cine mă asigură că Ghiocela nu contactează vreo legătură pe acolo? Teoretic, orice este posibil. Să n-o las să plece? Nici asta! Aş dovedi prea mult egoism lipsind-o cu argumente precare de marele beneficiu al unei şederi mai îndelungate în oraşul-lumină. Nu ştiu încă ce să fac. Povestea începe să devină plicticoasă.

II

Pare-se că-mi surâde o şansă. La Externe se ţine un concurs pentru ocuparea unui post de consilier pe lângă legaţia română din Franţa. Un fost coleg de facultate, Butnaru, îmi aduce vestea şi-mi dă relaţiile de care am nevoie. Mă înscriu a doua zi, depun actele şi aştept. Socoteala e cât se poate de bună: dacă-i vorba de Paris, apoi mergem amândoi: eu cu leafa de consilier, Ghiocela cu bursa de studii. Să tot trăim... *în pace şi onor.* Nu mă gândesc să fac carieră în diplomaţie, slujba va fi un scurt provizorat. Dar un provizorat pe care îl voi exploata la sânge, pentru că în capitala Franţei am Biblioteca Naţională şi acolo dispun de condiţii optime pentru a lucra la *Istoria literaturii universale*, care îmi va aduce pe tavă mult visata catedră universitară. Nu văd nicio piedică în cale: concursul de la Externe e un fleac pentru mine. Singurul lucru de care mă tem e nepotismul sau favoritismul, racile atotputernice ale burgheziei noastre.

Suntem şase inşi înscrişi la concurs. În afară de mine, niciunul nu posedă vreun doctorat. Toţi sunt absolvenţi ai Facultăţii de Drept. După investigaţii făcute în pripă, doi candidaţi cunosc o franţuzească aproximativă, unul singur, evreu, vorbeşte şi germana.

Reuşesc întâiul. Nici nu se putea altfel. Biruinţa mă bucură, îmi sporeşte încrederea în mine, dar, totodată, îmi strecoară şi un sâmburaş de amărăciune în suflet: e o dovadă peremptorie că sunt croit pentru o soartă mai bună. Cu toate astea, numirea întârzie dincolo de limitele birocraţiei. Trebuia să se facă până acum, şi nu s-a făcut. Mă interesez telefonic. Răspunsuri evazive: sunt unele formalităţi de îndeplinit, mai aşteptaţi. Cât să aştept? Mi-am pierdut răbdarea! E oare cineva care zădărniceşte lucrurile? La concurs s-a prezentat şi nepotul ministrului Creţeanu şi mulţi crezuseră că el va reuşi întâiul. S-a procedat însă pe bună dreptate. Secretarului-general Acsente, care a prezidat examenul, îi merge numele că-i om dintr-o bucată, refractar oricăror manevre interesate ori favoruri. Uite că se mai găsesc şi de aceşti *rara avis*. Aşa că...

Într-o zi, Ghiocela îmi spune:

– Mi-e frică să nu-l numească pe nepotul ministrului...

– Cum o să-l numească pe el, dacă am reuşit eu? Ai auzit ceva?

Neagă. N-a auzit nimic. De ce se îndoieşte că voi fi numit, când lucrul e limpede ca lumina zilei? E drept că pentru numirile în diplomaţie se dau bătălii înverşunate, însă aici nu-i cazul. Tocmai pentru evitarea acestor lupte s-a ajuns la concurs. Dar ce ştie Ghiocela?

Fostul coleg, Butnaru, din administraţia centrală a Externelor, mă ţine de astă dată la curent cu mersul lucrurilor. Într-o zi, vine la mine abia trăgându-şi sufletul, ca să mă anunţe:

– Dragă Dinule, închipuie-ţi... s-a anulat concursul.

Parcă m-ar fi pocnit cineva cu o măciucă în moalele capului.

– Cum se poate? Pentru care motiv?

– Cică pentru vicii de formă.

– Nemaipomenit! Şi se ţine un nou concurs?

– Nu. L-au numit pe nepotul ministrului.

– Ce spui? Şi *incoruptibilul* Acsente ce face? Stă cu mâinile în sân?

– A demisionat.

Credeam că *afacerea* stârneşte vâlvă, degenerând în scandal public, că presa opoziţionistă va lua o atitudine ostilă. Nu se întâmplă nimic din toate astea. Actul ilegal rămâne în picioare. Nepotismul calcă legalitatea în picioare. Mă gândeam să intentez un proces ministerului. Avocatul îmi spune deschis, prieteneşte, că e mai bine să mă las păgubaş.

– Pentru mine e uşor să-ţi iau banii, dar sunt sigur că pierzi. E greu de luptat cu Creţeanu. Ca să-l învingi pe balaurul ăsta, trebuie mai întâi să schimbi din rădăcini întregul sistem politic. Or, aşa ceva e imposibil...

Mda! are dreptate avocatul. Ar fi donquichotesc să pornim la luptă cu morile de vânt. Hm, Ghiocela a intuit mai just situaţia decât mine.

III

În mecanica destinului meu s-a învârtit zilele astea o mică rotiță, declanşând un eveniment, la început fără importanță, dar care cu timpul îmi va angaja hotărâtor viața.

Nu ştiu cine i-a înmânat Linei o scrisoare sosită la vechea mea adresă din strada Rozelor. Probabil, s-o fi adus-o Bob. Despre ce-i vorba? Barbu Apelevianu îmi scrie că, dacă reflectez încă la postul de secretar particular, îmi oferă posibilitatea de a-l ocupa şi, în acest scop, mă pofteşte la o mică discuție preliminară. Probabil că fostul secretar nu mai era în funcție şi Apelevianu, aducându-şi aminte de recomandarea făcută anul trecut de nepotu-său, Relu, în favoarea mea, s-a decis să mă angajeze.

Mă duc să iau un prim contact cu el. Locuieşte pe şoseaua Kiseleff, într-o vilă mai degrabă palat, cu o arhitectură greoaie, masivă, având misiunea să impresioneze pe orice privitor. Gardul de fier şi poarta monumentală făceau acelaşi lucru. În această reşedință, construită parcă anume ca să pătrunzi cu un somptuos automobil, eu, umil postulant, am intrat pe jos, urmând aceeaşi traiectorie, până la peronul pietruit cu dale, ca să mă opresc dinaintea intrării înalte cât trei oameni puşi cap la cap.

După ce sun îndelung, uşa se deschide automat. Urc câteva trepte, în vestibul depun pălăria – mai era una în cuier –, după care pătrund într-un hol imens, slab luminat, cu numeroase fotolii îmbrăcate în piele maro. Mă uit în dreapta şi în stânga. Nimeni, nicio mişcare. Un pustiu şi o linişte care mă copleşesc. Nici nu ştiu ce să fac, încotro să mă îndrept. Mă aşez într-un fotoliu şi aştept. Nu prea mult. Un majordom, în uniformă, cu galoane şi lampas, îşi face apariția.

– Sunteți domnul Gherghel?

– Da.

– Poftiți, vă rog.

Mă introduce într-o încăpere tot aşa de mare, încât s-ar putea zbura cu avionul pe-acolo, într-atât e de înaltă şi de spațioasă. Mă întâmpină un bărbat suplu, firav, cu favoriți şi mustăți răsucite în sus. Din toată ființa lui se degajă o distincție înnăscută, pe care o

accepți drept ceva natural, care nu ostentează. Îmi strânge rece mâna şi mă pofteşte să stau într-unul din cele două fotolii din fața biroului său. Pe fața lui încremeneşte un surâs care trebuie să fie al amabilității. Mă simt obligat să zâmbesc şi eu tot aşa. Eticheta fiind satisfăcută, putem începe discuția.

Cea dintâi întrebare este dacă fac vreo politică. Nu, niciuna, până acum mi-am văzut doar de studii. Dar încotro merg simpatiile mele? Întrebare cu tâlc, numai că Dinu Gherghel nu e chiar atât de nătâng ca să-şi taie singur creanga de sub picioare. Desigur, simpatizez cu liberalii, îi spun, pentru că Apelevianu însuşi e liberal şi încă unul marcant, din conducerea partidului. Cred că acest răspuns e hotărâtor. Ceea ce urmează devine accesoriu: da, am două doctorate, unul în Drept şi altul în Litere, fireşte, mă pricep să aştern pe hârtie un articol de ziar, un discurs politic, asta-i floare la ureche pentru mine. Aş putea să-i scriu până mâine dimineață un articol festiv despre Liga Națiunilor? De ce nu?! Îmi pune la îndemână o broşură în franțuzeşte despre istoricul acestui organism internațional, de unde să ciugulesc datele de care am nevoie. Şi, cu asta, dialogul nostru ia sfârşit.

Îmi închipuiam că articolul e un moft, că îl voi scrie într-o oră, cel mult o oră şi jumătate. Nu-i deloc uşor. Mă chinuiesc toată noaptea şi, abia când se crapă de ziuă, îl dau gata. După-amiază mă înființez la ora cuvenită şi sun. Pe loc uşa automată se deschide şi majordomul mă introduce în camera de lucru a *maestrului*, fără nicio întârziere. De cum intru, Apelevianu consultă ceasul. Mă controlează oare dacă am venit exact? Involuntar mă uit la ornicul meu. Da, e-n regulă, n-am întârziat. Îi predau articolul cerut şi aştept în tăcere până ce îl citeşte.

– N-am nicio obiecțiune, e excelent!

Spune *excelent,* dar nu mă felicită, după cum aşteptam. Bine!

– Aş vrea să ştiu ce salariu primeşti la minister.

– Destul de mic. Brut, zece mii...

– Eu îți ofer, deocamdată, dublu. Eşti mulțumit?

Mai e vorbă? Foarte mulțumit! Mi-aduc aminte de nepotu-său, Relu, că-mi spunea: „Merită să-i plăteşti tu unchiului salariu pentru

relațiile în societatea înaltă pe care ai să le faci în calitate de secretar particular." Așa că totul e în regulă.

– Îți atrag atenția, domnule Gherghel, că țin foarte mult să respecți orele cu minuțiozitate, numai așa putem lucra împreună.

– Așa voi face, maestre.

– Măcar de aci înainte. Mi-am permis să-ți fac această mică observație, pentru că azi ai venit cu două minute întârziere.

Tresar. Ia te uită peste ce om meticulos am dat! Vasăzică, din pricina asta a zgâit ochii la ceas în clipa când intram în biroul său! Totuşi, o replică salvatoare îmi vine fulgerător în minte:

– Vă rog să mă iertați, însă eu n-am un cronometru ca al dumneavoastră.

– Just! confirmă el, luându-mi apărarea. Mâine vei avea unul la fel.

Iată-mă, în fine, angajat secretar particular. *Maestrul* îmi întinde, înainte de plecare, un plic cu bani. E vorba de o gratificație de 25.000 de lei pentru *echipare,* mi se spune. După câte am înțeles, trebuie să fiu îmbrăcat ireproşabil, voi avea de primit lume, voi fi obligat să-l însoțesc pe Apelevianu în saloane, la serate, în călătorii. Croitorul casei îmi lucrează dintr-odată două costume de haine, o redingotă şi un smoching. Cizmarul are şi el de lucru. Ghiocela îmi dă o adresă, unde comand şase cămăşi de mătase şi alte şase de poplin. Să fie acolo! Mai rămân bani şi pentru două rochii pe gustul ei. Noroc că *maestrul* nu m-a întrebat dacă sunt căsătorit sau nu. Totuşi, pentru orice eventualitate, am avut grijă să scot verigheta de pe deget.

Nici nu mai ştiu pe ce lume sunt! Demisionez de la minister fără a stârni prea multe regrete. Un loc vacant e întotdeauna o bucurie pentru cineva. Directorul, când aude unde am fost angajat, mă felicită.

– Da, Apelevianu e o personalitate politică de prim-rang. Am citit aseară în *Viitorul* un articol foarte bun al lui despre Liga Națiunilor.

– Da, e foarte bun, îi răspund, surâzând, l-am citit şi eu...

IV

Şi viaţa uniformă de slujbaş începe. *Maestrul* îmi dă de lucru, mă pune să-i ticluiesc discursuri, să studiez probleme de politică externă şi să-i ţin la zi vasta corespondenţă. Adevărul e că nu ştiu ce să fac mai repede, sunt mereu în criză de timp. Ziua şi noaptea laolaltă n-au decât 24 de ore şi mie îmi trebuie mult mai multe.

Când să mai lucrez pentru mine? Când să-mi întocmesc fişele pentru lucrarea mea de căpetenie? Îmi vine să cred că am greşit fundamental intrând în această robie voluntară, cu nădejdea că, astfel, îmi voi cuceri independenţa. De aceea, fac totul în silă, mobilizând eforturi dincolo de puterile mele. Uneori încremenesc o oră întreagă cu o hârtie în mână, uitându-mă la ea fără s-o văd, cu gândurile zburate cine ştie unde. Hârtia se măreşte, capătă proporţii nebănuite, literele cresc şi se umflă ca să se topească apoi într-o ceaţă deasă. O ameţeală îmi vârtejeşte creierul, gonindu-mi sângele din obraz. Galben ca ceara, plec în grabă acasă şi bolesc fără boală, lungit în pat. Raţiunea îmi dă aceste stări de panică, suferă de grijă, de incertitudine, de consecinţele drumului străin pe care merg şi care nu vor întârzia să se arate la braţ cu deznădejdea. Numai că sfânta obişnuinţă înmoaie asperităţile, netezeşte pe nesimţite calea, pune frâu dulce gândurilor şi transformă totul în ceva posibil, la ordinea zilei.

În noua mea slujbă se întâmplă, din fericire, şi unele schimbări de decor, care-i torpilează monotonia. Apelevianu mă trimite la Istanbul cu o misiune oficială. Ministrul nostru de acolo n-a izbutit s-o rezolve, nu ştiu din ce motive, şi acum se încearcă o nouă tentativă pe altă bază. Eu am mai mult noroc: isprăvesc lucrul chiar din prima zi, obţinând rezultatul scontat fără dificultăţi. De bucurie, zăbovesc încă două zile, ca să colind metropola în lung şi lat, însoţit de un băştinaş, funcţionar la Externe, care îmi dă explicaţii ample, chiar savante, plimbându-mă prin istorie, întrucât – susţine el – Constantinopolul aparţine mai mult trecutului decât prezentului.

A doua zi facem amândoi o plimbare cu luntrea în susul Cornului de Aur, unde umbrele platanilor şi sicomorilor se îmbrăţişează

pe oglinda apei. În acest peisaj al visului mă încearcă o vagă părere de rău:

– De ce n-am luat-o şi pe Ghiocela cu mine?

Uite ce idee! Anulez pe loc regretul. Mă simt destul de bine şi singur. Aşadar, pot să trăiesc şi în absenţa ei, nu-i mai simt necesitatea imperioasă de altădată. S-ar zice că mi-am redobândit autonomia sufletească. Influenţa acestei femei asupră-mi începe să pălească, roasă de timp. E un simptom îmbucurător pe care îl consemnez.

Înainte de a mă întoarce în patrie, primesc o telegramă de la maestru. Mă anunţă că vine şi el la Istanbul cu vaporul „Împăratul Traian". Trebuie să semneze el însuşi protocolul. Îl aştept în port. Surpriză! Coboară de pe vapor însoţit de o femeie vârstnică şi de una tânără. Cea tânără este chiar fiică-sa, Cora, cealaltă e nemţoaica sexagenară, doamna ei de companie. Ştiam de amândouă, dar de o lună şi jumătate, de când sunt în serviciul lui Apelevianu, încă nu le zărisem, deşi locuiesc în aceeaşi casă. *Maestrul* mă prezintă, ele înclină absente capul, fără un surâs de circumstanţă, fără un cuvânt. Dominanta lor e mândria rece care le ţine departe de orice atingere. Trag pe furiş cu coada ochiului la odrasla patronului şi-i fac preţul. Hm, nu e o frumuseţe vie, exuberantă, ca Ghiocela mea, ci una statuară, marmoreană, care îţi îngheaţă admiraţia. Are, ce-i drept, trăsături armonioase, ochi mari, umbroşi, nas acvilin, gură bine proporţionată, păr negru, bogat, e înaltă şi subţire, dar toate bunurile ei fizice sunt de vitrină, menite să le admiri şi să treci mai departe, fără a încerca să ţi le procuri.

Îi conduc la marele hotel Tokatlian, unde le-am reţinut un apartament. A doua zi de dimineaţă, *maestrul* are o întrevedere cu premierul turc, iar eu trebuie să fac pe ghidul, însoţindu-le pe cele două femei într-o preumblare de agrement prin străvechiul oraş. Din fericire, cunosc bine lecţia, am învăţat-o, parcă ştiind că trebuie s-o predau, la rându-mi. Duc statuile mele să viziteze Sfânta Sofia, acum moschee, cu o mare tribună de pe care Ratibul citeşte norodului versete din Coran, apoi moscheea zugrăvită în albastru, obeliscul lui Teodosiu şi coloana serpentină cu creasta retezată. Le explic ceea ce am reţinut de la ataşatul turc, ba adaug şi unele

lucruri fanteziste, aşa, ca să fie. Ele înghit avalanşa mea de cuvinte, fără să spună nimic. Numai când ajungem la Ildiz-Kiosk, măreţul palat al sultanilor de odinioară, străjuit de chiparoşi, care se înalţă pe o colină şi îşi scaldă faţa în cerul Bosforului, fiica Apelevianului exclamă cu extaz:

– Ce frumos!

Marmura vorbise. După-amiază suntem martorii unei fapte neobişnuite. Iată ce s-a întâmplat: pe când străbăteam agale bulevardul Pera, prin dreptul cinematografului Horia, auzim nişte ţipete stridente. Lumea dă năvală, se înghesuie, circulaţia se întrerupe. În secundele următoare un pieton cu capul gol aleargă pe partea carosabilă a străzii, agitând într-o mână un iatagan însângerat. „Iată un hoţ – gândesc – a prădat pe cineva şi acum a luat-o la sănătoasa." Prezenţa iataganului de care pomenesc mai sus nu intră în calcul. Niciun bărbat nu îndrăzneşte să pună mâna pe el, de frică. Dar când trece prin dreptul nostru, mă reped să-l priponesc. Prinzând de veste, fugarul încearcă să se apere cu iataganul, eu parez abil lovitura şi-i imobilizez mâna, iar cu cealaltă îi trăsnesc un pumn formidabil în cap, care îl năuceşte. Cu al doilea îl dobor la pământ, dar de astă dată nu mai e nevoie de luptă, fiindcă îmi sar în ajutor alţi doi bărbaţi. Îl predăm sergentului de stradă, ivit cam târzior, pentru a-l aresta.

Mă întorc puţin cam şifonat la partenerele mele rămase mofluze de intervenţia mea temerară.

– *Qu'est-ce qu'il a fait?*[5] mă întreabă curioasă domnişoara Apelevianu.

Eu încă nu ştiu, n-aveam de unde, dar un bărbat din forfota care se scurge în sus şi-n jos îi răspunde în locul meu că a ucis o tânără femeie. Cum? Cu iataganul? Da, a decapitat-o cu o singură lovitură dată pe la spate. Se vede c-o urmărise pentru a-i face de petrecanie. Glaciala Cora îşi iese din fire şi sloboade un ţipăt de spaimă. E atât de tulburată, încât tremură parcă atinsă de friguri. Şi, fără să-şi dea seama, se agaţă de braţul meu, ca şi când ar vrea s-o apăr să nu i se întâmple şi ei ceva asemănător.

---

[5] „Ce-a făcut?" (fr.)

Nu mai putem înainta din cauza aglomerației, trecem pe trotuarul celălalt, ca să ne vedem de drum. Tocmai la timp, căci a sosit o dubă cu polițiști, care dau la o parte gloata de curioşi şi ridică de pe trotuar un trup scăldat în sânge. După aceste clipe crunte, totul reintră în normal.

Abia a doua zi aflăm din *Journal d'Orient* mobilul acelei crime pasionale. Un tânăr turc, contabil la o bancă engleză, îndrăgostit de o colegă creştină, o cere de mai multe ori în căsătorie. Fata, fie din considerente religioase – era grecoaică, fie pentru că iubea pe altul, îi respinge propunerile şi, ca să scape de el – era foarte insistent –, se mută cu serviciul în altă parte. Dar furibundul amorez, ca să-şi răzbune iubirea respinsă, o caută pretutindeni şi ieri – ceasul rău –, descoperindu-i urma, o decapitează cu o năprasnică lovitură de iatagan dată pe la spate, prin surprindere, în plină stradă, în plină lume...

Când mă întorc în țară, îi povestesc Ghiocelei această dramă la epilogul căreia avusesem şi eu o parte de contribuție. Se miră, nu-i vine a crede că s-a putut întâmpla o crimă atât de îngrozitoare.

– Şi, în definitiv, pentru ce ți-ai riscat viața? mă întreabă ea. Dacă turcul acela îți reteza şi ție capul, ce mă făceam eu? Sau voiai să-i dovedeşti domnişoarei Apelevianu că ai stofă de erou?

Ghiocela, cu teribilele ei intuiții, pusese degetul pe rană. Sunt sigur că *asta* am urmărit, fără să mi-o spun nici mie însumi. Da, am vrut să-i smulg admirația cu cleştele. Din păcate, n-am izbutit nimic. Odrasla Apelevienilor a continuat să nu-mi acorde nicio atenție, considerându-mă ceea ce sunt, de fapt: o slugă a tatălui ei. Ah, disprețul şi aroganța, armele de totdeauna ale boierilor ăstora găunoşi la minte şi goi pe dinăuntru, nu le pot suferi! Lor trebuia să le reteze capetele turcul acela nefericit.

Mă afund într-un intens zbucium interior. Din nou am impresia că am comis o prostie primind să-l slugăresc pe Apelevianu. La un examen mai profund al situației, ce ar trebui să rețin? După cinci luni de serviciu, nu-mi făcusem nicio relație în lumea mare. Şi nici nu văd cum aş putea să-mi fac. Oamenii din vârful piramidei sociale nu acordă atenție decât celor egali cu ei, de care îi leagă interesele. E drept că starea mea materială s-a ameliorat, e deci

mult mai bine ca înainte, nici vorbă, dar cu preţul atâtor abdicări ale mândriei! Nu, nu merită. Costă prea scump. Numai faptul că sunt silit să renunţ *sine die* la opera mea capitală mă răscoleşte din creştet până-n călcâie...

Ce să fac? Cum să mă realizez fără compromisuri şi renunţări dureroase? În ce fel să rezolv o dată şi definitiv cruciala problemă a locului ce mi se cuvine pe scara socială? Sunt sătul de amânările şi tergiversările slăbiciunii sau neputinţei. Cine-i în stare să-mi dea un sfat sau măcar o sugestie? Dar cui i-aş putea destăinui gândurile? Nimănui, în afară de mine. Altcineva nu mă poate sprijini, mi-ar arăta indiferenţă, pentru că năzuinţele şi râvnele mele sunt atât de personale şi intime, încât mărturisirea însăşi devine impertinenţă. Refuz să mă resemnez la vârsta mea, renunţând la luptă ca să accept simulacrele ce se oferă de la sine, cu gratuitate. Nu vreau ca stânca personalităţii mele, chiar colţuroasă cum este, să fie rotunjită de valul social împotriva voinţei mele, pentru a deveni la fel cu celelalte pietre, adică fără identitate şi fără nume.

Nu! Nu! Nu!

Rezolvarea, adevărata rezolvare a situaţiei nu e decât una singură: să pun mâna pe Cora, odrasla Apelevianului. Ea trebuie să fie soclul pe care mă voi înălţa, mai precis, baza materială. Restul mă priveşte: am însuşiri, studii, tot ceea ce trebuie. Dar cum să ajung până la inima ei zăvorâtă? Mai întâi, nu sunt sigur dacă are o inimă cu alte funcţii decât cele strict organice. În afară de asta, nasul ei prea sus e o barieră care zădărniceşte orice apropiere. (Mă mir şi azi de ce la Istanbul mi-a luat braţul – probabil, frica a îmboldit-o!) Aşa fiind, cum să aprind un foc acolo unde nu-i decât gheaţă? Or, fără acest foc, nu izbutesc absolut nimic. Nu descind din aristocraţie, nu sunt în vârful piramidei sociale, n-am un nume răsunător, reprezint doar o virtualitate. Atunci, pentru care motiv m-ar lua de bărbat? Tot iubirea, săraca, e leacul cel mai potrivit. Chiar dacă ar trebui să-mi irosesc câţiva ani de zile, aşa cum a făcut cel de-al treilea soţ al Soranei Lambru, şi încă merită să încerc. Perseverenţa care dă greş poartă alt nume.

Mă hotărăsc să rămân ancorat de acest plan, urmând să-mi desfăşor activitatea viitoare numai în funcţie de el. Şansele ar fi

crescut, poate, dacă nu eram în slujba tatălui ei, dar resping ipoteza, fiindcă, altminteri, mi-ar lipsi foarte multe ocazii de a o aborda. Şi ele sunt hotărâtoare odată cu timpul. Dacă reuşesc s-o incendiez pe Cora, încuviinţarea lui Apelevianu este pe trei sferturi dobândită. Al patrulea sfert nu mai contează.

Un gând răzleţ mă înţeapă: dar cu Ghiocela cum rămâne? Cum să rămână? Are să-şi croiască alt drum, se va găsi un bărbat s-o placă şi s-o ia. Nicio grijă în privinţa asta! Ce? Trebuie să duc mai departe o existenţa mizeră şi banală, ca să-i fac ei fericirea? Doar n-am îngenuncheat în faţa acestei femei ca un bronz sortit să nu se mai ridice niciodată pe picioare! A, nu! E frumoasă, deşteaptă, are o diplomă, se descurcă fata...

Cum stau lungit pe canapea, cu braţele încrucişate sub cap drept pernă, încep să vorbească aievea câteva glasuri pe care le tot aud mereu.

– Ai văzut? îl avansară prim-preşedinte. Mâine-poimâine ajunge sigur ministru! Ehe, a ştiut ce face, când a pus mâna pe fata Oteteleşenilor, ce crezi?

Apoi vocea preacunoscută a mamei:

– Dinuţ dragă, dacă ocheşti o fată bogată şi de neam, ţi-a pus Dumnezeu mâna-n cap! O fi ea bună şi dragostea, dar se trece repede, o strânge sărăcia de gât.

Odată, la o conferinţă:

– Doamnelor şi domnilor, dacă Julien Sorel, eroul lui Stendhal, urma perseverent un proces de parvenire organizat, datorită forţei native şi farmecului personal de care dispunea, ar fi ajuns, după modelul său napoleonean, tocmai sus, în vârful piramidei sociale.

Îndemnul bunicului, fost învăţător, acum pensionar:

– Măi nepoate, bagă-ţi minţile-n cap: fără o brumă de avere, nu reuşeşti să te mişti, n-ajungi nimic şi treci prin viaţă precum câinele prin apă. Aşa-i croită societatea noastră, n-ai s-o schimbi tu peste noapte!

Mă ridic istovit. La naiba cu obsesiile astea, nu le mai pot îndura, mă scot din fire! Deodată, sună telefonul: un fost coleg de liceu, simpatic şi mediocru ca intelect, mă anunţă cu infatuare:

– De două zile sunt numit consilier de legaţie.

Îl felicit galben, iar prostănacul recunoaşte:

– Nu-i decât unu la sută meritul meu, socru-meu să trăiască!

Ah, preaînţeleptule Shakespeare, câtă dreptate ai când spui că *meritul* e cerşetor, iar *nimicul* pluteşte în măreţie! Uite, pentru asta am rămas de căruţă şi, până una-alta, trag targa pe uscat, într-o situaţie minoră, umilitoare.

Când oare acest imponderabil, care se cheamă *noroc,* îmi va surâde şi mie? Prea îl aştept, prea îl râvnesc ca să nu vină. De unii oameni se ţine scai, iar eu sunt sortit să nu-l întâlnesc niciodată? Nu se poate! Nu!

V

Vorbeam de noroc şi norocul la uşă. Să fi venit aşa de repede, mai repede decât mă aşteptam? Ciudat! Foarte ciudat! Un concurs favorabil de împrejurări se precipită, parcă l-aş fi pregătit şi chemat cu mâna. Despre ce-i vorba?

În palatul Apelevienilor, aşijderi ca la curtea regilor spanioli de odinioară, se află un *majordom,* creatură hibridă pentru nevoia de gomă a stăpânilor săi. E un ţăran deştept şi şiret, acum sexagenar, care a învăţat să rupă câteva fraze franţuzeşti şi să aibă *maniere* alese. Şi-a ras mustăţile şi poartă favoriţi şi perucă. L-au împopoţonat cu uniformă de general, pe care abundă pompos fireturi şi galoane. După câte am auzit, duce pe umeri, de mai bine de trei decenii, grijile *curţii,* îndeplinind la ţanc poruncile *Măriei Sale* şi ţinând socoteala cheltuielilor. Nevastă-sa, la rândul ei, îngrijeşte de treburile casei, de bucătărie şi de rânduiala feluritelor slujnice. Nu ştiam de unde e de fel majordomul nostru, aş fi putut să aflu, dar personajul nu m-a interesat. Pe el însă l-a interesat persoana mea. Aflând că mă cheamă Gherghel, vine într-o zi la biroul meu şi mă întreabă:

– Pe la noi, la Apelevii, erau nişte învăţători cu numele ăsta. Sunteţi dup-acolo, cumva?

– Dar de unde-i cunoşti dumneata?

– Cum să nu-i cunosc, păcatele mele, că suntem rubedenii, cu văduva adică, fiindcă învățătorul a murit în război.

– Daaa? mă mir, auzind că-i cunoaşte pe ai mei. Ce fel de rudă?

– Păi văr bun, tații noştri – frați.

– Nu mai spune! Eu sunt fiul lor.

– Băiatul vară-mi, Sanda?

– Chiar el.

– Bată-te să te bată, parcă Dinuleț îți spunea când erai mic! De-atunci nu mai ştiu nimic, c-am plecat de mult printre străini.

Mă îmbrățişează cu bucurie. *Majordomul* e un om simplu, fără carte, care a câştigat încrederea stăpânului prin credință şi muncă pe deşelate.

Sunt destul de stingherit, poate că am făcut o imprudență dându-mi prosteşte obârşia în vileag. Are să bată toba şi nu-mi vine deloc la îndemână să afle *maestrul* de rudenia mea cu el. Nu de alta, dar îmi creează dificultăți, lasă bariere între mine şi domnişoara Cora. Omul parcă îmi pipăie gândurile cu mâna:

– Să nu spui boierului că ne găsirăm rude, Doamne păzeşte! Mai bine să nu ştie. Zice că ne *favorizăm* unul pe altul, spre paguba lui. Nu de alta, da-i bănuitor foc.

Mă bucur. Nesocotința mea se rezolvă dintr-un condei. Cu toate astea, nu-mi place deloc „unchiul". Are ochii mari, bulbucați, pe care mereu mi se pare că i-am mai văzut cândva. Poate, când eram mic, ştiu eu? Ba nu, de-atunci nu mi-a rămas nicio amintire despre el.

Peste o săptămână, majordomul vine întins la mine şi iar s-apucă să mă descoasă:

– Ascultă, nepoate (iaca, acum îmi spune după rubedenie), uitai să te întreb zilele trecute: eşti însurat, taică?

– Nu, îi răspund fără deliberare, arătându-i mâna stângă, fără verighetă (poftim, acum ține să-mi cunoască şi starea civilă). De ce mă întrebi, *unchiule*?

– Aşa, vezi? Îmi place să-mi spui „unchiule", mă unge cu miere pe inimă. Ştii de ce te-ntrebai? Fiindcă-ți pusei gând rău, de asta! Ha-ha-ha! şi începe să râdă cu poftă.

– Cum! fac pe miratul. Ce gând?

El devine brusc serios, chiar grav. Îmi şopteşte, deşi nu e nevoie, fiindcă nu ne-ar auzi nimeni, chiar dacă ar striga:

– Ascultă, dumneata nu vezi, n-auzi nimic? Nu te uiți în dreapta şi-n stânga? Nu miroşi ceva? Nu-ți trece nicio socoteală prin cap?

– Nu-nțeleg ce vrei să spui! (Şi chiar că nu înțelegeam.)

– Bre, face el cu deznădejde comică, eşti deştept, tobă de carte, acum o fetişcană ca *aia de sus* îți trebuie şi pe urmă poți să dai cu barda în Dumnezeu.

O fetişcană ca *aia de sus?* La cine se referă unchiul? Un fulger îmi luminează mintea.

– De domnişoara Apelevianu vorbeşti? (Ea stă la primul etaj.)

– Păi, care alta? Pune mâna pe ea, nepoate, nu pregeta, că ți-o înşfacă altul mai şmecher şi te lasă cu buzele umflate! E vânat de soi, ascultă ce-ți spun ici. Un boşorog îi tot bate clopotele, unul Dolfineanu, boier de-al lor.

– Ştiu, am auzit de el.

– Ia-i înainte. Un cap de fată se suceşte repejor. Ş-apoi, dac-o laşi grea, se cheamă că e musai s-o iei cu cununie, oricât ar tuna şi fulgera boier Barbu. Că trebuie să-ți spui una şi bună: fieştecare om are un tren. Ăsta e vasăzică norocul. Dacă nu te sui la timp, îți scapă şi te uiți după el fluierând a pagubă.

Sunt năucit de cele ce-aud. Omul ăsta parcă citeşte în mine ca într-o carte. Altfel, cum să-mi explic îndemnurile lui? Îl întreb într-o doară:

– Şi crezi dumneata că domnişoara Cora...

– Adică de ce n-aş crede? Orice se poate, neică, pe lumea asta, numai că trebuie să încerci. Eu te-oi ajuta cât mă țin curelele, mai mult să nu-mi ceri. Şi după ce reuşeşti, poate îmi dai şi mie acolo, câteva pogoane de pământ, ca să mă trag cu muierea la Apelevii, că pe-aici, prin străini, mi s-a făcut lehamite.

A, asta era? Vasăzică, nu de florile mărului îmi sugerează toate astea, olteanul meu are un scop precis!

– Bine, îți dau. Parcă mă costă ceva?

– Scrii asta pe hârtie?

– Cum, te îndoieşti de mine, unchiule?

– Doamne, păzeşte, dar e mai sănătos! Vorba zboară, ce e scris rămâne.

Uite, o ştie şi pe-asta. Ezit să-i dau înscrisul. Cum să aştern pe hârtie un astfel de angajament? S-ar cruci oricine, dacă i-ar cădea sub ochi. Şi totuşi, n-am încotro. Namila de unchi e bătut cu leuca în cap, stăruie mereu, ca şi când lucrurile ar fi căpătat brusc consistenţă sau sunt pe cale de înfăptuire. În fine, mă hotărăsc: vând pielea ursului din pădure şi-i dau hârtia cerută, cu iscălitură în regulă. În definitiv, de ce îmi fac atâtea scrupule fără rost? Dacă izbutesc, cu atât mai bine. Dacă dau greş, ce-mi pasă? Nu pierd nimic.

Abia trece o săptămână şi iaca majordomul îmi aduce în mare taină un caiet care n-avea decât vreo trei-patru foi scrise.

– Ia şi citeşte ceaslovul ăsta. Dar să nu dea cumva boierul peste el, că-i moarte de om.

Îi cer să-mi explice ce-i cu caietul.

– E al domnişoarei. L-a găsit nevasta în dormitorul ei.

– Şi dacă îl caută?

– Nu-l caută, fiindcă e plecată în străinătate, la Nisa. Citeşte-l repede şi dă-mi-l îndărăt.

– Bine, după o oră ţi-l înapoiez.

VI

E vorba de un jurnal al Corei Apelevianu, abia început. Transcriu câteva pagini care conturează întru câtva portretul acestei fete. E scris în franţuzeşte, fiind, pesemne, limba în care ea se exprimă cu mai multă uşurinţă:

18 aprilie

Cora! Of, ce nume idiot, nu-l pot suferi! Îmi place să mi se spună Jebs. Aşa mă striga în vis un iubit imaginar şi eu mă miram de ce m-o fi strigând aşa, fiindcă pe mine mă cheamă altfel. Probabil, mă asemuia cu alta. Îl lăsam să creadă că sunt Jebs, fiindcă îmi plăcea să mă sărute. Şi, lucru tare curios, l-am visat de mai multe ori, la intervale mici, mici. N-am cunoscut niciun sublocotenent în viaţa

mea! De unde răsărise el ca să mă iubească pe mine? Nu avea nume, îi spuneam Omul din vis.

2 mai

Aş vrea să însemn câte ceva din copilăria şi adolescenţa mea. Nu pot. N-am răbdare să scriu. De altfel, n-am avut copilărie, nici adolescenţă, aşa că n-am ce să-mi aduc aminte. Ştiu numai că m-am născut în puf şi aveam de toate. Având de toate, nu mai aveam ce dori. Mă îmbolnăvisem de nostalgia dorinţelor, boala celor bogaţi.

21 mai

Singura fiinţă la care am ţinut a fost Asta... *Tata o angajase* damă de companie *pentru mine. (De guvernante scăpasem.) Era o femeie inteligentă, instruită, vorbea curent trei limbi străine. Aristocrată scăpătată, avea aproape 40 de ani, dar se ţinea bine. Nu-i dădea nimeni mai mult de 30. Câteodată, dispărea noaptea, găsem în odaia ei patul gol, neatins. I-am ghicit secretul: avea un iubit. Tot descusând-o, mi-a mărturisit că da, aşa e, are pe cineva care-i bariton la Operă, chiar mi-a arătat fotografia. Am îmbrăţişat-o, acoperind-o de sărutări. Ce frumos! Să ai un iubit al tău, numai al tău! Nu-mi plăcea însă că juca în* Traviata *rolul tatălui lui Alfredo. De ce* tatăl *şi nu* fiul? *E bătrân? Nu, zicea, e tânăr, ce-are a face rolul? Era mai mic cu 8 ani decât ea. Aşa da! Şi o rugam să-mi spună ce anume simte atunci când îl iubeşte, cum şi în ce fel e dragostea? Se codea, nu vrea să-mi destăinuiască. Mă miram de ce nu vrea, de ce se ascunde? Şi tot insistam, nu de alta, dar acest lucru mă interesa foarte mult. Mi-a mărturisit că simte cum vine fericirea şi o inundă. Nu înţelegeam deloc. Mă rog, în ce constă fericirea asta? Cică o aduce bărbatul iubit. Cum se iveşte el, iacă şi fericirea. Când e departe, şi atunci simţi fericire, dar mai puţină. Uneori însă, în locul fericirii, se strecoară reversul ei: nenorocirea. Atunci sufletul se strânge de durere şi inima plânge. Până la urmă, tot n-am priceput nimic, n-a fost chip să mă lămuresc ce-i cu dragostea. Odată am întrebat-o şi pe mama. Nici ea n-a fost în stare să mă desluşească. Dac-am văzut aşa, hai s-o caut prin cărţi. Atâta rău! Autorii nu se pricep să scrie despre amor. Tocmai când bietul cititor aşteaptă cu*

sufletul la gură să afle ce se întâmplă cu el *şi* ea, *vezi înşirate... puncte... puncte... După ce subreta mea, Tudora, s-a măritat cu Ion, argatul, am luat-o la întrebări:*

– Ce-a fost, cum a fost în noaptea nunţii?

S-a fâstâcit, netoata. A spus:

– Lasă, domnişoară, o să afli când te-oi mărita, acum e prea devreme.

I-am întins o hârtie de-o sută, ca să-mi spună. Nici nu s-a uitat la bani.

Foarte curios! E o taină care trebuie păstrată atât de straşnic? Şi pentru ce, mă rog, pentru ce?

29 mai

După moartea mamei, locuinţa noastră din Capitală a devenit pustie. Nu mai veneau musafiri toată ziua bună ziua, rudele nu le vedeam decât din joi în Paşti. Parcă eram ciumaţi în carantină. Chiar papa *lipsea: ba prin străinătate, ba prin ţară, cu politica lui. În toată casa, numai eu cu Asta şi, bineînţeles, servitorii. Mie mi-era frică şi de aceea n-o lăsam pe Asta să mai plece noaptea de-acasă, cum avea obiceiul. I-am spus:*

– Pentru ce e nevoie să dormi cu el, nu-i de ajuns să-i vorbeşti numai?

Mi-a răspuns că sunt tare naivă şi a tăcut.

Într-o seară, am auzit unele zgomote suspecte în odaia ei, frânturi de dialog, ba chiar un hohot de râs gros, străin. Repede mi-am dat seama că Asta l-a adus în ascuns pe bariton, să doarmă cu ea. I-am urmărit cu atenţia încordată, lipind urechea de uşă. Parcă auzeam gemete şi, crezând că o omoară, am strigat. Băteam cu pumnii în uşa încuiată şi strigam. Asta a venit speriată la mine.

– Să plece criminalul, *i-am spus.*

– Care criminal? Cine e criminalul?

– Acela care a vrut să te omoare. Să plece imediat! Şi băteam nervos cu piciorul în podea.

Asta îşi frângea mâinile:

– Jebs, ţi s-a năzărit... Nu-i vorba de nicio crimă.

– Dacă nu pleacă, te spun tatei!

O amenințam şi plângeam înfricoşată, dârdâind din toate încheieturile. Bărbatul s-a îmbrăcat şi dus a fost. După plecarea lui, explicațiile au continuat. Asta ținea morțiş să mă convingă că n-a fost nicidecum vorba de o tentativă de omor, aşa cum îmi închipuisem. Dacă n-a voit s-o omoare, de ce striga aşa după ajutor? Mi-a spus că nu striga după ajutor, s-a jurat chiar, şi mi-a spus că odată am să înțeleg ce-a fost.

Dar n-a vrut în ruptul capului să-mi explice. De-atunci, n-am mai putut s-o sufăr şi a plecat. Tata a angajat în locul ei pe frau *Gerda, o doamnă distinsă, cu certificate bune, având aproape 60 de ani.*

8 iunie

Atenție! Alaltăieri, l-am cunoscut pe domnul Raul Dolfineanu, mă rog – doctor în Drept, de la Paris, se putea altfel? Corect, ireproşabil, atât de corect şi ireproşabil ca un manechin, încât ți se face greață. Unui bărbat îi stă bine să fie câteodată puțin prost crescut. Dacă e mereu serios, devine chiar neserios. Raul nu poate, săracul! Nu-mi dădeam seama pentru ce tata a invitat familia Dolfinenilor să cineze cu noi, dar acum ştiu: şi-a pus în gând să mă dea lui Raul, cică fac o partidă strălucită. Ce merit are fiul, dacă taică-său a fost prim-ministru?

11 iunie

Papa *m-a întrebat ce părere am despre odrasla Dolfineanului? I-am răspuns:*

– E un cimpanzeu foarte corect şi foarte, foarte nesuferit.

Sfinte Antoane, ce m-a admonestat! Dacă-i place babacului, n-are decât să-l ia el, pe mine să mă lase în pace. Dolfinenii ne-au poftit la ei, la un ospăț. M-am prefăcut bolnavă, am încălzit pe furiş termometrul până la 40 de grade şi nu m-am dus. Stând în pat, citeam şi visam la ofițerul meu care nu ştia decât să mă sărute.

20 iunie

Papa *a angajat un nou asistent particular în locul lui Dumitru, bâlbâitul. Aud că-l cheamă Gherghel, că are studii, dar asta n-are nicio importanță. Important e faptul că-i voinic, bine legat, maiestuos, ca un*

ofițer de gardă, numai că-i îmbrăcat în haine civile. Am observat că n-are verighetă.

26 iulie

Asta-i bună! Gherghelus parcă-parcă aduce cu ofițerul meu din vis! Prostii! Așa mi se pare, sunt cam zăpăcită!

27 iunie

Nu-s zăpăcită!... Seamănă, Jebs, e leit ofițeraşul! Aş! Aiureli! Dacă ar fi îmbrăcat în uniformă, aş mai zice. De ce nu eşti în slujba Maiestății Sale, Gherghelușule? Păcat!

30 iunie

Papa *pleacă la Istanbul, unde se află G. de câteva zile. Nu l-am lăsat în pace, până nu m-a luat şi pe mine împreună cu* frau *Gerda...*

6 iulie

Doamne, câte s-au petrecut de-atunci!... Parcă am trăit într-un vârtej! Şi mai ales în după-amiaza aceea teribilă, când G. s-a repezit ca să pună mâna pe odiosul ucigaş. Ce curaj nebun! Dacă-i tăia şi lui capul cu iataganul? Mi-era o frică nebună. Tremuram şi numai când m-am agățat de brațul lui, mi-am venit în fire. Ce bine era lângă el, mă simțeam ocrotită, călcam pe pământ tare şi nu-mi era frică de nimeni. Era ca un ofițer care mă apără!

Ciudat, mă văd numai lângă el; altfel, mă tem să înfrunt viața, sunt atâția ucigaşi pe lume care vor să te răpună.

7 iulie

Gherghelus a început să mă preocupe. L-am visat azi-noapte, era la picioarele mele şi-mi săruta genunchii.

– Pentru ce genunchii? îl întrebam.

Nu mi-a răspuns. O fi din cauza condiției sale umile? Ah, e o prostie, el, omul puternic, se pleacă în fața bogăției? Deodată a sărit în picioare şi m-a îmbrățişat. Aşa da!

Proastă mai sunt! Credeam că iubirea nu se mai atinge de mine. Dacă ar fi aşa, de ce mă gândesc mereu la Gherghelus? De ce mă sărut cu el în închipuire? De ce mă simt atât de bine în preajma lui?

Citesc o dată, de două ori, a treia oară. Cum să-mi cred ochilor? Dar aici scrie negru pe alb, e exclusă orice îndoială. Aşadar, iat-o pe fiica *maestrului* subjugată, trecând în puterea mea, fără să mişc măcar un deget. Să fie la mijloc doar lucrarea gândurilor mele? Greu de crezut! E totuşi un eveniment neaşteptat, care îmi aduce apă la moară. Aşadar, marmura şi-a pierdut gheaţa, flacăra o cuprinde şi o mistuie. Straşnică treabă!

Dacă nu era majordomul, puteam să aflu vreodată acest secret formidabil? Ah, ce ţi-i cu slugile astea şirete, care îşi bagă nasul peste tot! Pesemne că, în lipsa lui Jebs (aşa am să-i spun, îmi place porecla), soţia majordomului i-a cotrobăit prin lucruri, iar el, şmecherul, citind însemnările din jurnal, gata a-ntocmit planul cu cele 20 de pogoane. Fie, că merită!

Mie, nici vorbă, îmi prinde cât se poate de bine tărăşenia. De-acum încolo, ştiu ce am de făcut, pe care drum trebuie să păşim ferm. Barierele s-au tras la o parte, Jebs a devenit o pradă uşoară. Numai să întind mâna şi s-o culeg. Adevărul e că am avut şi am în mine puterea de a vrea numai un singur lucru şi-l vreau atât de mult, încât acum, când mă hotărăsc să trec la acţiune, mă întreb neliniştit dacă e cu adevărat ceea ce am de făcut.

Haide, copăcel, *Gherghelus* dragă! Norocul îţi surâde, alianţa cu Jebs îţi rezolvă dintr-un condei uriaşa problemă a bazei materiale. N-aş fi căutat-o, dacă n-o găseam mai dinainte, în vremea copilăriei. Sentimentul a desfiinţat distanţa dintre noi. Să poftească acum *maestrul* să-şi mărite odrasla cu cimpanzeul acela nesuferit, pe nume Raul Dolfineanu. Jebs va fi a mea, orice s-ar întâmpla. Aştept să se întoarcă din Franţa, ca să încep atacul pentru cucerirea micuţei cetăţui. Nici nu e nevoie de asediu, consider că s-a şi predat, numai că trebuie s-o iau în stăpânire, implântându-mi steagul pe turn.

După câteva zile, în corespondenţa *maestrului* dau peste un plic cu numele meu sosit din străinătate. Cine îmi scrie şi de unde cunoaşte adresa mea? E o ilustrată înfăţişând *Promenade des Anglais* din Nisa. Pe verso, câteva cuvinte: *Avec mes pensées les plus affectueuses.* Semnat: *Jebs.*

Ah, fata asta e prinsă bine de tot: n-aşteaptă s-o cuceresc *eu,* mi-o ia înainte, mă asaltează, vrea să mă cucerească ea pe mine! Şi cea dintâi ghiulea explodează din plin, spre bucuria mea.

Trebuie să-mi modific tactica: voi adopta pasivitatea, făcând pe prostul. N-are decât să înceapă ea atacul, îi cedez inițiativa. În acest chip, pasiunea ei se va încălzi până la fierbere. Şi după aceea... las' pe mine!

CAPITOLUL 4

Scrisoarea

Interior în apartamentul soților Gherghel.

Dinu o fugăreşte pe Anda, vrând s-o sărute; ea aleargă prin odaie, slobozind țipete ascuțite când e gata să fie prinsă, însă îi scapă fluidă din mâini. Până la urmă, e încolțită şi, răstunându-i capul, o sărută cu sete.

ANDA: Nu-mi place să-ți rămân datoare (îi întoarce prelung sărutarea).

DINU (se clatină): Nebunatică ce eşti, mi-ai strivit buzele!

ANDA: Aşa-ți trebuie! (Văzând că şovăie): Ce ai?

DINU: Aş, nimic... O amețeală. Mi s-a oprit respirația.

ANDA: Knock-out! Jos cu tine!

DINU (pretându-se glumei): Mda, e cazul! (Se lungeşte pe jos.)

ANDA (numără reglementar): Unu, doi, trei, patru, cinci... (Dând cu ochii de un plic, care i-a căzut lui Dinu din buzunar, se apleacă şi-l ridică.) Ce-i asta?

DINU (prinzând de veste, vrea să i-l smulgă): Ce să fie? O scrisoare. Dă-mi-o!

ANDA: Să vedem, mai întâi. Se pare că-i din străinătate.

DINU: Nu te interesează. E de la un prieten.

ANDA: Cu atât mai bine. Scapi cu fața curată. (Vrea s-o desfacă.)

DINU: Nu, nu se poate... (I-o smulge din mână; luptă scurtă.) Uite cum ai mototolit-o...

ANDA: Minți, nu-i de la un prieten.

DINU (încurcat, râde silit): Ei, poftim! De la cine crezi că ar putea să fie?

ANDA: De la o femeie!

DINU: Na! Aici chiar ai nimerit-o.

ANDA: Ivar, insist, e de la o femeie. Prietenii nu-ți scriu pe hârtie bleu.

DINU: Ghi, ce înseamnă asta? E o prostie să mă bănuieşti.

ANDA: Insist, e de la o femeie!

DINU: Ei, dragă, îngroşi gluma. Ţi-a intrat în cap că-i de la o femeie şi pace!

ANDA: N-ai decât să-mi spulberi bănuiala, dându-mi scrisoarea. Nimic mai simplu!

DINU: Dacă vrei să ştii adevărul, e o scrisoare de afaceri. Şi o soţie nu trebuie să se amestece în afaceri.

ANDA: Mă amestec când e vorba de mine. Am tot dreptul, nu?

DINU: Nu înţelegi că nu-i vorba de tine?

ANDA: Şi totuşi, e ceva care mă priveşte. Adineauri spuneai că-i de la un prieten, acum ai întors-o, că-i o scrisoare de afaceri.

DINU: Ei, da, mă roagă să-i înlesnesc o afacere. Ce-i asta? O crimă?

ANDA: Se cunoaşte de la o poştă că minţi! Cel puţin dacă te-ai pricepe să ticluieşti o minciună.

DINU: E nemaipomenit! Dintr-o nimica toată, uite ce tărăboi a ieşit! Draga mea, să ne înţelegem...

ANDA: Tocmai asta vreau şi eu! Dă-mi scrisoarea. De ce mi-ai smuls-o?

DINU: Te rog, nu mă contraria. Ştii că n-o scoţi cu mine la capăt în felul acesta.

ANDA: Am priceput. Dacă n-ar fi de la o femeie, nu te-ai împotrivi atât. Mi-ai da-o şi am isprăvi.

DINU: Nu-i de la o femeie şi nu ţi-o dau.

ANDA: Aşadar, mă înşeli, Ivar!

DINU: Desigur, dacă spui tu...

ANDA: Nu fiindcă o spun, ci pentru că ăsta e adevărul!

DINU: Dacă ţi-ai da seama cât de nedreaptă eşti!

ANDA: Mai degrabă, ar trebui să-ţi dai tu seama pe ce drum ai apucat. De altfel, bănuiam eu ceva necurat. De câtva timp, parcă nu mai eşti tu, ai devenit nervos, nu-ţi mai intră nimeni în voie, mereu te preocupă ceva. Sunt simptome limpezi. Odată am prins de veste că nu purtai verigheta.

DINU: Ai terminat? Asta-i tot?

ANDA: Ascultă, Ivar, am consimţit să-mi leg viaţa de a ta, pentru că eram sigură că şi tu mă iubeşti.

DINU: Şi-acum nu mai eşti?

ANDA: Nu. Ţie nu-ţi mai place jocul, ai obosit şi vrei să ieşi din el.

DINU: Oho, ai luat-o razna. Nu e vorba de aşa ceva.

ANDA: Ba tocmai de asta-i vorba. Nu înţeleg o convieţuire fără dragoste de o parte şi de alta. Deci cântăreşte bine ce faci, scrutează-ţi adânc conştiinţa.

DINU: Ghi, ce tot spui?

ANDA: Eu n-am putut să-ţi aduc aur, palate şi moşii. M-am adus doar pe mine.

DINU: Ştiu, şi-mi ajunge atât.

ANDA: O spui fără convingere, cu jumătate de gură. Şi când mi-aduc aminte că mă simţeam aşa de bogată, după ce-ţi dăruisem totul! Chiar tu spuneai cândva că sunt miliardară. Acum, firește, am sărăcit. O sărutare a mea nu mai face un milion.

DINU: Ghi, pentru numele lui Dumnezeu, unde vrei să mergi? Îţi dai seama cât de legaţi suntem unul de altul, eşti conştientă de valoarea ta, ca să nu mai vorbesc de mine.

ANDA: Ţi se pare numai. Preţul unei femei nu-l afli decât după ce o pierzi. De asta sunt sigură, atât de sigură!

DINU: Vorbeşti prostii. Nici prin gând nu-mi trece să te pierd.

ANDA: Dar faci totul ca să ne despărţim.

DINU: Ce fac? Ce fac? Spune-mi!

ANDA: Tu crezi că n-am şi eu mândria mea de femeie? Dacă iubeşti pe alta, spune-mi deschis, în faţă. Ştii bine ce convenţie am făcut. Nu mă supăr şi nu-ţi fac dificultăţi. Mâine, dacă vrei, merg la divorţ.

DINU: Acum te-ai apucat să baţi câmpii?

ANDA: Nu-i niciun motiv de îngrijorare pentru tine. Văd că arăţi destul de liniştit.

DINU: Cred că fac mai bine decât să iau în serios ceea ce spui. Acum, de pildă, nici nu te mai recunosc. Eşti alta, e una din calităţile tale, să fii mereu alta, să nu mai semeni cu cea de ieri. Iar când devii tragică, eşti şi mai fermecătoare...

ANDA: Nu glumi, Ivar, în împrejurări de-astea. Nu fi prea sigur de mine, ia seama!

DINU: Aş avea motive să mă îndoiesc de fidelitatea ta?

ANDA: Nu ştiu. Însă niciodată nu trebuie să fii prea sigur de o femeie.

DINU: Bine, bine, voi căuta să mă... conformez.

ANDA: Să nu-ţi închipui că, dacă mă despart de tine, rămân nemăritată. Ehe, se găsesc ei destui bărbaţi...

DINU (zâmbind): Nu mă îndoiesc. Poate că de pe acum ai pe cineva în vedere?

ANDA: Mde, nu se ştie niciodată.

DINU: Faci, probabil, aluzie la adoratorul care îţi trimitea flori?

ANDA: Ei, vezi?

DINU: De ce, de un timp, se complace să stea în umbră? Probabil că nu ne cunoaşte noua adresă. Tare aş fi curios să-l întâlnesc faţă în faţă pe acela care râvneşte să-mi ia locul.

ANDA: Nu atârnă decât de tine.

DINU: Dacă atârnă de mine, uite, aş vrea să răsară acum, chiar în clipa asta.

ANDA (amuzată): Aşa, din senin? Ca la comandă? Pe unde ai poftă să pice? Pe geamul hornului? Sau să-l aducă barza în cioc?

DINU: Nu. Mai simplu: eu să-l chem, iar el să răspundă numaidecât chemării mele. Să sune, să-i deschid ceremonios uşa, să vă fac prezentările şi...

ANDA: N-ai decât să-l chemi, dacă ţii neapărat să-l cunoşti. Fii sigur că apare numaidecât pe uşă...

DINU: Ah, cu atât mai bine. (Cu volubilitate, declamator): O, tu cel de-al doilea soţ al preafrumoasei doamne Gherghel, răsari din necunoscut şi vino în braţele care te aşteaptă deschise.

ANDA: Ce înseamnă asta? Ai înnebunit de-a binelea?

(Se aude soneria.)

DINU (tresare, îşi revine brusc): Ei, na! Asta-i bună! Cine-o fi sunat?

(Se duce şi deschide uşa.)

RELU (apare în prag, se înclină): Bună seara!

DINU (surprins): A, tu eşti, Relule? (Izbucneşte într-un râs zgomotos.) Să vezi, dragul meu, ce nostimadă, să râzi de mama focului! Îţi explic numaidecât. Dar mai întâi să fac prezentările. (Andei): Draga mea, îţi prezint pe bunul meu prieten, Relu Apelevianu. (Lui Relu): Soţia mea...

RELU (privind-o adânc): Sunt încântat să vă cunosc, preafrumoasă doamnă. (Cu o politeţe onctuoasă, îi sărută mâna.)

CAPITOLUL 5

Alarma

Din corespondența Andei Gherghel

N-am încotro, trebuie să-ți dau o veste *uluitoare: scumpul meu soț mă înșală... L-am prins cu ocaua mică, am dat întâmplător peste o epistolă de la o feminină, cum le spui tu* pațachinelor. *Mi-a smuls-o din mână, n-a vrut în ruptul capului să-mi arate de la cine este, susținea morțiș că-i de la... un prieten. Găsise proasta în drum care să-l creadă... Ne-am certat rău. Ca să salveze aparențele, făcea glume galbene, cu glasul pierit, jucând lamentabil operetă ieftină.*

Ascultă acum ce întâmplare grotescă, să râzi să te topești. Pe când Pantalone al meu striga cu tremolo în glas: „O, tu, cel de-al doilea bărbat al Andei, răsari din necunoscut!" (sau cam așa ceva, în orice caz, o tâmpenie!) deodată țârrr! – soneria. El – fuga să deschidă, și cine se ivește în prag? Un tânăr elegant pe nume Relu Apelevianu, fost coleg de școală cu Ivar. Tu, a fost ceva la comandă, parcă aranjat cu mâna, în fine, să-ți stea mintea-n loc. După prezentări, tipul *mi-a pupat mâna foarte curtenitor, spunând:*

– Mă bucur să vă cunosc, preafrumoasă doamnă!

Are stil, ce crezi?

Nu mi-a displăcut, de ce aș minți? Era frumos ca Robert Taylor în Podul Waterloo. *Se uita la mine fascinat, ca un vițel la poarta nouă, cred că l-am pus în cofă din primul minut. Mă miram, ce să fie asta? Un nou avertisment al* destinului? *Mai știi? Prea a picat ca musca-n lapte, nu? Totuși, strania coincidență nu m-a răvășit prea mult, eram destul de surescitată din cauza infidelității nepricopsitului meu de bărbat și de aceea numai de musafiri nepoftiți nu-mi ardea. Așa că i-am lăsat pe amândoi să sporovăiască în pace și onor și am plecat, pretextând ceva de mântuială. Adevărul e că aveam nevoie de mișcare, ca să mă sustrag cât mai mult gândurilor*

negre. După ce am trecut de Externe, am luat-o în jos pe calea Victoriei, tot zgâind ochii pe la vitrine, fără să văd nimic, apoi am cotit la dreapta pe bulevardul Elisabeta, drumul meu obişnuit pe vremea când eram domnişoară. Neavând niciun ţel precis, colindam în neştire, dar în mine stăruia tot mai amarnic o greutate. Era vorba de trădarea lui şi, în legătură cu asta, de atitudinea mea. Ce faci, cum reacţionezi, Andă-Andaluză? Tragi cu buretele peste infidelitate, îl ierţi? Dacă nu se astâmpără, hipopotamul? Divorţezi? Încă nu ştiam cum voi rezolva situaţia. Ştiam numai că revolta adunată în mine părea imposibil de suportat. Îl uram îngrozitor, îl disprețuiam ca pe un om de nimic, ca pe o gânganie scârboasă. Doamne, cât aş fi vrut să mă răzbun! Dar în ce fel? Şi tot croiam planuri peste planuri, care mai de care mai caraghioase. Deocamdată, mă oprisem la Relu Apelevianu. Cu ăsta am să-i fac figura, e prietenul lui bun, o să-l doară mai tare. Prostii! În definitiv, ce rezolv? Îl aduc pe făgaş? Dimpotrivă, înveninăm raporturile şi mai rău. Şi, pe urmă, dacă Ivar a făcut o pasiune şi merge la despărţire? Hm, situaţia se complică, nu-i de glumă! Rătăceam într-un labirint de planuri. Mai bine să nu mă gândesc la nimic, uite aşa. Şi lucrurile or să se descurce şi singure.

În drumul meu, m-am abătut pe la cofetăria Delicia din coasta Cişmigiului şi am cerut o şarlotă cu frişcă, prăjitura mea preferată. La masa vecină se afla un tânăr cu o mutrişoară de copilandru, care mă fixa stăruitor. Când, fără să vreau, m-am uitat la el, a întors brusc capul şi a roşit – parcă făcuse ceva nepermis. De ce aş minţi? Gestul lui timid de adolescent m-a impresionat plăcut. Ce băiat cuminte şi sfios, îmi spuneam, dar uite cum îi dă inima brânci când vede o fată frumuşică!

Când am ieşit din cofetărie, nu m-am putut stăpâni să nu-i arunc o privire de adio! Zic de adio, căci în clipa aceea mă gândeam că n-o să-l mai văd niciodată pe acel tip drăgălaş, cu păr cârlionţat şi ochi mari, fosforescenţi. Figura lui m-a urmărit în timp ce mergeam pe trotuar de-a lungul Cişmigiului. Cine-o fi? mă întrebam, tare aş vrea să ştiu dacă a avut vreo aventură. N-aş crede, e prea sfios, prostuţul! Numai dacă o Evă neruşinată i-o fi râvnit gura senzuală – atunci, da. Fiindcă are, trebuie să recunosc, o gură tare senzuală.

Astfel de prostii îmi treceau prin cap, când din spate se ivi chiar el, tânărul care-mi acaparase gândurile. N-am înțeles ce vorbe mi-a spus, într-atât eram de surprinsă. Cum? Sfiosul cuteza să acosteze o femeie? Îl năucisem în așa hal, încât își ieșise din propria-i fire înarmându-se cu un curaj nebun? Ce-o fi vrând să-mi spună? Și cum *o să-mi spună? Doamne, ce-o să mai râd! Întâmplarea începea să mă amuze și, mai mult decât atât, mă covârșise.*

– Nu vreți să facem o plimbare prin Cișmigiu? îmi propuse el.

N-am spus nici da, *nici* nu. *M-a luat de braț și am cotit la dreapta, intrând pe poarta principală. Cișmigiul la ora amurgului era pustiu, plouase la amiază și vremea se cam răcorise. L-am întrebat într-o doară cum îl cheamă și ce profesie are. Mi-a răspuns râzând* că e prinț de sânge *și-l cheamă... numele l-am uitat... Îl luase dintr-o piesă de teatru.*

– Dacă-i așa, eu sunt împărăteasă, i-am spus râzând.

– Mai degrabă, o zeiță, m-a contrazis el.

Ne-am așezat pe o bancă. M-am prefăcut că tremur de frig. De altfel, începuse să sufle un vânt aspru, răcoros.

– Uite ce mâini reci am! și i le-am dat să le încălzească. De fapt, mâinile mele erau calde, într-ale lui; începu să le sărute.

Apoi a vrut să-și scoată pardesiul, să mi-l dea, ca să mă încălzesc. Nu l-am lăsat, în schimb, m-am strâns toată în el. Tânărul m-a cuprins atunci zdravăn și m-a sărutat. A fost destul o dată, că după aceea nu mai puteam să ne oprim. Nu ne opream decât atunci când trecea câte cineva pe alee în dreptul nostru, uneori, nici atunci.

„Ah, dacă m-ar vedea Ivar! Aș muri de plăcere!" Dar Ivar nici gând să treacă pe acolo!

Niciodată n-am simțit atât de intens mierea sărutărilor. Nu știu unde citisem că sărutarea e tipul voluptății desăvârșite, fiindcă renaște din ea însăși și, astfel, o sărutare cere pe alta, necontenit, fără saț.

Ne-am ridicat. Prințișorul *voia să mă ducă la el acasă, zicea că locuiește undeva pe aproape, că nu facem nici zece minute. Nu, nu merg, i-am spus, mă așteaptă mama acasă. El insista mereu, dar degeaba. Ziceam că azi nu pot, e imposibil, poate mâine sau poimâine. Văzând că nu mă convinge să-l urmez, mi-a pus ceva în*

mână, nu înțelegeam ce-i cu asta, e vreo scrisoare sau... ah! eram sătulă de obsesia scrisorii lui Ivar, şi atunci m-am speriat de necunoscutul acela şi am fugit, apucând-o în neştire pe alei. Dar nu fugeam atât de el, cât fugeam de mine. Nu ştiu, nu-mi dau seama ce-a fost. Un simplu capriciu? Nu cred. O răzbunare împotriva lui Ivar? Nici asta! Până acum, încă nu dovedisem atâta uşurință. Ce s-a petrecut cu mine? Cum de m-am pretat unei asemenea aventuri? Totul s-a petrecut ciudat, nebulos, în plin domeniu al inconştientului. Am luat un taxi, ca să ajung mai repede acasă. Pe drum, umblând în buzunarul pardesiului, am dat peste o hârtie. Ce-o fi asta? Mă uit la ea: o bancnotă de o sută de lei. Nu era a mea, sunt sigură; de unde au răsărit banii ăştia? Un gând groaznic mi-a fulgerat prin cap: ei, da, micul meu adolescent mi-a strecurat banii fără să-mi dau seama, pentru a mă ademeni să merg la locuința lui, plătindu-mă ca pe-o femeie de stradă. Şi eu am fugit cu banii lui, lăsându-l cu buzele umflate.

Trebuia să plâng de ruşine, dar – nu! M-a apucat un râs nervos, irezistibil. Închipuie-ți, tu, nu era chip să mă mai pot opri, râdeam ca o smintită! Ivar se mira:

– Ce-i cu tine, Ghi? Ce te-a apucat?

– Ți-am plătit-o cu vârf, i-am răspuns, te-am înşelat cu iuțeala fulgerului.

El zgâia ochii la mine, neîncrezător.

– Ba nu, zău, cu cine?

– Cu un prinț, bineînțeles!

– Chiar prinț?! Ha-ha-ha! izbucni el în râs. Bună! Atunci suntem chit!

– Nu râde, e purul adevăr!

– Nici nu mă îndoiesc! Când l-ai cunoscut?

– Adineauri.

– Aşa repede? Unde?

– În Cişmigiu, pe bancă...

– Credeam că la castelul Schönbrunn...

Alt val de râs. Râdeam amândoi ca nebunii.

– Când să plec, mi-a dat o sută de lei...

Ivar se strica de râs. Râdea cu atâta poftă, atât de zgomotos, că mă zgâria pe nervi.

– O sută? Asta le pune vârf la toate! Era prinț de operetă? Doamne, ce-am mai râs în seara asta!

Nu știu ce mi-a venit să dau în vileag aventura și, mai ales, cu atâta cinism. A fost o trăsnaie a mea, ca multe altele. Poate, n-am făcut tocmai rău. Ivar n-a crezut o iotă, trecea totul pe seama imaginației mele. Să-i fie de bine! Unele fapte par atât de neverosimile, încât ajungi să te îndoiești de realitatea lor. Atâta numai că tărășenia mi-a scăzut apăsarea sufletească și m-am pomenit că... nu mai aveam ce-i reproșa soțului, că, adică, după cum spunea și el, suntem chit.

Mi se păruse doar. N-a fost chiar așa. După ce m-am zăvorât în dormitor, încuind ușa cu cheia, m-a podidit plânsul. Și acum plâng, când îți scriu. Plâng și te îmbrățișez.

Anda ta

P.S. Azi-dimineață, după ce a plecat Ivar, i-am răscolit minuțios prin birou. Desfăcând învelitoarea unei cărți, am dat peste plicul cu pricina. Înăuntru, o vedere din Nisa. Cuprinsul telegrafic: „Cu gânduri afectuoase – *apoi semnătura:* Jebs."

Cine o fi caraghioasa asta? De unde a racolat-o? Și cum?

Prin urmare, tot e ceva la mijloc. Altfel, mi-o arăta, nu? E simplu ca bună ziua.

Tot eu

CAPITOLUL 6

Învoiala

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

Când îl văd pe Relu ivindu-se în dreptunghiul uşii, tresar cuprins de toate mirările. M-aş fi aşteptat să-mi facă o vizită oricine pe lumea asta, în afară de el. De ce venise la mine străduindu-se să-mi afle adresa, ce anume îl aducea?

Numai după plecarea Ghiocelei, mă dumiresc. Fostul coleg de liceu, acum în diplomaţie, fusese rechemat, venea din Franţa, şi mâine sau poimâine trebuia să plece la Atena. Mă căutase la unchiu-său, Apelevianu, într-o chestiune personală, şi, negăsindu-mă acolo, majordomul îi dăduse noua mea adresă.

– Uite, îţi aduc *asta*, spuse el şi, vârând mâna în buzunar, scoase o scrisoare.

O iau şi îl întreb curios:

– De la cine e?

– De la vară-mea, Jebs.

Mă uit la el mirat. Îmi explică:

– M-am abătut pe la Nisa, ştiam că e acolo cu unchiul. Înainte de a pleca, mi-a spus între patru ochi: „Te rog să-mi faci un serviciu: predă scrisoarea asta prietenului tău, Gherghel, dar numai *în mâna lui.*“ Ceea ce şi fac, după cum vezi.

Deşi nu-i prea politicos, îi cer încuviinţarea lui Relu să citesc această scrisoare, trimisă cu precauţii atât de mari, încât a fost nevoie să-mi fie predată personal, pentru ca nu cumva, Doamne fereşte, să cadă în mâini străine. E redactată în franţuzeşte, ca şi jurnalul ei intim, pe care îl ştiu pe dinafară, ca şi ilustrata prevestitoare şi parţial anonimă primită mai înainte şi semnată *Jebs.* Şi acum semnează tot *Jebs.* E o avalanşă de fraze incendiare desprinse din vocabularul de totdeauna al dragostei, care mi-ar părea

firești venind de la orice fată de pe pământ, dar pur și simplu mă lasă buimac, când pornesc din inima glacială a fiicei Apelevianului. Îmi scrie, printre altele: *...à qui la faute si vous avez surgi sur ma route et bouleversé ma vie de telle façon que je ne peux plus m'y retrouver? Une force occulte qui n'est pas que l'amour veut que tu sois mienne et que je sois à toi...*

Ai ghicit, Jebs, chiar asta vreau: să fii a mea, să trecem împreună prin viață, braț la braț. Și probabil că toate puterile firii vor același lucru, altfel nu înțeleg cum și de unde te-au cotropit asemenea simțiri. Relu răsfoiește în acest timp un album cu reproduceri după tablouri celebre adus din Italia. Îl întreb:

– Cred că știi despre ce-i vorba, nu?

Pe fața lui se ivește un zâmbet imperceptibil.

– Precis – nu știu nimic. Bănuiesc numai.

– Dragă Relule, îți mărturisesc pe cuvânt de onoare că inițiativa aparține în întregime verișoarei tale. Eu n-am deschis gura, n-am spus un singur cuvânt. De altfel, nici n-aș fi avut curaj. Mă crezi?

– De ce nu? Știe că ești însurat?

Întrebare trăsnet! Ce să-i răspund alta decât adevărul?

– Nu. Nu cred! Nu cumva i-ai spus tu?

– Eu? Habar n-aveam. Abia acum aflu și țin să te felicit că ai pus mâna pe o femeie atât de frumoasă.

– Mulțumesc, Relule, numai că nu e cazul să mă feliciți, pentru că vreau să divorțez.

– Serios? Din pricina verișoarei mele?

– Dacă vrei să fiu sincer, și din pricina asta. Adevărul e că m-am grăbit cu însurătoarea. Trebuia să mai aștept, dar a fost un concurs de împrejurări care m-a depășit. Ei bine, nu ne înțelegem.

– Și crezi că va consimți să divorțeze? N-o să întâmpini dificultăți?

– La drept vorbind, mă aștept, și încă cum! Dar n-o să dau înapoi din cauza asta. Zarurile au fost aruncate.

– Dacă află vară-mea că ești însurat și bate în retragere?

– Tocmai asta e principalul. Cred că ai să-ți ții gura, nu?

– Nu-i vorba de mine. Despre partea asta, poți să dormi liniștit.

– Îmi dai cuvântul că păstrezi discreţia?

– Da, pe cuvânt de onoare.

– Îţi mulţumesc, Relule. De tine mă temeam mai mult, că ai să te împotriveşti s-o iau pe Cora. Şi, în al doilea rând, de mine. Îmi spuneam: „Cum voi îndrăzni să ridic ochii până la fiica *maestrului*, de care mă desparte o distanţă ca de la cer la pământ?"

– Prostii, Dinule! În dragoste, distanţele pier, iar obstacolele se năruie. Eşti gata să dai marea lovitură! Socoţi că eu ajungeam ceva dacă n-aş fi nepotul lui Apelevianu? Vezi însă, fii atent, după câte ştiu, unchiul e hotărât s-o mărite cu Raul Dolfineanu.

– Da?! fac pe miratul, deşi aflasem de acest lucru din jurnalul intim al fetei. Atunci, se încurcă treaba.

– Grăbeşte-te să isprăveşti cu soţia. Altfel, intervin complicaţii care ar putea să răstoarne totul.

– Da, îmi dau seama. De la un timp încoace, tot frământ un plan, vreau să-i întind o cursă. Numai că trebuie să găsesc pe cineva care... care să-i facă niscai curte...

– Aha! Vrei să înscenezi un adulter?

– Nu merg până acolo. Mi-ajunge să-mi dea numai un simplu motiv.

În clipa aceea, îmi vine în minte Bob Geamănu. Cu el Ghiocela mai avusese de-a face, tipul – după spusa lui – încercase s-o sărute, aşa că, de astă dată, reluând ofensiva, ar putea să ajungă ceva mai departe, fără să fie nevoie de timp prea mult. Şi chiar dacă n-ar ajunge nicăieri, n-ar avea nicio importanţă. Simpla lui prezenţă în casa mea ar fi suficientă pentru declanşarea rupturii. Cel care caută noduri în papură nu are nevoie decât de pretexte. Numai că trebuie să-mi înfrâng repulsia faţă de el, dar... în fine, am s-o fac şi pe-asta...

– L-am găsit. E un tip după care se cam prăpădesc femeile, gen *homme à femmes*. Cred că mă înţeleg cu el, duce veşnic lipsă de bani. Plătit bine, se pretează la orice. Dacă, între timp, dau peste ceva mai... seducător, renunţ bucuros la el.

Relu stă oarecum în rezervă. După o tăcere cam lungă, zice:

– La drept vorbind, nu-i mai corect să-i destăinuieşti soţiei tale că vrei să divorţezi?

– La fel spune şi ea. Chiar am făcut un angajament în privinţa asta, numai că toată povestea e formală, fără nicio valoare. În mod practic, e foarte greu să ajungi în acest fel la un rezultat, mai ales cu o femeie care te iubeşte.

– Ar fi păcat s-o dai pe mâna unui seducător de profesie. Ar putea să te şantajeze când ţi-e lumea mai dragă.

– Mi se pare că ai dreptate. Nu ştii niciodată cu cine ai de-a face. Da, bine zici, am nevoie de un om de încredere, chiar de un prieten bun, devotat. Altfel, se duce pe copcă tot planul...

Hm, să mă mai gândesc. Lucrurile sunt destul de serioase, trebuie bine chibzuite. Păcat că Relu pleacă mâine în Grecia. Dacă ar zăbovi câteva zile, poate, am găsi împreună o soluţie acceptabilă. Îi făgăduiesc că-l voi ţine la curent cu tot ce întreprind.

După plecarea lui Relu, recitesc scrisoarea lui Jebs o dată, de două ori, de trei ori... Mi se pare mereu că sunt pradă unei halucinaţii provocate parcă de marea mea dorinţă care vrea să purceadă bine. Cu toate astea, nu-i halucinaţie! Ci o realitate înflorită pe placul inimii. Cum de s-a aprins o marmură, încât să ia foc şi acum arde vâlvătaie? Teribil sentiment această dragoste care pârjoleşte pe unde trece, reuşind ca o făptură insensibilă să se schimbe în aşa fel, încât, călcând peste orice convenţie şi chiar peste propria-i mândrie, să-mi declare ea cea dintâi dragoste, şi încă la modul superlativ, fără să aştepte ca, eventual, să fac eu primii paşi. Şi, mai mult decât atât, să-l delege pe vărul său, Relu, cu transmiterea acestui mesaj atât de intim, făcându-l să joace un rol jenant de tăinuitor. De fapt, asta îmi prinde bine, nici vorbă, pentru că, în afară de Jebs, mai am un aliat în Relu, ca să frângem cu puteri sporite voinţa *maestrului* meu în ceea ce priveşte căsătoria fiicei sale. Oricum, unchiul meu, majordomul, pare din ce în ce mai asigurat că va căpăta cele douăzeci de pogoane de care şi-a agăţat nădejdile bătrâneţii. Să le stăpânească sănătos!

Partea proastă e că, deocamdată, nu sunt în regulă cu starea civilă şi asta mă stânjeneşte. Îi telefonez unui cunoscut avocat specialist în divorţuri, dar omul lipseşte din capitală, e dus undeva în provincie. Deşi ştiu pe de rost procedura, sunt totuşi chichiţe pe

care specialiştii le cunosc, încât, uneori, întorc legea pe dos. Aşa ceva îmi trebuie. Bine, îl aştept să se întoarcă.

În schimb, cine mă caută la telefon? Chiar Relu, care mă anunţă că, din motive independente de voinţa lui, s-a amânat plecarea în Grecia *sine die.* Aşadar, e foarte probabil ca două-trei săptămâni, poate chiar mai mult, să taie frunză câinilor în Bucureşti, bucurându-se de un concediu nevisat. După o jumătate de oră, mă pomenesc cu el în palatul unchiului său.

– Ei, zice de la uşă, cum stăm cu divorţul?

– Până acum, n-am rezolvat nimic. Nu cunoşti pe *cineva* în care putem avea încredere deplină?

– Nu ştiu. Nu văd pe nimeni. Să ne mai gândim...

– Ai relaţii întinse, prieteni cu duiumul. Poate dai peste unul care...

După o mică pauză frământată, Relu zice:

– Ascultă, Dinule, la urma urmei, m-aş încumeta chiar eu să...

– Tu?! îngăim mirat.

– De ce nu? Îţi sunt prieten, vreau să te ajut.

– Serios?! De fapt, mă gândisem la tine din capul locului, dar cine avea curajul să ţi-o propună?

– Stai, nu te înfierbânta aşa. N-am primit încă. Dacă vrei să fiu sincer, îmi pare rău s-o dai pe nevastă-ta pe mâna altuia.

– Atunci, ce te împiedică să primeşti?

– Ştiu eu? Poate, un scrupul de conştiinţă.

– Acest „scrupul" eu ar trebui să-l am, nu tu.

– Dar e vorba de soţia unui prieten.

– O fi, însă eşti acoperit de asentimentul soţului. Hai, nu mai ezita! Cu tine ştiu că ar merge treaba ca pe roate.

– De unde ai certitudinea asta?

– N-ai băgat de seamă cât de impresionată a fost când i te-am prezentat? A tresărit şi a făcut nişte ochi...

– Nu exagerezi?

– Deloc. O cunosc aşa de bine! Ai şanse, dragul meu, sută la sută. Pentru că, vezi tu, mai întâi, trebuie să avem în vedere sorţii de izbândă. Degeaba i-ar face curte cineva care n-o interesează...

– Mda... Ai dreptate... Până acum, nu m-am pretat să joc rolul unui seducător. De fapt, e o cruzime să te joci astfel cu inima unei femei.

– Vasăzică, tot scrupule de conştiinţă, nu?

– Da, dar şi un exces de prudenţă. Ştii doar că-s logodit cu vicontesa. Dacă mi se aprind călcâiele după nevastă-ta, ce mă fac? Nu cad singur în capcana pe care i-am pregătit-o ei?

Într-un fel, omul are dreptate, intră într-un joc primejdios, se gândeşte la toate consecinţele. Prudenţa lui mă pune serios pe gânduri. Tot el mă linişteşte, în cele din urmă:

– Glumesc, Dinule. Nu se lipeşte aşa de uşor dragostea de mine. Până acum, n-am iubit niciodată. Uneori, mi s-a părut numai că iubesc şi atâta tot. Aşa că...

– Primeşti deci?

– Cu o condiţie: să-mi creezi condiţii favorabile. După care adaugă: Stai puţin! Dacă-ţi vine poftă să-mi faci vreo scenă de gelozie?

– Haide, fii serios! De vreme ce sunt hotărât să divorţez, mai poate fi vorba de gelozie? Şi pe urmă, nici n-o iubesc. Am luat-o datorită unei... unei... E de prisos să-ţi explic cu de-amănuntul ce a fost şi cum a fost.

Târgul se încheie, nu ne mai rămâne decât să bem aldămaşul. Ceea ce şi facem. Bufetul lui e bine asortat. Aduc o sticlă de coniac franţuzesc, cinci stele, torn în păhărele de cleştar şi ciocnim:

– Să fie într-un ceas bun!

Relu se apucă serios de treabă. Vine acasă în lipsa mea şi, o oră-două, până mă întorc, stă de vorbă cu Ghiocela. Nu ştiu ce-i spune, nu mă interesează, desigur, îşi croieşte un drum spre inima ei.

Ghiocela îmi spune într-o seară:

– Prietenul tău e foarte interesant. Ştie atâtea lucruri!

– Cred şi eu! A colindat pământul în lung şi-n lat.

Altădată, îmi atrage atenţia:

– Ştii că Relu al tău îmi face curte?

– Fii serioasă, îi răspund. Băiatul e logodit cu vicontesa de Sabray, care, după câte ştiu, e una din partidele cele mai strălucite. Aşa că vezi cum stai...

N-a mai zis nimic.

Într-o seară, la restaurantul Flora, Ghiocela, după un dans cu Relu, revenind la masă, mă previne cu ingenuitate:

– Ia seama, Ivar, domnul Apelevianu şi-a pus în gând să mă seducă...

Mă uit la Relu preț de o clipă, el se uită la mine tot aşa, apoi amândoi pufnim în râs.

CAPITOLUL 7

O căsnicie sfărâmată

I

Anda Gherghel, tolănită într-un fotoliu, recitește (pentru a câta oară?) *Mica sirenă* de Andersen. E un basm pentru copii? Da, pentru copii, dar mai ales pentru oameni mari. E cea mai frumoasă poveste de dragoste din câte s-au scris pe lumea asta, și s-au scris multe.

ANDA (în sine): De ce mă emoționează într-atât povestea acestei micuțe sirene? Ori de câte ori o citesc, mă simt răvășită și plâng cuprinsă de o nostalgie sfâșietoare. E cea mai sublimă stare sufletească pe care izbutesc s-o ating, mult mai pură și plină de conținut decât dragostea. Ce-o fi asta? Mă regăsesc în ființa ei?

(Ușa se deschide încet, pe nesimțite. A intrat, parcă, cineva cu precauții de hoț. Să fie Lina, slujnica? Sau Ivar? El face, uneori, glume de-astea, vine tiptil pe la spate și-i pune mâna oblon la ochi. Dar ce să caute la ora asta?)

ANDA (întoarce capul și tresare surprinsă. Nu-i soțul ei, ci Relu): Dumneata! Cum ai intrat? Cine ți-a deschis?

RELU (cu impertinența și calmul bărbatului sigur pe victima sa): Știam că ești singură...

ANDA: Ce vorbă-i asta? Sunt, ca de obicei, cu conștiința mea.

RELU: Cu atât mai bine, am cui mă plânge...

ANDA: Cel mai cuminte lucru e să renunți. Dinu ar putea să se întoarcă și n-aș vrea să ne găsească împreună, oricât îi ești de prieten.

RELU: Prieten, spui? Ce înseamnă o prietenie ca a noastră, când o femeie ca dumneata se află între noi?

ANDA (în gând): Ce îndrăzneală! Tinerii de soiul acestuia n-au nimic sfânt, pângăresc cele mai curate simțăminte. Ar trebui

să-l dau pe uşă afară. Dar nu, mai bine mă prefac că nu pricep. Înlătur un scandal, ale cărui urmări se vor răsfrânge tot asupra mea. (Vorbit): Ceea ce este între dumneata şi Dinu, după câte îmi dau seama, nu-i prietenie. Trebuie să-i dai alt nume!

RELU: Nu vrei să mă înţelegi?...

ANDA: Ce să înţeleg, domnule Apelevianu? Pentru mine e de neînţeles cum un bărbat logodit cu o vicontesă din Franţa uită de îndatoririle sale şi-i dă târcoale femeii unui prieten, pe care abia a cunoscut-o.

RELU: Asta-i adevărat. Dar tot atât de adevărat e că ei îi place să se joace cu mine ca pisica cu şoarecele...

ANDA: Nici asta n-o înţeleg! De ce se tot vâră domnul şoarece în ghearele pisicii? (Râde.)

RELU (faţa i se aprinde, glasul îi tremură, o dogoare nesuferită îi înconjoară trupul: izbucneşte într-o dezlănţuire fără stavilă): De ce se vâră şoarecele în ghearele pisicii? Ei bine, pentru că... pentru că...

ANDA (calmă, îi pune mâna la gură): Taci! Ştiu ce vrei să spui.

RELU (cu sufletul la gură): Atunci?

ANDA: Ce să-ţi răspund? Mi se pare curios cum de n-ai aflat până acum că nu sunt liberă. De ce nu te informezi cum trebuie?

RELU (dărâmat): Ăsta-i răspunsul? Dar bine, crezi că iubirea ţine seama de stare civilă, convenienţe şi piedici?

ANDA: Firește că nu, dacă e reciprocă. Or, între noi nu este cazul. Eu sunt femeia altuia, şi dumneata – logodnicul alteia. E limpede, nu?

RELU (nu se dă bătut, ştie că o femeie, chiar accesibilă, şi tot opune rezistenţă, dar una ca Anda): Bine, voi aştepta ca această iubire să devină reciprocă.

ANDA: O să aştepţi, atunci, mult şi bine. Îmi repugnă aventurile extraconjugale. (În sinea ei): Din păcate, am avut una mică-mititică şi-mi ajunge. Bine că s-a consumat fără consecinţe.

RELU: Insist că nu-i vorba de o simplă aventură...

ANDA: Dar ce e? Nu crezi că cel mai cuminte lucru pentru dumneata ar fi să respecţi omul care ţi-a deschis uşa casei cu atâta încredere?

RELU: Sunt sincer întâi cu mine şi apoi cu alţii. N-am de gând să stric nimic. Cel mult, să repar.

ANDA: Să repari? Ce fel de reparaţii urmăreşti cu stăruinţele dumitale? Vorbeşte! Pentru ce nu mă laşi în pace? De două săptămâni, zi de zi, îmi faci curte asiduă, îmi împuiezi capul cu vorbe de dragoste, deşi ţi-am spus limpede că nu-s femeia pe care o crezi. Aş fi putut să-ţi închid uşa, dar am vrut să evit o ceartă...

RELU: Sunt foarte mâhnit. Asta-i tot ce-ai înţeles din zbuciumul meu?

ANDA: În orice caz, am înţeles mai mult decât crezi. Chiar dacă simt ceva pentru dumneata, la ce bun? Chiar dacă aş face o pasiune pentru cineva, încă nu mi-aş înşela bărbatul...

RELU: Şi cum ai rezolva situaţia, mă rog?

ANDA: Pur şi simplu, m-aş despărţi de el, pentru că în asemenea condiţii convieţuirea devine de-a dreptul insuportabilă, nu-i aşa?

RELU: Şi te-ai recăsători cu...

ANDA: Sigur că da. Nu-i firesc? De altfel, chiar aşa m-am înţeles cu Dinu, înainte de a ne lua. Avem o convenţie în privinţa asta, pe care înţelegem s-o respectăm. Şi, ca să-ţi dai seama cât de departe merg pe drumul sincerităţii, uite, într-o seară i-am mărturisit soţului ceva despre dumneata.

RELU (curios): Ce anume?

ANDA: Nu ştiu dacă-i oportun să-ţi spun.

RELU: Te rog! Te rog!

ANDA: Ei bine, i-am spus că ai ceva tulburător în fiinţa dumitale, care place femeilor în general, şi mie – în special. Dar pentru atâta lucru nu-mi pierd capul. Vezi ce sinceră sunt?

RELU: Dacă am apucat-o pe calea destăinuirilor, îngăduie-mi să-ţi pun o întrebare, o singură întrebare: Îl iubeşti cu adevărat pe Dinu?

ANDA (cu un gest nervos): Întrebarea mi se pare lipsită de tact.

RELU: Iartă-mă, te rog. Pentru mine e foarte importantă. Te rog, răspunde-mi.

ANDA: Dacă ţii cu tot dinadinsul, ei bine, află că-mi iubesc soţul. Mai mult decât îţi închipui dumneata, mai mult decât crede el însuşi. Eşti mulţumit?

RELU: Deloc. Şi mă îndoiesc că e vrednic de această iubire...

ANDA: Iartă-mă, dar nu ţin seama decât de îndoielile mele.

RELU: Prea eşti sigură de el şi rău faci. Dacă te-ai pomeni că, într-o zi, îţi propune să vă despărţiţi, potrivit angajamentelor luate unul faţă de celălalt, ce i-ai răspunde?

ANDA: Nimic. Crezi că l-aş învrednici cu un răspuns? Crezi că aş plânge sau i-aş face imputări? Crezi că m-aş sinucide, cum a făcut chiriaşul de sus, care a fost părăsit de nevastă? Nu, stimate domn. Voi adopta resemnarea, care e forma cea mai evoluată a înţelepciunii. Dragoste cu sila nu se poate.

RELU: Abia aştept ziua cea mare a resemnării.

ANDA: Înarmează-te cu multă răbdare! Pentru că ai să aştepţi mult şi bine...

RELU (cu insinuare): Nu se ştie. Niciodată nu trebuie să fii atât de sigur nici de tine însuţi, dar mai ales de altul!

ANDA (se uită la el de sus, cu îngăduinţă, aşa cum ar cântări o femeie experimentată bâiguielile de dragoste ale unui adolescent. Nu se poate stăpâni să-i arunce în faţă, surâzând cu superioritate): Domnule Apelevianu, iartă-mă că ţi-o spun, dar eşti naiv ca un copil. Despre dumneata se vorbeşte ca de un cuceritor irezistibil, căruia nicio femeie nu-i poate rezista. Dinu mi-a spus despre logodnica dumitale că e descendenta unei familii ilustre din Franţa.

RELU (clatină capul surâzând cu tristeţe): Mda, e adevărat. Legenda persistă, însă lucrurile trebuie privite exact în sens invers.

ANDA: Nu înţeleg. Căror merite se datoresc succesele dumitale? Cum reuşeşti să cucereşti femeile? Spune-mi şi mie.

RELU: Adevărul e că nu eu, ci ele mă cuceresc pe mine. De aceea îţi vorbeam de sensul *invers*. Eşti nedumerită, nu-i aşa? Dacă aş sărăci brusc şi nu m-ar chema Apelevianu, n-aş mai însemna nimic.

ANDA: Eşti dezolant de sincer!

RELU (care până acum credea că a pierdut lupta, simte că începe să câştige teren folosind invincibila armă a sincerităţii nude, brutale. Se hotărăşte să meargă până la capăt pe acest drum al victoriei): La ce m-aş ascunde după deget? Până la cei 27 de ani ai mei, am impresia că am trăit viaţa altcuiva, pe care nu-l cunosc, o viaţă searbădă, monotonă, aproape străină. Azi, când îi găsesc

adevăratul sens, trebuie să dau înapoi, pentru că aceea pe care o iubesc...

ANDA: Poate că aceea de care vorbeşti are şi ea dreptatea sa. De ce şi-ar dărâma casa în care se simte bine?

RELU (strigând): Dacă totuşi această casă se prăbuşeşte la pământ?

ANDA: De ce adică s-ar prăbuşi?

RELU (pornit): Pentru că are temelia şubredă... şubredă! Înţelegi?

ANDA (îl imită maşinal): Şubredă... şubredă... şubredă! (Alt ton:) Haide, fii serios, copilule mic, îmi placi mai mult aşa. Acum du-te. Dacă ai raţiona un pic, ţi-ai da seama cât greşeşti faţă de mine. Eu însă te iert... ştergem tot cu buretele şi rămânem prieteni mai departe... De acord?

RELU (în gând): Ce-i asta? Mă ia drept un adolescent căruia trebuie să-i pui frâu dacă o ia razna? A, nu, nu merge aşa. Cu Anda trebuie să joc tare. (Îi ia mâinile într-ale lui. Ea le lasă, încă nu ştie ce vrea să facă el.) Bine, plec. Dar nu înainte de a-mi da o încurajare.

ANDA (nu înţelege): Ce fel de încurajare? (Ironic): Ai început să cerşeşti? Poftim! (Îi trage o palmă în glumă.)

RELU: Ai dreptate, o sărutare se smulge, nu se cerşeşte (o cuprinde în braţe şi vrea s-o sărute).

ANDA: A, nu! (Se trage înapoi, indignată; îl admonestează autoritar, cu fulgere de mânie): Pleacă! De azi înainte nu mai sunt acasă pentru dumneata! (Relu lasă capul în jos, copleşit, şi de-a binelea năuc. Dacă ar fi căzut într-o prăpastie, nu s-ar simţi altfel. Femeia asta dovedeşte o virtute dârză, greu de învins.)

RELU (în gând): Ce să fac? Să plec? Ar însemna o capitulare cinică, fără şanse de a înnoda mai târziu firul pe care l-am rupt printr-o nechibzuinţă. Pentru că am comis o nechibzuinţă, folosind violenţa. Chiar o prostie! Nu, hotărât lucru, Anda nu este femeia aventurii, m-am înşelat crezând că pot s-o antrenez într-o legătură extraconjugală. Ciudat: *îmi impune!* Mai bine aş merge pe linia sincerităţii. Nu-mi dau seama de ce am părăsit-o, dialogul nostru a parcurs urcuşuri şi coborâşuri ciudate, încât îmi pare că am fost jucăria lui. Hai să încerc o împăcare, am s-o rog să mă ierte. (Vorbit, cu pocăinţă în glas:) Te rog, iartă-mă!

ANDA (dezlănțuită): Drept cine mă iei, domnule Relu? Faptul că ți-am îndurat până acum insistențele fără să-ți arăt uşa îți dă dreptul să te porți astfel? Crezi că n-ai altceva mai bun de făcut decât să suceşti capul femeilor, chiar dacă ele sunt ale prietenilor? Pentru oameni de soiul ăsta n-am nicio stimă.

RELU (păleşte, săgețile Andei au lovit în plin. Îl doare, desigur, că ea şi-a făcut o părere atât de proastă despre el. Se lasă, obidit, pe un scaun, cu o piatră grea de moară pe suflet şi îngăimă): Sunt mai ticălos decât mă crezi!

ANDA: Aşadar, recunoşti?

RELU: Da, merit tot disprețul. Totuşi, să ştii că am un simțământ curat pentru dumneata. Din cauza asta nu plec înainte de a-mi uşura conştiința. Nu te pot lăsa să trăieşti mai departe în minciună. Socotesc că eşti destul de tare ca să înduri adevărul, oricât ar fi de crud.

ANDA: Ce tot îndrugi? De ce adică trăiesc în minciună? Ce vrei să spui cu asta?

RELU (frontal): Află că sunt aici *cu asentimentul* lui Dinu...

ANDA (îşi pierde brusc culoarea feței, zguduită de trăsnetul destăinuirii. Îl cântăreşte din ochi pe Relu, preț de o clipă; îşi spune în gând: Nu se poate! Apoi, recăpătându-şi stăpânirea de sine, îi strigă): Minți!

RELU: Pe onoarea mea că nu mint.

ANDA (zbătându-se în toate incertitudinile): Adevărat? Dinu te-a pus să-mi faci curte, ca să scape de mine?

RELU: Da, şi eu am acceptat. Asta e vina mea. Dar cine, în locul meu, n-ar fi primit?

ANDA: (Simte că el spune adevărul. Schimbarea lui Ivar din ultimul timp e concludentă... Şi apoi ilustrata aceea revelatoare primită din străinătate. Dar faptul că repudiază verigheta? Toate se grămădesc acum să-i întărească bănuielile, prefăcându-le în certitudini cumplite. Îşi aminteşte de plecările de acasă fără motiv, ca s-o lase în tovărăşia lui Relu, apoi de petrecerile lor în trei. Da, da, Ivar nu mai avea poftă să danseze, i-o trecea prietenului, ca să poată *lucra* în voie. Nu le călcase niciodată casa. Şi acum, deodată, amiciție cu toptanul!)

RELU: Mă întrebai adineauri cum de-am intrat, cine mi-a deschis. Iată cheia pe care mi-a încredințat-o bărbatul dumitale, pentru a pătrunde în casa voastră oricând şi oricum... (I-o înmânează.)

ANDA (i-o restituie): Nu mai e nevoie. Sunt convinsă. (În gând): Cum de n-am prins de veste ce capcană îmi întinde *scumpul meu bărbățel* ca să mă pot feri? Oarbă să fi fost şi tot... (O întrebare gravă îi sfredeleşte creierul ca un burghiu; către el): De ce, domnule Relu, de ce vrea să se despartă de mine?

RELU: Ca să se însoare cu vară-mea, fata lui Apelevianu!

ANDA (îşi acoperă fața cu mâinile): A! Doamne, ce mârşăvie! (I se pune un nod în gât, un val de lacrimi îi inundă fața, simte cum se dezlănțuie în ea o furtună crâncenă, care trebuie să izbucnească odată, pentru că nicio putere n-ar mai izbuti s-o împiedice.)

RELU: Plângi? Mă faci să regret destăinuirea făcută! Nu poți suporta adevărul?

ANDA (prin perdeaua lacrimilor îl zăreşte pe Relu ca un nor cu formă ciudată de om şi-i aude cuvintele strecurate parcă printr-un perete de vată. I se pare că a întrebat-o de ce plânge sau a spus altceva?... Ea mai degrabă judecă ceea ce trebuie să fi rostit el într-o împrejurare ca asta decât vorbele debitate cu adevărat. Cu un efort care-i încordează puterile, parcurge vertiginos tot drumul întors până la voioşie şi, cu lacrimile şiroind pe obraji, izbucneşte într-un hohot de râs): Ha-ha-ha! Credeai că plâng? A, nu! Nu pe mine, ci pe el îl plângeam. Mereu îi voi plânge de milă. L-am socotit *altfel* decât ceilalți, atât de *altfel,* că aş fi putut să-l deosebesc dintre sute şi mii de oameni. Dar asta nu era decât rodul închipuirii mele. În realitate, toți bărbații sunteți o apă şi-un pământ. (Brusc, ca la ivirea unei cotituri): De ce mi-ai dat pe față acest crunt secret? De ce ți-ai trădat prietenul, bunul prieten care îți încredințase o misiune atât de nobilă? Ce te-a împins s-o faci?

RELU (micşorat, învins, fără să-i poată îndura privirile): Nu ştiu! N-am *putut* altfel. Am încercat să te cuceresc, fără a-ți cunoaşte dimensiunile. Şi, uite, acum m-ai cucerit dumneata pe mine, fără să încerci măcar. Din agresor am devenit o victimă strivită de propria-i faptă.

ANDA (cu gândurile duse): Îmi îngheaţă mintea, nu pot concepe atâta mârşăvie din partea lui Ivar. Dacă voia să-şi strice casa, de ce nu mi-a spus-o deschis, bărbăteşte? Doar ne înţeleseserăm în privinţa asta. Pentru care motiv mi-a întins o capcană ruşinoasă? Nu înţeleg, mi-e imposibil să înţeleg! (După o pauză): Îţi mulţumesc, domnule Apelevianu, şi te iert.

RELU (cu o lumină în ochi): Adevărat? Parcă mi-ai luat o stâncă de pe piept... (Vrea să-i apuce mâinile, să i le sărute.)

ANDA: Nu... Nu trebuie! (Le trage înapoi, cu un gest domol, blând. Se simte stăpână pe ea, începe să domine situaţia.) Se pare că sub înfăţişarea dumitale de *dandy* stă pitit un suflet de adolescent. Îţi lipseşte numai ocrotirea.

RELU: Nimeni nu mi-a spus până astăzi aşa ceva şi atât de... (Voia să spună „frumos", dar se întrerupse. Auzi un zgomot. Parcă a scârţâit o uşă care s-a deschis în camera de alături.)

ANDA (cu un deget la gură): Sst! Mi se pare că a venit...

RELU (în şoaptă): Cine? Dinu?

ANDA (încuviinţare din cap – acelaşi joc): Vrea să ne surprindă, nu-i aşa?

RELU: Nu, asta încă n-am *aranjat-o.*

ANDA: Mai bine a rânduit întâmplarea. (Umbra lui Dinu se profilează pe după peretele uşii cu glasvand, se aud paşii lui mari şi măsuraţi, călcând pe podele. Relu e neliniştit. Ce o să se întâmple? Ar vrea să evite o explicaţie. Poate, Anda, imprudentă, cum sunt femeile în astfel de împrejurări, va da cărţile pe faţă.)

RELU: Ce ai de gând să faci?

ANDA (delirând): Ceea ce trebuie! Ceea ce vrea el! Şi, mai ales, ceea ce vreau *eu* acum. Aşa! Să ne găsească înlănţuiţi ca-n paradisul pierdut. (Îl trage de mână în dreptul perdelelor transparente, cuprinzându-l în braţe.) De astă dată, scumpul meu soţ are ce auzi şi ce vedea!

RELU (contrariat): Nu! Acum, nu! În condiţiile astea, mi-e penibil. Cred că înţelegi.

ANDA (furibundă, ca apucată subit de nebunie): Dacă mă iubeşti, sărută-mă, iubitule... Sărută-mă, dragul meu! (Relu nu mai ştie pe ce lume se află. Anda tremură în braţele lui, gura ei se

întinde senzuală spre gura lui, sânii ei se strivesc de pieptul lui. Ce-i pasă dacă Dinu e dincolo? Întâmple-se orice! La urma urmei, ce se poate întâmpla după cele statornicite între ei? Şi o sărută nebuneşte, lacom, ca şi când ar vrea să se sature dintr-odată de ea, şoptindu-i numele.) Anda!... Anda! (Uşa se deschide brusc şi Dinu se iveşte în prag, mirat şi întrebător. Anda şi Relu, desprinşi din îmbrăţişare, arată stânjeniţi, parcă s-ar mira că un nepoftit a venit să le tulbure visul de iubire. Câteva clipe lungi se privesc buimăciţi între ei, căutând să înţeleagă noua stare de lucruri creată de trăsnetul surprizei.)

DINU: Ce se întâmplă aici? (Se aruncă asupra lui Relu şi-i înfige mâna în beregată. Scrâşneşte printre dinţi): Mizerabile!

RELU (se zbate cu ochii ieşiţi din orbite, vrea să scape din strânsoarea de fier care îl sufocă, dar nu poate. Abia izbuteşte să îngaime): Eşti neb...? Nu mă sugru... (Cuvintele i se sting în gâtlej. Dinu, într-o sclipire a raţiunii, îşi revine. Strigătul înecat al victimei i-a trezit luciditatea. Îi dă drumul şi, îngheţat de spaimă, îl scutură, ca să-şi dea seama dacă nu l-a sugrumat. Răsuflă adânc. Nu se întâmplase nimic. Trăia! Slavă Domnului că s-a oprit la un pas de crimă. Dar şi aşa nu se poate stăpâni şi-l îmbrânceşte cât colo, azvârlindu-i cu dispreţ: Secătură!)

RELU (palid ca un mort, se apropie de el şi-l înfruntă ridicol): Domnule, purtarea ta grobiană...

DINU (pufneşte în râs, afişând superioritatea stăpânului pe situaţie, în mâna căruia adversarii nu sunt decât simple jucării. Mângâindu-l pe sub bărbie, îi răspunde sarcastic): Purtarea mea, grobiană? Dar a voastră, porumbeilor?

RELU (în postură penibilă): Iau asupră-mi răspunderea celor întâmplate...

DINU: Ce eroism de operetă! Nu, nu, amice, voi rezolva cât se poate de simplu. (Adresându-se Andei:) Te rog, lasă-ne singuri.

ANDA (a privit nemişcată dintr-un colţ cele petrecute. Când soţul ei vârâse mâna în gâtul lui Relu, n-a sărit în apărarea victimei. Ştia că nu-i decât o josnică prefăcătorie. Acum i se cerea să-i lase singuri. Desigur, să se explice între ei, asta vrea. Rămâne neclintită,

privind sfruntător spre soțul ei): Eu sunt vinovată, pe mine trebuie să mă sugrumi. El n-are nicio vină.

DINU (nu înțelege ironia, nu e încă timpul. I se adresează lui Relu): Vezi cum îți ia apărarea? Emoționant gest! (Către Anda, poruncitor): Te rog încă o dată, treci dincolo...

ANDA (trebuie să se supună, n-are încotro. Înainte de a ieşi, îi zvârle o săgeată): Te implor să nu-l ucizi... cumva! (Iese demnă, stăpână pe sine, disprețuitoare.)

DINU: Nicio grijă. Există vânaturi care nu prețuiesc cât un glonț. (Rămaşi singuri, bărbații se privesc stânjeniți, ca şi cum ar fi fost surprinşi asupra unui fapt neîngăduit. O tăcere grea, de plumb, le încleştează gurile. Dinu se prăbuşeşte pe un scaun, îşi prinde capul în mâini. Îi e ruşine de cele întâmplate? Hm, ar fi putut să se mărginească numai la invective. De ce trebuia să-l strângă de gât? În timpul acesta, Relu trece la oglindă, îşi reface cravata mototolită, îşi netezeşte hainele răvăşite.)

RELU: Acum, nu-ți mai rămâne decât să mă sugrumi în tihnă. Ai economisi glonțul de care vorbeai.

DINU (încet, cu vocea joasă, fără să ridice privirea): Îți baţi joc de mine!

RELU: Din felul în care ai început, trebuia să mă aştept la orice din partea ta. Parcă fusese vorba – fără accese de gelozie...

DINU: Ai dreptate! Aş fi putut să te omor! Asta-mi mai trebuia! (Amândoi îşi vorbesc tăios, ca doi rivali, niciunul nu-l învredniceşte pe celălalt măcar cu o privire.)

RELU: Oricum, n-a lipsit mult.

DINU: Iartă-mă, nu-mi dau seama ce s-a petrecut cu mine. Am avut impresia că totul se scufundase în jurul meu... Bine că n-a fost decât o clipă. Altfel... (Se cutremură scuturat de un fior.)

RELU (calm): Poate că-mi meritam soarta. Însă ar fi fost de-a dreptul monstruos ca pedeapsa să-mi vină tocmai de la tine, ştii, drept recunoştință că ți-am servit ca unealtă pentru a scăpa de nevastă.

DINU: Lasă, nu mă judeca şi tu. Dacă mă anunțai din timp, cred că mă stăpâneam. Dar am fost luat pe neaşteptate. Ce vrei, sunt iute la mânie. Uite, şi acum tremur, nu vezi?

RELU: Greşeala e a mea, nu fiindcă nu te-am anunțat, ci pentru că m-am învoit să joc rolul acesta mârşav. (Se îndreaptă spre ieşire.) Oricum, găsesc că-i odios ceea ce am făcut noi, înțelegi? Odios... laş... murdar... Cel mai cuminte lucru, ți-am mai spus, era să-i spui răspicat că vrei să te desparți. Trebuia să ai curajul acesta.

DINU: Ştiu eu, poate, ai dreptate. Dacă aş fi văzut limpede de la început. Totuşi... (Tresare): Ce faci? Pleci? Mai rămâi o clipă! (Se precipită spre el.)

RELU: Pentru ce?

DINU (are o ezitare, e întunecat la față ca norul furtunii, se uită în podea, nu îndrăzneşte să-l privească în ochi, vocea îi vine parcă din fundul pământului. Îl întreabă pe Relu, greu, cu o mare opintire): Ți-a cedat?

RELU (se uită la el, speriat de fața şi glasul lui): Ce? Ce-ai spus?

DINU (cu o înverşunare reținută): Spune-mi, ți-a cedat?

RELU (acelaşi joc): Nu, domnule, nu. Cum îți trece prin cap aşa ceva?

DINU: Pe cuvânt de cinste?

RELU: Da, pe cuvânt de cinste. Dar nu-nțeleg: ce-nseamnă asta? Eşti gelos? Ții încă la ea?

DINU (Se înseninează brusc, apoi izbucneşte într-un forțat hohot de râs): Ce prostie ai spus! Dacă aş fi ținut, n-ajungeam aici. (Văzând că e gata de plecare:) Îți mulțumesc, Relule, pentru tot...

RELU (surâzând acru): Pentru *puțin*... domnule!

DINU (tresărind): *Domnule?* Eşti supărat?

RELU: E inutil să-ți răspund... Adio!

DINU: Ascultă, amice, ți-ai dat cuvântul de onoare că n-ai să sufli o vorbă. Dacă îl calci, o să suferi grave consecințe. Să nu te joci cu viața mea, fiindcă şi eu am să mă joc cu a ta!

RELU (iese fără să mai spună un cuvânt.)

DINU (strigând în urmă-i): Să-ți intre bine în cap ceea ce-ți spun. Secătură! Cu mine nu te joci!

II

De astă dată vine rândul Andei. Cu ea, Dinu are mai mult de furcă. Nu e vorba numai de despărțire, vrea să-i plătească tot ceea ce numeşte el *poliță restantă.* Gândul divorțului, deşi scop final, trece, până una-alta, pe al doilea plan, ca să facă loc unei îndelung aşteptate răfuieli. Toate aşa-zisele umilințe pe care el le îndurase din partea Andei, la restaurantele din Pantelimon şi Băneasa, şi după aceea, când îi ceruse mâna şi ea îi întorsese spatele, şi, mai ales, adineauri, când a surprins-o sărutându-se cu Relu, toate acestea cer plată, orice greşeală se plăteşte.

DINU (cu vocea gândului): Cât am aşteptat clipa asta! Şi acum, când a venit pe neaşteptate, încerc o teamă neînțeleasă de a n-o scăpa printre degete.

(Trece în dormitorul ei, sigur de sine, călcând cu paşi rari, măsurați. Anda s-a îmbrăcat. Simte că Dinu a deschis uşa, dar nu se întoarce cu fața la el, ignorându-i prezența.)

DINU: Vrei să ieşi?

ANDA (nu-i răspunde. Îşi potriveşte părul în oglindă.)

DINU (sarcastic, negăsind ceva mai tare): Ai de gând să te duci după *dumnealui*?

ANDA: Se prea poate!

DINU: Presimțeam că are să se întâmple una ca asta. Florile acelea pe care le primeai nu miroseau a bine. Şi versurile franțuzeşti, străvezii! Trebuia să iasă ceva din toate astea. Şi uite ce-a ieşit! Uite pe cine am luat de soție, nărodul de mine!

ANDA (se apropie de el cu aerul că are să-i spună un mare secret): Presimțeai? Numai atât? N-aveai chiar certitudinea c-o să se întâmple ceea ce s-a întâmplat?

DINU: Nu-i de ajuns şi atât? Şi mai presimt c-o să luneci tot mai jos.

ANDA: Daa? Şi ce-ți pasă? Principalul e că nu mai împiedic, de acum înainte, ascensiunea domnului *presimțitor.*

DINU: Nu e vorba de mine, ci de tine. Pe drumul pe care ai apucat, nu-i greu de ghicit unde ai să ajungi.

ANDA (înălțând fruntea): Te asigur că o să ajung destul de departe!

DINU (râde cu hohote): Mda... înțeleg. Spilcuitul acela căruia i-ai căzut în brațe îți va împrumuta un titlu de noblețe. Aşteaptă! Ha-ha-ha!

ANDA: Râzi tu, acum. Dar să vedem cine va râde la urmă.

DINU: Ar trebui, mai degrabă, să-ți plâng de milă. De ce m-ai înşelat? De ce ai călcat în picioare dragostea noastră? Ce demon te-a zvârlit în brațele acestei secături mondene, în loc să... Te-a orbit numele lui, averea lui? Ce ai găsit la el, de ți-ai pierdut mințile?

ANDA (îl priveşte cu încordare câteva clipe): Ascultă, monstrule, de ce joci cu mine farsa asta sinistră?

DINU: Nu schimba vorba! Răspunde la întrebare!

ANDA: La urma urmei, ce mai vrei? Ce mai aştepți? N-ai scăpat de mine? Nu ți-ai ajuns *scopul*? Atunci, de ce mă plictiseşti? Ori poate crezi că n-am *bănuit* nimic?

DINU: Ce scop? Ce tot îndrugi? Ce ai bănuit, mă rog?

ANDA (necruțător, ca o sentință): Tot planul tău mişelesc de a te descotorosi de mine, asta!

DINU (simte că-i fuge pământul de sub picioare; ca să-şi acopere slăbiciunea, strigă din răsputeri): Naufragiato! Nu te agăța în disperare de un pai! Nu-ți foloseşte la nimic. E o îndrăzneală fără pereche să mă învinuieşti că...

ANDA (câştigând teren): Eu te învinuiesc? Singur te învinuieşti. Faptele tale te învinuiesc.

DINU (ca prostit): Fa-faptele mele?

ANDA: Te bâlbâi, actorule, căci ți-am sfâşiat de pe față masca de ipocrizie. M-ai luat ca să te saturi de trupul meu şi să mă azvârli, după aceea, ca pe o zdreanță netrebnică.

DINU: Ha-ha! Aici chiar ai nimerit-o. Straşnic ai nimerit-o!

ANDA: Tu n-ai căutat o nevastă aşezată, cu rost, ci o femeie care să-ți potolească simțurile.

DINU (gratuit): Evident. Şi te-am găsit tocmai pe tine, dragă Doamne, alta nu mai exista pe lume.

ANDA: Pesemne că nu. Ai încercat să mă faci amantă, adu-ți aminte, dar te-ai convins că aşa ceva nu merge la mine.

DINU (cu ironie forțată): Oho, ştim, ştim prea bine. Ai prins subtil firul.

ANDA: N-ai avut noroc, a trebuit să mă iei, nu puteai face altfel!

DINU (acelaşi joc): Nici asta nu ți-a scăpat!

ANDA: Vezi bine! Nimic nu-mi scapă. De pildă: n-ai socotit căsătoria cu mine un provizorat?

DINU (stins): Haide, te întreci cu firea.

ANDA: Lasă, îmi dau seama ce vorbesc. Acum ți se pare că eşti sătul de mine şi-mi cauți cu lumânarea motiv de divorț.

DINU (devastat, cu ton imperativ): Te întreci cu firea, îți spun (dar vocea lui n-are tărie, nu se poate impune).

ANDA: Ridici tonul? Începe să te apese ticăloşia faptei? Nu, bărbățele, mergi înainte pe drumul pe care ai apucat! Nu te lăsa! În fond, ce te mai leagă de mine? Ți-am devenit o povară, îți încurc planurile de viitor. Ce importanță are că ți-am dăruit aproape doi ani din viața mea, că eram Ghi a ta dragă, pe care n-o dădeai pe zece „Apelevience"... Îți aduci aminte? (Săgeata loveşte în plin. Dinu păleşte, se clatină amețit şi duce instinctiv mâna spre speteaza unui scaun, ca să găsească un sprijin.)

DINU: Ce-ai zis?

ANDA: De ce tremuri aşa? Eşti palid ca un cadavru. Nu cumva ți-am pipăit în neştire vreun gând ascuns?

DINU (pierdut): Vorbeşti aiurea.

ANDA: Ştiu eu ce spun. Aşa că, scumpul meu, împlineşte-ți planul, du-l la bun sfârşit. Tu eşti croit pentru lucruri mari. Nu te împiedica de o biată femeie. Adu-ți aminte de câte ori te-am prevenit, am făcut chiar un angajament scris între noi, ca, atunci când nu mă mai iubeşti ori faci o pasiune pentru altă femeie, să mi-o spui, ca să isprăvim frumos, fiindcă e păcat să coborâm în mocirlă cerul dragostei noastre. Mi-ai făgăduit-o şi ți-aş fi admirat curajul şi franchețea. Ar fi fost un gest elegant, nobil. Dar tu nu eşti croit pentru astfel de gesturi.

DINU (calm): De când te-ai dat în dragoste cu nobleţea, e firesc să nu-ți mai placă gesturile mele vulgare.

ANDA: Nici când te-neci nu-ți pierzi duhul. Nimeni nu se naşte nobil, nobleţea se dobândeşte. Îmi dau seama că în lumea asta aveai nevoie de o nevastă bogată, din lumea mare, ca să ajungi şi tu ceva, căci prin tine însuți ai fi mucezit toată viața secretar particular. Ți-am spus-o de atâtea ori, poate chiar eu ți-am deschis capul. Haide, mărturiseşte, nu este aşa? Ai măcar acum acest curaj, în ceasul al doisprezecelea...

DINU: Se vede că bunul meu prieten ți-a împuiat capul cu asemenea năzbâtii.

ANDA: Nici nu era nevoie, „iubitule"! Prea ai cusut planul cu ață roşie ca să nu te dea de gol. Îmi făcusem mai de mult anumite convingeri în privința ta. Aveam, în plus, un motiv puternic: scrisoarea aceea suspectă. Dar nădăjduiam încă sau, mai degrabă, îmi plăcea să mă amăgesc singură. Acum, s-a isprăvit! Eşti liber, poți să iei pe cine-ți place şi când îți place. Te dezleg de mine, îți dau scrisoarea de despărțire la mână, ca să-ți servească la proces. Fac tot ce-mi ceri.

DINU: Îți mulțumesc! Mă copleşeşte atâta solicitudine din parte-ți.

ANDA: Da, da, trebuie să-mi mulțumeşti. Dacă vrei să ştii una şi bună, apoi află că eu singură am vrut să-ți întind o mână de ajutor.

DINU: N-am ştiut. În ce fel?

ANDA: Nu ghiceşti? Ei bine, căzând în brațele prietenului pe care mi l-ai trimis pe cap.

DINU (urlând): Minți! Degeaba încerci o salvare, căutând să insinuezi că nutreai mai de mult gândul despărțirii, ca să nu pleci umilită din casa mea, ci să mă faci a crede că tu însăți ai vrut să mă părăseşti.

ANDA: Puțin îmi pasă de scornelile tale. Ceea ce vreau să-ți intre în cap e că te-am înşelat rațional, ca să pun *ireparabilul* între noi.

DINU: Vorbe de clacă! M-ai înşelat ordinar, fără niciun gând preconceput, asta-i sigur...

ANDA: Naivule, dacă aveai istețimea să-l întrebi pe amicul tău cine a avut inițiativa primei sărutări, pe când umbra ta se profila, colo, îndărătul perdelelor, răspunsul lui te-ar fi înghețat, sunt sigură.

DINU: Crezi că asta îți micşorează vina? Dacă ai fi fost cuminte până la urmă, fii încredințată că te păstram, ai fi rămas mai departe nevasta mea.

ANDA (râs crispat): Nevastă cu sila! Mulțumesc! N-am ajuns până acolo. Câtă vreme sunt frumoasă!

DINU: Aşa? Nu-ți pasă? Nici mie. Crezi că frumusețea ta avea să mă robească o viață întreagă? Ți-ai greşit socotelile, fată dragă! Nu sunt omul care să îngenuncheze în fața unei femei. Singură ai picat în capcană, în capcana pe care mi-o pregătise-şi mie.

ANDA: Uiți un lucru de căpetenie: capcana e încă deschisă. Prin urmare, fereşte-te!

DINU: Nu mai are nicio noimă: şi-a împlinit menirea.

ANDA: Nu e vorba de mine.

DINU: Cânți mereu refrenul ăsta. Altceva nu mai ştii?

ANDA: Ia seama, de tine vorbesc. Ai să ajungi rău, sărac de tine, oricât te-ai lăfăi în bănet, oricât te-ai înălța de sus, oricât te-ar aştepta limuzina la scară. Prea alergi după o nălucă pentru a se întâmpla altfel. Ai să mă cauți mult şi bine, dar să ştii că n-am obiceiul să mă uit îndărăt.

DINU: Uite ce preziceri interesante îmi face *cinstita* doamnă. Regret că n-am nicio înclinare pentru previziune.

ANDA: De-ai avea măcar simțul realității ceva mai dezvoltat. Adică atât cât să te ferească de a da în gropi. Deocamdată, ține minte ce-ți spun: eu, asta care mă vezi, eram femeia ce-ți trebuia, *alter ego* al tău. N-ai ştiut să mă prețuieşti şi acum vrei să divorțăm? De ce nu? E foarte simplu. Crezi că am fost soția ta? Cu un bărbat-fantomă nu te poți căsători, aşa că nu eram măritată cu nimeni. Altfel, lăsai o urmă în mine, n-aş fi rămas întreagă, teafără, aşa cum am intrat în acest joc. De fapt, nu mi-ai aparținut niciodată, fiindcă nu te-am iubit; nădăjduiam că te voi iubi, dar asta a fost o himeră rămasă mereu himeră. Uite pentru ce şi acum mă consider sufleteşte fecioara pe care ai întâlnit-o în tren, cândva...

DINU: Frumoase lucruri aud. Ce-o să mă fac? S-ar putea să-mi zbor creierii, ca locatarul de sus pe care l-a părăsit nevasta.

ANDA: Nu-i nicio pagubă. Pentru cei cărora viața nu le mai oferă nimic s-a născocit raiul.

DINU: Crezi că numai eu voi plăti pentru faptele mele?

ANDA: Toți plătim, mai curând sau mai târziu.

DINU: Vezi, suntem de acord...

LINA (intră fără veste şi anunță): Masa e gata!

DINU: Lasă asta, nu ne arde acum de mâncare!

ANDA: Lina, adu-mi, te rog, cufărul şi geamantanul cu inițiale.

LINA (rămâne cu gura căscată. Nu se poate stăpâni să nu întrebe): Da' ce faceți, coniță? Plecați?

DINU (cu asprime): Nu mai întreba, dobitoaco! Şi fă ce-ți porunceşte doamna!

ANDA: Da, Lino, plec...

(Slujnica iese împleticindu-se buimacă. După câteva minute se întoarce cu un cufăr mare şi-l aşază în mijlocul odăii. Anda cotrobăie prin toată casa şi înghesuie totul acolo, fără nicio rânduială: rochii, rufărie, încălțăminte şi alte lucruri personale. Lina o ajută neîndemânatică, de parcă s-ar fi prostit brusc. Dinu, în picioare, rezemat de un scrin, priveşte absent fierberea din jur.)

DINU: Vrei să pleci chiar acum?

(Anda nu răspunde. Ca şi când s-ar înăbuşi în casa asta dacă ar mai rămâne o singură oră, încuie zorită cufărul şi geamantanul, apăsând cu genunchiul, strivind obiectele îngrămădite acolo alandala şi scrâşneşte de ciudă că o încuietoare s-a stricat.)

DINU: De ce nu înțelegi? Rămâi până mâine. Nu te zoreşte nimeni!

ANDA: Nicio clipă mai mult! Îmi trebuie alt aer. Mă sufoc aici.

DINU: Bine, nu insist, fă cum crezi... (După o pauză): Te duci acasă sau tragi la...

ANDA: Ce-ți pasă? Mai însemnăm ceva unul pentru altul?

DINU: Oricum! E atâta timp de când...

ANDA: Da, doi ani pierduți. Dar îi voi câştiga la loc. Nenorocirea e o bună învățătoare şi are să mă învețe cum să fac.

(Înainte de a isprăvi împachetatul, Lina fuge să aducă o maşină.)

DINU (cu vădită stânjeneală, pare că s-ar afla în fața unei străine): Poate ai nevoie de ceva... pentru transport.

ANDA (gest de oroare): Banii tăi? Mi-ar frige degetele. Păstrează-i şi înmulţeşte-i! Ei or să-ţi aducă fericirea.

LINA (se întoarce gâfâind): A sosit maşina, coniţă...

ANDA: Bine. Ajută-mă, Lino, să ducem cufărul. Ăsta e mai greu şi nu poţi să-l cari singură. Apucă de colo...

DINU: Dar ce, tu ai să-l duci? (O dă la o parte, încercând el să ridice cufărul.)

LINA: Conaşule, nu-i mai bine să-l chem pe şofer? (Fuge şi se întoarce cu şoferul.)

ANDA (rotind privirile prin cameră): Cred că n-am uitat nimic. De altfel, nici n-aveam prea multe lucruri (răsuflând uşurată). Atunci? Adio, cuib care mi-ai adăpostit atâtea visuri deşarte. Oricum, n-a fost tocmai rău aici, adineauri poate am exagerat puţin. Rămâi cu bine! (Dă să plece singură, stăpânindu-se.)

DINU (în plin zbucium: îl doare plecarea ei, după cum l-ar fi durut şi rămânerea; o strigă cu patos): Ghi!

ANDA: Ce este?

(Dinu frământă un răspuns. Nu ştie ce să-i spună.)

ANDA: Hai, spune odată!

DINU: Cel puţin, nu mă urî!

ANDA (îl priveşte mirată, clătinând din cap): Ce copil eşti! A trecut vremea înduioşărilor fără sens. Adio! (Pleacă dreaptă, cu pasul sigur.)

(Dinu o urmăreşte de la fereastră, până ce maşina încărcată cu bagaje coteşte după colţul străzii. Nădăjduise că ea va arunca o privire înapoi, cum faci când părăseşti un loc unde ţi-ai lăsat o parte din viaţă. Dar nu, Anda merge înainte, ca un călător care, năzuind către o ţintă greu de ajuns, nu caută îndărăt, de frică să nu şovăie.)

DINU: Hm! S-a sfârşit! (Dar, în loc de uşurare, simte o greutate. Parcă ar avea o povară de plumb în spinare, care îl striveşte; îşi face singur curaj.) Aşa-i la început, până mă obişnuiesc... (Apoi plimbă fără voie priviri în juru-i. Ce pustiu e, parcă n-ar mai locui nimeni aici.) Eh, fleacuri... (Simte o nevoie acută de a se odihni. Se trânteşte pe pat, îmbrăcat aşa cum e, căci nu află în sine energia de a-şi scoate măcar haina.)

(Pauză lungă.)

LINA (intră păşind în vârful picioarelor. Întreabă încet, şoptit): Conaşule, ce faceţi? Mai veniţi la masă?

(Dinu se preface că doarme.)

(Lina mai aşteaptă un timp, fără să îndrăznească a repeta chemarea. Apoi iese uşor, închizând grijulie uşa după ea, ca să nu-l trezească din somn.)

DINU (în sine): Ce proastă e!... Cum poate să creadă că aş putea dormi după cele întâmplate? (Are însă impresia că e bolnav sau, mai degrabă, istovit de oboseală.) De ce atâta oboseală? Că doar n-am tras la plug? (Clipele se scurg anevoie.) Parcă a bătut cineva la uşă. Sau a sunat? Cine o fi? Şi pentru ce a venit la o oră atât de nepotrivită? (Sare din pat şi se precipită să deschidă. În spatele uşii răsare un găligan spătos, îmbrăcat într-o stranie uniformă neagră. Are ochii mari, pe care i-a mai văzut, parcă, şi altă dată şi care sclipesc neobişnuit de tare.)

DINU: Ce vrei dumneata?

CIOCLUL: Să trăiţi, sunt de la crematoriu şi am venit să ridic cadavrul...

DINU (ascultă fără să înţeleagă): Ce tot îndrugi? Care cadavru?

CIOCLUL: Nu e aici strada Popa Savu 13 A?

DINU: Ba da, este, dar...

CIOCLUL: Nu s-a omorât cineva din cauza neveste-sii?

(Omul greşise etajul, trebuia să urce la trei, în loc de doi. Dinu îşi dă seama de eroare, însă, mai degrabă, crede că întâmplarea asta e o sumbră prevestire, din pricina stării sale sufleteşti pretabile la o astfel de interpretare.)

DINU (îl îmbrânceşte pe cioclul inoportun şi strigă ca scos din minţi): Afară! Afară! Afară!

CAPITOLUL 8

Codaşă la măritiş

Din corespondenţa Andei Brădeanu

Scumpă prietenă,

Sunt încă buimăcită de ceea ce mi s-a întâmplat ieri. Află că m-am despărţit de el. Nu-i mai spun Ivar, *acest nume de alint pe care eu i l-am pus mi se pare îngrozitor, monstruos. Dacă aş putea, l-aş şterge cu buretele şi din memorie, ca să nu mai rămână nicio literă din el. Vasăzică, tot ce a fost între noi a murit, amintirile noastre – frumoasele noastre amintiri – s-au stins aşa cum stingi un mănunchi de lumânări suflând în ele brutal, duşmăneşte, ori şi mai rău, călcându-le în picioare. Am fi putut să isprăvim frumos, orice are un sfârşit în lumea noastră, dar nici asta nu s-a întâmplat. El a rupt-o cu mine brutal, ruşinos, lamentabil, chiar criminal... De ce, tu, cum a fost cu putinţă aşa ceva? Uite că a fost! În loc să-mi spună deschis, cavalereşte:*

– Draga mea, trebuie să ne despărţim, nu te supăra, dar am alte socoteli acum, tu îmi încurci aceste socoteli, n-am ce face, iartă-mă, sunt nevoit să recurg la divorţ.

Limpede ca lumina zilei, nu? L-aş fi înţeles şi, fără a-i da dreptate, aş fi spus: Uite, măcar e sincer, tot are o calitate. Dragoste cu sila nu se poate şi ne despărţeam fără lacrimi şi zarvă. Doar nu eram singurii, mii şi mii de perechi se unesc şi se desfac pe lumea asta. N-a făcut aşa. Ce a făcut în schimb? Ascultă, tu, să te cruceşti! Are un prieten, un boier de neam mare. Relu Apelevianu. Îl cunoaşte de pe băncile şcolii. N-a venit la noi în casă decât în ultimul timp. Stă mai mult prin străinătăţi. Un tânăr, ce-i drept, foarte prezentabil (mult mai prezentabil decât fostul meu soţ). Şi îl pune să se lege de mine, i-o fi spus, probabil, că are şanse, şi Relu ăsta, cu toată aristocraţia lui sau tocmai din pricina asta, se pretează la acest joc

murdar. A început să-mi facă o curte asiduă, venea la ore nepotrivite, dându-mi să înțeleg că nutrește unele sentimente pentru mine, mi-a propus să mergem la cinema împreună, ba, uneori, să dansăm, în fine, și-a tocit toate armele fără a reuși ceva. Îți mărturisesc sincer, tipul îmi plăcea, este foarte fin, are o conversație aleasă. Chiar îi spusesem lui I. că-mi place tipul, lucru destul de imprudent din parte-mi, pentru că, probabil, această scăpare a mea i-a sugerat să apeleze la ajutorul lui, având siguranța reușitei.

Nu știu ce s-ar fi întâmplat dacă Relu Apelevianu se alia cu timpul și dovedea mai multă răbdare. Mai știi, poate că începeam să simt ceva pentru el. Chiar stânca se moaie la stăruințele picăturilor de apă, dar o femeie sensibilă? Păcat că s-a grăbit, bizuindu-se excesiv pe însușirile lui de cuceritor irezistibil, crezând că m-a dat gata! Chiar certitudinea pe care i-o citeam din comportarea față de mine îl degrada și atunci gândeam: Ufff, încrezut mai e nesuferitul ăsta!

În ziua fatală, preagrăbitul suspinător la farmecele mele a mers direct la declarație deschisă. L-am pus numaidecât cu botul pe labe. Dar el, sărind dincolo de cal, a continuat șarja, ceea ce m-a determinat să-l dau pe ușă afară. Văzând prăpastia în care îl îmbrâncise imprudența, a avut o zgâlțâire de conștiință și așa mi-a dat în vileag că-mi făcea curte cu asentimentul lui I.

Negru pe alb!

Închipuie-ți ce consternare pe mine! Cum să cred una ca asta? Dar avea cheia, da, îi dăduse cheia, ca să poată intra oricând și oricum în casă. Doamne, ce mârșăvie! De câtă turpitudine e în stare un bărbat! Și de ce se despărțea de mine? Ca s-o ia pe verișoara lui Relu, adică să se însoare cu cele 20 de milioane ale ei. Asta a vrut. El, care se bătea cu pumnii în piept că nu m-ar da pe zece Apelevience, m-a dat numai pe una singură. Observasem, de altfel, de la un timp încoace, o ușoară schimbare în felul lui de a fi. Odată i-a picat din buzunar un plic bleu, desigur, de la ea, și n-a vrut să mi-l arate în ruptul capului. Deși acest semnal de alarmă părea concludent pentru orice femeie, eu nu i-am dat decât o minimă importanță. Eram prea sigură de el, și prea sigure de un bărbat nu trebuie să fim niciodată, noi, femeile. Cred că lucrurile dintre ei sunt destul de avansate, după câte îmi dau seama. Aș fi putut să-mi apăr căminul, fie intervenind

pe lângă tatăl rivalei mele, fie punând piedici divorţului. Nu, n-o fac, Doamne păzeşte! M-aş înjosi în ochii mei! I-am spus-o şi lui, cât timp sunt frumoasă, nu mă mai plec înaintea bărbaţilor, bărbaţii trebuie să se plece înaintea mea. Şi se vor pleca, fir-ar ai dracului cu stirpea lor. (Uite ce vulgară am devenit, dar nu puteam altfel!)

Cu facultatea am isprăvit, diploma am luat-o cu magna cum laude. *La învăţat – fruntaşă, la măritiş – codaşă. Ce ironie! Aş fi obţinut o catedră, dar profesorul mi-a făgăduit o bursă pentru străinătate, zice să fac un doctorat la Sorbona. Mă ispiteşte propunerea, voi sta la Paris un an-doi şi, pe lângă teză, mă bate gândul să scriu romanul propriei mele căsnicii, renunţând, de astă dată, la ficţiune. Voi descrie faptele noastre, chiar aşa cum s-au întâmplat, fără zorzoane stilistice. Cred că autenticul are o putere de emoţionare asupra cititorului incomparabil mai mare decât ficţiunea, ce zici? Şi cel mai emoţionat dintre aceşti cititori va fi, desigur,* dumnealui, *personajul principal. Dar nu emoţionat, ci năucit, făcut praf şi pulbere. Această stigmatizare va fi răzbunarea mea. Îl voi ucide în roman, îl fac să se omoare din dragoste pentru mine, asta va fi singura adăugare descinsă din ficţiune, nu pot altfel, prea îl disprețuiesc mult şi aş zice că el e o comoară pentru acapararea disprețului meu.*

Închei scrisoarea. Nu mai pot. Parcă stau pe cărbuni aprinşi. Of, să nu fie nimeni în pielea mea!

A ta nefericită prietenă,
Anda

CAPITOLUL 9

Ciudatele căi ale vieții

Din corespondența Andei Brădeanu

I

Draga mea Fulguşor,

În ultimul timp, evenimentele s-au precipitat într-un ritm viu. Motivul e Relu, care îmi poartă o grijă excesivă, punându-mă în centrul preocupărilor sale. Mi-a trimis un avocat priceput şi energic, zice-se un as al baroului. În primul rând, l-a evacuat pe I. din casă. Apartamentul din Popa Savu, de fapt, îmi aparţine cu mobilă cu tot, doar eu semnasem contractul, nu el. Ex-bărbăţelul meu şi-a luat catrafusele personale şi a şters-o cu coada între picioare, ca un căţeluş izgonit. De asemenea, avocatul, care se bucură de trecere, a obţinut într-un timp record desfacerea căsătoriei, scutindu-mă de a călca pe la tribunal. Ţineam foarte mult la acest lucru, fiindcă nu-mi ardea să-l revăd pe balaurul cu şapte capete. Iată-mă, aşadar, din nou Anda Brădeanu, dar de astă dată avansată la rangul de doamnă.

Relu, drăgălaş şi manierat cum e, cu guriţă de aur ca Sf. Ioan, a câştigat încrederea şi chiar afecţiunea doamnei-maman. Aşa că, devenind liberă ca pasărea cerului, adoratorul meu şi-a găsit de lucru şi-mi bate capul să mă recăsătoresc cu domnia-sa, iar doamna-maman, în postură de aliată, îi ţine hangul. Numai că biata-mi inimă e făcută ferfeniţă, trebuie să mai treacă timp până ce se vor cicatriza rănile, ca să-mi dau seama în ce ape se scaldă. Deocamdată, fără un preliminar sentimental bine ancorat de fiinţa mea, nu-mi arde de măritiş, sunt incapabilă să conviețuiesc cu un nou bărbat, oricât ar fi de Apelevianu, fiindcă simţirea mea e albă. Just, nu? Dacă Relu ţine morţiş să se însoare cu inerţia în persoană, nu accept eu, sunt sătulă de experienţa cu monstrul numărul 1 şi n-aş vrea s-o

mai repet cu altcineva. În afară de asta, ştiam chiar de la I. că proaspătul meu pretendent e gata logodit cu o preafaimoasă franţuzoaică, vicontesă de Sabray. Dacă-i adevărat, şi cred că e adevărat, ce tot umblă fantele ăsta pe două cărări? Odată, n-am mai putut răbda şi l-am luat la trei păzeşte:

– Ascultă, domnule Relu, să vorbim deschis, cu cărţile pe faţă: de ce insişti să mă iei de nevastă, când însurătoarea dumitale e pregătită la Paris, o jună vicontesă te aşteaptă să faceţi nuntă mare şi să vieţuiţi ani mulţi şi fericiţi?

Nu l-a surprins deloc replica mea.

– Am renunţat la acest proiect...

– Cum? Nu mai eşti logodit cu Lucille?

– Acum trei săptămâni, logodna a fost desfăcută.

– Dacă nu sunt indiscretă, din ce pricină?

– Între noi a apărut o altă femeie.

– Aşaaa? Poţi să-mi spui cine e?

– Desigur, mai ales c-o cunoşti.

– Cum o cheamă?

– Numele ei e Anda Brădeanu.

Afurisit specimen, cu câtă eleganţă a condus dialogul ca să aflu, până la urmă, că tot de mine e vorba. Vasăzică, a rupt-o cu vicontesa şi, dacă nu-l întrebam, nu-mi spunea nimic. Ce fac, tu, ăsta e căzut rău, nu mă pot juca prea mult cu el. Ca să scap de stăruinţele lui (uneori nu-l pot suferi deloc), m-am internat din nou la Sanatoriul Modern, fără să mă doară nici capul, tot cu complicitatea medicului-şef. Aici, m-am apucat de scris şi, antrenându-mă din ce în ce, am ajuns să dau gata în câteva ore peste 10-12 pagini, câteodată şi mai mult. L-am lăsat în urmă pe confratele Maupassant, care scria abia 4 pagini pe zi. Mi-am pus în gând să nu plec din sanatoriu până nu termin romanul despre care ţi-am vorbit în epistola precedentă. Titlul nu e fixat încă.

Din când în când, Relu vine să mă vadă. Ştiind ora sosirii (pentru că eu i-o fixez) şi nevrând să-mi pierd cu el prea mult timp (e în stare să şadă 10 ore în şir), îl primesc în rezerva mea, culcată în pat, suferind rău, neavând voie, chipurile, să vorbesc decât foarte puţin. Se tot miră ce naiba am, ce mă doare, am auzit că se întreţine

mereu cu medicul-şef. Mi-a propus să mă ducă la Paris, pentru un consult cu niscaiva somităţi medicale de pe malurile Senei. Lasă, că mă fac bine şi pe malurile Dâmboviţei noastre. În afară de asta, nu suport... deplasarea. (Aici am făcut o butadă, i-am spus că nu-mi place să fiu... deplasată.) Atunci, el, de colo:

– Să-l aduc pe Lambert să te vadă.

Nu ştiam cine e, zice că o celebritate europeană, cel mai vestit internist la ora asta. M-am speriat, când l-am auzit. Nu, nu vreau nici să mă vadă, nici să-l văd. După ieşirea mea de la sanatoriu, i s-a dat legaţia noastră din Bulgaria şi sărăcuţul n-a avut încotro, a plecat la Sofia trist şi pricăjit. De acolo îmi trimite la două-trei zile scrisori kilometrice, parcă n-are nimic altceva de făcut decât să-mi scrie. E prins rău de tot de subscrisa Andaluza-Meduza. Cred că-i imposibil ca un bărbat să se prefacă astfel. În ce mă priveşte, îţi mărturisesc sincer, nu simt nimic deosebit pentru el, îl preţuiesc niţeluş la rece şi atâta tot. Nici vorbă, e serios, cinstit, capabil, cu maniere alese, tot ce vrei, dar, dacă nu-l iubesc, ce pot face? Nu reuşesc să mi-l închipui culcat lângă mine, în ruptul capului. Şi dacă ai şti ce frumuşel e, poate că aduce niţeluş cu efebul Antinous, ale cărui busturi inundaseră lumea greco-romană pe timpul estetului împărat Hadrian. Cu toate astea, nu frumuseţea bărbatului declanşează fiorul iubirii, ci altceva, insesizabil, de care nu pot să-mi dau seama. (E drept că frumuseţea rămâne o premisă favorabilă, ajută la naşterea dragostei.)

II

Vai, tu, ce nenorocire s-a întâmplat! Ieri-noapte, pe când îţi scriam rândurile de mai sus, m-am simţit obosită, mi se închideau ochii de somn şi atunci am amânat continuarea pe a doua zi şi m-am culcat. În faptul dimineţii, tocmai făcusem ochi, când aud nişte ţipete şi mă pomenesc cu Ursa năvălind în odaia mea.

– Doamna... directoare... a... a...

Bietei slujnice i se împleticise limba în gură, nu mai putea să articuleze un cuvânt. Ea îi spunea măicuţei „doamna directoare", aşa cum se obişnuise la şcoală de ani de zile. Am priceput despre ce era

vorba. O găsise ţeapănă în pat, murise, probabil, în timpul nopţii, fără să deranjeze pe cineva, sau, poate, o luase moartea chiar în somn.

Eram aşa de înspăimântată, că nu ştiam ce să fac. Mă învârteam de colo până colo, stingheră, fără rost, covârşită de acest act îngrozitor, întâmplat când nimeni nu se aştepta. Ursa plângea tare, aproape răcnea, ghemuită pe un scaun, cu capul în mâini. Atunci mi-au venit şi mie lacrimile şi amândouă boceam privind moarta care parcă dormea; s-ar fi putut trezi din cauza bocetelor noastre.

I-am telefonat naşului meu, ca să-i vestesc decesul, dar nu erau acasă nici el, nici soţia. Sigur, plecaseră la slujbă. Dumnezeule, cum mă descurc?

Se simţea mare nevoie de un bărbat în asemenea împrejurare. Să-i dau de ştire lui I.? Nu, ce mai înseamnă el pentru mine? E un străin, un necunoscut, ca omul acela care trece colo, pe stradă. În fine, mi-a dat în gând să chem medicul legist.

Abia l-am găsit, după nu ştiu câte telefoane. Mi-a spus că vine peste două ore. I-am trimis şi lui Relu o telegramă la Sofia. Nu prea ştiu de ce am făcut asta, doar n-o să-şi lase el treburile şi să vină în ţară, la înmormântare. Şi apoi, ce reprezintă doamna-maman pentru el? (Totuşi, ea îl preţuia, şi el ştia acest lucru, discutau deseori împreună, aş zice că deveniseră prieteni.)

Pe când gândeam la toate astea, zbârnâie soneria. Am sărit în sus speriată. Doamne, de ce m-oi fi speriat aşa? Că doar am auzit soneria de mii de ori ţiuindu-mi în urechi.

– Du-te, Ursa, şi deschide! A venit medicul legist.

Ce l-o fi apucat să vină aşa devreme? Spusese că va veni pe la 11, or, până atunci, mai era o oră. Când, surpriza surprizelor – cine era? Relu în carne şi oase, căruia îi trimisesem adineauri o depeşă, uite-l, el e, a venit cum nu se putea mai repede, mânat din spate de nevoia mea. M-am precipitat spre el, l-am îmbrăţişat şi am început să plâng.

– A murit mama!

Abia acum i-am spus mama *pentru întâia oară, în loc de* doamna. *L-am luat pe Relu de mână şi l-am dus în dormitorul moartei. El a făcut o cruce pe piept, a îngenuncheat lângă ea şi i-a sărutat pios mâna. Gestul lui m-a zguduit profund.*

I-am spus că nu e nicio jumătate de oră de când i-am trimis o telegramă la Sofia şi cum de a venit tocmai când îl aşteptam mai mult? El a invocat ceva de circumstanţă, adevărul mi l-a destăinuit mult mai târziu, socotind că era cel puţin inoportun să-mi vorbească de dragoste, în timp ce mă lovise doliul.

Apoi, a luat toată grija în mâinile lui, ca un veritabil stăpân al familiei. A stat de vorbă cu medicul legist, apoi s-a dus la primărie, la cimitir, în fine, pretutindeni, pentru a îndeplini formele atât de multe şi grele pe care le cere legea. Ba mi-a trimis o croitoreasă, care mi-a făcut la repezeală o toaletă de doliu din crep.

A doua zi a apărut în Universul *un anunţ mortuar. Ce să-ţi spun, a depus o energie titanică, s-a comportat admirabil, parcă ar fi fost soţul meu. Ba nu, dacă era soţul meu, poate că nu făcea atâtea... Cum aş fi scos-o la capăt fără el? Mă apucă ameţeala când mă gândesc.*

La capelă, în timpul slujbei religioase, stătea lângă mine, apoi, în drum spre mormânt, mi-a luat braţul şi am mers împreună urmând sicriul. Acum să vezi, tu, surpriză: ne-am oprit în dreptul unui cavou care purta o proaspătă inscripţie: Familia Brădeanu. *Închipuie-ţi, cumpărase un cavou pentru doamna-maman. Cine ştie câţi bani l-o fi costat...*

Ei bine, draga mea, toate astea l-au apropiat de mine. Mi se părea acum un om al casei, o rubedenie, în care aveam încredere, de care aveam nevoie şi care, în sfârşit, trebuia să-mi fie soţ. Cine s-ar fi gândit vreodată că moartea doamnei-maman mi-l va aduce în braţe! Sunt atât de ciudate căile vieţii!

Mai adaug că, în timpul înmormântării şi chiar după, purtarea lui a fost perfect corectă. Nu numai că nu mi-a pomenit o vorbă de dragoste, dar nu şi-a permis să facă o aluzie măcar, parcă era cu desăvârşire străin de aceste sentimente. Tot eu am adus vorba şi i-am spus:

– Relule, după ce trece anul de doliu, ne căsătorim, băieţaş!

Mi-a sărutat ceremonios mâna, în loc de răspuns. Apoi, m-a întrebat:

– Cum înţelegi, până atunci, să-ţi organizezi timpul?

– Vreau să folosesc bursa obţinută şi să plec în Franţa pentru doctorat.

– Şi aici cum rămâne?...

Vorbea de apartamentul nostru.

– Ştiu eu? Încă nu m-am gândit... Îl ţin mai departe. Îmi pare rău să mă despart de Ursa Mare...

N-a înţeles cine-i Ursa Mare...

– E bucătăreasa noastră de la şcoală. Răposata a adus-o la ea, împreună cu bărbatul ei, portar, tot acolo.

– Dă-mi un răgaz, să mă gândesc cum să facem mai bine...

I-am dat, fireşte. După ce s-a gândit îndelung, mi-a spus că e de părere să renunţăm la Paris. Dacă ţin morţiş la doctorat, îmi înlesneşte el acest lucru, având posibilităţi nelimitate...

– Trebuie să ştii, Anda, că sunt foarte bogat şi tot ce am îţi aparţine. Aşa că un fleac de bursă nu contează...

Mi-am dat numaidecât seama că-i era frică să mă lase singură în vălmăşagul Parisului, unde primejdii şi ispite te pândesc la tot pasul. Fireşte, cântărea just lucrurile, numai că pân' la nuntă, nu înţelegeam să mă ating de banii lui. Or, până atunci, aveam de străbătut un an de zile, şi de ce n-aş profita de ce-i în mână?

A rămas destul de contrariat, când i-am spus că nu renunţ la proiectul meu, însă nu şi-a impus punctul de vedere.

– Ascultă, Relule, nu-ţi fie teamă. Ştiu să rezist ispitelor, ţi-am dat dovezi destule, şi mai ştiu să-mi respect cuvântul.

Cu aceste vorbe, ne-am despărţit. Când a plecat înapoi, la Sofia, l-am petrecut la gară, iar mâine-seară îmi iau zborul spre Parisul mult visat.

Uite, astea am avut de scris, următoarea epistolă o vei primi din Turnul Eiffel.

A ta,

Anda Andaluza

CAPITOLUL 10

Nuntă particulară

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

I

Sunt foarte îngrijorat din pricina lui Relu. Mi-a întors ostentativ spatele şi a plecat. Recunosc, vina e a mea. Ce mi-o fi venit să joc teatrul acela absurd pentru a salva aparenţele? Ba chiar m-am repezit să-l strâng de gât, ca un veritabil soţ înşelat. Judecând la rece, poate că nu era chiar teatru şi, dacă nu-mi revenea la timp raţiunea, ajungeam la crimă. Nu ştiu: se pare că ceva nu-i în regulă, anumite resorturi intime ale mele s-au dereglat serios şi funcţionează anapoda. Până una-alta, amicul meu e supărat foc – şi pe bună dreptate – şi s-ar putea, la o adică, să-mi dea tot planul peste cap. Numai o vorbă scăpată la urechea unchiului său, atât, şi-mi retează picioarele.

Îi telefonez de nenumărate ori, până dau de el. Vreau să încerc o împăcare şi, bineînţeles, primul pas trebuie să-l fac eu. Zadarnică osteneală! Nu vrea să audă de nimic. Afirmă impertinent că... nu mă cunoaşte, că acest nume, Dinu Gherghel, l-a şters iremediabil din memorie. Până la urmă, îmi trânteşte receptorul în nas.

Ridic din umeri stupefiat. Ce pot să fac? Nimic altceva decât să aştept cuminte şi îndelung răbdător evoluţia evenimentelor. Totuşi, nu cred că va vorbi. Dacă deschide gura, ştie ce-l aşteaptă! Atât ar trebui, să afle protipendada în care se lăfăieşte că s-a pretat să-mi slujească drept seducător, pentru a mă debarasa de nevastă, ca s-o iau, în schimb, pe vară-sa! Faptul că a jucat acest rol îl stigmatizează cu fierul roşu al infamiei. Sigur! Sută la sută!

Las la o parte acest produs aristocratic împotriva căruia de mic nutrisem acea nestinsă aversiune. Când l-am pus să-mi curteze soţia, toată fiinţa îmi spunea: Nu faci bine, nu faci bine! Alege pe altul! Din păcate, n-aveam la îndemână pe cineva mai potrivit ca el.

Trec acum la marmura mea în flăcări, pe care o cheamă Jebs. O noapte întreagă îmi bat capul să găsesc un motiv plauzibil de a mă repezi până la Paris, unde ea îşi plimbă vâlvătaia. Trebuie neapărat să stabilim un contact, ca să ştiu ce-i de făcut. N-ar fi mai bine să-i scriu? Nu, nu-i bine nici una, nici alta. Nu pot, în ruptul capului, să stabilesc un plan raţional de acţiune. Plutesc pe un ocean de incertitudini, nimic nu se poate clarifica, cerul meu e plin de nori răi, ameninţători.

Ce-o fi făcând Ghiocela? A ieşit din depresie? S-a împăcat cu situaţia? E de mirare că doamna-maman n-a dat niciun semn de viaţă, măcar să întrebe aşa, de florile mărului: „Ce-i, copii, ce s-a întâmplat? Ce-i cu voi de v-aţi despărţit?"

O chem pe Lina şi o întreb dacă în lipsa mea n-a telefonat cineva. Nu, nimeni. Curios lucru. Nici ea, nici maică-sa! În definitiv, ce-mi pasă! Acum mergem pe drumuri diferite, ce-am avea să ne mai spunem? Slujnica stă locului, frământându-şi picioarele. În sfârşit, zice că vrea să plece şi cere să-i fac socoteala. Renunţ s-o întreb pentru ce, ducă-se!

Primesc o notificare din partea Ghiocelei. Revendică apartamentul, inclusiv mobila care-i aparţine, şi-mi fixează termen scurt de mutare. Nu-i fac dificultăţi, ar fi prea de tot! De altfel, nici n-aveam de gând să rămân aici, îmi voi găsi altă casă, până când... Dar de ce alta, când pot foarte bine să mă mut la Apelevianu? Chiar el îmi oferise o garsonieră în palatul său. Pe atunci, firește, n-aveam cum să primesc, acum însă e *altceva.*

Ce bucurie pe majordom când mă vede venind cu bagajele! Mobilă nu-mi trebuie, apartamentul are destulă, aduc numai lenjeria, îmbrăcămintea şi cărţile.

Într-adevăr, am avut un gând bun cu mutatul. Aici mă simt destul de bine, servitorimea îmi stă la dispoziţie zi şi noapte. Dacă aş avea nevoie de cineva care să-mi aprindă ţigara ori de câte ori fumez, majordomul mi-ar desemna un om şi pentru acest serviciu. Dar nu din pricina asta mă simt bine, ci pentru faptul că am schimbat apartamentul şi decorul. Nu mai văd masa unde mâncam cu Ghiocela, divanul unde citea ea, patul unde ne hârjoneam, în sfârşit, atâtea lucruri impregnate de fiinţa ei, care mi-o înviau

mereu. Pe aici, piciorul Ghiocelei n-a călcat şi nu va călca vreodată. Or, tocmai aşa ceva îmi trebuie!

O telegramă primită în cursul dimineţii mă anunţă că *maestrul* a plecat în Suedia, unde va rămâne o săptămână, iar fiică-sa, împreună cu doamna Gerda, se înapoiază mâine-seară în patrie, cu simplonul care soseşte în Gara de Nord la 20:45.

A doua zi timpul trece cu plumb în picioare, pentru că ard de nerăbdare să dau cu ochii de Jebs. De altfel, ea a rămas singura preocupare, având dimensiunile unui eveniment crucial, întrucât de ea atârnă propriul meu destin. Totuşi, mi-ar fi plăcut să nu se întoarcă aşa de repede. Nu de alta, dar mă tem că Relu o să-i împuieze capul cu cine ştie ce mârşăvii. Dacă Jebs începe să dea înapoi? Am s-o previn să se ferească de el. Asta trebuie s-o fac, în primul rând. Şi pe urmă, las' pe mine!

De mirare! Simplonul soseşte în gară la ţanc, dar Jebs cu doamna Gerda – nicăieri. Ultimii călători se scurg pe largile peroane, dar cei aşteptaţi nu se arată. N-au venit. Ce s-o fi întâmplat? Şi-au prelungit şederea în străinătate? M-ar fi anunţat la vreme, scutindu-mă să-i aştept zadarnic. Oricum, ceva nu-i în regulă!

Mă-ntorc acasă prins de gânduri şi, cum dau cu ochii de majordom, îl întreb dacă n-a sosit vreo telegramă. Cum să nu, a venit una urgentă. Dă-o-ncoace, să văd ce e! Mi-o aduce. Asta-i bună! Doamnele mele şi-au întrerupt călătoria la Timişoara. Gerda s-a îmbolnăvit brusc, a fost internată urgent într-un sanatoriu de acolo. Nu se arată în telegramă ce are, probabil nici Jebs nu ştie, dar e cert că n-a putut continua voiajul până la Bucureşti...

Ce-i de făcut? Bine, să le venim în ajutor! Jebs nu poate, sărăcuţa, să se descurce singură. Şi, în afară de asta, faptul că se află acolo nesupravegheată, fără niciun control pe cap, e o adevărată mană cerească pentru mine. Cel puţin o săptămână, cât va întârzia tatăl ei la Stockholm, noi vom fi împreună într-un oraş unde nu ne cunoaşte nimeni şi, mai ales, vom fi scutiţi de prezenţa lui Relu.

Cer la telefon Gara de Nord. Da, expresul nr. 15 pleacă la ora 23:05 în direcţia Timişoara. Are vagon cu paturi. Nu sunt locuri libere, totuşi obţin unul cu preţ întreit. Fie, că face!

Majordomul îmi urează călătorie bună. Îi surprind un semn discret cu ochii lui mari şi bulbucaţi. Ca şi când mi-ar spune: „Vezi, profită de împrejurare, eşti băiat deştept, n-o să-ţi dau eu mură-n gură!"

Mi-e tare nesuferit omul acesta, pentru că îmi cunoaşte planurile. Îi întorc ostentativ spatele, reprimându-mi pofta de a-i trânti un pumn în nas. Complicitatea cu el mă zgârie pe nervi, dar ce să fac, dacă aşa a orânduit năbădăiosul hazard?

A doua zi de dimineaţă ajung, în fine, la Timişoara. Cobor din vagon preocupat cum să dau de urma lui Jebs. Operaţiunea nu prezintă dificultăţi prea mari. Mai întâi, mă voi informa care este cel mai bun hotel din oraş. Dacă n-o găsesc acolo, cu siguranţă, trebuie să fie la un sanatoriu, în aceeaşi rezervă cu doamna Gerda. În afară de cele două eventualităţi, a treia nu există. Degeaba fac acest calcul al probabilităţilor, pentru că privirea mi-o descoperă fără a-l pune în aplicare. De necrezut, chiar ea e: suplă, elegantă, păşind maiestuos, potopită de razele soarelui matinal. A venit la gară, să mă aştepte. Iată un omagiu copleşitor.

– Din, ce fericită sunt că te văd!

Mi-a spus *Din,* a început deja să mă tutuiască, călcând peste convenţie, avansând totul fără măsura timpului.

Aş fi vrut să-i sărut mâinile, dar ne pomenim îmbrăţişaţi ca după o absenţă îndelungată şi ne... sărutăm. Asta-i nemaipomenit! Şi totuşi, ceea ce s-a întâmplat este atât de firesc, încât e de prisos orice comentariu!

– Jebs, iubito, ştiai că vin?

– O, eram sigură, atât de sigură!

Iată-ne, aşadar, escaladând ciudat tatonările gingaşe ale începutului, când două fiinţe se apropie atât de încet una de alta, ca să ne instalăm direct în miezul iubirii. Fata asta ştie ce vrea, are, desigur, o maturitate precoce.

O iau de mână şi o întreb:

– Ia spune-mi, ce s-a întâmplat? Ce-i cu doamna Gerda?

– Oh, sărmana!

Îmi povesteşte pe scurt tărăşenia. În tren, după Jimbolia, i-a venit rău, a făcut o hematemeză, după care a leşinat. Ajunşi la

Timişoara, cu ajutorul unui medic, a fost internată la sanatoriul Dr. Balotă, într-o rezervă cu două paturi.

– Nu s-a stabilit diagnosticul? Ce are?

– Ba da, a fost pusă la raze. Are ulcer. Trebuie operată.

– Dacă am duce-o la Bucureşti?

– Nu-i transportabilă, a pierdut mult sânge. Sunt şi aici medici buni. Mi-a fost recomandat unul, Drăgotescu. Ai auzit de el?

– Nu.

Dialogul nostru se consumă în timp ce parcurgem distanţa până la restaurantul gării. Ne aşezăm la o masă, pentru a lua gustarea de dimineaţă. Trag mereu cu coada ochiului la ea, din nevoia de a-i face preţul. Parcă e alta, s-a făcut mult mai frumoasă şi are o graţie pe care încă nu i-o cunoşteam. E, cu adevărat, proaspăt renăscută sau o văd eu cu alţi ochi? Nu ştiu, nu-mi dau seama. Oricum, aspectul ei marmorean, privirea distantă, aplombul i-au pierit fără urmă. Fără vrere, o compar mintal cu Ghiocela. E drept că ex-nevastă-mea degajă o feminitate irezistibilă, dar asta-i o adevărată pacoste pentru soţ. Jebs nu posedă însuşiri care să fie remarcabile la prima vedere şi trece, oarecum, neobservată. Frumuseţea ei se descoperă cu zgârcenie, în timp îndelungat. E exact ceea ce vreau. În plus, are maniere alese, conversaţie fluentă şi, mai cu seamă, o cutezanţă de a realiza lucruri aproape imposibile. E mult şi-atât, pentru că la toate astea se adaugă copleşitoarea-i avere, care îi estompează defectele sau măcar i le face acceptabile.

Vine un chelner şi ne ia comanda. Nici ea nu luase micul dejun, alergase la gară cu stomacul gol, de teamă să nu întârzie. Într-un timp, destul de târziu, după un ciudat hiatus în dialogul nostru, mă întreabă cu un uşor reproş, ocolindu-mi înadins privirile:

– Din, tot aştept să-mi confirmi primirea scrisorii mele.

Oh, trebuia s-o fac din capul locului! Din pricina atâtor lucruri urgente şi disparate, am vorbit mai întâi despre situaţia Gerdei, lăsând mai la urmă ceea ce era principal. Salvez răspunsul cu o *minciună necesară* gen Ibsen:

– Draga mea, sunt într-o situaţie penibilă.

Ea face ochii mari:

– Penibilă? De ce?

– Pentru că eu trebuia să-ți trimit mai întâi scrisoarea.

– Ce scrisoare?

– De dragoste, firește. Ți-am scris-o acum o lună şi mai bine, dar cine avea curajul s-o expedieze?

Ea bate din palme, ca un copil podidit de bucurie.

– Mi-ai scris? Într-adevăr? Ce bine îmi pare! Te rog să mi-o dai.

– E primul lucru pe care am să-l fac, când ne vom întoarce la Bucureşti...

Am potrivit-o de minune: o să-i aştern câteva pagini cu fraze fierbinți şi-i creez, astfel, iluzia că sentimentele noastre reciproce au coincis. Ce păcat că ideea asta nu mi-a trecut mai de mult prin cap. Dar e bine şi-acum. De ce să creadă Jebs că iubirea ei e unilaterală şi, ca atare, ceea ce mă apropie de ea nu-i decât un interesant obiectiv material? Ceea ce, de fapt, şi este, dar de ce să nu-i menajez susceptibilitatea? Ce mă costă, la urma urmei?

Deocamdată, schițăm micul program de lucru. Eu mă instalez la hotelul Regal, ea va continua să rămână la sanatoriu, cu rol inversat de însoțitoare a Gerdei. Dejunul şi cina le vom lua împreună, la restaurant. Totodată, voi anunța majordomul nostru să-mi trimită corespondența la hotel.

Zis şi făcut. După ce rețin o cameră şi-mi las geamantanul acolo, o maşină ne duce la sanatoriul Dr. Balotă. Stau de vorbă cu medicul-şef, care îmi spune că intervenția chirurgicală nu poate fi făcută mai înainte de o săptămână, pacienta e slăbită din cauza pierderii de sânge. Vasăzică, o săptămână până la operație, plus alte două sau trei săptămâni pentru convalescență! Oare tot timpul acesta Jebs trebuie să rămână imobilizată la spital? O întreb pe bolnavă dacă n-are vreo rubedenie care s-o vegheze îndeaproape. Cum să nu? Îmi pomeneşte de o nepoată la Braşov. Foarte bine! Îi telegrafiez fetei, să vină cât mai repede. Până atunci, obțin o rezervă cu trei paturi, şi pacienta e mutată acolo. Angajez, de asemenea, o soră de caritate care să stea în permanență cu bolnava, în aşa fel ca lipsa lui Jebs să nu fie resimțită.

Prânzim în doi la restaurantul Timiş. Mereu am impresia că suntem bărbat şi nevastă, şi acest sentiment e atât de copleşitor, încât îmi dă o euforie indescriptibilă. Jebs îmi povesteşte volubil

felurite întâmplări din viața ei, unele chiar în legătură cu mine, dar pe astea le cunosc mai demult, din jurnalul ei intim. Ah, dacă ar şti că l-am citit! Ce minunat lucru e că omul nu cunoaşte gândurile semenului său! Dacă savanții ar născoci un mijloc de a le da în vileag, viața ar deveni ternă, insuportabilă, pentru că ar fi nimicit unicul ei farmec: taina.

După copiosul dejun, o invit pe Jebs în camera mea. Îi explic:

– Nu-i vorba de odihnă. Avem multe de pus la cale.

Acceptă fără mofturi. Nu se teme de nimic. E atât de stăpână pe sine? În tot cazul, pare curajoasă şi lipsită de prejudecăți curente.

– Chiar eu voiam să-ți propun acest lucru.

Poftim! Pe legea mea, fata mă uluieşte, are o fire deschisă, francă, fără ascunzişuri şi ocolişuri. La ea, cum ar spune țăranul nostru, ce-i în guşă, şi-n căpuşă.

Urcăm la primul etaj. Ne simțim bine în ambianța camerei, căci din primele minute i-am împrumutat ceva din ființele noastre. Mă aşez pe un fotoliu lângă ea.

– Jebs, scumpa mea, te-am chemat aici ca să vorbim răspicat, între patru ochi, tot ceea ce ne doare. Tu îmi spui că mă iubeşti, eu îți spun că te iubesc.

– Acord perfect până acum, nu-i aşa?

– Sigur că da. De aceea te întreb: Ce facem cu dragostea noastră? Înțelegi s-o consideri ca pe o simplă aventură trecătoare sau te gândeşti la ceva durabil?

Jebs dă din cap afirmativ.

– Ce înțelegi prin *durabil*?

– Exact ceea ce înțelegi şi tu.

Mă apropii de ea, îi iau mâinile într-ale mele şi mă uit adânc în ochii ei:

– Vrei să mergi cu mine la braț toată viața? Evit sistematic să rostesc cuvântul „căsătorie".

– Da! răspunde ea hotărâtă.

Parcă îmi pare rău că răspunsul ei definitiv l-a spus cu atâta grăbire. N-ar fi stricat nițică frământare, condiment necesar în asemenea împrejurări.

– Ia seama, Jebs, e o călătorie primejdioasă, ca toate călătoriile lungi. Ni se pot întâmpla multe pe drum. Vei fi atât de oțelită ca să înfrunți pe oricine ar încerca să te smulgă din brațele mele, chiar dacă acela ar fi tatăl tău?

– Da, Din. Şi, apoi, n-o să mă aperi tu?

– Desigur, din toate puterile, dar n-ajunge asta. Soarta ta atârnă, în primul rând, de tine. Simți că mă iubeşti într-atât, încât orice sacrificiu pe care l-ai face pentru mine să nu ți se pară prea mare?

– Da.

– Ai să spui totdeauna *da*?

– Da.

– Orice s-ar întâmpla, orice ți-aş cere?

– Da-da-da!

Cuvintele sunt preludiul faptelor. O înşfac în brațe ca pe o pradă şi o aşez pe patul nedesfăcut, apoi, precipitându-mă la fereastră, las storurile. În odaie se instalează întunericul. Probabil că Jebs sesizează intențiile mele.

– Nu, nu, nu! strigă ea contrariată.

– De ce nu? Trebuie să facem un pas hotărâtor, care ne va lega toată viața. Vreau să fii a mea, dacă mă iubeşti.

– Te iubesc, dar nu pot încă. Mi-e frică! Ai răbdare, până mă obişnuiesc cu gândul!

– Atunci, când, când?

– Ştiu eu? Poate mâine, poimâine, dacă ții atât.

Mâine? Poimâine? S-o cred? Şi eu, care m-aşteptam că-mi va răspunde stereotip: *După ce ne vom cununa,* aşa cum a făcut Ghiocela.

– Într-una din nopțile astea dorm aici. Vom avea toată noaptea a noastră.

Şi-aşa e bine. Nu vreau să precipit lucrurile, ar fi o prostie să folosesc violența, mai ales că ştiu din însemnările ei cât se teme de acest act.

Beat de fericirea care mă aşteaptă, o potopesc cu sărutări. Ea se ghemuieşte la pieptu-mi şi mi le întoarce cu dobândă. Are toate gingăşiile inocenței.

Şi în timpul îmbrăţişărilor noastre, care nu se văd din cauza întunericului chemat, ea aude, în schimb, potopul meu de cuvinte de dragoste.

– Jebs, mi-ai făgăduit că într-una din nopţile viitoare vei fi a mea. Nu mă îndoiesc c-o să-ţi respecţi cuvântul dat. Vreau însă, până atunci, să-ţi destăinuiesc unele lucruri pe care nu le cunoşti. Tu crezi, şi-i logic să crezi astfel, că dragostea care mă leagă de tine s-a născut după ce am intrat în slujba tatălui tău, nu-i aşa? Ei bine, draga mea, aici te înşeli. Adevărul e că s-a născut de vreo 20 de ani, când încă eram copil. Pe-atunci te jucai cu mingea în curtea castelului vostru de la Apelevii, cu o prietenă de vârsta ta, iar eu mă uitam la voi, printre uluci, şi-mi spuneam cu naivitate: „Ah, pe fata asta am s-o iau de nevastă când m-oi face mare!“ Odată am intrat în curte şi ţi-am dat o garoafă albă ca nevinovăţia. Ai dus-o la nas şi mi-ai spus: „Nu miroase.“ Am fost foarte nefericit din cauza asta. Apoi, a venit războiul. Tu ai plecat cu tatăl tău la Iaşi. Te-am urmărit de departe, şi când ai plecat, şi când te-ai întors, fără să mă vezi. Şi mai târziu, după ani şi ani, te-am revăzut la Bucureşti de-atâta ori. Te făcuseşi mare şi frumoasă! Odată, te-am zărit într-o maşină deschisă, cu tatăl tău, aveai o eşarfă care flutura în vânt. O prinţesă nu arăta altfel. Eram mereu asaltat de toate grijile: Ce fac? De ce stau cu mâinile în sân? Cum ajung până la ea? îmi spuneam. Atunci, l-am întâlnit pe Relu, cu care, desigur, ştii că am fost coleg de liceu. L-am rugat să pună o vorbă bună pe lângă tatăl tău, ca să mă angajeze secretar particular. Crezi tu că aş fi acceptat această slujbă dacă nu era la mijloc gândul meu de-o viaţă, acela de a fi a mea? Pentru nimic în lume! Aveam existenţa asigurată, eram funcţionar într-un minister, dar am plecat de-acolo numai pentru a fi lângă tine, în preajma ta. Şi, uite, strădania mea n-a fost în zadar! Orice ai zice, există o lege a compensaţiei, mai ales în legăturile sufleteşti. Nici nu se putea altcumva. Prea am dorit mult să-mi fii soţie, încât acest sentiment, luând proporţii fantastice prin alimentare, a influenţat destinul tău. Să ştii că nu glumesc. De aceea nu m-am mirat deloc când Relu mi-a adus scrisoarea ta. O dorisem atât de mult, aveam atâta drept la ea, încât trebuia s-o primesc, orice s-ar fi întâmplat. Şi încă ceva:

faptul că doamna Gerda s-a îmbolnăvit, că ați descins aici, în orașul ăsta, tot mie mi se datorește. Pentru că voiam să te întâlnesc singură, nesupravegheată, pentru nunta noastră *particulară.* Cealaltă, cea *oficială,* o vom face după aceea, n-are importanță data, totul atârnă de factori externi. Şi ştiam că ai să mă aştepți la gară, că vom veni aici, în camera asta, pe care mi-o imaginam exact aşa cum e, minus etajul.

Trece o oră, trec două, două şi jumătate de când îi vorbesc frenetic, torențial, fără virgule şi, mai ales, fără puncte. Jebs mă ascultă cu sufletul la gură, cu respirația întretăiată, cu ochii în ochii mei:

– Adevărat? Te cred! Mai spune-mi, spune! Mi-e frică de atâta fericire!

– Şi mie, iubita mea, mi-e frică. Însă frica mea e mult mai mare decât a ta, aş zice că-i paralizantă, mortală. Vezi, din pricina asta ți-am cerut adineauri să fii a mea, ca să-mi pot aşeza visul de totdeauna pe o temelie solidă, ştiind că, de vreme ce mi-ai aparținut, va fi greu să mai devii a altuia, nu-i aşa? Spune, nu-i aşa?

– Da, aşa-i! şopteşte ea plutind. Haide, fă-mă femeia ta, aşa mă simt hărăzită ție.

...Forța cuvintelor mele îi îngenunchează voința. Noaptea nunții noastre particulare s-a prelungit până a doua zi de dimineață.

II

De-acum încolo, s-a isprăvit! Domnişoara Apelevianu e legată de mine cu lanțuri grele. Sunt conştient de primejdia în care m-am aruncat cu bună-ştiință. Mă întreb: aş fi putut face altfel? Nu, hotărât, nu! Câteodată, omul e silit să mizeze totul pe o singură carte. Eu voi câştiga! *Alea iacta est!* În torentul de vorbe cu care o incendiasem pe Jebs, ar fi trebuit să strecor în treacăt şi faptul că am fost însurat cu Ghiocela, dar n-am izbutit. Ori de câte ori această destăinuire descindea la poarta gurii mele, o respingeam ca să fac loc cât mai mult amăgirilor abile menite a-i zăpăci capul.

Ne întoarcem la Bucureşti. Ulcerul doamnei Gerda, ameliorat între timp, scapă de bisturiu. La rându-mi, scap de Ghiocela. Avocaţii noştri obţin divorţul prin consimţământ mutual, ocolind termene plicticoase şi pierdere inutilă de timp. Cu atât mai bine. Mi-ar fi fost penibil s-o revăd în asemenea circumstanţe.

În sfârşit, sunt liber şi, lucru curios, *simt* libertatea ca pe ceva material. Uneori, noaptea, mă strecor în dormitorul lui Jebs, care e la etajul întâi, fără să fiu observat. Şi, chiar dacă cineva din personalul de serviciu ar prinde de veste, încă nu-mi pasă. Majordomul şi nevasta lui sunt de partea mea şi n-ar sufla o vorbă. Fata Apelevianului începe să-mi fie din ce în ce mai dragă, mă *străduiesc* s-o iubesc şi pentru ea, nu numai pentru ceea ce pot să ajung prin ea. Are multă drăgălăşenie, naivitate şi sfiiciuni de odraslă crescută prea singură şi simte organic nevoia unei afecţiuni ocrotitoare. Uneori, pare exuberantă, superficială, prea încrezută, ca fetele de boieri învăţate cu plecăciuni şi atenţii de tot felul. Lucrurile ar merge şi mai bine, dacă n-ar fi la mijloc blestemata obsesie a comparaţiei, care mă frânează în permanenţă. Orice face, orice drege Jebs, gata – o compar cu Ghiocela, şi nu pentru că *vreau,* nu vreau deloc, e un fenomen care se produce pur şi simplu reflex. Jebs sărută aşa, Ghiocela săruta altfel, Jebs doarme aşa, Ghiocela altfel, Jebs se piaptănă aşa, are trupul aşa, sânii aşa, Ghiocela altfel, altfel şi de cele mai multe ori asemuirea iese în favoarea... celeilalte. Nu-mi fac totuşi griji. Fleacul ăsta obsesiv va dispărea, probabil, cu timpul. Trebuie să mă dezintoxic de-a binelea de vrăjile Ghiocelei, care încă persistă latent în fiinţa mea.

În fine, se întoarce şi *maestrul* din Suedia, după o întârziere prelungită la Berlin şi Viena. N-am de ce mă plânge: în lipsa lui s-au rezolvat toate după inima mea. Să vedem acum ce se va întâmpla.

Fostul prim-ministru Dolfineanu îşi făcuse bine socotelile: cea mai bună partidă pentru fiul său, Raul, nu era alta decât fiica lui Apelevianu. Din câte aflasem, moşiile sale se înjumătăţiseră după expropriere. Ca să-şi refacă pierderea suferită, bătrânul se apucă de negustătorie în stil mare, dar, lipsit de spirit comercial, iroseşte în operaţiuni hazardate tot ce mai avea. Probabil că singura salvare rămăsese însurătoarea băiatului. Cele douăzeci de

milioane ale lui Jebs nu erau deloc de disprețuit. În plus, fata descindea din aristocrație, ce ar fi râvnit mai mult bicisnicul său fiu?

Pe la miezul nopții mă pomenesc cu Jebs. Vine sumar îmbrăcată, într-un capot străveziu de mătase. Până acum nu călcase cu piciorul în camera mea; o aducea, desigur, ceva important. E puțin agitată şi din capul locului îmi dau seama că nori negri s-au ivit pe cerul nostru. Aseară a fost bătrânul Dolfineanu şi a stat două ore de vorbă cu *maestrul.* Ghicesc pentru ce, povestea nu-i nouă.

– Închipuie-ți, Dolfineanu m-a cerut pentru fiul său, Raul.

– Şi tu ce i-ai răspuns tatălui tău?

– Că nu vreau să mă mărit. M-a întrebat atunci: „Nu-ți place Raul?" Ce poți răspunde la o astfel de întrebare? Cine îşi dă seama pentru ce nu-ți place un om şi-ți place alt om? I-am spus un nu categoric. *Papa* nu s-a dat bătut. Nu-i nimic, zice, are să-ți placă mai târziu, cu timpul. S-au mai văzut cazuri. Află, *papa*, că eu nu mă mărit cu sila. Să facă bine Raul să-şi mute gândul. S-a uitat lung la mine, deconcertat de îndrăzneala mea. Niciodată nu fusesem atât de dârză. I-am spus: Dacă e vorba să cumpăr un bărbat cu zestrea mea, aleg pe cineva care-mi place, nu-i aşa? N-am ajuns fată bătrână şi, dacă e să mă căsătoresc, înțeleg să fac acest pas numai pentru mine. Să ştii că nu mi-e frică de nimeni când sunt nevoită să-mi apăr fericirea.

Bravo, Jebs! S-a împotrivit crâncen, cu toate armele pe care le are la îndemână. În zilele următoare, presiunea tatălui creşte din ce în ce. Ea îmi raportează cu fidelitate tot ce se întâmplă. Evident, Apelevianu îşi iubeşte fiica, dar în felul său, rece şi depărtat. El încearcă s-o convingă:

– Dacă nu-ți vreau eu fericirea, cine altul ți-o doreşte?

– *Papa*, trebuie să înțelegi că nu e aceea pe care o socoteşti tu. Probabil că bătrânul a înțeles unde bate fata.

– Iubeşti pe cineva?

– Da! strigă Jebs covârşită de atâta încordare şi izbucneşte în plâns.

– Cine e? o întreabă Apelevianu tresărind în fața unei taine la care nu se aşteptase şi care-i strica toate socotelile.

– Nu pot să spun, încă nu. Vei afla la timp.

– Ce vorbă e asta? Numele unui bărbat demn nu se ascunde. Dacă ți-e ruşine cu el, poți să-l tăinuieşti mai departe.

Lovise crunt, frontal! Jebs nu mai poate să tacă, e peste puterile ei.

– Dinu Gherghel! strigă ea, înfruntând un munte de împotrivire.

– Cine? Secretarul meu? Cum a îndrăznit să ridice ochii până la tine? Asta-i de-a dreptul obrăznicie! Eu nu-mi dau fata după simbriaşii mei! Omul ăsta n-are decât să-şi găsească o nevastă pe potriva lui.

– Îl respingi pentru că nu descinde din nobilime şi e sărac? Dar ce merit are cineva care se naşte cu blazon? Eu nu-l dau pe zece ca Raul al tău, nici pe o sută.

– Destul. Am terminat.

– *Papa*, ia seama, nu trebuie să te joci cu viața mea...

Situația e foarte încordată. Încă nu pot aprecia dacă Jebs a făcut bine dând în vileag taina noastră. În tot cazul, n-avea cum să tacă. Până la urmă, Apelevianu tot trebuia să afle, altă soluție nu era cu putință. Da, da, mai bine că i-a spus.

Împreună cu Jebs iau o seamă de măsuri preventive pentru a face față oricăror eventualități. Vom ține legătura prin majordom, în care trebuie să aibă încredere, fiind omul cel mai potrivit, fiindcă nu e suspectat de nimeni până acum.

A doua zi, *maestrul* mă pofteşte în cabinetul său de lucru. Nu-mi răspunde la salut. Scrie ceva cu stiloul, probabil o scrisoare. Fără să întrerupă scrisul, mi se adresează:

– Te-am chemat, domnule Gherghel, ca să te anunț că începând de astăzi nu mai am nevoie de serviciile dumitale.

Nu-i răspund nimic. De altfel, nu-mi spusese o noutate, mă aşteptam la concediere. Calm, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit, îi întind o hârtie împăturită. *Maestrul* se opreşte din scris, o ia în mână şi o desface cu un gest brusc:

– Ce-i asta?

– Demisia mea.

– Ah, voiai şi dumneata să pleci? tresare el, neplăcut surprins. Interesant! Bine, cu atât mai bine. Ne înțelegem repede. Când vrei să pleci?

– Chiar acum. Voi trimite după lucruri peste două-trei zile, când îmi găsesc o locuință.

– De acord. I-am dat dispoziție lui Filip să-ți achite drepturile băneşti.

– Prea bine. Vă mulțumesc.

– Încă ceva: îți interzic s-o mai vezi pe fiică-mea de aci înainte.

Nu pot să-mi stăpânesc un surâs ironic:

– Îmi interziceți! Dar nu mai aveți dreptul de a-mi porunci. Uitați că nu mai sunt în serviciul dumneavoastră.

Cred că n-am făcut tocmai bine trimițându-i o săgeată drept în inimă. El o primeşte stoic şi ripostează:

– Biiine, domnule Gherghel. Mă ajuți să te cunosc în profunzime.

– Vă mărturisesc că n-am făcut nimic împotriva conştiinței mele.

– Conştiința dumitale nu constituie o normă de conduită pentru mine...

– Dar, oricum, e singurul meu judecător. De aceea, trebuie să adaug că n-am încercat în niciun fel să mi-o apropii sufleteşte pe fiica dumneavoastră. Inițiativa îi aparține şi nu puteam să nu răspund aşa cum se cuvenea unei ființe cu atâtea însuşiri ca ea. Rămâneți cu bine, *maestre,* vă salut cu respect!

Spunând acestea, părăsesc încăperea cu fruntea sus şi, mai ales, cu certitudinea că mă voi întoarce victorios.

CAPITOLUL 11

Recăsătorită la Paris

Din corespondenţa Andei Apelevianu

I

Draga mea romăncuţă,

Sunt de o săptămână pe malurile Senei. Peisajul inedit în care respir, oamenii noi în mijlocul cărora mă mişc m-au detaşat într-atât de trecut, încât mi se pare că doamna-maman e moartă de când lumea, iar eu trăiesc o a doua viaţă, plină de noutate şi farmec. Încă nu m-am acordat cu stilul şi ritmul francez, dar sunt pe cale s-o fac. Ce să-ţi spun, când am descins în Gara de Est şi am apucat-o pe bulevard, toată numai ochi şi urechi, am suferit o decepţie. Vai de mine, ăsta-i Parisul mult visat? Cu ochii minţii îl vedeam altfel, n-aş zice mai frumos, dar, oricum mai curat, mai atrăgător. Apropo de curăţenie: unde-i Goethe să ticluiască o ordonanţă *în locul primarului municipal? La asta a mai contribuit şi păcătosul de şofer, care m-a ocolit lungind cursa cât o zi de post, ca să-mi ia o groază de bani. În fine, am ajuns la adresa pe care mi-a dat-o Reluşor, în* Rue des Ecoles 14 bis. *Dispun de un dormitor elegant mobilat şi de un salonaş pentru musafiri. (Pe cine primesc eu aici? Relu e cam ţăcănit la cap!) Dar să vezi, tot în pensiunea asta, am făcut cunoştinţă cu o compatrioată de-a noastră. O cheamă Ada Bonciu şi stă la mansardă. Încă n-am întrebat-o ce face, ştiu numai că e aici de patru ani. Arată ca o franţuzoaică sadea, subţire ca o nuieluşă, urâtă foc şi deşteaptă tot foc. Când vorbeşte pe limba domnului Voltaire, nu pricep o iotă, aşa de vertiginos îi turuie gurița. E dulce ca o fondantă şi cred că mă simpatizează. Şi-a pierdut o grămadă de timp plimbându-mă pretutindeni, pe unde nu gândeşti. Am fost de câteva ori la Turnul Eiffel, ne-am urcat până sus, ca să cinăm la restaurant şi să ne rotim privirile asupra vastei panorame a metropolei,*

ne-am dus la teatru. (Topaze *a lui Pagnol are un succes nemaipomenit.) La Luvru am stat singură, m-am uitat o oră la* Gioconda *lui Leonardo da Vinci, însă aici îţi trebuie o lună de zile să te tot zgâieşti la celebrităţi. (Ţi-am trimis şi ţie câteva ilustrate cu reproduceri.)*

Şi acum, să vezi ce dandana mi s-a întâmplat! La Luvru, ca de altfel şi la Uffizi ori Galeria Borghese din Roma, găseşti o droaie de pictori care copiază tablouri celebre, mereu te împiedici de ei şi de şevaletele lor. Unul dintre ei, bărbos ca un popă ortodox, cum mă vede, îmi şi propune să-i pozez pentru a-mi face nudul. Îmi venea să-l pocnesc în chelie, dar în loc să mă înfurii, m-a pufnit râsul. L-am întrebat cu impertinenţa de care dispun cât oferă, el a spus o mie de franci. Nu ştiu ce mi-a venit să-i răspund că fără 50.000 de franci nu putem sta de vorbă. El a strigat cuprins, parcă, de revoltă că nu ştiu ce cer. Un alt pictor (ăsta mai tânăr), auzind cearta, a spus că oferă el suma. S-avem iertare, monsieur, nu era decât o glumă. Nu pozez goală nici pentru o sută cincizeci de mii... Nici n-am vrut să aud, el a insistat şi, văzând că plec, a scos o carte de vizită şi mi-a dat-o cu de-a sila. Zice: Mai gândiţi-vă şi telefonaţi-mi. Vă stau la dispoziţie. Nu ştiu ce naţie era, probabil, american, vorbea nu prea corect franţuzeşte. Seara i-am telefonat că m-am gândit adânc, dar nu pot accepta. Văzând aşa, a mărit suma şi a rămas să repet telefonul a doua zi. A venit Ada şi i-am povestit cele întâmplate, i-am arătat apoi cartea de vizită. S-a crucit, nu-i venea să creadă. Zice:

– Ando, nu fi proastă, americanii ăştia înoată în bani! Şi ce dacă-i pozezi goală? Când te duci la plajă, nu-ţi etalezi trupul pe gratis? Şi pe urmă, gândeşte-te că frumuseţea ta va rămâne imortalizată într-un tablou, nu se va irosi degeaba...

Ah, isteaţa, mi-a zgândărit vechea mea rană, dându-mi o replică la întrebarea pe care mi-am pus-o de atâtea ori: Ce fac eu cu frumuseţea? Mă uit la ea cum se trece? Peste 10-15 ani va fi o amintire tristă şi refugiată în fotografii. Şi dacă-i pozez americanului, ce rezolv? Mă imortalizează el? Da, desigur, dacă ar fi un pictor celebru, dar nu e. Nici n-am auzit de numele lui.

În clipa aceea mi-am adus aminte de Frederika Honecke, a cărei figurină de porţelan am văzut-o când am trecut prin Germania, la muzeul din Dresda. Am rămas uluită: semăna într-atât cu mine,

de parcă eram surori gemene. O jumătate de oră nu m-am putut dezlipi de ea, tot învârtindu-mă şi sorbind-o din ochi.

Îi spuneam:

– Surioară Frederika, eşti una din puţinele femei fericite de pe pământ, căci vei trăi de-a pururi zămislită din porţelan de Saxa, de iubitul tău, Conrad Bötger, pe când noi, celelalte femei, ne vom întoarce în lut fără să mai rămână o urmă din ceea ce am fost!

Dar Ada, urâţenia şi deşteptăciunea pământului, a găsit numaidecât soluţia:

– Ştii ce *faci? Îi pozezi americanului şi cu suma obţinută îl plăteşti regeşte pe Delmas, ca să-ţi facă un tablou. E cel mai renumit pictor. Îl cunosc şi pot trata cu el...*

Ne-am dus împreună şi am vorbit cu Delmas. Mi-a cerut 60.000 de franci pentru un portret şi 80.000 pentru un nud. Văzând aşa, i-am telefonat americanului:

– Accept, monsieur, însă cu condiţia să lucrezi la mine acasă, în prezenţa unei cumnate (cu care, chipurile, locuiesc), iar suma să mi-o dai anticipat.

A fost de acord. În ciuda lipsei mele de încredere, era totuşi un om serios. Asta însă nu mă împiedica să mor de ruşine când stăteam goală-puşcă dinaintea lui, întinsă pe divan. Chiar şi Ada se mira de sânii mei, spunea că numai negresele mai au sâni aşa de pietroşi, că sunt un exemplar unic, că trebuie să apelez şi la un sculptor, poate chiar la Mestrovici, care stă la Ljubljana sau Zagreb, nu prea ştia bine unde.

Când i-am destăinuit că bărbatul m-a lăsat ca s-o ia pe una bogată, au apucat-o toate furiile:

– Of, tâmpenia guvernează tagma asta infectă a bărbaţilor!

– Ce păcat că nu putem fără ei! am exclamat eu.

– Ba da. Se poate. Eu pot. Când am nevoie de unul, îl cumpăr.

Ada era o comoară. Scăpărătoarea ei inteligenţă îi diminua urâţenia fizică, o făcea acceptabilă, chiar simpatică. Urma un doctorat în Litere şi acum îşi pregătea teza. Când a auzit ce scriu, iar s-a mirat. N-aveam la mine niciun exemplar din cartea apărută înaintea căsătoriei, adusesem însă un text bătut la maşină din noul roman, Arivistul, *celălalt fiind predat la editură. I-am citit Adei*

primele două capitole, după care mi-a cerut manuscrisul, ca să-l citească în continuare. A doua zi de dimineaţă mi-a spus:

– Scumpă mică, nu ştiu ce să admir mai întâi la tine: frumuseţea, inteligenţa sau talentul? De obicei, femeile frumoase sunt cam prostuţe, tu faci excepţie de la regula generală. Ţi-am citit romanul: nu e o capodoperă, astea se scriu o dată la o mie de ani, dar e o carte incomparabil mai bună decât cele curente, care umplu vitrinele librăriilor. Mă laşi s-o traduc în franţuzeşte şi s-o dau la Gallimard? Sunt sigură că va avea succes, fiindcă e ruptă din viaţă. Am mai tradus şi alte romane, stăpânesc bine limba, aşa că...

Prietenia cu Ada s-a dovedit fructuoasă, îmi umple tot timpul, mă învaţă multe lucruri pe care nu le ştiu. Am ajuns nedespărţite, numai noaptea ne separă. La Sorbona mergem amândouă, la masă, la teatru şi cinema, tot împreună. Şi acasă la fel, împreună. Chiar şi la Delmas tot amândouă ne-am dus. Mi-a făcut un portret şi un nud superbe. Maestrul mi-a spus:

– De mult n-am mai lucrat cu atâta plăcere. Încerc impresia că tablourile astea s-au făcut parcă singure, de la sine, fără efortul meu. Dacă n-aş avea greutăţi şi, mai ales, datorii, te rog, crede-mă, nu ţi-aş lua nicio centimă.

A vrut totuşi să-mi reducă preţul la jumătate. N-am acceptat. I-am destăinuit atunci că banii sunt ai unui miliardar american, pictor amator. A zâmbit îngăduitor, iar la plecare m-a sărutat pe frunte ca un tată. Eu, la rându-mi, i-am sărutat mâna. A fost foarte emoţionat. Mi-a destăinuit că simte nevoia să-mi facă încă un portret, fără niciun ban, pour l'amour de l'art, *zicea, dar nu s-a putut ţine de făgăduială, căci după două sau trei săptămâni am aflat stupefiată din* Figaro că *a murit doborât de un infarct. L-am condus la* Père Lachaise *cu o armată de slujitori ai artelor. Numai că omul e mic şi arta e mare, iar Delmas se ridicase prea mult deasupră-i, cucerind o bucată din nemurire... Asta l-a salvat!*

II

Ah, draga mea Fulguță, cum alternează tristețea cu bucuria, parcă ar fi ziua cu noaptea. După ce ne-am întors de la cimitir, am găsit un pachet cu zece exemplare din cartea mea trimise de editor. Nu știam de ce îmi pusese și un număr din revista Cuget Moldovenesc, *dar după ce am răsfoit-o în pripă, mi-am dat seama: apăruse o recenzie semnată de Olga Comănescu. Am citit-o cu sufletul la gură. Să vezi, tu, ce scrie, o reproduc întocmai:*

„Vechiul dicton Fabrum esse suae quemque fortunae *trebuie interpretat de cele mai multe ori în sensul că vina atâtor nenorociri în viață o purtăm noi înșine, iar fatalitatea* oarbă, *neînțeleasă în capricioasele ei combinații, cu stranii coincidențe, apare totuși ca o supremă lege a dreptății, când inevitabilul e drumul unic ținut de împrejurările generate dintr-o greșeală și tragicul e o ispășire. Asemenea reflexii ni le-a sugerat povestea lui Ivar, protagonistul romanului Andei Brădeanu. Tânăr capabil, sărac, cu aspirații mari, ambițios, râvnind înalte poziții sociale și bogăție, el nesocotește puterea iubirii. Chemarea ei o ia drept o măruntă pornire trupească, de care încearcă să scape printr-o căsătorie de scurtă durată, ca să divorțeze apoi și să se însoare, din calcul, cu fiica lui Barbu Vianu, fost și viitor ministru, cu vaste relații și putred de bogat. Egoismul acesta masculin ni-l evidențiază faptul de a fi considerat-o pe Ghiocela – care, castă fiind, rezistase dârz tentativelor sale de seducție – drept un obiect ce merită sacrificiul unei căsătorii provizorii. Sufletul femeii, sentimentele ei nu-l preocupă decât superficial. Căsătoria cu Ghiocela e prima minciună. Întrebuințează apoi un josnic procedeu de a-și arunca soția în brațele unui prieten, ca să aibă motiv de divorț. Demascarea ce urmează înaintea tovarășei sale de viață nu-l rușinează îndeajuns. O altă mârșăvie, față de fata lui Vianu, îi aduce consimțământul silit al fostului său maestru pentru căsătorie. Drumul unei vieți așa cum a visat-o Ivar e deschis. Ascensiunea vine în ritm grăbit, dar unde e satisfacția? Iubirea pângărită se răzbună. Dorul de fosta soție e chinuitor, gelozia îl roade, cugetul e pustiit de zbucium. Trei suflete înșelate: al celor două femei și propriul său suflet. Prietenul Radu, complice în* aranjamentul *cu Ghiocela și*

devenit apoi soţul acesteia, nu este nici el fericit, în urma turpitudinii la care se pretase. Istovit şi convins de marea greşeală pe care o comisese, Ivar nu va mai găsi o rezolvare decât în moarte. O pagină desprinsă din vastul roman al vieţii de toate zilele. Câţi bărbaţi nu se vor fi recunoscut în trăsăturile şi faptele lui Ivar? (De ce Ivar şi nu un nume românesc!) Autoarea, Anda Brădeanu, povesteşte viu şi dinamic. Peripeţiile vieţii intime a personajelor se precipită pe un fond realist, figurile centrale sunt bine conturate, momentele psihologice puternic adâncite, succedându-se într-o gradaţie ascendentă. Toate aceste însuşiri constituie peremptoriu dovada afirmării unui real talent literar."

Ce zici, tu, de asemenea aprecieri critice la modul superlativ? Cum să nu mă umflu în pene, că azi-mâine sau poimâine devin celebră? Până atunci, e de văzut ce-o să zică monstrul, barbarul şi vandalul I. de oglinda în care l-am pus să se privească retrospectiv.

Uite, acum îmi pare rău: trebuia să renunţ la mănuşi şi să folosesc nume reale, scriind un roman-document. Ce aş fi păţit? Chiar dacă m-ar fi băgat la puşcărie, merita, zău, să-i fac figura! Dar şi aşa îl va ustura vârtos.

Tot tu, Fulguşor, ai fost mai iute de mână ca mine. Am primit scrisoarea ta, înainte de a ţi-o fi trimis pe asta. Dar scriind pe apucate, de câteva săptămâni, mereu găsesc să mai adaug câte ceva, aşa că n-am ajuns s-o termin. Nici lui Relu nu i-am scris mai substanţial. Să se mulţumească şi el cu ilustratele şi telegramele pe care i le-am expediat. Apropo de Relu: nu înţeleg de ce insişti tu atât să grăbesc măritişul cu el. Ţi-am spus doar că nu-l iubesc – nici pe pitecantrop, de altfel, nu l-am iubit grozav –, însă pe acest nepot apelevian îl simt acum mai aproape decât orice alt bărbat şi, în plus, cred că are suflet bun. Ce, căsătoria presupune numai iubire? Curios lucru, şi Ada îmi spune acelaşi lucru, să-l iau, o prelungire de timp de un an, cât ţine doliul, s-ar putea solda cu surprize, şi de ce să-mi complic existenţa? Ştii ce mi-a propus Ada? Cică să-i pretind viitorului meu soţ să-mi constituie o zestre de trei milioane, un fel de asigurare pe viaţă. Dacă mă lasă, ca primul, va trebui să-mi numere bănuţii. Dacă e cumsecade şi nu umblă după fuste, rămâne cu milioanele în buzunar. Bună socoteală! I-am spus Adei:

– Fugi de-aici, dragă, nu mă pretez la şantaje sentimentale. Nu-i în firea mea.

Ea:

– Fii practică, chérie, *lasă naibii scrupulele de conştiinţă; viaţa e aspră. Dacă faci aşa cum îţi spun, sunt sigură că mai târziu ai să-mi mulţumeşti.*

– Nu, nu pot, e imposibil să mă împac cu ideea. Nu mă îndoiesc că Relu ar accepta, el e animat de cele mai bune intenţii pentru mine, însă ar trebui să calc singură cu picioarele pe mine. Nu, în ruptul capului, nu!

Văzând intransigenţa mea, Ada n-a mai insistat. Dacă propunerea ar veni din partea lui Relu, da, aş accepta, nici vorbă, altfel tărăşenia ia un aspect interesat, dezgustător şi nu ţin deloc să mă micşorez în ochii lui. Chiar dacă m-ar lăsa şi ăsta, ce? O să crăp de foame? Muncesc şi-mi câştig şi singură existenţa. Uite, Ada nici nu se gândeşte la măritiş. Susţine că, dacă însuşi preşedintele republicii ar cere-o, l-ar refuza, chiar fiind Făt-Frumos din lacrimă. Mda, o cred pe jumătate, jumătatea cealaltă o amân până când înaltul demnitar se va hotărî să-i ceară mâna.

Acum, altă noutate. Alaltăieri, când m-am întors de la Fontenay-aux-Roses – am fost cu Ada să vizitez Şcoala română a profesorului Iorga –, pe cine crezi că găsesc în salon, aşteptându-mă cu sufletul la gură? Pe drăgălaşul suspinător la farmecele mele, Relu Apelevianu. Venise de la Bruxelles.

Făcuse pe dracu-n patru să-l transfere acolo, ca să fie mai aproape de aleasa inimii lui. Îţi închipui că n-a fost deloc uşor, dar îndrăgostiţii ăştia sunt dotaţi cu puteri miraculoase şi obţin tot ce le... trece prin devlă, numai legaţia de la Paris, pe asta n-a putut să pună mâna, cu toate intervenţiile şi paraintervenţiile.

În sfârşit, bucurie de zile mari. Ne-am plimbat cu Cadillacul prin Bois de Boulogne, iar seara ne-am ospătat regeşte la Ritz, unde a tras el. Nu ştiu ce mă apucase, am fost foarte veselă şi am băut cam multişor. Râdeam întruna, într-o dispoziţie îndrăcită. Adevărul e că mă ameţisem serios. Când să plecăm, Ada m-a luat de un braţ, Relu de altul. Altfel, nici nu mai puteam merge pe picioare. Se topiseră ca nişte lumânărele de ceară. Când am ajuns acasă, repede un duş şi

vără-te, fato, în pat, ca să adormi pe loc, uitând de Relu şi de tot. Dacă era altul, putea să mă atace, dar el, corect ca un cavaler medieval, n-a profitat de situaţie, s-a dus tiptil în salonaş, ca să doarmă cuminte-cuminţel pe divan. A doua zi de dimineaţă, m-am mirat văzându-l încă la mine.

– Habar n-aveam că ţi-ai petrecut aici noaptea.

– Mă temeam să te las singură. Am făcut rău?

Ce mi-a venit să-l iau la trei păzeşte?

– Foarte rău! Aţi făcut totul ca să compromiteţi o doamnă. Cine are să mai creadă în virtutea mea, aflând că aţi dormit la mine? Vă invit să-mi daţi numaidecât cuvenita reparaţie de onoare.

El se uita ca prostit la mine. A îngăimat:

– Mă rog, în ce constă această reparaţie?

– Trebuie să mă luaţi urgent de nevastă. Nu văd altă soluţie.

– Dar aceasta e şi intenţia mea.

– Tant mieux *sau, pe româneşte, gând la gând cu bucurie!...*

Astăzi ne-am căsătorit civil. Nunta o facem ceva mai târzior, îţi voi comunica data, ca să vii şi tu cu bărbăţelul. Bine?

Acestea fiind spuse, închei prezenta epistolă, lungindu-mi incomensurabil mâinile ca să te îmbrăţişez peste atâtea ţări şi semnând mai jos,

Anda Apelevianu

PARTEA A TREIA

Dragostea călcată în picioare se răzbună,
iar cel ce a călcat greşit pierde totul

CAPITOLUL 1

Pisc şi prăpastie

Din confesiunile lui Dinu Gherghel

I

Aşadar, iată-mă fără slujbă, cum s-ar zice, scos din pâine. Cred că până azi niciun şomer n-a fost în pielea mea, pentru bunul motiv că eu mă bucur de cea mai privilegiată situaţie. De fapt, restrişte nu e altceva decât preludiul suişului pe marile piscuri sociale. Deşi am încă multe de făcut, nu-mi umplu timpul gol decât învăţând sârguincios să conduc automobilul, îndeletnicire indispensabilă viitorului apropiat.

La rândul ei, Jebs se află exilată la Apelevii, de autoritatea paternă, împreună cu nelipsita *frau* Gerda, având-o drept paznică pe femeia majordomului, care, temporar, şi-a mutat reşedinţa pe meleagurile copilăriei. Vasăzică, ostilităţile au început! Bietul Apelevianu! Habar n-are că luptă total descoperit, forţele noastre sunt de-a dreptul inegale. Un inamic ca mine nu poate fi înfrânt. Nu numai pentru că e tovarăş cu timpul, dar deţine poziţii-cheie şi reduta cea mai inexpugnabilă e însăşi fiica lui. Prelungesc înadins lupta cu inamicul, nu de alta, dar ca să-i menajez susceptibilitatea. Nu-mi pare deloc prudent să-l umilesc prea greu. Chiar şi când m-a dat afară din slujbă, nu l-am ofensat, deşi tare mă îmboldea ambiţia s-o fac. Nu era omul care să încerce o convingere, când putea să poruncească. Jebs îmi scrie regulat, mă ţine la curent cu tot ce se întâmplă în sihăstria ei de la castel. Partea proastă e că se plictiseşte de moarte, i-e dor de mine şi mă cheamă acolo, asigurându-mă că a luat măsuri să nu păţesc nimic. Nu mi-e teamă de represalii, principala iscoadă – nevasta majordomului – e aliata mea, în privinţa asta nu mă doare capul, dar mi se pare că nu-i prudent să

complic lucrurile. Însă insistă prea mult, ca să nu-i fac pe plac. E singura pe care mă feresc s-o supăr cumva. N-am încotro, închiriez un Nasch şi dă-i drumul! Ajung la Apelevii pe înserat, trec chiar pe lângă casa noastră de lângă primăria comunei şi, zău, cât aş vrea să opresc măcar câteva minute, ca s-o văd pe mama! Renunţ, nu se poate, va trebui să-i dau explicaţii ce-i cu mine, vor afla, desigur, şi vecinii de neaşteptatul meu popas, e mult mai cuminte să-mi văd de drum. Lasă, măicuţă, te chem la nuntă, atunci va fi altfel. Numai un bob zăbavă! Şi trec mai departe, ca să ajung la porţile castelului, pe care le cunosc atât de bine. Claxonez din timp şi ele se deschid larg, ca unui stăpân. Cuprind castelul cu priviri lacome, nu l-am mai văzut de un deceniu şi jumătate. Ciudat! Nu mai are grandoarea de odinioară, parcă s-a micşorat întru câtva! Sunt ochii maturităţii care văd aşa sau e la mijloc o iluzie optică? Opresc la peron, unde Jebs mă aşteaptă cu braţele deschise.

Două zile şi o noapte, cât rămân acolo, consfătuiri nesfârşite cum să facem şi ce să dregem pentru a-l îndupleca pe Apelevianu să ne dea mult aşteptatul consimţământ. Nu se poate înfăptui un ideal fără luptă, căci n-ai parte de bucurie. Jebs propune o încercare de sinucidere, e capabilă de orice suferinţă. În urma acestui act, simulat bineînţeles, n-o să mai aibă ce obiecta bătrânul.

Mă opun, nu-i bine, nu ştii niciodată unde ajungi cu astfel de metode.

– Îi forţăm mâna cu aceeaşi tărie, dacă, să zicem, declari greva foamei, dar fără s-o faci. E o soluţie simplă şi, presupun, tot atât de eficace.

Rămânem la ea. Doamna Gerda şi nevasta majordomului îl vor anunţa pe Apelevianu că Jebs vrea să moară, de două zile n-a mai pus nimic în gură. Apoi, de trei, de patru şi de cinci zile. Tatăl ei se va alarma şi, lăsând treburile baltă, va lua drumul la Apelevii, ca să potolească lucrurile. Jebs, prefăcându-se bolnavă, îl va primi în patul ei de suferinţă, fără să scoată o vorbă. Este cu neputinţă ca Apelevianu să reziste acestui şantaj. Dacă totuşi se încăpăţânează, Jebs îi va mărturisi până la urmă că a... rămas grea.

Dar pronia cerească ajută pe cei care se iubesc. Ce se întâmplă? Ziarele anunţă moartea fostului prim-ministru, Dolfineanu, căruia

i se fac funeralii naționale. Acest jalnic eveniment ne aduce apă la moară, căci, de când e lumea, durerea unora face bucuria altora. Acum, tatăl lui Jebs nu mai e legat de cuvântul dat și fiul lui Dolfineanu, rămas fără tată, nu mai înseamnă nimic pe scara socială. Așa că Apelevianu, chiar de la prima vestire că fiică-sa n-a mâncat de trei zile absolut nimic, aleargă alarmat la castel. Chiar cineva lipsit de imaginație bănuiește ce s-a întâmplat, dacă a doua zi *surghiunita* mă cheamă telegrafic la castel. Nu, nu mă duc încă, aștept să fiu invitat chiar de... tatăl ei în persoană. O altă telegramă-fulger, de astă dată cu semnătura viitorului socru, mă pofteşte de urgență. Da, acum pot să mă prezint cu fruntea sus.

În fine, Apelevianu a capitulat, ne dă consimțământul. Ostilitățile, dacă pot fi numite astfel, iau sfârșit, iar pacea se încheie cu o nuntă grandioasă, chiar la Apelevii, în castelul împodobit cu ghirlande ca de zile mari, unde vin puțini bucureșteni și mulți, foarte mulți băștinași, în frunte – bineînțeles – cu mama. Săraca, plânge de bucurie că și-a văzut visul cu ochii: o noră bogată și de neam. Eu și Jebs, învingători, plutim într-al nouălea cer. Chiar și majordomul se bucură de nunta noastră: i-am dăruit cele douăzeci de pogoane făgăduite.

...După cum se vede, de astă dată, fericirea dă mâna cu mulți oameni.

II

După acest salt uriaș, viața curge mai departe, dar cu perspective lărgite enorm, pe dimensiuni gigantice. Nici nu se poate altfel, dacă o contemplu de pe Everestul meu social. Căsnicia cu Jebs evoluează în timp stând, parcă, pe loc. În câteva zile, noua mea soție și-a epuizat anemica ei biografie, nu mai are ce să-mi povestească despre ea. Adesea, suntem siliți a ne rezuma la lucrurile strict necesare existenței, abandonând poezia aducerilor-aminte, a cărei fântână a secat cu desăvârșire. Încerc s-o înlocuiesc alunecând în discuții ample din viața cărților, dar parcă aș vorbi numai cu mine. Ea se complace în prelungi tăceri, iar câteodată nici nu mă ascultă, s-ar părea c-o plictisesc. Asta n-ar fi încă nimic, dar între noi

intervine persistentul şi blestematul reflex al comparaţiei cu *cealaltă,* care face ravagii în mine. N-am încotro, sunt mereu silit să recunosc că Ghiocela în cutare situaţie a făcut *altfel,* cutare frază a spus-o *altfel,* cutare problemă a gândit-o *altfel.* Aceste comparaţii erau solicitate de mii şi mii de gesturi şi lucruri. În ciuda mea, aproape toate ieşeau în favoarea *celeilalte.* Parcă Ghiocela ar urmări să-şi creeze în absenţă o netă superioritate faţă de Jebs. La drept vorbind, nici nu se putea *altfel.* Ghiocela era o fiinţă, aş zice, fără contur stabil, ci mereu în devenire. Niciodată n-o cuprindeam integral, fiindcă se schimba mereu, mereu intra într-altă piele, urmând un proces de metamorfoză de-a dreptul uluitor. Mi se refuza cu o încăpăţânare pe cât de gingaşă, pe atât de intransigentă. Şi când o făcea, n-o aveam toată, niciodată n-am avut-o toată. Nu mai vorbesc de preliminariile împreunărilor noastre, care atingeau culmi de voluptate. Parcă ar fi fost cea mai rafinată femeie, a cărei experienţă tindea să subjuge iremediabil bărbatul. Totuşi, rafinată nu era, lucra numai cu intuiţii. În schimb, Jebs se oferă mereu, şi când nu se oferă, e oricând disponibilă, ignorând ştiinţa iubirii.

Mediocritatea ei nu mă deranjează prea tare, o accept, merg pe concesii cât mai largi. De altfel, e bună la suflet, plină de atenţii faţă de mine, mă iubeşte, prostuţa, ce dracu' mai vreau?

Nu, nu sunt fericit şi probabil că n-am să fiu niciodată. Ăsta-i adevărul! Există şi oameni inapţi de a gusta fericirea. Pentru ei, această fericire nu-i decât un cuvânt rece, înscris în dicţionar la litera cuvenită. Incontestabil că eu fac parte din această categorie.

Despre Relu nu mai ştiu nimic. E adevărat că, după cearta noastră, s-a opus s-o iau pe verişoară-sa, însă a fost un gentleman: n-a suflat nicio vorbă despre căsătoria mea anterioară cu Ghiocela, care, desigur, mi-ar fi creat dificultăţi anevoie de învins, cu atât mai mult cu cât am ascuns faptul şi nu trebuia s-o fac. Tot au ceva bun oamenii ăştia din aristocraţie: îşi respectă cuvântul dat. Recunosc deschis (de ce nu?) – pentru că într-o împrejurare identică eu unul n-aş fi procedat la fel, sunt sigur de asta. Se prea poate totuşi să fi fost la mijloc o pricină de care n-am cunoştinţă. În orice caz, conduita lui Relu rămâne pentru mine sub semnul enigmei. Cu atât mai mult cu cât, voind să mă evite, s-a răcit de familia Apelevienilor,

unde nu mai dădea cu săptămânile. În sfârşit, aud că a plecat la Bruxelles, ca ministru plenipotenţiar. Ducă-se! Bine că am scăpat de el şi pot răsufla în voie.

Ascensiunea mea îşi urmează precipitat cursul. Partidul nostru vine la putere, socru-meu ia portofoliul Externelor, iar eu sunt ales deputat. Nu mi-a fost greu să mă remarc în Parlament. Am darul vorbirii, dispun de replici prompte, corosive, mi-e prieten meşteşugul condeiului şi, peste toate astea, sunt dârz, incisiv, hotărât să înving.

Şi înving adversari puternici, cu faimă!

Toate îmi merg din plin, orbeşte. Eu singur mă mir cum de se poate aşa ceva: posed, într-adevăr, stofă de politician, fără s-o ştiu? Şi, uite, când mă aştept mai puţin, sunt ales vicepreşedinte al Camerei Deputaţilor. Ar trebui să mă bucur de acest succes, dar de ce să mă mint pe mine însumi? Eu visam cu totul *altceva,* mă pregătisem să scriu nefericita istorie a literaturii universale, care trebuia să-mi aducă pe tavă o catedră universitară, şi iată-mă acum, prin jocul întâmplării, parlamentar cu aspiraţii ministeriale, dominând mocirla politică în care, de fapt, mă bălăcesc.

De ce sunt silit de acest organism social să fac ceea ce nu-mi place, ocolind linia firească a aptitudinilor mele? E drept, Apelevianu pare foarte încântat de mine şi chiar îmi mărturiseşte că n-ar fi găsit un bărbat mai bun pentru fiică-sa. Mulţumesc pentru apreciere, numai că eu sunt ceva mai puţin încântat de însuşirile mele. Iar în ceea ce priveşte situaţia de ginere al Apelevianului, să nu mai vorbim!

Jebs ciripeşte toată ziulica. Această fiinţă transparentă ca o sticlă e în elementul ei: duce o viaţă mondenă, vizite, baluri, concerte, premiere teatrale. Se poate considera fericită şi în puţinătatea ei nici nu râvneşte mai mult. În schimb, eu nu mai pot prididi. Avalanşa preocupărilor şi obligaţiilor de tot soiul, pur şi simplu, mă striveşte. De un timp încoace sunt mereu obosit, nervos, nu-mi mai intră nimeni în voie. În rarele clipe când stau de vorbă cu mine, mă întreb ce tot mă roade, ce mă doare, dar nu găsesc răspuns. Mai degrabă cred că nu vreau să găsesc răspuns, pentru bunul motiv că mi-e frică de el.

Pe uşa din fund se iveşte secretarul meu, un tânăr inteligent şi descurcăreț, abia ieşit din facultate, dar sărac lipit, umblă cu haine vechi şi ponosite.

– Ce este, Gheorghiule?

– Maestre, a telefonat de la redacție, mi-ați spus că la ora 4 va fi gata articolul de fond.

– Să-l ia dracu', n-am avut timp, n-am putut. Spune-le să nu mai conteze pe mine.

– Prea bine, maestre!

De ce n-aş mărturisi? Mă simt inundat de o tainică satisfacție, când mi se spune *maestre*. În sfârşit, am ajuns să mi se spună şi mie *maestre*! Tot aşa cum îi spuneam şi eu odinioară lui Apelevianu.

Ori de câte ori vine acest Gheorghiu în birou, timid şi respectuos, mi se pare că mă văd pe mine, care nu cu mult înainte îndeplineam aceeaşi funcție. Decât că eu îi făceam lui Apelevianu toate articolele de care avea nevoie, iar acesta nu poate, n-are stofă. Şi totuşi, mă împinge o negrăită plăcere să mă substitui mintal cu Apelevianu cel de altădată şi să întrebuințez față de secretar expresiile obişnuite ale acestuia.

După câteva minute, Gheorghiu se întoarce.

– Domnul ministru al Domeniilor a trimis după proiectul de lege a reformei agrare.

– Nu l-am făcut, nici nu m-am apucat de el. Nu ştiu ce să fac mai întâi. Toți trag de mine în toate părțile, ca lupii! mă răstesc la secretar, cam scos din fire. Dar numaidecât îmi dau seama că el nu e cu nimic vinovat de toate astea: Iartă-mă, Gheorghiu, sunt cam nervos azi.

– Munciți prea mult, bâiguie el, sunteți extenuat, aveți nevoie de odihnă.

– Mda, aşa-i, confirm privind în gol, cred că am să iau un concediu. S-ar putea totuşi să nu fie asta! Ce ştii dumneata? Dacă te încumeți, fă-mi o expunere de motive la proiectul acela.

– Prea bine, maestre, am să încerc.

Mai târziu, vine şi socrul meu, Apelevianu. E vesel, jovial, ca un om căruia toate îi merg din plin.

– Dinule, ai primit invitația pentru banchetul de astă-seară?

– Da, *père,* însă nu cred c-o să vin.

Îi spun *père,* fiindcă mi-e greu să-l strig „tată". Pe franțuzește, îmi vine mai ușor.

– Cum? De ce să nu vii? se miră el.

– Nu mă simt tocmai bine. Și apoi, m-am cam săturat de banchete.

– Dar e vorba de sărbătorirea primului-ministru. Lipsa ta va fi remarcată numaidecât și va da naștere la comentarii. Și tocmai acum, când, în urma succeselor tale parlamentare, șansele de a pune mâna pe un portofoliu au crescut atât de mult.

– Nu-mi pasă de intrigi și clevetiri! îi spun cu o grimasă de dezgust. Nu vreau să ajung nici ministru, nici prim-ministru, nimic. Nu mai vreau nimic.

– Nu-i lucru curat. De câteva săptămâni, observ la tine o schimbare care-mi dă de bănuit. Ce ai? Ești bolnav? Te doare ceva?

– Sunt surmenat, extenuat, nu știu nici eu ce am. Da, asta-i, simt nevoia de odihnă. Cred că n-ar strica să schimb aerul.

– E drept, muncești cam mult. De ce nu-ți iei un concediu? Un voiaj de agrement în străinătate te-ar reconforta. Ascultă-mă, Dinule, nu e greu să cucerești cele mai înalte poziții, e mai greu să le păstrezi!

Câteva clipe tăcem amândoi, fiecare plimbându-ne prin propriile lui gânduri.

Apelevianu reia:

– Și Relu mă îngrijorează cu viața pe care o duce. Cât l-am dăscălit să se căpătuiască odată, să-și facă un rost, un cămin. Mi-am bătut zadarnic gura. Am auzit că a stricat logodna cu vicontesa.

– De ce? Era o partidă strălucită. Ce l-a apucat?

– Știu eu? Poți să știi ce gânduri îi umblă prin cap? Ah, tineretul ăsta ne dă multă bătaie de cap!

– Probabil, e o fire independentă, care nu se împacă lesne cu jugul căsniciei.

– Cred, mai degrabă, că încă n-a întâlnit femeia care să-l ducă pe calea cea bună. O femeie superioară exercită asupra bărbatului o înrâurire bună. Numai o astfel de femeie l-ar putea hotărî să se însoare. Ți-a mai scris?

– De când e... ministru plenipotențiar la Bruxelles, niciun rând! De altfel, nici nu mă aşteptam la o altă comportare din partea lui.

– Curios! Într-o vreme, eraţi prieteni buni, ştiu că aţi fost colegi de liceu. Chiar el a stăruit, odinioară, să te angajez. Şi, deodată, v-aţi răcit. Ce s-a întâmplat? Vreo femeie?

– Glumeşti, *père!* Adevărul e că am ținut foarte mult la el. Dar când s-a împotrivit aşa de înverşunat la căsătoria mea cu Jebs...

– Ei, lasă, nu le mai pune toate la inimă. Probabil a fost supărat de procedura ta cam... forte.

III

Cine a văzut cum şovăie o limbă de foc către claia de fân? La început, arată sfioasă, precaută, domoală. Dacă o calci cu piciorul la timp, îşi trage sufletul şi moare; dacă o laşi însă în voie, răbufneşte deodată într-un uragan de flăcări, care mistuie şi preface totul în cenuşă.

Aşa a pornit la început flăcăruia. Cine s-ar fi aşteptat că după aceea mă va cotropi şi voi arde ca o torță vie, fără s-o mai pot stinge vreodată?

Cum de nu mi-am dat seama că o iubeam pe Ghiocela? De ce m-am lăsat amăgit de găunoasa măreție a protipendadei? Ce căutam într-o lume stearpă, în care mişună mii şi mii de exemplare ca mine, care se îmbrâncesc şi se sfâşie, goi de suflet şi judecată? Mă pierdeam în tot felul de reflecții asupra dragostei, dintr-o pornire nesăbuită de a strivi *adevărul,* pe care, de fapt, ar fi trebuit să mă sprijin. Spuneam că dragostea e respect, duioşie, jertfă! Prostii! O fi şi asta, nu zic ba, dar eram făcut pentru o astfel de dragoste? Înainte de a o lua pe Ghiocela, credeam că ceea ce mă lega de ea era doar dorința neîmplinită. Atunci, de ce am simțit strângerea aceea dureroasă de inimă când am găsit-o în brațele lui Relu? Să fi fost primul semnal de alarmă al dragostei primejduite? Se poate. N-am ținut seamă sau, mai degrabă, l-am pus pe seama altor pricini. Nenorocirea mi se trage din cauză că nu-mi făcusem din capul

locului lumină în creier. Abia acum, după atâtea luni de la despărțire, după ce, între timp, Jebs a devenit soția mea, am început să-mi dau seama, încetul cu încetul, că tot pe Ghiocela o iubesc. Se vede că i-a fost teamă minții să-mi dezvăluie brusc adevărul. M-a pregătit pe îndelete, cu răbdare, cum pregăteşti pe cineva căruia trebuie să-i vesteşti o catastrofă, de frică să nu-şi iasă din minți.

Când mă culc noaptea, trudit după ostenelile zilei, o simt alături pe Ghiocela fierbinte, cu suflarea ei caldă, întind brațele după trupul râvnit, dar le trag înapoi, goale, fără pradă. Şi-n toiul nopții, în revărsatul zorilor, mă pomenesc căutând-o mereu, cu o nevoie ascunsă, reflexă, sau chemând-o Ghi, pe numele ei de alint.

Când dorm, Jebs mă surprinde uneori strigând un nume prin somn şi mă descoase despre cine e vorba. Ca să nu-i trezesc vreo bănuială, iau somnifere şi dorm adânc, fără vise. Alteori, mă surprind mirat că întrețin adevărate conversații cu Ghiocela, vorbind tare, ca şi cum am fi unul lângă altul. Se pare că simțurile înăbuşite încearcă în felul acesta să răbufnească la suprafață. Îi poruncesc cameristei să-mi aducă pernele şi cearşafurile din căsătoria trecută şi sorb adânc, cu nesaț, aerul lor vechi, crezând că voi descoperi măcar o urmă din mirosul cărnii fragede rămas în ele. Ființa Ghiocelei mă urmează ca propria-mi umbră şi-mi şopteşte obsedant în urechi, cu batjocură crudă: „Vezi, eu eram femeia care-ți trebuia, şi tu mi-ai dat cu piciorul.“ Să fi avut dreptate? Ah, nu! Nu! Nu!

IV

Şi cu toate acestea!... Ce mi-o fi venit să tocmesc un detectiv particular, ca să-mi aducă veşti pe tavă despre ea? Actul parcă nici nu-mi aparține, a fost făcut de cineva pe care nu-l cunosc. Ce rost au veştile astea? Nădăjduiesc o legătură extraconjugală cu Ghiocela? Încă nu ştiu lămurit ce am de gând să fac. Ştiu numai că fac mereu prostii, una mai gogonată decât alta.

Detectivul îmi aduce ştiri bune. Timp de două săptămâni, de când tot umblă pe urmele ei, nu descoperă nimic, nicio legătură. Locuieşte la maică-sa şi duce o viață retrasă, ca o pustnică. Slavă

Domnului! Apoi, aflu că e internată la Sanatoriul Modern! A mai fost internată acolo. Ce-o fi având? În fine, după ce iese, altă veste: se stinge din viață doamna-maman. Ah, numai necazuri pe capul ei! Poate, m-aş fi dus la înmormântare, dar tocmai în ziua aceea aveam o interpelare în chestiunea fraudelor cu armament. Imposibil s-o amân, ar fi moarte de om să mă sustrag... Apoi, pe neaşteptate, plecarea peste graniță!... Unde? Mda, la Paris. Ce o fi căutând *dumneaei* acolo? Să fie chestiunea bursei? Da, da, nu-i exclus. Umblă după un doctorat? Păi sigur, nu poate fără el, deşteapta! Țin să cunosc precis scopul călătoriei, însă o presimțire neagră îmi strânge inima. Şi, odată cu ea, zi de zi, îmi creşte dorul de Ghiocela. Ce zic – creşte? Mă inundă ca un val de foc, îmi arde gândurile, îmi clocoteşte sângele. Dar asta încă e prea puțin. O luptă surdă, înăbuşită, se dezlănțuie, devastându-mi ființa. Fără voie, îmi revin pe ecranul închipuirii scenele de voluptate nemai-încercate pe care le trăisem împreună, îmbrățişările ei, luptele noastre nebune, cărora le găsesc acum un farmec atât de unic, atât de *al nostru*! Apoi, contopirile cu răsuflarea tăiată, când ne risipeam unul într-altul, până la un pas de inexistență! Mă zbucium nevolnic, îmi frâng mâinile, mă topesc în singurătatea aspră a odăii de lucru, ca şi în tumultul Parlamentului. Toate lucrurile, înțelese între ele, îmi vorbesc necontenit de ea. Uite statueta cu amoraşi, cumpărată de la un anticar din Roma, care îi plăcea atât de mult; uite şi romanul lui Zweig, citit şi răscitit (se regăsise amplu în el). De ce reținusem aceste lucruri care nu-mi aparțineau?

Mă sufoc. Deschid larg ferestrele. Aerul de afară dă buzna în odaie şi-mi mângâie fruntea cu brațe reci, dar nu izbuteşte să-mi răcorească sufletul incendiat.

Scot afară lucrurile care îmi vorbesc de ea. Dar râd de aceste copilării naive:

– Ghiocela nu e în mobile, nu e în lucruri, nu e în atmosferă, nici măcar în străinătate. Ea e în mine, în sângele meu. Cum să scap de ea? În ce fel s-o alung?

Mă arunc atunci într-o muncă grea, istovitoare, care-mi înghite zilele laolaltă cu nopțile. Uneori cad zdrobit de oboseală. Numai în felul acesta pot să dorm fără Ghiocela în suflet. A doua zi îmi

reîncep activitatea cu încordare, furios, îndârjit. Discursuri, proiecte de legi, articole de gazetă, întruniri. Mă risipesc nebuneşte pretutindeni, uluind pe toată lumea şi stârnind admiraţie pentru formidabila mea energie, căreia nimeni nu-i ghiceşte izvorul.

Jebs pare şi ea îngrijorată de mine. Mă mustră, uneori, cu blândeţe: De ce te-ai *dezlănţuit* aşa? Găsise un termen just.

Odată, enervat, mă răstesc la ea:

– Te rog, lasă-mă în pace!

Se uită uluită la mine, nu poate să înţeleagă. Dar în clipa următoare îi îmbrăţişez genunchii şi o rog să mă ierte.

Ea, tot mai mirată, mă întreabă:

– Ce ai? Ce-i cu tine? Tu suferi!

A ghicit. Suferinţa mea devenise transparentă: se vedea, dacă te uitai la mine. Drept răspuns, izbucnesc într-un râs zgomotos, neverosimil, încât Jebs se sperie şi fuge.

Cufundat într-un fotoliu, rămân o bucată de vreme cu gândurile rătăcite, absente. Apoi, deodată, ca un răzvrătit, sar drept în picioare, plec repede, întărâtat de o hotărâre aprigă.

– Ce Dumnezeu! gândesc. N-am nicio fărâmă de voinţă? Doar n-o să mă prăpădesc aşa, prosteşte, din cauza unei fuste.

Îndârjirea împotriva slăbiciunii acesteia care mă ţine într-o continuă încordare dăinuieşte câteva săptămâni, până când, într-o zi...

V

Ce se întâmplă astăzi? Pe când discutam cu socru-meu, Barbu, o problemă politică destul de controversată, plutind în nori grei de fum, Jebs intră veselă şi zgomotoasă, agitând o hârtie în mână:

– Surpriza surprizelor!

– Ce-i? Ce s-a întâmplat? Ce surpriză? face mirat Barbu, tatăl ei.

– Relu s-a însurat. Uite telegrama!

– Cu cine? o întreb fulgerat de o presimţire stranie.

– Cu o oarecare Anda Brădeanu.

– Cu Anda Bră... îngăim eu, înghiţind restul numelui. Şi sângele îmi fuge din obraji. Smulg telegrama din mâna soţiei şi o

citesc fără să văd nimic. Apoi, izbucnesc într-un hohot nestăvilit de râs.

– Ce te-a apucat? mă întreabă nedumerit Apelevianu.

– Nu cumva o cunoşti? are o tresărire nevastă-mea.

– De unde s-o cunosc? îi răspund. Habar n-am cine este!

– Atunci de ce râzi aşa?

– Ei, o prostie! Am avut imaginea lui Relu cu pirostriile pe cap. El, care avea oroare, care mereu făcea haz de însurătoarea altora, iată, i s-a înfundat şi lui.

– Bine, bine, spune socrul meu, nu-i chiar un motiv de ilaritate. Dar cine-i această femeie? N-ai aflat nimic, Jebs? Nu ţi-a vorbit niciodată Relu de ea?

– Nu, *pàpa*, nu ştiu nimic! Nesuferitul s-a ascuns şi de mine, şi de tine, de toată lumea.

– Hotărât, zice îngândurat Apelevianu, legătura trebuie să fie mai veche. Numai aşa se explică de ce a renunţat la vicontesă. O greşeală de neiertat, pe care, cândva, are s-o regrete amarnic.

– Nu fi rău, *pàpa*, vicontesa era o pupăză de porţelan. I-am văzut fotografia. Nu-mi plăcea nici de frică. Nici eu, dacă eram în locul lui, n-o luam.

– Exagerezi, ca de obicei, zice Apelevianu foarte serios. Dar nu e vorba de vicontesă, ci de Relu. Acest pui de năpârcă s-a purtat ca un ingrat. Nu se cădea să mă întrebe şi pe mine, măcar aşa, de formă? De ce a ţinut morţiş să mă pună în faţa faptului împlinit? Se temea că-i voi strica planurile? Eu unul nu-i răspund. Voi n-aveţi decât să-l felicitaţi.

– Haide, *pàpa*, se roagă Jebs, iartă-i pe aceia care te iubesc.

– Îmi vine mai uşor, fata mea, să-i iert pe aceia care nu mă iubesc. Lor, cel puţin, ştiu că nu trebuie să le pretind nimic.

Neaşteptata veste stârneşte un adevărat uragan în mine. Mă retrag ca suflat de vânt în odaia mea de lucru. Simt nevoia să fiu singur, cu gândurile mele. E, în fond, o prostie, pentru că în asemenea circumstanţe, omul trebuie să fie în mijlocul altora, într-un cerc vesel, zgomotos, care să-l sustragă din multele braţe ale meduzei sufocante.

VI

Am credința că totul începe să se prăbuşească în jurul meu. Când urc pe scară, mi se pare că treptele se scufundă, că zidurile se hâțână ameţite, de parcă acel cutremur pe care-l suferisem se dezlănțuia acum şi-n afara mea.

„Prăbuşească-se totul!“ strig fără glas şi încleştez pumnii cu atâta încordare, încât abia-i mai pot desface.

Mă trântesc pe divan, ca să rămân acolo într-o încremenire fără sfârşit. Creierul mi-e inert, inform, secătuit. Nu pot să desluşesc un gând limpede în vălmăşagul acesta tulbure, fără şir şi rânduială. Cum? Relu, cuceritorul, irezistibilul Relu, după care părinții fetelor de măritat alergau cu limba scoasă, care trebuia să facă o partidă strălucită, însurându-se cu vicontesa sau cu oricare altă fată frumoasă şi bogată, o lua pe Ghiocela mea? Renunțase, aşadar, la toate bunurile libertății, trecea chiar peste voința lui Apelevianu, pentru a lua o femeie de jos, care, pe deasupra, mai fusese măritată? Grea taină! Ah, ce vârtos şi repede îl încătuşase Ghiocela pe acest zănatic cuceritor de inimi! Îmi vin brusc în minte vorbele ei:

„De-abia acum ies din mocirlă. Aştept să se întâmple ceva.“

Pricep, acum pricep ce-a fost! În creier mi se face o lumină, mare şi neaşteptată. Aşadar, încă de pe *atunci* erau înțeleşi să se ia. Încă de pe *atunci* puseseră la cale căsătoria lor. De aceea trădarea mi se pare acum şi mai odioasă. Dar cine e de vină? Cine e, Dumnezeule, capul răutăților? Îmi dau seama, în sfârşit, de unde ghicise ea planul meu. Relu a dat taina în vileag, folosind această mârşăvie în favoarea lui, când a prins, probabil, de veste c-o iubeşte. De aceea mă înfrunta ea cu atâta semeție, lovind mereu în plin. Atacul mă găsise descoperit, dezarmat şi, din pricina asta, jalnica mea „biruință“ fusese, în fond, o înfrângere netă.

– Ce trădare! gem spintecat de o mie de pumnale năpustite din neguri asupra mea.

Şi cu cât mă perpelesc de suferință, cu atât mai mult mă înverşunez împotrivă-mi. Pe bună dreptate! Recunosc, lucid, că nimeni altul, ci *eu, eu, eu* sunt făptaşul acestei blestemății!

„Aşa-mi trebuie! Cine o face ca mine ca mine să pățească!“ Noaptea, ori de câte ori mă vâr în aşternut şi încerc să dorm, trecutul începe să se mişte, întors la viață.

Încet-încet, prind să învieze oameni, întâmplări, locuri care au fost odată. Toate astea nu muriseră, cum credeam, zăceau numai ascunse prin pivnițele ființei mele. Şi, iată, mă văd acum cu ochii minții alergând după Ghiocela, ca odinioară în căsuța noastră de pe strada General Doru! De unde îmi venea nevoia de a retrăi tocmai acele întâmplări pe care aş fi vrut cu tot dinadinsul să le îngrop în uitare? Da, o urmăresc pe Ghiocela, care nu se lasă prinsă cu una, cu două. Şi când, în sfârşit, pun mâna pe ea, îi răstorn capul şi o sărut de două ori.

„Ce fel? Parcă numai o dată a fost vorba!“ râde ea batjocoritor.

„Aşa se dublează prețul unui lucru după care eşti nevoit să alergi atât...“

„Prostule, măcar de-ai fi ştiut să-ți iei toată plata! Nu-mi place să rămân datoare!“ Şi, spunând aceasta, mă sărută lung, întreit, împătrit...

„Nebuno, mi s-a oprit răsuflarea.“

„Knok-out!“ râde ea prelung şi în locul ei răsare Relu, aşa cum arăta când a venit acasă la mine cu scrisoarea lui Jebs.

– Mi-ar părea rău să dai *fata asta* pe mâna altuia. Nu de alta, e tare interesantă.

– Desigur, n-am s-o dau pe mâna altuia, am să ți-o trec ție, canalie! Tocmai pentru că e atât de interesantă! Ca să ți se aprindă călcâiele după ea.

Eu nu spusesem atunci vorbele acestea, abia acum le-am adăugat.

„Ia seama, Ivar, aud din văzduh glasul Ghiocelei, domnul Apelevianu şi-a pus în gând să mă seducă.“ Un râset prelung răsună biciuitor, ca un vifor: e râsul ei şi al lui Relu.

Atunci am râs eu. Dar acum ascult înghețat cum îmi vâjâie în urechi râsul lor batjocoritor.

Mă văd repezindu-mă asupra lui Relu. De ce nu-l sugrumasem de-a binelea în ziua aceea? De ce n-am isprăvit cu el?

– Te rog, nu-l ucide, mă rugase ea privindu-mă batjocoritor.

Mi se îmbulzesc în urechi frânturi de fraze, râsete, exclamații, lățindu-se ca într-un vârtej năprasnic.

– Să vedem cine va râde până la urmă! Are să ți-o plătească Dumnezeu cu vârf și îndesat, dacă mai e dreptate pe lumea asta!

Apoi o aud spunând cu o cochetărie reținută:

– Nevastă cu de-a sila? Mulțumesc! N-am ajuns până acolo. Câtă vreme sunt frumoasă! Ai să ajungi rău de tot, sărmanul de tine, oricât te-ai lăfăi în bănet, oricât te-ai cățăra de sus, oricât te-ar aștepta limuzina la scară...

Abia acum au sens toate săgețile din tolba Ghiocelei. Odinioară mi se păruseră fără sens. Uite acum și umbra cioclului, îmbrăcat în haine negre...

– Am venit să ridic cadavrul bărbatului care s-a sinucis din cauza neveste-sii.

Nu-l mai ocărăsc, nu-l mai azvârl pe ușă afară, turbat de mânie, așa cum făcusem atunci. De data aceasta, în locul meu îi răspunde chiar Ghiocela, modificând realitatea cu tâlc:

– Da, poftim! E în odaia de alături.

Amândoi pătrund în dormitor, unde zace sinucigașul însângerat. E acoperit cu un lințoliu alb. Când cioclul îi trage pânza, tresar îngrozitor. Mă recunosc: sunt eu! Eu sunt acela care și-a curmat zilele. Îmi contemplu stârvul, zguduit de surpriza descoperirii. Așadar, nu mai trăiesc, mă aflu în regatul lui Pluton și al Proserpinei.

Brr, ce prostie! Gonesc vedenia macabră. Nici prin gând nu trebuie să-mi treacă astfel de lucruri.

Iaca, acum mi se năzărește detectivul. Stă înaintea mea în poziție de drepți și-mi dă raportul:

– Singură, domnule deputat. A plecat singură. Neînsoțită de nimeni.

– Singurică, domnule deputat, persiflează Ghiocela, pururi prezentă.

– Neînsoțită de nimeni, domnule deputat, strigă Relu și amândoi râd, râd, râd...

Când se curmă râsul, aud îndemnul glasului lăuntric:

– Nu scăpa trenul, unicul tren care te va duce *acolo*. Urcă-te și nu mai privi înapoi.

– Unde *acolo*? întreb. Ce înseamnă acest *acolo*?

Zbor. Iată-mă la Gara de Nord. Trenul mă aşteaptă. Mă strecor prin mulţime, îmi fac loc cu coatele şi mă urc pe scara vagonului. Tocmai la timp, căci conductorul, cu şapcă roşie, strigă agitând clopoţelul:

– Suiţi în vagoane... Trenul de pe linia 1 pleacă pentru...

Mi se pare atât de cunoscută vocea ceferistului.

– Unde merge trenul ăsta? îl întreb.

– Pe lumea cealaltă, răspunde clipind şiret din ochi.

Acum îl recunosc. E cioclul... cioclul care mă urmăreşte pretutindeni, ca o vedenie.

Mă scutur de imaginea lui şi iarăşi mi se năzare Ghiocela cu Relu. El vrea s-o sărute, dar ea nu se lasă şi atunci Relu o fugăreşte prin cameră, aşa cum făceam şi eu odinioară, ca s-o prind. Da, şi cu Relu procedează la fel. Mereu acelaşi clişeu învechit! Aş vrea să n-o prindă, să-i scape din mâini ca argintul viu. Dar nu pot să lungesc la nesfârşit imaginea aceasta. Relu o ajunge din urmă, o lipeşte de el. E caldă, cu buzele însetate. Şi o sărută, o sărută, o sărută...

Oh, cât mă doare sărutarea lor. Simt ceva greu pe piept, mi se-neacă respiraţia. Dar tot nu pot izgoni din minte scena asta care, hrănită parcă de o putere vrăjmaşă, creşte şi se multiplică, în ciuda voinţei mele, pe drumul bătătorit de mine însumi.

Şi-l văd pe Relu înşfăcând-o pe Ghiocela, purtând-o victorios ca pe o pradă, ca s-o ducă la altarul iubirii. Aud şoaptele lor de dragoste, suspinele lor de voluptate, toată această încleştare cosmică a sexelor.

Sar de pe divan dârdâind, scuturat de friguri reci. Nu mai pot îndura, sunt la capătul răbdării. Mă plimb ca o fiară încolţită, spumegând de mânie şi revoltă neputincioasă. Fericirea lor îmi sfâşie carnea, bucată cu bucată, inchizitorial, îmi picură otravă în sânge. Înnebunit de suferinţă, înşfac tăblia de marmură de pe măsuţa de noapte şi, ridicând-o în sus, la înălţimea capului, o azvârl pe podea cu atâta putere, că se preface în zeci de bucăţi.

O slujnică, speriată de zgomot, aleargă să vadă ce s-a întâmplat. Pe urmă, se ivesc Jebs şi Apelevianu.

– Nu-i nimic, le spun nepăsător. Mi-a scăpat din mâini tăblia. V-ați speriat degeaba.

VII

Ei pleacă liniştiți. Numai eu rămân neliniştit şi-mi este frică.

– Ce facem? mă întreabă Jebs, nu-i trimiți lui Relu o telegramă de felicitare?

– Ai dreptate, îi răspund... Şi sun. Secretarul se iveşte numai-decât.

– O telegramă, Gheorghiule. Scrie aşa: *Cele mai cordiale urări celor pe care dragostea îi aduce în fața altarului. Semnat: Jebs şi Dinu.* Ai stenografiat?

– Da, maestre, confirmă secretarul.

Jebs intervine.

– Nu-mi place. E prea umflată, artificială. Şi apoi, de unde ştii că se iau din dragoste?

– Presupun. Doar nu vei fi crezând că-i o căsătorie din calcul.

– Apropo de căsătorii din calcul, zice Jebs şi, întorcându-se spre secretar, îl țintește cu o privire aspră, incisivă. Adaugă: Dumneata ce zici, domnule Gheorghiu, preferi să te căsătoreşti din dragoste sau din calcul?

– Evident, doamnă, din dragoste, răspunde el fără a înțelege rostul unei asemenea întrebări atât de directe.

– Mulțumesc, îi spune Jebs tăios şi-i întoarce spatele.

Surprins de gestul soției, o întreb, după plecarea secretarului:

– Ce-a fost asta? I-ai răspuns *mulțumesc,* având aerul că-i reproşezi ceva.

– Omul acesta îmi displace, e lipsit de suflet. Tocmai voiam să-ți vorbesc despre el.

– Ce anume? Ce s-a întâmplat?

– Închipuie-ți, trăieşte de trei ani cu o fată pe care vrea s-o lase pe drumuri, ca să se însoare cu una bogată. Sărăcuța, a venit azi-dimineață la mine. E într-un hal fără de hal! A plâns tot timpul! Dac-ai şti ce frumoasă e! Şi frumoasă, şi inteligentă. M-a mişcat

mult povestea ei. Încearcă, dacă poți, să-i schimbi gândurile secretarului tău.

A, vasăzică asta-i?... O poveste care se repetă şi se va repeta mereu pe toate meridianele pământului. Rămân un timp îngândurat, căutând în gol. Trag aer mult în piept, apoi izbucnesc ca un vulcan:

– Am să-l dau afară, canalia!

– Nu, nu aşa, încearcă să-l convingi. Dacă-l dai afară, nu îndrepți nimic, dimpotrivă!

– Las' pe mine! ştiu eu cum trebuie să procedez cu *arivişti* de asemenea speță! Dacă într-o lună nu-mi aduce actul de căsătorie...

– De ce te înverşunezi aşa? N-ai niciun drept să te amesteci în viața lui particulară. Ca să-l înduplecI, trebuie să-l iei cu binişorul, să-i vorbeşti ca unui frate mai mic.

– Dacă e vorba de o faptă bună, înțeleg s-o fac cu de-a sila. E un rătăcit, un inconştient, un om pierdut. Pricepi, Jebs?

– Şi pentru asta te aprinzi atât?

– Dar pentru ce? Vreau să-l salvez, fiindcă nenorocitul se află, fără să-şi dea seama, pe marginea unei prăpăstii, şi, precipitându-mă spre masa de lucru, sun nervos de câteva ori.

– Eşti nebun, Din? Pornit cum eşti, mai mult ai să strici decât să repari. De ce atâta zor? Mâine nu poți să-i vorbeşti?

– Acum! Mâine e întotdeauna prea târziu.

– Te rog din suflet, fii calm! Nu-l jigni! Nu dărâma totul printr-o nechibzuință. Vai, ce rău îmi pare că ți-am spus! Şi plecă repede, ca să nu fie martoră la cele ce urmează.

Gheorghiu se arată în colțul din stânga biroului, acolo unde veneam, de obicei, şi eu, ori de câte ori mă chema Apelevianu. E înalt, mlădios, chipeş, de-o îndrăzneală măsurată, aproape plăcută.

Îi fac semn să se apropie, ca să schimbe locul. Nu-mi vine parcă la îndemână să-mi amintească de situația pe care o aveam odinioară. Îi spun:

– Am o plângere împotriva dumitale.

– Împotriva mea? se miră el. Dacă-mi permiteți să vă întreb...

– Uite despre ce e vorba: trăieşti de câțiva ani cu o fată bună şi cuminte.

– Da... dar nu înțeleg.

– Nu mă întrerupe. Vei înțelege numaidecât. I-ai făgăduit, nu-i aşa, c-o iei de nevastă?

Întrebarea cade asupră-i ca un trăsnet. Secretarul, încurcat, bâiguie:

– Să vă spun...

– Mie să-mi răspunzi limpede şi răspicat: da sau nu?

– Da, răspunde el.

– Atunci, de ce nu-ți respecți cuvântul dat? De ce umbli să iei pe alta?

– Să vedeți cum stau lucrurile... eu...

– Ascultă, Gheorghiule, dacă eşti sincer cu mine, câştigi însutit, înmiit, înțelegi? Îmi place curajul, insist să joci cu cărțile pe față.

Secretarul meu pare tot mai frământat, în sinea lui se dă vizibil o luptă surdă.

– Ei, bine, da, izbucneşte el mocnit, cu toate frânele puse, vreau s-o las. Nu se poate altfel. M-am gândit mult. Trebuie să-mi fac o situație, să ies la suprafață.

– Să ieşi la suprafață? Dar ce, soția este o piatră de moară? O piatră de moară care te trage la fund?

Mă apropii de el, îl apuc de umeri cu amândouă mâinile şi-l zgudui:

– Nenorocitule, cum de nu-ți dai seama că eşti pe marginea unei prăpastii?

Îl ocărăsc şi-l bruftuluiesc pe simbriaşul meu, dar, în realitate, pe mine mă judec, căci rechizitoriul are în vedere mai mult fapta mea decât a lui. Pentru că în acest tinerel care stă smirnă în fața mea mă văd pe mine, pe acela de odinioară, în aceeaşi slujbă, bântuit de aceleaşi gânduri, iar cel care sunt astăzi mă consider, evident, intrat în pielea lui Apelevianu. Şi, realizând mintal substituirea, simt o tainică alinare subconştientă ponegrind fapta celui care am fost şi salvând un suflet de la pierire, acum, când îmi stă în mână puterea s-o fac. Simulacrul e perfect.

Secretarul nu înțelege, nu poate să înțeleagă purtarea neobişnuită a *lui*. Iar eu, odată pornit, e greu să mă opresc din drum.

Vijelios ca un uragan dezlănțuit, îl acopăr cu un potop de mustrări şi îndemnuri:

– Eşti orbit! Nu te uita la alții, nu te lua după alții! Nu râvni fericirea înşelătoare a altora. Habar n-ai câtă amărăciune şi deznădejde se ascund în strălucirea aurului, câtă moarte seamănă aurul!

– Unde vreți să ajungeți? îndrăzneşte să mă întrebe secretarul meu.

– Să te scap, norocosule! Pentru că ai avut şansa de a vedea prăpastia cu ochii mei. Ai înțeles? Acolo vreau să ajung. Eşti un băiat cumsecade, pe care îl prețuiesc.

Tânărul pare mişcat.

– Vă mărturisesc, uneori mi se strânge inima când mă gândesc să mă despart de ea. Dar ce pot face? O ducem atât de greu!

– De asta te plângi? Numai de atât?

– Credeți că-i puțin lucru? Se vede că n-ați cunoscut mizeria.

La auzul acestor cuvinte tresar brusc. Cred că ochii mi se umplu de fulgere.

– Eu n-am cunoscut mizeria? Eu? Îți închipui că m-am născut în puf şi am avut parte de guvernante? Te înşeli crunt, prietene! Am îndurat mizeria mai vârtos decât tine, dacă vrei să ştii. Uite, pentru asta te înțeleg şi te ajut. Cere-mi orice... îți dublez leafa, fac *tot ce vrei,* dar cu o condiție, una singură: *s-o iei. S-o iei, s-o iei!*

Fața secretarului meu se luminează ca cerul după furtună.

– E de necrezut! Sunteți atât de bun! Vă mulțumesc şi vă făgăduiesc că mă voi căsători cu ea.

– Aşa... Luați-vă! Eu am să vă cunun! Şi vă dăruiesc un apartament şi bani... Să zicem, două-trei sute de mii de lei. Poate, chiar mai mult! Să nu duceți niciodată lipsă de nimic. E bine aşa?

Sugrumat de emoție, Gheorghiu îmi apucă mâna şi o strânge cu putere.

– Maestre, cum să vă mulțumesc? Mă copleşiți cu atâta generozitate. Nu-s vrednic, atât de...

– Lasă, nu-mi mulțumi. Mi-ajunge numai c-o iei. Şi cât mai curând, totul trebuie făcut în pripă, ca să nu-ți vină alte gânduri. Asta-i. Să nu-ți vinzi sufletul! Nu-l mai poți răscumpăra. Ascultă-mă pe mine!

– Mă uluiți de-a binelea! Niciodată nu mi-ați vorbit astfel. Niciodată nu v-am văzut într-o lumină atât de neașteptată. Bănuiesc că vă roade o suferință adâncă.

Îi astup gura cu mâna.

– Taci! Taci! Să nu mai scormonim... lasă asta!

– Cum să-mi explic atunci larga dumneavoastră compasiune?

– La ce bun să-ți explici? Te simt ca pe un frate mai mic, asta-i! Înțelegi de ce te ajut sau nu – fiindcă mi se pare că mă ajut pe mine, adică pe acela care eram înainte de a ajunge ce sunt. Am fost și eu ca dumneata, în același loc, și bătut de aceleași gânduri. Acum s-au schimbat rolurile. Am ajuns Apelevianu și dumneata mi-ai luat locul. De aceea fac cu dumneata ceea ce trebuia să facă *maestrul* meu cu mine, dar n-a făcut-o. Pentru că n-a știut nimic sau n-a înțeles. Din cauza asta am rătăcit fără sprijin, bâjbâind în întuneric, până ce... până ce...

Mă înec. Ochii mi se umezesc, gata-gata să mă podidească plânsul. Îmi birui însă cu un efort slăbiciunea și-mi reiau gravitatea obișnuită. Acum sunt din nou *maestrul* cu voință dârză, cu energia și curajul care mi-au făcut faima. Îl întreb scurt, poruncitor, cu tonul obișnuit:

– Ai trimis telegrama?

– Da, maestre.

– Mai expediază una din partea mea: *Toate urările de fericire de la acela care v-a făcut fericirea.*

VIII

Lupt din ce în ce mai dârz cu mine. Nădejdea mă ține încă pe pozițiile cucerite. Sunt convins că marele aliat, timpul, va mistui în pântecele său necuprins frământarea care îmi surpă ființa și, astfel, îmi voi recăpăta echilibrul pierdut.

Zguduitoarea revelație a prețului Ghiocelei mă găsise într-un impas sufletesc extrem de critic. Până acum, rezistasem mistuitoarei nevoi de ea, fiindcă toată forța mea sufletească era mobilizată pentru realizarea bazei mele materiale. Acestui țel, odată

atins, îi urmase destinderea, starea de repaus, golul visului împlinit. Atât aştepta haita dorinţelor nesăţioase (mai bine zis, nesatisfăcute), ca făptura fostei mele soţii să revină pe primul plan, reclamând imperios dreptul la viaţă.

Iată, aşadar, de ce fierb acum şi mă mistui zi de zi. Apoi, ca şi când nu mi-ar ajunge suferinţa pe care mi-o provoacă aceste porniri afective, alerg după noi torturi, mai cumplite. Cred că în străfundul durerii există totuşi un sâmbure de voluptate, aşa cum în bucurie se află şi o fărâmă de tristeţe. Şi merg înainte, orbeşte, până dau de acea năucitoare voluptate a suferinţei.

Într-una din zile, mânat ca o frunză de rafala vântului, mă duc pe strada Popa Savu. Apartamentul unde locuisem împreună cu neştiuta prezenţă a fericirii are la fereastră un bilet de închiriat. Urc repede scările la etaj, apăs pe butonul soneriei. Dar Ghiocela nu se arată în dreptunghiul uşii, cu soarele răsărind din ochii ei. În schimb, se iveşte o namilă grasă şi hâdă, care sloboade o exclamaţie de uimire, când mă vede pe mine, fostul chiriaş.

– Ce vă aduce pe-aici, domnule Gherghel?

– Vreau să văd apartamentul!

Proprietăreasa îmi deschide cu o anume rezervă, neştiind ce gânduri am.

– Te-aş ruga să mă laşi singur câteva minute.

– Dar ce vrei să faci? întreabă ea tot mai mirată.

– Să-l închiriez, i-o retez oarecum enervat.

Pătrund în sufragerie, în dormitoarele noastre separate, în baie şi bucătărie. Pustiu peste tot! Nici după un pârjol n-ar fi rămas locul o sahară fără grai. Uite, colo, lângă fereastră, făceam semn cu mâna – *Bonjour, beauté!* Dincoace era paravanul după care se ascunsese când mi-a tras teribila păcăleală de 1 aprilie.

Fiecare bucată de loc, fiecare colţişor îmi vorbeşte de ea, răscolind trecutul, trezeşte amintiri din stinsa noastră viaţă.

Ce mult e de-atunci! Nu sunt decât unsprezece luni de când ne-am despărţit şi parcă s-au scurs ani lungi şi grei, ani nenumăraţi! Parcă totul s-a petrecut într-un vis absurd şi neverosimil, într-atât de ireală mi se pare acum convieţuirea cu Ghiocela.

Îmi dau seama că fac o prostie, dar nu pot renunța: închiriez apartamentul. Ce voi face cu el? Cine o să locuiască aici? Nu știu. Ce importanță are? Vreau să învii trecutul care sălășluiește în el? La ce bun? N-am încercat și mai înainte aceeași experiență stranie cu pernele și cearșafurile?

Ghiocela a vândut mobila proprietăresei, eu o cumpăr la loc și mobilez apartamentul cum a fost. Am totuși impresia că s-a produs o schimbare, e ceva care nu mai seamănă cu ceea ce a fost. Au și lucrurile o viață a lor! Mor și ele! Nu, nu sunt nimic prin ele însele, valoarea lor le-o dă numai starea noastră sufletească.

Mă abat deseori în acest apartament al trecutului, care colcăie de amintiri. Când plec de acolo, sunt zdrobit și mă jur că n-o să mai calc cu piciorul. Dar el mă cheamă îndărăt cu toate glasurile unui timp ireversibil și eu revin ca la o datorie de care trebuie s-ascult.

Uneori, în clipe de luciditate, asaltat de o legitimă furie împotriva mea, mă întreb:

„Până când va dăinui acest joc absurd cu umbrele? Ce fac? Mă afund în nebunie?"

Știu, îmi dau seama (destul de târziu, ce-i drept!) că Relu, numai el, mi-a dat lovitura de grație. Aș fi acceptat ca Ghiocela să se mărite cu orice bărbat de pe suprafața pământului, în afară de el. Îl uram încă din liceu, încă de-atunci ființele noastre se excludeau, toate punctele lor de contact fiind acceptări forțate, suferințe. De aceea sferele noastre de existență n-ar fi trebuit în niciun fel să se apropie sau să se întrepătrundă, ele având loc în lume numai departe una de alta. Unde mi-a fost mintea, pentru ce i-am propus tocmai lui să-i facă Ghiocelei curte, ca să scap de ea onorabil și stupid? Și, uite, el s-a îndrăgostit de ea, a renunțat la fosta-i logodnică și a luat-o de soție, împotriva alor săi. Faptul că a fost nevasta mea nu l-a împiedicat deloc, probabil că Ghiocela, cu farmecele ei pure și neprefăcute, îl fascinase și altă cale nu mai avea de ales. Victoria lui în dragoste însemna o cumplită înfrângere pentru mine: femeia pierdută din propria-mi voință s-a ridicat deasupră-mi la o înălțime copleșitoare, ca să mă sfideze de-acolo, de pe soclu. Dacă mi-ar fi indiferentă, puțin mi-ar păsa,

nu m-aş sinchisi măcar. Dar o iubesc încă, am mai spus-o, şi această iubire prelungită dincolo de orice prevedere mă frige ca în cazanul cu smoală şi socotesc că împotriva ei nu s-a descoperit, încă, un leac şi nu se va descoperi niciodată. Eu însă am să duc boala pe picioare, orice s-ar întâmpla, tăind în carne vie, până mă voi obişnui cu ea ca făcând parte integrantă din mine. Nu există atâția oameni cu infirmități care trăiesc până la adânci bătrâneți uitând cum e fără beteşug?

Ca să-mi uşurez întru câtva povara gândurilor, mă arunc din nou într-o activitate frenetică, în asalt, istovitoare. Nu-mi îngădui nicio odihnă, evit răgazurile şi, mai ales, singurătatea. Cine cutează să mă oprească din fugă sau măcar să-mi dea o povață?

Într-o seară, văzând-o pe Jebs timorată, o întreb brusc, cu asprime (tonul aspru, tăios, mi-a devenit o obişnuință):

– Am impresia că ți-e frică de mine. E adevărat?

– Da, răspunde ea. Te porți aşa de straniu, de parcă nu mai eşti tu.

Destăinuirea ei francă mă înlemneşte şi, mai mult decât atât, mă îngrijorează. Mi se pare că întotdeauna m-am purtat astfel, în orice caz, nimic nu mi-a dat de bănuit că aş avea ceva care lezează. Voi căuta, de aici înainte, să mă supraveghez.

– Trebuie să te odihneşti puțin! Unde vrei să ajungi aşa cum ai apucat-o?

Are dreptate. Prea am luat-o razna. Ce razna? Anapoda, chiar în răspăr. Un mic concediu nu strică.

– Bine, vom pleca în străinătate.

Încep pregătirile, febril, excesiv, potrivit stilului meu. Alerg după paşaport, vize, formalități vamale. Pe toate vreau să le fac la repezeală, într-o singură zi, bineînțeles, fără necesitate. Socru-meu mă roagă să mai amân plecarea, până ce se face remanierea guvernului, de care cercurile oficiale vorbesc stăruitor, în ultimul timp. Nu vreau să aud. Am hotărât să plec, s-a isprăvit, plec!

– Dinu îşi face de cap, nu mă mai înțeleg cu el, se plânge Apelevianu. Şi pe bună dreptate.

Jebs îl roagă cu mâinile împreunate:

– Lasă-l, *pàpa*, să plece! Nu vezi în ce hal a ajuns?

A doua zi, un grup numeros de prieteni politici ne petrec la gară. Nimeni nu vrea să creadă că *fac* o plimbare de agrement, tocmai în ajunul remanierii guvernului. Fiecare îşi închipuie că am o misiune importantă, pe care o trec sub tăcere.

Înainte de plecarea trenului, altă poveste! Vrând să cumpăr câteva reviste şi ziare, provizie de drum, descopăr în vitrină o carte, *Arivistul.* Ciudat lucru: titlul îmi sare în ochi de parcă mi-aş fi citit numele pe copertă. Eram cu musca pe căciulă, se trezise în mine conştiinţa arivismului? Mă uit să văd cine este autorul. Surpriza surprizelor: Anda Brădeanu! Hei, lume nouă, Ghiocela s-a întors la uneltele ei şi eu habar n-aveam! Cumpăr imediat cartea şi o înfăşor cu celelalte reviste, ca să n-o vadă nevastă-mea. Precauţiune inutilă, fiindcă Jebs n-a reţinut numele ei din telegrama lui Relu.

După ce simplonul porneşte, mă aştern pe citit. Jebs şi-a găsit o prietenă cu care se întreţine, iar eu îmi văd nestingherit de lectură. Ce înseamnă asta? Ghiocela şi-a pierdut minţile? Dă în vileag publicului larg povestea căsniciei noastre? Mă rog, cu ce scop? Niciodată n-am parcurs o carte cu sufletul la gură, aşa cum fac acum. Dinaintea ochilor rulează viu şi antrenant filmul dragostei noastre, a cărei acţiune se repetă fidel, aidoma, chiar în timpul citirii. Retrăiesc episodul când am întâlnit-o întâia oară în compartimentul de clasa întâi. Unele replici din dialogul nostru sunt reproduse cu exactitate. Ba nu, nu chiar exact, sunt niţel prelucrate, şlefuite, în orice caz, mai arătoase decât cele originale. Mda, arta e o exagerare, artistul transfigurează realitatea, ridicând-o ceva mai sus, la nivelul personalităţii sale.

Reîntâlnirea la cinema Fantasio e foarte bine prinsă. Bravo, Ghiocela, ai condei, fato, progresele tale sunt evidente! Un singur lucru nu-mi place: povestea cu chitaristul. Bine, chitaristul a murit, ştiu asta, dar ce nevoie era să adauge că a fost la mormântul lui ca să-i ducă flori? E o invenţie de prost-gust. Ar fi putut s-o scoată. Prea miroase a romantism desuet. În schimb, tentativele mele de a-mi seduce iubita sunt prinse *sur le vif,* cu o cultivare excesivă a amănuntului, chiar insidios erotice. Astea, da!

Ajungem, în fine, la căsnicie. Ghiocela spune despre ea însăşi:

„Sunt o duşmancă neîmpăcată a *neîntâmplării* sau, cu alte cuvinte, a secetei de fapte. Viaţa din mine cere ca zilele care pleacă în trecut să nu moară. Dacă ele sunt doldora de fapte, trăiesc şi după ce au murit, pentru că mi le amintesc mereu." Cât de pregnant o definesc rândurile de mai sus! Dar acest pasaj al preocupării ei obsesive că-i frumoasă? Citez: „Uneori, mă văd proiectată pe cerul vast. Vântul nebun îmi umflă impudic rochia, iar cei de pe pământ se uită la mine şi îmi văd goliciunea. Mi-e ruşine de nu mai pot! Rog vântul să se astâmpere, să nu mai sufle, dar el zice: «Dacă nu suflu, nu mai sunt vânt.» Atunci, chem întunericul să vină, dar lumina se împotriveşte, de ce să mă vadă numai întunericul cel lacom, nu-i mai bine să mă vadă toţi şi să se bucure? Ţip speriată: «Nu, nu toţi, îl vreau numai pe unul singur! Şi cine e acela? Ivar!»"

Popasul prin poezie e scurt. De aici, n-are încotro: necunoscând faptele decât de departe, apelează la imaginaţie, pentru a le suplini. Astfel, mă angajează la Apelevianu, punându-mă să fac o curte asiduă fetei lui, căreia... îi predau, chipurile, lecţii de engleză. Na-ţi-o frântă, chiar aşa o fi fost? Dar, în fine, merge, pentru cititori verosimilitatea e asigurată. Intervenţia autoarei continuă nestânjenită: domnişoara Apelevianu va fi sedusă, iar tatăl ei pus în faţa faptului împlinit: sarcina fetei. Visul meu de mărire s-a realizat, am ajuns în vârful scării sociale. Dar unde-i satisfacţia ta, arivistule? Ce ai cucerit despărţindu-te de femeia pe care o iubeai şi te iubea? Sufletul ţi-e pustiit şi gol, sfâşiat de crize, distrus. Pentru că, în sfârşit, îţi dai seama că tot pe ea o iubeşti, însă iubirea ta e lovită de suferinţă, deznădejde, iad. S-a dus bucuria de a trăi, viaţa devine un chin insuportabil, tone de aur o apasă, o sugrumă, o ucid.

De ce m-aş amăgi? Aşa-i! Ghiocela a sesizat toate aceste calamităţi, parcă ea le-ar fi trăit, nu eu. Şi, în final, recurge la sinuciderea mea. Da, mă omoară calculat, cu sânge rece. Numai aşa îmi răscumpăr greşeala! Morala socială e satisfăcută, monstrul arivist nu trebuie să mai facă umbră pământului.

Îţi mulţumesc, Ghiocela, pentru deznodământul pe care mi l-ai oferit pe tavă.

Şi, dacă mă gândesc bine, are dreptate. Cu carul! Ea se află acum departe de mine, dar şi aşa îmi aude bătăile inimii, ştie în ce

ape mă scald, îmi citeşte gândurile. Da, Ghi scumpă, ai pus degetul pe rană. S-ar putea prea bine să-ți confirm previziunile, pentru ca triumful tău să fie total. Însă nu mă voi sinucide, înainte de a afla chiar din gura ta că mă iubeşti încă.

Dumnezeule, sunt de o tâmpenie exasperantă! Să-mi mărturisească încă o dată că mă iubeşte? Dar toată cartea asta pe care a scris-o ce-i altceva decât o imensă declarație de dragoste, întinsă pe 200 de pagini?! Ce vreau mai mult decât atât?

– Din, nu mai isprăveşti odată cu cititul? mă mustră Jebs.

Nu-i răspund. O cuprind încet în priviri: mi se pare atât de ştearsă, de anostă, insuportabilă. Dar ce vină are?

A doua zi, ajungeam la Trieste, unde ne oprim peste noapte. Mă gândesc să mergem la Milano, de acolo, la Geneva. De Italia sunt sătul şi, în afară de asta, n-aş vrea să umblu pe vechile drumuri care îmi amintesc de Ghiocela.

– Din, am o idee, zice Jebs. Hai să ne abatem câteva zile pe la Montefiore. E o bijuterie de orăşel, între Veneția şi Florența.

– Ai mai fost acolo?

– Da, acum trei ani, cu *pàpa* şi Relu. N-am rămas decât o săptămână, dar aş fi stat acolo toată viața.

Accept, bucuros, însă, auzind că Relu călcase pe acolo cu piciorul, mi-a cam pierit pofta.

– De ce să ne abatem din drum?

– Te rog, Din, te rog din suflet, fă-mi plăcerea. N-ai să regreți, te încredințez!

Dacă Jebs insistă atât, n-am încotro, îi fac pe plac:

– Bine, mâine plecăm la Montefiore!

CAPITOLUL 2

Montefiore

Din corespondența Andei Apelevianu

Fulguşoară dragă,

Nu ți-am mai scris de mult. Poate să fie mai bine de două luni. Vai, iartă-mă, tu... Cred că ai primit telegrama şi ilustratele, cu prilejul cununiei noastre religioase. Să-ți spun drept, nu mi-au rămas amintiri prea-prea. Poate din cauza faptului că s-a făcut într-un cadru grandios, cu gomă, oficialitate, etichetă etc. etc... Închipuie-ți, nu cunoşteam pe nimeni, în afară de... soțul meu. Adică nu, mint: încă o persoană, pe Ada Bonciu, care a venit de la Paris cu avionul. Încolo, numai oameni scrobiți, ambasadori, miniştri plenipotențiari, însărcinați cu afaceri, consilieri. În fine, o nuntă... diplomatică, executată la milimetru, după un strict protocol, în localul legației noastre din Bruxelles. Chiar şi dansul a fost rece, glacial, mi se părea că invitații evoluează pe gheață. Unde-i corul de la bisericuța din strada Sf. Constantin, unde-s colegii şi colegele de la facultate, care veniseră cu o grădină de flori, unde-i tânărul care a recitat De ziua nunții tale-ți scriu *de l-a podidit plânsul... (Mă iubea, sărăcuțul, am aflat-o mai târziu, dar ce puteam să fac?) Unde sunt spontaneitatea, antrenul şi veselia primei nunți? Absente pe tot frontul!*

Dragul meu bărbățel mi-a oferit un cadou princiar de nuntă: două milioane de franci depuse pe numele meu în bancă. Bună treabă! Pesemne că Ada i-o fi suflat ceva la ureche, ea ținea să fiu asigurată pentru restul zilelor mele pământeşti. Dar s-a jurat pe toți sfinții că n-a deschis gurița: aşadar, gestul îi aparține în întregime lui Relu.

După nuntă, am plecat în Elveția şi timp de câteva săptămâni am colindat țărişoara lui Wilhelm Tell cu munții, lacurile şi vilele ei fermecătoare. Cu Relu, nu ştiu de ce *am impresia asta, parcă*

trăiesc singură-singurică. E un om îndatoritor, de o delicatețe extremă, aproape insuportabilă. Și mai are un echilibru care dă încredere, siguranță.

După cum vezi, e doldora de calități. Așa că mi-am construit alături de el un nou stil de viață, altul decât cel propriu. Simt însă că nu trăiesc plenar ca mai înainte, cu monstrul de I. Cu toate că Relu îmi satisface toate capriciile, căsnicia cu el e altceva. Nu-mi dau seama ce-i lipsește. Chiar posesia nu mi se pare pasionată, ci numai fiziologică. De aceea nu mă refuz niciodată, așa cum făceam cu I. Toate străduințele mele de a da o consistență sporită existenței noastre le-am abandonat. Nu, orice s-ar spune, prima dragoste nu învie, să nu mai vorbim de ea.

Și totuși, am rămas grea din a doua lună de conviețuire. Când i-am spus, explozie de bucurie! Exagerez când zic explozie. Explozia lui Relu a fost că mi-a sărutat de câteva ori mâna. La drept vorbind, eu mă bucur mai mult: copilul îmi va umple viața de sensuri noi. Ah, de-ar fi un băiețel isteț și drăgălaș!

Până atunci, obsedată încă de trecutul care nu vrea să moară, i-am propus soțului să dăm o raită prin Italia primului meu voyage de noces. *Cum am ajuns la Florența, ne-am dus la cabaretul din piața Savoia, unde cântărețul acela plin de el încercase să mă sărute. Nu l-am mai găsit acolo, în locul său cânta altcineva! La Opera din Roma nu se mai juca* Giulliano, *ci* Tosca *de Puccini. Dar Relu n-a luat locuri la galerie, a reținut telefonic o lojă de primul rang. Și, după spectacol, n-am rămas să dormim acolo până dimineața, un Fiat somptuos ne-a transportat la marele hotel Frascatti. Amintirile păleau mereu, acoperite de faptele noi ale prezentului.*

Amândoi obosiserăm de atâta colindat și, cu toate că Relu mai avea câteva zile de concediu, voiam să ne întoarcem acasă, la Bruxelles. În cele din urmă, s-a răzgândit. Zice: Mai bine ne-am repezi la Montefiore, să vezi ce frumos e acolo, n-ai să regreți!

Și ne-am dus la Montefiore, un orășel de-o șchioapă, tupilat la poalele munților Apenini, cu vile albe ca niște mirese și străzi curate. Ciudată și odihnitoare această localitate, în care predomină albul. Aici am închiriat un apartament intim și cochet în vila Beatrice, la un preț foarte scăzut. Apartamentul ca apartamentul, dar vasta

grădină cu pomi exotici şi terenul de tenis din spatele casei făceau toţi banii. Când ne-a zărit, proprietăreasa ne-a luat drept vedete de cinema şi era tare bucuroasă, mai ales c-o găzduise anul trecut pe Greta Garbo. A rămas cam dezamăgită aflând că Relu e... în diplomaţie. Ne petrecem mai tot timpul jucând tenis, iar când prinţul consort *are treburi, eu citesc pe terasă ori traduc un roman de Gide. Seara ne ducem la restaurantul Bertoni, cinăm într-un separeu anume rezervat şi ascultăm muzică până noaptea târziu. Când intru acolo, atrag ca un magnet privirile bărbaţilor şi până la masa noastră păşesc mândră prin admiraţia mulţimii, ca pe un covor de aur. E singura mea plăcere şi, dacă aş fi silită să aleg între inteligenţă, darul scrisului şi frumuseţe, aş alege, fără ezitare,* frumuseţea. *Superficialitate? Nicidecum! Feminitate în lege! Mi s-a întâmplat nu prea des să fiu acostată de bărbaţi. Zic nu prea des, fiindcă îi evit sistematic, mă feresc de ei ca de boală, chiar şi de cei care nu-mi displac. De altfel, Relu mă apără de asemenea agresiuni. Odată, pe unul obraznic şi intransigent l-a ameninţat chiar cu revolverul şi, dacă nu se retrăgea la timp, îl culca la pământ. Până atunci (asta s-a întâmplat la Milano), nici nu ştiam că al meu soţ e înarmat. Curioasă din fire, l-am descusut de ce poartă revolver. Mi-a spus că de când a avut memorabila scenă cu* I. *(Ştii că i-a înfipt mâna în beregată, era cât pe-aci să-l sugrume, săracul.) Ei bine, de-atunci şi-a procurat arma, ca să se apere de agresiuni.* I. *n-avea nevoie de aşa ceva, era puternic ca un bivol, Relu însă e firav, delicat ca un prinţişor crescut în puf. Închipuie-ţi că-l bate gândul să deprindă boxul. Ce-am râs când mi-a spus!... L-am şi văzut provocându-l pe Dempsey, ca să devină campion mondial.*

Chiar în prima seară când ne-am dus la Bertoni, orchestra a cântat Serenada *de Schubert. Ah, dacă ai şti cât mi-a răscolit sufletul bucata asta! Mă cuprinsese o nostalgie atât de sfâşietoare, încât mi s-au umezit ochii, chiar îmi picurau lacrimi. Mi-am adus aminte de chitaristul cu ochi trişti, de melancolia visurilor neîmplinite.*

În a doua seară, chelnerul a transmis dirijorului orchestrei dorinţa mea de a executa aceeaşi piesă muzicală.

– Mi se pare că serenada asta te obsedează, a observat Relu.

– Îmi face mai mult rău decât bine. Cu toate astea, unele suferințe sunt atât de plăcute!

– Îți trezește vreo amintire dureroasă?

– Îmi aduce aminte de un bal mascat. Acolo am auzit-o pentru întâia oară.

El face ochii mari:

– E vorba de o aventură?

– Da, dragul meu, eu eram – închipuie-ți – Colombina, și el – Pierrot...

– Când s-a întâmplat?

– Oh! nu te speria, nu-i decât un vis... Cel mai frumos vis pe care l-am visat...

Dar ce noimă avea să continui povestea destăinuindu-i bărbatului ce se întâmplase pe urmă cu I. *și chitaristul?*

Și, în fiecare seară când apăream la Rertorti, orchestra începea să cânte draga mea serenadă, fără s-o mai solicit prin chelner. Bineînțeles, răsplata era grasă. Relu, ca de obicei, nu se uita la bani.

Închei aici. Data viitoare îți scriu mai mult. Acum trebuie să plecăm.

Pa! Pa! Pa! *Anda*

CAPITOLUL 3

O întâlnire neașteptată

Grădina restaurantului Bertoni.
Dinu și Jebs intră conduși de un picolo.

DINU: Aș fi preferat să cinăm la un birt modest. Sunt sătul de restaurantele astea de prim rang. Zău, Jebs, crede-mă...

JEBS: Putem s-o facem oricând. Chiar mâine. Dar de ce te uiți așa la chelnerul ăsta?

DINU: Are niște ochi care mă scot din fire.

JEBS (zărindu-l pe Relu, sloboade un strigăt): Relu! Uite-l pe Relu! Cine și-ar fi închipuit să dăm de urma lui tocmai în văgăuna asta!

DINU (plecând capul, sieși): Mda! Trebuia să se întâmple și asta. (E buimăcit, nu-i vine să-și creadă ochilor. Și cu toate astea, e adevărat. *Ei* sunt aici, la câțiva pași, unul lângă altul. Dacă tocmea o armată de detectivi, n-ar fi izbutit să-i descopere în acest orășel cochet, tupilat la poalele munților. Și uite, întâmplarea îi scoate în calea lui. Se împotrivise, nu voia să meargă în Italia, ca să fugă de amintirile călătoriei de nuntă, dar Jebs lucra inconștient cu imponderabile, era, parcă, unealta nemilosului său destin și îl adusese nu numai la Montefiore, ci chiar exact acolo unde se aflau cei doi. A îngălbenit. Fiori de spaimă îi scutură trupul. Ce joc sinistru i se pregătește? Să fie numai o simplă întâmplare că nimerise aici? O *simplă întâmplare* faptul că Apelevianu, Jebs și Relu fuseseră, doi ani înainte, la Montefiore? Dar prima întâlnire în tren cu Ghiocela – tot o simplă întâmplare a fost? Dar, mai apoi, revederea la cinema? Dar cunoștința lui Relu cu Ghiocela? Nu se legau toate aceste întâmplări una de alta, ca verigile unui lanț nevăzut? Nu țineau ele același drum drept trasat dinainte? Nu, nu-i chip să lupte împotriva imprevizibilului, își spune el cu o grimasă de tristețe și se îndreaptă spre boxa încărcată de verdeață, unde se află Ghiocela cu noul ei soț.)

RELU (tresare, neplăcut surprins, şi el): Jebs, tu?! Ce surpriză! Nu mă aşteptam să te văd aici.

JEBS: Dar eu? Habar n-aveam că sunteţi în Italia. (Se întoarce spre Dinu.) Vino, Din, ce faci?

DINU (palid ca un cadavru): Bună seara!

JEBS (sorbind-o din ochi pe Anda, i se adresează lui Relu): Ce soţie frumoasă ţi-ai luat, norocosule! Parcă-i un tablou de Sasoferatto!

ANDA (măgulită, roşind uşor): Eşti foarte indulgentă, doamnă!

RELU: Să facem, mai întâi, prezentările şi pe urmă vă complimentaţi. (Andei): Verişoara mea, doamna Gherghel. (Femeile îşi strâng mâna.)

JEBS (către Anda): Soţul meu, Dinu Gherghel!

DINU (în gând): Ce ironie! Iată-mă prezentat Ghiocelei. Dacă mi-aş fi închipuit vreodată o scenă ca asta, trebuia să râd cu hohote sau să mă consider nebun. (Îşi aduce aminte de ziua când Relu o cunoscuse pe Ghiocela şi încearcă un joc cu săgeţi, rostind chiar replica fostului său prieten): Sunt încântat să vă cunosc, preafrumoasă doamnă.

ANDA (sesizând ironia): Mă încântă complimentul, domnule. De ce nu luaţi loc?

JEBS: Cum să ne aşezăm? Hai să trecem noi, femeile, în fund. E mai comod, nu? Tu, Din, stai aici (îi arată un scaun). Cred că o să ne simţim bine. Şi-apoi, am un chef teribil de harţă.

DINU: Draga mea, te rog să amâni *harţa* pe altă dată.

JEBS: Ah, nu, ce-i în mână nu-i minciună!

ANDA (vorbind despre Jebs): E atât de veselă şi zglobie! Trebuie să aibă o fire deschisă.

JEBS (lui Relu): Ia ascultă, Strâmbă-Lemne, ce înseamnă asta? De ce nu ne-ai trimis şi nouă o fotografie? Credeam că te-ai însurat cu Muma Pădurii şi te fereşti s-o arăţi în lume. Dar uite ce soţie frumoasă ai luat! Nu-i aşa, Din?

DINU (zâmbind acru): Nici vorbă! Dacă le place şi femeilor?

ANDA: Mă copleşiţi, dragă doamnă.

DINU: Jebs are pasiune pentru frumos. De aceea îţi face atâtea complimente.

JEBS: Parcă tu n-ai? Ţie nu-ţi place?

RELU (ca să schimbe vorba): Nu ne-aţi spus: sunteţi de mult în Italia?

DINU: Mâine se fac cinci zile.

JEBS: Abia vinerea trecută am plecat din ţară. Ne-am oprit câte o zi la Trieste şi Veneţia. Din a fost foarte extenuat în ultimul timp şi avea nevoie de odihnă. De aceea, ne-am gândit la un voiaj de agrement. Voi ce faceţi?

RELU: Deocamdată, am colindat prin mai multe ţări.

JEBS: Şi aici unde aţi tras?

ANDA: La vila Beatrice.

JEBS: Daa? Noi suntem la câţiva paşi, la Santa Madona. Ei, şi acum, ce gânduri aveţi? Florenţa sau Neapole? Haideţi cu noi la Florenţa! Aţi văzut Fiesole?

ANDA: Nu, doamnă, deşi am fost la Florenţa.

JEBS: Ah, e o adevărată minune! Priveşti de-acolo, de sus, toată panorama oraşului. S-a făcut! Mergem împreună la Fiesole. Ne vom distra mai bine în patru decât în doi.

DINU (atins): Mulţumesc, Jebs.

JEBS: Motanul meu nu se prea pricepe să-i ţină tovărăşie unei femei. Toată ziulica toarce gânduri... gânduri.

RELU: Şi asta te indispune?

DINU (prompt): Ar indispune-o, mai degrabă, un soţ care nu gândeşte deloc.

JEBS (Andei): Uită-te la ei cum se înţeapă. Mă întreb ce-or fi având de împărţit aceşti domni simandicoşi...

RELU: Jebs, cred că nu-i deloc prudent...

JEBS: Prudent – nu, dar oportun, în orice caz, ştiu că eraţi prieteni nedespărţiţi, colegi de şcoală, vă iubeaţi ca fraţii.

DINU: Desigur că nu te-ai gândit la Cain şi Abel!

JEBS: Asta mai lipsea! Când a fost să mă mărit, Relu şi-a schimbat dintr-odată atitudinea, s-a împotrivit să-l iau pe Din. (Lui Relu): Mă rog, ce-ţi venise? Nu cumva ţi se înecaseră corăbiile? Sau mă iubeai în ascuns şi voiai să mă iei chiar tu de nevastă?

RELU: Eşti nebună, Jebs? Ce-ţi trece prin cap?

ANDA: Nu puteaţi să vă luaţi. Din cât ştiu, sunteţi veri buni.

JEBS: Chiar dacă se putea, nu-l luam eu! Câteodată e urâcios să dai să fugi.

DINU (pentru a schimba cursul dialogului): Jebs, vrei să-mi faci o plăcere? Povesteşte-ne subiectul filmului pe care l-ai văzut la Trieste.

JEBS: Ţii mult? Ascultaţi! Doi prieteni buni se ceartă din cauza... din cauza unei femei...

RELU: Care femeie?

JEBS: Ce-aţi sărit aşa? Doar nu din cauza mea!

RELU: Dacă vrei să-mi faci o plăcere, renunţă la poveste.

JEBS: Şi dacă voi vreţi să-mi faceţi o plăcere, strângeţi-vă mâinile! Să uităm ce a fost, aşa cum am uitat eu, deşi eram singura îndrituită să ţin supărare. Nu-i aşa, dragă doamnă? Dă-mi o mână de ajutor, să-i împăcăm.

ANDA: Desigur, ar fi bine să se împace. Dar nu-mi place să mă amestec în treburi care nu mă privesc. (Orchestra cânta *Serenada* de Schubert.)

JEBS: Le-ar trebui o muştruluială bună la amândoi. Asta-i! Aşa cum i-a administrat Dinu secretarului său, care voia să-şi lase nevasta ca să ia pe una bogată.

DINU (cu reproş): Jebs!

RELU: A meritat-o. Secretarii n-ar trebui să se depărteze de linia de conduită a stăpânilor la care slujesc.

ANDA: Foarte interesant. (Lui Dinu): Şi cum aţi rezolvat chestiunea? L-aţi convins să renunţe la planul lui mârşav?

JEBS: Oh, i-a tras o săpuneală pe care cred c-o s-o pomenească toată viaţa.

ANDA (cu tâlc): Aţi făcut-o din convingere, domnule Gherghel?

DINU: Nu întreprind nimic decât din convingere.

ANDA: Vă face multă cinste un asemenea gest. Vă pune chiar într-o lumină simpatică.

DINU: Vă mulţumesc, doamnă, sunteţi foarte amabilă. La drept vorbind, trebuie să acordăm circumstanţe atenuante acestor aşa-zişi *arivişti,* cum le spuneţi dumneavoastră. Când locurile de seamă sunt ocupate de oameni sclivisiţi şi puţintei la minte, al căror merit e doar că s-au născut în puf, de ce tineri de valoare, ca

secretarul meu, să muncească în umbră, fără să aibă posibilitatea de a-şi valorifica potenţele? Nu eşti de aceeaşi părere, domnule ministru plenipotenţiar?

RELU: Mda, da...

JEBS: Ia mai terminaţi odată! N-o să stârpiţi voi relele care bântuie societatea. Dar ce s-a apucat orchestra să cânte serenade nostalgice? De Schubert ne arde nouă acum? Mai bine ar zice un tangou. Nu de alta, dar aş vrea să dansez.

RELU: Jebs, serenada asta este o preferinţă a soţiei mele.

JEBS: Vai, scuză-mă, dragă doamnă, am făcut o gafă!

DINU: Aş putea să adaug că preferinţa este şi a mea!

ANDA (lui Dinu): Vă leagă de ea o amintire plăcută, domnule Gherghel?

DINU: Da, desigur. Când o aud, mă apucă toate nostalgiile din lume. Dar dumneavoastră?

ANDA: Mie îmi aminteşte ceva nespus de trist... Un Pierrot care plânge din cauză că Arlechino i-a răpit-o pe Colombina. (Orchestra cântă un tangou.)

JEBS: Uite, aşa mai înţeleg şi eu. Un tangou... Hai să dansăm, ce ziceţi? Ne mai dezmorţim puţin. Tu, Din, ia-o pe doamna, eu mă mulţumesc cu scumpul meu verişor.

DINU: De acord. (Andei): Dacă *doamna* e dispusă...

ANDA: Iartă-mă, te rog! Nu mă simt tocmai bine.

JEBS: Na! Te-a refuzat! Nu vă spuneam eu că motanul meu nu ştie cum să se poarte cu femeile? (Lui Relu): Cavalere, un tangou languros, *je vous prie*!

RELU: Te rog, Jebs, lasă mai târziu! Avem destul timp.

DINU: După cum văd, refuz pe toată linia.

JEBS (lui Dinu): S-o crezi tu! (Lui Relu): Nu, excelenţă, la mine nu merge cu mofturi. (Îl apucă de mână şi-l trage.) Nu admit mojicii! Trebuie să dansezi!

ANDA: Cum poţi refuza o invitaţie aşa de amabilă?

RELU (ridicându-se): Dar să ştii, Jebs, numai un tur. Atât şi nimic mai mult.

JEBS: De când ai devenit grobian? Sau eşti gelos? Ţi-e teamă să-ţi laşi nevasta în compania soţului meu? Uite că face feţe-feţe! L-am prins!

RELU (râzând silit): Te înşeli, draga mea. Bărbatul tău se pricepe să cucerească mai degrabă o situaţie decât o femeie...

JEBS: Te referi la mine? Nimic mai neadevărat. Dacă vrei să ştii, eu l-am cucerit pe Din, nu el pe mine...

ANDA: Asta pare mult mai de crezut.

JEBS: Ne-am întins la vorbă. Haide, Relule, că se isprăveşte tangoul!

(Jebs şi Relu pleacă şi se pierd în mulţimea perechilor care dansează. Anda şi Dinu rămân singuri, faţă în faţă, după atâta timp. Tac şi unul, şi altul. Amândoi se simt stingheriţi, striviţi de propria lor prezenţă, chiar emoţionaţi. Andei îi tremură bărbia sau i se pare lui? Dinu nu îndrăzneşte s-o privească în faţă, lasă privirea în jos, ca un culpabil. După cele petrecute, ce-ar avea să-i spună? Tot Anda, într-un târziu, rupe tăcerea şi-l întrebă fără să se uite la el.)

ANDA: E adevărat ce-a spus? Ea te-a cucerit?

DINU: Pe trei sferturi – da. Ultimul sfert îl revendic pentru mine.

ANDA: Tot e ceva, deşi ar fi trebuit să fie invers...

DINU: De ce?

ANDA: Fiindcă e atât de fermecătoare, mititica! Atât de veselă şi de prietenoasă!

DINU: Adevărat! Ca şi cum ar preţui mai mult decât averea ei.

ANDA: Să ştii că da! Eşti dator s-o faci fericită.

DINU: Am să mă străduiesc din toate puterile.

ANDA (în gând): Aşadar, monstrul n-o iubeşte!? (Lui Dinu): Crezi că pentru asta trebuie să te... *străduieşti*?

DINU: Poate, am exagerat puţin. În orice caz, nu sunt în situaţia dumitale: dumneata poţi să-l fericeşti pe domnul Apelevianu fără eforturi.

ANDA (în gând): Aha! Îl râcâie pe inimă replica mea! (Lui Dinu): Ai dreptate. Iubirea suplineşte sforţarea, o face chiar plăcută.

DINU (în gând): E parcă mai frumoasă decât înainte. (Andei): Da, aşa e... (Pauză mică.) Vrei să-ţi prepar un vermut?

ANDA (în gând): Ce palid e la faţă! Cred că suferă, ticălosul! (Cu glas): Mulţumesc. Nu beau. (Pauză.)

DINU: Te aşteptai să ne revedem? Şi, mai cu seamă, într-o împrejurare ca asta?

ANDA (în gând): Mă aşteptam. (Lui Dinu): Nu mă aşteptam. De altfel, la ce bun? Mai însemnăm noi ceva unul pentru celălalt?

DINU: Tot mai eşti supărată pe mine?

ANDA (în gând): Monstrule, te voi urî până la adânci bătrâneți pentru ceea ce mi-ai făcut! (Cu glas): Supărată? Nu. N-am fost niciodată. De ce era să fiu?

DINU (mirat): Niciodată?

ANDA: Ba da, de ce să mint? O singură dată, atunci când ne-am despărțit. Dar nu prea mult timp, ah, nu! Repede, repede mi-a trecut. Am uitat totul. Ştii, ca şi când nu s-ar fi întâmplat nimic.

DINU (în gând): S-o creadă ea. Îmi aruncă praf în ochi. (Andei): Îmi pare bine că nu mai eşti supărată!

ANDA: Nu mi-ai spus că vrei să rămânem prieteni?

DINU (în gând): Cine se aştepta că ai să devii nevasta lui Relu? (Cu glas): De altfel, e mai bine că s-a întâmplat aşa. Ai ajuns soția unui ministru plenipotențiar.

ANDA: E, oricum, de preferat decât soția unui simplu secretar particular.

DINU: Vezi? N-am dreptate?

ANDA: De altfel, nici tu nu ai motiv să te plângi.

DINU (în gând): Dac-ar şti ce-i cu mine! (Andei): Bineînțeles! De ce să mă plâng?

ANDA: Ce ajungeai dacă rămâneam împreună? Am fi dus o viață mizeră, searbădă, anonimă. Pe câtă vreme acum eşti vicepreşedintele Camerei Deputaților şi mâine-poimâine cine ştie pe unde te mai cocoți, poate chiar în fruntea guvernului. Nu?

DINU: De astă dată, priveşti lucrurile mai realist. Oricum, ceea ce a fost între noi nu poate fi înmormântat. Oricât ne-am strădui, oricât am vrea!

ANDA: Ba da. Inima e, câteodată, un cimitir cu gropi multe!

DINU: Degeaba lupți să pari nepăsătoare. Minți! Nu m-ai uitat de tot! De ce ai cerut orchestrei să cânte *Serenada*?

ANDA (în gând): Monstrul socoteşte că mă topeam de dorul lui. (Cu glas): Crezi că-mi era dor de tine? Ce naiv eşti! La chitarist m-am gândit!

DINU (cald): Nu, nu sunt naiv. Trăiesc şi eu în trecut, aşa cum trăieşti şi tu.

ANDA: Te înşeli. Trăiesc numai în prezent.

DINU: Degeaba ne amăgim unul pe altul! Nimeni nu va izbuti să şteargă din suflet visul pe care l-am trăit împreună. (Tăcere îndurerată.) Ne-a păscut un destin nemilos!

ANDA: Nu înţeleg, de ce dezgropi o poveste moartă?

DINU: Nu-i moartă, nu poate să moară! Nu! Nu!

ANDA (trăgând mult aer în piept): N-au mai terminat cu dansul acela?

DINU (urmându-şi ideea): Povestea noastră nu va muri decât odată cu noi, s-o ştii, Ghiocela...

ANDA: Nu-ţi permit să-mi mai spui aşa... Ghiocela nu mai există.

DINU: Ba da. Ghiocela există, numai Ivar a murit. Ţi-am citit până acum cartea de zece ori, încât o ştiu pe dinafară.

ANDA (în gând): Ah, a citit-o, ticălosul! Ştiam că aşa are să se întâmple. De altfel, pentru el am scris-o...

DINU: Uite-o aici, în buzunar, o port mereu cu mine. Să nu crezi că am adus-o înadins. Cine şi-ar fi închipuit că ne vom revedea? O citesc mereu şi retrăiesc viaţa noastră, căreia i-am întors spatele. Şi acum, iată-ne din nou faţă în faţă... (Privind-o adânc în ochi): Îţi spun drept, mi-era dor să te revăd. Te faci din ce în ce mai frumoasă!

ANDA (cu o mânie crescândă): Taci! Te urăsc! Te disprețuiesc!

DINU (tresărind de bucurie): Mă urăşti? Ce bine îmi pare!

ANDA: Nu cumva crezi că mai ţin la tine? Ha-ha-ha! Nu-mi plac deputaţii, prefer secretarii particulari şi diplomaţii.

DINU: După cele întâmplate, nu mă mai gândesc la aşa ceva. Ar fi absurd, revoltător chiar. În orice caz...

ANDA: În orice caz, sunt femei care nu se mai uită îndărăt.

DINU: Ştiu. Şi foştii lor bărbaţi fac la fel.

ANDA: Atunci, ne putem socoti în siguranţă.

DINU: Bineînţeles. (Deodată, violent): Şi pe tine te-a amăgit o nălucă!

ANDA (tresărind): De ce şi pe mine?

DINU: Fiindcă iubirii noastre nu-i pasă de sentinţa tribunalului, îşi bate joc de judecătorii care ne-au despărţit şi chiar de noi înşine.

ANDA (răvăşită): Unde vrei să ajungi? Ce gânduri te bat? Pentru ce mă chinuieşti?

DINU (privind-o adânc, cu revelaţia unei descoperiri): Pari tulburată, îţi tremură glasul. Ghi, ce înseamnă asta?

ANDA (izbucnind aprig): Iubire, iubitul meu! (O podideşte plânsul.)

DINU: Ce faci? Ce ţi-a venit?

(Anda, răvăşită toată, plânge tot mai tare, acoperindu-şi faţa cu mâinile.)

DINU (alarmat de starea ei): Uite ce întâmplare! Te rog, stăpâneşte-te, pentru Dumnezeu! Ei trebuie să se întoarcă... Îţi dai seama ce scandal are să iasă?

(Anda plânge, nu-l mai aude.)

DINU: Iartă-mă, n-am vrut să-ţi fac niciun rău. N-o să-ţi mai spun o vorbă. Şi nici n-ai să mă mai vezi vreodată. Să ştii că mă omor, ca-n romanul tău. Chiar aşa am să fac. Vei vedea şi vei auzi. (Relu şi Jebs revin; sunt uluiţi, văzând că Anda plânge.)

RELU: Ce-i asta? Ce s-a întâmplat, Anda?

JEBS (către Dinu): I-a venit rău doamnei?

RELU (apropiindu-se de ea): Ţi-e rău? (Lui Jebs): Dar nu e vorba de asta. (Andei): Plângi, Anda? Spune-mi, de ce?

JEBS: Ce i-ai făcut, Din? Ai jignit-o cumva? De ce plânge?

DINU (ridicând din umeri): Nu pot să-mi dau seama ce-a apucat-o. În fond, n-a fost nimic, absolut nimic...

RELU: Scumpa mea, vino-ţi în fire! Suntem în lume...

ANDA: Iartă-mă, n-am vrut. A fost peste puterile mele. Nu mai puteam să îndur...

RELU: Ce să înduri? Te-a insultat? Ce ţi-a făcut? Vorbeşte!

ANDA: Îţi explic mai târziu. Hai să mergem. Nu mai putem rămâne aici.

RELU: Bine, mergem, dacă vrei.

ANDA: Da, trebuie... numaidecât... (Se ridică, tremură toată, parcă e cuprinsă de friguri.)

RELU: Vezi, Jebs, ce consecinţe a avut capriciul tău? (Lui Dinu, scrâşnind din dinţi): Eşti o canalie!

DINU (îl apucă violent de guler): Ce? Ce-ai spus?

JEBS: Din, ce faci?! Ai înnebunit? Ce sunt apucăturile astea?

DINU (își revine, îi dă drumul): Ai să-mi dai socoteală!

RELU: Îți stau oricând la dispoziție.

DINU: Nu știu ce mă împiedică să te fac una cu pământul.

RELU: Vezi să nu ți-o iau eu înainte! (Bagă mâna în buzunar și scoate revolverul.)

ANDA (țipând): Nu! Fugi, Ivar, că te omoară!

DINU: N-are decât! Să îndrăznească numai!

JEBS: V-ați pierdut amândoi mințile? Vorbește, doamnă, ce s-a întâmplat, nu pleca așa!

ANDA: Un incident fără importanță. Eu sunt vinovată.

DINU: Nu-i adevărat. Eu am provocat incidentul. I-am răscolit unele amintiri dureroase.

JEBS: O cunoșteai? Vă cunoașteți? De când?

DINU: Ei bine, a fost soția mea.

JEBS: Ea... soția ta?! Și eu n-am știut nimic?

DINU (plecând capul): Acum știi, ai vrut să afli adevărul!

JEBS: Ah!... Înțeleg... Am înțeles...

RELU: Să mergem, draga mea.

DINU: Mâine-dimineață, domnule, aștept martorii dumitale.

ANDA: Nu! Nu vă las să vă bateți.

RELU: Te rog, Anda, nu te amesteca.

DINU: Unul dintre noi trebuie să piară. Și, la urma urmei, chiar amândoi. Pentru asta mă aflu aici. Nu-mi pasă că duelul e interzis, pistoale există câte vrei. Tu văd că ai unul!

RELU: Aha, dai cărțile pe față...

ANDA: Nu, nu se poate. E o nebunie să ajungeți la crimă.

RELU: Aici are dreptate, rezolvările astea cer mijloace tari. (Către Jebs): Acum înțelegi de ce n-am mai dat de atâta vreme semne de viață?

JEBS (înclină capul): Da, da... Am înțeles atâtea lucruri de neînțeles.

RELU (Andei): Să mergem, draga mea...

JEBS (se uită lung în urma lor; într-un târziu, cu vocea gâtuită de emoție): O iubești atât de mult?

DINU (după un mare efort): Da...

CAPITOLUL 4

Alba noapte

Ultimele confesiuni ale lui Dinu Gherghel

I

Plec de la restaurantul Bertoni cu străina Jebs, nevastă-mea. Mergem agale, păşim tăcuți pe asfalt, goi de gânduri. Suntem alături, uneori, simt cotul tovarăşei de drum, dar o distanță incomensurabilă ne desparte, parcă s-ar fi instalat Atlanticul între noi. Strada, pustie şi ea ca sufletul, e străjuită din loc în loc de felinare care împrăştie o lumină bolnavă. Munții apocaliptici din stânga şi dreapta abia aşteaptă să se prăbuşească peste noi şi nu ştiu de ce tot întârzie! Poate, ar face o faptă bună. (Cel puțin cu mine!)

Vila Santa Madona, la care am tras, e aproape, la o azvârlitură de piatră. Deschid portița grea de fier şi mă precipit să intru în curte înaintea lui Jebs. Însă îmi dau numaidecât seama de impolitețe şi mă opresc, făcându-i loc să treacă. Soția mea surâde trist, imperceptibil, mirându-se, probabil, că, în ciuda copleşitoarei depresii în care navighez, reflexele bunei-cuviințe încă mai funcționează. În apartamentul nostru luminile se aprind rând pe rând. Ea descoperă pe masa din sufragerie un teanc de gazete. Mi le dă.

– Au sosit ziarele din țară...

Mi-a vorbit, dar vocea nu mai e a ei, are un timbru straniu. Răsfoiesc gazetele absent, ciugulind pe ici-colo câte un titlu ori subtitlu. Nu mă interesează ştirile, nu mă mai interesează nimic. După un minut prea lung, renunț la ele. Sunt extenuat, la capătul puterilor fizice. Aş dormi mult, simt nevoia să nu mai ştiu de nimeni şi, mai ales, de mine.

Jebs parcă ar sesiza devastarea pricinuită de neaşteptatul taifun:

– Eşti obosit?

Îi răspund monosilabic că nu, fără să-mi dau seama de ce o mint fără motiv. Tăcem amândoi, cufundându-ne într-o liniște grea, de plumb.

– Cât o fi ceasul? mă întreabă ea din nou și tot atât de inutil, ocolind adevăratele întrebări pe care aștept să mi le pună.

Îi arăt cu mâna pendula din perete, care arată 10 și jumătate. De afară răbufnește până la noi zgomotul pe care îl stârnește trecerea unui tren.

– E rapidul de Florența.

Îmi dau seama, la rându-mi, de gravitatea remarcei. Știu, desigur, că-i vorba de rapid, doar ea mi-a atras prima dată atenția asupra lui.

– E așa devreme?! se miră. Mi se pare că s-au scurs ani întregi de când am fost la... omite să spună *restaurantul Bertoni*, ar fi o precizare nefastă.

Se ridică și trece la fereastră, ca să privească defilarea trenului minuscul în raport cu gigantismul munților.

– A trecut ca gândul!

– Cine? fac eu neînțelegând.

– Rapidul.

– Mda, da...

– Avea ferestrele luminate.

– Ce-ai spus? N-am auzit.

– Nimic, spune ea și se lasă în brațele unui fotoliu.

Tăcem din nou. Vorbesc numai gândurile, dar cine le aude? Până la urmă, amuțesc și ele. Și între noi se instalează iarăși o liniște de cavou.

– De ce taci? strig la ea ca apucat de o furie subită. De ce nu te revolți, de ce amâni mereu explicația care-ți stă pe buze?

Jebs rămâne câteva clipe deconcertată. Probabil că nu se aștepta la ieșirea mea intempestivă. Mă privește lung, intens, apoi, cu vocea scăzută – care de astă dată aduce cu a ei – zice:

– Ce ai mai putea să-mi explici?

– Ceea ce s-a întâmplat, cum am ajuns în situația asta, în sfârșit, tot, tot!

– Din, la ce bun? Am înțeles şi aşa destul. De ce trebuie să ştiu mai mult?

Îmi plec fruntea. Glasul ei scăzut, tonul resemnat sunt ale înțelepciunii. Atitudinea aceasta mă anulează, îmi închide gura, sunt învins înainte de bătălie. Îngăim la întâmplare:

– Ai dreptate, la ce bun? Şi totuşi, liniştea ta de aisberg mă îngheață.

– Crezi că mi-aş fi închipuit vreodată că într-o împrejurare ca asta am să dau dovadă de atâta linişte? Nu, Din. Fericirea mea s-a sprijinit pe o sărmană iluzie.

– Toate fericirile se sprijină pe iluzii. Adevărul nu face altceva decât să sfâşie vălul cu care se acoperă ochii ce nu vor să vadă realitatea. Dacă prin absurd cineva ar inventa ghicirea gândurilor după voință, oamenii, deveniți goi pe dinăuntru, n-ar mai putea să trăiască, s-ar măcelări unul pe altul, bărbat pe femeie, copil pe tată, fiică pe mamă. S-ar declanşa un carnagiu universal.

– Poate că ai dreptate. Nici eu nu voiam să aflu adevărul, m-aş fi complăcut să trăiesc într-o continuă amăgire. Dar, uite, nu s-a putut nici asta.

Spunând acestea, îşi ia capul în mâini. Gestul ei e aşa de firesc! De ce mă impresionează într-atât, că nu mă pot stăpâni s-o chem duios:

– Jebs!

– Mi se pare aşa de ciudat că mă strigi pe nume, parcă ar fi pentru întâia dată... Doamne, ce zid s-a înălțat între noi!

– Într-un fel, poate că e mai bine...

– Aşa-i... Mai târziu, cine ştie cât s-ar fi complicat lucrurile, mai ales dacă venea un copil sau...

Se scutură înfiorată:

– Mi-e frig!

Mă reped după o haină cu care să-i acopăr umerii. Ea îmi paralizează gestul.

– Nu-i nevoie, mulțumesc! E un *altfel* de frig. Surâde trist, iar surâsul ei luminează toată suferința pe care chipul ei nu mai poate s-o ascundă.

– Iartă-mă, îi şoptesc, referindu-mă, desigur, la greşita înțelegere a *frigului* de care mi-a pomenit. Dar rostirea cuvântului *iartă-mă* trezeşte în mine remuşcarea, căința, o nevoie de absolvire. Şi, fără a mai aştepta, repet verbul căruia i-am deschis drumul, dându-i o nouă semnificație: Jebs, poți să mă ierți? Ai tu puterea asta?

– N-am ce să-ți iert. Ce eşti tu vinovat? Ce sunt eu vinovată, sau chiar *ea*? *Ştiu* cât ai luptat împotriva acestei iubiri. Acum îmi explic tot ceea ce altădată mi se părea ciudat, tot ceea ce mă nedumerea. Mi-aduc aminte cum zile întregi stăteai prins de gânduri, cum nu-ți intra nimeni în voie, cum nu mai aveai astâmpăr. Şi, apoi, întâmplarea aceea cu secretarul. Doamne, cum mi s-a deschis mintea! Te fereai de mine, căutai singurătatea. Dacă mi-ai fi destăinuit ce te doare, te-aş fi ajutat, am fi luptat împreună...

Sunt copleşit, desființat! Voiam ca femeia asta să izbească în mine cu târnăcopul, să mă acuze pe drept şi pe nedrept, căci vinovăția simte nevoia unei pedepse. Dar Jebs mi se alătură, devine aliata mea, îmi acceptă greşelile. Or, cine acceptă greşelile semenului ajunge stăpânul său. E o situație ciudată, căreia încă nu-i pot înțelege sensul. Îi mărturisesc totuşi ca o consolare târzie, care nu va sluji la nimic:

– Să ştii că *ea* mi-e indiferentă. M-am înşelat când ți-am spus c-o iubesc.

– Nu tăgădui. La ce bun? Se cunoaşte numai după felul cum o spui.

Tac. Ce să-i răspund? Nenorocirea pe care ți-o faci singur doare mai mult. Jebs adaugă după o tăcere frământată:

– Şi ea te iubeşte.

Mă prefac că n-o aud. Privesc absent în jurul meu şi văd lucrurile nebuloase, fără contur. În mine totul îmbracă forme absurde.

– O femeie – reia ea – simte adesea dincolo de simțuri. Numai eu am plutit în văzduh, orbită de fericire, pierzându-mi şi greutatea, dar, mai cu seamă, busola. Ştiam că umblă nori negri pe cer, dar în mintea mea ei erau destinați altora, nu mie...

Apoi, schimbând tonul, mai spune:

– Vreau să te rog ceva.

– Ce? tresar, ca desprins dintr-un arc. „Ce-o fi vrând să mă roage?“

– Renunţă la duelul acela stupid! Făgăduieşte-mi! Moartea nu rezolvă nimic... dimpotrivă, complică. Nu ştiu cum ai să ieşi dintr-o situaţie pe care o stârneşti fără necesitate. Şi pe urmă, Relu – el însuşi – o să-şi dea seama că...

– O să-şi dea seama ce?

– Că va trebui să se despartă de ea, să-i redea libertatea... Înţelegi?

– Cum? Tu crezi că e posibil ca...

Îmi sesizează gândul:

– Da, Din. De ce nu?! De altfel, voi face şi eu la fel. Poate o să fie mai greu să pornească de la tine.

Ridic ochii, o privesc uluit, fără s-o cuprind în întregime. Din ce aluat e plămădită? *Cum* poate ţâşni dintr-un suflet mutilat atâta mărinimie?! O credeam o fiinţă mediocră, transparentă, cu vagi exuberanţe, cu palide zburdălnicii, care trăieşte numai la suprafaţă. Şi acum îmi pare în întregime alta, cu adâncimi nebănuite, cu altă fire şi chiar alt chip, de parcă s-ar fi născut recent încă o dată.

– Nu te mira aşa, Din! Nici n-ai avut vreme să mă cunoşti. În fond, sunt o timidă, o senzitivă, care luptă să-şi acopere aceste deficienţe prin ingenuitate şi, câteodată, prin cutezanţă, ca atunci când ţi-am trimis scrisoarea aceea de dragoste. Faţă de lumea necunoscută arborez însă o mască, aceea a gravităţii sau – dacă vrei – a inaccesibilităţii. Dar de ce îţi spun toate astea, când pentru tine voi rămâne mereu o necunoscută?!

– De ce *mereu*?

– Voiam să spun toată viaţa. Mâine mă întorc în ţară. N-are nicio raţiune să mai rătăcesc pe aceste meleaguri străine. Sunt atât de singură!

E atât de singură! Ce delicat a spus-o, cu infinite menajamente, fără cea mai uşoară jignire. Simt cum îmi fuge pământul de sub picioare în faţa ei! Aş zice că e magnifică!

– Jebs, draga mea, dacă nu pedepseşti răul înseamnă că tu porunceşti să se facă...

– Nu ne înţelegem. Ţi-am spus că vreau să te ajut! Nu pot uita visul pe care l-am trăit împreună. Numai trezirea din vis aş vrea s-o uit.

– Nu pleca! Nu mă pot despărți de tine! Vom găsi o formulă care să împace lucrurile! Nu te pripi să iei o hotărâre, te implor!

– Din, trebuie să știi că am și eu mândria mea de femeie.

– Dacă-i așa, de ce te oferi să mă ajuți?

– Fiindcă mă consider vinovată că te-am târât în acest impas. Din inițiativa mea ai devenit bărbatul meu. Înțelegi acum de ce?

Cum să nu înțeleg, Dumnezeule?! Jebs și-a dat, desigur, seama că nu scrisoarea de dragoste trimisă prin Relu a fost motivul principal pentru care am luat-o de nevastă, ci averea și condiția ei socială, deși atunci, la Timișoara începutului nostru, o năucisem cu o avalanșă de cuvinte: că o iubesc, că mereu am purtat-o în suflet și alte minciuni tot atât de gogonate ce se debitează în astfel de împrejurări oricui poate să le creadă, dar pe care, acum, le-a trecut sub tăcere. Și bine a făcut!

Oare s-ar fi schimbat ceva, invocându-le?

Ce demnitate în comportarea ei fără cusur! Dacă i-aș descoperi o urmă de afectare sau poză, nu m-aș simți atât de strivit și îngenuncheat! Jebs e firească, limpede, cu sufletul pe față, deschisă ca o carte. Nu minte, nu poate organic să mintă, nici să adopte atitudini de circumstanță.

Într-un târziu, îmi spune cu glas sfârșit:

– Mă duc să mă culc. Sunt foarte obosită. Noapte bună!

În timp ce se îndreaptă spre dormitor o strig pe nume, nu știu pentru ce... când deznodământul a fost trasat și nimic nu se mai poate modifica!

Ea se întoarce brusc:

– Ce este?

Abia acum mi se limpezește în minte motivul inoportunei chemări. E, în fond, ceva pueril, de sentimentalism desuet. Îi propun cu o inflexiune a vocii destul de inabil mascată:

– Îmi dai voie să te îmbrățișez?

Fals! Ce fals sună! Sunt eu croit pentru astfel de gesturi tandre? Haida-de!

Jebs, după o ezitare scurtă și mirată, șoptește un *da* insesizabil, dar se mărginește să-mi întindă cu reținere mâna. Ce pot face altceva, decât să i-o sărut?! Așadar, mi-a refuzat îmbrățișarea,

înlocuind-o corect cu un act mult mai simplu, care nu cere afecţiune. La rându-mi, trebuie să recunosc deschis:

– Da, ai dreptate...

În clipa aceea se aude soneria. A venit un poştaş. La ora asta? E vorba de o telegramă urgentă. Trebuie să fie din ţară. Da, aşa-i: e semnată chiar de socrul meu. Să vedem ce se mai întâmplă şi pe acolo, că pe-aici ştim prea bine ce este! O desfac şi citesc cu stupefacţie: *În urma remanierii guvernului, ţi-a fost încredinţat Departamentul Afacerilor Externe. Vino imediat pentru depunerea jurământului.* Semnat: *Barbu.*

Ar trebui să plâng de emoţie, cu lacrimi mai mari decât ochii, dar, în loc de plâns, izbucnesc într-un râs homeric, în care nu bucuria are primul loc, ci durerea. Ce ironie cruntă, primirea acestei veşti în clipele cele mai critice pe care le-am trăit vreodată! Da, da... există fără doar şi poate o justiţie imanentă, care ştie să pedepsească necruţător, având aerul că-ţi face un dar de preţ. Căci prăbuşirea mea trebuie s-o măsor de la înălţimea la care m-am ridicat.

II

Rămas singur, mă plimb prin odaie încoace şi-ncolo, cu paşi grei, invadat de nelinişte şi presimţiri rele. Uneori, tresar speriat: parcă mi se clatină podeaua de sub picioare. În mine sunt două făpturi în conflict: prima e a trecutului, a doua a prezentului. De partea celei din urmă a trecut şi raţiunea.

Fac un popas în faţa oglinzii şi mă uit în apele ei tot mai mirat: chipul pe care mi-l înapoiază nu mai e al meu, dar nici al altcuiva. M-am schimbat atât de mult, încât nu mai semăn cu mine? Între cel de ieri şi cel de azi a intervenit ceva care ne deosebeşte? Poate, sub aspect fizic, trăsăturile să fi rămas aceleaşi. Dar în ceea ce priveşte aspectul psihologic, *non sum qualis eram*, în mine s-a produs o mutaţie importantă, zbuciumul interior imprimă pe chipul meu amprente nete, modificatoare.

Iată-te, Dinu Gherghel, ajuns la o cotitură a vieţii, într-un punct crucial, unde te opreşti şi te întrebi înspăimântat: Încotro?

Înainte nu se poate! Înapoi – nici atât! Atunci, ce faci? Pe unde o apuci? Pe loc nu-i chip să stai, pe loc e încremenirea, moartea!!!

Nu ştii, nu vrei să ştii sau ţi-e teamă să ştii? Dacă-i aşa, uită-te îndărăt, la anii ireversibil duşi, şi întocmeşte un scurt bilanţ al activităţii tale.

Spune-mi, rogu-te, ce ai făcut în acest timp? Ce ideal ţi-a încălzit simţirea şi ţi-a luminat drumul? În ce ai crezut adânc, halucinant, definitiv?

E drept că te-a zgândărit un „ideal": era – vai! – acela al chivernisirii personale! Te obseda necontenit angoasa bogăţiei! Necontenit îţi crea complexe prosperitatea altora: de ce cutare moşier burtă-verde să se scalde în bănet? De ce cutare debil mintal să te stropească de noroi cu limuzina? De ce cutare mocofan să-şi plimbe plictisul prin ţări străine, unde nu vede nimic, fiindcă-i lipsesc ochii minţii?

Dispui, nici vorbă, de circumstanţe atenuante: învăţăturile auzite acasă, exemplele, mediul ambiant s-au înscris cu timpul în carnea şi sângele tău. Dar un om ca dumneata se lipseşte de busola raţiunii şi alunecă orbeşte pe panta poftelor, hipnotizat de mirajul viţelului de aur? De ce n-ai întors spatele miasmelor unei societăţi decadente, ci le-ai îmbrăţişat, preschimbându-le în îndreptar? Nu ţi-ai dat seama că valorile sufleteşti sunt mai scumpe decât orice? Dragostea n-o poţi cumpăra cu toate bogăţiile pământului, dar o poţi avea cu un simplu surâs.

Modelul tău de viaţă nu era o personalitate, un erou sau un cărturar, idealul tău nu-ţi cerea să împingi progresul măcar cu un pas înainte, ci prea puţin: *să ajungi tu!* Adică partea egoismului, profitul, bunăstarea personală!

Pentru a trage spuza pe propria-ţi turtă, ai folosit armele cele mai mizerabile. Ai înşelat-o pe Ghiocela, ai înşelat-o pe fiica lui Apelevianu şi, până la urmă, le-ai pierdut pe amândouă. Iar dacă gândeşti bine, înşelând atât, tu însuţi ai fost cel mai *înşelat.* Prima soţie s-a redresat, întemeindu-şi o nouă căsnicie pe baze mai trainice. Cea de-a doua se va descurca, la rându-i, sub protecţia averii pe care se reazemă. *Dar tu?* Ce te faci fără femeia repudiată şi izgonită, fiindcă e, indiscutabil, o certitudine că nu mai poţi trăi

fără Ghiocela? Tragi nădejde că se întoarce la cel care a îmbrâncit-o în braţele altuia? Nu, Dinu Gherghel, nu te amăgi degeaba! Posedă un admirabil simţ al echilibrului, care o împiedică să facă prostii, iar Jebs, adânc jignită, ştiind că ai luat-o pentru averea ei, îţi va întoarce, la rându-i, spatele!

Aşa stând lucrurile, cum rezolvi ceea ce este imposibil de rezolvat? Haide, vorbeşte, domnule ministru de Externe, ajuns aici (fie vorba între noi) numai pe sfert datorită meritelor proprii, restul – graţie catapultării lui... tata-socru.

Adevărul e că, pierzând măsura morală, te-ai pierdut! Nu mai poţi trăi izolat, rupt în două. Jumătatea dumitale o să alerge necontenit după cealaltă jumătate, organică, pe nume Ghiocela. Cu ea alcătuiai un *tot* omogen, perfect, şi ai fi cucerit viaţa cu minime eforturi, scriind de-a lungul timpului *opera* dumitale de căpetenie, acum încredinţată uitării, cu toate că, de astă dată, condiţiile materiale erau mai mult decât prielnice. Ai pierdut, Dinu Gherghel, greşind lucid, cu premeditare, fără a lua în consideraţie semnalele care îţi prevesteau catastrofa!

Acum eşti încă bogat, dispui de avere – plăteşte! Să vedem, îţi ajung banii sau va trebui să-ţi achiţi datoriile cu *alte* valori, incomparabil mai mari?

III

Nu închid ochii toată noaptea. Stau cufundat într-un fotoliu, în bătaia gândurilor care nu mai contenesc rechizitoriu. Jebs doarme dincolo – însă mă îndoiesc că a apucat-o somnul. În odaia mea de tortură, domneşte o linişte materială, care îmi întăţeşte inchiziţia. Pendula din perete bate prelung patru lovituri sonore. De afară, prin fereastra rămasă întredeschisă, aud un ciripit neverosimil de păsărele. E ceasul lor simfonic, când îşi cântă rugăciunea către firea care se trezeşte la lumină. Natură-mamă, dă-le măcar lor – nevinovatelor – o zi bună! N-auzi ce patetic te roagă?

Mă desprind din amândouă inerţiile, fizică şi psihică, şi trec pe terasa vilei. Aici e răcoare şi răcoarea parcă îmi face bine. După ce

am fumat două pachete, țigară de la țigară, trag aer proaspăt în piept, nu mă mai satur de aer. Câte binefaceri sunt pe lume, care nu costă nimic, şi fiindcă sunt atât de ieftine, nu le prețuieşte nimeni. Iau seama la munții difuzi, în ceață, pe care lumina nu i-a îmbrățişat decât uşor, cu un zâmbet sfielnic.

„Ce răscolitoare sunt zorile", constat rece. De altfel, tot ceea ce fac e mental, fără corespondență cu simțirea.

O umbră trece uşor, ca un foşnet de frunze, pe lângă gardul vilei. Dar nu merge mai departe. S-a oprit în dreptul porții pe care o deschide cu precauție şi o închide la loc. Cine o fi? Vreo locatară întârziată a vilei? Şi se întoarce aşa, singură, în revărsatul zorilor? N-am zăgaz să mă mir prea mult. O recunosc dintr-o mie. Tocmai pe ea să n-o recunosc?

– Tu, Ghiocela?

La ce bun aş întreba-o ce caută şi ce vrea la ora asta? Şi, ca şi când ar fi cel mai firesc lucru ca ea să vină *acum* la mine, îi ies în întâmpinare şi o conduc sus, pe terasă. E înveşmântată într-o mantie lungă, care îi vine până la călcâie.

– Putem vorbi aici în linişte? mă întreabă în şoaptă.

– Sigur că da! Nicio grijă! Ce este? Ce s-a întâmplat?

– Nu ne-aude nimeni?

Nimeni, înțeleg prea bine, înseamnă Jebs, nevastă-mea.

– E dincolo, în camera ei, îi spun. Cred că doarme. Chiar dacă-i trează, nu ne stinghereşte. Dacă vrei, am putea să trecem în pavilion. Aici e cam răcoare.

– Nu, rămânem pe loc. Nu mi-e frig. Şi-apoi, vom isprăvi repede.

– Cum crezi. Soțul tău n-a prins de veste că ai plecat?

– Nu. M-am furişat pe nesimțite. Trebuia neapărat să-ți vorbesc. Ştiam că nu dormi, că nu poți să dormi în noaptea asta. Eram atât de sigură!

– I-adevărat! Nu s-a lipit somnul de mine! Dacă n-ar fi gândurile! Dar... nu-i nimic! Am început să mă obişnuiesc şi cu nopțile albe. Când s-a crăpat de ziuă, am ieşit pe terasă. Cred că m-a chemat dorința ta. Ce ai să-mi spui?

– Ascultă, Ivar, noaptea asta nu ți-a adus gânduri mai bune?

– La ce te referi?

– Ştii bine că nu de florile mărului mi-am luat inima-n dinți. Haide, fii rezonabil şi renunță la duel.

– *El* te-a trimis să mă îndupleci?

– Îți dau cuvântul că nu! Am făcut-o din proprie inițiativă. Mi-e frică să nu se întâmple o nenorocire. Nu vreau să piară cineva din pricina mea.

– Şi dacă se întâmplă să pier eu?

– Chiar şi tu, indiferent cine...

– Trebuie să înțelegi că unul dintre noi doi, bărbații, e de prisos!

– De ce? De ce e de prisos?

– Pentru că n-avem loc pe pământ! Unul trebuie să fie sub pământ!

– Ascultă, Ivar, crezi că, după toate cele ce s-au întâmplat, mai e cu putință o convieţuire între noi?

– Nu mă-ntreba! Nu ştiu! Nici nu m-am gândit la aşa ceva. Ştiu doar că trebuie să mă războiesc cu el, pe viață şi pe moarte.

– Ba da, nu tăgădui. La asta te-ai gândit. Altfel, n-ar avea sens duelul. Te previn însă: nu vei izbuti! Cadavrul lui va fi o stavilă de netrecut, care ne va despărți mai mult decât suntem acum.

– Dacă voi cădea eu, n-are să fie între voi un cadavru?

– De ce uiți lucrul cel mai important: că provocarea porneşte de la tine?

Clatin din cap, iscoditor, străpungând-o cu privirea:

– Îl iubeşti chiar atât de mult?

– E o întrebare deplasată!

– Dar prezența ta aici nu-i *deplasată*? Ei bine, nu! Nu renunț. Acum sunt mai hotărât ca oricând să duc până la capăt provocarea, orice-ar fi, orice s-ar întâmpla! Nu-mi pasă de nimeni şi de nimic.

Ghiocela ascultă înlemnită avalanşa mea de fraze. E numai ochi, şi ochii ei scapără scântei de mânie. Deodată, izbucneşte în clocote, ca o autentică eroină de tragedie:

– Monstrule! Ia seama! Nu te mai juca aşa cu viața mea! M-ai izgonit mişeleşte din casă! Ai luat o soție cu douăzeci de milioane! Te-ai folosit de influența tatălui ei, ca să ajungi şi tu ceva în țara

asta! Ți-ai făcut toate poftele pe spinarea altora! Acum ce mai vrei? De ce nu mă lași în pace?

– Eu nu te las în pace sau tu? Ce cauți aici?

– Ți-am spus că am venit să împiedic duelul.

– Aud mereu asta. Nu văd însă cum ai s-o faci?

– Cum? Uite-cum...

Și Ghiocela, cu un gest precipitat, scoate de sub mantie un revolver mic cât pumnul.

– Ghi, e adevărat? Ai fi tu în stare să tragi?

– Nici nu-ți trece prin minte cât sunt de hotărâtă! În noaptea asta am trăit zece vieți și aș fi fost mulțumită numai cu una singură!

– Te-ai gândit ce se va alege de tine dacă...?

– Nu-mi pasă! Orice s-ar alege. Haide, hotărăște-te! N-am vreme de pierdut!

– Ascultă, Ghi (îi spun foarte calm, fără să mă sinchisesc de țeava îndreptată spre mine), și eu am avut în noaptea asta tot timpul să-mi recapitulez viața. Ca și tine, am ajuns la convingerea că nu mai e cu putință o reconciliere între noi.

– Hotărât, nu, cu atât mai mult cu cât există încă ceva pe care tu nu-l știi.

Tace, ezită, se frământă, parcă s-a răzgândit. Totuși, până la urmă, îmi spune:

– Ei bine, aștept un copil.

Asta? Asta era? Destăinuirea mă spintecă în două ca o sabie. Ghiocela – mamă?! De ce mă podidește o suferință năprasnică?

De ce mi se pare de nesuportat un fapt atât de firesc? Și când era cu mine a rămas însărcinată, dar eu n-am vrut copilul. Dacă l-aș fi lăsat, n-ajungeam aici. Pe-atunci, bineînțeles, mă băteau alte gânduri, fugeam de o conviețuire trainică, admițând numai blestematul provizorat, și acum, uite cum mă dau peste cap toate acele meschine socoteli.

– Ghi, gem zguduit din țâțâni, trebuia din capul locului să-mi spui *asta.* Ei bine, renunț la răzbunare. Îmi dau seama că te-am pierdut pentru totdeauna. Ah, dacă ai ști tot ceea ce n-ai de unde să știi! Și sunt atâtea... atâtea... Cine m-a adus aici, la Montefiore? Fugeam mereu de tine, apucând tocmai pe drumul unde trebuia

să te întâlnesc. Până şi soţia m-a îmbrâncit încoace, ca să ne revedem! Împotriva cui să lupt mai întâi, dacă *totul* luptă împotriva mea? De aceea, trage, descarcă aici, în piept toate gloanţele! E mult mai bine. Mi-e aşa de sete de moarte!

– E ultima ta declaraţie de dragoste?

– Da, Ghi! Şi ultimul cuvânt. De ce ai îngălbenit aşa? Haide, ocheşte aici! Şi, spunând acestea, îmi dezgolesc larg pieptul. Aici, în inimă, unde e rana care doare mai mult decât toate gloanţele.

– Nu... pot! se tânguie ea, tremurând, cu sângele fugit din obraji.

– Dă-mi revolverul, să-ţi arăt eu cum se face isprava!

Ghiocela se trage înapoi speriată şi ascunde arma.

– Nu, asta nu!

– Ba da. Mă voi pedepsi singur. De ce să mă împuşti, ca să înduri atâtea consecinţe? Eu am greşit, eu voi plăti! Să isprăvim odată! E mai bine pentru amândoi!

– Nu te apropia! ţipă ea.

Încingem o luptă scurtă. Vreau cu tot dinadinsul să-i smulg arma şi eram gata să izbutesc, dacă ea nu s-ar fi debarasat de pistol, azvârlindu-l peste balustrada terasei, unde se deschide o prăpastie adâncă.

– Aşa faci? strig mustrând-o. Crezi că mă poţi împiedica să alerg după o lume mai bună?

– Mă sperii! Mi-e frică! Doamne, de ce am venit?

– Trebuia să ne luăm rămas-bun! Pentru asta ai venit. Ştii bine că nu mă înduram să plec *altfel.*

– Nu. Nu. Eşti nebun!

– Îmi dau seama ce fac. Linişteşte-te... Ţi-am spus că-ţi las teafăr bărbatul, renunţ la luptă, la tot... E foarte greu, firește, fiindcă trebuie să escaladez munţi de împotrivire, înţelegi? Ţi-am sfărâmat cea dintâi căsnicie. Ar fi prea crud s-o sfărâm şi pe-a doua!

– Fericită fără tine, cu alt soţ? Admiţi tu aşa ceva? De unde ţi-a venit acest al doilea suflet?

– Ştiu eu? Poate conştiinţa vinovăţiei mi l-a trimis. Am păcătuit greu faţă de dragostea noastră şi acum... ispăşesc cu vârf şi îndesat. Şi dacă împotriva ta am comis o nelegiuire, faţă de mine

comit o crimă. Tu poți să trăiești, ți-ai durat un nou cămin, mergi firesc, ascendent, pe linia vieții, pe când eu... Să nu mai vorbim!

Ea înțelege. E emoționată și parcă emoția ei tronează pe cea mai deplină satisfacție. Dar nu ezită să-mi arunce în obraz cu o asprime nepotrivită:

– Ticălosule! Așa-ți trebuie! Suntem chit!

– Te înșeli. N-am ispășit încă. Dar voi ispăși, pentru că tot ce facem pe lumea asta se plătește. Mintea asta, în care credeam atât de mult, m-a dus numai pe drumuri greșite, dându-mi viața peste cap.

– Ți-aminteşti când îți spuneam că ai să ajungi rău, sărmanul de tine, oricât te-ai lăfăi în bănet, oricât te-ar aştepta limuzina la scară?

– Hei, dacă mi-aș fi dat seama! Mereu mă obseda bogăția! Și după foamea de bani, a venit, firește, setea măririi. Râvneam să mă urc sus de tot, în vârful piramidei sociale, și m-am urcat. De ieri, închipuie-ți, sunt ministru de Externe. Auzi, tu, Ghi, ministru! Nu crezi? Uite, citește peticul ăsta de hârtie care se numește depeșă.

Ea își apleacă privirea pe telegramă și-mi urează cu ironia cea mai muşcătoare:

– La mai mare, Excelență! Apoi, adaugă cu glasul scăzut: Dacă rămâneam împreună, n-ajungeai nici ataşat de legație.

Răcnesc ca scos din fire:

– N-ajungeam, firește, căci fără să știu eram *împărat*! Iar *acum*, pentru un mizerabil de minister, mi-am pierdut *împărăția*. Nu-i o sinistră neghiobie?

Spunând acestea, sfâșii telegrama, o prefac în bucățele și o azvârl în văzduh.

– Îți mulțumesc pentru *împărăție*. Simt că acum *nu minți*.

– Să știi că da. Există anume împrejurări când nu mai poți minți. Mă simțeam împins parcă de cineva de la spate, care-mi ducea pașii. M-am zbătut, am încercat să mă împotrivesc. Degeaba. Te-am iubit, Ghi, tu ai fost unica mea iubire, și așa vei rămâne până închid ochii. De ce nu mi-am dat seama de asta decât după ce te-am pierdut? Umblam zănatic după o nălucă pe care n-o prinzi niciodată. Nu, nu m-am cunoscut, mi-am fost străin, chiar vrăjmaș, propriul meu vrăjmaș. Acum nu te mai pot iubi, pentru că am suferit prea mult din pricina ta. Sunt plin de răni, zdrobit, mutilat.

Dacă, prin absurd, mi-ai deveni iarăşi soţie, ne-am sfâşia între noi, măcinându-ne zi de zi. De aceea, fericirea ta e departe de mine şi, mai ales, fără mine. Povestea noastră s-a sfârşit...

Ghiocela mă priveşte printr-o perdea de lacrimi. Pieptul îi saltă neregulat, răsuflarea i se precipită, sufletul parcă i-a venit la gură.

– Ştiam, Ivar, că nu se poate *altfel.* Te rog, însă înainte de a ne despărţi, să-mi făgăduieşti că n-ai să mai ieşi niciodată în calea mea!

– Îţi făgăduiesc, Ghi, asta – da!

– Atunci... şi-mi întinde mâna ca pentru bun-rămas. Ce frică mi-e să spun *adio*! Cuvântul ăsta mă-nspăimântă!

– Da, are ceva din rezonanţa veşniciei. Haide să-l pronunţ eu: Adio, Ghi scumpă!

Şi, în clipa când dă să plece, o cuprind în braţe şi o sărut nesăţios, de zece ori, strivindu-i buzele, gemând de durere şi spaimă.

Nu mai ştiu cum s-a desprins de mine şi a fugit. Nu ştiu nici cum mi-a strecurat în mână o hârtie veche, împăturită. Ce-o fi asta? O desfac să văd ce cuprinde. Ah, e scrisoarea de dragoste pe care i-am trimis-o odinioară! Singura, unica scrisoare din partea mea. Uite, mi-a dat-o acum înapoi, după atâţia ani! La ce bun? Ce rost avea s-o păstrez, când între noi nu mai era – să zicem – nimic? *Nimic*, în afară de *Marea Iubire*...

IV

Pe la amiază primesc câteva rânduri din partea lui Relu. Îmi cere scuze pentru nesăbuita lui purtare de aseară. Mofturi! Incidentul mi se pare anacronic, dispărut de mult din actualitatea mea sufletească, aşa că numai de scuze nu-mi arde. Arunc plicul cât colo, fiindcă nu merită nici osteneala unui răspuns.

Când cobor de pe terasă, dau cu ochii de revolverul cu care Ghiocela avea de gând să mă trimită pe lumea cealaltă. Nu căzuse în prăpastie, ci alături, într-o scobitură de piatră. Îl ridic cu oarecare dificultate şi mă uit la el cu luare-aminte. E încărcat. De unde o fi făcut ea rost de această armă ucigaşă şi ce gânduri îi umblau prin cap venind la mine în revărsatul zorilor? Voia, cu adevărat,

să mă ucidă? Mă îndoiesc. În ceea ce mă priveşte, era mai bine dacă o făcea, însă pentru ea ar fi fost mult mai rău.

Pe Jebs n-am văzut-o de aseară. Stă zăvorâtă în camera ei şi în ea. Nu primeşte pe nimeni, nici pe mine. S-a înarmat iarăşi cu pavăza de suveran dispreţ faţă de tot ce o înconjoară, aşa cum proceda înainte de măritiş. Numai camerista are acces în dormitor. Îmi trimite vorbă că vrea să se întoarcă în ţară chiar în cursul după-amiezei. Bizară dispoziţie! Cum poate să plece singură, paşaportul e pentru amândoi, şi oricât m-ar repudia, n-are încotro, trebuie s-o însoţesc, formalităţile pentru obţinerea unui nou paşaport durează prea mult. Şi, în definitiv, de ce n-am merge împreună?

Îi transmit toate astea din spatele uşii, aproape strigând, ca să mă audă. În sfârşit, acceptă, cu condiţia să călătorească separat. Bine. Voi lua două cuşete, în loc de una. O înţeleg prea bine. Zace şi ea în neştire, mutilată, într-un pat străin, la câteva mii de kilometri departe de casă. Nici nu ştiu dacă a dormit azi-noapte. Mă întreb: cum îndură de atâtea ore apăsarea necruţătoare a timpului?

Aşadar, vom pleca mâine, pe înserat. Voiajul nostru de *agrement* s-a isprăvit înainte de a începe cu adevărat. Administratorul vilei rămâne surprins când îi anunţ plecarea şi mă întreabă dacă nu cumva am avut o nemulţumire care... Nu, niciuna, vai de mine, serviciul a fost ireproşabil, dar sunt rechemat urgent în România. Cum îi plătesc şi pe timpul cât trebuia să rămânem (ducă-se dracului banii ăştia odioşi!) – omul devine subit maleabil şi îndatoritor, asigurându-mă că-mi va face rost de două cuşete la vagonul de dormit şi va avea grijă de transportarea bagajelor la gară.

Deci e hotărât, mă întorc în ţară. Şi acolo reiau viaţa de la capăt? Dumnezeule, ce grozăvie! Bine, Jebs divorţează sau nu, mi-e indiferent. Socrul meu o să afle ce s-a întâmplat între noi. Şi asta mi-e indiferent. Dar eu, ce fac eu? Nu e o întrebare gratuită, dimpotrivă, una fundamentală. Vreau să scap de mine şi mă văd pretutindeni multiplicat în juru-mi, ca într-o galerie doldora de oglinzi. Fug zadarnic de acela care sunt, iar el aleargă ca umbra după mine. Nu-l mai pot îndura pe Dinu Gherghel din clipa când l-am cunoscut cine este, şi mi-e teamă să mai gândesc cu capul său

ori să umblu cu picioarele sale. Vreau să devin al meu, să văd şi să aud cu ochii şi cu urechile mele proprii.

Dar se poate aşa ceva în realitate? E cu putinţă să te desfaci în bucăţele, alegând ce-i bun din tine şi aruncând la gunoi restul? Binele şi răul coexistă, se împlinesc. Numai că, în ceea ce mă priveşte, echilibrul dintre ele s-a frânt în favoarea celui din urmă şi nu-l mai pot restabili. De altfel, nici nu vreau şi nici nu doresc nimic! Lumea mea a dispărut înghiţită de neant. Aşadar, la ce bun să plec într-o călătorie care nu duce nicăieri? Sunt împrejurări când omului i-e frică mai mult de viaţă, decât de moarte...

Prăpastia pe care stau n-o pot ocoli. Simt că mă cere. Să fug de fatalitate, să mă revolt împotriva ei? Dar cum? Pe ea n-o cunoşti decât după ce trece!

Nu-i nimic de făcut. M-am gândit în fel şi chip, chemând toate posibilităţile de a mă salva. Am mers până la ideea unei noi convieţuiri cu Ghiocela, în ciuda oricărei rezistenţe exterioare. Voinţa mi-ar fi adus-o înapoi, dar ce folos? Ghiocela nu mai e ea, cea de odinioară, cu puritatea care-i făcea farmecul de căpetenie. A aparţinut altuia, sângele ei s-a amestecat, fiinţa ei a dobândit însuşiri străine şi însuşi pântecele ei se pregăteşte să sloboadă o viaţă străină. Chiar dacă, prin absurd, aş convinge-o să întrerupă sarcina, femeia asta este şi va rămâne maculată prin al doilea măritiş, ceea ce înseamnă că pentru mine e definitiv pierdută. Şi atunci, de ce aş înnoda firul rupt? Să-i aduc iadul? Să-i provoc o nouă dramă?

Cu Jebs situaţia nu-i disperată. A suferit o decepţie în dragoste. Nu-i nimic, i se întâmplă oricui. Va suferi şi alte decepţii. Sunt răni pe care timpul le cicatrizează, iar averea le unge cu alifie tămăduitoare.

Marele *mutilat* sunt eu, care nu mai pot trăi, şi dacă-i aşa, de ce să nu termin aici, pe loc? Ce rost are s-o însoţesc pe Jebs ca un paznic? Poate să nimerească şi singură la Bucureşti, în sânul familiei. N-are nevoie de prezenţa mea, ci numai de paşaport. Poftim: i-l las... Şi paşaport... şi bani... tot...

Eu rămân să mor în văgăuna asta, la câţiva paşi de Ghiocela. E cel mai cuminte lucru. Şi cu cât isprăvesc mai repede, cu atât mai bine! E de crezut că fosta mea soţie mi-a adus revolverul chiar aşa, de florile mărului? Nu! La mijloc n-a fost decât imperativul propriei

mele sorți, căreia Ghiocela i-a slujit drept unealtă docilă. Într-adevăr, pentru moarte e nevoie, în afară de decizie, şi de o armă. Cehov spune undeva că dacă în primul act al unei piese vezi agățată o puşcă în perete, trebuie să te aştepți că în ultimul act eroul îşi va zbura creierii.

Haide, Dinu Gherghel, isprăveşte frumos! Trage cortina peste drama vieții tale! Marile iubiri care ies din matca obişnuitului se rezolvă numai în moarte! Nu-ți trebuie curaj, deznădejdea ta are aripi mai vânjoase decât curajul! Iar spectatorii vor lua drumul spre casă mai grei de gânduri ca de obicei, înfiorați de cele văzute, monologând în sinea lor: Să nu batjocorim dragostea, cu ea nu se joacă nimeni! Să n-o sacrificăm ademeniți de strălucirea aurului! Tragica pățanie a lui Ivar să ne fie învățătură de minte!

Mă încui în odaia mea şi scot revolverul din buzunar. Îl mângâi cu degetele, îl sorb din ochi, îi pipăi încheieturile şlefuite, mânerul încrustat în sidef. Jucăria asta mică şi drăguță are parcă ceva din farmecul stăpânei sale. Ce minune poate să facă! Încetul cu încetul, țeava ei micuță se prelungeşte pierzându-se în infinit. Aş zice că s-a prefăcut într-o subțire punte de trecere în altă lume, unde va trebui să alunec fără întârziere... Nu-i o voluptate şi asta?

Tresar. Mă smulg din brațele închipuirii. N-am vreme de pierdut. Ar trebui să aştern câteva scrisori: una Ghiocelei, a doua lui Jebs, a treia – cui? Ah, mamei! Uitasem de biata mama. Mă răzgândesc repede. Primelor două n-am ce să le mai spun în plus față de ceea ce ştiu ele. Îi scriu mamei. Pe ea nu mă rabdă inima s-o părăsesc fără un cuvânt. Şi-i scriu apucat de febră:

„Dragă măicuță, am ajuns la capătul zilelor mele. Nimeni altul, ci singur mi-am tăiat creanga de sub picioare. În ascensiunea mea nebunească, am mutilat trei suflete: al Ghiocelei, al lui Jebs şi propriul meu suflet. Turpitudinile la care am recurs m-au dezumanizat! Abia acum, în preajma sfârşitului, m-am întâlnit cu omenia, cruțând viețile lui Relu Apelevianu şi a soției sale. E singura floare pe care am sădit-o în grădina mea pustie. Ba nu, mai e încă una: mâna pe care i-am întins-o secretarului meu particular, Gheorghiu. Marea putere anonimă a societății noastre burgheze poartă o bună parte de vină în ceea ce mi s-a întâmplat. De câte

ori nu-l auzeam pe tata: *Mă, băiete, fără o bază materială, n-ajungi nicăieri.* Chiar tu, mamă, îmi împuiai mereu urechile: *Dinuţule, dacă ocheşti o fată bogată şi de neam, pune mâna pe ea, nu lăsa pe altul s-o înşface!* Astea erau îndemnurile, după care veneau exemplele de pretutindeni: iată pe un nimeni ajungând consilier de legaţie la Paris; iată anulat un concurs la care reuşisem primul – ca să fie numit prin protecţie cineva care nu reuşise. În ambianţa noastră socială, meritul atârna ca plumbul, şi se târa nevolnic pe pământ, iar nimicurile uşoare ca fulgul se ridicau sus, pluteau în măreţie, sfidând. Să nu te apuce nebunia?

E drept, dragă mamă, că nu trebuia să mă las influenţat. Aveam o minte lucidă, detestam aceste carenţe sociale, n-aveam decât să lupt ca să mă realizez prin mine însumi. Uşor de spus, dar greu de făcut! Chiar şi acum, când sunt bogat şi mă joc cu banii, simt că încă mi-e foame, că nu mă satur niciodată, pentru că ştii şi tu cât am răbdat noi, pe vremea războiului, câte lipsuri am îndurat. Toate astea au lăsat urme adânci în fiinţa mea. De aceea, n-am găsit răbdarea de a mă înălţa singur, prin mijloace proprii. Şi iată-mă acum ajuns la marginea prăpastiei."

Întrerup. Îmi scapără prin minte un gând neaşteptat: de ce, adică, să-mi curm zilele pe faţă, prosteşte? N-aş oferi gratuit lui Relu, care mă urăşte de moarte, o satisfacţie imensă pe tavă? Şi, concomitent, nu-i pricinuiesc mamei o durere dincolo de capacitatea ei de suferinţă?

Nu, nu trebuie să ştie nimeni, nici să bănuiască măcar că m-am sinucis. Dacă sunt silit să întorc spatele vieţii, de ce n-aş simula o nenorocire? În felul ăsta provoc o compătimire generală, în loc să le dau de lucru celor rămaşi, punându-i să dezlege misterul dramei mele şi să exclame: „Aşa-i trebuia! Ce-a căutat a găsit!"

De asemenea, Relu n-are să exulte de beţia triumfului că m-a răpus. Bucuria lui m-ar durea chiar dincolo, unde durerea nu mai are acces. Şi, chiar faţă de Ghiocela, n-aş vrea să apar un *învins.* E o mândrie a mea, rezonabilă, firească.

Ce să născocesc, Dumnezeule mare? Îmi trebuie ceva perfect verosimil, un plan ingenios, lucrat cu grijă mare. O simplă scăpare din vedere, o neglijenţă cât de mică m-ar da de gol.

Tot plec mâine după-amiază cu Jebs! Voi recurge la un accident de cale ferată. Dar cum, cum? Ei, asta-i! Când călătoreşti cu trenul, poți să-ți găseşti moartea într-o sută de feluri, nu-i o problemă!

Să zicem că într-o stație, alergând să prind trenul, am căzut sub roți. Sau în timpul mersului, trecând dintr-un vagon într-altul, am alunecat între linii. Cui îi va trece prin minte că singur mi-am căutat moartea? Voiajul meu are o motivare perfectă: mă întorceam în țară ca să depun jurământul înainte de a lua în primire Departamentul Afacerilor Exteme. Datorită acestei justificări, compătimirea primită va lua amploare: *sărmanul!* Să-l găsească moartea tocmai când ajunsese ministru!... Ce crud destin l-a păscut!

Chiar şi Ghiocela va gândi la fel! Dar cum ea ştie totuşi mai mult decât alții, se prea poate să întrezărească adevărul. Numai o clipă doar. Şi pe urmă îşi va schimba repede părerea! Este imposibil ca raționamentul să n-o conducă acolo.

„Dacă s-a sinucis, îşi va spune, a făcut-o din cauza mea şi a lui Relu. De ce ne-a cruțat, când lesne ar fi putut să se răzbune pe noi, mai ales cu o fire vindicativă ca a lui? De cine se temea? Ce avea de pierdut, odată ce era hotărât să sfârşească? Nu, n-a fost la mijloc decât o nenorocire. Şi, în afară de asta, era cu putință ca el să-şi aleagă o moarte atât de îngrozitoare ca aceea sub roțile trenului? Exclus! Cu desăvârşire exclus!“

Aşadar, nicio pricină de neliniște! Am cântărit toate ipotezele, cu chibzuință, pe îndelete. Voi căuta să mă împac cu Ghiocela şi Relu, mai ales că el mi-a cerut scuze în scris. Am să-i rog să ne petreacă la gară şi acolo, într-o simulată dispoziție sufletească, voi arăta prietenie, tandrețe, afecțiune, ca şi când nimic n-ar mai umbri relațiile noastre. Nu strică să agrementez întâlnirea cu câteva glume la care mă voi strădui să râd cât mai copios. Da, aşa trebuie, aşa am să fac!

Mă culc! Sunt frânt de oboseală... Doamne sfinte, ce-o mai fi cu Jebs? De azi-noapte şi azi toată ziua n-a ieşit din dormitor. Stă încuiată şi nu-mi dă voie să intru... Mă îngrijorează foarte mult situația asta... Ce-i de făcut dacă...

(Aici se sfârşeşte manuscrisul.)

CAPITOLUL 5

Sinucigaşii

Din corespondenţa Andei Apelevianu

Draga mea, draga mea,

Află că Ivar nu mai e printre cei vii. Îngrozitor! De necrezut! S-a sinucis azi-dimineaţă, cu soţia lui! I-am zărit pe amândoi: ea întinsă pe pat, el alături, într-un fotoliu, cu capul plecat pe umărul stâng. Mă uitam ca halucinată la ei, parcă dormeau. Cum să accept o realitate atât de cruntă? Vedeam cu ochii şi refuzam să cred, că nu era de crezut!

Dumnezeule, ce grozăvie! Ieri trăiau, erau sănătoşi, se bucurau de viaţă, şi azi?! Azi iată-i trecuţi în împărăţia nefiinţei. Cum se poate o răsturnare atât de năprasnică? Şi amândoi deodată! Ce-a fost, ce s-a întâmplat? S-au înţeles să moară împreună? Dar de ce? Sau el şi-a curmat primul zilele, după care, neavând încotro, a făcut şi ea la fel? Chiar îmi spusese Ivar că se va sinucide, ca în cartea mea, şi, uite, aşa a făcut. Vasăzică, a murit din pricina mea. Doamne sfinte, de ce din pricina mea? Mă iubea? Dacă-i aşa, pentru ce m-a părăsit şi a luat-o pe alta? El singur e de vină, singur şi-a tăiat creanga de sub picioare. Totuşi, nu m-aşteptam să meargă până la jertfa supremă! Vezi, asta n-o mai înţeleg. Mă frământ, îmi pun tot felul de ipoteze, una mai năstruşnică decât cealaltă, dar degeaba: nu-mi dau seama ce s-a petrecut. Sunt frântă de trudă, cu oasele zdrobite, parcă m-ar fi schingiuit cineva. Nu, nu-i durere, nici oboseală fizică, sufletul mi-l simt bolnav. Mereu mi se pare că plutesc pe tărâmuri nepământeşti, într-un feroce neverosimil. Şi, când mă trezesc, mă sperii de lume şi iar fug departe, unde nu sunt oameni.

Mă mir că reuşesc să aştern pe hârtie rândurile astea, probabil că o fac mecanic. Habar n-am ceea ce scriu, dacă frazele sunt coerente şi nu alandala, rod al unui creier istovit.

Să vezi cum am aflat: în cursul dimineții, pe la ora 10, slujnica vine și ne spune că la vila Santa Madona cei doi locatari de la parter au fost găsiți morți; chiar sora ei, care face serviciul acolo, i-a dat de știre.

– Cine sunt? a întrebat-o Relu.

Ea însă nu știa cum îi cheamă.

– Soții Gherghel! am țipat sărind în picioare, fulgerată de un groaznic presentiment.

Zadarnic a încercat să mă liniștească. Strigam mereu: Ei sunt! Ei sunt! *Și, pradă haitelor de gânduri, mi-am aruncat pe umeri mantia și, așa cum eram, nepieptănată, în pijama și papuci, am zbughit-o ca o nebună să văd ce s-a întâmplat. Relu a venit după mine, m-a ajuns tocmai când urcam scara terasei. Erau și câteva persoane acolo, nu știu cine anume, nici n-au avut timp să mă întrebe ce caut și ce vreau, că am pătruns în dormitor și i-am văzut pe amândoi. Am început să plâng și să-mi smulg părul.*

Persoanele aflate acolo și-au dat seama că pesemne suntem rude și s-au retras, spunându-ne că au anunțat autoritățile. Nu știu ce a vorbit Relu cu procurorul, eu stăteam doborâtă într-un fotoliu din camera lui Ivar și, într-o clipă de luciditate, văzând pe masă un caiet gros, l-am luat și l-am răsfoit în pripă. N-am putut citi mare lucru, însă mi-a sărit în ochi cuvântul „Ghiocela", numele de alint pe care mi-l dăduse el. Am ascuns caietul sub mantie. Ah, ăsta nu trebuie să cadă în mâini străine, aici sunt lucruri intime care mă privesc, în primul rând, pe mine!

E ora 2 după miezul nopții. Toată lumea doarme, numai eu nu pot închide ochii. Îi țin deschiși de două nopți, atât de lungi și nesfârșite. Nici să citesc memoriile lui Ivar nu pot! Nu înțeleg nimic, mintea mi-e grea, incapabilă de atenție.

După ce s-or mai așeza faptele acestei zile crunte, îți voi scrie pe-ndelete drama care s-a consumat aici și al cărei personaj principal, din nefericire, sunt chiar eu...

A ta prietenă, atât de nenorocită,
Anda

P.S. Relu a vorbit după-amiază la telefon cu Bucureştiul, trebuia să-l anunțe, nu-i aşa, pe Barbu Apelevianu de cele întâmplate. Convorbirea a rămas neterminată, unchiul său n-a mai răspuns la un moment dat, cu toate insistențele soțului meu, care s-a întors acasă galben ca ceara, tremurând tot, încovoiat ca un moşneag de povara răspunderii, regretând că l-a chemat. Dar putea să-i ascundă nenorocirea? E convins că tatăl lui Jebs a făcut un infarct, auzind de moartea fiicei sale. S-ar putea, era suferind de inimă. Doamne, Dumnezeule, tragedia asta ia proporții, nu se mai sfârşeşte, o simt plutind materială în jurul nostru, îi respir aerul greu, sufocant. Dacă aş întinde mâna, aş apuca-o de mantia ei neagră.

Nu ştiu ce vom face. În orice caz, trebuie să ne întoarcem în țară, nu se poate altfel. Câtă nevoie am de o prietenă! Dacă ai fi tu lângă mine sau măcar Ada Bonciu, multe s-ar schimba, parcă aş îndura mai lesne toate astea!

CAPITOLUL 6

Pentru ce?

Din corespondența Andei Apelevianu

Draga mea, scumpa mea,

Când au trecut pe firul vremii zece zile? Le tot număr, dacă sunt cu adevărat atâtea, mereu mi se par mai multe. Ce zic mai multe? *Luni, ani, chiar decenii! N-am reușit să fac mental socoteala, am luat creion și hârtie: tot zece ies... Dar ce-au putut să facă! Dacă, prin imposibil, Cronos le sărea din calendar, viața mea ar fi fost alta. Însă așa ceva nu se poate, mecanica cerească nu se sinchisește de durerile noastre, își vede impasibilă de rosturile ei, asta de când lumea și pământul.*

Te pun acum la curent cu datele pregătitoare ale tragediei. Am adunat faptele, supunându-le unei logici strânse, încât cred că nu mai există în relatarea mea nicio fisură, nimic în minus sau în plus, și, mai ales, niciun semn de întrebare nerezolvat.

Ți-am scris că prima parte a voiajului nostru de nuntă am petrecut-o în Elveția, iar cea de-a doua – în Italia. Relu ținea să mergem în Spania (Sevilla, Granada, Barcelona). Nu era rău să fi văzut lucruri noi, oameni noi. Ce m-a împins să-i spun că prefer Italia? De fapt, țara lui Leonardo da Vinci o mai colindasem, știi bine că în prima căsătorie tot pe meleagurile astea mi-am petrecut luna de miere, cu Ivar. Să mă fi atras farmecul acelui timp care încă nu se șterse definitiv din memoria mea afectivă? Se poate și asta... Fapt e că Relu a acceptat numaidecât. De altfel, nu e de mirare, fiindcă face tot ce vreau. Două luni de zile l-am purtat pretutindeni pe unde fusesem cu celălalt. De ce aș minți? Mult mai mult, incomparabil mai mult îmi plăcuse Italia la braț cu Ivar decât cu Relu. Ce să fac, dacă acesta-i adevărul?

După ce i-am destăinuit soţului că am rămas însărcinată, şi-a prelungit concediul cu încă o lună, făcea orice ca să-mi fie pe plac. În cele din urmă, cu puţin înainte de a ne întoarce la Bruxelles, mi-a propus să mergem la Montefiore, cică localitatea asta e un mic rai, unul dintre cele trei sau patru edenuri de pe pământ. Mai fusese pe-acolo, acum câţiva ani, cu unchiu-său, Barbu Apelevianu, şi fiica acestuia, Jebs. Am fost de acord, ce aveam de pierdut? M-apucasem să traduc La pofte étroite *a lui André Gide, mai mult aşa, ca să-mi omor timpul. Până la urmă, i-am spus lui Relu că sunt sătulă de atâta rai şi, în plus, că mi-e frică să nu-mi cadă munţii în cap! El a râs, nu m-a luat în serios. Se simţea bine acolo şi pentru prima dată a rezistat voinţei mele. Insista să mai rămânem trei zile. La urma urmei, ce însemnau încă trei zile? E drept, plătise chiria şi întreţinerea, dar pentru el nu era o problemă, putea trece peste asta. Fiind vorba de o amânare atât de neînsemnată, n-am mai stăruit. După aceea, trebuia să ne întoarcem la Bruxelles. Plecarea fusese fixată într-o miercuri, pe la amiază. Aşadar, în ajun, adică marţi, ne-am dus să cinăm, ca de obicei, la Bertoni. Şi chiar atunci, în seara aceea fatală, ne-am întâlnit cu... ei.*

Dacă nu amânam plecarea cu cele trei zile nefaste, nu se întâmpla nimic, absolut nimic. Ivar şi soţia lui ar fi trăit mai departe în minciuna *lor şi, poate, cu timpul, această minciună se diminua, topindu-se într-o realitate acceptabilă de o parte şi de alta. Însă pesemne că aşa trebuia să se întâmple. Când i-am zărit pe amândoi răsărind ca din pământ la câţiva paşi dinaintea noastră, mi se părea că visez. Nu, nu e adevărat! ţipa fiinţa mea în panică, privirile mă amăgesc, nu se poate,* ei *n-au ce să caute aici şi, mai ales, nu trebuie să ne întâlnească. Relu i-a văzut şi el, a pălit brusc şi a întors capul, crezând că va scăpa neobservat. Zadarnică manevră! Verişoara lui, cu ochii ei iscoditori, l-a recunoscut pe loc.*

Nu ştiu dacă poţi să-ţi imaginezi ceea ce a urmat. Eu, Relu şi Ivar ne prefăceam, jucam teatru, singurul personaj natural *rămăsese doar fiica lui Apelevianu. Exulta de bucurie că-l întâlnise pe verişorul ei şi, bineînţeles... pe mine, într-o împrejurare atât de neprevăzută. I-a strigat cu o ingenuitate rară:*

– Norocosule: ce soţie frumoasă ţi-ai luat!

Am roşit, măgulirea directă mă stinghereşte întotdeauna. Nu ştiu ce i-am răspuns, probabil că... exagerează. Pe urmă, a urmat, între bărbaţi, o avalanşă de replici pline cu înţepături cărora eu le cunoşteam tâlcul, dar soţia lui Ivar naviga mai departe în nedumerire. Într-un târziu, m-a întrebat mirată:

– Ce-or fi având de împărţit aceşti domni simandicoşi?

Atunci, orchestra a început Serenada *lui Schubert. Ea, cam superficială, a ripostat:*

– De Schubert ne arde nouă? Mai bine ar cânta un tango.

Înţelegi, voia să danseze. Relu a fost gata cu replica:

– E o preferinţă a soţiei mele.

După asta, orchestra a început un tango, şi Jebs, insistentă, ţinea morţiş să se distreze, l-a luat pe vărul ei la dans, cu toate că lui numai de aşa ceva nu-i ardea. Amândoi s-au pierdut în vălmăşagul perechilor, iar noi, adică Ivar şi cu mine, am rămas singuri, între patru ochi.

Mi-e imposibil, peste puteri, să transcriu dialogul care a urmat. În primul rând, mă scosese din fire. Fostul meu soţ susţinea pe un ton insidios, convingător şi încrezut că tot ceea ce fusese între noi nu se poate înmormânta, de unde concluzia că nu l-am uitat, chipurile, de tot, că-l mai... iubesc. Chiar aşa să fi fost, ce-i ţinea lui de cald? I-am retezat-o brusc, din capul locului, să nu viseze cai verzi pe pereţi, că m-am împăcat cu soarta mult mai repede decât mă aşteptam, aşa încât astăzi mă pot considera realmente fericită. M-a contrazis:

– Dacă-i aşa, de ce ai cerut orchestrei să-ţi cânte Serenada, *care-i a noastră, a amândurora?*

– Pardon, i-am spus, e numai a mea, nu şi a ta. Am vrut să-mi aduc aminte de chitaristul acela, căruia îi duceam flori la mormânt.

Nu m-a crezut, spunea că povestea e născocită. A continuat să peroreze că iubirea noastră nu va sucomba decât odată cu noi (să aştepte mult şi bine vremea aia), că a citit noua mea carte, nu o dată, ci de zece ori (exagerări de-ale lui!), că o poartă cu sine ca pe un talisman şi multe altele, care, până la urmă, m-au tulburat într-atât, că m-a podidit un plâns pustiitor ca o furtună. Doamne, asta mai trebuia! Când Relu cu verişoara lui s-au întors, ne-au întrebat, uluiţi, ce s-a întâmplat. De ce plâng? Nu m-a jignit cumva?

Ce-aş fi putut să le răspund? M-am ridicat ostentativ să plec. Dar ce rezolvam cu asta? Pentru Relu nu era tocmai greu să-şi închipuie ce se petrecuse. Şi atunci, omul calm, ponderat, amabil, cu maniere alese, pe care îl ştiam, şi-a ieşit brusc din fire şi l-a apostrofat vehement:

– Eşti o canalie!

Atât i-a trebuit lui Ivar. Parcă a luat foc! Violent cum e, l-a apucat de guler pe rival şi gata-gata să se-ncaiere. Din fericire, Jebs a intervenit la timp, intercalându-se între adversari, ca să-i despartă. Totuşi, acţiunea ei energică n-a dat roade. Relu s-a retras puţin înapoi şi a dus mâna la spate. Sesizând gestul, am ţipat la el îngrozită.

Voia să scoată revolverul din buzunarul de la spate. Nu-mi dau seama dacă Jebs şi Ivar au înţeles ce avea de gând. Ostilitatea se stinsese la suprafaţă, mocnea însă dedesubt, ca jarul sub cenuşă. Prea târziu: amândouă perechile noastre intraserăm în atenţia clienţilor din local, în special a celor din separeurile învecinate. Câţiva chiar se apropiaseră la o distanţă cuviincioasă şi urmăreau curioşi desfăşurarea conflictului. Noroc că din româneasca noastră nu pricepeau o boabă, dar ce piedică era cuvântul rostit, când înţelegeau cu văzul tot ce se petrecea? Exact ca într-un film mut. Nu mai puteam de ruşine, parcă nimerisem undeva, pe o scenă, fără să fi învăţat rolul. Insistam ca bărbaţii să isprăvească spălatul rufelor în public. Ivar nu s-a lăsat, ce să se lase el mai prejos, l-a provocat la... duel, spunându-i că a doua zi de dimineaţă îi trimite martori. Relu, semeţ şi el, l-a înfruntat:

– Ce martori? Ce mâine? Acum ne batem cu pistoalele de la cinci paşi, în pădurricea de lângă Corso Vittoria.

Nu l-am văzut niciodată atât de îndârjit, îi scăpărau scântei din ochi şi tremura tot. Sunt sigură că n-ar fi ezitat deloc să facă ceea ce propusese. Ivar i-a replicat că n-are armă, dar îşi va procura una, aşa că rămâne stabilit pentru a doua zi, la ora 9. Noi, femeile, am protestat, fără a fi luate în seamă, ca şi când nici nu existam. În cele din urmă, am izbutit să plecăm separat, fără a se ivi alte incidente care să agraveze conflictul.

În drum spre casă, i-am mărturisit lui Relu tot ce-mi îndrugase balaurul cu şapte capete. Stăruiam mai mult asupra aerului său de bărbat-idol, cum se credea, care, datorită invincibilelor însuşiri de

cuceritor, nu poate fi înmormântat de victimă, că oricând vrea e în stare să reînnoiască vechea legătură, în virtutea trecutului rămas mereu viu pe undeva, că eu – în pofida recăsătoririi – n-aş fi rămas decât permanenta lui iubită.

Nu ştiu dacă am procedat bine înşirând toate astea. Probabil că nu. Însă n-am putut face altfel, prea eram răscolită şi, mai cu seamă, revoltată împotriva acelui monstruos zeu al dragostei. Relu mă asculta încordat, fără a scoate o vorbă. Într-un târziu, a spus cu voce hotărâtă:

– Anda, una din două: ori îl omor, ori mă omoară. Altă ieşire din impas nu văd.

Ne-am certat ore întregi retraşi pe poziţii adverse. Eu o ţineam întruna că nu admit duelul, ce înseamnă bazaconia asta în secolul raţiunii? Moartea lui Puşkin e un sacrilegiu pentru omenire, nu mai trăim pe vremea romanticilor muschetari ai lui Dumas-Père, astăzi e de neconceput aşa ceva, să fim serioşi, ce naiba!

Numai că argumentele mele, în loc să-l convingă, treceau pe lângă el sau dincolo de el, nimerind în gol. Perora mereu:

– Nu pot să fiu laş. Mi-ar fi ruşine... de mine, de tine şi de toţi cei care ne cunosc. Îmi dau seama ce risc, s-ar putea să-mi pierd viaţa, dar e mai greu să trăiesc astfel, în propriul meu dispreţ.

Atunci, i-am spus:

– Bine, bateţi-vă. Dar să ştii că, dacă te ucide, voi fi din nou a lui. Dacă-l ucizi însă, voi fi nevoită să mă despart de tine. Nu pot îndura un cadavru între noi.

– Ciudată contradicţie. Cadavrul lui te-ar împiedica să trăieşti mai departe cu mine, al meu însă nu-ţi creează nicio dificultate?

– Nu uita că, întorcându-mă la el, n-o fac de bunăvoie, dimpotrivă. El însuşi nu ştie ce putere are asupră-mi. Trecutul ăsta nefericit nu moare aşa uşor.

Nici această argumentare nu l-a convins. Teribilul orgoliu masculin pusese asupră-i stăpânire, încât nimic pe lume nu-i clintea hotărârea.

Am depus armele. În marile crize ale existenţei, Relu rămâne numai al său. Bine, facă ce-o vrea! Eram frântă de oboseală, abia aşteptam să mă culc. Dar voi putea dormi? Hai să iau un somnifer, el mă

cufundă într-un somn adânc şi tocmai asta vreau, să nu mai ştiu de mine şi, mai ales, de ceilalţi *până mâine-dimineaţă.*

Una vrea omul, alta iese! Înainte de a înghiţi pastila, mi-a trecut fulgerător prin cap o idee: de ce, adică, n-aş rezolva eu însămi conflictul care s-a ivit între cei doi bărbaţi? Mă duc la Ivar şi-i cer să renunţe la duel. La început, n-o să vrea. Voi stărui până în pânzele albe şi, dacă nici aşa nu-l înduplec, ei bine – îl împuşc! *Fără ezitare, fără milă, rece ca raţiunea. Până când acest monstru cu chip de om mă va teroriza? M-a izgonit, s-a însurat cu alta, ce mai vrea de la mine? De ce nu mă lasă în pace? Socoteşte că mai... ţin la el, că mă topesc după farmecele lui şi că sunt gata să mă întorc acolo de unde am fost alungată? S-o creadă mult şi bine! De ce vrea să-l suprime pe Relu şi-i caută ceartă cu lumânarea? Ce? Chiar toate i se cuvin acestui mascul? Ce, am ajuns sclava lui, trebuie să-i satisfac toate poftele, să-i pun viaţa plocon la picioare? Nu, monstrule, să-ţi iasă gărgăunii din cap! Te ucid ca pe un câine, fără să mă sinchisesc de consecinţe. Adică, ce consecinţe? Doar mi-am apărat căsnicia de distrugere! Am fost în legitimă apărare, ex-iubitule! Şi chiar dacă nu eram... Să zicem că l-am ucis aşa... de florile mărului! Ei bine, şi aşa tot scap de osândă: Relu o să mă scape! Cu influenţa şi vastele lui relaţii, izbuteşte orice! Şi, pe urmă, crimele pasionale se judecă, de obicei, cu mai puţină severitate, juraţii nu sunt ţinuţi să păzească litera legii!*

Numai în felul ăsta rezolv situaţia. Altfel, nu-i chip. Şi fără risc, nu se poate. Arma o procur, fireşte, de la Relu... Dar cum? I-o iau în timp ce doarme şi, după aceea, las' pe mine!

Dar dacă nu-l prinde somnul? (Şi e mai mult ca sigur că nu-l va prinde.) Pun rămăşag că se va perpeli toată noaptea, sărăcuţul! Atunci, ce-i de făcut? Stai, un somnifer rezolvă lucrurile. Dacă adoarme buştean, habar n-are când îi iau revolverul şi nici cât timp voi lipsi de acasă.

Odată planul schiţat în liniile lui mari, am trecut la acţiune. I-am propus lui Relu:

– Dragul meu, ne aşteaptă o noapte grea. Cred că ar fi cazul să luăm câte o pastilă, nu?

– Da, Anda, m-am gândit şi eu la asta...

Dumnezeule, parcă ar fi vrut să cadă şi eu i-am dat brânci. L-am sărutat pentru că nu mi-a făcut greutăţi. S-a mirat şi el, ce mă apucase? Dar cine poate citi gândurile semenului său, fie el cât de apropiat? I-am dat o pastilă de somnalin, am luat şi eu una, simulând c-o înghit, însă el a înghiţit-o cu adevărat...

Chiar asta voiam. Dar, Dumnezeule, până să adoarmă el cu somnalinul, era să adorm eu fără somnalin. Trecuseră două ore, chiar mai mult. În sfârşit, Morfeu s-a milostivit şi l-a luat în braţe. Mi-am pus o mantie pe umeri şi am coborât într-un peisaj neverosimil. Era aidoma ca în decorul ultimului act din Tosca. *Zorile se lăsau pe nesimţite peste ciripitul păsărelelor, o geană de lapte se arăta la orizont, iar răcoarea la braţ cu liniştea completau priveliştea. Altă suflare omenească în afară de a mea nu exista la ceasul acela. Ba nu, mai era una, a lui Ivar. Parcă mă aştepta. El nu-şi dădea seama că mă aşteaptă, dar asta făcea. Când i-am zărit silueta pe terasa vilei, am ştiut că el era. Ce s-a mai mirat văzându-mă! Desigur, nu părea un lucru obişnuit ceea ce întreprindeam. Era singur acolo, soţia lui dormea în odaia ei, totul mi se supunea ca să-mi realizez planul. I-am spus tot ce aveam pe suflet, l-am chemat la raţiune, conjurându-l să renunţe la duelul acela fără sens. Cu cine să te înţelegi? Parcă vorbeam fiecare într-o limbă străină. Văzând că n-ajung la capăt cu el, am scos revolverul şi l-am ameninţat. N-o să uit niciodată cum a tresărit. Nu de spaimă, nu s-a speriat, a avut doar un gest de surprindere, de mirare, chiar de uluire.*

– Ghiocela, ai venit să mă omori cu mâna ta? Doamne! Nici nu visam atâta fericire! Haide, ucide-mă, trage colea, drept în inimă!

Şi, spunând acestea, şi-a dezgolit pieptul, ca să ochesc mai bine. Nu-i era deloc frică. Eu, deşi cu arma în mână, mă temeam mai mult decât el. Cum să trag, dacă îmi uşura fapta, îndemnându-mă el însuşi la crimă? Ah, prea voia să moară ca să-i fac voia, încât această facilitate a actului a avut drept urmare scăderea puterii mele de a ucide. Atunci i-am spus, ca o justificare, că n-am urmărit decât să-mi apăr copilul pe care îl aştept. A fost replica supremă, care a rezolvat situaţia. Când a auzit că sunt însărcinată, parcă toţi munţii din Montefiore s-au prăvălit peste el. Striga sfâşiat de toate durerile lumii acesteia:

– Tu – Ghiocela – mamă?! *De ce nu mi-ai spus până acum?*

Dacă ai şti cum a pronunţat numele meu de alint, câtă suferinţă a pus în aceste patru silabe! Toate coardele mele sufleteşti răsunau adânc stârnite de vorbele lui. Mi-a cerut revolverul. De astă dată, voia moartea din mâna lui, nu dintr-a mea, ca să mă cruţe de urmări. M-am împotrivit – cum era să-i dau satisfacţie? S-a iscat o scurtă luptă între noi. De frică să nu mi-o smulgă şi să-şi facă seama (era în stare de orice nebunie), am azvârlit arma ucigaşă dincolo de terasă, într-o prăpastie.

Dacă a văzut aşa, mi-a spus:

– Ghi, îmi dau seama că te-am pierdut pentru totdeauna, numai şi numai din vina mea. Du-te! Renunţ la răzbunare împotriva bărbatului tău. De azi înainte, orice s-ar întâmpla, nu ne mai vedem niciodată! M-auzi? Nici-o-da-tă!

Nu credeam. Şi-a dat cuvântul de cinste, s-a jurat pe ce are mai bun şi sfânt. Când să plec, n-am putut rosti acel cuvânt de spaimă, acel adio *care e sinonim cu niciodată. L-a pronunţat el, în schimb, m-a cuprins în braţe şi m-a sărutat ca un nebun, încât nu ştiam cum să fug mai repede.*

Am ajuns la vila unde locuiam cu picioarele altcuiva, buimacă, nemaiştiind pe ce lume sunt. Izbutisem ceea ce voiam, înlăturasem duelul, e adevărat, dar pe un drum sinuos, altul decât cel prevăzut, pentru că orice faptă omenească are în ea zeci de variante pe care nici cea mai destoinică minte nu le poate cuprinde. Soţul meu dormea. I-am lăsat somnul nestingherit şi m-am întins în pat, zdrobită de toate câte se petrecuseră, zdrobită şi tristă chiar de biruinţa mea. N-am mai avut timp să recapitulez, cum fac de obicei, faptele şi vorbele imediatei realităţi, căci m-a prins somnul.

Pe la amiază, în timp ce dormeam încă după alba noapte, Relu i-a trimis lui Ivar, prin cameristă, o scrisoare de scuze. Când m-am trezit, mi-a spus. Să-ţi spun drept, nu-mi venea a crede. Cum se hotărâse să revină la gânduri mai bune? Vezi, dacă laşi să treacă o noapte peste un fapt, judeci altfel a doua zi, din alt unghi de vedere, oricum, se înmoaie sau chiar dispare tensiunea imediată sub al cărei impuls trebuia să acţionezi. Dându-mi seama că devenise mai accesibil, n-am ezitat prea mult (totuşi, am ezitat) să-l pun la curent

cu vizita mea în revărsatul zorilor, de care nu ştia încă. Îmi stătea pe suflet, trebuia, în fine, să afle, nu puteam să-i ascund mereu că fusesem la Ivar, cu gând să-l împuşc, dacă nu renunţă la duel.

Relu mă asculta, ochi şi urechi, fără a scoate o vorbă, răscolit de toate îndoielile. Să fie Anda capabilă de o asemenea acţiune in extremis? *se întreba pe sine şi eu îi auzeam gândul. Arborând un surâs abia perceptibil (surâsul neîncrederii), m-a întrebat:*

– Şi, mă rog, cu ce voiai să-l omori?

În aceeaşi clipă, şi-a pipăit cu un gest reflex buzunarul de la spate, unde ţinea, de obicei, revolverul. Era gol. Abia atunci s-a convins că tot ce-i spusesem era adevărat.

– Anda, mă sperii. N-aş fi crezut în ruptul capului că...

– Trebuia să îndrăznesc, nu puteam altfel, era în joc viaţa ta, viaţa noastră...

Bineînţeles, destăinuirea mea a avut câteva lacune destul de necesare. M-am ferit să-l pun pe Ivar într-o lumină prea strălucitoare. Şi, într-adevăr, a fost, de ce să nu recunosc, făcând acel gest mărinimos, când a aflat că aştept un copil. De aceea am trecut peste acest lucru, tocmai ca să nu-l doară atitudinea adversarului şi am mai omis să-i povestesc emoţionanta despărţire, când fostul meu soţ, plângând pe propriile-i ruine, m-a sărutat nebuneşte de zeci de ori, încât abia am reuşit să mă eliberez din braţele lui. Care femeie în locul meu ar fi avut curajul să-i povestească bărbatului o asemenea scenă? La urma urmei, nici nu era ceva esenţial, ci de-a dreptul secundar. După care l-am descusut pe Relu:

– Ce crezi, am făcut bine sau nu?

– Nu ştiu, nu pot să-mi dau seama. Trebuie să aşteptăm rezultatul. Am aşteptat toată ziua. Martorii pe care trebuia să-i trimită la ora 9 n-au venit. Deci era limpede că renunţase la duel, aşa cum, de altfel, îmi şi făgăduise. N-a venit nici răspunsul la scrisoarea soţului meu. Pe Relu asta l-a intrigat mult, pe mine – nu prea. Ca să-l aduc pe linia de plutire, am încercat să-i explic:

– Nu înţeleg pentru ce aştepţi acest răspuns! El a renunţat, după cum ţi-am spus, la duel, iar tu, aflând de acest lucru, i-ai trimis scuze. Şi, cu asta, finita la commedia! *Nu văd pentru ce ţi-ar mai scrie!*

Relu avea în carnea şi sângele lui anumite norme de conduită din care nu putea să iasă: îţi trimit un mesaj – respectă eticheta, omule, şi răspunde. Aspecte protocolare menite să complice inutil viaţa multora, de care, însă, Ivar nu se sinchisea. Lăsând toate astea în plata Domnului, ne-am folosit ziua pregătindu-ne de plecare. Relu ofta din rărunchi.

– Ah, de ne-am vedea mai repede la Bruxelles! Să isprăvim odată cu tărăşenia asta!

Îl săpa însă grija, vedeam că se frământă întruna şi câteodată rămâne pe loc cotropit de gânduri. Pricini erau mai multe, cea principală – una singură: Ivar ajunsese ministru de Externe (mai bine nu-i spuneam), iar soarta soţului meu se afla oricum în mâinile lui. Dintr-un condei, putea să-l transfere la dracu-n praznic, într-o legaţie pricăjită, tocmai la capătul celălalt al globului. Dar era la mijloc şi unchiul Apelevianu, care avea un cuvânt de spus, oricum, nu l-ar fi lăsat să-şi facă de cap, aşa că, până una-alta, Relu n-avea motiv să ţipe, înainte de a fi lovit. Dacă, până la urmă, nu se întâmpla nimic?

Şi totuşi, s-a întâmplat. Nu ceea ce se aştepta Relu, ci cu totul altceva, de altă natură, ceva îngrozitor şi imposibil de prevăzut chiar şi de cea mai iscoditoare minte: tragedia soţilor Gherghel. (Ţi-am vorbit pe scurt despre ea în scrisoarea precedentă.) Un lucru straniu: dacă menajera de la Santa Madona nu era soră cu subreta noastră, am fi putut foarte bine pleca la Bruxelles fără să avem habar de cele petrecute la câţiva paşi de vila noastră. Dar există, pesemne, un fir nevăzut care-i leagă pe oameni unii de alţii pe deasupra conştiinţei de alarmă, care se declanşează din senin, fie sub forma ştirilor telepatice, fie a presimţirilor neliniştitoare, şi aceste subtile şi tainice mecanisme ne vestesc ceea ce trebuie să aflăm. Sunt ferm convinsă că sora subretei noastre nu întâmplător *i-a comunicat acesteia vestea dramei (ca să ne-o transmită nouă, la rându-i), ci în mod obligatoriu, ascultând de o poruncă din afara ei. Altfel, e de neînchipuit ce-ar fi fost. Nu, hotărât, altfel nu se puteau desfăşura lucrurile...*

Acum sunt, bineînţeles, în posesia tuturor datelor. Pot afirma cu certitudine că Jebs a fost aceea care a dezlănţuit drama. Menajera ne-a spus că o zi şi două nopţi n-a ieşit deloc din dormitorul ei. A stat

acolo zăvorâtă, fără a vorbi cu cineva, nici cu soţul ei (mai ales, cu el), lăsându-se pradă gândurilor şi deznădejdii. E sigur că în a doua noapte (miercuri spre joi) s-a decis să-şi curme zilele, a înghiţit o doză mare de somnalin şi a adormit pe vecie. Se zice că Ivar totuşi ar fi comunicat miercuri cu ea, prin uşa închisă, amintindu-i că vor pleca a doua zi cu rapidul de seară. Drept confirmare, a primit pe sub uşă o hârtiuţă pe care scria atât: Am înţeles. *Ziua următoare, adică joi, el a strigat-o din nou, dar ea n-a răspuns.*

I-a strecurat şi un bilet, rugând-o insistent să răspundă. Niciun semn, nimic. Văzând aşa, a bătut puternic în uşă, fără niciun rezultat. S-a uitat prin gaura cheii, cheia era acolo, întoarsă. Atunci, Ivar s-a speriat, ceva părea în neregulă, a spart uşa şi, intrând în cameră, a găsit-o moartă în pat. Se crede că murise de vreo 4-5 ore.

Doamne, ori de câte ori îmi închipui starea lui Ivar în faţa cadavrului soţiei sale plecată în eternitate fără un cuvânt de rămas-bun, nu numai lui, ci şi tatălui ei, tresar zguduită de toţi fiorii. Ce deznădejde cruntă a stăpânit-o, ce dispreţ total de viaţă, ce sete de moarte! Dar despre el ce aş mai putea să adaug? Cum se poate zugrăvi un biet om într-o situaţie ca asta? Totuşi, sunt sigură că Ivar a vorbit cu moarta. A stat lângă ea, i-a luat o mână şi i-a mângâiat-o, poate chiar a sărutat-o, apoi i-a spus:

– Jebs, draga mea, de ce ai făcut asta? Cum de ţi-a trecut prin minte o asemenea grozăvie? Pentru cine te-ai lipsit de ziua însorită de azi, de mâine, de miile şi zecile de mii de zile care aşteptau să le trăieşti? Şi de tot atâtea nopţi care te îmbiau să visezi? Ce-ai făcut cu ele? Pentru ce ai întors spatele acestor bunuri de necumpărat, fiindcă nimeni nu ţi le poate vinde, oricât ai plăti. Pentru ce, Jebs, dragă, scumpă, nebună, pentru ce? Admit că nu te iubeam cu măsura ta, admit că încă eram legat de altă femeie, admit că am fost un ticălos care te-a amăgit, dar tu, tu, tu, încă nu ştiai că nu sunt singurul bărbat de pe lume şi ceea ce n-ai găsit la mine puteai să afli la atâţia alţii? Chiar aşa de mult m-ai iubit pe mine şi atât de puţin pe tine, încât pierderea mea trebuia să te piardă? Jebs, Jebs, Jebs, jertfa ta atât de copleşitoare, incomensurabilă, n-o pot cuprinde cu mintea! Şi totuşi, într-un fel, te admir pentru marele şi nebunescul act al renunţării la tot şi toate. Ai ştiut să vrei, de aceea, nu pot să

te plâng, fiindcă e un nonsens să-i plângi pe cei care vor atât de mult, chiar cu preţul propriei lor nimiciri, fiindcă ei ating, fără să-şi dea seama, un pisc al măreţiei. Dimpotrivă, trebuie să-i urmezi, dacă poţi. Şi eu chiar asta fac, Jebs, te urmez cu toată luciditatea şi putinţa. Acum a sosit momentul să-ţi dau în vileag ceea ce n-aveai de unde să ştii: eu însumi fiind într-o situaţie identică, plănuisem să mă sinucid. Greşesc: nu-i deloc identică: la tine, răul vine din afară, de la altcineva, chit că acel altcineva sunt chiar eu, pe câtă vreme, în ceea ce mă priveşte, răul vine chiar de la mine, ceea ce e cu totul altceva. Aşadar, eram şi eu candidat la sinucidere şi nu aşteptam decât locul şi ora de a executa sentinţa dată de tribunalul conştiinţei mele. Locul îl fixasem în tren, adică în expresul cu care trebuia să ne întoarcem în ţară. Voiam să simulez un accident de cale ferată care masca destul de abil sinuciderea, pentru unele prejudecăţi prea puţin valabile. Or, dacă tu ai plecat în eternitate cu o stare civilă precisă, doamna Gherghel, *ei bine, renunţ la planul anterior şi te voi urma ca soţ legitim. Numai aşa, îţi vei realiza dragostea ta supremă, fiindcă de-acum încolo nimeni şi nimic nu va reuşi să ne despartă. Suntem sortiţi să fim împreună pe toată întinderea veşniciei. Aşteaptă-mă! Vin îndată!*

Aşa a vorbit Ivar! Crezi că toate astea sunt scorneli, că am bătut câmpii? Nu, nu! Ceea ce ţi-am aşternut mai sus corespunde adevărului şi asta este esenţial. Poate n-am redat întocmai cuvintele lui, poate oi fi omis ori alterat câteva fraze, însă ideile în succesiunea lor sunt respectate cu grijă. Îţi aminteşti, mi se pare, ţi-am scris de rândul trecut că am găsit un caiet gros în care Ivar îşi nota gândurile şi faptele. Acolo el scria negru pe alb că se hotărâse să-şi curme zilele, simulând un accident de cale ferată. Oh! era mândru, vanitos; cine cuteza să măsoare nesăbuitul său orgoliu? Cum să apară în ochii lumii drept un sinucigaş, adică învins – el, pururi învingătorul? Aşa ceva nu concepea. Iată de ce ţinuse să arunce praf în faţa tuturor, transformând într-un accident exterior până şi înfrângerea de pe urmă.

Dar asta n-a mai reuşit s-o facă. Cutremurătorul act al morţii lui Jebs i-a modificat hotărârea. Şi-a tras un glonţ în tâmplă şi acel plumb minuscul a stricat miraculoasa şi atât de fragila cutie a gândurilor, iar trupul său masiv, în stare să ţină piept lumii întregi,

s-a prăvălit inert pe fotoliu, preschimbându-se într-un lucru inutil şi groaznic la vedere.

Un amănunt emoţionant: Ivar păşise în veşnicie ţinând-o pe Jebs de mână. Era, desigur, o strângere crispată, neverosimilă, dar zguduitor de omenească! Cele două corpuri se uniseră parcă să se apere de necunoscut! În timpul vieţii, nu erau aproape unul de altul, îi despărţea golul unei prăpastii... Abia acum izbutiseră, în sfârşit, să realizeze acest acord final şi definitiv.

Alt amănunt: pe jos, lângă fotoliu, zăcea arma ucigaşă de care se slujise Ivar. Relu, zărind-o, a luat-o, s-a uitat la ea îngrozit şi a pus-o repede la loc, parcă îi fripsese degetele. Părea contrariat, ar fi vrut să-mi spună ceva, însă n-avea cum, erau de faţă persoane străine. Mai târziu, găsind un moment prielnic, mi-a şoptit precipitat:

– Anda, cum se face că revolverul acela e chiar al meu? Spuneai că l-ai aruncat undeva!

Vezi ce bine am făcut mărturisindu-i la timp că fusesem la Ivar? Dacă, din motive lesne de înţeles, îi ascundeam temerara vizită din revărsatul zorilor, cum s-ar fi justificat prezenţa nefastă a revolverului? Evident, am susţinut ceea ce, de fapt, se întâmplase: eu azvârlisem arma în prăpastia de lângă terasă; după plecarea mea, probabil, a căutat-o sau a pus pe cineva s-o caute, se vede că îi trebuia. (După aceea, am citit în confesiunile sale în ce fel o găsise.)

Îţi mai scriam ce spaimă am tras atunci când Relu a avut convorbirea telefonică cu Bucureştiul. Eram aproape sigură că unchiul său, Apelevianu, a făcut un infarct, auzind îngrozitoarea veste. Bietul meu soţ, copleşit de remuşcări, o ţinea una şi bună, că nu trebuia să-l anunţe, dar nu se putea altfel. După aceea, au venit una după alta trei depeşe semnate Barbu Apelevianu, aşa că ne-am liniştit. Adică, de fapt, eu m-am liniştit, pentru că Relu... Ei, bine, află că, într-un fel, lui i-a părut rău. Da, tu, aşa-i, am simţit asta, sensibilitatea mea înregistrează orice, ca un seismograf. I-a părut rău că unchiu-său, Barbu, a scăpat teafăr. Dacă murea, trebuia să-i lase toată averea, fiindcă el devenise unicul moştenitor.

Numai judecându-i pe alţii îmi dau seama că nu-s de lepădat, deşi chiar părinţii mei au fost de altă părere... Lui Relu nu i-am pomenit nimic (asta mai lipsea!) – însă una din coardele afecţiunii

pentru el a plesnit, şi cum s-o mai înlocuiesc? La urma urmei, ce înseamnă încă o decepţie, pe lângă toate celelalte?

Îţi închipui că l-am urât şi disprețuit pe Ivar pentru odioasa lui comportare faţă de mine. Şi, uite, acum am uitat, trăgând cu buretele peste tot ce a fost negru între noi. Şi nu numai atât, dar am revelaţia valorii lui, vreau să spun că îmi dau seama ce teritoriu important ocupă în fiinţa mea. Dragul şi nefericitul de el! Nimeni nu cred că mă va iubi pe măsura lui, nici eu pe altcineva la fel. De altfel, aşa ceva n-ar fi cu putinţă, decât dacă m-aş mai naşte încă o dată.

Şi acum, nu-ţi mai spun câtă bătaie de cap a fost cu plecarea în ţară. Trebuia vagon mortuar, coşciug de metal, îmbălsămare şi o puzderie de formalităţi. Toate astea cereau o maximă urgenţă, căci timpul ne zorea din spate. Un sac de bani s-a golit până la fund, dar ce importanţă aveau banii?

În sfârşit, a dat Dumnezeu şi am plecat. Biletele pentru Bruxelles n-am mai avut cum să le recuperăm, aşa că le-am pierdut. Cui i-ar fi trecut prin minte că ne aştepta alt drum decât acela spre Belgia? E cazul să exclam: Ciudate sunt căile Tale, Doamne! Tatăl lui Jebs n-a putut veni la Montefiore, era bolnav, prăpădit, a renunţat în ultimul ceas. Relu s-a descurcat, bineînţeles, şi fără el.

Tot timpul n-am coborât din cuşetă decât pentru dejun şi cină. Rămâneam înadins singură, ca să citesc, tremurând de emoţie, confesiunile lui Ivar. Uneori, aveam impresia că el e lângă mine şi mi se spovedeşte ca unui duhovnic. Îi auzeam glasul pe care l-aş fi recunoscut dintr-o mie, în aşa fel mi-era de familiar timbrul, numai că, de rândul acesta, îmi vorbea încet, pe şoptite. Odată, Relu m-a surprins şi a vrut să ştie ce e cu caietul acela. L-am minţit că sunt notiţe ale mele despre o carte în gestaţie. S-a mulţumit cu acest răspuns şi n-a mai insistat. Dacă ar citi cum e încondeiat acolo, şi-ar face mult sânge rău şi de ce să nu-l cruţ? Fostul său coleg de şcoală îi purta pică – ce spun pică? –, îl ura îngrozitor. Sunt sigură că una din pricinile sinuciderii lui Ivar a fost măritişul meu cu Relu. Dar cine e de vină? Cine l-a introdus în viaţa mea? Cine l-a pus să-mi facă curte?

Telegrama de felicitare pe care ne-a trimis-o personal, cu prilejul cununiei mele, nu-i o dovadă? Chiar de la prima lectură mi-am dat semna că printre cuvinte se putea înţelege mai mult decât din cuvinte.

Şi, în afară de asta, însuşi memorialul *acesta constituie o mărturie supremă.*

Am avut (de ce n-aş mărturisi?) şi probleme de conştiinţă. Ştii că în romanul meu autobiografic am făcut multe completări descinse din ficţiune. Aşa, de pildă, destinul personajului meu principal l-am rezolvat prin sinucidere. Nu puteam altfel, logica acţiunii mă conducea la acest deznodământ. Şi atunci, îmi spuneam: nu cumva eu i-am sugerat lui Ivar să-şi pună capăt zilelor?

După asta, altă întrebare: Dacă nu mă duceam cu revolverul la el în dimineaţa aceea de pomină, ar fi avut cu ce să-şi zboare creierii? Lipsa unei arme ucigaşe nu-i modifica oarecum sfârşitul? Hm, se prea poate! Numai că eu nu i-am servit pistolul pe tavă, ci l-am aruncat în prăpastie. Pentru ce s-a dus să-l caute? Faptul că nu căzuse în adânc, ci undeva la vedere, oprindu-se simptomatic într-o scobitură, nu mi se poate imputa, mâna propriului său destin i-a înlesnit găsirea. Era sortit pieirii prin marile sale calităţi şi defecte, poate şi mai mari, aflate în permanent conflict, care îl urcau când pe vârfuri, când îl prăvăleau în genuni.

Şi totuşi, niciodată nu m-a stăpânit el aşa de mult ca acum, când nu mai este. Nu mai este *e un fel de a spune, fiindcă Ivar există, îl simt în mine, în sensibilitatea şi gândurile mele, mai viu şi actual ca oricând. Mă uit pe geam şi, în loc să văd peisajul, îmi apare el, multiplicat în mii de înfăţişări şi culori. Chipul lui izvorăşte mereu şi din fiinţa mea, unde se află culcuşul amintirilor noastre bune şi rele, şi retrăiesc fragmentar tot ce a fost şi tot ce a fost are un farmec inedit, pentru că ştiu că de-acum n-o să mai fie nimic, de-acum încolo începe neantul. Trăiesc stări sufleteşti atât de stranii, încât, cu toată deprinderea mea de a mă introspecta, mă sperii de ceea ce mi se întâmplă; mai mult decât asta, mă mir întruna. Mă mir că Ivar nu mai e, şi totuşi eu sunt şi am devenit nevasta altcuiva, împotriva iubirii, pentru că firesc era să fiu numai a lui, aşa cum m-am ştiut întotdeauna. A fost o glumă sinistră că m-a lăsat, a vrut să-mi încerce dragostea cu măsuri tari, ce gânduri smintite au trecut prin creierul lui care fierbea fără astâmpăr, zi şi noapte – noapte şi zi – necontenit? O glumă a fost căsătoria lui de-a doua, o glumă – sinuciderea? Prea multă glumă, Ivar, atâta glumă trebuia să devină*

ceva înspăimântător de serios. Şi chiar aşa s-a întâmplat. Credeai că eşti stăpânul lumii, ţinând globul în palmă, cu muşchii abia tresărind? Te-ai înşelat şi te-ai năruit în ţărână cu toată voinicia ta. Şi, uite, lumea merge mai departe fără tine, aşa cum mergea şi înainte şi cum va merge întotdeauna, fără a se sinchisi de nimeni şi de nimic, soarele răsare la fel cum face de milioane şi milioane de ani, pământul se roteşte după cum a învăţat de milioane şi milioane de ani, şi toată această mecanică se repetă regulat şi tăcut, până în vecii vecilor. Asta n-ai ştiut-o, Ivar? Pentru ce? Pentru ce?

Mereu întreb pentru ce. Şi bătrânul Apelevianu va întreba: Pentru ce? Pentru ce, Jebs?

Nici eu, nici el nu vom afla vreodată răspunsul.

Ivar şi Jebs au coborât amândoi în criptă, la Apelevii, în cavoul familiei. Cortina a căzut pe ultimul act al tragediei.

Dar noi, care am rămas după el, ce vom face? Ce ne mai pregăteşte viaţa?

Anda

SFÂRŞIT

REFERINȚE CRITICE

Interviu cu Mihail Drumeş

— Vreţi să faceţi o mică excursie prin activitatea dumneavoastră scriitoricească ale cărei începuturi, precum mi-aţi spus, se află în urmă cu cinci decenii?

— Cam greu, dar să încercăm. Mi-am început cariera literară la... zece ani, pe când eram şcolar în clasa a treia primară. Atunci învăţătorul ne-a dat o compunere: să dezvoltăm în proză două desene din cartea de citire. Am aşternut o pagină, două, trei, dar povestea nu s-a isprăvit decât după miezul nopţii. Scrisesem douăsprezece pagini mari şi late.

Colegii mei aşternuseră fiecare câte trei-patru rânduri, nu mai mult. Văzând compunerea mea, învăţătorul a făcut ochii mari, încât îi văd şi acum, după o viaţă de om. A răsfoit în pripă caietul, apoi a început să citească clasei. Când a terminat lectura, a spus: „Să ştiţi, băieţi, colegul vostru are să ajungă scriitor, iar voi o să citiţi cărţi scrise de el."

— După aceea, aţi făcut primii paşi... în teatru?

— Da. Pe-atunci (în 1917) eram într-a cincea de liceu. Am scris o piesă istorică în trei acte, *Alexandru Lăpuşneanul*, care, în afară de eroul principal, n-avea nicio legătură cu nuvela lui Negruzzi. Am trimis-o Teatrului Naţional din Craiova şi, după o lună de înfrigurată aşteptare, m-am pomenit cu o telegramă care m-a înnebunit pe termen de încă o lună. Telegrama suna aşa: „Lucrarea admisă cu elogii, imposibilă reprezentarea deocamdată, din lipsă de personal." Tragedia mea avea peste şaizeci de personaje, iar teatrul craiovean număra abia şaptesprezece actori şi actriţe. Totuşi, directorul teatrului mi-a dat o recomandaţie pentru profesorul Ion Peretz, directorul Naţionalului bucureştean. Cu acest prilej l-am cunoscut pe Mihail Dragomirescu, mai-marele comitetului de

lectură şi profesorul meu de mai târziu de la Facultatea de Litere. Închipuiți-vă, i-au plăcut primele două acte, pe-al treilea însă trebuia să-l scriu sub îndrumarea lui. „Într-o lună îl faci, tinere!", mi-a spus. M-am speriat, cum să stau în Bucureşti atâta timp şi cu ce? În afară de asta, pierdeam anul, rămâneam repetent. Dacă părinții îmi trimiteau bani, poate că aş fi renunțat la clasă. Şi aş fi fost jucat pe prima noastră scenă la vârsta de şaisprezece ani. Dacă s-ar fi întâmplat aşa ceva, cariera mea ar fi fost, desigur, alta.

— *Şi totuşi, n-ați renunțat la a scrie teatru...*

— Am mai scris câteva piese. Nu mi se părea că e greu să scriu teatru. Greutatea începea abia după ce terminam o piesă. Totuşi, *O crimă pasională* mi-a jucat-o compania Bulandra, deschizând cu ea stagiunea din 1934, în frune cu V. Maximilian şi Tony Bulandra în rolurile principale. O altă piesă, *Codrul Vlăsiei*, a văzut lumina rampei, dar abia după treizeci de ani de aşteptare, în 1968, la Teatrul de Stat din Galați. Am mai scris *Ioana d'Arc*, tragedie care-i plăcuse marelui nostru cărturar N. Iorga (voia să o prefațeze), apărută la Editura Datina românească de la Vălenii de Munte, apoi *Spartacus,* altă tragedie. Dacă îmi făceam un teatru propriu aşa cum am avut pe vremuri cunoscuta editură Bucur Ciobanul, desigur că îmi dobândeam un nume şi în dramaturgie. În treacăt, adaug că am scris o sumedenie de scenarii care au fost difuzate la Radio Bucureşti.

— *Să trecem la proză. Când ați debutat?*

— În anii de entuziasm de la *Flamura*, revistă pe care o scoteam câțiva scriitori la Craiova, cu banii noştri, a apărut, în 1927, primul meu volum de nuvele, intitulat *Capcana*, care s-a bucurat de elogiile unanime ale criticii literare de atunci. C. Şăineanu, într-o amplă recenzie din ziarul *Adevărul*, încheia: „Această carte e un adevărat juvaier literar", iar Mircea Mancaş scria în *Gândul nostru* de la Iaşi: „*Capcana* e în întregime o extraordinară confesiune." Aş putea cita şi alte superlative de acest fel, dar la ce bun? Astăzi consider că această carte nu mă mai reprezintă, aşa că am abolit-o.

— *Dar romanele?*

— Am scris după aceea primul roman, *Sântul Părere*, căruia ulterior i-am schimbat titlul în *Cazul Magheru.* A apărut mai întâi în foiletonul ziarului *Dimineața*, apoi în volum la Editura Cartea Românească. După aceea a urmat romanul *Invitația la vals.*

— *Cartea care, pare-mi-se, v-a dus cea mai mare popularitate.*

— Adevărat, ea a cucerit rapid adeziunea marilor mase de cititori, făcând o carieră care mi-a adus însă şi un ocean de invidie scriitoricească (treizeci şi patru de ediții succesive până în 1944). Nu e un fenomen unic în literatura noastră? Care carte a mai atins o asemenea performanță? Mă întreb adesea prin ce se explică succesul acestei cărți atât în țară, cât şi peste hotare. Ea a apărut în franceză, germană, bulgară, sârbă, turcă. Întrebarea e cu atât mai legitimă cu cât *Invitația la vals* n-a stârnit niciun scandal, n-a iscat niciun proces răsunător, n-a râvnit şi nici n-a fost încununată cu vreun premiu. Ei bine, romanul se citeşte cu interes crescând la orice vârstă şi de către orice categorie de oameni, de la profesorul universitar până la vatmanul de tramvai, fiecare vibrând potrivit culturii şi sensibilității sale. Forța epică exclude pauza, iar pasiunile etern umane pe care le disecă implică recunoaşterea sau măcar atingerea universului cititorilor cu acela al cărții. La acestea aş adăuga ceva esențial: subiectul fiind ecoul unei drame intime, autorul a scris-o la o temperatură de sută la sută în care, ori de câte ori a fost cu putință, sinceritatea nudă şi-a spus cuvântul. Aşadar, o carte descinsă nu atât din intelect (cum afirma Călinescu), cât din simțire.

— *Iar de-atunci?*

— De atunci, a început să se ceară şi *Cazul Magheru.* Ba a făcut şi el optsprezece ediții, iar *Scrisoare de dragoste*, apărută în 1938, ținându-se mai strâns de pulpana *Invitației*, a realizat douăzeci şi patru de ediții. *Elevul Dima dintr-a şaptea*, scos în 1946, a făcut, la rându-i, patru ediții până în 1948. Revizuind substanțial textele, *Elevul Dima...* a reapărut la Editura Tineretului în 1968, *Invitația...* la ESPLA în 1969, cea dintâi în 20 000 de

exemplare, iar a doua în 30 000 de exemplare. S-au epuizat, cum s-a spus la televiziune, într-un timp record, înainte de a fi expuse în vitrinele librăriilor, iar *Cazul Magheru*, scris din nou, a reapărut în 1971 la Editura Eminescu şi s-a epuizat în câteva ore.

— *Când, prin 1948, la vârsta de nouăsprezece ani, am citit* Invitația la vals, Scrisoare de dragoste *şi* Elevul Dima dintr-a şaptea, *aceste romane mi-au plăcut aşa de mult încât ţin minte că am reluat lectura.*

— Acelaşi lucru mi l-au spus şi alți confrați. Când, bunăoară, l-am cunoscut personal pe poetul Nichita Stănescu, acesta mi-a spus că a citit *Elevul Dima*... de... şapte ori.

„Mihail Drumeş, «Vara, cireşul de lângă balconul meu se uită cum mă războiesc cu albul hârtiei»", în Nicolae Pop, *Perimetru sentimental. Dialoguri cu scriitori olteni*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1980, pp. 137–140

Critica literară despre scrierile lui Mihail Drumeş

„Plecându-se asupra aceloraşi inşi şi vieții de aparență neînsemnată, însă fără să coboare înlăuntrul lucrurilor până la hotarele afunde unde ajunge adesea domnul Gib I. Mihăescu, domnul Mihail Drumeş a tipărit de curând la Cartea Românească, după *Capcana*, al doilea roman al său.

Sfântul Părere al domnului Drumeş este o carte cu multe merite, dar şi cu unele insuficiențe: toate rezultate din problema, extrem de dificilă psihologic, pe care a cercat s-o cuprindă în roman. Eroul său este un medic: călătorind în tren cu un moşier, pe care îl ştia cu o mare sumă de bani asupra lui, adoarme şi i se pare în vis că l-a ucis şi jefuit. Când se trezeşte, trenul deraiase, moşierul era mort, iar el, scăpat ca prin minune şi ajuns sub îngrijirea unui coleg medic, află în buzunar pachetul cu banii bogătaşului. De aci obsesia: l-a ucis? când? de ce?

Frământarea continuă de-a lungul întregului roman până la urmă, când se află că adevăratul ucigaş era un frânar care, în teama de a nu fi surprins jefuind, vârâse din greşeală banii în buzunarul doctorului, cu gândul de a veni să-i ia mai târziu. Dar între timp răniții fuseseră evacuați şi, astfel, doctorul rămăsese asupra sa cu banii mortului: pentru el, dovada materială şi indiscutabilă a crimei pe care o făptuise.

Păstrată, chiar numai între liniile acestei sumare enunțări, pe care am făcut-o înadins spre a preciza frumoasa şi în parte reuşita îndrăzneală a domnului Drumeş, problema romanului este dintre cele mai periculoase, prin alunecarea ei aproape certă spre senzațional: ceea ce, parțial, s-a şi întâmplat. [...]

În schimb, romanul domnului Drumeş are accente şi pagini care trădează un spirit de observație de pe acum format şi o pasiune cu totul remarcabilă în a urmări şi chiar construi faptul intim. Îmbucurător mai ales pentru destinele romanului psihologic românesc, gen care părea apanagiul exclusiv al scriitorilor maturi, este faptul că domnului Drumeş, prozator din cea mai tânără generație, i se aplică dintru început, înfruntând toate neajunsurile şi inevitabilele riscuri; fapt căruia noi îi acordăm o deosebită semnificație..."

Al. Bădăuță, „Romanul psihologic românesc: *Braţul Andromedei,* roman de Gib Mihăescu; *Sfântul Părere*, roman de Mihail Drumeş", în *Gândirea*, nr. 5, 1930

„Invitația la vals, roman erotic, este o carte frumoasă în genul ei şi poate fi pusă alături de *Maitreyi* a lui Mircea Eliade. [...] Romanul acesta al lui Mihail Drumeş satisface prin subtilitatea psihologică şi sensibilitatea erotică.

Trebuie observat din primul moment că psihologia eroului este paradoxală şi se integrează spiritului de blazare a epocii. Din punctul de vedere al logicei, psihologia lui Petrican reprezintă o stupiditate prin luciditatea cu care îşi construieşte, pas cu pas, tot eşafodajul propriei prăbuşiri – crezând că inteligența îl ajută să se elibereze

de resorturile fizice şi morale pe care le conține dragostea. Din primul moment, s-ar părea că psihologia lui este o construcție artificială şi literară. S-ar putea crede chiar că reprezintă paradoxurile literaturii de comercializare a gustului public. Dar ea este autentică şi traduce corect preocupările dramatice ale sufletului tinerilor precoci, emancipați şi inexpugnabili sentimentali. Cinismul şi blazarea unei întregi generații, trăită în atmosfera brutală a imoralității de după război, constituie trăsătura spirituală a eroului.

Sexualitatea brutală alăturată ambiției masculinității face din Petrican un erou calculat, mândru, vanitos, ambițios, adică un erou cu toate defectele care l-ar putea face antipatic şi dezgustător. Şi cu toate acestea el rămâne foarte simpatic. Predominarea senzațiilor carnale şi disprețuirea procesului sufletesc în dragoste îl duc către un *indiferentism în dragoste*. Ba mai mult, începe să disprețuiască şi să simtă o plăcere mai puțin sadică şi mai mult vanitoasă când femeia care îl iubea şi pe care el o părăsea venea ca, prin rugăminți şi umilinți, să-i rețină dragostea. Atunci, cu superioritatea artistului, el o părăsea cu o şi mai mare linişte sufletească. [...]

Cartea are o maturitate de sensibilitate. Plac îndeosebi calmul şi luciditatea analizei introspective a romanului. Aşa că nu este nicio exagerare sentimentală sau mai bine zis de sentimentalitate în *Invitația la vals*, ci o sensibilitate deosebită, majoră şi ascuțită, nu arareori plină de subtilitate.

Invitația la vals de Mihail Drumeş este o carte adevărată psihologiceşte, substanțială ca sensibilitate erotică, dar şi de o stilistică prea dezordonată.

Mihail Ilovici, „Mihail Drumeş: *Invitația la vals*", în *Convorbiri literare*, nr 1–2, ianuarie–februarie 1942

„*Elevul Dima dintr-a şaptea* a trecut prin adolescența noastră nu ca o umbră, ci ca o realitate... Şi a trecut aşa prin adolescența multora, căci el are în structura lui ceva din trăsăturile elevului dintotdeauna, precum şi o anumită capacitate de identificare cu universul sufletesc al fiecărui adolescent. Sunt, poate, douăzeci

de ani de atunci şi, dacă mi-ar îngădui legile limbii, aş zice şi *de-acolo*, căci, în împrejurarea la care mă refer, *atunci* se confundă, pentru mine, cu *acolo*. Era într-o toamnă plină de dulci melancolii. Ruginise frunza şi iarba şi peste vii o brumă argintie rămânea dimineaţa până târziu în strălucirea unor raze obosite de soare. Peste grădinele triste, în umbra deasă a cărora citisem şi visasem toată vara, cădeau frunzele de nuc şi rândunelele treceau în stoluri lungi, brăzdând prin aer nostalgia versului eminescian: «Vezi rândunelele se duc...»

În vara aceea îmi umplusem sufletul cu tragica iubire dintre Paul şi Virginia, cu drama lui Manon Lescaut, cu misterioasele întâmplări de la *Castelul din Carpaţi*, cu povestirile molcome şi romanele încărcate de istorie ale lui Sadoveanu, cu zăngănitul săbiilor din *Richard Inimă- de-Leu*. Umblasem cu Sienkiewicz, la Roma, prin catacombele creştinismului, primitiv, asistasem cu el la bătăliile cavalerilor teutoni şi-ntârziasem, pe furiş, în monumentalul şi misteriosul lor castel, din inima Poloniei, mă înduioşasem, până la lacrimi, cu Edmondo de Amicis, de soarta grea a unui copil sărman şi mă bucurasem teribil când în romanul lui Mark Twain un copil amărât, ajuns cerşetor, putu deveni, pentru scurt timp, prinţ. Versuri care-mi păreau scrise pentru mine, pentru ceea ce se petrecea cu mine, cu adolescenţa mea în stare de explozie.

Acolo şi *atunci*, într-un sat ardelean, înprejmuit în toamna aceea de sute de kilometri de linişte, puteai să-ţi închipui că eşti oricine şi să visezi orice, căci nimeni nu te lua în seamă şi nimeni nu te oprea. Visam la fapte eroice, dar ce puteai să faci deosebit într-un biet sat cu oameni cumsecade? *Acolo* şi *atunci* m-am întâlnit cu un alt adolescent visător, îndrăzneţ, iubitor de literatură: *Elevul Dima dintr-a şaptea*. De aceeaşi vârstă cu mine, el îmi aducea o altă experienţă de viaţă, alte orizonturi sociale şi spirituale. Sufleteşte ne întâlnim însă, undeva, ne întâlnea vârsta noastră, visurile, imboldurile dragostei şi grijile şcolare care ne năpădiseră pe amândoi, atunci, în plină toamnă. Căci, pentru elev, toamnă înseamnă şcoală. [...] El pleca împreună cu tatăl său într-o trăsură la Craiova, dar parcă era şi cu mine în căruţă. Îl duceam la liceul

nostru din Orăştie. Şi aşa l-au dus mii de elevi în toate liceele din oraşele țării, poate împreună cu Dănuț al lui Teodoreanu, poate cu «normaliştii» lui B. Iordan."

Ion Dodu Bălan, *El a trecut prin tinerețea noastră...*, prefață la Mihail Drumeş, *Elevul Dima dintr-a şaptea*, Editura Tineretului, Bucureşti, 1968, pp. 7–8

„*Invitația la vals* face o adevărată carieră literară, fiind retipărită într-o avalanşă de ediții. Romanul a deținut primatul unui best-seller, dacă este să amintim doar cele treizeci şi patru de ediții epuizate de-a lungul unui deceniu, numeroasele traduceri, larga audiență în rândurile publicului tânăr care avea să aşeze *Invitația la vals* alături de romanele lui Ionel Teodoreanu şi Gib I. Mihăescu, savuroase întâlniri cu literatura marilor pasiuni, cu universul adolescentin. [...] *Invitația la vals* este scrisă în acelaşi ritm alert, cu respirația întretăiată, cu o explozie de fapte şi metamorfoze. Eroii nu acceptă postura de învinşi prin iubire şi de aici un întreg şir de erori deliberate.

Invitația la vals este, poate, romanul cel mai bine scris al lui Mihail Drumeş. Eliminând elementele voit patetice, o oarecare naivitate a dialogului, cartea se fundamentează pe o minuțioasă introspecție sociopsihologică a celor doi tineri eroi [...].

Invitația la vals are acordurile ei fine, sensibile, muzicalitate interioară şi rezonanță intimă cu eternul omenesc, cu frământările subconştientului şi poate, de aceea, mărturistă sau nu, trecerea ei în conştiința cititorului prin atingerea delicată a emoționalului este adevăratul succes al acestei poveşti de iubire cu valoare cinematografică. Stârnind multe comentarii elogioase în presă, *Invitația la vals* îl va propulsa definitiv pe Mihail Drumeş printre cei mai citiți autori în epocă, scriitorul bucurându-se de interesul şi statornicia unui public mereu mai numeros şi mai tânăr. *Cazul Magheru* înregistrează succesiv şaptesprezece ediții, *Scrisoare de dragoste*, care va apărea în 1938, obține douăzeci şi patru de ediții, *Elevul Dima dintr-a şaptea*, tipărit în 1946, patru ediții... Despre nuvela de mari proporții *Capcana*, apărută în volumul cu acelaşi

titlu, în 1927, la Editura Flamura din Craiova, C.D. Fortunescu scria în *Arhivele Olteniei* că «originalitatea acestor pagini stă tocmai în stăruința autorului în a se apleca cu atenție și migăloasă răbdare asupra eroilor săi, urmărind activitatea sfredelitoare a gândului asupra conștiinței lor». Aproximativ după un deceniu, autorul reia nuvela *Capcana*, pe care o amplifică de pe pozițiile unei maturități artistice dobândite între timp. Astfel a apărut în 1938, în colecția «Universul», romanul *Scrisoare de dragoste*, «o mare carte în care pasiunile domină și trăiesc o viață intensă, dând autorului cheia succesului», duă cum semnala gazeta *Europa*. De data aceasta, modalitatea artistică folosită n-a mai fost confesiunea cu posibilități psihologizante, ci povestirea la persoana a treia, forma cea mai curentă a convenției artistice. Ziarul *Universul*, din 1938, considera tema romanului drept «formidabilă», iar cartea «o glorie pentru autor». Cu toate acestea, după treizeci de ani, autorul reia acest roman statornicit în conștiința publicului, nu pentru a-l revedea sau a-i revizui textul, ci pentru a-l crea din nou, structural, într-o altă modalitate, abolind versiunile anterioare. (De altfel, autorul a făcut același lucru și cu celelalte romane ale sale). [...]

În 1946, apare prima ediție a romanului *Elevul Dima dintr-a șaptea*, carte reeditată în 1968, în a cincea ediție, la Editura Tineretului. Frescă a adolescenței din literatura noastră, *Elevul Dima dintr-a șaptea* își câștigă repede cititorii prin frumusețea, candoarea și francheța povestirii, prin haz și accente realiste, prin dialog și mișcare, desăvârșind universul adolescentin și imprimându-i valențe literare. [...]

O privire cât de sumară asupra creației lui M. Drumeș ne conduce la ideea că scriitorul a realizat o operă de sensibilitate, ale cărei atribute esențiale rămân sinceritatea, delicatețea sentimentelor, onestitatea povestirii, căldura de a transpune posibile episoade de viață în pagini de un captivant lirism care secondează afectuos narațiunea, ascuțimea dialogului. Receptată cu bucurie și interes de către publicul tânăr, opera sa aduce în literatura noastră candoarea poveștilor de dragoste trăite cu frenezie până la capăt, tensiunea înaltă a sentimentelor, pulsul eternelor pasiuni,

gustul unic al adolescenței – o lume încărcată de sens și de aspirație. Nu lipsite de accente autobiografice, scrierile lui Mihail Drumeș se construiesc pe atente analize psihologice, pe o întreagă galerie de tipuri, mentalități și atitudini determinate parte de conjunctura socială, parte de zbuciumul și căutările dintotdeauna ale conștiinței și spiritului tânăr. Opera lui Drumeș impune în literatura vremii miracolul descoperirii și al motivației vârstei adolescentine, un univers complex, scindat de neliniști, de obsesia perfecțiunii, a dragostei absolute care, de multe ori, are un gust amar, gustul înfrângerii, al imposibilității desăvârșirii.

Romanele sale, adevărate colocvii sentimentale, devin pledoarii aprige pentru echilibru și armonie, demonstrații de artă narativă și psihologică, punctate de o replică alertă, sclipitoare uneori, care întreține conflictele, impunând un ritm viu, cuceritor, cultivând curiozitatea pentru firul epic, suscitând interes pentru metamorfozele psihologice ale eroilor."

Florea Firan, *Mihail Drumeș*, în *Profiluri și structuri literare. Contribuții la o istorie a literaturii române*, Editura Scrisul românesc, Craiova, 1986, pp. 285–289

„Recuzita și manevrele teatrului bulevardier, atmosfera minor romantică și tot ceea ce creează iluzia referențială din literatura realist-naturalistă sunt formulele de succes facil care, luate la un loc, duc la impunerea rapidă a romanelor lui Mihail Drumeș în rândurile unei anumite categorii de cititori. [...] Personajele lui Mihail Drumeș sunt mai toate tineri și tinere care se inițiază în dragoste [...]. Fără îndoială că întâmplările incredibile, impregnate de senzualism și supuse unor răsturnări spectaculoase, deși căutate de cititor, ar fi greu de acceptat, dacă autorul nu ar avea abilitatea de a povesti alert, ironic, cu vervă. Calamburul frivol, expresia colorată, fraza abruptă, revenirile bruște (menite să șteargă impresia de linearitate a subiectului), franțuzismele curente, dar nu în exces, produc acel ton lejer, grație căruia naratorul face salturi peste momentele periculoase (cu treceri insuficient motivate psihologic) ale povestirii, mirându-se câteodată și el – truc bine-cunoscut din

strategia persuasiunii – că lucrul este posibil. Romanul îmbină cele mai diferite forme narative: la persoana întâi (memorii, jurnale, scrisori), la persoana a doua (dialogul teatral, cu scurte indicații regizorale), la persoana a treia (modalitatea curentă a povestirii impersonale)."

Vasile Popovici, *Drumeș, Mihail*, în *Dicționarul scriitorilor români. D-L*, Editura Fundației Culturale Române, București, 1988, p. 156

„Deși cu un deosebit succes la public – romanele sale, cu precădere *Invitația la vals*, au cunoscut zeci de reeditări –, scriitorul a fost ignorat de criticii importanți. Prăpastia dintre receptarea de către cititori și cea critică este greu de explicat, Mihail Drumeș ilustrând mai degrabă cazul unui condamnat fără proces.

Volumul de debut – *Capcana* (1927) – conține proză scurtă și a stârnit interesul comentatorilor prin relativa noutate epică, prin calitatea descrierii unor procese psihice. Romanul *Sfântul Părere* (1930), retipărit mai târziu (1942) cu titlul *Cazul Magheru*, are o versiune mult modificată și amplificată în 1971. Este o abordare *sui-generis* a devenirii personalității umane de excepție, prin relatarea unor momente biografice aparent disparate. Intenția principală e de a demonstra cum, paralel cu rațiunea, un rol la fel de important în desfășurarea unei vieți îl are subconștientul. Accentul epic cade pe relatarea unei experiențe senzaționale care determină o activare extremă și o purificare a psihicului eroului (un medic), având ca efect revelarea și cristalizarea unei neobișnuite puteri terapeutice. Un roman al orgoliilor excesive și al pasiunilor contrariate este *Invitația la vals*. Conduse de false reprezentări despre sine, cu o teamă exacerbată de a nu fi subordonate și umilite, personajele ajung, în pofida profundului sentiment de dragoste care le leagă, să se distrugă reciproc. În prim-plan se află reconstituirea unui proces de autocunoaștere, de revelare a unor disfuncții și antagonisme interioare, de ale căror efecte protagoniștii devin conștienți abia în final, când din pragul morții privesc înapoi.

Mihail Drumeș știe să capteze atenția cititorului prin intensificări ale actelor și trăirilor generatoare de dramatism și de tensiuni, creând cu abilitate un fel de miraj al nefericirii implacabile. Dar calitatea demersului analitic, a discursului literar este de un nivel mediu. Intenția demonstrativă subordonează forțat, mecanicist, cauzelor efectele. O anume lipsă de orizont, formula compozițională insuficient motivată și susținută, rostirea cam simplificatoare, comună dau, într-o oarecare măsură, senzația de artificiu literar. Și ediția definitivă, din 1982, a romanului *Scrisoare de dragoste*, apărut în 1938, este mult amplificată prin introducerea unei noi părți, constituită din scrisorile eroinei. Caracterul și eșecul tragic al arivistului (modelul Julien Sorel este menționat în text), care sacrifică iubirea pentru a parveni, sunt potențate prin contrapunerea confesiunilor personajului feminin. Epistolarul protagonistei, diferit net ca atitudine și stil de relatările eroului, dezvăluie o fermecătoare personalitate feminină. Spre final, narațiunea deviază către un romanesc ieftin și precipitat, cu exagerări ale ficțiunii ancorate în senzațional. Două părți inegale are și *Elevul Dima dintr-a șaptea* (I–II, 1945; ediție definitivă în 1968). În prima parte, personajul-narator notează reacții și trăiri firești, provocate de un nou mediu școlar – mici și suave naivități și mirări, înfiripărea relațiilor cu colegii – sau de tulburări erotice și de aspirațiile exaltate spre frumosul și misterele vieții. Partea a doua este o înșiruire de mici aventuri și se depărtează de ținuta și sensul celei dintâi. Totuși, în general, se țese o poezie a adolescenței, bine controlată de narator. Dialogurile, adesea colorate de argoul școlăresc, sunt simpatice reușite stilistice și tipologice. [...] Principalele romane ale lui Mihail Drumeș au fost traduse în franceză, germană, spaniolă, slovacă, bulgară, turcă, fiind publicate în câteva țări din Europa și din America Latină."

Constantin Teodorovici, *Drumeș, Mihail*, în *Dicționarul general al literaturii române*, vol. II (C/D), Editura Univers Enciclopedic, București, 2004, p. 762

Cuprins

Tabel cronologic 7

Rețeta unui roman de consum, prefață de Mihai Iovănel 11

PARTEA ÎNTÂI

Un băiat și o fată se întâlnesc,
se iubesc și se iau

Capitolul 1 – Elev de liceu și student 21
Capitolul 2 – Amintirile unei școlărițe 40
Capitolul 3 – Necunoscuta 59
Capitolul 4 – O convorbire în tren 62
Capitolul 5 – Cinema fantasio 68
Capitolul 6 – Lanțul eșecurilor 89
Capitolul 7 – Tribulațiile iubirii 138

PARTEA A DOUA

Puteau fi fericiți toată viața,
dar el, întâlnind o fată cu avere,
se desparte de cea pe care o iubește

Capitolul 1 – O soție „activă“ 163
Capitolul 2 – „Profesia de soție“ 171
Capitolul 3 – Fiica lui apelevianu 181
Capitolul 4 – Scrisoarea 204
Capitolul 5 – Alarma 209
Capitolul 6 – Învoiala 214
Capitolul 7 – O căsnicie sfărâmată 221
Capitolul 8 – Codașă la măritiș 240
Capitolul 9 – Ciudatele căi ale vieții 243
Capitolul 10 – Nuntă particulară 249
Capitolul 11 – Recăsătorită la Paris 263

PARTEA A TREIA

Dragostea călcată în picioare se răzbună,
iar cel ce a călcat greşit pierde totul

Capitolul 1 – Pisc şi prăpastie 273
Capitolul 2 – Montefiore 300
Capitolul 3 – O întâlnire neaşteptată 304
Capitolul 4 – Alba noapte 314
Capitolul 5 – Sinucigaşii 334
Capitolul 6 – Pentru ce? 337

Referinţe critice 353